

אתם יכולים להבין את כתבי הקודש!

**זיכרונותיו ומכתביו של התלמיד האהוב:
הבשורה על-פי יוחנן, איגרת יוחנן הראשונה,
השנייה, והשלישית**

BOB UTLEY

פרופסור להרמנויטיקה

(פרשנות מקראית)

מדריך לימוד בפרשנות

ברית חדשה, כרך 2

BIBLE LESSONS INTERNATIONAL, MARSHALL, TEXAS
2011

תוכן העניינים

i.....	מספר מילים מהמחבר: אך פרשנות זו יכולה לעזור לך.....
iii.....	חיפוש אישי אחר האמת המוחלטת מדריך לקריאה טובה של הכתובים.....
	פרשנות;
1.....	מבוא ליוחן
7.....	יוחן א 1-51.....
36.....	יוחן ב 1-25.....
48.....	יוחן ג 1-36.....
66.....	יוחן ד 1-54.....
81.....	יוחן ה 1-47.....
93.....	יוחן ו 1-71.....
115.....	יוחן ז 1-52.....
126.....	יוחן ח 1-59.....
139.....	יוחן ט 1-41.....
146.....	יוחן י 1-42.....
154.....	יוחן יא 1-57.....
166.....	יוחן יב 1-50.....
179.....	יוחן יג 1-38.....
188.....	יוחן יד 1-31.....
204.....	יוחן טו 1-27.....
212.....	יוחן טז 1-33.....
221.....	יוחן יז 1-26.....
232.....	יוחן יח 1-40.....
244.....	יוחן יט 1-42.....

255.....	יוחנן כ 1-31.....
264.....	יוחנן כא 1-25.....
270.....	מבוא לראשונה ליוחנן.....
275.....	א יוחנן א 1 ב 2.....
284.....	א יוחנן ב 27-3.....

נושא מיוחד תוכן העניינים

10.....	התחלה (ARCHE), יוחנן א 1
11.....	המלאך של האדון, יוחנן א 5
13.....	אמונה, להאמין, או לבטוח, יוחנן א 7
14.....	עדי ישוע (ביוחנן), יוחנן א 8
15.....	ידע (המחשבה מספר שמות), יוחנן א 10
17.....	בשר (SARX), יוחנן א 14
17.....	תהילה/כבוד (doxa), יוחנן א 14
18.....	חסד (hesed), יוחנן א 14
19.....	האמן, בטח, אמונה, ונאמנות בברית הישנה, יוחנן א 14
22.....	דעותיו של שאול השליח כלפי תורת משה, יוחנן א 17
26.....	פרושים, יוחנן א 24
31.....	תרשים של שמות השליחים, יוחנן א 45
32.....	ישוע הנצרתי, יוחנן א 45
34.....	אמן, יוחנן א 51
35.....	השמיים והרקיע שלישי, יוחנן א 51
38.....	גישת הכתובים בנושא אלכוהול ושיכרות, יוחנן ב 3
40.....	קנה מידה במזרח הקרוב הקדום (מטרולוגיה), יוחנן ב 7
43.....	פסח, יוחנן ב 13
46.....	השימוש של יוחנן בפועל "להאמין", יוחנן ב 23
49.....	סנהדרין, יוחנן ג 1

52.....	מלכות אלוהים, יוחנן ג 4
54.....	נשימה, ורוח בברית הישנה, יוחנן ג 8
56.....	שפה אנטרופומורית לתאר אלוהות, יוחנן ג 16
57.....	פרדסטינציה (קלוויניזם) לעומת בחירה חופשית של האדם (ארמינאניזם), יוחנן ג 16
63.....	חותם, יוחנן ג 33
68.....	גזענות, יוחנן ד 4
71.....	נבואה בברית הישנה, יוחנן ד 19
74.....	נבואה בברית החדשה, יוחנן ד 19
76.....	אבא, יוחנן ד 23
76.....	משיח, יוחנן ד 25
78.....	רצון (thelēma) אלוהים, יוחנן ד 34
84.....	האם ריפוי הוא מתנתו של אלוהים לכל דור?, יוחנן ה 14
86.....	נהלים לפרשנות המונח "חטא שלא יסלח", יוחנן ה 21
87.....	לשלוח, יוחנן ה 24
88.....	השעה, יוחנן ה 25
91.....	ה <i>KERYGMA</i> של הקהילה הקדומה, יוחנן ה 39
96.....	מטבעות בשימוש בישראל בימי ישוע, יוחנן ו 7
97.....	המספר שתיים-עשרה, יוחנן ו 13
98.....	השמות לאלוהות, יוחנן ו 20
103.....	ביטחון משיחי, יוחנן ו 37
107.....	"אמת" (הרעיון) בכתביו של יוחנן, יוחנן ו 55
108.....	עולם, יוחנן ו 58
110.....	העלייה לשמיים, יוחנן ו 62
111.....	רוח (PNEUMA) בברית החדשה, יוחנן ו 63
111.....	כפירה (APHISTĒMI), יוחנן ו 64
117.....	אומץ-לב (PARRĒSIA), יוחנן ז 4
120.....	השדים (רוחות טמאות), יוחנן ז 20

132.....	הצורך להתמיד, יוחנן ח 31.....
135.....	גנוסטיקה, יוחנן ח 40.....
141.....	זמני הפועל היווניים שנעשה בהם שימוש לישועה, יוחנן ט 7.....
143.....	הודאה, יוחנן ט 22-23.....
148.....	השמדה (APOLLUMI), יוחנן י 10.....
156.....	משיחה בכתבי הקודש, יוחנן יא 2.....
158.....	מנהגי אבל, יוחנן יא 20.....
159.....	נשים בכתבי הקודש, יוחנן יא 28.....
162.....	מנהגי קבורה, יוחנן יא 44.....
173.....	רוע אישי, יוחנן יב 31.....
174.....	המלחמה בשמים, יוחנן יב 31.....
176.....	הלב, יוחנן יב 40.....
178.....	השימוש של "מצווה" בכתביו של יוחנן, יוחנן יב 50.....
181.....	סדר טקס הפסח ביהדות של המאה הראשונה, יוחנן יג 2.....
185.....	איש קריות, יוחנן יג 26.....
190.....	היכן המתים?, יוחנן יד 3.....
194.....	תפילה אפקטיבית, יוחנן יד 13-14.....
195.....	שם האדון, יוחנן יד 13-14.....
196.....	ישוע והרוח, יוחנן יד 16.....
197.....	השימוש של שאול ב-KOSMOS (עולם), יוחנן יד 17.....
198.....	היום ההוא, יוחנן יד 20.....
200.....	השילוש, יוחנן יד 26.....
201.....	האישיות של הרוח, יוחנן יד 26.....
201.....	המשיחי ושלום, יוחנן יד 27.....
207.....	אש, יוחנן טו 6.....
215.....	אילוֹמִינֶצְיָה, טז 13.....
223.....	בחירה, יוחנן יז 2.....
224.....	מונותאיזם, יוחנן יז 3.....

225.....	"אמת" (המונח) בכתביו של יוחנן, יוחנן יז 3
217.....	קדוש, יוחנן יז 11
235.....	בחירה/יעוד מקדם והצורך באיזון תיאולוגי, יוחנן יח 2
236.....	ישוע הנצרי, יוחנן יח 5
239.....	שומר פראטורי, יוחנן יח 28
240.....	פונטיוס פילטוס, יוחנן יח 29
250.....	הנשים שהלכו אחרי ישוע, יוחנן יט 25
253.....	בשמי קבורה, יוחנן יט 39
258.....	ההתגלויות של ישוע שלאחר התחיה, יוחנן כ 16
261.....	תבנית (TUPOS), יוחנן כ 25
277.....	יוחנן א' בהשוואה לאיגרת יוחנן הראשונה, א יוחנן א
279.....	<i>KOINŌNIA</i> , א יוחנן א 3
279.....	המשיחיות כתאגיד, א יוחנן א 3

מספר מילים מהמחבר איך פרשנות זו יכולה לעזור לך?

הפרשנות של הכתובים היא תהליך שכלי ורוחני ויש בו ניסיון להבין את ההשראה של המחבר המקורי בצורה שנוכל ליישם ולהבין את המסר של אלוהים במציאות שלנו.

התהליך הרוחני הוא קריטי אבל גם קשה להגדרה. הוא דורש כניעה ופתיחות כלפי אלוהים. צריך להיות רעב למספר דברים (1) אליו (2) לדעת אותו (3) לשרת אותו. תהליך זה כרוך בתפילה, התוודות ונכונות לשנות את סגנון החיים. מקום הרוח הוא קריטי בתהליך הפרשנות, זו תעלומה מדוע, מאמינים כנים, ויראי שמיים מפרשים ומבינים את כתבי הקודש בצורה שונה.

התהליך הרציונלי הוא יותר קל לתיאור. עלינו להיות עקביים ודבוקים לטקסט ולא להיות מושפעים מהדעות האישיות או דומיננטיות. היסטורית כולנו מותנים. אף אחד מאתנו הוא פרשן אובייקטיבי, נטרלי. פרשנות זו מציעה לך תהליך רציונלי שמורכב משלושה עקרונות מובנים שיעזרו לך להתגבר על הדעות הקדומות.

העיקרון הראשון

העיקרון הראשון הוא לשים לב לרקע ההיסטורי שבו נכתבו הכתובים ומה היה האירוע ההיסטורי המיוחד עבור המחבר. למחבר המקורי הייתה מטרה, מסר אשר רצה להעביר. הטקסט לא יכול לתת לנו משמעות כלשהי שהמחבר המקורי, בעל ההשראה לא רצה להעביר לנו. הכוונות של המחבר הן כלל לא קשורות לצורך ההיסטורי, רגשי, תרבותי, או דתי שלנו- זהו מפתח. היישום הוא בשותפות אינטגרלית לפרשנות, אבל פרשנות נכונה חייבת להקדים את היישום. חשוב להדגיש שלכל טקסט מקראי יש משמעות אחת ויחידה. משמעות זו המחבר המקורי רצה להעביר דרך רוח הקודש עד ליום הזה. משמעות אחת זו יכולה לקבל מספר יישומים אפשריים לתרבויות ומצבים שונים. היישומים חייבים להיות מקושרים לאמת המרכזית של המחבר המקורי. מסיבה זו, פרשנות המחקר נועדה לספק הקדמה לכל ספר בכתבי הקודש.

העיקרון השני

העיקרון השני מתרכז בזיהוי היחידות הספרותיות. כל ספר מקראי הוא מסמך אחיד. לפרשנים אין זכות לבדוד היבט אחד של אמת על ידי ויתור על אחרים. לכן, עלינו לשאוף להבין את מטרת הספר המקראי כולו לפני שאנחנו מפרשים את שאר היחידות הספרותיות הפרטניות. החלקים הפרטניים – פרקים, פסקאות, או פסוקים – לא יכול להיות שהמשמעות שלהן שונה ממשמעות היחידה השלמה. הפרשנים חייבים לפעול מתוך גישה דדוקטיבית שקשורה לחלק השלם ולאחר מכן להמשיך לגישה אינדוקטיבית שמחולקת לחלקים. לכן, לימוד זה של הפרשנות נועד לסייע לתלמיד לנתח את המבנה של כל אחד מהיחידות הספרותיות. פרקים ופסקאות אינם מעוררים השראה, אבל הם מסייעים לנו בזיהוי יחידות מחשבה.

פרשנות ברמת הפסקה – לא משפט, סעיף, ביטוי או מילה – זה המפתח למשמעות המחבר המקראי. הפסקאות מבוססות על נושא מאוחד, לעיתים קרובות הוא נקרא הנושא או משפט אקטואלי. כל מילה, ביטוי, סעיף, משפט בפסקה מתייחס איכשהו לנושא האחד. הם מגבילים אותו, מרחיבים אותו, מסבירים אותו, או/ו מטילים ספק בו. המפתח לפרשנות נכונה הוא לעקוב אחרי המחשבה של המחבר המקורי פסקה אחר פסקה באמצעות היחידות הספרותיות שמרכיבות את ספרי הכתובים. מדריך הפרשנות זו נועד בכדי לעזור לתלמיד לעקוב אחרי המחשבה של המחבר המקורי על ידי השוואת תרגומים מודרניים שונים לכתבי הקודש. תרגומים אלו נבחרו כי הם עוסקים בתאוריות תרגום שונות:

1. הטקסט היווני של חברת הכתובים המאוחדת הוא המהדורה הרביעית (UBS⁴). טקסט זה סודר על ידי חוקרים מודרניים טקסטואליים.
2. הגרסה החדשה המלך ג'יימס (NKJV) הוא תרגום מילולי של מילה במילה של כתבי היד היוונים Textus Receptus. חלוקת הפסקאות היא ארוכה משאר התרגומים. אותם יחידות ארוכות מסייעות לתלמיד לזהות את הנושאים המאוחדים.
3. הגרסה הסטנדרטית החדשה המתוקנת The New Revised Standard Version (NRSV) זהו תרגום מתוקן של מילה במילה. התרגום יוצר נקודת מפגש בין שתי גרסאות מודרניות. חלוקת הפסקאות מסייעת בזיהוי נושאים.
4. The Today's English Version (TEV) זהו תרגום דינמי ובעל ערך שפורסם על ידי אגודת כתבי הקודש. הוא מנסה לתרגם את הכתובים בצורה כזו שהקורא המודרני יוכל להבין את משמעות הטקסט היווני. לעיתים קרובות, במיוחד בבשורות, יש חלוקה של פסקאות על ידי הדובר ולא על ידי הנושא, באופן

- דומה לתרגום NIV למטרות הפרשן זה לא מועיל. נקודה מעניינת היא ששני התרגומים TEV ו UBS⁴ התפרסמו על ידי אותה ישות אך הפסקאות שונות.
5. תרגום הכתובים הירושלמי (JB) הוא תרגום דינמי אֶקְוִילֵנְטִי המבוסס על תרגום קתולי צרפתי. תרגום זה מועיל מכיוון שניתן להשוות את הפסקה מנקודת מבט אירופית.
6. התרגום האמריקאי המעודכן הודפס ב 1995 Updated New American Standard Bible (NASB), הוא תרגום של מילה במילה. ישנם הערות פסוק בפסוק בכל פסקה.

העיקרון השלישי

העיקרון השלישי מבוסס על קריאת כתבי הקודש בתרגומים שונים וכך להבין את הטווח הכי רחב של משמעות (שדה סמנטי) המילים והביטויים המקראיים. לעיתים קרובות ניתן לפרש ולהבין ביטוי או משפט יווני בכמה דרכים. תרגומים שונים מסייעים בזיהוי והסבר של ווריאציות שונות של הכתב יד היווני. אין השפעה על הדוקטרינה, אבל התרגומים עוזרים לנו לנסות לחזור אחורה ולהבין את הטקסט המקורי שנכתב על ידי המחבר בעל ההשראה.

פרשנות זו מציעה לתלמיד דרך מהירה לבדוק את הפענוח העצמי שלו. דרך זו היא לא סופית, אלא היא אינפורמטיבית ומעוררת מחשבה. לעיתים קרובות, פרשנויות אחרות עוזרות לנו לא להיות כל כך מוגבלים, דוגמטיים, ובזרם אחד. הפרשנים צריכים להיות בעלי טווח רחב של תרגום על מנת לזהות עד כמה הטקסט המקראי יכול להיות רב משמעותי. זה מפתיע כמה חוסר הסכמה יש בין מאמינים שטוענים את כתבי הקודש כמקור האמת שלהם.

עקרונות אלה עזרו לי להתגבר על רוב ההתניה ההיסטורית שלי מכיוון שהם אילצו אותי להתמודד עם הטקסט המקראי העתיק. התקווה שלי שגם אתם תתברכו.

Bob Utlley

June 27, 1996

Copyright ©2013 BibleLessons International

מדריך לקריאה טובה של הכתובים: חיפוש אישי אחר האמת המוחלטת

להלן הסבר קצת על הפילוסופיה וחקר המקרא של Dr. Bob Uthey והתהליך שעבר במהלך הפרשנות.

האם אנחנו יכולים לדעת את האמת? איפה היא נמצאת? האם ניתן לאמת אותה בצורה הגיונית? האם יש סמכות מוחלטת? האם יש עקרונות שיכולים להנחות את חיינו, את עולמנו? האם יש משמעות לחיים? למה אנחנו כאן? לאן אנחנו הולכים? השאלות האלה – שאלות שכל האנשים הרציונליים חושבים אליהן – ושאלות אלו רדפו את האדם מאז תחילת הזמן (קהלת א 13-18; ג 9-11). אני זוכר את החיפוש האישי שלי אחר מרכז החיים. האמנתי בישוע בגיל צעיר, האמונה שלי הייתה מבוססת בעיקר סביב העדות של בני משפחתי שהיו חשופים לי. ככול שגדלתי, גדלו גם השאלות על עצמי ועל עולמי. התרבות והדת לא נתנו משמעות והיו שונות מכל מה שקראתי או פגשתי. זה היה זמן של בלבול, חיפוש, כמיהה, ולעיתים קרובות תחושה של חוסר תקווה, בעולם קשה שבו חייתי.

רבים טענו שיש להם תשובות לשאלות אלו, אבל לאחר מחקר מצאתי שכל התשובות היו מבוססות על (1) פילוסופיות אישיות, (2) מיתוסים קדומים, (3) חוויות אישיות, (4) תחזיות פסיכולוגיות. הייתי זקוק לאיזו מידה של אימות, כמה ראיות, איזשהו הגיון שאליו אני יוכל לבסס את השקפת העולם שלי, את המרכז שלי, את הסיבה לחיות. מצאתי את כל אלא בחקר המקרא. התחלתי לחפש הוכחות למהימנות, שאותן מצאתי ב (1) האמינות ההיסטורית של המקרא שאושרה על ידי ארכאולוגיה, (2) דיוק הנבואות של הברית הישנה, (3) האחדות של המסר המקראי לאורך אלף שש מאות שנות יצור, (4) עדויות אישיות של אנשים שחיים השתנו בעקבות כתיב הקודש. למשיחיות, כמערכת מאוחדת של אמונה, יש את היכולת להתמודד עם שאלות מורכבות בחיי בני האדם. לא רק מסגרת רציונאלית, אבל גם החוויה של האמונה המקראית שמספקת שמחה ויציבות רגשית.

חשבתי שמצאתי את המרכז של חיי – המשיח, כך הבנתי מכתבי הקודש. זה המסחרר, שחרור רגשי. עם זאת, אני עדיין זוכר את ההלם והכאב כאשר ראיתי כמה פרשנויות של כתיב הקודש זכו לתמיכה, לפעמים אפילו באותו הקהילה או בית ספר ניתן היה למצוא פרשנויות שונות. לא היה סוף לאמינות וההשראה של כתיב הקודש. אך אני יכול לאמת או לדחות פרשנויות שונות בכתבי הקודש, לאמת או לדחות את אלה שטענו סמכות ואמינות? משימה זו הפכה למשימה של חיי ולמסע אמונתי. ידעתי שאמונתי במשיח הביאה לי אושר ושלו. מוחי השתוקק לעקרונות בתוך היחסיות של התרבות ומערכת של דת וזרמים שונים. בחיפוש שלי אחר חוקי פרשנות של הספרות העתיקה, הופתעתי דברים אישיים על עצמי, התרבות, ההיסטוריה, והזרם. לעיתים קרובות קראתי את כתיב הקודש רק בשביל לחזק את דעותיי. השתמשי בכתבי הקודש כעיקרון לתקוף אחרים דבר שעזר עם חוסר הביטחון והליקוי האישי שלי. ההבנה של המצב אישי שלי מאוד כאבה לי!

למרות שאני אף פעם לא יכול להיות אובייקטיבי לחלוטין, אני יכול להפוך לקורא טוב יותר של הכתובים. אני יכול לוותר על הדעות הקדומות שלי. אני עדיין לא חופשי מהן אבל אני נלחם נגד החולשות שלי. לעיתים קרובות הפרשן הוא האויב הכי גדול של קריאה טובה של הכתובים. אני רוצה לחלק אתכם את רשימת הנחות המוצא/יסוד שלי, וכך אתם הקוראים תוכלו לבחון רשימה זו ביחד איתי.

1. הנחות מוצא/יסוד

1. אני מאמין שכתבי הקודש הם התגלות והשראתו של אלוהים האחד והיחיד. לכן, הפרשנות חייבת להיות לאור הכוונה של המחבר המקורי באמצעות סופר אנושי ברקע היסטורי מסוים.
2. אני מאמין שכתבי הקודש נכתבו עבור האדם הפשוט – לכל האנשים! אלוהים התאים את עצמו על מנת שיוכל לדבר אלינו בצורה ברורה בהקשר היסטורי ותרבותי. אלוהים לא מסתיר אמת – הוא רוצה שנבין. לכן, יש לפרש את הכתובים לאור תקופת הכתובים, לא תקופתנו. לכתובים אין כוונה לתת לנו משמעות שונה מזו שניתנה לאלו שקיבלו את הכתובים בראשונה. כל אדם ממוצע יכול להבין את הכתובים, כי הכתובים הם בעלי תקשורת פתוחה.
3. אני מאמין שלכתבי הקודש יש מסר ותכלית אחת. המסר לא סותר את עצמו, הוא כן כולל מעברים חדים ופרדוקסליים. לכן, הפרשן הטוב ביותר של הכתובים הוא הכתובים עצמם.
4. אני מאמין שלכל קטע בכתובים (למעט נבואות) יש משמעות אחת ויחידה שמבוססת על כוונתו של המחבר המקורי. למרות שאנחנו לא יכולים להיות בטוחים לחלוטין שאנחנו יודעים את כוונתו, אבל ישנם הרבה חצים שיכולים להוביל אותנו:

- א. הסגנון (סוג ספרותי) שנבחר להביע את המסר
- ב. הרקע ההיסטורי או/ו אירוע מסוים שעורר את הכתיבה
- ג. ההקשר הספרותי של הספר כולו וגם ההקשר של כל יחידה ספרותית כפרט
- ד. העיצוב של הנוסח (תמצית) של היחידות הספרותיות והקשר שלהן למסר

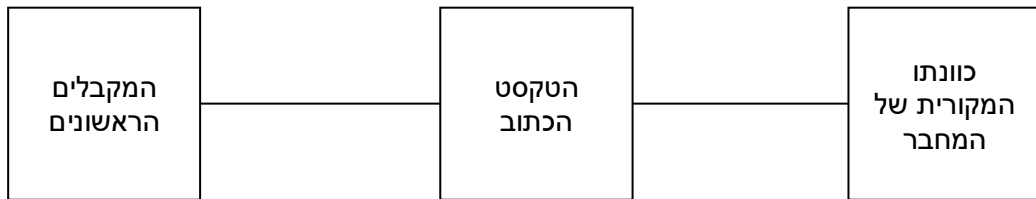
ה. דקדוק מיוחד שנבחר להעביר את המסר.
ו. המילים שנבחרו להציע את המסר.

המחקר של כל אחד מהנושאים הללו הופך למטרה המרכזית. לפני שאני נותן את ההסבר שלי מתודולוגיה נכונה לקריאה בכתובים, הרשו לי להציג בפניכם מספר שיטות פרשנות לא נכונות אשר משתמשות בהן כיום, יש להימנע משיטות אלו:

II. שיטות לא נכונות

1. התעלמות מההקשר הספרותי של הכתובים ושימוש במשפט, סעיף, או אפילו מילים בודדות כהצהרות אמת שאינן קשורות לכוונתו של המחבר המקורי או כוונת הכתוב. לעתים קרובות שיטה זו נקראת "הוכחה-מהטקסט".
2. התעלמות מהרקע ההיסטורי של הספרים על ידי החלפת הסביבה ההיסטורית ללא תמיכה מהכתוב.
3. התעלמות מהרקע ההיסטורי וקריאה של הכתובים כעיתון היום שנכתב בעיקרו למאמינים מודרניים.
4. התעלמות מהרקע ההיסטורי על ידי אלגוריה של הכתובים לפילוסופיה/תאולוגיה מסר שהוא כלל לא קשור לשומעים הראשונים ולכוונתו של המחבר המקורי.
5. התעלמות מהמסר המקורי והחלפתו בתאולוגיה אישית, דוקטרינה, או סוגיה שלא קשורה לכוונתו של המחבר המקורי. תופעה זו היא לעתים נקראת "תגובת הקורא" (פרשנות של "אך הכתוב מדבר אלי") ותופעה זו בעצם מגיעה ממקום של קריאה של כתובים לבניית סמכות הדובר.

ישנם לפחות שלושה מרכיבים משותפים שניתן למצוא בתקשורת בכתב

בעבר, שיטות קריאה התמקדו באחד מהמרכיבים. אבל כדי באמת לאשר את ההשראה הייחודית של הכתובים, על מנת לתאר זאת יותר טוב נשתמש בדיאגרמה:

למען האמת, שלושת התהליכים צריכים להיכלל בתהליך הפרשנות. לצורך אימות, תהליך הפרשנות שלי מתמקד בשני המרכיבים הראשונים: המחבר המקורי והטקסט. אני כנראה מגיב לשגיאות שהבחנתי (1) אלגוריה וטקסט רחני (2) "תגובת הקורא" פרשנות (מה אני מקבל מזה). שגיאה עלולה להתרחש בכל שלב. עלינו תמיד לבדוק את המניעים שלנו, דעות קדומות, שיטות ויישומים. אבל אך עלינו לעשות בדיקה אם אין גבולות לפרשנות, אין קריטריונים? זה המקום שהכוונה הסמכותית ומבנה הנוסח מספקים לי קריטריונים להגבלת היקף הפרשנות. מכיוון שישנם גם שיטות לא נכונות לקריאה בכתובים, מה הן הגישות הנכונות לקריאה טובה של הכתובים ופרשנות מאומתת ועקבית?

III. גישות אפשריות לקריאה טובה של הכתובים

בשלב זה אני לא הולך לדון בשיטות ייחודיות של פרשנות אבל נתמקד יותר בעקרונות כללים בפרשנות שתקפים לכל סוגי הטקסטים המקראיים. ספר מומלץ בנושא גישות לפי סגנון הוא *How To Read The Bible For All Its Worth*

by Gordon Fee and Douglas Stuart, published by Zondervan

המתודולוגיה שלי מתמקדת בתחילה בקורא שמאפשר לרוח הקודש להאיר את הכתובים דרך ארבעה מחזורי קריאה אישיים. זה הופך את הרוח, את הכתוב ואת הקורא לעיקר, לא משני. וזה גם מגן על הקורא מכל השפעה של פרשנויות. שמעתי מישהו אומר "הכתובים מאירים אור על פרשנויות". אני לא מזלזל בכלי לימוד ועזר, אבל יש תזמון נכון לכל כלי. עלינו לקבל פרשנות מכתוב בצורה אישית. להלן תחומים שלא מוגבלים מבחינת אימות

1. רקע היסטורי
2. הקשר ספרותי
3. מבנים דקדוקיים (תחביר)
4. שימוש במילה עכשווית
5. מעברים מקבילים רלוונטיים
6. סגנון

עלינו להיות מסוגלים לספק את הסיבות ואת ההיגיון מאחורי הפרשנויות שלנו. הכתובים הם המקור היחיד לאמונה. למרבה הצער, לעיתים קרובות האמינים חולקים על לימוד שבדבר אלוהים. ארבעת מחזורי קריאה נועדו לספק את התובנות הפרשניות הבאות:

1. מחזור קריאה ראשון

- א. קרא את הספר בפעם אחת. ואז תקרא שוב בתרגום שונה, תרגום מתאוריה אחרת.
 - (1) מילה במילה (NKJV, NASB, NRSV)
 - (2) אֶקְוִי־לְנָטִי דינמי (TEV, JB)
 - (3) גרסה חופשית (Living Bible, Amplified Bible)
- ב. חפש את המטרה המרכזית של הכתוב. זהה את הנושא.
- ג. לבודד (אם אפשרי) יחידה ספרותית, פרק, או משפט אשר מבטא את התכלית או הנושא.
- ד. זהה את הסוג ספרותי הבולט.

1. ברית ישנה

- א. עברית ספרותית
 - ב. שירה עברית (משלי, מזמור)
 - ג. נבואה עברית (ספרות, שירה)
 - ד. חוקי התורה
- #### 2. הברית החדשה
- א. הספרות/הסיפורים (בשורות, מעשי השליחים)
 - ב. משלים (בשורות)
 - ג. מכתבים/איגרות
 - ד. ספרות אפוקליפטית

2. מחזור קריאה שני

- א. קרא את הספר שוב ברציפות, תנסה לזהות נושאים מרכזיים.
- ב. תמצת את הנושאים המרכזיים וציין את התוכן שלהם בקצרה.
- ג. בדוק את הצהרת החקר שלך והנושאים המרכזיים עם כלי לימוד.

3. מחזור קריאה שלישי

- א. קראה את הספר שוב ברציפות, תנסה לזהות את הרקע ההיסטורי והנסיבות שגרמו לכתיבת הספר.
- ב. ערוך רשימה של פרטים היסטוריים המוזכרים באותו ספר מהכתובים.
 1. המחבר
 2. התאריך
 3. המקבלים
 4. הסיבה לכתיבה
 5. היבטים תרבותיים שקשורים למטרת הכתיבה
 6. התייחסות לאירועים או אנשים היסטוריים
- ג. כאשר אתה מפרש חלק של הכתובים תרחיב את התמצית שלך לגודל של פסקה. תמיד תזהה את התמצית של היחידה הספרותית. זה יכול להיות מספר פרקים או פסקאות. זה מאפשר לך לעקוב אחר ההיגיון והעיצוב של המחבר המקורי.
- ד. בדוק את הרקע ההיסטורי שלך באמצעות כלי לימוד.

4. מחזור קריאה רביעי

- א. קרא את היחידה שוב במספר תרגומים שונים

(1) מילה במילה (NKJV, NASB, NRSV)

(2) תרגום דינמי (TEV, JB)

(3) תרגום חופשי (Living Bible, Amplified Bible)

ב. חפש מבנה דקדוקי או ספרותי

(1) ביטויים חוזרים (אפסים א 6, 12, 14)

(2) מבנה דקדוקי חוזר (רומים ח 31)

(3) מונחים מנוגדים

ג. רשום את הפרטים הבאים

(1) מונחים משמעותיים

(2) מונחים יוצאי דופן

(3) מבנים דקדוקיים חשובים

(4) מילים קשות במיוחד, סעיפים ומשפטים

ד. חפש קטעים מקבילים שהם רלוונטיים

(1) חפש את קטעי הלימוד הברורים בנושא שלך והשתמש ב (א) ספרים הנושא

"תאולוגיה שיטתית" (ב) התייחסות של הכתובים (ג) קונקרטיזציה, מילון המכיל מלים ומראי המקום שלהם.

(2) לחפש פרדוקס בתוך הנושא. הרבה מהאמת בכתובים מוצגת בזוגות

דיאלקטיים; המון ויכוחיים דתיים מגיעים כתוצאה ממתח וידע חלקי. כל

הכתובים מלאי השראה, ועלינו לחפש את המסר המלא על מנת לספק איזון לפרשנות.

(3) לחפש נושאים מקבילים באותו הספר, אותו מחבר או אותו הסגנון; לכתובים

יש מחבר אחד והוא רוח הקודש והוא הפרשן הכי טוב של הכתובים.

ה. השתמש בכלי לימוד על מנת לבדוק את התצפית שלך על הרקע והאירועים

ההיסטוריים.

(1) לימוד הכתובים

(2) אַנְצִיקְלוֹפֵדִיָה, ספר עזר, מילון

(3) קראית המבוא של כל ספר בכתובים

(4) פרשנויות של הכתובים (בשלב זה של המחקר שלך, תאפשר לקהילת

המאמינים לסייע בתיקון החקר שלך).

IV. יישום פרשנות המקרא

בשלב זה אנחנו פונים ליישום. לקחת את הזמן להבין את הטקסט ואת הרקע המקורי; עכשיו אתה חייב ליישם את זה בחיים, ובתרבות שלך. אני מגדיר את הסמכות של הכתובים כ "להבין את דבריו של המחבר המקורי אשר דיבר את דבריו לתקופתו וליישם אמת זו לימנו."

היישום חייב לעקוב אחרי כוונתו של המחבר המקורי הן בזמן הן בהגיון. אנחנו לא יכולים ליישם את דבר אלוהים לימנו אם לא נבין את היעוד שהיה כאשר נכתב לראשונה! אין לפרש קטע בכתובים בכוונה שונה מהמקורית! (מחזור קריאה שלישי), הוא ידריך אותך לכתיבה נכונה מהתמצית לרמת פסקה. היישום צריך להתחיל ברמת הפסקה, לא ברמת מילים. למילים יש משמעות רק בהקשר; לסעיפים יש משמעות רק בהקשר; למשטים יש משמעות רק בהקשר. האדם היחיד בעל ההשראה בתהליך הפרשנות הוא המחבר המקורי. אנחנו עוקבים אחריו רק כאשר יש הבהרה מרוח הקודש. אבל הבהרה זו לא השראה. על מנת להגיד "כה אמר אדוני" עלינו להיות באותו הרוח של המחבר המקורי. היישום הוא חייב להתייחס לכוונה הכללית של הכתיבה כולה, התפתחות החשיבה של הקטע והיחידה הספרותית.

אל תתנו לבעיות של ההווה לפרש את הכתובים; תנו לכתובים לדבר! זה עלול לדרוש מאתנו לשלוף עקרונות מהכתוב. דבר זה תקף אם הכתוב תומך בעיקרון. למרבה הצער, הרבה פעמים העקרונות שלנו הם רק "שלנו" עקרונות שמבוססים על דעתנו ולא על הכתובים.

ביישום הכתובים, חשוב לזכור שישנה רק אמת אחד עבור כל קטע בכתובים (למעט נבואות). משמעות זו קשורה למחבר המקורי שהתייחס למשבר או צורך אשר היה לו באותה התקופה. ישנם יישומים רבים אשר נגזרים ממשמעות זו. היישום יתבסס על הצורך של מקבלי דבר האלוהים, אבל תמיד חייב להיות קשר למשמעותו של המחבר המקורי.

V. ההיבט הרוחני של פרשנות

עד כה דנתי בתהליך השכלי של תהליך הפרשנות והיישום. עכשיו תנו לי בקצרה לדון בהיבט הרוחני של הפרשנות. הרשימה הבאה עזרה לי:

- א. התפללו לעזרת הרוח (ראה א קורינתים א 26-ב 16).
- ב. התפלל עבור סליחה אישית וחטא ידוע (ראה א יוחנן א 9).
- ג. התפללו לרצון עז לדעת את אלוהים (ראה תהילים יט 7-14; מב ff1; קיט ff1).
- ד. כל תבונה שאתה מקבל הכנס לתוקף מידי לחייך.
- ה. תישאר תנוע ובר למוד.

זה קשה לשמור על איזון בין התהליך השכלי לבין המנהיגות של רוח הקודש. הציטוטים הבאים עזרו לי לאזן בין השניים:

- א. מאת James W. Sire, *Scripture Twisting*, pp. 17-18: "ההבנה מגיעה למוחם של אנשי אלוהים – לא בהכרח למאמינים נבחרים, אין מעמד של גורו באמונה המשיחית, לא אילומינטי, אין אנשים מסוימים שרק דרכם הפרשנות צריכה לבוא. וכך, רוח הקודש נותן מתנות מיוחדות של תבונה, חכמה, והבחנה רוחנית לא רק למאמינים שחושבים שהם מוכשרים ורואים עצמם המוסמכים היחידים לפרש את דברו. לכל מאמין יש אפשרות ללמוד, לשפוט ולהבחין על ידי התייחסות לכתובים שהם הסמכות לכל אדם שמפרש גם אלו אשר קיבלו מתנות מיוחדות לאלוהים. לסיכום, המסקנה לאורך כל הספר היא בעצם שכתבי הקודש הם התגלותו של אלוהים לכל האנושות, הכתובים הם הסמכות לפרשנות, זה לא משהו מסתורי, וכל אדם מכל תרבות יכול להבין את הכתובים."
- ב. Kierkegaard, found in Bernard Ramm, *Protestant Biblical Interpretation*, p. 75 בהתאם ל Kierkegaard המחקר הדקדוקי, הלשוני, וההיסטורי הוא הכרחי כל עוד הוא צמוד לקריאה נכונה של הכתובים. "בשביל לקרוא את הכתובים כדבר אלוהים עלינו לקרוא מהלב, בשקט, בציפיה נלהבת, בדי שיח עם אלוהים. אם אתה קורא את הכתובים ללא מחשבה או תשומת לב או רק אקדמית או מקצועית זו לא קריאה נכונה כי אתה לא קורא את הכתובים כדבר אלוהים. כאשר אתה קורא את הכתובים כמכתב אהבה, אז אתה קורא את דבר אלוהים."
- ג. H. H. Rowley in *The Relevance of the Bible*, p. 19 "רק דרך הבנה מלאה של הכתובים ניתן לקבל את כל אוצרות הכתובים, אם אנחנו מקבלים רק הבנה שכלית אז הבנתו לא שלמה, הבנה שכלית היא חיונית אבל אנחנו צריכים להוביל את עצמנו להבנה רוחנית של אוצרות הרוח על מנת שהידע שלנו יהיה שלם. על מנת לקבל הבנה רוחנית אנחנו צריכים ליותר מאשר רק ערנות שכלית. דברים רוחניים נבחרים רוחנית, ולומדי הכתובים נדרשים לגישה של פתיחות רוחנית, ותשוקה למצוא את אלוהים, הוא המפתח לקחת אותנו ממחקר מדעי אל המורשת העשירה של הספר הגדול מכולם."

VI. שיטת פרשנות זו

מהדריך חקר הפרשנות נועד לסייע לתהליכי הפרשנות שלך בדרכים הבאות:

1. תמצית היסטורי קצר של כל ספר. אחרי שסיימת את "מחזור קריאה #3" בדוק מידע זה.
2. תבונות היסוד נמצאות בתחילת כל פרק. זה יעזור לך לראות את המבנה של היחידה הספרותית.
3. בתחילת כל פרק או יחידה ספרותית כל חטיבות הפסקה והכותרות מגיעות מתרגומים מודרניים שונים:

1. The United Bible Society Greek text, fourth edition revised (UBS⁴)
2. The New American Standard Bible, 1995 Update (NASB)
3. The New King James Version (NKJV)
4. The New Revised Standard Version (NRSV)
5. Today's English Version (TEV)
6. The New Jerusalem Bible (NJB)

הפסקאות הן ללא השראה. יש לאמת אותן מההקשר. על ידי השוואת מספר תרגומים מודרניים משיטות תרגום פרספקטיבות תיאולוגיות שונות, אנחנו שואפים לנתח את מבנה המחשבה של המחבר המקורי. לכל פסקה יש אמת אחת גדולה. אמת זו נקראת "משפט מפתח" או "הרעיון המרכזי של הטקסט". מחשבה זו היא המפתח לפרשנות היסטורית, דקדוקית נכונה. חשוב לזכור שכל פסקה קשורה לפסקאות

הסובבות אותה. זו הסיבה מדוע תמצית ברמת פסקה של כל הספר בעלת חשיבות. אנחנו חייבים לעקוב אחרי ההיגיון של הנושא שנדון על ידי המחבר המקורי.

4. הערותיו של בוב עובדות בגישת פרשנות של פסוק בפסוק. זה מאלץ אותנו לעקוב אחרי המחשבה של המחבר המקורי. ההערות מספקות מידע ממספר תחומים:
 1. הקשר ספרותי
 2. תובנות היסטוריות ותרבותיות
 3. מידע דקדוקי (תחביר)
 4. לימוד המילה
 5. מעברים מקבילים רלוונטיים
5. בנקודות מסוימות של פרשנות, הנוסח המודפס של הגרסה האמריקאית החדשה New American Standard Version (update 1995) מבוסס ומושלם על ידי כמה תרגומים מודרניים שונים:
 - i. The New King James Version (NKJV), אשר עוקבת אחר כתב היד היווני (Textus Receptus)
 - ii. The New Revised Standard Version (NRSV), הוא תרגום של מילה במילה ועריכה של National Council of Churches of the Revised Standard Version.
 - iii. The Today's English Version (TEV), תרגום דינמי אֶקְוִיֻלָּנְטִי מאת American Bible Society.
 - iv. The Jerusalem Bible (JB), תרגום לאנגלית המבוסס על דינמיקה צרפתית קתולית אקוויולנטית.
6. עבור אלו שאינם קוראים יוונית, השוואה בין תרגומים אמריקאים שונים יכולה לסייע בזיהוי בעיות בתוך הטקסט:
 1. שוני של כתב יד
 2. משמעויות מילים חלופיות
 3. טקסטים קשים מבחינת דקדוק ומבנה
 4. טקסטים בעלי דו משמעות, למרות שתרגומים באנגלית לא יכולים לפתור בעיות אלו, הם כן מכוונים את הקורא למקומות של דו משמעות על מנת לעודד לימוד עמוק ומעמיק.
 5. בסיומו של פרק ישנם שאלות לדין רלוונטיות שמטרתן למקד את הסוגית הפרשנות של הפרק

מבוא ליוחנן

הצהרות פתיחה

- א. מתי ולוקס מתחילים עם הלידה של ישוע, מרקוס מתחיל עם הטבילה שלו, אבל יוחנן מתחיל לפני הבריאה.
- ב. יוחנן מציג את מלוא האלוהות של ישוע מנצרת מהפסוק הראשון של הפרק הראשון והוא חוזר על דגש זה לאורך כל הבשורה. הבשורה הסינופטית מסתירה אמת זו עד מאוחר יותר במצגות ("הסוד המשיחי").
- ג. מסתבר שיוחנן מפתח את הבשורה שלו לאור הצהרות בסיסיות של הבשורות הסינופטיות. הוא מנס להוסיף ולפרש חיו ולימודיו של ישוע לאור הצרכים של הקהילה הקדומה (המאה הראשונה המאוחרת).
- ד. זה נראה שיוחנן בנה את אך שהוא מציג את ישוע המשיח סביב

1. שבעה ניסים/אותות והפּרוּש שלהם
2. עשרים ושבעה ראיונות או/ו דיאלוגים עם יחידים
3. הלל מסוים וימי צום
 - א. השבת
 - ב. הפסח (ראה יוחנן ה-ו)
 - ג. המשכן (ראה יוחנן ז-י)
 - ד. חנוכה (ראה יוחנן י 22-39)
4. הצהרות "אני"
 - א. קשורות לשם האלוהי (יהוה)
 - 1) אני הוא (יוחנן ד 26; ח 24,28; יג 19; יח' 5-6)
 - 2) בטרם היות אברהם אני הוא (יוחנן ח 54-59)
 - ב. הבסיס להצהרות
 - 1) אני הוא לחם החיים (יוחנן ו 35, 41, 48, 51)
 - 2) אני אור העולם (יוחנן ח 12)
 - 3) אני הוא שער הצאן (יוחנן י 11, 14)
 - 4) אני הרועה הטוב (יוחנן י 11, 14)
 - 5) אני התחייה והחיים (יוחנן יא 25)
 - 6) אני הדרך האמת והחיים (יוחנן יד 6)
 - 7) אני היין האמתי (יוחנן טו 1, 5)

ה. ההבדל בין יוחנן ושאר הבשורות

1. למרות שזה נכון שהמטרה העיקרית של יוחנן היא תאולוגית, השימוש שלו בהיסטוריה וגאוגרפיה הוא מפורט ומדויק מאוד. הסיבה המדויקת לפערים בין הבשורות הסינופטיות ובשורת יוחנן
 - א. שרות יהודה מוקדם (טיהור מוקדם של בית המקדש)
 - ב. תולדות ושבע אחרון בחייו של ישוע
 - ג. תיקון תאולוגי משמעותי
2. זה יהיה מועיל לקחת רגע ולדון על ההבדל הברור בין יוחנן ושאר הבשורות. הרשו לי לצטט את George Eldon Ladd מהספר *A Theology of the New Testament* בעניין ההבדלים:
 - א. "הבשורה הרביעית היא מאוד שונה הבשורות הסינופטיות ונשאלת השאלה האם יש דיווח מדויק של לימודיו של ישוע או האם האמונה המשיחית שינתה את המסורת בצורה שההיסטוריה הלכה לאיבוד בתוך התרגום התיאולוגי" (עמוד 215)
 - ב. "הפתרון הקרוב ביותר שיש בידנו הוא שלימודיו של ישוע באים לידי ביטוי על ידי מטבע לשון של יוחנן. אם זהו הפתרון הנכון, ואם אנחנו מסיקים שאכן הבשורה הרביעית אכן קיבלה שינוי בעקבות מטבע הלשון של יוחנן, נשאלת השאלה הבאה: באיזו מידה התאולוגיה של הבשורה של יוחנן שונה מישוע? באיזו מידה לימודיו של ישוע כל כך מתבוללים בראשו של יוחנן שבעקבות זאת יש לנו את ההבדל בין מטבע הלשון של יוחנן ולא את לימודיו המדויקים של ישוע?" (עמוד 215).
 - ג. Lad מצטט את W. F. Albright מהספר *The Background of the New Testament and Its Eschatology* בתוך הרקע של הברית החדשה וחזון אחרית הימים שנערכו על ידי W. D. Davies וגם D. Daube

"אין הבדל בסיסי בלימודיו של יוחנן; הקונטרסט ביניהם נמצא בריכוז של המסורת ולימודים מסוימים של המשיח, במיוחד אלו שרצו להידמות ללימודיהם של האיסיים. אין שום הוכחה שלימודיו של ישוע עוותו, או שנוסף אליהם איזשהו יסוד חיוני. האם לקהילה הקדומה הייתה השפעה על ההכללה בתוך הבשורה, אבל אין לנו שום סיבה לחשוב שהצרכים של הקהילה היו התוצאה של המצאות וחידושים משמעותיים בתאולוגיה. אחד ההשערות המזרות של חוקרים ותאולוגים קריטיים של הברית בחדשה היא שהמוח של ישוע היה כל כך מוגבל שכל ניגוד גלוי בין יוחנן הבשורות והסינופטיות חייב להיות כתוצאה מההבדל בין תאולוגים משיחיים הראשונים. כל אישיות מפרשת בצורה שונה על ידי חברים שונים ומאזינים שונים, אשר יחליטו מה יותר מועיל כל מה שהם שמעו וראו" (עמודים 170-171).

ד. שום ציטוט של George E. Ladd:

"ההבדל הוא לא שיוחנן הוא תאולוג ואחרים לא אלא שכולם תאולוגים בדרכים שונות. פרשות של היסטוריה יכולה לתת יותר עובדות על כל מצב יותר מכרוניקה של אירועים. אם יוחנן הוא פרשן תאולוגי, אז זו הפרשנות שלו לאירועים שהוא בטוח שקרו בהיסטוריה. זה ברור שזו לא הכוונה של הבשורות הסינופטיות לתת דיווח על *ipsissima verba* (המילים המדויקות) של ישוע או הביוגרפיה של אירועי חיו. הם הדיוקן של ישוע וסיכומים של חיו של ישוע. מתי ולוקס הרגישו חופשי לשנות מחדש את החומר במרקוס ולדווח על לימודיו של ישוע בחופש רב. אם יוחנן השתמש ביותר חופש ממתו ולוקס, זה בגלל שהוא רצה לתת יותר עומק ודיוקן יותר אמתי של ישוע. (עמודים 221-222).

המחבר

- א. הבשורה בעילום שם אבל יש רמזים שהמחבר הוא יוחנן
 1. העד הוא המחבר (ראה יוחנן יט 35)
 2. המשפט "זה היה אהוב על ישוע" (זה מעיד שהזהות היא של יוחנן)
 3. יוחנן בן זבדי, אף פעם לא מוזכר בשם.
- ב. הרקע ההיסטורי הוא ברור מהבשורה עצמה, לכן, הבעיה של המחבר היא לא בעיה קריטית פרשנות. האישור של המחבר בעל ההשראה הוא קריטי. המחבר והזמן של הבשורה של יוחנן לא משפיעה על ההשראה, אבל משפיעה על הפרשנות. פרשנים מחפשים רקע היסטורי, האירוע שגרם לספר להיכתב. האם מישהו צריך להשוות את השניות של יוחנן ל
 1. שני דורות של יהודים
 2. מורה קומראן בנושא צדקה
 3. דת הזורואסטריית
 4. השקפה אגנוסטית
 5. נקודת מבט הייחודית של ישוע
- ג. ההשקפה המסורתית הקדומה היא כי יוחנן בן זבדי, הוא עד אנושי ומקור. חשוב להבהיר שבמהלך המאה השנייה היו מקורות חיצוניים אחרים שהיו בהתלך הפקת הבשורה:
 1. עמיתים באמונה וזקני אפסיים עודדו את השליח לכתוב (אוסביוס מצטט את קלמנט מאלכסנדריה)
 2. העמית והשליח, אנדרי (הפרגמנט המורטורי 180-200 לספירה, ברומא)
- ד. מספר בתי ספר מודרניים ספור נוסף המבוסס על הנחות לגבי הסגנון והנושא של הבשורה. רבים מניחים שזה קרה בתחילת המאה השנייה (לפני 115 לספירה):
 1. נכתב על ידי תלמידיו של יוחנן (השפעה של העדות על פי יוחנן) אשר זכר את לימודיו (J. Weiss, B. Lightfoot, C. H. Dodd, O. Cullmann, R. A. Culpepper, C. K. Barrett).
 2. נכתב על ידי "יוחנן הזקן", (אשר היה אחד ממנהיגים מוקדמים באסיה הוא הושפעה מהתיאולוגיה והטרמינולוגיה של יוחנן השליח) אשר נילקח מקטע מוסתר של פפיאס (70-146 לספירה) וצוטט על ידי אוסביוס (280-339 לספירה)
- ה. העדות של יוחנן כמקור עיקרי לבשורה
 1. הוכחת ראייה
 - א. המחבר ידע את תורת ישראל ואת המסורת והיה שותף בהשקפת עולם של הברית השנייה.
 - ב. המחבר הכיר את ירושלים ופּלֶשֶׁתִינָה כמו שהיו בשנת 70 לספירה

ג. המחבר טוען שהיה עד ראייה

(1) יוחנן א 14

(2) יוחנן יט 35

(3) יוחנן כא 24

ד. המחבר היה אחד השליחים, והוא ידע את:

(1) פרטים ואת השעה והמקום (ליל הצליבה)

(2) פרטים של מספרים (כדי מים יוחנן ב 6 ודגים יוחנן כא 11)

(3) פרטים על אנשים

(4) המחבר ידע פרטים על אירועים והתגובות לאותם האירועים.

(5) המחבר מוגדר כ"תלמיד אהוב"

(א) יוחנן יג 23,25

(ב) יוחנן יט 26-27

(ג) יוחנן כ 2-5,8

(ד) יוחנן כא 7,20-24

(6) המחבר נראה כחבר של המעגל הפנימי ביחד עם כיפא

(א) יוחנן יג' 24

(ב) יוחנן כ' 2

(ג) יוחנן כא 7

(7) השם יוחנן, בן זבדי, אף פעם לא מופיע בבשורה, דבר שנראה מאוד לא

הגיויני מכיוון שהוא היה חלק בקבוצה הסגורה של התלמידים

2. ראייה חיצונית

א. הבשורה ידועה על ידי

(1) איראנוס (120-202 לספירה) שהיה מקושר לפוליקרפוס, אשר ידע את יוחנן השליח (ניתן להשוות אוסביוס Historical Eccleasticus 5:20:6-7) "יוחנן תלמידו של האדון אשר היה סמוך לחיקו של ישוע והוא בעצמו הפיק את הבשורה באפסוס אשר באסיה." (Haer, " 3:1:1, quoted in Eusebius' Hist. Eccl. 5:8:4

(2) קלמנט מאלכסנדריה (153-217 לספירה) "יוחנן אז היה מואץ על ידי ידידיו הוא הודרך על ידי הרוח, לחבר בשורה רוחנית" (Historical Eccleasticus 6:14:7)

(3) יוסטינוס מרטיר (110-165 לספירה) ציטוט מתוך Dialogue with Trypho 81:4

(4) טרטוליאנוס (145-220 לספירה)

ב. יוחנן כמחבר מאומת על ידי עדים מוקדמים

(1) פוליקרפוס (70-156 לספירה, נרשם על ידי אירנאוס), אשר היה הבישו של סמרניה (155 לספירה)

(2) פפיאס מהייראפוליס (נרשם על ידי Anti-Marconite Prologue מרומא אוסביוס מקיסריה), שהיה הבישוף של היירפוליס בפריגיה והוא היה תלמידו של יוחנן השליח.

ו. סיבות לספק בעניין המחבר המסורתי

1. חיבור הבשורות עם נושאים גנוסטיים

2. נספח ברור של פרק כא

3. הפערים הכרונולוגיים עם הבשורות הסינופטיות

4. יוחנן לא היה מכנה את עצמו "התלמיד האהוב"

5. ישוע שמתור בבשורה של יוחנן הוא משתמש באוצר מילים שונים מזה שהוא השתמש בשאר הבשורות הסינופטיות

ז. אם אנחנו משערים שזה היה יוחנן השליח אז מה אנחנו יכולים להסיק מהאישיות שלו

1. הוא רשם את הבשורה מאפסוס (אירנאוס מאמת עובדה זו)

2. הוא רשם את הבשורה בגיל מבוגר (אירנאוס מאמת שהוא ח"י עד המלוכה של טראיאנוס בשנים 98-117 לספירה)

א. אם נשער שיוחן השליח
1. לפני שנת 70 לספירה, כאשר ירושלים נהרסה על ידי הגנרל הרומי (מאוחר יותר הקיסר), טיטוס

- א. ביוחן ה 2, "בירושלים, על-יד שער הצאן הייתה ברכה, שנקראה בית חסדא, וסביבה חמש אכסדראות בעלות עמודים.."
 - ב. שימוש חוזר של הכותרת תלמידים ו"שליחים" כדי לציין את הקבוצה.
 - ג. גורמים גנוסטיים קדומים התגלו עכשיו במגילות ים המלח, אשר מגלים שהם חלק מהזרעון התיאולוגי של המאה הראשונה
 - ד. אין אזכור לחורבן בית המקדש וירושלים בשנת 70 לספירה
 - ה. הארכיאולוג האמריקאי המפורסם W. F. Albright קובע כי התאריך לבשורה של יוחן הוא בסוף שנות ה 70-80 לספירה.
2. מאוחר יותר במאה הראשונה
- א. התיאולוגיה המפותחת של יוחן
 - ב. הרס ירושלים לא הוזכר כי זה קרה כעשרים שנה קודם לכן
 - ג. יוחן משתמש בניסוח ידע גנוסטי עם דגשים
 - ד. המסורות המוקדמות של הקהילה
- (1) אירנאוס
(2) אוסביוס מקיסריה

ב. אם נניח ש"יוחן הזקן" אז התאריך אמור להיות בין תחילת לאמצע המאה השנייה. תאוריה זו התחילה כדחייה של דוניסיוס את העובדה שיוחן הוא המחבר (מסיבות ספרותיות). אוסביוס, אשר דחה את יוחן השליח כמחבר של ספר ההתגלות מסיבות תאולוגיות, הרגיש שהוא מצא "יוחן נוסף/שונה" בזמן הנכון ובמקום הנכון בפפיאס מהיראפוליס ציטוט (*Historical Eccleasticus* 3:39:5,6) אשר מסביר את הסיבה לשני צדדיו של יוחן (1) יוחן השליח (2) יוחן הזקן/מבוגר קהילה.

המקבלים

- א. במקור נכתב לקהילות ברומא פרובינציה של אסיה הקטנה, ביחוד עבור אפסוס
- ב. בגלל הפשטות והתוכן והעומק של חיו והאישיות של ישוע מנצרת הבשורה הפכה לאהובה ביותר בקרב קבוצת ההלניסטית של הגויים המאמינים ובקרב קבוצות גנוסטיות.

מטרות

- א. הבשורה עומדת על מטרת הכרזת הבשורה, יוחן כ 30-31
 1. בשביל הקוראים היהודים
 2. בשביל הקוראים הגויים
 3. בשביל הקוראים של זרם הגנוסטיקה
- ב. נראה שיש לו דחף אפולוגטי
 1. נגד תלמידיו הקיצוניים של יוחן המטביל
 2. נגד הזרם הגנוסטיקה העתיק ולימודי השקר שלו (במיוחד הפרולוג); ללימודי שקר אלו יש גם רקע שמגיע מעוד ספרים של הברית החדשה.
 - א. אפסים
 - ב. קולוסים
 - ג. האיגרות הפסטורליות (טימותיאוס א, טימותיאוס ב, טיטוס)
 - ד. איגרת של יוחן א (1 יוחן) תפקד כמכתב עטיפה של הבשורה)

ג. יש אפשרות שאנחנו יכולים להבין את מטרת ההצהרה אשר ביוחן כ 31 כהצהרה שמעודדת את הדוקטרינה של שקדנות וכמו כן גם ביסור בגלל שימוש עקבי של מונח הישועה כמשהו בזמן הווה. יוחן, כמו יעקב, באיזשהו מקום נותנים איזון לתאולוגיה של שאול והם עושים זאת על ידי כמה קבוצות באסיה הקטנה (ראה השנייה לפטרוס ג 15-16). זה מפתיע כי המסורת הכנסייה מוקדם מזהה את יוחן עם אפסוס, ולא עם שאול (cf. F. F. Bruce's *Peter, Stephen, James and John: Studies in Non-Pauline Christianity*, pp.) (120-121).

- ד. האפילוג (יוחן כא) נראה שהוא עונה על שאלות ספציפיות של הקהילה הקדומה
1. יוחן נתן השלמה לבשורות הסינופטיות. עם זאת, הוא מתמקד בשורות שיש ביהודה, במיוחד בירושלים.
 2. שלוש השאלות הכלולות בנספח, יוחן כא
 - א. השיקום של כיפא
 - ב. אריכות הימים של יוחן
 - ג. חזרתו המעוכבת של ישוע
- ה. יש הרואים ביוחן את הקפדנות של הנצרות על ידי התעלמות בכוונה וחוסר רישום ודיון בתקנות בלי לשים לב להזדמנות שיש ביוחן ג (בעניין טבילה) ויוחן ו' (בעניין סעודת האדון)

מאפייני התמצית של יוחן

- א. פרשנות פילוסופית / תיאולוגית (יוחן א: 1-18) ואפילוג פרקטי (יוחן כא)
- ב. שבעת הניסים של ישוע במהלך השרות שפומבי שלו (יוחן פרקים ב-יב)
 1. המים שנהפכו לין בחתונה בקנה אשר בגליל (יוחן ב 1-11)
 2. ריפוי בנו של איש הממשל בקנה שבגליל (יוחן ד 44-54)
 3. ריפוי הפסח על יד ברכת בית חסדא אשר בירושלים (יוחן ה 1-8)
 4. ישוע האכיל כ 5000 איש בגליל (יוחן ו 1-15)
 5. הליכה על ים הכינרת (יוחן ו 6-21)
 6. ריפוי האיש שנולד עיוור בירושלים (יוחן ט 1-41)
 7. ישוע מקים את אלעזר מהמתים (יוחן יא 1-57)
- ג. ראיונות ושיחות עם בני אדם
 1. יוחן המטביל (יוחן א 19-34, ג 22-36)
 2. שליחים
 - א. אנדרי וכיפא (יוחן א 35-42)
 - ב. פיליפוס ונתנאל (יוחן א 43-51)
 3. נקדימון (יוחן ג 1-21)
 4. האישה משומרון (יוחן ד 1-45)
 5. יהודים בירושלים (יוחן ה 10-47)
 6. הקהל בגליל (יוחן ו 22-66)
 7. כיפא והשליחים (יוחן ו 67-71)
 8. האחים של ישוע (יוחן ז 1-13)
 9. היהודים בירושלים (יוחן ז 14, ח 59; י' 1-42)
 10. השליחים בחדר העליון (יוחן יג 1-26)
 11. היהודים בזמן המעצר והמשפט (יוחן יח' 1-27)
 12. המשפט הרומי (יוחן יח' 28-יט' 16)
 13. השיחות לאחר התחייה מהמתים כ' 11-29
 - א. עם מרי
 - ב. עם עשרת השליחים
 - ג. עם תומאס
 14. דו שיח אפילוגי עם כיפא (יוחן כא' 1-25)
 15. (יוחן ז' 53-ח' 11, הסיפור של האישה הנואפת במקור לא היה חלק מהמשורה של יוחן)
- ד. ימים מסוימים של הלל/צום
 1. השבת (יוחן ה' 9; ז' 22; ט 14; יט' 31)
 2. הפסח (יוחן ב' 13; ו' 4; יא' 55; יח' 28)
 3. חג הסוכות (יוחן ח' 9)
- ה. שימוש בהצהרות "אני"
 1. "אני הוא" (יוחן ד' 26; ו' 20; ח' 59, 28, 24; יג' 19; יח' 8, 5-6)
 2. "אני הוא לחם החיים" (יוחן ו' 35, 41, 48, 51)
 3. "אני אור העולם" (יוחן ח' 12; ט' 5)
 4. "אני הוא שער הצאן" (יוחן י' 9, 7)
 5. "אני הרועה הטוב" (יוחן י' 11, 14)

6. "אני התחייה והחיים" (יוחן יא 25)
7. "אני הדרך האמת והחיים" (יוחן יד 6)
8. "אני הגפן" (יוחן טו' 1,5)

מחזור קריאה ראשון

זהו מדריך לימוד של פרשנות הכתובים, זה אומר שאתה אחראי על הפרשנות שלך של הכתובים. כל אחד מאתנו אחראי חייב ללכת באור משלו. אתה, הכתובים, ורוח הקודש אלו המרכיבים העיקריים לפרשנות. אתה לא צריך לקחת את החומר לימוד הזה לפרשן.

תקרא את כל הבשורה בפעם אחת. לאחר מכן ציין את הנושא המרכזי של הספר במילים שלך.

1. הנושא של כל הספר
2. סוג הספרות (ז'אנר)

מחזור קריאה שני

זהו מדריך לימוד של פרשנות הכתובים, זה אומר שאתה אחראי על הפרשנות שלך של הכתובים. כל אחד מאתנו אחראי חייב ללכת באור משלו. אתה, הכתובים, ורוח הקודש אלו המרכיבים העיקריים לפרשנות. אתה לא צריך לקחת את החומר לימוד הזה לפרשן.

תקרא את הספר המקראי בפעם השנייה. תסמן את הנושאים העיקריים ותסכם את כולם למשפט אחד.

1. נושא היחידה הספרותית הראשונה
2. נושא היחידה הספרותית השנייה
3. נושא היחידה הספרותית השלישית
4. נושא היחידה הספרותית הרביעית
5. וכו'

יוחנן א'

חלוקה של קטעים לפי תרגומים מודרניים

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
הדבר נהיה בשר	הדבר הנצחי	הפרולוג	דבר החיים	פרולוג
א' 1-5	א' 1-5	א' 1-5	א' 1-5	א' 1-18
	העדות של יוחנן: האור האמתי			
א' 6-13	א' 6-13	א' 6-9	א' 6-9	
		א' 10-13	א' 10-13	
	הדבר נהיה בשר			
א' 14-18	א' 14-18	א' 14-18	א' 14	
			א' 15	
			א' 16-18	
העדות של יוחנן המטביל	קול קורא במדבר	העדות של יוחנן	המסר של יוחנן המטביל	העדות של יוחנן
א' 19-28	א' 19-28	א' 19-23	א' 19	א' 19-28
			א' 20	
			א' 21a	
			א' 21b	
			א' 21c	
			א' 22a	
			א' 22b	
			א' 23	
		א' 24-28	א' 24-25	
			א' 26-27	
			א' 28	
שְׁה האלוהים	שְׁה האלוהים		שְׁה האלוהים	
א' 29-34	א' 29-34	א' 29-34	א' 29-31	א' 29-34
			א' 32-34	
השליחים הראשונים	השליחים הראשונים	העדות של השליחים הראשונים של ישוע	השליחים הראשונים של ישוע	השליחים הראשונים
א' 35-42	א' 35-42	א' 35-42	א' 35-36	א' 35-39
			א' 37-38a	
			א' 37-38b	
			א' 39	

			א' 40-42a	א' 40-42
			א' 42a	
הקריאה של פיליפוס נתנאל	פיליפוס ונתנאל		ישוע קורא לפיליפוס ונתנאל	
א' 43-51	א' 43-51	א' 43-51	א' 43-45	א' 43-51
			א' 46a	
			א' 46b	
			א' 47	
			א' 48a	
			א' 48b	
			א' 49	
			א' 50-51	

מחזור קריאה שלישי

מעקב אחר כוונתו המקורית של המחבר ברמת הפסקה

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתה אחראי לפרש בעצמך את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתה, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתה לא צריך להשאיר את זה לפרשן.

קרא את הפרק ברציפות. זהה את הנושאים. השווה את חלוקת הנושאים שלך עם חמשת התרגומים המודרניים. אין השראה בחלוקה לפסקאות, אבל זהו המפתח לעקוב אחר כוונתו המקורית של המחבר, שזה הלב של הפרשנות. לכל פסקה של נושא אחד ויחיד.

1. פסקה ראשונה

2. פסקה שנייה

3. פסקה שלישית

4. וכו'.

* למרות שהם לא השראה, חלוקה ופרשנויות אלו הם מפתח להבנת הכוונה המקורית של המחבר. כל תרגום מודרני מחלק ומסכם את הסעיפים. לכל סעיף יש נושא מרכזי, אמת, או מחשבה. כל גרסה/התרגום מתמצת את הנושא בדרך יחודית. עליך לקרוא את הכתוב, ולשאול את עצמך איזה תרגום הכי תואם את ההבנה שלך כלפי הנושא והקטעים שבכתובים. בכל פרק עלינו קודם כל לקרוא את הכתובים ולזהות את הנושא (פסקאות), ואז להשוות את ההבנה שלנו עם התרגומים המודרניים. רק כאשר אנחנו מבינים את הכוונה המקורית של המחבר על ידי מעקב אחרי ההיגיון וההצגה שלו אז נוכל באמת להבין את כתבי הקודש. רק המחבר המקורי הוא בעל ההשראה-לקוראים אין זכות לשנות או לתקן את המסר, כתבי הקודש. לקוראים יש את האחריות ליישם את האמת בהשראה בחיי היום יום.

תבונה בהקשר לפסוקים 1-18

- א. תמצית תיאולוגית של פואמה/המנון/עיקרי אמונה
 1. נצחי, אלוהי, יוצר, המשיח הגואל, יוחנן א' 5-1 (ישוע כדבר)
 2. עדות נבואית למשיח, יוחנן א' 5-1, 7-8, 15 (ישוע כאור)
 3. המשיח בצורת אדם מגלה את אלוהים, יוחנן א' 10-18 (ישוע כבן)

ב. המבנה התאולוגי של יוחנן א' 1-18 והנושאים שחוזרים על עצמם

1. ישוע היה תמיד קיים עם אלוהים האב (יוחן א' 1a)
2. ישוע היה ביחסים אינטימיים עם אלוהים האב (יוחן א' 1, 2, c18)
3. ישוע משתף את עצם מהות אלוהים האב (יוחן א' 1, c18, b18)
4. אמצעי הגאולה והאימוץ של אלוהים האב (יוחן א' 12-13)
5. התגלמות, אלוהות הופכת לאדם (יוחן א' 9, 14)
6. התגלות, מלואה ההתגלות וההבנה של אלוהים (יוחן א' 18b)

ג. הרקע בעברית ויוונית של *logos* (הדבר)

1. הרקע העברי

- א. הכוח של המילה המדוברת (ישעיהו יא' 55, תהילים לג' 6, קז' 20, קמז' 15, 18), כמו בבריאה (בראשית א' 3, 6, 9, 11, 14, 20, 24, 26, 29) וברכת האבות (בראשית כז' ff1, מט' 1)
- ב. משלי ח 12-23 יש התגלות "חוכמה" כבריאה ראשונה של אלוהים וכנציגה של כל הבריאה (תהילים לג' 6 והספר שמחוץ לקנון *Wisdom of Solomon* ט 9)
- ג. תרגום האונקלוס (תרגום ופרשנויות בארמית) מחליף את הביטוי "דבר אלוהים" ב *logos* בגלל אי התאמה שלהם במונחים אנתרופומורפיים.

2. הרקע היווני

- א. רקליטוס מאפסוס – העולם היה בזרם; האלוהות האימפּרְסוֹנְלִית והדבר (*logos*) הלא משתנה החזיקו את אותו ביחד והדריכו את התהליך המשתנה.
- ב. אפלטון - האלוהות האימפּרְסוֹנְלִית והדבר *logos* הלא משתנה שמר את כוכבי הלכת על המסלול שנקבע.
- ג. סטואיקן - הדבר *logos* היה "סיבת העולם" או מנהל, אבל היה אישי למחצה.
- ד. פילון – הוא מגלם את מונח הדבר *logos* כ"כהן עליון שמביא את נשמת האדם בפני אלוהים, או המגשר בין האדם ואלוהים, או ההגה שבעזרתו הטייס של היקום מנווט את כל הדברים" (קוסמוקרטר *kosmocrater*).

ד. אלמנטים של מערכות גנוסטיות תיאולוגיות / פילוסופיות מפותחות של המאה השנייה.

1. דואליזם אנטגוניסטי (נצחי) אונְטוֹלוֹגִי בין רוח לחומר.
2. העניין הוא רע עקשני; הרוח זה הטוב.
3. המערכת הגנוסטית מציבה סדרה של רמות מלאכי (*aeons*) בין אל הנעלה, טוב, ובין הפחות אל שיכול היה ליצור חומר. יש אפילו הטוענים שהפחות אל הוא יהוה של הברית הישנה (כמו התאולוג מרקיון)
4. הישועה באה על ידי
 - א. ידע סודי או סיסמאות שאפשרו לאדם לעבור את רמות המלאכי בדרכם לאיחוד עם אלוהים.
 - ב. ישנו ניצוץ אלוהי בכל בני האדם, אשר הם אינם מודעים אליו עד שהם מקבלים ידע סודי
 - ג. סוכן מיוחד ואישי של התגלות שנותן ידע סודי לאנושות (רוח הקודש)
5. מערכת חשיבה זו הכריזה את האלוהות של ישוע, אבל הכחישה את ההתגלמות הקבועה שלו ואת מקום הגאולה המרכזי!

ה. הרקע ההיסטורי

1. פסוקים 1-18 הם ניסיון להתחבר ביחד גם למוח העברי וגם והיווני על ידי שימוש המונח. הדבר (*logos*).
2. הכפירה של הגנוסטיקה היא הרקע למבנה הרב של ההקדמה לבשורה על פי יוחנן. איגרת יוחנן א' יכול מאוד שהיא הייתה מכתב נלווה, שכולל הקדמה או הסבר למכתב הבשורה. מערכת החשיבה תאולוגיה המכונה "גְנוֹסְטִיקָה" היא לא ידועה בכתב עד המאה השנייה, אבל הנושאים הגנוסטיים הראשונים נמצאו במגילות ים המלח ובפילון.
3. הבשורות הסינפטיים (במיוחד מרקוס) מסתירים את האלוהות של ישוע ("הסוד המשיחי") עד לאחר הצליבה, אבל יוחנן כותב הרבה לפני, הוא מפתח את הנושאים החשובים של ישוע כאדם ואלוהים (בן האדם, ראה יחזקאל ב' 1 וגם דניאל ז 13) בפרק א' של הבשורה.

ו. שים לב לנושא מיוחד: השוואה של יוחנן א' לעומת האיגרת הראשונה של יוחנן, א' יוחנן פרק א' 1.

יוחן א 5-1 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
 1 בראשית (בראשית א' א') היה הדבר, והדבר היה עם האלהים, ואלהים היה הדבר.² הוא היה בראשית עם האלהים.³ הכל נהיה על-ידי, ומבלעדיו לא נהיה כל אשר נהיה. (תהילים לג' ו')⁴ בו היו חיים והחיים היו האור לבני האדם. (תהילים לו' י')⁵ האור מאיר בחשך והחשך לא השיגו. (ישעיהו ט' א')

א 1 "בראשית" ה משקף את בראשית א' 1 ויש את אותו השימוש בראשונה ליוחן א' כנקודת התייחסות להתגלמות. זה אפשרי שהראשונה ליוחן מכתב נלווה, שכולל הקדמה או הסבר לבשורה. שניהם עוסקים עם גנוסטיקה. פסוקים הם אישור על ישוע כדמות אלוהית והוא היה תמיד קיים (ראה א 15; ח 56-59; טז 28; יז 5; ב קורנתים ח 9; פיליפים ב 6-7; קולוסים א 17; עברים א 3; י 5-9).

1. יצירה חדשה שלא נפגעה מהעולם החוטא (כלומר בראשית ג' 15 הפיכה לאנושות)
 2. כיבוש חדש (הארץ המובטחת)
 3. יציאת מצרים חדשה (הנבואה שהתממשה)
 4. הדמות החדשה של משה (נותן התורה)
 5. הדמות החדשה של יהושע (ראה אל העברים ד' 8)
 6. נס חדש של מים (ראה אל העברים ג' 4)
 7. המן החדש (ראה יוחן ו')
- ועוד הרבה דוגמאות במיוחד באיגרת אל העברים.

נושא מיוחד: ביוונית התחלה - ARCHĒ - SPECIAL TOPIC

המנח היווני *archē* אומר "ההתחלה" או "מקור" של משהו.

1. התחלתו של הסדר שנוצר (ראה. יוחן א' 1; אל העברים א' 10)
 2. ההתחלה של הבשורה (ראה. מרקוס א' 1; פיליפים ד' 15; השנייה לתסלוניקים ב' 13; אל העברים ב' 3)
 3. עדי ראייה ראשונים (ראה. לוקס א' 2)
 4. תחילת האותות (ניסים, ראה יוחן ב' 11)
 5. תחילת העקרונות (ראה. אל העברים ה' 12)
 6. התחלת של ההבטחות שמבוססת על אמיתות הבשורה (ראה. אל העברים ג' 14)
 7. ההתחלה, קולוסים א' 18; התגלות ג' 14
- יש שימוש של "חוק" או "סמכות"

1. של פקידי השלטון האנושי
 - א. לוקס יב' 11
 - ב. לוקס כ' 20
 - ג. רומים יג' 3; טיטוס ג' 1
2. של שלטון של מלאכים
 - א. רומים ח' 38
 - ב. א' קורינתים טו' 24
 - ג. אפסים א' 21; ג' 10; ו' 12
 - ד. קולוסים א' 16; ב' 10, 15
 - ה. יהודה א' 6

לימודי השקר שמתוארים בספר יהודה בזים כל סמכות, גם אנושית וגם של מלאכים. הם אנשים אנטינומים והוללים. הם שמים את עצמם במקום הראשון לפני אלוהים, מלאכים, שלטון אנושי, ומנהיגי קהילות.

▣ "היה" (שלוש פעמים) זה זמן לא מושלם (ראה יוחן א' 1, 2, 4, 10) אשר מתמקד בקיום מתמשך בזמן עבר. הזמן הזה משמש להצגת טרום קיום של הדבר (*logos*) (ראה. יוחן ח' 58-57; יז 5, 24; ב' קורינתים ח' 9; קולוסים א' 17; אל העברים י' 5-7). זה מתנגד עם זמן הטית פועל ביוונית קלאסית המציין עבר מבלי להתייחס למשך הפעולה ביוחן א' 3, 6, 14.

▣ "הדבר" המונח היווני *logos* הדבר מתייחס למסר ולא רק למילה אחת. בקשר זה זו כותרת שהיוונים השתמשו על מנת לתאר "סיבת העולם" ובעברית זה מקביל "בינה". יוחן משתמש במונח זה לטעון שדבר אלוהים זו דמות וגם מסר. ניתן לראות תובנות של הטקסט, ג.

□ **"עם אלוהים"** "עם" זה יכול להיות בהקשר של "פנים אל פנים". יש תיאור של ידידות אינטימית. זה מצביע על רעיון ישות אלוהית אחת ובתוכה ביטוי של שלושה אישיות נצחיות. (ראה נושא מיוחד: השילוש ביוחן יד' 26). הברית החדשה קובעת את הפרדוקס שישוע הוא נפרד מהאב, אבל הוא גם אחד עם האב.

□ **"ואלוהים היה הדבר"** הפועל הוא בזמן מתמשך כמו ביוחן א' 1a. אין סעיף (אשר מזהה את הנושא, ראה היווני על מנת להדגיש. פסוק זה יוחן א' 18 הן הצהרות חזקות של האלוהות המלאה של הדבר שתמיד היה קיים (logos) (ראה. יוחן ה' 18; ח' 58; י' 30; יד' 9; יז' 11; כ' 28; אל הרומים ט' 5; אל העברים א' 8; ב' פטרוס א' 1) ישוע

הוא אלוהים במלואו וגם בן האדם במלואו (ראה א' יוחן ד 1-3) הוא לא בדיוק כמו אלוהים האב אבל הוא בעל אותה מהות אלוהית כמו אלוהים האב. הברית החדשה קובעת את מלואה האלוהות של ישוע מנצרת, אבל יש גם הגנה על אישיותו הנפרדת של האב. הישות האלוהית האחת שמודגשת בבשורה של יוחן א' 1; ה' 18; י' 30, 34-38; יד' 9-10; כ' 28 והייחודיות מודגשת ביוחן א' 2, 14, 18; ה' 19-23; ח' 28; י' 25, 29; יד' 11, 12, 13, 16.

א' 2 זה מקביל ליוחן א' 1 ושוב יש הדגשה לאור המונותיאזם יש אמת מזעזעת שישוע, שנולד בערך 5-6 לפני הספירה, תמיד היה עם האב, לכן עקב כך, יש בורא.

א' 3 **"הכל נהיה על-ידי"** הדבר The Logos היה כסוק בריאה של האב של כל הנראה וגם הבלתי נראה (ראה. יוחן א' 10; א' קורינתים ח' 6; קולוסים א' 16; עברים א' 2). זה דומה לתפקיד החכמה כמתואר בתהילים קד' 24 ובמשלי ג' 19; ח' 12-23 (בעברית החכמה היא שם עצם בנקבה).

□ **"ומבלעדיו לא נהיה כל אשר נהיה"** כאן יש הפרחה ללימודי השקר של הזרם הגנוסטי שלפיו יש מלאכי עידן בין האל הגבוה, הטוב ובין הבריאה הפחות רוחנית שנוצרה, עניין מראשית (ראה תובנות הטקסט Contextual Insights, (D

א' 4 **"בו היו חיים"** משפט זה מדגיש ש "החיים" מגיעים מהבן, הדבר. יוחן משתמש במונח, *zōē*, בכדי לתת הקשר לתחייה מהמתים, חיי נצח, חיי אלוהים (ראה. יוחן א' 4; ג' 15, 36; ד' 14, 36; ה' 24, 26, 29, 39, 40; ו' 27, 33, 35, 40, 47, 51, 53, 54, 63, 65, וכו'). המונח היווני למילה "חיים", *bios*, משמעתו חיים ביולוגיים אנושיים (ראה א' יוחן ב' 16)

"והחיים היו האור לבני האדם" אור הוא מטאפורה שיוחן משתמש לעיתים קרובות לתאר ידע ואמת של אלוהים (ראה יוחן ג' 19; ח' 12; ט' 5; יב' 46). שימו לב שהחיים היו לכל בני האדם (אפשרות לרמיזה תהילים לג' 9-5)! אור וחושך היו נושאים נפוצים במגילות ים המלח. לעיתים קרובות יוחן מבטא את עצמו במונחים וקטגוריות מנוגדות.

א' 5 **"והאור מאיר"** בזמן הווה, דבר שמהווה על פעולה מתמשכת. ישוע היה תמיד קיים, אבל עכשיו הוא התגלה לעולם (ראה יוחן ח' 12; ט' 5; יב' 46). לעיתים קרובות בברית החדשה התגלות פיזית או אנושים של אלוהים התבטאה דרך מלאך (ראה. בראשית טז' 7-13; כב' 11-15; לא' 11, 13; מח' 15-16; שמות ג' 2, 4; יג' 21; יד' 19; שופטים ב' 1; ו' 22-23; יג' 22-3; זכריה ג' 1-2). יש הטוענים שיש הקשר לדבר שהיה לפני בני האדם Logos.

SPECIAL TOPIC: THE ANGEL OF THE LORD - נושא מיוחד: המלאך של האדון

זה ברור שהבורא מגלה את עצמו בצורה פיזית ואנושית עוד מהברית הישנה. נשאלת השאלה מצד האדם שמאמין בשילוש, מי מבין השילוש מגלה את התפקיד האנושי. מאחר שאלוהים האב (יהוה) והרוח שלו בעקביות לא גשמיים, יש לנו אפשרות להבין שהתגלות אלוהית בבשר היא דרך המשיח.

על מנת להדגים את הקושי של מישהו שמנסה לזהות התגלות ממפגש עם מלאך אנחנו נפנה לרשימה הבאה שמחשה זאת.

1. מלאך האדון כמלאך (פעמים רבות "המלאך שלו", "מלאך", "המלאך", "מלאך האלוהים", אפילו "עמוד")
 - א. בראשית כד' 7, 40
 - ב. שמות כג' 20-23; לב' 34
 - ג. במדבר כב' 22
 - ד. שופטים ה' 23

- ה. ב' שמואל כד' 16
- ו. א' דברי הימים כא' 15-30
- ז. זכריה א' 12-13

- 2. מלאך האדון כהתגלות אלוהית
 - א. בראשית טז' 7-13; יח' 1-33; כב' 11, 15; לא' 11, 13; מח' 15-16
 - ב. שמות ג' 2, 4; יד' 19 (יג' 21)
 - ג. שופטים ב' 15; ו' 22-24; יג' 3-23
 - ד. השע יב' 3-4
 - ה. זכריה ג' 1-5
 - ו. מעשי השליחים ז' 30, 35, 38
- רק ההקשר יכול להבחין בין שתי האפשרויות.

NASB, NKJV
NRSV
TEV
NJB

והחשך לא השיגו
והחשך לא התגבר
והחשך לא הוציא
והחשך לא הכניע

משמעות השורש של מונח זה (*katalambanō*) "לתפוס/להבין". לכן המשמעות יכולה להיות (1) לתפוס להבין כמו להכניע (ראה. מתי טז' 18) או (2) לתפוס במובן של לקלוט ולדעת. יכול להיות שיוחן השתמש בדו משמעות זו בשביל להציע את שני האפשרויות. הבשורה של יוחן מאופיינת בכך שיוחן השתמש תמיד בשני אופנים וצדדים (למשל, "נולד מחדש וגם" / "יולד אדם מלמעלה" ג' 3, ובאנגלית יש שני משמעויות ל "רוח" בפרק ג' 8). הפועל (*katalambanō*) מופיע רק פעמיים בכתב של יוחן (הרשום ביוחן ח' 3, 4 הוא לא המקור). ביוחן א' 5 החשך לא יכול להבין/להתגבר וביוחן יב' 35 חושך שדוחה את האור (ישוע/בשורה) אותו החשך לא יתגבר. דחיה שווה בלבול; קבלה שווה הלל! p. 35 *Abusing Scripture*, Manfred T. Brauch. מאפיין את המצב האנושי.

1. אובדן, לוקס טו'
2. חשכה, יוחן א' 5
3. טינה, רומים ה' 10
4. הפרדה, אפסים ב' 15-17
5. חוסר יראת אלוהים, א' 18
6. הפקעה מחיי אלוהים, אפסים ד' 17-18
7. הסיכום הכי טוב של החטא של בני אדם נמצא ברומים א' 18-ג' 23

יוחן א 6-8 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
⁶ איש הִיהָ שְׁלוּחַ מֵאֵת אֱלֹהִים וְשֵׁמוֹ יוֹחָן. ⁷ הוּא בָּא לְעֵדוֹת, לְהַעֲדִיל עַל הָאֹר כְּדִי שֶׁעַל-פִּיּו יֵאֱמִינוּ הַכֹּל. ⁸ הוּא לֹא הִיָּה הָאֹר; הוּא בָּא לְהַעֲדִיל עַל הָאֹר.

א' 6-8 פסוקים אלו ויוחן א' 15 (כמו הבזק לעבר) הם התייעוד של יוחן המטביל לישוע. הוא היה נביא של הברית הישנה. קשה לסדר פסוקים אלו בצורה פואטית. יש הרבה ויכוח בין החוקרים האם הפרולוג הוא שירה או ספרות. יוחן המטביל היה הנביא האחרון של ברית הישנה (במונחים של המסר שנתן והפרספקטיבה). הוא האחד שאליו נבא מלאכי בפרק ג' 1 וגם בפרק ד' 5 (ראה. יוחן א' 20-25). יוחן השליח אולי הכניס את הכתוב ב פרק א' 6-8 בגלל אי ההבנה שנוצרה בעבר סביב יוחן המטביל (ראה. לוקס ג' 15; מעשי השליחים יח' 25; יט' 3). יוחן, כותב את הבשורה מאוחר יותר משאר הבשורות, הוא ראה את התפתחות של בעיה זו. זה מעניין לשים לב שהמשיח מתואר בשמות פועל שמציינים את הנצחיות שלו (לפני בראשית), בזמן שביוחן מתאר אותו בזמן הטית (פועל ביוונית קלאסית המציין עבר מבלי להתייחס למשך הפעולה) וזמני (הכוונה

לאירוע היסטורי עם תוצאות לאורך זמן) (ראה. יוחנן א' 6). ישוע היה תמיד קיים.
א' 7 "כְּדֵי שֶׁעַל-פְּנֵי יֵאֱמִינוּ הַכֹּל" זהו סעיף המטרה. השורה של יוחנן, כמו כל השורות (ז'אנר שהוא ייחודי ומשיחי),
מערכת בישור. זו הזדמנות מדהימה לישועה לכל מי שבחר להאמין במשיח, אשר אור העולם. (ראה יוחנן א' 12; יוחנן
ג' 16; ד' 42; כ' 31; א' טימותיאוס ב' 4; טיטוס ב' 11; ב' פטרוס ג' 9; א' יוחנן ב' 1; ד' 14).

א' 7, 12 "להאמין" שם פועל אשר כתוב 78 פעמים בבשורה של יוחנן, 24 פעמים במכתבים של יוחנן (איגרות).
זה מעניין שהבשורה של יוחנן לא משתמשת במסגרת של שמות עצם רק שם פועל. בראש ובראשונה
האמונה
היא לא תגובה אינטלקטואלית או רגשית, אבל היא בעצם תגובה מרצון חופשי. המונח היוני הזה מתורגם בשלוש
מונחים
באנגלית: האמן, בטח, אמונה. זה מקביל ל "קבלו אותו" (ראה. יוחנן א' 11) ו "להסכים אותו" (באנגלית ביוחנן א' 12
יש
מילה נוספת למילה "לקבל" אבל בעברית לא). הישועה ניתנה לנו בחסדו של אלוהים בעקבות העבודה של המשיח,
אבל עלינו לקבל מתנה זו. ישועה היא ברית של מערכת יחסים עם זכויות ומחויבויות.

נושא מיוחד: אמונה, להאמין, או לבטוח - SPECIAL TOPIC: FAITH, BELIEVE, OR TRUST

א. זה מונח מאוד חשוב בכתובים (ראה. אל העברים יא' 6,1). זה הנושא של לימודיו הראשונים של ישוע
(ראה. מרקוס א' 15). ישנם לפחות שני דרישות לברית: חזרה בתשובה ואמונה (מרקוס א' 15; מעשי
השליחים ג' 16,19; כ' 21).

ב. אטימולוגיה

1. המונח "אמונה" בברית הישנה משמעתו נאמנות, דבקות, אמינות והמונח היה מאפיין את טבע
האלוהים, לא את הטבע שלנו.
2. במקור מעברית, *emun, emunah*, BDB 53, אמון, אמונה, אל העברים ב' 4), המשמעות "להיות
בטוח או יציב". אמונה שמצילה היא קבלת פני אדם (כלומר, האמונה או הביטחון של אדם, ראה.
למטה סעיף ה' 1) אמונה וביטחון סביב אותו אדם (כלומר, הכתובים, ראה. סעיף ה' למטה) לחיות
חיים בדרך של אותו האדם (כלומר, בצלם משיח)

ג. שימוש של הברית הישנה

חשוב להדגיש שהאמונה של אברהם לא הייתה סביב המשיח שעתיד לבוא, אבל בהבטחת אלוהים שהוא
יעניק לו ילדים וצאצאים (ראה. בראשית יב' 2; טו' 5-2; יז 8-4; יח' 14; רומים ד' 5-1) אברהם הגיב
להבטחה זו על ידי ביטחון באלוהים (ראה נושא מיוחד: להאמין, לבטוח, אמונה בברית הישנה - Special
Topic: Believe, Trust, Faith, and Faithfulness in the OT) ודברו. היו לו עדיין חששות ודאגות
לגבי ההבטחה, שלקח לה שלוש עשר שנים להתממש. האמונה שלו לא הייתה מושלמת אבל, אלוהים
קיבל אותה. אלוהים מוכן לעבוד עם בני אדם שבורים אשר מוכנים להגיב להבטחה שלו באמונה, אפילו
אם האמונה היא כרגיר החרדל (מתי יז 20) או אמונה במחסור (ראה. מרקוס ט' 22-24)

ד. השימוש בברית החדשה

המונח "להאמין" הוא מהפועל היווני *pisteuō*, באנגלית "להאמין", "אמונה",
או "לבטוח". לדוגמה, שם העצם לא מופיע בבשורת יוחנן, אבל שם הפועל בשימוש חוזר. ביוחנן ב' 23-25
יש חוסר וודאות האם הקהל מקבל את ישוע מנצרת כמשיח או לא. דוגמאות נוספות לשימוש של המונח
"לאמין" ניתן למצוא ביוחנן ח' 31-59 ובמעשי שליחים ח' 13, 18-24.
אמונה מקראית אמיתית בכתובים היא יותר מתגובה ראשונית. יש צורך בתהליך של תלמידות (ראה. מתי
יג' 20-23, 31-32; כח' 19-20).

ה. שימוש ביחד עם מילות יחס

1. *eis* משמעות "לתוך/אל". בנייה מיוחדת זו מדגישה שעל המאמינים לבטוח/להאמין בישוע
א. להאמין בשמו/אל שמו (יוחנן א' 12; ב' 23; ג' 18; א' יוחנן ה' 13)
ב. להאמין בו (יוחן ב' 11; ג' 18, 15; ד' 39; ו' 40; ז' 5, 31, 39, 48; ח' 30; ט' 36; י' 42; יא'
45, 48; יב' 37, 42; מתי יח' 6; מעשי השליחים י' 43; פיליפים א' 29; א' פטרוס א' 8)
ג. להאמין בי (יוחן ו' 35; ז' 38; יא' 25, 236; יב' 44, 46; יד' 1, 12; טז' 9; יז' 20)
ד. להאמין לתוך הלב (יוחן ג' 36; ט' 35; א יוחן ה' 10)
ה. להאמין לתוך ישוע (יוחן יב' 11; מעשי שליחים יט' 4; גלטים ב' 16)
ו. להאמין לתוך האור (יוחן יב' 36)
ז. להאמין לתוך אלוהים (יוחן יד' 1)

2. *ev* משמעות המילה "בתוך/ב" כמו ביוחן ג' 15; מרקוס א' 15; מעשי שליחים ה' 14
3. *epi* משמעות המילה "על/ב" כמו במתי כז' 42; מעשי שליחים ט' 42; יא' 17; טז 31; כב' 19; רומים ד 5, 24; ט' 33; י' 11; א טימותיאוס א 16; א פטרוס ב' 6
4. נושא הדקדוק DATIVE CASE ללא מילות היחס כמו ביוחן ד 50; גלטים ג 6; מעשי השליחים יח' 8; כז 25; א יוחן ג 23; ה 10
5. *hoti* משמעות המילה "מאמין ש/בזה", אנחנו מקבלים תוכן במה להאמין
 - א. ישוע הוא קדוש האלוהים (יוחן ו 69)
 - ב. ישוע הוא "אני הוא" (יוחן ח 24)
 - ג. ישוע באב והאב בישוע (יוחן י' 38)
 - ד. ישוע הוא המשיח (יוחן יא 27; כ' 31)
 - ה. ישוע הוא בן האלוהים (יוחן יא 27; כ' 31)
 - ו. ישוע נשלח על ידי האב (יוחן יא 42; יז 8, 21)
 - ז. ישוע אחד עם האב (יוחן יד 10-11)
 - ח. ישוע הגיע מהאב (יוחן טז 27, 30)
 - ט. ישוע מזדהה בשם הברית של האב, "אני הוא" (יוחן ח 24; יג 19)
 - י. אנחנו נחיייה איתו (רומים ו 8)
 - יא. ישוע מת וקם לתחייה (א התפולוניקים ד 14)

א' 8 ישנה אפשרות שיוחן השליח, מאחר שרשם מאוחר יותר את השורה שלו משאר הבשורות, והבחין בבעיה שנוצרה בקרב תלמידיו של יוחן המטביל אשר לא שמעו או קיבלו את ישוע (ראה. מעשי השליחים יח 25; יט 7).

נושא מיוחד: עדי ישוע SPECIAL TOPIC: WITNESSES TO JESUS (in John)

שם העצם (*marturia*) ושם הפועל (*martureō*) "עד" הם מונחי המפתח ביוחן. יש הרבה עדים לישוע.

1. יוחן המטביל (ראה. יוחן א 7, 8, 15; ג' 26, 28; ה' 33)
2. ישוע עצמו (ראה. יוחן ג' 11; ה' 31; ח 13-14)
3. האישה השומרנית (ראה. יוחן ד 39)
4. אלוהים האב (ראה. יוחן ה' 32, 34, 37; ח 18; א יוחן ה 9)
5. הכתובים (ראה. יוחן ה 39)
6. הקהל שראה את לזרוס קם לתחייה (ראה יוחן יב 17)
7. הרוח (ראה. יוחן טו 26-27; א יוחן ה 10, 11)
8. התלמידים (ראה. יוחן טו 27; יט 35; א יוחן א 2; ד 14)
9. המחבר בעצמו (ראה. יוחן כא 24)

יוחן א 13-9 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

⁹ האור האמתי, המאיר לכל אדם, בא אל העולם. (תהילים כז' א')¹⁰ בעולם היה ועל-ידיו נהיה העולם, והעולם לא הכירו.¹¹ הוא בא אל שלו ואלה אשר לו לא קבלו אותו.¹² אבל לאלה אשר קבלו אותו, המאמינים בשמו, נתן תקף להיות בנים לאלהים.¹³ לא מדם ולא מחפץ הבשר נולדו, אף לא מחפץ גבר, כי אם מאלהים.

א' 9 "האור האמתי" האור "האמתי" בהקשר של מקורי ואוטנטי, לא רק ההפך של שקר. זה יכול גם להתקשר לכל כריסטולוגיות (נצרות) שקריות שהיו במאה הראשונה. זהו שם תואר נפוץ בכתיבה של יוחן (ראה. יוחן ד 23, 37, ו' 32; ז' 28; טו' 1; יז 3; יט 35; א יוחן ב 8; ה 20 ועוד עשר פעמים בספר התגלות). ראה נושא מיוחד: אמת שביוחן ו' 55 ועולם שביוחן יד' 17 - 17 See Special Topics: Truth at John 6:55 and World at John 14:17 - 17
ישוע הוא אור העולם (ראה. יוחן ג 19; ח 12; ט' 5; יב 46; א יוחן א 5, 7; ב 8, 9, 10). על המאמינים לשקף את האור שלו (ראה. פיליפים ב 15). זהו ניגוד חד לחשכה האמתית שנוצרה בעקבות המרד של

1. בני אנוש
2. מלאכים

■ **"ובא אל העולם"** יוחנן משתמש מספר פעמים במשפט זה על מנת לקשר את העובדה שישוע עוזב את השמיים, את העולם הרוחני, ונכנס לעולם הפיזי של זמן ומרחב (ראה. יוחנן ו 14; ט 39; יא 27; יב 46; טז 28). זה נראה שבפסוק זה יש הקשר להתגלמות. זהו דואליזם נפוץ בספרות על פי יוחנן (ראה השוואה).

NASB	"הדריך/נאור לכל אדם"
NKJV	"נותן אור לכל אדם"
NRSV	"להאיר/להנהיר לכולם"
TEV	"מבריק/זוהר על כל בני אדם"
NJB	"אשר נותן אור לכולם"

אנחנו יכולים להבין משפט זה בשני דרכים. הראשונה, על ידי ההגדרה התרבותית היוונית, יש התייחסות לאור פנימי והתגלות בכל אדם, הניצוץ האלוהי. זו הדרך שקוקר פירש פסוק זה. בכל אופן, תוכן כזה לא מופיע ביוחנן. ליוחנן "האור" חושף את הרועה של בני האדם (ראה. יוחנן ג 19-21) הדרך השנייה, יכול להיות הקשר להתגלות לא טבעית (כלומר שאלוהים ידוע בדרך טבעית [ראה תהילים יט 1-5; רומים א 19-20] או תחושה מסורית פנימית [ראה רומים ב 14-15] ההצעה של אלוהים לתת אור וישועה דרך ישוע, האור האמתי היחיד.

א' 10 "העולם" יוחנן משתמש במונח *kosmos* בשלושה דרכים ברורות

1. היקום הפיזי (יוחנן א 10, 11; יא 9; טז 21; יז 5, 24; כא 25)
2. כל בני האנוש (יוחנן א 10, 29; ג 16, 17; ד 42; ו 33; יב 19, 46-47; יח 20)
3. העולם החוטא שמאורגן ומתפקד בנפרד מאלוהים (יוחנן ז 7; טו 18-19; א יוחנן ב 15; ג 1, 13) בהקשר זה סעיף #2 הוא רלוונטי. ראה נושא מיוחד - Special Topic at John 14:17.

■ **"והעולם לא הכירו"** לא העמים הגויים ולא העם היהודי לא הכירו את ישוע כהמשיח המובטח. המונח "הכיר" מדבר על מערכת יחסים אינטימית יותר מאשר הסכמה אינטלקטואלית לעובדות (ראה. בראשית ד 1; ירמיהו א 5)

נושא מיוחד: ידע (המחשה מספר דברים)
SPECIAL TOPIC: KNOW (illustrated from Deuteronomy)

למילה "ידע" (*yada*, BDB 393, KB 390) יש מספר שקד *Qal*.

1. ההבנה של טוב ורע- בראשית ג 22; דברים א 39; ישעיהו ז 14-15; יונה ד 11
2. לדעת על ידי הבנה – דברים ט 2, 3, 6; יח 21
3. לדעת על ידי ניסיון – דברים ג 19; ד 35; ח 2, 3, 5; יא 2; כ 20; לא 13; יהושע כג 14
4. לקחת בחשבון – דברים ד 39; יא 2; כט 16
5. לדעת בצורה אישית

א. אדם – בראשית כט 5; שמות א 8; דברים כב 2; לג 9; ירמיהו א 5
 ב. אלוהים – דברים יא 28; יג 2, 6, 13; כח 64; כט 26; לב 17
 ג. יהוה – דברים ד 35, 39; ז 9; כט 6; ישעיהו א 3; נו' 10-11
 ד. מינית – בראשית ד 1, 17, 25; כד 16; לח 26

6. ללמוד מיומנות או יד – ישעיהו כט 11, 12; עמוס ה 16
7. להיות חכם/נבון – דברים כט 4; משלי א 2; ד 1; ישעיהו כט 24
8. הידע של אלוהים

א. משה – דברים לד 10
 ב. ישראל – דברים לא 21

מבחינה תאולוגית סעיף #5 מאוד חשוב. האמונה בכתובים היא יומית, גדלה, ומבוססת על ידידות אינטימית עם אלוהים (ראה נושא מיוחד - Special Topic: *Koinōnia*). זו לא אמונה לבדה או חיים על פי מוסר השכל. זו מערכת יחסים אישית ואינטימית. זו הסיבה ששאלו השתמש בבית המשיחי באפסים ה 22-ו' 9 בשביל להמחיש את אהבת המשיח לקהילה.

א' 11 "הוא בא אל שלו ואלה אשר לו לא קבלו אותו" "אל שלו" משפט זה פעמיים בשימוש ביוחנן א' 11. צורת הדקדוק ברבים בשביל (1) כל הבריאה או (2) גאוגרפית ליהודה או ירושלים. נקודה שנייה בלשון זכר ברבים ומתייחס לעם היהודי.

א' 12 "אָבֶל לְאֵלֶּה אֲשֶׁר קָבְלוּ אוֹתוֹ" כאן אנחנו יכולים לראות את החלק האנושי בישועה (ראה יוחנן א 16). בני האדם צריכים להגיב להצעת החסד שאלוהים מעניק במשיח (יוחנן ג 16; רומים ג 24; ד 4-5; ו 23; י 9-13; אפסים ב 8-9). אלוהים הוא ריבון, אבל בתוך הריבונות שלו הוא יזם ברית על תנאי, התנאי הוא מערכת יחסים עם בני האדם. בני האדם צריכים לחזור בתשובה, להאמין, להיות ממושמעים, ולהתמיד באמונה. התפיסה התאולוגית של "קבלה" היא מקבילה ל"אמונה" ו"התוודות", אז מצטיינת הכרזה פומבית של האמונה בישוע המשיח (ראה מתי י 32; לוקס יב 8; יוחנן ט 22; יב 42; א טימותיאוס ו 12; א יוחנן ב 23; ד 15). ישועה זו מתנה שאנחנו חייבים לקבל בידיעה. אלה אשר "מקבלים" את ישוע (א 12) מקבלים את האב אשר שלח אותו (ראה יוחנן יג 20; מתי י 40). ישועה היא מערכת יחסים עם אלוהים (שילוש).

▣ **"נתן תוקף"** המונח היווני (כלומר *exousia*) משמעתו (1) סמכות חוקית או (2) זכות או פריבילגיה (ראה יוחנן ה 27; יז 2; יט 10, 11). דרך ישוע הבן והמשימה האלוהית, עכשיו העולם החוטא יכול לדעת ולהכיר את אלוהים כאל וכאבא.

▣ **"להיות בנים לאלהים"** בברית החדשה אנחנו קוראים הרבה מטפורת משפחתיות על מנת לתאר את האמונה המשיחית. (1) אבא (2) בן (3) ילדים (4) לידה מחדש (5) אימוץ. האמונה המשיחית מקבילה למשפחה, ללא מוצר (כרטיס לגן עדן, פוליסת ביטוח). המאמינים במשיח הם "אנשי אלוהים" בזרם אסכטולוגי חדש. כילדים עלינו לשקף את האופי של אבינו, כמו שהבן הייחודי עשה (ראה יוחנן א 14; ג 16) דגש על הבן (ראה אפסים ה 1; א יוחנן ב 29; ג 3). זהו נושא שמרעיד את החוטאים (ראה. יוחנן יא 52; רומים ח 14, 16, 21; ט 8; פיליפים ב 15; א יוחנן ג 1, 2, 10; ה 2; הושע א 10 צוטט ברומים ט 26 וגם בשנייה לקורנתים ו 18). זה מעניין שביוונית יש שני מונחים למילה ילדים, באחד מהם ישוע תמיד היה משתמש (*huios*), והמונח השני (*teknon, tekna*) יש שימוש לתאר מאמינים. משיחים הם ילדי אלוהים, אבל הם לא באותה קטגוריה כמו בן האלוהים, ישוע. המערכת יחסים של ייחודית, אבל מקבילה. המילה "קהילה" (*ekklēsia*) לא מופיעה במרקוס, לוקס, או יוחנן. הם משתמשים במטאפורות של משפחה על מנת לתאר את הדינמיקה האישית החדשה והאחדות הארגונית שיש ברוח.

▣ **"המאמינים"** יש כאן פועל בזמן הווה והמשמעות "אלה אשר ימשיכו להאמין". הרקע האטימולוגי של מונח זה עוזר להקים את המשמעות העכשווית. המשמעות המקורית בעברית היא למצב יציב של אדם, יש שימוש מטאפורי למישהו שהוא אמין, נאמן, וראוי. שם העצם ביוונית מתורגם לעברית במונחים כמו ("אמונה", "לאמין", "לבטוח"). אמונה או ביטחון בדבר אלוהים זה בעיקר משהו שאנחנו עושים, אבל זה בעצם מישהו שאנחנו בוטחים בו. אלוהים הוא הנאמן, לא אנחנו, והוא המיקוד. בני האדם שנפלו בוטחים באלוהים, שמים את אמונתם בו ובאהבתו. המיקוד הוא לא על העוצמה והשפע של האמונה האנושית, אבל תכלית של אמונה עצמה. ראה נושא מיוחד ביוחנן א' 7 וב' 23.

▣ **"בשמו"** בברית הישנה שמו של האדם היה מאוד חשוב. זו הייתה נבואה פוטנציאלית/בעלת תקווה לגבי האופי והאישיות של אותו האדם. להאמין בשם זה להאמין ולקבל את אותו האדם (ראה יוחנן ב 23; ג 18; כ 31; א יוחנן ה 13). ראה נושא מיוחד שם האדון ביוחנן יד' 13-14.

א 13

יוחנן א 13

**NRSV, NASB, NKJV
TEV
NJB**

**"לא מדם ולא מחפץ הבשר נולדו, אף לא מחפץ גבר, כי אם מאלהים"
"לא הפכנו לילדי אלוהים בגלל לידה ארצית, מאב שהוא בן אדם"
"אשר נולדו מבן אנוש בשרי או מרצון של בן אדם"**

חלק מאבי הקהילות הראשונות (כלומר Irenaeus, Origen, Tertullian, Ambrose, Jerome, Augustine) רואים בפסוקים אלה התייחסות לישוע (כיחיד במינו), אבל הטקסט היווני העשיר מראה הוכחה לגוף רבים (המילה ברבים מופיעה רק כאן בברית החדשה; על פי UBS⁴ דירוג של "A"), זה אומר שהפסוק מדבר על המאמינים בישוע (ראה יוחנן ג 5; א פטרוס א 3, 23), לכן אין שום זכות שמבוססת על גזע או מין ("דם"), אבל אלוהים בוחר ומקרב אליו אל אלא שבטחים בבן שלו (ראה יוחנן ו 44, 65). פסוקים 12 ו 13 מציגים את האיזון של ברית אלוהים הריבונות שלו והצורך שלו לתגובה מבני האדם. הפועל ביוונית (שימוש בזמן הטית פועל ביוונית קלאסית המציין עבר מבלי להתייחס למשך הפעולה *aorist*) הוא במשפט היווני האחרון בשביל לתת דגש. זה מדגיש על היזמה והריבונות של אלוהים בלידה השנייה (כלומר "מאת האב" שזה חלק מהמשפט האחרון, ראה יוחנן ו 44, 65).

יוחנן א 14-18 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

¹⁴ הדבר נהיה בשר ושכן בתוכנו; ואנחנו ראינו את כבודו, כבוד בן יחיד מלפני אביו, מלא חסד ואמת (ישעיהו ס א'; מו' יג'; תהילים פה' יא') ¹⁵ יוחנן העיד עליו וקרא באמרו: "זה הוא שאמרתי עליו, "הבא אחרי הוא כבר לפני, כי קדם לי ה'". ¹⁶ הן ממלואו כלנו קבלנו, וחסד על חסד; ¹⁷ כי התורה נתנה על-ידי משה, והחסד והאמת באו דרך ישוע המשיח. ¹⁸ את האלהים לא ראה איש מעולם; הבן היחיד, הנמצא בחיק האב, הוא אשר הודיעו.

א' 14 "הדבר נהיה בשר" יוחנן תוקף את הדוקטרינה הגנוסטיות, דוקטרינה אשר רצתה למזג את המשיחיות עם עבודות אלילים יוונית. ישוע היה באמיתות אדם ובאמיתות אלוהים (ראה א יוחנן ד 3-1) במימוש הבטחת עמנואל (ראה ישעיהו ז 14) ולקח אזרחות בקרב בני האדם שנפלו (כמשמעו "עזב את אוהלו"). המונח "בשר" בבשורה על פי יוחנן לא מתקשר לאופי החוטא כמו ששאל מתייחס במכתבים שלו.

SPECIAL TOPIC: FLESH (SARX) - נושא מיוחד: בשר

לרבות המונח הזה בשימוש על ידי שאול בגלטים והוא התפתח ברומא. יש חילוקי דעות של חוקרים שונים לגבי הקונטציות השונות של המונח. יש בוודאות חפיפה במשמעותו. להלן ניסיון לציין רוחב השדה הסמנטי של המונח.

- א. גוף האדם, יוחנן א 14; רומים ב 28; א קורינתים ה 5; ז 28; ב קורינתים ד 11; ז 5; יב 7; גלטים א 16; ב 16, 20; ד 13; פיליפים א 22; קולוסים א 22, 24; ב 5; א טימותיאוס ג 16
- ב. מוצא האנושות, יוחנן ג 6; רומים א 3; ד 1; ט 3, 5, 8; יא 14; א קורינתים י 18; גלטים ד 23, 29
- ג. האדם האנושי, רומים ג 20; ז 5; ח 7-8; א קורינתים א 29; ב קורינתים י 3; גלטים ב 16; ה 24
- ד. מבחינה אנושית, יוחנן ח 15; א קורינתים א 26; ב קורינתים א 12; ה 16; י 2; גלטים ו 12
- ה. החולשה האנושית, רומים ו 19; ז 18; ח 5-6, 9; ב קורינתים י 4; גלטים ג 3; ה 13, 16, 19-21; קולוסים ב 18
- ו. העוינות האנושית כלפי אלוהים, יש קשר לתוצאה של העולם החוטא, רומי ז 14; יג 14, א קורינתים ג 1, 3; אפסים ב 3; קולוסים ב 18; א פטרוס ב 11; א יוחנן ב 16

חשוב להדגיש שהמונח "בשר" לא נתפס כרשע בברית החדשה, כפי שהוא נתפס במחשבה היוונית. עבור פילוסופים יוונים "בשר הוא המקור לבעיות של בני האדם; המוות שיחרר מהשפעתו. בברית החדשה "הבשר" הוא מקום הקרב של הסכסוך הרוחני. (ראה אפסים ו 10-18), אבל הוא נטרלי. כל אחד יכול להשתמש בגוף הפיזי שלו לטוב ולרע.

▣ "ושכן בתוכנו" פשוטו כמשמעו, ישוע "התגורר/נהיה אזרח". הרקע הוא מתקופת הנדודים וארון הקודש במדבר (ראה התגלות ז 15; כא 3). היהודים קראו לתקופה זו "ירח דבש" בין יהוה וישראל. אלוהים אף פעם לא היה כל כך קרוב לבני ישראל כמו באותה התקופה. המונח היהודי מהענף האלוהי שהנחה את עם ישראל במדבר נקרא *Shekinah* "שכינה", התגלות אלוהית "לשכון עם".

▣ "ראינו את כבודו" המילה מהברית הישנה "כבוד *kavod*" קיבלה דמות גלויה. יש כאן הקשר ל (1) משהו בחייו של ישוע כמו השתנות או התרוממות לשמיים (כלומר עדות של שליחים, ראה 2 פטרוס א 16-17) או (2) הקונספט שיהוה בלתי נראה הוא עכשיו נראה וידוע במלואו. כמו ההדגשה בראשונה ליוחנן א 4-1, יש כאן דגש על האנושות של ישוע דבר שסותר מתנגד ללימודי השקר הגנוסטיים בעניין חומר ורוח.

ברית הישנה המילה הנפוצה לכבוד (*BDB 458, kabod*) במקור מונח מסחרי (יש הקשר למאזניים), כמשמעו, "להיות כבד". מה שהיה כבד ובעל ערך. לעיתים קרובות המילה "זוהר" נוספה על מנת להביע את גדולתו של אלוהים (כלומר, פעם ראשונה בהר סיני, השכינה "*Shekinah*" והענף התפארת, ואור אסכטולוגי, ראה שמות יג 21-22; כד 17; ישעיהו ד 5; ס 1-2). הוא לבדו ראוי לכבוד. הוא חכם מידי בשביל העולם החוטא. (ראה שמות לג 17-23; ישעיהו ו 5). אפשר לדעת את אלוהים רק דרך המשיח (ראה יוחנן א 14, 18; קולוסים א 15; אל העברים א 3).

SPECIAL TOPIC: GLORY (doxa) – נושא מיוחד: תהילה/כבוד

המונח המקראי של המילה "תהילה/כבוד" הוא קשה להגדרה. תרגום "השבעים" ביוונית לתורה (LXX) משתמש במילה *doxa* לתרגום למעלה מעשרים מילים בעברית. יש שימוש במילה בדרכים שונות בברית

הישנה.

המילה מתקשרת לאלוהים, ישוע, בני אדם, והממלכה המשיחית.

בברית הישנה המילה "כבוד" (BDB 458) (*kabod*, BDB 458, KB 455-458) במקור מונח מסחרי (יש הקשר למאזניים), כמשמעו, "להיות כבד". מה שהיה כבד ובעל ערך. לעיתים קרובות המילה "זוהר" היא גם חלק מהטקסט מנת להביע את גדולתו של אלוהים (ראה שמות יט 16-18; כד 17; לג 18; ישעיהו ס 2-1). הוא לבדו ראוי לכבוד (ראה תהילים כד 7-10; סו 2; עט 9). הוא חכם מידי בשביל העולם החוטא, הוא מלביש את עצמו בענן, יד, או עשן (ראה שמות טז 7, 10; לג 17-23; ישעיהו ו 5). אפשר לדעת את יהוה רק דרך המשיח (ראה יוחנן א 18; ו 46; יב 45; יד 8-11; קולוסים א 15; א טימותיאוס ו 16; עברים א 3; א יוחנן ד 12).

הדיון המלאה על המילה "כבוד" *kabod* ניתן למצוא בנושא מיוחד כבוד בברית הישנה Special Topic: Glory (OT). הכבוד של האמינים מגיע מהעובדה שהם מוצאים את הכבוד והתפארת באלוהים, לא בתוך עצמם (ראה א קורינתים א 29-31; ירמיהו ט 23-24). לדין מפורט ניתן לקרוא NIDOTTE, vol. 2, pp. 577-587.

NASB, NKJV

NRSV

TEV

NJB

"כְּבוֹד בֶּן יְחִיד מְלַפְנֵי אָבִיו"

"כְּבוֹד בֶּן יְחִיד מְלַפְנֵי אָבִיו"

"כבוד שקיבל כבן יחיד מלפני אביו"

"הכבוד שלו כבן בכור מלפני אביו"

המונח "בלבד/רק" (*monogenēs*) משמעתו "ייחודי", "יחיד במינו" (ראה. יוחנן ג 16, 18; א יוחנן ד 9 ניתן לקרוא F. F. Bruce *Answers to Questions*, pp. 24-25). התרגום הלטיני וולגטה מתרגם "בן יחיד", וגם תרגומים ישנים באנגלית השתמשו במונח זה (ראה לוקס ז 12; ח 42; ט 42; אל העברים יא 17). המיקוד הוא על הסינגולריות והייחודיות, ולא על הדור המיני.

▣ "אבא" הברית החדשה מציגה את המטאפורה המשפחתית האינטימית של אלוהים כאב.

1. עם ישראל מתואר פעמים רבות כמו "הבן" של יהוה (ראה הושע יא 1; מלאכי ג 17)

2. אפילו בתחילת ספר דברים יש אנלוגיה של אלוהים כאב (דברים א 31)

3. בדברים לב עם ישראל נקרא "בניו" ואלוהים "אביך"

4. האנלוגיה שיש בתהלים קג 13 ומתפתחת סח 5 (אב היתומים)

5. היה נפוץ בנביאים (ראה ישעיהו א 2; סג 8; ישראל כבן, אלוהים כאב, סג 16; סד 8; ירמיהו ג 4, 19; לא 9)

ישוע לוקח את האנלוגיה לשלב עמוק יותר של משפחה ואחודות, במיוחד ביוחנן א 14, 18; ב 16; ג 35;

ד 21, 23, ה 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 26, 27, 32, 37, 38, 43, 45, ו 27, 32, 37, 44, 45, 46, 57; ח 16,

19, 27, 28, 38, 42, 49, 54; יד 2, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 16, 20, 21, 23, 24, 26, 28, 31; טו

1, 8, 9, 10, 15, 16, 23, 24, 26; טז 3, 10, 15, 17, 23, 25, 26, 27, 28, 32; יז 1, 5, 11, 21, 24,

25; יח 11; כ 17, 21

▣ "מלא חסד ואמת" המונח הוא מהברית הישנה חסד "*hesed*" (ברית של אהבה ונאמנות) ואמת *emeth* וישנו

שימוש מורחב בשמות לד 6; נחמיה ט 17; תהילים קג 8 ושני המילים מופיעות ביחד במשלי טז 6. זה מתאר את האופי

של ישוע (ראה יוחנן א 17) על פי התנאים של הברית הישנה. ראה נושא מיוחד אמת ביוחנן ו 55; יז 3

Special Topic on Truth at John 6:55 and 17:3

נושא מיוחד: חסד - SPECIAL TOPIC: LOVINGKINDNESS (*hesed*)

למונח זה (BDB 338 I, KB 336 II) יש שדה סמנטי רחב.

1. יש קשר לבני אדם.

1. חסד כלפי חבר (כלומר א שמואל כ 14; ב שמואל טז 17; ב דברי הימים כד 22; איוב ו 14;

תהילים קמא 5; משלי יט 22; כ 6)

2. חסד כלפי עניים ונזקקים (מלאכי ו 8)

3. אהדה של ישראל כלפי יהוה (ראה ירמיהו ב 2; הושע ו 4, 6)

4. היופי הזמני של פרח בר (ראה ישעיהו מ 6)

2. יש הקשר לאלוהים

1. ברית של אהבה נאמנות ואהבה

א. "דרך גאולה מאויבים וצרות" (כלומר בראשית יט 19; לט 21; שמות טו 13; תהילים לא 16; לב 10; לג 18, 22; לו 7, 10; מב 8; מד 26; סו 20; פה 7; צ 14; צד 18; קז 8, 15, 21, 31; קט 21-22; קמג 8, 12; ירמיהו לא 3; עזרא ז 28; ט 9)

ב. "בשמירה על חיים מהמוות" (כלומר, איוב י 12; תהילים ו 4-5; פו 13)

ג. "בגדילה של החיים הרוחניים" (כלומר תהילים קיט 41, 76, 88, 124, 149, 159)

ד. "בגאולה מהחטא" (ראה תהילים כה 7; נא 1; קל 7-8)

ה. "בשמירה על הברית" (כלומר דברים ז 9, 12; ב דברי הימים ו 14; נחמיה א 5; ט 32; דניאל ט 4; מיכה ז 20).

2. תיאור של היחס האלוהי (כלומר שמות לד 6; תהילים פו 15; קג 8; נחמיה ט 17; יואל ב 13 יונה ד 2; מיכה ז 20)

3. לב ליבו של אלוהים

א. "שפע" (כלומר במדבר יד 18; נחמיה ט 17; תהילים פו 5; קג 8; קמה 8; יואל

ב 13 ירמיהו ד 2)

ב. "אדיר" (כלומר שמות כ 6; דברים ה 10; ז 9)

ג. "נצחי" (כלומר א דברי הימים טז 34, 41; ב דברי הימים ה 13; ז 3, 6; כ 21; עזרא ג 11; תהילים ק 5; קו 1; קז 1; קטח 1, 2, 3, 4, 29; קלו 1-26; קלח 8; ירמיהו לג 11)

ד. כמו מבצר (כלומר תהילים נט 17)

ה. יש הקשר לכוחו של אלוהים (כלומר תהילים סב c11-12a)

4. מעשי החסד (כלומר ב דברי הימים ו 42; תהילים פט 2; ישעיהו נה 3; סג 7; איכה ג 22)

ישנם תרגומים שונים למילה באנגלית. לדעתי הסיכום הכי טוב הוא "הברית של אלוהים

מבוססת על נאמנות ואין חוטים שמחזקים אותה". זה מקביל למונח "אהבה" (*agapaō*)

אשר מופיע בברית החדשה. אלוהים אוהב ונאמן בגלל מי שהוא!

נושא מיוחד: האמן, בטח, אמונה, ונאמנות בברית הישנה

SPECIAL TOPIC: Believe, Trust, Faith, and Faithfulness in the Old Testament

I. הצהרת פתיחה.

חשוב לציין שהשימוש בקונספט התאולוגי הזה, הוא מאוד קריטי בברית הישנה, זה לא מוגדר בצורה ברורה בברית הישנה. אבל זה בהחלט שם, אבל השימוש מופגן בקטעים ובני אדם מסוימים.

המיזוג בברית הישנה

1. היחידים והקהילה

2. המפגש האישי והמשמעת של הברית

האמונה היא גם מפגש אישי וגם סגנון חיים יומי! יותר קל לתאר אמונה בחייו של מאמין נאמן מאשר לתאר אמונה בכתב (כלומר לימוד כתוב). זהו צד אישי שניתן להמחיש דרך

1. אברהם וזרעו

2. דוד וישראל

האנשים האלה פגשו את אלוהים וחייהם השתנו לגמרי (לא חיים מושלמים אבל אמונה מתמשכת).

מבחינים גילו את החולשות והחזקות בזמן מפגש האמונה עם אלוהים, אבל המערכת יחסים של

אינטימיות ובטחון המשיכה עם הזמן! האמונה נבדקה ונצרפה, אבל הם המשיכו להאמין וזה העיד על מסירות וסגנון חיים.

II. השורש העיקרי שבשימוש

א. אמן (BDB 52, KB 63)

1. פועל

א. *Qal* שקד – לתמוך, לכלכל (כלומר ב מלכים י 1, 5; אסתר ב 7, שימוש

לא תאולוגי.

ב. *Niphal* נפעל – לתמוך, להיות בטוח, לייסד, לאמת, להיות נאמן ואמין

(1) אנשים, ישעיהו ח 2; נג 1; ירמיהו מ 14

(2) דברים, ישעיהו כב 23

(3) אלוהים, דברים ז 9; ישעיהו מט 7; ירמיהו מב 5

ג. הִפְחִיל *Hiphil* – לעמוד איתן, להאמין, לבטוח

(1) אברהם האמין באלוהים, בראשית טו 6

(2) בני ישראל האמינו במצרים, שמות ד 31; יד 31 (שלילה בדברים א 32)

(3) בני ישראל האמינו שיהיה דיבר דרך משה, שמות יט 9; תהילים קו 12,24

(4) אחז לא בטח באלוהים, ישעיהו ז 9

(5) כל מי שמאמין בו, ישעיהו כח 16

(6) לאמין באמת על אלוהים, ישעיהו מג 10-12

2. שם עצם (זכר) – נאמנות (כלומר שמות לב 20; ישעיהו כו 2)

3. תואר הפועל- באמת, אני מסכים, שיהיה כך (ראה שמות כז 15-26; א מלכים א 36; א דברי

הימים טז 36; ישעיהו סה 16; ירמיהו יא 5; כח 6). זהו השימוש הליטורגי של המילה "אמן"

בברית הישנה והברית החדשה.

ב. אמת (BDB 54, KB 68) שם עצם בגוף נקבה, איתנות, נאמנות, ביטחון

1. של בני האדם, ישעיהו י 20; מב 3; מח 1

2. של אלוהים, שמות לד 6; תהילים קיז 2; ישעיהו לח 18, 19; סא 18

3. של אמת, דברים לב 4; א מלכים כב 16; תהילים לג 4; צח 3; ק 5; קיט 30; ירמיהו ט 5

זכריה ח 16

ג. אמונה (BDB 53, KB 62), תקיפות, איתנות, נאמנות

1. של ידיים, שמות יז 12

2. של זמן, ישעיהו לג 6

3. של בני האדם, ירמיהו ה 3; ז 28; ט 2

4. של אלוהים, תהילים מ 11; פח 11; פט 1, 2, 5, 8; קיט 138

III. השימוש של שאול בקונספט של ברית הישנה

א. שאול בסיס את ההבנה החדשה של יהוה והברית הישנה על המפגש האישי שקרה לו עם ישוע בדרכו

לדמשק (ראה מעשי שליחים ט 1-19; כב 16-3; כו 18-9)

ב. הוא מצא תמיכה להבנתו החדשה בשני קטעי מפתח של הברית הישנה שהשתמשו בשורש (אמן).

1. בראשית טו 3 – המפגש האישי של אברהם שהיה יזום על ידי אלוהים (בראשית יב)

והתוצאה הייתה חיי אמונה (בראשית יב-כב). שאול מזכיר זאת ברומים ד וגלטים ג.

2. ישעיהו כח 16 – אלא אשר מאמינים (כלומר אלוהים בחן את אמנתם ומיקם את אבן

הפינה) הם אף פעם לא

א. רומים ט 33, "המאמין בו לא יבוש", "יתאכזב"

ב. רומים י 11, אותו הדבר כשורה מעל

3. חבקוק ב 4 – אלה אשר יודעים את נאמנותו של אלוהים צריכים לחיות חיי

נאמנות. (ירמיהו ז 28). שאול משתמש בטקסט זה ברומים א 17 וגלטים ג 11 (גם

לשים לב לעברים י 38)

IV. השימוש של פטרוס בקונספט הברית החדשה

א. פטרוס משלב

1. ישעיהו ח 14 – א פטרוס ב 8 (אבן נגף)

2. ישעיהו כח 16 – א פטרוס ב 6 (אבן הפינה)

3. תהילים קיח 22 – א פטרוס ב 7 (אבן שמאסו הבונים)

ב. הוא משתמש בשפה מיוחדת שמתארת את ישראל, "אֶבֶן אֶתֶם עִם נִבְחָר, מִמְּלֶכֶת כְּהִנִּים וְגוֹי קְדוֹשׁ,

עַם

סְגֻלָּה, מִשְׁתַּמֵּשׁ כַּמְקוֹר מִ

1. דברים י 15; ישעיהו מג 21

2. ישעיהו סא 6; סו 21

3. שמות יט 6; דברים 6

ועכשיו הוא משתמש בזה לקהילת האמונה במשיח_ראה א פטרוס ב 5, 9)

V. השימוש של יוחנן בקונספט

א. הוא שימוש של ברית החדשה המונח "האמין" הוא מהמונח היווני *pisteuō*. תן גם לתרגם "להאמין",

"אמונה", "לבטוח". לדוגמה שם העצם לא מופיע בבשורה של יוחנן, אבל הפועל הוא בשימוש לעיתים

קרובות. ביוחנן ב 23-25 יש חוסר וודאות האם הקהל מקבל את ישוע מנצרת כמשיח או לא. עוד

דוגמאות של שימוש פשטני של המונח "להאמין" ניתן למצוא ביוחנן ח 31-59 ומעשי שליחים ח 13,

יח 24. אמונה אמיתית בכתובים היא יותר מרק תגובה ראשונית. יש צורך בתהליך של תלמידות

(ראה. מתי יג' 20-23, 31-32)

ב. השימוש עם מילות יחס

1. *eis* משמעות "לתוך/אל". בנייה מיוחדת זו מדגישה שעל המאמינים לבטוח/להאמין

בישוע

- א. להאמין שמו/אל שמו (יוחן א' 12; ב' 23; ג' 18; א' יוחן ה' 13)
- ב. להאמין בו (יון ב' 11; ג' 15, 18; ד' 39; ו' 40; ז' 5, 31, 39, 48; ח' 30; ט' 36; י' 42; יא' 45, 48; יב' 37, 42; מתי יח' 6; מעשי השליחים י' 43; פיליפיים א' 29; א' פטרוס א' 8)
- ג. להאמין בי (יוחן ו' 35; ז' 38; יא' 25, 236; יב' 44, 46; יד' 1, 12; טז' 9; יז' 20)
- ד. להאמין לתוך הבן (יוחן ג' 36; ט' 35; א' יוחן ה' 10)
- ה. להאמין לתוך ישוע (יוחן יב' 11; מעשי שליחים יט' 4; גלטים ב' 16)
- ו. להאמין לתוך האור (יוחן יב' 36)
- ז. להאמין לתוך אלוהים (יוחן יד' 1)
2. *ev* משמעות המילה "בתוך/ב" כמו ביוחן ג' 15; מרקוס א' 15; מעשי שליחים ה' 14
3. *epi* משמעות המילה "על/ב" כמו במתי כז' 42; מעשי שליחים ט' 42; יא' 17; טז' 31; כב' 19; רומים ד' 5, 24; ט' 33; י' 11; א' טימותיאוס א' 16; א' פטרוס ב' 6
4. נושא הדקדוק DATIVE CASE ללא מילות היחס כמו ביוחן ד' 50; גלטים ג' 6; מעשי השליחים יח' 8; כז' 25; א' יוחן ג' 23; ה' 10
5. *hoti* משמעות המילה "מאמין ש/בזה", אנחנו מקבלים תוכן במה להאמין
 - א. ישוע הוא קדוש האלוהים (יוחן ו' 69)
 - ב. ישוע הוא "אני הוא" (יוחן ח' 24)
 - ג. ישוע באב והאב בישוע (יוחן י' 38)
 - ד. ישוע הוא המשיח (יוחן יא' 27; כ' 31)
 - ה. ישוע הוא בן האלוהים (יוחן יא' 27; כ' 31)
 - ו. ישוע נשלח על ידי האב (יוחן יא' 42; יז' 8, 21)
 - ז. ישוע אחד עם האב (יוחן יד' 10-11)
 - ח. ישוע הגיע מהאב (יוחן טז' 27, 30)
 - ט. ישוע מזדהה בשם הברית של האב, "אני הוא" (יוחן ח' 24; יג' 19)
 - י. אנחנו נחיה איתו (רומים ו' 8)
 - יא. ישוע מת וקם לתחייה (א' התפסלוניקים ד' 14)

VI. סיכום

- א. אמונה על פי הכתובים זו תגובה של בני אדם לדבר/הבטחה אלוהית. אלוהים הוא תמיד יוזם (ראה יוחן ו' 44, 64), אבל חלק מהחיבור האלוהי הוא הצורך בתגובה מבני האדם (ראה נושא מיוחד הברית)
 1. חזרה בתשובה (ראה נושא מיוחד : חזרה בתשובה)
 2. אמונה/ביטחון (אה נושאים מיוחדים)
 3. משמעת
 4. התמדה (ראה נושא מיוחד התמדה)
- ב. אמונה מקראית היא
 1. מערכת יחסים אישית (אמונה התחלתית)
 2. האישיור של האמת המקראית (אמונה בהתגלות אלוהית, כלומר בכתובים)
 3. תגובה ראויה שמבוססת על משמעת (נאמנות יומית)

אמונה מקראית היא לא כרטיס לגן עדן או פוליסת ביטוח. זו מערכת יחסים אישית. זו תכלית הבריאה, בני האדם נבראו בצלמו ודמותו (ראה בראשית א' 26-27) של אלוהים. הקושי הוא "אינטימיות". אלוהים חושק בחברות, לא בעמדה תאולוגית! אבל החברות דורשת מילדי המשפחה" להפגין את מאפייני המשפחה (כלומר קדושה, ויקרא יט' 2; מתי ה' 48; א' פטרוס א' 15-16). הנפילה (ראה בראשית ג') השפיעה על היכולת שלנו להגיב בהתאם. לכן, אלוהים פעל לטובתנו (ראה יחזקאל לו' 27-38), נתן לנו "לב חדש" ו"רוח חדשה", ועכשיו יש לנו את האפשרות דרך אמונה וחזרה בתשובה להיות בחברות וחיבור איתו ולשמוע בקולו. כל השלושה הם קריטיים. את שלושתם יש לשמר. המטרה היא לדעת את אלוהים (ההגדרה "לדעת" היוונית ועברית) ולשקף את האופי שלו בחיינו.

המטרה של אמונה היא לא שנהיה בגן עדן יום אחד אלא לשקף את האמנה המשיחית שלנו בכל יום!
- ג. נאמנות של בני האדם היא התוצאה (ברית חדשה), לא הבסיס (הברית הישנה) עבור מערכת יחסים עם אלוהים: האמונה של בני האדם בנאמנות שלו; הביטחון של בני אדם באמינות שלו. הלב של הברית החדשה רואה את הישועה כצעד שבני האדם צריכים לקחת בתחילה ולהמשיך אותו ללא הרף, להתקדם אל חסד והרחמים של אלוהים, צעד במופגן במשיח. הוא אהב, הוא שלח, הוא סיפק; עלינו להגיב באמונה ונאמנות (ראה. אפסים ב' 10-8)!

אלוהים הנאמן רוצה אנשים נאמנים ואז הוא יוכל לחשוף את עצמו לעולם חסר אמונה ולהביא אותם לאמונה אישית בו.

א' 15 "כי קדם לי ה'יה" כאן מוצגת הדוקטרינה של יוחנן המטביל שמאשרת ישוע היה תמיד קיים ראה יוחנן א 1; ח 56-59; טז 28; יז 5; ב קורינתים ח 9; פיליפים ב 6-7; קולוסים א 17; עברים א 3; י 5-8). הדוקטרינות של טרום קיום ונבואות מאשרות שאלוהים היה קיים מעל ומעבר להיסטוריה האנושית, הוא עדיין נוכח ועובד בהיסטוריה. זהו חלק בלתי נפרד מהשקפת העולם המקראית/משיחית.

▣ פסוק זה מסורבל והיו הרבה ניסיונות של סופרים לעשות בו שינויים על מנת להבהיר ולפשט את הכתוב. Bruce M. Metzger, *A Textual Commentary on the Greek New Testament*, pp. 197-198. זו דוגמא טובה מדוע ביונית זמנים של פעלים לא יכולים להיות סטנדרטיים. זהו מעשה בזמן עבר שנרשם בזמן הווה. ראה AppendixOne.

א' 16-18 אחד המאפיינים של הבשורה על פי יוחנן הוא אך המחבר פורץ לתוך האירוע ההיסטוריה, דיאלוג, או שיעור עם הערות משלו. לעיתים זה בלתי אפשרי להבדיל בין ישוע, האנשים האחרים, ומילותיו של יוחנן. רוב החוקרים טוענים כי יוחנן א 16-19 מילותיו והערותיו של יוחנן המחבר (ראה יוחנן ג 14-21).

א 16 "ממלואו" זהו המונח היווני *pleroma*. לימודי השקר הגנוסטיים משתמשים המונח על מנת לתאר מלאכי נצח בין האל הגבוה והיצורים הרוחניים והפחותים. ישוע הוא המתווך היחיד (כלומר, האמתי והיחיד שממלא) בין אלוהים לבני האדם (השווה קולוסים א 19; ב' 9; אפסים א 23; ד 13) ושוב זה נדמה שיוחנן תוקף את ראית המציאות הגנוסטית.

NASB, NRSV
NKJV
TEV
NJB

"וחסד על חסד"
"וחסד על חסד"
"נותן לנו ברכה אחת אחרי השנייה"
"מתנה אחת ממלא אחרת"

השאלה הפרשנית היא אך עלינו להבין "חסד". האם זה

1. רחמיו של אלוהים במשיח לישועה
2. רחמיו של אלוהים לחיים משיחיים
3. רחמיו של אלוהים בברית החדשה דרך המשיח

המחשבה המרכזית היא "חסד"; חסדו של אלוהים בצורה מדהימה התגלה בישוע. ישוע הוא "הכן" של אלוהים כלפי העולם החוטא (ראה ב קורינתים א 20).

א' 17 "התורה" החוק שבתורת משה הוא לא רע, אבל הוא לא היה מושלם, לא יכל להעניק ישועה שלמה, ותפקידו היה להכין (ראה יוחנן ה 39-47; גלטים ג 23-29; רומים ד). העברים משווים בין העבודה/התגלות/בריתות של משה ושל ישוע.

נושא מיוחד: דעותיו של שאול השליח כלפי תורת משה SPECIAL TOPIC: PAUL'S VIEWS OF THE MOSAIC LAW

- תורת משה היא טובה והיא מאלוהים (ראה רומים ז 12, 16).
- א. זו לא הדרך לצדקה וקבלתו של אלוהים (זו אפילו יכולה להיות קללה, ראה גלטים ג). ראה נושא מיוחד Mosaic Law and the Christian.
 - ב. התורה היא עדיין רצונו של אלוהים מכיוון שהתורה היא הגילוי העצמי של אלוהים (לעיתים קרובות שאול מצטט מהברית הישנה בשביל להרשיע או/ו לעודד מאמינים).
 - ג. מאמינים קיבלו את הידע מהברית הישנה (ראה רומים ד 23-24; טו 4; א קורינתים י 6,11), אבל הם לא נושעו על ידי הברית הישנה (ראה מעשי השליחים טו; רומים ד; גלטים ג; אל העברים). לברית הישנה יש תפקיד בתהליך ההתקדשות אבל לא בתהליך הצדקה.
 - ד. ישנו שימוש בברית החדשה:
 1. להראות חטא (ראה גלטים ג 15-29)
 2. לתת הדרכה לאמינים בחברה
 3. ללמד מאמינים על החלטות מוסריות

ישנו ספקטרום תאולוגי שקשור לתורה, מהקללה (ראה גלטים ג 10-13) יש מעבר לברכה ותמידות דבר שיוצר בעיה בהבנת דעתו של שאול לגבי התורה. בספר James Stewart, *A Man in Christ*, מגלה את החשיבה והכתיבה הפְּרֻדוּקְסִית של שאול:

"בדרך כלל ישנה צפייה מאדם שבונה לעצמו צורת מחשבה, ודוקטרינה להיות נוקשה ככל האפשר עם משמעות המונחים שבהם הוא משתמש, כמו כן אתה מצפה לדייקנות בנוסח של הרעיונות המובילים. אתה תצפה שהמילה שבה הכותב משתמש במובן מעשי, תהי" בעלת אותה משמעות בהמשך. אבל לא תוכל את זה במכתביו של שאול. הרבה מהנוסח של שאול הוא קל להבנה... 'התורה קדושה' הוא כותב, 'בְּאֲדָם הַפְּנִימִי שְׁבִי אֲנִי שְׂמַח בְּתוֹרַת אֱלֹהִים' (רומים ז 12, 22) ישנו הבט של *nomos* שבגללו במקום אחר שאול אומר 'הַמְשִׁיחַ פָּדָה אוֹתָנוּ מִקְּלַלַת הַתּוֹרָה' (גלטים ג 13)" (עמוד 26)

▣ "תוד" מתייחס לאהבתו של אלוהים, היא לא משתנה, ואנחנו לא ראוים לה (ראה אפסים ב 8). המונח חסד (*charis*), מאוד חשוב במכתביו של שאול, בבשורה על פי יוחנן רק בפסקה זו יש את השימוש במונח (ראה יוחנן א 14, 16, 17). הסופרים של הברית החדשה, שהיו תחת השראת רוח הקודש, היו חופשיים להשתמש באוצר מילים, דימויים, והשוואות משלהם.

ישוע הביא לחיים את "הברית החדשה" אשר בירמיהו לא 31-34 יחזקאל לו 22-38.

▣ "אמת" יש שימוש במובן של (1) נאמנות (2) אמת נגד שקר (ראה יוחנן א 14; ח 32; יד 6). שימו לב שחסד ואמת באו דרך ישוע (ראה יוחנן א 14). ראה נושא מיוחד John 17:3 יוחנן יז 3.

▣ "ישוע" זהו השימוש הראשון בשם זה במבוא, שם בנה של מרים. הבן היה תמיד קיים מתגלה בצורת אדם.

א' 18 "את האלוהים לא ראה איש מעולם" יש האומרים שזה סותר את הכתוב בספר שמות לג 20-23. למרות זאת, בספר שמות המונח בעברית מתייחס ל"זוהר", ולא למראה הפיזי של אלוהים בכבודו ובעצמו. הכוונה של הכתוב כאן היא שישוע מגלה במלואו את אלוהים (ראה יוחנן יד ff8). אין אדם חוטה שראה את אלוהים (ראה יוחנן ו 46; א טימותיאוס ו 16; א יוחנן ד 12, 20).

פסוק זה מדגיש את ההתגלות המיוחדת של אלוהים בישוע מנצרת. הוא היחיד שמגלה את אלוהים במלואו. ישוע הוא ההתגלות היסודית של האב עצמו. לא ניתן להבין את האלוהות בלי ישוע (ראה קולוסים א 15-19; עברים א 2-3). ישוע "רואה" את האב ומאמינים "רואים" את האב דרכו (חיו, מילותיו, ומעשיו). הוא ההתגלות המלאה והמושלמת של האלוהים הבלתי נראה (ראה קולוסים א 15, עברים א 3).

NASB	"האלוהים היחיד"
NKJV	"הבן היחיד"
NRSV	"זה הבן היחיד של אלוהים"
TEV	"הבן היחיד"
NJB	"זה הבן היחיד"

הערה בנושא *monogenēs* אשר ביוחנן א 14. ישוע הוא אלוהים במלואו וגם בן האדם במלואו. ניתן לראות הערות ביוחנן א 1. כאן יש וריאציה של כתב היד היווני. *Theos* /אלוהים הוא כתב יד יווני עתיק *B, C, P⁶⁶, P⁷⁵*, בזמן ש "בן" ממלא מקום ל"אלוהים" רק ב *C³, MSS A*. *USB⁴* נותן ל"אלוהים" דירוג "B" (כמעט וודאי). המונח "בן" כנראה מגיע מהסופרים שמתבססים על הכתוב ביוחנן ג 16, 18 ובראשונה ליוחנן ד 9 "הבן היחיד" (ניתן לקרוא Bruce (M. Metzger's *A Textual Commentary on the Greek New Testament* p. 198). כאן יש אישור של השלמות והאלוהות של ישוע! יתכן שפסוק זה נותן שלושה כינויים לישוע: (1) יחיד (2) אלוהים (3) בחיק האב. ישנו דין מעניין בנושא שינוי תכליתי של טקסט זה וניתן למצוא אותו ב *orthodox Scribes in Bart D. Ehrmans' The Orthodox Corruption of Scripture, p. 78-82*.

▣ "הנמצא בחיק האב" זה מאוד דומה במשמעותו ל"עם אלוהים" ביוחנן א 1, 2. מדובר במערכת יחסים אינטימית. ישנה כוונה ל (1) יחסים מבראשית (2) השיקום של היחסים (כלומר העלייה לשמיים).

NASB	"הוא אשר הסבירו"
NKJV	"הוא אשר הכריזו"
NRSV, NJB	"הוא אשר הודיעו"
TEV	"הוא הודיעו"

המונח "פרשנות" ("להוביל" מציע על זמן עבר aorist middle [עד]) הוא מהמילה היוונית שיש בה שימוש ביוחן א 18 אשר מרמזת על התגלות מלאה. אחת המשימות העיקריות של ישוע הייתה להראות את האב (ראה יוחן יד 7-10; עברים א 2-3). לראות ולדעת את ישוע משמע לראות ולדעת את האב (לאהוב חוטאים, לעזור לחלשים, לקבל את המנודים, לקבל נשים וילדים)! המונח ביוונית היה בשימוש של מי שמסביר או מפרש מסר, חלום, או מסמך. כאן יתכן שיוחן שוב משתמש במילה שהייתה לה משמעות מסוימת גם ליהודים וגם לגויים (כמו *Logos* של יוחן א 1). יוחן מנסה להתייחס גם ליהודים וגם לגויים עם המבוא שלו. משמעות המילה יכולה להיות

1. ליהודים אשר מסבירים או מפרשים את התורה
2. ליוונים אשר מסבירים או מפרשים את האלים.

רק בישוע, בני האדם רואים ומבינים בברור את האב!

תובנות לפסוקים 19-51

- א. קטע זה מתייחס ליוחן המטביל והוא עוסק בשתי הבנות מוטעות של הקהילות הראשונות
1. האישיות של יוחן המטביל והוא המחלוקת ביוחן א 6-9, 20, 21, 25; ג 22-36;
 2. האישיות של המשיח וההתייחסות ביוחן א 32-34. ואותה הידיעה הגנוסטית השגויה שיוחן תקף בראשונה ליוחן א. יכול להיות שהאיגרת הראשונה ליוחן היא מכתב נלווה, שכולל הקדמה או הסבר לבשורה על פי יוחן.
- ב. בבשורה על פי יוחן אין הזכר על הטבילה של ישוע על ידי יוחן המטביל. תקנות הקהילה, טבילה וסעודת האדון, נושאים אלה לא מוזכרים בחייו של ישוע בבשורה על פי יוחן. יש לפחות שתי סיבות אפשריות לכך:
1. יוחן היה עד לעלייה של עבודות/טקסי דת בזרם הנוצרי ולכן הוא ניסה לא לשים דגש על נושאים אלה. הבשורה שלו מתמקדת ביחסים, לא טקסים, הוא לא דן או מצוין את שני טקסי הטבילה או סעודת האדון בכלל. העדר נושאים אלה מושך תשומת לב.
 2. יוחן כותב את הבשורה מאוחר יותר משאר הבשורות, הוא משתמש בתאור חיו של המשיח על מנת להוסיף ולהשלים לבשורות האחרות. מאחר ששאר הבשורות דנות בתקנות אלה, יוחן רק מספק מידע נוסף על האירועים מסביב. דוגמא לכך תהיה הדו שיח והאירועים שהתרחשו סביב סעודת האדון (פרקים יג-יז) אבל לא הסעודה עצמה.
- ג. הדגש של הסבר זה הוא סביב עדותו של יוחן המטביל על האישיות של ישוע. יוחן נותן תפישה משיחית (כריסטולוגיה):
1. ישוע הוא האלוהים, (יוחן א 29) שימוש בתאור זה ניתן למצוא רק בספר התגלות
 2. ישוע היה תמיד קיים (יוחן א 30)
 3. ישוע הוא זה שקיבל ונתן את רוח הקודש (יוחן א 33)
 4. ישוע הוא בן האלוהים (יוחן א 34)
- ד. האמת על האישיות של ישוע מתפתחת על ידי העדויות האישיות של
1. יוחן המטביל
 2. ואנדרי ושמעון כיפא
 3. פיליפוס ונתנאל
- ישנה שיטה ספרותית נפוצה לאורך הבשורה. שמכילה עשרים ושבע דיאלוגים או עדויות של ישוע.

לימוד המילה וצרוף לשון

יוחן א 19-23 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

¹⁹ זאת עדותו של יוחן כאשר ראשי היהודים שלחו אליו לכהנים ולויים מירושלים לשאל אותו "מי אתה?".²⁰ הוא לא כחש אלא הודה ואמר: "אינני המשיח." ²¹"שאלו אותו: "אם כן, מי אתה? האם אתה אליהו?" השיב: "לא." "האם אתה הנביא?" השיב להם: "לא." (דברים יח' טו'; יח' יח') ²²"שאלו אותו: "אז מי אתה? -- כדי שנתן תשובה לשולחיו. מה אתה אומר על עצמך?" ²³"שיב ואמר: "אני קול קורא במדבר פנו דרך יהוה, כמו שאמר ישעיהו הנביא."

א' 19 "היהודים" יוחן מתייחס ל (1) אנשי יהודה שהיו עוינים כלפי ישוע או ל (2) רק למנהגים דתיים היהודים (ראה יוחן ב 18; ה 10; ז 13; ט 22; יב 42; יח 12; יט 38; כ 19). יש חוקרים שטוענים שיהודים לא התייחסו ליהודים אחרים בדרך מזלזלת זו. עם זאת, הייתה עלייה בנצרות לאחר המועצה של העמים (Council of Jamnia) בשנת 90

לספירה. המילה "יהודי" זה בעצם מישהו שמגיע משבט יהודה. לאחר ששנים עשר שבטי ישראל התפצלו בשנת 922 לפנה"ס יהודה הפך לשמם של שלושת השבטים הדרומיים. שתי ממלכות ישראל ויהודה, נלקחו לגלות, אך רק מעטים, רובם מיהודה חזרו על פי צו של כושר בשנת 538 לפנה"ס. המונח הפך ליותר עביר צאצאי יעקב שחיו בארץ ישראל והיו מפוזרים לאורך הי תיכון. המונח שביוחן ביקרו שלילי, את השימוש הכללי ניתן לראות ביוחן ב 6 וגם ד 22

- ▣ **"כֹּהֲנִים וְלוֹיִים"** יוחן המטביל היה ממוצא כוהן (ראה לוקוס א ff15). זה המקום היחיד שהמונח "לויים" מופיע בבשורה של יוחן. כנראה הם היו משטרת בית המקדש. זו הייתה קבוצה רשמית של "מוצאי עובדות" שנשלחו מטעם השלטונות הדתיים בירושלים (ראה יוחן א 24). הכהנים והלויים היו בדרך צדוקים, בעוד הסופרים היו בדרך כלל פרושים (ראה יוחן א 24). שני הקבוצות היו מעורבות בתשאל יוחן המטביל. הפוליטיים והדתיים איחדו כוחות על מנת להתנגד לישוע וחסידיו.
- ▣ **"מי אתה"** אותה השאלה שאלו את ישוע ביוחן ח 25. גם ישוע וגם יוחן המטביל לימדו והתנהגו בצורה שגרמה למנהיגים היהודים להרגיש לא בנוח, מכיוון שהם זיהו גם בישוע וגם ביוחן נושאים ומונחים מסוימים שהיו קשורים לברית הישנה (בתחום האקטולוגי, ששייך או קשור לאמונה בחיי העולם הבא). שאלה זו, מתייחס לציפיית היהודים לאחרית הימים, ודור חדש.

א 20 "הוא לא כחש אלא הוֹדָה וְאָמַר" זו הצהרה חזקה, הוא המשיח המובטח, והמצופה. ניתן לראות נושא מיוחד בנושא "הודה" ביוחן ט 22-23.

▣ **"המשיח"** ביונית לקחו את התרגום מעברית, "*māšīah*," משמעותו "המשוח". בברית הישנה כאשר היו מושחים מישהו הדבר היה מדגיש קראיה אלוהית וסיפוק כלים עבור משימה מסוימת. מלכים, כוהנים, ונביאים היו נמשחים. יש הזדהות עם האחד המיוחד שיוצא לפועל דור חדש של צדקה. רבים חשבו שיוחן המטביל הוא המשיח המובטח (ראה לוקוס ג 15) כי הוא היה הדובר הראשון בהשראת יהוה, חלפו כארבע מאות שנה מאז הסופרים של הברית הישנה. בשלב זה אני רוצה לכלול את הערותי מספר דניאל ט 26 על "משיח"

	דניאל ט 26
NASB	"המשיח"
NKJV	"משיח"
NRSV	"המשוח"
TEV	"המנהיג הנבחר של אלוהים"
NJB	"משוח"

הקושי הפרוש פסוק זה הוא בגלל המשמעויות האפשריות למונח משיח או מישהו שהוא משוח (BDB 603)

1. בשימוש המלכים (למשל א שמואל ב 10; יב 3)
 2. בשימוש הכהנים (למשל ויקרא ד 3, 5)
 3. בשימוש של כורש (ראה ישעיהו מה 1)
 4. יש שילוב של סעיף #1 ו #2 בתהילים קי ובזכריה ד
 5. שימוש לתאר מלך צאצא דוד שיביא דור חדש של צדקה
 - א. משבט יהודה (בראשית מט 10)
 - ב. מבית ישי (ראה ב שמואל 7)
 - ג. שלטון מוחלט (ראה תהילים ב; ישעיהו ט 6; יא 5-1; מיכה ה 4-1 ff)
- אני אישית מקשר "משיח או המשוח" לישוע מנצרת בגלל:
1. המבוא של מלכות נצחית בדניאל ב בתקופת האימפריה הרביעית
 2. המבוא של "בן האדם" בדניאל ז 13 אשר לו מלכות לנצח
 3. סעיפי הגאולה בדניאל ט 24 אשר מצביעים על השיא של ההיסטוריה של העולם שנפל.
 4. השימוש של ישוע בספר דניאל בברית החדשה (ראה מתי כד 15; מרקוס יג 14)

א 21 "אם כן, מי אתה? האם אתה אליהו?" מכיוון שאלוהו לא מת אלא נלקח ישירות לשמיים (ראה ב מלכים ב 1) ציפו שהוא יחזור לפני המשיח (ראה מלאכי ג 1; ד 5). יוחן המטביל נראה והתנהג בדומה לאלוהו (ראה זכריה יג 4).

▣ **"לא"** יוחן המטביל לא ראה את עצמו בתפקיד אלוהו, אבל ישוע ראה כממלא את הנבואה של מלאכי (ראה מלאכי יא 14; יז 12).

▣ **"האם אתה הנביא?"** משה ניבא שאחד כמוהו (אשר יקרא בשם "הנביא") יבוא אחריו (ראה דברים יח 15, 18; יוחן 25; ו 14; ז 40; משי שליחים ג 22-23; ז 37). ישנם שתי דרכים שבהם המונח היה בשימוש בברית הישנה: (1)

כדמות אסכטולוגית הנבדלת מן המשיח (ראה יוחנן ז 40-41) או (2) כדמות המזוהה עם המשיח (ראה מעשי שליחים ג 22).

א 23 "אני קול קורא במדבר" ציטוט זה מתרגום השבעים של ישעיהו מ 3 עם רמז מקביל ל מלאכי ג 1.

■ "פנו דרך יהוה" זה ציטוט (ישעיהו ג 40) ביחידה הספרותית של ישעיהו מופיעים שירי המשרתים (ראה ישעיהו מב 1-9; מט 1-7; נ 4-11; נב 52-12). בכוננת תחילה הם התייחסו לישראל, אבל בישיעיהו נב 13-נג 12, הביטוי הוא אישי. הרעיון של ישור הדרך שימש להכנת ביקור מלכותי. המונח "ישר" קשור אטימולוגית למונח "צדקה". ראה נושא מיוחד ב א יוחנן ב 29. כל הפסקה הראשונה שימשה את המטרות התיאולוגיות של יוחנן השליח, שהפחית בערכו של יוחנן המטביל בשביל להתמודד עם מספר קבוצות כפירה במאה הראשונה שראו ביוחנן המטביל כמנהיג הרחני שלהם.

יוחנן א 24-28 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
24 השלוחים היו מן הפרושים²⁵ והם הוסיפו ושאלו אותו: "אם כן מדוע אתה מטביל אם אינך המשיח ולא אליהו ולא הנביא?"²⁶ השיב להם יוחנן ואמר: "אני מטביל במים, אבל ביניכם עומד אחד שאינכם מכירים אותו.²⁷ הוא הבא אחרי ואני אינני ראוי להתיר את שרוף נעליו.²⁸ כל זה קרה בבית עניה מעבר לירדן, במקום שהיה יוחנן מטביל."

א 24 "השלוחים היו מן הפרושים" זהו קטע דו משמעי, ניתן להבין שני דברים (1) הפרושים שלחו אותם לשאול שאלות (ראה יוחנן א 19) או (2) השואלים היו הפרושים, וזה לא כל כך הגיוני לאור העובדה שרוב הכוהנים היו צדוקים (ראה יוחנן א 9). כנראה שיש התייחסות לקבוצה אחרת מאשר יוחנן א 19.

נושא מיוחד: פרושים - SPECIAL TOPIC: PHARISEES

- I. למונח יש אחד מהיסודות הבאים:
 - א. "להיות נפרד". קבוצה זו התפתחה בתקופה החשמונאים (זוהי ההשקפה המקובלת ביותר), והקבוצה הפרידה את עצמה משאר העם על מנת לשמור המסורת של התורה שבעל פה (כלומר חסידים).
 - ב. "לחלק/לפרש". ישנו הסבר לשורש בעברית (BDB 827, BDB 831 I, KB 976); מספר חוקרים מפרשים את המילה כתורגמן/פרשן.
 - ג. "פרסית". זוהי משמעות נוספת של אותו שורש ארמי (BDB 828, KB 970). לחלק מן הדוקטרינות של הפרושים יש הרבה במשותף עם הדואליזם הזורואסטרי הפרסי (ראה נושא מיוחד: רשע אישי (Special Topic: Personal Evil)).
 - II. היו מספר תאוריות לגבי מי המציא את הפרושים.
 - א. כת תיאולוגית של היהדות הקדומה (כלומר יוסף בן מתתיהו)
 - ב. קבוצה פוליטית מתקופות החשמונאים וההרודיאניים.
 - ג. קבוצה מלומדת של מפרשי התורה שמסייעת לאדם הפשוט להבין את תורת משה ואת המסורת שבעל פה.
 - ד. תנועה של סופרים, כמו עזרא ובית הכנסת, בתחרות למנהיגות הכהונה של בית המקדש הם נוצרו כתוצאה של סכסוך עם
 1. השליטים הלא יהודים (במיוחד אנטיוכוס הרביעי)
 2. אצילות לעומת הדיוטות
 3. אלו המחויבים בברית לחיות יהודי פלסטיין
 - III. המידע אליהם מגיע מ
 - א. יוסף בן מתתיהו שהיה פרושי
Antiquities of the Jews 1
Wars of the Jews 2
 - ב. הברית החדשה
 - ג. מקורות יהודיים
 - IV. הדוקטרינה העיקרית שלהם
 - א. האמונה במשיח שאמור לבוא, שהושפעה מספרות אפוקליפטית יהודית בין-מקראית כמו הספר של חנוך.
 - ב. אמונה שאלוהים פעיל בחיי היום יום. הפוך ממה שאמינו הצדוקים (ראה מעשי שליחים כג 8).
- הרבה מתורת הפרושים הולכת בניגוד משלים עם תורת הצדוקים.

- ג. אמונה בכך שהחיים הארציים ישפיעו על חיי נצח, כלומר שכר או עונש (ראה דניאל יב 2)
- ד. אמונה בסמכות הברית הישנה וגם המסורת שבעל פה (תלמוד/Talmud). הפרושים היו בעלי משמעת וצייתו למצוות התורה. הם היו מפרשים ומיישמים את המצוות בעזרת בתי ספר רבנים (שמאי הזקן, הלל הזקן, וליברלים). הפרשנות הרבנית התבססה על רבנים משני פילוסופיות שונות, שמרנית וליברלית. כתוצאה מכך נוצרו שני תורות שבעל פה: תלמוד בבלי ותלמוד ירושלמי. הם האמינו שמשה קיבל את התורה שבעל פה בהר סיני. תחילתם של הדיונים החלה עם עזרא ואנשי "בית הכנסת הגדול" (שנקרא מאוחר יותר הסנהדרין).
- ה. אמונה באנגלולוגיה. אמונה ביצורים רוחניים טובים ורעים. דבר זה התפתח מתוך הדואליזם הפרסי והספרות היהודית המקראית.
- ו. אמונה בריבונות של אלוהים, אבל גם פעולה של הרצון החופשי (יצר לב)
- V. נקודות החוזק של הפרושים
- א. הם אהבו, כבדו, ובטחו בהתגלות של אלוהים (כלומר, התורה, נביאים, כתובים, והתורה שבעל פה).
- ב. הם התחייבו להיות חסידים צדיקים (כלומר חיי אמונה יום יומית) של ההתגלות של אלוהים. הם רצו שכולם בישראל יהיו "צדיקים" על מנת למלא הבטחות של נביאים.
- ג. הם דגלו בחברה יהודית, שכללה את כל סוגי האדם. במובן מסוים הם דחו את התורה ומנהיגים של תנועת הצדוקים (ראה מעשי שליחים כג 8).
- ד. הם תמכו בכך שיש מרכיב אנושי בתורת משה. הם אימצו את הריבונות של אלוהים, אבל גם החזיקו בצורך הפעלת הרצון החופשי של האדם (שני היצרים)
- ה. בברית החדשה אנחנו קוראים על מספר פרושים מכובדים (כלומר, ניקודמוס, שליט צעיר ועשיר, ויוסף הרמתי)
- VI. הם היו הכת היהודית היחידה ששרדה את חורבן בית המקדש וירושלים על ידי הרומאים בשנת 70 לספירה. יהדות מודרנית.

א 24 "אם כן מדוע אתה מטביל" הטבילה ביהדות העתיקה הייתה מקובלת בקרב הגויים שרצו לעבור גיור, אבל עבור יהודים עצמם הטבילה הייתה דבר יוצא דופן (הטבילה הייתה גם מקובלת בכת היהודית קומראן, הם היו טובלים את עצמם לפני הכניסה למקדש). ישנו סיכוי שיש גם הקשר למשמעות המשיחית בספר ישעיהו נב 15; יחזקאל לו 25; זכריה יג 1.

□ "אם" זהו משפט תנאי מדגם ראשון, ניתן להניח שהוא נכון מנקודת מבטו של המחבר או הוא למטרה ספרותית.

□ "אינך המשיח ולא אליהו ולא הנביא" במגילות ים המלח ניתן למצוא הסבר שהמשיח אליהו והנביא אלו דמויות המייצגות את ההשקפה האיסית שעל-פיה אלו שלוש דמויות משיחיות שונות. זה גם מעניין שכמה מנהיגי הקהילות הראשונות האמינו שאליהו יבוא פיזית לעולם לפני בואו השני של ישוע (ראה יוחנן כריסטומוס, הירונימוס, ואוגוסטינוס).

א 26 "אני מטביל במים" מילת היחס "ב" יכולה גם להתכוון ל "עם". הכוונה חייבת גם להתאים במקביל לכתוב ביוחנן 33 בעניין "הרוח".

□ "אבל ביניכם עומד אֶחָד" ישנם כמה גרסאות שקשורות לפועל "עומד". ה UBS⁴ מדרג את הזמן בדירוג B (כמעט וודאי). Bruce M. Metzger טוען שהזמן שפסוק זה מאפיין את יוחנן ומרמז על סגנון ביטוי מיוחד בעברית "בינכם עומד אחד" (עמוד 199).

א 27 " ואני אינני ראוי להתיר את שְׁרוֹךְ נַעְלָיו." המשפט מתקשר לתפקיד המשרת/עבד בתקופה ההיא, כאשר האדון היה נכנס לבית המשרת היה צריך להתיר את נעליו (נחשבת למשימה הכי משפילה שהעבד היה צריך לעשות). לפי היהדות הרבנית תלמידי הרב צריכים להיות מוכנים לעשות כל דבר כמו עבדיו אבל חוץ להתיר את נעליו. כמו כן ישנה משמעות נוספת של הסרת נעליים ולקיחתן למקום אחרון. דבר שהעיד על עוונה רבה.

א 28 "בְּבֵית עֵינָה" לפי התרגום של KJV השם של המקום קצת שונה (MSS א², C²). ישנה אי הבנה בעניין המקום המקורי ומיקום העיר. והשם הנכון הוא בית עינה (Bodmen Papyrus, P⁶⁶) – המיקום הוא מול יריחו, מעבר לנהר ירדן (בצד המזרחי). לא העיר שהיא דרום מזרח לירושלים

יוחנן א 29-34 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
 29 לְמַחֲרָת רָאָה יוֹחָנָן אֶת יֵשׁוּעַ בָּא לְקִרְאָתוֹ. אָמַר יוֹחָנָן: "הִנֵּה שֶׁהָאֱלֹהִים הַנוֹשֵׂא חַטָּאת הָעוֹלָם.(תהילים קל"

ח'; ישעיהו נג' ד'-ז'³⁰ 'אחרי בא איש אשר הוא כבר לפני, כי קדם לי ה'ה'.³¹ ואני לא הכרתיו, אבל למען יגלה לישראל באיתי אני להטביל במים.³² העיד יוחנן ואמר: "ראיתי את הרוח יורדת משמים כיונה ונחה עליו. (בראשית ח' יב'³³ אני לא הכרתיו, אלא שהשולח אותי להטביל במים הוא אמר אלי, 'זה שתראה את הרוח יורדת ונחה עליו, הוא המטביל ברוח הקדש'. (ישעיהו יא' ב'; סא' א'³⁴) ואני ראיתי והעדתי שזה הוא בן-האֵלֵהים".

א 29 **"הנה שה האלהים"** חג הפסח היה קרוב (יוחנן ב 13) כנראה יש גם התייחסות וקישור לשה פסח (כלומר ישועה) שמסמל את הגואה מצרים (ראה שמות יב). יוחנן גם כתב על מותו של ישוע שהיה באותו היום ששוחטים את ה פסח (כלומר "יום ההכנה"). עם זאת, היו פרשנויות אחרות:

1. אולי יש התייחסות לעבד הסובל (ישעיהו נג 7)
 2. אולי יש התייחסות לאיל שנתקע עם קרניו בבראשית כב 8, 13)
 3. אולי יש התייחסות לקורבן היומי בבית המקדש (ראה שמות כט 38-46)
- תהא אשר תהא, השה נשלח למטרה מסוימת (ראה מרקוס י 45)

המשאלים לגבי הקורבן והמוות של ישוע אף פעם לא היו בשימוש של שאול השליח רק לעתים נדירות על ידי יוחנן. (ראה יוחנן א 29, 36; גם מעשי השליחים ח 32 וגם א פטרוס א 19). המונח היווני "שה קטן" (קטן כי הוא היה רק בן שנה, וזה היה הגיל המקובל להקרה). מילה אחרת ניתן למצוא ביוחנן כא 15 ועשרים ושמונה פעמים בספר התגלות.

ישנה אפשרות נוספת לכוונתו של יוחנן: לפי הספרות האפוקליפטית, "שה" הוא לוחם מנצח. יש חשיבות לקורבן אבל השה הוא שופט בעל חשיבות עליונה.

▣ **"הנושא חטאת העולם!"**. הביטוי "הנושא" משמעתו "לקחת ולשאת". פועל זה דומה למונח "שעיר לעזאזל" בויקרא טז. עצם העובדה שחטאת העולם מוזכר יש הקשר למשימה המיוחדת של השה (ראה יוחנן א 9; ג 16; ד 42; א טימותיאוס ב 4; ד 10; טיטוס ב 11; ב פטרוס ג 9; א יוחנן ב 2; ד 14). לשים לב שכתוב חטאת הכוונה ליחיד לא רבים. ישוע טיפל בבעיית "חטא" אשר בעולם.

א 30 **"כי קדם לי ה'ה"** ישנה חזרה על הכתוב ביוחנן א 15 עבור הדגשה. יש התקשרות לטרום קיומו והעליונות של המשיח (ראה יוחנן א 1, 15; ח 58; טז 28; יז 5, 24; 2 קורינתים ח 9; פיליפים ב 7-6; קולוסים א 17; עברים א 3)

א 31 **"למען יגלה לישראל"** זה ביטוי נפוץ בבשורה של יוחנן (ראה יוחנן ב 11; ג 21; ז 4; ט 3; יז 6; כא 14; א יוחנן א 2; ב 19, 28; ג 2, 5, 8; ד 9), אבל ביטוי זה פחות נפוץ בשאר הבשורות, רק במרקוס ד 22. מהמונח העברי "לדעת", מדובר על חברות אינטימית ולא רק ידיעה של עובדות על משהו. לטבילתו של יוחנן היו שני מטרת: (1) להכין את העם (2) להראות את המשיח. במכתבים של יוחנן הפועל "לגלות" (*phaneroō*) מוחלף ל "לחשוף" (*apokaluptō*). ישוע בבירור מביא לאור את האישיות והמסר של אלוהים!

א 32-33 יש הדגשה על העובדה שיוחנן היה עד לכך שהרוח ירדה ונחתה על ישוע.

א 32 **"הרוח יורדת משמים כיונה"** זו הדרך שישעיהו זיהה את המשיח (פרקים מ-10). זה לא אומר שליחיו לא הייתה רוח לפני זה. זהו סמל לבחירתו המיוחדת של אלוהים וכמו כן סמל שאלוהים מצייד את ישוע. זה לא היה עבור ישוע, אלא עבור יוחנן המטביל! ליהודים היו השקפות עולם בעניין העידן שהם חיים והעידן שעתידי לבוא (ראה נושא מיוחד א יוחנן ב 17), העידן החוטא הנוכחי ועידן הצדקה שעתידי לבוא. העידן החדש נקרא עידן הרוח. פרוש החזון שיוחנן קיבל הוא (1) זהו המשיח (2) העידן החדש הגיע.

▣ **"יונה" בשימוש על מנת**

1. סמל רבני לישראל (הושע ז 11)
2. רמיזה לרוח כציפור ממין נקבה "הרוח מרחפת" בספר בראשית א 2 בתרגום אוניוקלוס.
3. במונחים יוונים יש הקשר לסמל של חכמה
4. כמטאפורה של האופן שבו הרוח ירדה (הרוח לא ציפור)

▣ **"נחה" ראה נושא מיוחד "לשכון" בראשונה ליוחנן ב 10**

א 33 **"אני לא הכרתיו"** זה מדגיש על כך שיוחנן המטביל לא ידע את ישוע כהמשיח, זה לא שהוא לא הכירו כלל. כקרוי משפחה, זה ברור שבמהלך השנים הם נפגשו בחגים או במפגשי משפחה.

▣ **"שהשולח אותי להטביל במים הוא אמר אלי"** אלוהים דיבר ליוחנן בצורה שהוא לא דיבר לנביאים אחרים בברית הישנה. יוחנן היה צריך לזהות את המשיח על ידי מעשים מסוימים אשר יתרחשו בטבילתו. הטבילה של יוחנן הייתה

בעלת סמכות דתית. נציגות רשמית מירושלים (ראה יוחנן א 28-19) רצתה לדעת את המקור לסמכותו. יוחנן המטביל מייחס את הסמכות לישוע. טבילת הרוח של ישוע נעלה מעל טבילת המים של יוחנן. טבילתו של ישוע במים היא סימן לטבילה ברוח, כניסה לעידן חדש!

■ **"הוא המטביל ברוח הקדוש"** מהכתוב ב א קורינתים יב 13 נראה כי רעיון זה מתייחס להכללה ראשונית של אדם למשפחתו של אלוהים. הרוח משחררת מחטא ומחזירה את האדם למשיח, מטבילה אותו במשיח, ובונה את המשיח בתוך המאמין (ראה יוחנן טז 8-13) נושא מיוחד קדוש בראשונה ליוחנן ב 20.

א 34 **"אני ראיתי והעדתי"** שני הפעלים מעידים על פעולה של העבר שהובילה להשלמה והמשכיות. יש דמיון לראשונה ליוחנן א 4-1.

■ **"שָׁהּ הוּא בֶן-הָאֱלֹהִים."** האם המילה היוונית *païs*, שמתורגמת בדרך כלל "משרת/עבד", משקפת את המילה בעברית ("עבד BDB 712 *ebed*) בתוך ה LXX, יכולה להיות הרקע למילה "בן". אם כך, ישעיהו נג ("שה" האלוהים ביוחנן א 29) הוא הרמז של הברית הישנה במקום דניאל ז 13. ישוע הוא גם הבן וגם משרת! ישוע הופך מאמינים ל"לדים", ולא "משרתים"! נתנאל משתמש באותו תיאור ביוחנן א 49. וגם השטן משתמש בתיאור במתי ד 3. ישנו כתב יד יווני מעניין אשר נמצא ב MSS P⁵ and *i, כתוב על "הנבחר של אלוהים" במקום "בן האלוהים" (תרגום USB⁴ מדרגש את המשפט "בן אלוהים" בדירוג B). הביטוי "בן האלוהים" נפוץ ביוחנן. אבל, אם נעקוב אחר העקרונות הרציולניים של הטקסט, אז הניסוח הכי יוצא דופן הוא כנראה מקורי, יש אפשרות למצוא תרגום חלופי למרות כתב היד מוגבל.

Gordon Fee דן על בעניין גרסת הכתוב במאמרו "The Textual Criticism of the New Testament" pp. 419-433 בעמודי המבוא בספר

The Expositor's Bible Commentary:

"ביוחנן א 34, האם יוחנן המטביל אמר 'זה הוא בן האלוהים' (RSV, KJV) או 'זה הוא הנבחר' (JB, NEB)? ראיות ה MS מחולקות, גם בטקסט הקדום. 'בן' נמצא בעדות אלכסנדריה (P⁶⁶, P⁷⁵, B, C, L cop^{bo}) כמו כן בכמה עדויות מסוריה (OL MSS a,b,e,ff²). 'יש לבסס את השאלה על בסיס פנימי, דבר אחד הוא ברור הגרסה מכוונת, לא מקרית (cf. Bart D. Ehrman's *The Orthodox Corruption of Scripture*, pp. 69-70). האם הסופר של המאה השנייה שינה את הטקסט על מנת באימוץ של כריסטולוגיה, או האם החוקר הדתי חד השימוש במונח 'הנבחר' עשוי לשמש תמיכה בתאולוגיה נוצרית, ולכן הוא עשה שינוי מסיבות דתיות? המונחים של הסתברות, יש יותר סיכוי שהכוונה ל'בן', במיוחד מאחר שהמונח 'הבן' לא קיבל תרגום שונה בשום מקום אחר בבשורה. "אבל ההחלטה הסופית צריכה להיות כרוכה בפרשנות, כי מה שיוחנן המטביל הצהיר, כמעט בוודאות, היה במכוון משיחי ולא הצהרה של תאולוגיה נוצרית, השאלה היא האם קטע זה משקף משיחיות כמו הקטע במזמור ב 7 או בישיעהו מב 1. לאור הסבל, הפסח, נושא ה"שה" ביוחנן א 29 זה מוכיח שהמונח 'הנבחר' מתקשר לבשורה" (עמודים 431-432).

יוחנן א 35-42 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

³⁵ למחרת שוב עמד יוחנן ואתו שנים מתלמידיו.³⁶ כראותו את ישוע מתהלך אמר: "הנה שה האלוהים!" (ישעיהו נג ז')³⁷ שמעו שני תלמידיו את דברו והלכו אחרי ישוע.³⁸ כאשר פנה ישוע וראה אותם הולכים אחריו, שאל אותם: "מה אתם מחפשים?" אמרו לו: "רבי, איפה אתה גר?"³⁹ השיב להם: "בואו ותראו." הלכו וראו היכן הוא גר ושהו אתו באותו יום. השעה היתה ארבע אחרי הצהרים בערך.⁴⁰ אנדרי, אחיו של שמעון כיפא, היה אחד מן השנים אשר שמעו מפי יוחנן והלכו אחריו.⁴¹ תחלה מצא את אחיו שמעון ואמר לו: "מצאנו את המשיח." הוא הביא אותו אל ישוע. הביט בו ישוע ואמר: "אתה שמעון בן יוחנן, אתה תקרא כיפא"⁴²

א 35 **"שנים מתלמידיו"** במרקוס א 20-16 ישנו תיאור שונה של שני התלמידים. לא ברור אם היה קשר בעבר בין ישוע לתלמידיו מהגליל. בימי ישוע היו שלבים מסוימים של משמעת ותהליך שעל התלמיד היה לקחת על מנת להיות חסיד של רב. שלבים אלו מפורטים במקורות של הרבניים, אבל ישוע לא השתמש בשלבים אלו. שני התלמידים הם אנדרי (ראה יוחנן א 40), ויוחנן השליח (אשר לא מתייחס לעצמו בשם בבשורה). המונח תלמיד משמעותו (1) מישהו שלומד או/ו (2) חסיד. זה היה השם הראשון למאמינים בישוע כהמשיח היהודי המובטח. חשוב לציין שהברית החדשה מתייחסת לתלמידים/שליחים, רק לא אלו שלקחו את ההחלטה (ראה מתי יג 28, 20-18). האמונה המשיחית היא החלטה ראשונית (חזרה בתשובה ואמונה) וחלטה מתמשכת לחיות בציות והתמדה. האמונה המשיחית היא לא פוליסת ביטוח או כרטיס כניסה לגן עדן, אבל מערכת יחסים יומית עם ישוע שמבוססת על שרות/חברות.

א 37 **"שמעו שני תלמידיו את דברו"** יוחנן המטביל דיבר לא רק על עצמו אלא על ישוע (ראה יוחנן ג 30).

א 38 **"רבי"** זה היה מונח נפוץ במאה הראשונה של היהדות ומשמעותו היא אדם שיכול להסביר ולבאר את היישום של תורת משה והתורה שבעל פה (תלמוד). משמעות נוספת "אדוני". יוחנן משתמש במונח מקביל ל "מורה" (ראה יוחנן יא

8, 28; יג 13-14; כ 16). העובדה שיוחן נותן הסבר למונחים שלו (ראה יוחן א 38, 41, 42) מוכיח שהוא כתב את מכתביו לגויים.

■ **"איפה אתה גר"** הכתוב מתקשר למנהגים המסורתיים של הקמת קשר ייחודי בין המורה לתלמיד. השאלה מרמזת ששני האנשים האלה רצו לבלות יותר זמן עם ישוע ולא רק שאלות מספר שאלות ולהמשיך הלאה (ראה יוחן א 39). המילה *menō* (להישאר) מופיעה שלושה פעמים ביוחן א 38, 39. המילה יכולה להתייחס למקום פיזי או רוחני. הרב שימוש במילה מיעד על משחק מילים, שמאחד את שתי המשמעויות, דבר שנפוץ ביוחן (יוחן א 1, 5; ג 3; ד 10-11; יב 32). דו משמעות מאפיינת את כתביו של יוחן.

א 39 **"השעה הייתה ארבע אחרי הצהריים בערב"**. לא ברור אם יוחן משתמש בזמן רומי, ישנם שתי אופציות (1) תחילת יום 6 בבוקר או (2) צהריים, או זמן יהודי, שמתחיל ב 18 (דמדומים). אם נשווה את יוחן יט 14 ומרקוס טו 25 יש רמז לשימוש בזמן רומי. אבל אם נסתכל על יוחן יא 9 יש רמיזה על זמן יהודי. כמו שכתוב בתרגום העברי יש שימוש בזמן רומי ארבע אחר הצהריים.

א 40 **"אחד מן השנים אשר שמעו מפי יוחן"** הכותב (יוחן השליח) לא משתמש בשמו בבשורה (כא 2). זה בהחלט אפשרי שיוחן הוא אחד משני התלמידים ששמעו את יוחן המטביל, בן זבדי (מתי ד 21; מרקוס א 19)

א 41

NASB
NKJV, NRSV
TEV
NJB

"תחלה מצא את אחיו"
"תחלה מצא את אחיו"
"בבת אחת הוא מצא"
"הדבר הראשון שאנדרי עשה"

סוגים שונים של כתב יד משפיעים על התרגומים. האפשרויות הן

1. הדבר הראשון שאנדרי עשה
2. האדם הראשון שהוא מצא
3. אנדרי היה הראשון שהלך וסיפר

■ **"המשיח"** ראה הערות ביוחן א 20.

א 42 **"הביט בו ישוע"** המונח זה מתקשר ל "מבט אינטנסיבי"

■ **"שמעון בן יוחן"** ישנו בלבול בברית החדשה לגבי השם של אבא של כיפא. מתי טז כיפא נקרא בר-יונה (*lōnas*), אבל כאן הוא נקרא "בן יוחן" (*lōannēs*). השם יוחנה נמצא במקור , P⁷⁵, P⁶⁶ MSS א L. MS B והוא כתוב שונה בלי "נ" (*lōanēs*) והשם מופיע ב B³, MSS A, K, וברוב הכתב יד היווני. אין תשובה ברורה לשאלה זו. בארמית ישנם גרסאות שונות של כתיב/איות. Michael Magill, *The New Testament TransLine*, p. 303. שיטוט " זה אותו השם בעברית אבל אולי יש איות יווני חלופי כמו בשם שמון ושמעון."

■ **"אתה תקרא כיפא"** המונח בארמית פרושו סלע (כיפא *kepa*), וביוונית *kephas*. השם תמיד יזכיר לאותו אדם על יציבות, כוח, ועמידות. יוחן מכוון הערה זו לקוראים הגויים של יוחן א 38, כוונתו לעזור להם להבין את חיו ותורתו של ישוע.

זה מעניין שבפרק זה מופיעים שני המונחים הטכניים (פעילים) שעוזרים בפרשנות הכתובים.

1. פרשנות, להוביל, שימוש ביוחן א 18
2. הרמנויטיקה, להסביר, לפרש, לתרגם, שימוש ביוחן א 42

יוחן א 51-43 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

⁴³"למחרת רצה ישוע ללכת לגליל. הוא מצא את פיליפוס ואמר לו: "לך אחרי!"⁴⁴פיליפוס היה מבית צידא, מעירם של אנדריו וכיפא.⁴⁵פיליפוס פגש את נתנאל ואמר לו: "מצאנו את זה שכתב עליו משה בתורה, וכן גם הנביאים, את ישוע בן יוסף מנצרת." ⁴⁶אמר לו נתנאל: "מנצרת יכול לבוא משהו טוב?" אמר לו פיליפוס: "בוא וראה." ⁴⁷כשראה ישוע את נתנאל בא לקראתו, אמר עליו: "הנה באמת בן ישראל שאין בו מרמה." (תהילים לב' ⁴⁸ב) שאל אותו נתנאל: "מנין אתה מכיר אותי?" ענה לו ישוע: "לפני שקרא לך פיליפוס, כאשר היית תחת עץ התאנה, ראיתי אותך." (תהילים קלט' ב')⁴⁹השיב לו נתנאל: "רבי, אתה בן-האֵלהים, אתה מלך ישראל!" (תהילים ב' ו-ז)⁵⁰אמר לו ישוע: "מפני שאמרתי לך כי ראיתך תחת עץ התאנה האמת? גדולות מאלה תראה!"⁵¹ועוד אמר לו: "אמן אמן אני אומר לכם, אתם תראו את השמים פתוחים ומלאכי אלהים עולים ויורדים על בן-האדם."

א 43 "למחרת" יוחנן משתמש בסימנים כרונולוגיים לאורך הבשורה (ראה יוחנן א 29, 35, 43; ב 1 וכו'). ההקשר הכללי (1) מתחיל ביוחנן א 19, אשר יכול להיות היום הראשון; (2) יוחנן ב 29, 35, 43 "היום שאחרי"; (3) ב 1 "ביום השלישי".

■ "רצה ישוע ללכת" יוחנן מתעד את תחילת שירותו של ישוע ביהודה, משהו שלא נרשם בבשורות האחרות. הבשורה מתמקדת בשורות של ישוע ביהודה ובמיוחד בירושלים. אבל בפסוק זה, הוא רוצה ללכת לגליל כנראה בגלל החתונה בקנה.

■ "לך אחרי" זהו ציווי פעיל, זו הייתה קריאה רבנית להיות תלמיד קבוע. היהודים הציבו קווים מנחים שהגדירו מערכת יחסים מסוג זה.

א 44 "פיליפוס היה מבית צידא" משמעות השם "בית דיג". זה היה ביתם של אנדרי וכיפא.

א 45 "נתנאל" בעברית המשמעות "אלוהים נתן". הוא לא מוזכר בשם זה בבשורות האחרות. חוקרים מודרניים מניחים שהוא היה מכונה "בר-תלמא". אבל זו רק הנחה.

נושא מיוחד: תרשים של שמות השליחים

SPECIAL TOPIC: CHART OF APOSTLES' NAMES

מעשי שליחים א 12-18 לוקס ו' 14-16 מרקוס ג' 16-19 מתי י' 2-4

מספר קבוצה	כיפא	שמעון (כיפא)	שמעון (כיפא)	שמעון (כיפא)
1	יוחנן	אנדרי (אח של כיפא)	יעקב (בן זבדי)	אנדרי (אח של כיפא)
	יעקב	יעקב (בן זבדי)	יוחנן (אחי יעקב)	יעקב (בן זבדי)
2	אנדרי פיליפוס	יוחנן (אחי יעקב)	אנדרי פיליפוס	יוחנן (אחי יעקב) פיליפוס
	תאמא	בר תלמי	בר תלמי	בר תלמי
	בר-תלמי	מתי	מתי	תאמא
3	מתי יעקב בן-חלפי	תאמא	תאמא	מתי (המוכס) יעקב (בן חלפי)
	שמעון הקנאי	שמעון (הקנאי)	תדי	תדי
	יהודה בן יעקב	יהודה (בן יעקב)	שמעון (הקנאי)	שמעון (הקנאי)
		יהודה (איש הקריות)	יהודה (איש הקריות)	יהודה (איש הקריות)

מתוך הערות בלוקס ו 14:

■ "את שמעון, אשר גם קרא לו כיפא" ישנם עוד שלושה רישומים של שנים עשר השליחים. כיפא הוא תמיד הראשון ברשימה. ויהודה איש הקרית הוא תמיד אחרון. ישנם שלוש קבוצות של ארבעה אשר נשארים זהים, למרות שסדר השמות בקבוצה לעתים הפוך. (ראה מתי י' 2-4; מרקוס ג' 16-19; מעשי השליחים א 13).

■ "אנדרי" משמעות המונח היווני הוא "גברי". מיוחנן א 29-42 אנחנו לומדים שאנדרי היה תלמידו של יוחנן המטביל והוא הציג את אחיו, שמעון כיפא, לישוע.

■ "יעקב" זהו השם העברי "יעקב". (BDB784), הוא "אחז בעקב" (ראה בראשית כה 26). ישנם שני תלמידים ששם יעקב. אחד מהם הוא אחרייו של יוחנן (מרקוס ג' 17) והוא גם חלק ממעגל שליחים סגור (כלומר, כיפא, יעקב, יוחנן).

■ "יוחנן" יוחנן אח של יעקב והוא גם היה חלק ממעגל שליחים סגור. הוא כתב חמישה ספרים מהברית החדשה וחיי

יותר שנים משאר השליחים.

■ **"פיליפוס"** ביוונית פירוש השם "מחבב סוסים". הקריאה שלו מתועדת ביוחן א 43-51.

■ **"בר תלמי"** יכול להיות שהוא נתנאל שמוזכר ביוחן (ראה יוחן א 45-49; כא 20).

■ **"מתי"** מהשם העברי המלא מתתיהו (ראה א דברי הימים ט 31; טו 18, 21; טז 5; כה 3, 21; נחמיה ח 4) בעצם המשמעות היא "מתנה מיהוה". מתייחס לשבט לוי (ראה מרקוס ב 13-17).

■ **"תאמא"** בעברית המשמעות "תאום" או השם ביוונית דידימוס (ראה יוחן יא 16; כ 24; כא 2).

■ **"יעקב בן חלפי"** משמעות שמו גם מבראשית. ישנם שני שליחים ששםם יעקב. יעקב זה הוא חלק מהמעגל הסגור. והשם שישוע נתן לו הוא בן רעם (ראה מרקוס ג).

■ **"שמעון הקנאי"** בטקסט היווני במרקוס שמו "הכנעני" (גם מתי י 4). בשורתו של מרקוס נכתבה לרומים, הוא לא רצה להשתמש במילה פוליטית חריפה, קנאי, מכיוון שמונח זה מתקשר לתנועה יהודית אנטי-רומית. לכן הוא קרא לו הכנעני ולמונח יש מספר נגזרות.

1. מאזור קנה שבגליל

2. בברית הישנה השימוש במונח הכנעני מתקשר לסוחר.

3. יליד כנען.

אם השם שלוקס משתמש הוא הנכון, אז הקנאי הוא מונח מארמית "נלהב" (ראה מעשי שליחים א 17). ישוע בחר את תלמידיו שהיו מקבוצות שונות ומתחרות. שמעון היה חבר בקבוצה לאומנית אשר התנגדה ורצתה להפיל את הסמכות האלימה של רומא. שמעון ולוי (כלומר מתי המוכס) לא היו באותו חדר בנסיבות רגילות.

■ **"יהודה בן יעקב"** שמו גם תדי (ראה מתי י 3) או יהודה (ראה יוחן יד 22). משמעות שני השמות היא "ילד אהוב".

■ **"יהודה איש הקריות"** יש שני שמעון, שני יעקב, שני יהודה.

לאיש הקריות יש שתי נגזרות אפשריות:

1. איש הקריות (עיר) ביהודה (יהושע טו 23, מה שאומר שהוא היה היחיד מיהודה)

2. שם של אביו (ראה יוחן ו 67; יג 2, 26)

3. "איש הפגיון" או "מתנקש", דבר שמעיד שגם הוא היה קנאי, כמו שמעון.

■ **"בתורה, וכן גם הנביאים"** יש התייחסות לשניים מחלקי התנ"ך: לתורה והנביאים, גם הכתובים (אשר עדיין היה בתהליך דיון בשנת 90 לספירה). הביטוי בעצם התייחס לתנ"ך כולו.

■ **"ישוע בן יוסף מנצרת"** צריך להבין קטע זה מנקודת מבט יהודית. ישוע אז גר בנצרת בבית ששייך לאביו יוסף. זה לא מכחיש את לידתו של ישוע בבית לחם (ראה מיכה ה 2), ולא שהוא נולד מבתולה (ראה ישעיהו ז 14). ראה נושא מיוחד:

נושא מיוחד: ישוע הנצרותי SPECIAL TOPIC: JESUS THE NAZARENE

בברית החדשה ישנם מספר מונחים יווניים שונים המדברים על ישוע.

א. תנאי הברית החדשה

1. נצרת – העיר שבגליל (ראה לוקס א 26; ב 4, 39, 51; ד 16; מעשי השליחים י 38). העיר לא מוזכרת במקורות של ימנו, אבל תקופה קדומה היא הייתה מוזכרת. העובדה שישוע מנצרת לא הייתה מחמאה (ראה יוחן א 46). על הצלב של ישוע היה שלט ועליו היהודים רשמו את שם העיר, דבר זה היה סימן של זלזול.

2. *Nazarēnos* – כנראה התייחסות למקום גיאוגרפי (ראה לוקס ד 34, כד 19)

3. *Nazōraios* – אולי מתייחס לעיר, אך יכול להיות גם קשר למונח יהודי משיחי "סניף" (*netzer, BDB*)

666, KB 718 II, cf. Isa. 11:1; SYNONYM, BDB 855

התגלות כב 16). לוקס מתאר כך את ישוע בפרק יח 37 ובמעשי השליחים ב 22; ג 6; ד 10; ו 14; כב

8; כד 5; ו 9.

4. יש קשר למונח *nāzīr* #3 כלומר "אחד שמוקדש בנדר" ב. שימושים היסטוריים במונח מחוץ לברית בחדשה.

1. הוא ציין קבוצת כפירה יהודית (מונח לפני הנצרות) (בארמית *nāsōrayyā*)

2. היהודים השתמשו במונח על מנת לתאר את המאמינים במשיח (מעשי השליחים כד 5, 14; כח 22, נוצרי *nosri*)

3. זה הפך לכינוי רגיל להגדיר את המאמינים בכנסיות הסוריות (ארמית). "נוצרי" היה הכינוי בכנסיות היוונית להגדיר את המאמינים.

4. זמן קצר לאחר נפילת ירושלים, הפרושים התארגנו מחדש ביבנה ויצרו הפרדה רשמית בין בית הכנסת לכנסייה. הדוגמה לגידוף שנוצר נגד המאמינים ניתן למצוא במסכות הברכות (תלמוד) "the Eighteen Benedictions" *Berakoth* 28b-29a אשר שם הם מכנים את המאמינים "נוצרים". ציטוט "מי ייתן והנוצרים הכופרים יעלמו ברגע; הם ימחקו מספר החיים ולא יכתבו עם המאמינים."

5. היה בשימוש של Justin Martyr, *Dial.* 126:1 שהשתמש בכתוב בישיעהו *netzer* (ישעיהו יא 1) בהקשר של ישוע.

ג. דעת המחבר
אני מופתע שיש על כך הרבה איות למונח, למרות שאני יודע שזה לא חסר תקדים שבברית הישנה שם כמו "הושע" בעל מספר צורות איות בעברית. הסעיפים הבאים גרמו לי לא להיות בטוח לגבי המשמעות המדויקת של המונח:

1. ישנו קשר קרוב למונח המשיחי "Branch" (*netzer*) או המונח הדומה *nāzīr* (אחד שמוקדש בנדר)

2. הקשר השלילי של אזור הגליל שהיה של הגויים

3. בזמן הווה אין כמעט מידע ספרותי על העיר נצרת שבגליל

4. ישנו הקשר למונח אֶקְטוֹלוֹגִי, ששייך או קשור לאמונה בחיי העולם הבא (באתר הנהל לענות אותנו בִּטְרָם עֵת?)"

עבור ביבליוגרפיה מלאה של מחקרים בנושא מונח זה, ראה Colin Brown (ed.), *New International Dictionary of New Testament Theology*, vol. 2, p. 346 or Raymond E. Brown, *Birth of the Messiah*, pp. 209-213, 223-225.

א 46 "אמר לו נתנאל: מנצרת יכול לבוא משהו טוב?" זה ברור שפיליפוס ונתנאל הכירו נבואות מהברית הישנה; המשיח יגיע מבית לחם (ראה מיכה ה 2) קרוב לירושלים, לא מנצרת שבגליל שחיו שם גויים, אבל ישעיהו ט 7-1 מרמז על דבר זה.

א 47
 "שאין בו מרמה"
 "שאין בו שקר"
 "שאין בו מרמה"
 NASB, NKJV, NRSV
 TEV
 NJB

משמעות הדבר שזה אדם ישר ללא מניעים מוסתרים (ראה תהילים לב 2), מישהו שמייצג דוגמה אמיתית של העם הנבחר, ישראל.

א 48 "ענה לו ישוע: 'לפני שקרא לך פיליפוס, כאשר היית תחת עץ התאנה, ראיתי אותך.' " זה ברור שישוע השתמש בידע על טבעי (כלומר יוחנן ב 24-25; ד 17-19; ו 61, 64, 71; יג 1, 11, 27, 28; טז 19, 30; יח 4) שבביל לתת לנתנאל סימן שישוע הוא המשיח. זה קשה להבין אך ישוע תיפקד כאלוהים וכאדם. ישנם מקומות בכתובים שלא ברור האם ישוע השתמש בכוח על טבעי או כוח אנושי. כאן יש שימוש בכוח על טבעי.

א 49 "השיב לו נתנאל: 'רבי, אתה בן-האֵלֵהים, אתה מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל!'" יש לשים לב לשני התארים! שהם בעלי רמזים לאומיים ומשיחיים (לדוגמה תהילים ב). תלמידיו הבינו את ישוע ואת המקום שלו בקבוצה היהודית של המאה הראשונה. הם לא הבינו לגמרי את האישיות שלו ותפקידו כמשרת שהולך לסבול (ראה ישעיהו נג) עד לאחר התחייה.

א 51
 "אמן אמן אני אומר לכם"
 "בהחלט, אני אומר לכם"
 "באמת, אני אומר לכם"
 "אני מספר לכם את האמת"
 "בכל האמת"
 NASB
 NKJV
 NRSV
 TEV
 NJB

פשוטו כמשמעו המונח הוא "אמן! אמן!" מונח זה ניתן לראות רק בבשורה של יוחנן, המונח מופיע עשרים וחמש פעמים. משמעות המילה "אמן" בעברית היא אמונה (אמת *emeth*) "משהו איתן" (ראה נושא מיוחד יוחנן א 14). בברית החדשה המונח בשימוש כדימוי ליציבות ואמינות. אפשר לתרגם כ"אמונה" או "נאמנות". עם זאת, עם הזמן השימוש שלו הפך לצורך אישור. ישוע השתמש במונח זה להביע עמדה ראשונית, דרך ייחודית למשוך את תשומת הלב להתגלות ולהצהרת האמת שקיבל מיהוה (ראה יוחנן א 51; ב 3, 5, 11; ג 19, 24, 25; ו 26, 32, 47, 53; ח 34, 51, 58; י 1, 7; יב 24; יג 16, 20, 21, 38; יד 12; טז 20, 23; כא 18). לשים לב לשינוי לרבים (הפועל). הדבר שיחלק היה מופנה לכל העומדים.

נושא מיוחד: אמן AMEN SPECIAL TOPIC

I. בברית הישנה

- א. המונח "אמן" משמעותו בעברית
1. "אמת" (*emeth*, BDB 49)
 2. "אמון", "אמתות" (*emunah*, *emun*, BDB 53)
 3. "אמונה" או "נאמנות"
 4. "לבטוח" (*dmn*, BDB 52)
- ב. האטימולוגיה שלו מסמלת עמדה יציבה של האדם. ההפך מאדם כזה הוא אדם לא יציב, מועד (ראה תהילים לה 6; נ 2; עג 18; ירמיהו כג 12) אדם מועד (תהילים עג 3). שימוש מילולי זה התפתח למונחים כמו "נאמן", "אמתות", "אמין" (ראה אל העברים ב 4).
- ג. שימושים מיוחדים (ראה נושא מיוחד: האמן, בטח, אמונה, ונאמנות בברית הישנה)
1. עמוד, ב מלכים יח 16 (א טימותיאוס ג 15)
 2. הבטחה, שמות יז 12
 3. קביעות, שמות יז 12
 4. יציבות, ישעיהו לג 6
 5. נאמן, א מלכים י 6; יז 24; כב 16; משלי
 6. איתן, ב קורינתים כ 20; ישעיהו ז 9
 7. אמין (תורה), תהילים קיט 43, 142, 151, 160
- ד. בברית הישנה ישנם שני מונחים המשמשים לאמונה פעילה.
1. *bathach* (BDB 105) בטח
 2. *yra* (BDB 431) פחד, עבוד, הלל (ראה בראשית כב 12)
- ה. המונח התפתח וקיבל שימוש ליטורגי בשביל להצהיר על אמת, והצהרת אמת של האדם (ראה במדבר ה 22; דברים כז 15-26; א מלכים א 36; א קורינתים טז 36; נחמיה ה 13; ח 6; תהילים מא 13; עב 19; פט 52; קו 48; ירמיהו יא 5; כח 6).
- ו. המפתח התאולוגי למונח זה הוא לא מתקשר לנאמנותו של האדם, אלא של יהוה (שמות לד 6; דברים לב 4; תהילים קח 4; קטו 1; קיז 2; קלח 2). התקווה היחידה של העולם החוטא היא רחמיו, הבטחותיו, ונאמנותו של יהוה. מי שידוע את יהוה עליו להיות כמוהו (חבקוק ב 4). כתבי הקודש הם ההיסטוריה והתיעוד של התהליך שאלוהים עושה על מנת לשקם את צלמו בבני האדם. הישועה משחזרה ומשקמת את היכולות של שני האדם להיות במערכת יחסים אינטימית עם אלוהים. לשם כך נבראנו.

II. בברית החדשה

- א. שימוש נפוץ במילה "אמן" בשביל לאמת הצהרות ממסוימות בברית החדשה (ראה א קורינתים יד 16; התגלות א 7; ה 14; ז 12).
- ב. המונח מתקשר לסגירת תפילה בברית החדשה (ראה רומים א 25; ט 5; יא 36; טז 27; גלטים א 5; ו 18; אפסים ג 21; פיליפים ד 20; ב תסלוניקים ג 18; א טימותיאוס א 17; ו 16; ב טימותיאוס ד 18).
- ג. ישוע הוא היחיד שמשמש במונח (מונח מוכפל ביוחנן כה לדוגמה יוחנן א 51; ג 3, 5, 11; וכו') כדי להדגיש הצהרות משמעותיות. (ראה לוקס ד 24; יב 37; יח 29, 17; כא 32; כג 43).
- ד. משתמש כשם תואר לישוע בהתגלות ג 14 (ראה ב קורינתים א 2, כנראה יש הקשר לתואר של יהוה מספר ישעיהו סה 16).
- ה. מושג של נאמנות או אמונה, אמינות, ובטחון מתבטא במונח היווני *pistos* או *pistis*, מתורגם לאנגלית כ"אמון", "אמונה" (ראה נושא מיוחד: האמן, בטח, אמונה, ונאמנות בברית הישנה)

☐ "אתם" ישוע משתמש ברבים. הוא פונה לכל מי שעומד שם, במובן מסוים, לכל האנושות!

□ "השמים פתוחים" לביטוי זה יש הקשר להתגלות האל לבני האדם בברית הישנה.

1. יחזקאל, יחזקאל א 1
2. ישוע, מתי ג 16; מתי א 10; לוקס ג 21
3. סטפנוס, מעשי השליחים ז 56
4. כיפא, מעשי השליחים י 11
5. חזרתו של ישוע, התגלות יט 11

צורת הפועל מעידה על כך שהשמיים נשארים פתוחים. המונח "שמים" הוא ברבים. הדבר יכול להתייחס ל (1) האווירה מעל פני האדמה כמו בבראשית א או (2) הנוכחות של אלוהים.

נושא מיוחד: השמיים והרקיע שלישי SPECIAL TOPIC: THE HEAVENS AND THE THIRD HEAVEN

בברית הישנה המונח "שמיים" הוא בדרך כלל ברבים (ראה, *shamayim*, BDB 1029, KB 1559). בעברית המשמעות גם "גובה/מרומים". אלוהים שוכן במרומים. מונח זה משקף את קדושתו ואת הנשגבות של אלוהים. בבראשית א 1 כתוב "השמים והארץ" ניתן להבין שאלוהים בורא (1) האטמוספירה שעוטפת את כדור הארץ או (2) דרך התייחסות למציאות (רוחנית ופיזית). מתוך הבנה בסיסית בכתובים יש התייחסות לרמות שונות של שמיים. "שמי שמי" (ראה תהילים סח 34) או "השמים ושמי השמים" (ראה דברים י 14; א מלכים ח 27; נחמיה ט 6; תהילים קמח 4). הרבנים הניחו שאולי יש

1. הרקיע השני (כלומר, רבי יהודה הנשיא, מסכת חגיגה d12)
2. הרקיע השלישי (בדוק ויקרא 2-3; עליית ישעיהו 6-7; מדרש תהילים במזמור קיד 1)
3. הרקיע החמישי (חזון ברוך ב')
4. הרקיע השביעי (רבי שמעון, ריש לקיש, עליית ישעיהו ט 7)
5. הרקיע העשירי (ספר חנוך ב' 20:3; 22:1)

כל אלה נועדו להראות את ההפרדה של אלוהים מהבריאה הפיזית ו/או להראות נשגבות. המספר השכיח ביותר של השמים ביהדות הרבנית היה שבע. A. Cohen, *Everyman's Talmud* (p. 30). בספר רשום שיש הקשר לתחום האסטרונומיה, אבל אני חושב שהמספר שבע מתייחס לשלמות (כלומר, היום השביעי מייצג את מנחתו של אלוהים לאחר הבריאה בבראשית ב 2). שאול מזכיר את הרקיע השלישי בשנייה אל הקוראניים יב 2 (ביוונית *ouranos*) בשביל להדגיש את זהותו ונוכחותו של אלוהים. לשאול היה מפגש אישי עם אלוהים!

□ "ומלאכי אלהים עולים ויורדים" כאן יש רמיזה על החוויה של יעקב (סולם יעקב) בבית-אל (ראה בראשית כח 10ff). ישוע מכריז שכמו שאלוהים הבטיח לספק ליעקב את כל מה שדרוש, כך גם אלוהים יספק הכל לישוע.

□ "בן-האדם" ישוע בחר את ייעודו. במקור זהו מונח בעברית שמתקשר בן אנוש (ראה תהילים ח 4; יחזקאל ב 1). אבל בגלל השימוש בספר דניאל 13, מונח זה מקבל תכונות אלוהיות. למונח לא היה קשר לרמזים לאומניים או לתחום הצבאני מכיוון שהרבנים לא השתמשו בו. ישוע בחר בו מכיוון שהוא שילב שני היבטים של אופיו וטבעו (אנושי ואלוהי, ראה א יוחנן ד 3-1). יוחנן מזכיר שישוע השתמש במונח זה לתאר את עצמו שלוש עשרה פעמים.

שאלות לדיון

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתה אחראי לפרש בעצמך את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתה, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתה לא צריך להשאיר את זה לפרשן.

שאלות לדיון אלו ניתנו כדי לעזור לך לחשוב היטב על הנושאים הגדולים בחלק זה של הספר. הן נועדו להיות מעוררי חשיבה ולא סופיות.

1. מדוע הוועדה מירושלים שואלת את יוחנן המטביל האם הוא אחד מתוך שלושה אנשי אלוהים מהברית הישנה?
2. מה ההצרה שיוחנן מצהיר על ישוע בפסוקים 19-30?
3. מדוע יש הגדרה שונה בבשורה של יוחנן לקריאה של התלמידים משאר הבשורות?
4. מה האנשים חשבו על ישוע? שימו לב לתארים בהם קראו לו (פסוק 38).
5. אך ישוע קרא לעצמו? מדוע?

יוחנן ב

חלוקה של קטעים לפי תרגומים מודרניים

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
החתונה בקנה	מים הפכו ליין	החתונה בקנה	החתונה בקנה	החתונה בקנה
ב 1-11	ב 1-12	ב 1-11	ב 1-3 ב 4 ב 5 ב 6-10 ב 11	ב 1-10 ב 11-12
ב 12		ב 12	ב 12	
טיהור בית המקדש	ישוע מטהר את בית המקדש	טיהור בית המקדש		טיהור בית המקדש
ב 13-22	ב 13-22	ב 13-22	ב 13-17 ב 18 ב 19 ב 20 ב 21-22	ב 13-22
ישוע מכיר את כל בני האדם	מבחין את הלבבות		ישוע יודע את טבע האדם	ישוע בירושלים
ב 23-25	ב 23-25	ב 23-25	ב 23-25	ב 23-25

מחזור קריאה שלישי

מעקב אחר כוונתו המקורית של המחבר ברמת הפסקה

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתה אחראי לפרש בעצמך את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתה, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתה לא צריך להשאיר את זה לפרשן.

קרא את הפרק ברציפות. זהה את הנושאים. השווה את חלוקת הנושאים שלך עם חמשת התרגומים המודרניים. אין השראה בחלוקה לפסקאות, אבל זהו המפתח לעקוב אחר כוונתו המקורית של המחבר, שזה הלב של הפרשנות. לכל פסקה של נושא אחד ויחיד.

1. פסקה ראשונה

2. פסקה שנייה

3. פסקה שלישית

4. וכו'.

תובנה בהקשר לפסוקים 1-11 בפרק ב

- א. ישוע לא היה שונה משאר המנהיגים הדתיים בימו. הוא שתה ואכל עם פשוטי העם. בזמן שיוחן המטביל היה אדם ששמר על פרטיותו וחי במדבר, ישוע היה אדם שהיה בציבור עם פשוטי העם.
- ב. הנס (אות) הראשון של ישוע היה במקום בייתי, משפחתי! דרך נס זה מוצג צד של אכפתיות ודאגה של ישוע כלפי פשוטי העם כמו כן ישנו צד נוסף של ישוע שמתבטא בכעס שלו כלפי צדיקים דתיים. לישוע יש חופש למלא את הציפיות התרבותיות אך הוא שם את האנשים בעדיפות, לא מסורת או טקסים.
- ג. זה אחד מתוך שבעה ניסים (אותות) שיוחן משתמש על מנת לחשוף את כוחו ואופיו של ישוע (פרקים 1-2-11)
1. מים ליין (יוחן ב 1-11)
 2. רפוי הילד (יוחן ד 46-54)
 3. רפוי האיש הפסח (יוחן ה 1-18)
 4. ישוע מאכיל המון עם רב (יוחן ו 1-15)
 5. הליכה על המים (יוחן ו 16-21)
 6. רפוי העיוור (ט 1-41)
 7. ישוע מקים את לזרוס לתחייה (יוחן יא 1-57)
- ד. הבשורה של יוחן בנויה בצורה תיאולוגית ולא כרונולוגית. פר קב הוא דוגמה טובה. בכוננת תחילה, יוחן עוסק בכך שישוע מנסה להגיע אל היהודים (גם מנהיגים וגם פשוטי העם) אבל הם לא מאמינים/מקבילים אותו. בגלל חוסר אמונתם והדת וגם הצדקה העצמית שלהם, ישוע דוחה את היהדות.
1. ששת הצנצנות, מלאות, מייצגות את היהדות שישוע משנה.
 2. טיהור בית המקדש, (אשר כרונולוגית קרה בתחילת השבוע האחרון בחייו של ישוע) האירוע נרשם בתחילת הבשורה כסמן תיאולוגי שמעיד את דחייתו של ישוע על ידי המנהיגים היהודים.
- דוגמה טובה נוספת למבנה הנוסח של יוחן הוא ניקודמוס (אדון דת) בפרק ג והאישה בבאר (גברת חסרת דת). ההספרים עבור כולם.

לימוד מילים וביטויים

יוחן ב' 1-11 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

"¹ביום השלישי היתה חתונה בקנה אשר בגליל. אמו של ישוע היתה שם,² וגם ישוע ותלמידיו הזמנו לחתונה.³ כשחסר להם יין אמרה אם ישוע אליו: "אין להם יין."⁴ אמר לה ישוע: "מה לי ולך, אשה? עוד לא הגיעה שעת." ⁵אמרה אמו למשרתים: "כל מה שיאמר לכם עשו." (בראשית מא' נה)⁶ ששה כדי אבן היו ערוכים שם, כמנהג היהודים לטרתם, וכל אחד מכיל שנים או שלושה בתים.⁷ אמר להם ישוע: "מלאו את הכדים מים", והם מלאו אותם עד למעלה.⁸ אמר להם: "שאבו עכשו והביאו אל ראש המסבה." הם שאבו והביאו אליו.⁹ טעם ראש המסבה את המים שנהפכו ליין ולא ידע מאין הוא, אלא שהמשרתים אשר שאבו את המים ידעו. קרא ראש המסבה את החתן¹⁰ ואמר לו: "כל אדם מגיש תחלה את היין הטוב וכאשר האנשים מבסמים יגיש את הטוב-פחות, אבל אתה שמרת את היין הטוב עד עכשו."¹¹ זאת תחלת האותות של ישוע. הוא עשה זאת בקנה שבגליל. אז הראה את כבודו ותלמידיו האמינו בו."

ב 1 "היתה חתונה" חתונות בכפר היו אירועים חברתיים גדולים. לעיתים קרובות חתונה יכולה להימשך כמה ימים וכל הקהילה הייתה מגיעה.

▣ "קנה" המנוח מוזכר רק בבשורה על פי יוחן (יוחן ב 1, 11; ד 46; כא 2). ועל המקום אנחנו יודעים מספר פרטים.

1. עיר הולדתו של נתנאל
 2. מקום הנס הראשון של ישוע
 3. קרוב לכפר נחום
- ישנם ארבעה מקומות משוערים.
1. AinQana עין קנה קילומטר וחצי צפונית לנצרת.
 2. כפר כנא, כחמישה קילומטרים מצפון מזרח נצרת.
 3. חורבת קנה, במרחק שתיים עשרה קילומטרים צפונית לנצרת, על הגבעה
 4. קנה על מישור שיחין, המקום מוזכר על ידי יוסף בן מתתיהו (חיים Life, 86, 206). מישור מתאים לשם קנה.

□ "אמו של ישוע היתה שם" זה נראה שמרים עזרה עם הארגונים של החתונה. הנקודות הבאות מרמזות על כך (1) היא סידרה את המשרתים (ראה יוחנן ב 5) וגם (2) דאגתה על הכיבוד (ראה יוחנן ב 3). קרוב לוודאי שאלה היו קרובים או בני משפחה.

ב 3 "כשחסר להם היין" זה היה מנהג עברי חובה לספק יין לאורחים. היין היה תוסס כמובן, כפי שניתן לראות (1) תגובתו של ראש המסבה, יוחנן ב 9-10; (2) מנהג יהודי בימי ישוע; או (3) היעדר תהליכים היגיניים או תוספים כימיים.

נושא מיוחד: גישת הכתובים בנושא אלכוהול ושיכרות SPECIAL TOPIC: BIBLICAL ATTITUDES TOWARD ALCOHOL AND ALCOHOL ABUSE

I. מונחים מקראיים

א. ברית ישנה

1. יין *Yayin* – מונח כללי (BDB 406, KB 409), המונח מוזכר 141 פעמים. אי אפשר להיות בטוחים לגבי האטימולוגיה מכיוון שהשורש לא מהשפה העברית. המשמעות היא תמיד מיץ פרות תסוס, בדרך כלל ענבים. מספר מקומות מהכתובים בראשית ט 21; שמות כט 40;
2. *Tirush Yayin* – זהו "היין החדש" (BDB 440, KB 1727). בגלל תנאי האקלים במזרח התיכון, התסיסה הייתה יוצאת לאחר שש מהמיץ. מונח זה מתקשר ליין בתהליך תסיסה. ניתן לראות פסוקים הבאים במדבר יב 17; יח 4; ישעיהו סב 8-9; הושע ד 11.
3. *Asis* אסיס – זהו מונח שבברור פרושו משקאות אלכוהוליים ("יין מתוק" DB 779, KB 860, למשל יואל א 5; ישעיהו מט 26).
4. *Sekar* – מונח שמתקשר "למשקה חזק" (BDB 1016, KB 1500). בעברית "שיכור". היו מוסיפים מרכיב נוסף על מנת להפוך את המשקה למשכר יותר. מקביל ליין (ראה משלי כ 1; לא 6; ישעיהו כח 7)

ב. בברית החדשה

1. *Oinos* – המונח מקביל ביוונית ליין
2. *Neos oinos* - (יין חדש) – המונח מקביל ביוונית לתירוש (ראה מרקוס ב 22)
3. *Gleuchos vinos* (יין מתוק *Asis*) - יין בשלבים המוקדמים של התסיסה (ראה מעשי שליחים ב 13).

II. שימוש מקראי

א. ברית ישנה

1. היין הוא מתנת אלוהים (ראה בראשית כז 28; תהילים קד 14-15; קהלת ט 7; הושע ב 8-9; יואל ב 19, 24; עמוס ט 13; זכריה י 7)
2. היין היה חלק מהקרבת הקורבן (שמות כט 40; ויקרא כג 13; במדבר טו 7, 10; כח 14; דברים יד 26; שופטים ט 13).
3. יין משמש כתרופה (ב שמואל טז 2; משלי לא 6-7)
4. היין יכול להוות בעיה רצינית (נח – בראשית ט 21; לוט – בראשית יט 33, 35; שמשון – שופטים טז; נבל – א שמואל כה 36; אוריה – ב שמואל יא 13; אמנון – ב שמואל יג 28; אלה – א מלכים טז 9; בן הדד – א מלכים כ 12; השליטים – עמוס ט 6; והנשים – עמוס ד).
5. ביין ניתן להשתמש לרעה (משלי כ 1; כג 29-35; לא 4-5; ישעיהו ה 11, 22; יט 14; כח 7-8; הושע יא 11).
6. יין נאסר על קבוצות מסוימות (הכוהנים בתפקיד, ויקרא י 9; יחזקאל מד 21; נזירים, במדבר ו; שליטים, משלי לא 4-5; ישעיהו נו 11-12; הושע ז 5).
7. יין הוא מתקשר לעולם האֶסְקֵטוֹלוֹגִי, ששייך או קשור לאמונה בחיי העולם הבא (עמוס ט 13; יואל ג 18; זכריה ט 17).

ב. תוך מקראי

1. יין בכמות נכונה מועיל מאוד (ספר בן סירא לא 27-33)
2. הרבנים אומרים, "היין הוא הגדול בכל תחום הרפואה, במקום שבו היין חסר, יהיה צורך בסמים." (BB b58).

ג. ברית חדשה

1. ישוע שינה כמות גדולה של מים ליין (יוחנן ב: 1-11).
2. ישוע שתה יין (מתי יא: 18-19; לוקס ז: 33-34; כב: ff17).
3. כיפא הואשם בשכרות של "יין חדש" בזמן חג שבועות (מעשי השליחים ב 13)
4. יין שימש כתרופה (מרקוס טו 23; לוקס י 34; א טימותיאוס ה 23)
5. על המנהיגים לא להגזים עם שתייה. זה לא אומר להימנע לחלוטין (א טימותיאוס ג 3, 8; טיטוס א 7; ב 3; א פטרוס ד 3).

6. יין הוא מתקשר לעולם האֶסְקְטוֹלוֹגִי (מתי כב ff1; התגלות יט 9)
 7. שכרות אסורה (מתי כד 49; לוקס יב 45; כא 34; א קורנתים ה 11-13; ו 10; גלטים ה 21; א פטרוס ד 3; רומים יג 13-14).

III. תובנות תאולוגיות

- א. ישנו מתח דיאלקטי
 1. יין הוא מתנה של אלוהים.
 2. שכרות היא בעיה רצינית.
 3. המאמינים בתרבויות מסוימות חייבים להגביל את חופש הבחירה שלהם למען הבשורה (מתי טו 1-20; מרקוס ז 1-23; א קורנתים 8-10; רומים יד)
 ב. הנטייה לעבור את הגבולות
 א. אלוהים הוא מקור כל הדברים הטובים.
 א. אוכל – מרקוס ז 19; לוקס יא 44; א קורנתים י 25-26
 ב. כל הדברים הנקיים – רומים יד 14, 20; א טימותיאוס ד 4
 ג. כל הדברים שלפי החוק – א קורנתים ו 12; י 23
 ד. כל הדברים הטהורים – טיטוס א 15
 ב. העולם החוטא ניצל לרעה את כל מתנות אלוהים, הוא עבר את הגבולות שנתנו על ידי אלוהים.
 ג. השימוש לרעה נמצא בתוכנו, לא בתוך הדברים שבהם אנחנו משתמשים. אין שום דבר רע בבריאה הפיזית. (ראה סעיף ב 1 לעיל).

IV. תסיסה ותרבות יהודית במאה הראשונה

- א. תסיסה מתחילה מהר מאוד, כ 6 שעות לאחר כתישת הענבים
 ב. על פי המסורת היהודית כאשר מופיע קצף קל (סימן של תסיסה), המונח מעשר היין (מסכת הברכות א 7). שמו היה "היין החדש" או "היין המתוק".
 ג. התהליך העיקרי של התסיסה מושלם תוך שבוע
 ד. השלב השני של התסיסה נמשך כ 40 יום. בשלב זה היין נחשב כ "יין מיושן" וניתן לשים אותו על המזבח (Edhuyyoth 6:1).
 ה. יין שהיה על השמרים (יין ישן) נחשב טוב, אבל יש צורך בסינון לפני השימוש.
 ו. יין נחשב לאיכותי אם הוא עבר שנה של תסיסה. שלוש שנים היתה התקופה הארוכה ביותר שהיין יכל להיות מאוחסן בצורה בטוחה. הוא היה נקרא "יין ישן" והיה צורך לדלל אותו עם מים.
 ז. רק ב- 100 השנים האחרונות, יש קידום בתחום היין בעזרת סביבה סטרילית ותוספים כימיים, ניתן לעבוד על התסיסה. פעם לא יכלו לעצור את תהליך טבעי של תסיסה.

V. הצהרות מסכמות

- א. ודא הניסיון, התיאולוגיה והפרשנות המקראית שלך לא מפחיתים בערכו את ישוע ואת התרבות היהודית-משיחית במאה הראשונה! יש צורך להימנע מדעתך.
 ב. אני לא מעודד שימוש חברתי באלכוהול. עם זאת, רבים מפריזים את עמדת הכתובים ומתבססים יותר על צדקה על בסיס הטיה תרבותית/דתית.
 ג. עבורי, רומים יד וראשונה לקורנתים ח-י' סיפקו תובנות והנחיות המבוססות על אהבה וכבוד למאמינים אחרים, אנחנו צריכים לבשר את הבשורה ולא דעתו האישית או ביקורות שיפוטיות. אם הכתובים הם המקור היחיד לאמונה ולסגנון חיים, אז אולי עלינו לשקול מחדש את הנושא.
 ד. אם ניקח את התנזרות כרצונו של אלוהים, אז מה זה אומר על ישוע, ועל תרבויות מודרניות שמשמשות בקביעות ביין (למשל, אירופה, ישראל, ארגנטינה).

ב 4 "אשה" באנגלית זה נשמע קשה, אבל זה היה שפה עברית, כותרת של כבוד (ראה יוחנן ד 21; ח 10; יט 26; כ 15)

NASB
 NKJV
 NRSV
 TEV
 NJB

"מה זה קשור אלינו?"
 "מה לי לך"
 "מה הדאגה לך או לי?"
 "אסור לך להגיד לי מה לעשות"
 מה אתה רוצה ממני?"

בעברית, "מה לי ולך" (ראה שופטים יא 12; ב שמואל טז 10; יט 22; א מלכים יז 18; ב מלכים ג 13; ב קורנתים לה 21; מתי ח 29; מרקוס א 24; ה 7; לוקס ד 34; ח 28; יוחנן ב 4). אולי מדובר על תחילתו של קשר חדש בין ישוע ומשפחתו (ראה מתי יב ff46; לוקס יא 27-28)

■ "עוד לא הגיעה שְׁעֵתִי" זה מראה על כך שישוע מבין את היעוד שלו (ראה מרקוס י 45). יוחנן משתמש במונח "שעה" במספר דרכים.

1. השעה (ראה יוחנן א 39; ד 6, 52, 53; יא 9; טז 21; יט 14; יט 27)
2. תבוא השעה (ראה יוחנן ד 21, 23; ה 25, 28)
3. הימים האחרונים (מעצרים, משפטים, מוות, ראה יוחנן ב 4; ז 30; ח 20; יב 23, 27; יג 1; טז 32; יז 1)

ב 5 "כל מה שְׂיֵאמַר לָכֵן עִשׂוּ" מרים לא הבינה דבריו של ישוע ושהוא לא התכוון לפעול, אבל הוא בכל זאת פעל לטובתה במצב זה.

ב 6

NASB	"כְּמִנְהַג הַיְהוּדִים לְטִהָרָתָם"
NKJV	"עַל פִּי מִנְהַג הַטִּיהוֹר"
NRSV	"לְטַקְסֵי הַטִּיהוֹר הַיְהוּדִיִּים"
TEV	"לַיְהוּדִים יֵשׁ כְּלָלִים בְּדַבַּר טִיהוֹר"
NJB	"הַטִּיהוֹר שֶׁמְקוּבֵּל בְּקִרְבַּ הַיְהוּדִים"

כדים אלו שימשו לשטיפת כפות רגליים, ידיים, כלים וכו'. יוחנן מדגיש הערה זו בשביל לעזור לגויים להבין את הרקע היהודי.

ב 6-7 "שָׁשָׂה כְּדֵי אֶבֶן" כפי שקורה לעתים קרובות בבשורה של יוחנן, כנראה יש כאן סימן עם מטרה כפולה.

1. כדי לעזור לזוג בחתונה
2. בסופו של דבר זה היה סימן המצביע על ישוע כמשלים היהדות. הסיבות להצהרה זו א. המספר "6" הוא סמל למאמץ האנושי ב. בקשתו של ישוע למלא את הכדים במים בעלת משמעות סמלית, לא רק לספק עוד יין ג. הכמות העצומה של יין, שהיא הייתה מעל למה שהיה צריך באירוע חתונה מקומי. ד. היין היה סמל לשפע של העידן החדש (ראה ירמיהו לא 12; הושע ב 22; יד 7; יואל ג 18; עמוס ט 12-14).

■ "וְכָל אֶחָד מִכֵּיל שָׁנִים אֵו שְׁלוֹשָׁה בָּתִּים" בימיו של ישוע לבתים היו משקלים שונים (30-45 ליטר בערך) אז המשקל המדויק הוא לא ברור, אבל הנס כלל כמות עצומה של יין.

נושא מיוחד: קנה מידה במזרח הקרוב הקדום (מטרולוגיה) SPECIAL TOPIC: ANCIENT NEAR EASTERN WEIGHTS AND MEASURES (METROLOGY)

בכלכלה החקלאית הקדומה קנה המידה שיחק תפקיד חשוב במסחר. התנ"ך מצווה על היהודים להיות הוגנים בעסקים אחד עם השני (ראה ויקרא יט 35-36; דברים כה 13-16; משלי יא 1; טז 11; כ 10). הבעיות האמתיות לא היו רק כנות, אבל באותה התקופה כל מערכת שבה השתמשו לא על פי תקן. היו שתי קבוצות של משקולות; "קלה" ו"כבדה" מכל כמות (ראה *The Interpreter's Dictionary of the Bible*, vol. 4, p. 831). המערכת העשרונית (בסיס של 10) של מצרים הייתה משולבת עם בסיס סקסגסימלי (בסיס של 6) שהיה שייך לארם נהרים.

הרבה מ"הגדלים" ו"הכמויות" שהיו בשימוש התבססו על חלקי גוף האדם, בעלי חיים, ומכולות של חקלאיים, שאף אחד מהם לא היה מתקן. לכן, התרשימים הם רק הערכות ולא משהו מדויק. השיטה הקלה ביותר למצוא קנה מידה הייתה באמצעות תרשימים יחסי.

I מונחי נפח (מדה) נפוצים

א. מדה למוצקים

1. חומר (BDB 330, אולי "עומס חומר", BDB 331), למשל ויקרא כז 16; הושע ג 2
2. לטח (או lethech, BDB 547, אולי יש רמז בהושע ג 2)
3. איפה (BDB 35) למשל שמות טז 36; ויקרא יט 36; יחזקאל מה 10-11, 13, 24
4. סאים (BDB 684) למשל בראשית יח 6; א שמואל כה 18; א מלכים יח 32; ב מלכים ז 1, 16, 18
5. עומר (BDB 771 II, אולי הכוונה ל"אלומה" [שורה של תבואה], BDB 771 I) למשל שמות טז 16, 22, 36; ויקרא כג 10-15

6. עשרן (BDB 798, "חלק של עשירית" האיפה) למשל שמות כט 40; ויקרא יד 21; במדבר טו 4; כח 5, 13
7. קו (BDB 866) כלומר ב מלכים ו 25
- ב. מדה לנוזלים
1. כור (BDB 499), למשל יחזקאל מה 14 (יכול להיות מדד מוצק, ראה ב דברי הימים ב 10; כז 5)
2. בת (BDB II 144), למשל א מלכים ז 26, 38; ב מלכים ב 10; ד 5; ישעיהו ה 10; יחזקאל מה 10-11, 14
3. הין (BDB 228), למשל שמות כט 40; ויקרא יט 36; יחזקאל מה 24
4. לוג (BDB 528), ראה ויקרא יד, 10, 12, 15, 21, 24
- ג. תרשים (המידע נלקח מ Roland deVaux, *Ancient Israel*, vol. 1, p. 201 and *Encyclopedia Judaica*, vol. 16, p. 379)

נוזל או מוצק) כור = (מוצק) חומר	1				
נוזל) בת = (מוצק) איפה	10	1			
(מוצק) סאים	30	3	1		
נוזל) הין	60	6	2	1	
(מוצק) עומר/עשרן	100	10	-	-	1
(מוצק) קו	180	18	6	3	- 1
נוזל) לוג	720	72	24	12	- 4 1

II. מונחי משקל נפוצים

- א. שלוש המשקליות הנפוצות ביותר הן ככרי הכסף, השקל, והגרה.
1. המשקל הגדול ביותר בברית הישנה הוא ככר כסף. מהפסוקים בשמות לח 25-26 אנו לומדים שככר כסף אחד שווה ל 3,000 שקלים (כלומר "משקל עגול" 503 (BDB
2. המונח שקל (BDB 1053, "משקל") הוא מוזכר הרבה פעמים. ישנם מספר ערכים של השקל המוזכרים בברית הישנה
- א. "תקן מסחרי" (NASB בראשית כג 16)
- ב. "השקל של המקדש" (NASB שמות ל 13)
- ג. "על ידי המשקל של המלך" (NASB ב שמואל יד 26), המכונה גם "משקל מלכותי" ב Elephantine papyri.
3. הגרה (BDB II 176) שווה ערך ל 20 שקלים (ראה שמות ל 13; ויקרא כז 25; במדבר ג 47; יח 16; יחזקאל מה 12). יחסים אלה משתנים ממסופוטמיה למצרים. ישראל פעלה בהתאם להערכה השכיחה ביותר בכנען (אוגרית)
4. מנים (BDB 584) שווה ערך ל 50 או 60 שקלים. מונח זה נמצא בספרים מאוחרים יותר בברית הישנה (כלומר, יחזקאל מה 12; עזרא ב 69; נחמיה ז 71-72). יחזקאל נתן יחס של 1 ל 60, אילו בכנען השתמשו ביחס של 1 ל 50.
5. בקע (BDB 132, "חצי השקל" בראשית כד 22) בברית הישנה רק פעמיים יש שימוש במונח (ראה בראשית כד 22; שמות לח 26) מוערך כחצי שקל. משמעות השם "לחלק".

ב. תרשים

1. מבוסס על חמשה חומשי תורה

ככר כסף	1				
מנים	60	1			
שקל	3,000	50	1		
בקע	6,000	100	2	1	
גרה	60,000	1,000	20	10	1

2. מבוסס על יחזקאל

ככר כסף	1	
מנים	60	1

שקל	3,600	60	1		
בקע	7,200	120	2	1	
גרה	72,000	1,200	20	10	1

ב 8

NASB	"המנהל"
NKJV	"ראש המסכה"
NRSV	"הדייל הראשי"
TEV	"האיש האחראי על המסכה"
NJB	"נשיא המסכה"

אדם זה יכול להיות (1) אורח מכובד שהיה אחראי על המסכה או (2) עבד שאחראי על שרות האורחים.

ב 10 הנקודה כאן היא שבדרך כלל היין הטוב ביותר הוגש ראשון. ואחרי שהאורחים כבר שתו ומבוסמים, מגישים את היין הפחות טוב. אבל כאן הטוב ביותר נשאר לסוף! ישנו ניגוד מסוים בין הברית הישנה (היין הישן) אשר ביהדות והברית החדשה (היין החדשה) אשר בישוע (ראה איגרת אל העברים). טיהור בית המקדש על ידי ישוע (ראה יוחנן ב 13-25, כנראה יוחנן עשה סדר כרונולוגי למטרות תאולוגיות) עשוי לסמל ולהתחבר לאמת זו.

ב 11 "זאת תחלת האותות" הבשורה של יוחנן בנויה סביב שבעה אותות ופרושם. זה האות הראשון. ראה נושא מיוחד *Archē* ביוחנן א 1.

▣ "אֵז הָרָאָה אֶת כְּבוֹדוֹ וְתַלְמִידָיו הָאֲמִינוּ בוֹ" מטרת האות (ראה נושא מיוחד יוחנן א 14) הייתה לגלות את כבודו (ראה הערות על הפועל ביוחנן א 31). אות זה, כמו רבים אחרים, נראה כאילו היה מכוון בעיקר לתלמידיו! זה לא מתייחס לפעולה של האמונה הפנימית שלהם, אלא לתהליך של הבנת אישיותו ומעשיו של ישוע. האותות חושפים את האישיות ומעשיו של המשיח. לא ברור אם האורחים ידעו מה קרה.

יוחנן ב' 12 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
12 אַחֲרַי כֵּן יֵרֵד אֶל כְּפָר נַחֹם הוּא וְאָמוֹ עִם אֶחָיו וְתַלְמִידָיו, וְשֵׁם שְׁהוּ יָמִים לֹא רַבִּים.

ב 12 "כפר נחום" לאחר חוסר אמונתם של אנשי נצרת (ראה לוקס ד 16-30) כפר נחום הפך למשרדו הראשי של ישוע בגליל (ראה מתי ד 13; מרקוס א 21; ב 1; לוקס ד 23, 31; יוחנן ב 12; ד 46-47).

▣ לאור הנס בקנה, כאן יש לנו הצצה קטנה לשילוב בין השרות של ישוע ומשפחתו.

תובנות לפסוקים 13-25 פרק ב'

א. ישנם הרבה דיונים בקרב החוקרים של הברית החדשה בעניין של כמה פעמים טיהר ישוע את בית המקדש. יוחנן מתעד את הטיהור בתחילת השרות של ישוע, בעוד שאר הבשורות (מתי כא 12; מרקוס יא 15 ולוקס יט 45) מתארות את הטיהור בשבוע האחרון בחייו של ישוע. זה בהחלט אפשרי שיוחנן בונה את מעשיו של ישוע בשביל מטרות תאולוגיות (כלומר יוחנן מכריז את אלוהותו המלאה של ישוע מפרק א). לכל אחד מסופרי הבשורות היה חופש ההשראה לבחור, להתאים, לסדר, ולסכם את חיו ולימודיו של ישוע. אני לא מאמין שהיה להם את החופש להמציא אירועים או להוסיף מילים לפיו של ישוע. יש לזכור זאת ספרי הבשורה אינם ביוגרפיה מודרנית, אלא מערכת של ביטוי שממוקדת בקוראים. ספרי הבשורות אינם כרונולוגיים, ואין רישום מילה במילה של כל מה ישוע לימד (זה יותר סיכומים). זה אינו מעיד על כך שהספרים אינם מדויקים. הספרות המזרחית וציפיותיה שונות מהספרות המערבית. ראה ספר בנושא, *e Gordon Fee and Douglas Stuart, How To Read the Bible For All Its Worth, pp. 127-148*

ב. טיהור בית המקדש מתחבר למטרה התאולוגית של יוחנן והיא העובדה שישוע קודם מתמקד בטיפול/התמודדות העם היהודי. ניתן לראות את זה בדיון עם נקדימון בפרק ג' (יהודי פרוש). עם זאת, בפרק ד' ישוע מתחיל להתמודד קבוצה רחבה יותר (יהדות קנאית), החל מהאישה השומרונית.

יוחנן ב' 22-13 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
 13 עם התקרב הפסח, חג היהודים, עלה ישוע לירושלים (שמות יב' יא'; דברים טז' ה'-ו')¹⁴ ומצא בבית המקדש מוכרי בקר וצאן ויונים וחלפנים יושבים שם. (דברים יד' כד'-כו')¹⁵ הוא הכין שוט מחבלים וגרש את כלם מבית המקדש יחד עם הצאן והבקר; כן גם פזר את מטבעות החלפנים והפך את השלחנות, (מלאכי ג' א'-ב')¹⁶ ולמוכרי היונים אמר: "קחו את אלה מכאן. אל תעשו את בית אבי לבית מסחר." ¹⁷ אז נזכרו תלמידיו בכתוב: "קנאת ביתך אכלתני." (תהילים סט' י')¹⁸ הגיבו ראשי היהודים ואמרו אליו: "איזה אות אתה מראה לנו בעשותך את הדברים האלה?"¹⁹ השיב ישוע ואמר להם: "הרסו את ההיכל הזה ובשלושה ימים אקים אותו." ²⁰ הם אמרו: "ארבעים ושש שנים נבנה ההיכל הזה ואתה בשלושה ימים תקים אותו?"²¹ אך הוא דבר על היכל גופו.²² לכן, כאשר קם מן המתים, נזכרו תלמידיו כי אמר להם את זאת, והאמינו בכתוב ובדבר שאמר ישוע.

ב 13 "הפסח" זהו חג שנתי שמתואר בשמות יב' ובדברים טז' 1-6. חג זה עוזר לנו להבין את הזמן והתקופה שבה ישוע שירת. שאר הבשורות מרמזות שהשרות של ישוע נמשך כשנה (כלומר מוזכר רק חג פסח אחד). אבל יוחנן מזכיר שלושה חגי פסח: (1) יוחנן ב' 13, 23; (2) יוחנן ו' 4; (3) יוחנן יא' 55; יב' 1; יג' 1; יח' 28, 39; יט' 14. יש אולי אפשרות לפסח רביעי ביוחנן ה' 1. אנחנו לא יודעים כמה זמן השרות של ישוע נמשך, אבל הבשורה של יוחנן מרמזת שהשרות של ישוע נמשך לפחות שלוש שנים ואולי אפילו ארבע או חמש. יוחנן בנה את השורה שלו סביב חגים יהודיים (פסח, סוכות, וחנוכה, Richard N. Longenecker, *Biblical Exegesis in the Apostolic Period*, 2nd ed., pp. 135-139)

נושא מיוחד: פסח
SPECIAL TOPIC: THE PASSOVER

I הצהרות פתיחה

- א. משפט האלוהים כלפי מצרים. גאולת ישראל היא אבן הבוחן לאהבת יהוה והקמת עם ישראל (במיוחד לנביאים)
- ב. יציאת מצרים היא הגשמה מיוחדת של ההבטחה שיהוה נתן לאברהם בבראשית טו' 12-21. חג הפסח מזכיר את יציאת המצרים.
- ג. המכה האחרונה (גאוגרפית, מצרים וגושן) שנשלחה על ידי יהוה באמצעות משה (מכת הבכורות) הייתה ההרסנית ביותר.
- II. המונח עצמו (KB 947, BDB 820)
 - א. משמעות שם העצם אינה ברור
 - 1. יש הקשר ל "מכה", על ידי כך "להנחית מכה" (כלומר שמות יא' 1); מלאך יהוה מכה בבכור של בני האדם ובקר.
 - ב. משמעות הפועל
 - 1. "לצלוע" או "לעקוד" (ראה ב שמואל ד' 4), שימוש במובן של "לעבור מעל הבתים" (כלומר שמות יב' 13, 23, 27, BDB 619, אטימולוגיה)
 - 2. "לרקוד" (ראה א מלכים יח' 21)
 - 3. "אָפְדִי, שקשור לאכד הקדומה – שִׁפְךָ
 - 4. מצרים – "להכות"
 - 5. פעלים מקבילים בישיעיהו לא 5, "לעמוד על המשמר" (שמות יב' 13)
 - 6. מחזה נוצרי קדום על הפסח העברי ו *paschō* היווני "לסבול"
 - ג. תקדימים היסטוריים אפשריים
 - 1. קורבן הרועה לשנה החדשה
 - 2. קורבן בדואי וארוחה קהילתית בזמן העברת אוהלים למרעה של האביב כדי להדוף את הרוע.
 - 3. קורבן כדי להדוף את הרוע מנוודים.
 - ד. מכיוון שישנם הרבה מאפיינים של פסח נמצאים בטקסים עתיקים אחרים, קשה להיות בטוחים במשמעות ובשרש המילה.
 - 1. תאריך האביב
 - 2. אטימולוגיה של שם עצם לא ברורה
 - 3. לילה שמרים
 - 4. שימוש בדם
 - 5. דימויים של מלאכים/שדים
 - 6. ארוחה מיוחדת
 - 7. מרכיבים חקלאיים (לחם ללא שמרים)
 - 8. אין כוהנים, אין מזבח, מוקד מקומי

III. האירוע

- א. האירוע עצמו נרשם בשמות יא 12.
- ב. החגיגה השנתית מתוארת בספר שמות יב והיא משולבת עם חג המצות שנמשך שמונה ימים.
 1. במקור זה היה אירוע מקומי, ראה, שמות יב 21-23; דברים טז 5 (במדבר ט)
 - א. אין כוהן
 - ב. אין מזבח מיוחד
 - ג. ישנם שימושים בדם
 2. זה הפך לאירוע במקום קדוש
 3. ישנו שילוב של קורבן מקומי (כלומר, דם השה על מנת שמלאך המוות יעבור את הבית) וחג הקציר שהתקיים בבית מקדש מצרי מרכזי והתאריכים הקרובים של *Abib* או *Nisan* ניסן 14 ו 15-21
 - ד. השייכות הסמלית של בכור בני האדם והבקר וגאולתם מתוארת בשמות יג

IV. תיאור היסטורי של קיום החג

- א. את הפסח הראשון חגגו בירושלים, שמות יב
- ב. בהר חורב/סיני, במדבר ט
- ג. הפסח הראשון שחגגו בארץ כנען (גילגל), יהושע ה 10-12
- ד. בזמן ההקדשה של שלמה על בית המקדש, א מלכים ט 25 וגם ב דברי ימים ח 12 (כנראה, אך לא כתוב בפרוש)
- ה. תקופת שלטו של חזקיהו, ב דברי הימים ל
- ו. במהלך הרפורמות של יאשיהו, ב מלכים כג 21-23; ב דברי הימים לה 1-18
- ז. שימו לב שבמלכים ב פרק כג 22 ובדברים הימים פרק לה 18 מזכירים את עם ישראל שמזניח את סעודת הפסח.

V. המשמעות

- א. זהו אחד משלושת ימי החג השנתיים שהם חובה (ראה שמות כג 14-17; לד 22-24; דברים טז 16)
 1. פסח/מצות
 2. חג השבועות
 3. חג סוכות
- ב. משה מכריז שיהיה יום שבו יחגגו את פסח בבית מקדש המרכזי (כמו כן גם שני החגים האחרים) בספר דברים.
- ג. ישוע השתמש בסעודת פסח (או יום לפני) כי לחשוף את הברית החדשה דרך סמל של היין והלחם, אבל לא השתמש בשה:
 1. ארוחה משותפת
 2. קורבן גאולה
 3. משמעות מתמשכת לדורות הבאים

■ **"עלה ישוע לירושלים"** היהודים דיברו תמיד על ירושלים במובן התיאולוגי יותר מאשר במובן גיאוגרפי או טופוגרפי.

■ **ב 14 "בבית המקדש"** המקדש של הורדוס הגדול (אדום שמשל בישראל ב 37-4 לפנה"ס.) היה מחולק לשבעה בתי משפט שונים. בית משפט החיצוני היה של הגויים, שם הסוחרים הקימו את החנויות שלהם ואפשרו לאנשים להקריב קורבנות ומנחות.

■ **"בקר וצאן ויונים"** אנשים היו מגיעים ממרחקים רבים על מנת לקנות קורבן ראוי. עם זאת, משפחתו של הכהן הגדול שלטה בחנויות וגבה מחיר מופרז עבור בעלי החיים. אנחנו גם יודעים שאם אנשים היו מביאים בעלי חיים מהצאן האישי שלהם הכוהנים היו פוסלים את הקורבן בגלל פגם פיזי כלשהו. לכן, האנשים היו צריכים לרכוש את העלי החיים מהסוחרים.

■ **"וחלפנים"** ישנם שני הסברים מדוע היה צורך באנשים אלה: (1) המטבע היחיד שקיבלו בבית המקדש היה השקל. בימיו של ישוע בבית המקדש קיבלו רק שקל מצור או (2) והיה איסור לקבל מטבע רומי נושא דמות קיסר, וכמובן שהיו מיסים!

■ **ב 15 "הוא הכין שוט מחבלים וגרש את כלם מבית המקדש"** ישוע הצליף בהם וניתן למצוא את זה רק כאן. במקרה הזה ניתן לראות בבירור את כעסו של ישוע. המקום של היה מיועד ליהוה כבר לא היה מקום של הלל והתגלות! כעס כשלעצמו אינו חטא! שאול מצהיר באפסים ד 26 ויש סיכוי ששאול מקשר את הפסוק למקרה זה. ישנם דברים שצריכים להרגיז אותנו.

ב 16 "קחו את אלה מאן" זהו ציווי פעיל, "תוציאו את הדברים האלה מאן!"

■ **"אל תעשו את בית אבי לבית מסחר"** זהו ציווי בזמן הווה שבדרך כלל הכוונה לעצור פעולה שכבר בתהליך. בבשורות האחרות (כלומר מתי כא 13; מרקוס יא 17; לוקס יט 46) הם מצטים מישעיהו נו 7 וירמיהו ז 11 אבל יוחנן לא מזכיר את הנבואות מהברית הישנה. אולי יש כאן רמז לנבואה המשיחית בזכריה יד 21.

ב 17 "נזכרו תלמידיו" הצהרה זו מרמזת שלמרות השרות של ישוע, ועזרת רוח הקודש, תלמידיו ראו את האמת של מעשיו רק מאוחר יותר (ראה יוחנן ב 22; יב 16; יד 26).

■ **"בכתוב"** פשוטו כמשמעו "הדבר כתוב". דרך להדגיש את ההשראה של הברית הישנה (ראה יוחנן ו 31, 45; י 34; יב 14; כ 30). ציטוט מתהילים סט 9 בתרגום השבעים LXX. מזמור זה, כמו מזמור כב, מתחבר לצליבתו של ישוע. התשוקה של ישוע כלפי אלוהים והלל אמתי תוביל למותו, שהיה רצונו של אלוהים (ראה ישעיהו נג 4, 10; לוקס כב 22; מעשי השליחים ב 23; ג 18; ד 28).

ב 18

NASB	"איזה אות אתה יכול להראות לנו על מנת להעיד על סמכותך לעשות דברים אלה"
NKJV	"איזה אות אתה מראה לנו בעשותך את הדברים האלה?"
NRSV	"איזה אות אתה יכול להראות לנו על זה"
TEV	"איזה נס אתה יכול לעשות כדי להראות לנו שיש לך את הזכות לעשות זאת"
NJB	"איזה אות אתה יכול להראות לנו שאתה פועל בצורה כזו"

זו הייתה השאלה העיקרית שהייתה ליהודים לגבי ישוע. הפרושים טענו שכוחו מהשטן (ראה יוחנן ח 48-49, 52; י 20). הם ציפו שהמשיח יעשה דברים מסוימים בצורה מסוימת (כלומר כמו משה). כאשר ישוע לא ביצע דברים אלה, הם התחילו לפקפק בו (ראה מרקוס יא 28; לוקס כ 2), וגם כך יוחנן המטביל.

ב 19 "הרסו את ההיכל הזה ובשלושה ימים אקים אותו." המילה היוונית למקדש/היכל (*hieron*) ביוחנן ב 14 ובפרק טו מתייחסת לאזור המקדש, ואילו המונח (*naos*) ביוחנן ב 19, 20, ובפרק כא מתייחס לפנים המקדש. היו הרבה דיונים סביב פסוק זה. זה ברור שבמתי כו ff60; מרקוס יד 59-57; מעשי השליחים ו 14 יש התייחסות לצליבתו ותחייתו של ישוע. עם זאת, בהקשר זה, יש קשר לקורבן בית המקדש ב 70 לספירה על ידי טיטוס (ראה מתי כד 1-2). שני ההצהרות האלו קשורות לעובדה שישוע מקים הלל חדש, הלל רחני שמתמקד בישוע ולא ביהדות הקדומה (ראה יוחנן ד 21-24). שוב, יוחנן משתמש במילה בעלת שני משמעויות!

ב 20 "ארבעים ושיש שנים נבנה ההיכל" הורדוס הרחיב ושיפץ את בית המקדש השני (מימי זרובבל בן שאלתיאל ועד לחגי) בשביל לרצות את היהודים והיות אדום. יוסף בן מתתיהו מספר שזה התחיל ב 19 או 20 לפנה"ס. אם זה נכון אז זה אומר שאירוע זה אירע בשנת 27-28 לספירה. אנחנו גם יודעים שהעבודה בבית מקדש נמשכה עד 64 לספירה. בית המקדש הפך לתקוות היהודים (ראה ירמיהו ז). ישוע בעצמו יחליף את בית המקדש, הוא המקדש החדש. ביוחנן א 14, הוא מתואר כמו המשכן ועכשיו גם הבית המקדש! אמת זו זעזעה את אוזני השומעים מכיוון שישוע היה נגר מנצרת! עכשיו אלוהים ובני האדם יכולים להיות באחדות וחברות בישוע!

ב 21 "אך הוא דבר על היכל גופו" אז דיבר ישוע ותלמידיו לא הבינו את דבריו (ראה יוחנן ב 17). חשוב לזכור שיוחנן כותב בשורה זו עשרות שנים אחרי. ישוע ידע בשביל מה הוא הגיע לעולם. נראה שיש לפחות שלוש מטרות.

1. לגלות את אלוהים
2. דוגמה לאנושות אמיתית
3. לתת את חיו כפרה עבור רבים

עבור המטרה האחרונה הפסוקים הבאים נכתבו (ראה מרקוס י 45; יוחנן יב 23, 27; יג 1-3; יז 1).

ב 22 "נזכרו תלמידיו כי אמר להם את זאת" פעמים רבות מעשיו ודבריו של ישוע היו מיועדים לטובת תלמידיו ולא לטובת השומעים. הם לא תמיד הבינו זאת.

■ **"והאמינו בכתוב"** אפילו שהטקסט עצמו לא מציין את המקום של הפסוקים, יש אפשרות שמדובר על תהילים טז 10-כפסוק שמרמז על תחייתו של ישוע (ראה מעשי השליחים ב 32-25; יג 33-35). אותו הטקסט (רעיון תאולוגי-תחיית המתים) מוזכר ביוחנן כ 9.

יוחנן ב' 23-25 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
 כְּשֶׁהָיָה בִּירוּשָׁלַיִם בְּחַג הַפֶּסַח, הָאֲמִינוּ רַבִּים בְּשֵׁמוֹ כְּרֹאוֹתָם אֶת הָאוֹתוֹת שֶׁעָשָׂה²⁴ אֲלֵא שִׁישׁוּעַ לֹא סָמַךְ עֲלֵיהֶם, שָׁכַן הַכִּיר אֶת כָּלָם²⁵ וְלֹא הָיָה צָרִיךְ כָּלֵל שְׁמִישָׁהוּ יַעֲיֵד עַל הָאָדָם, כִּי יָדַע מֵה שֶׁבָּאָדָם. (תהילים צד' יא'; ירמיהו יז' י')

ב 23 "האמינו רבים בשמו" המונח "האמינו" הוא מהמונח היווני (*πίστεω*) באנגלית "להאמין", "אמונה", או "לבטוח". שם העצם לא מופיע בבשורת יוחנן, אבל שם הפועל בשימוש חוזר. בפסוקים אלה יש חוסר וודאות האם הקהל מקבל את ישוע מנצרת כמשיח או לא. דוגמאות נוספות לשימוש של המונח "לאמין" ניתן למצוא ביוחנן ח' 31-59 ובמעשי שליחים ח' 13, 18-24. אמונה מקראית אמיתית בכתובים היא יותר מתגובה ראשונית. יש צורך בתהליך של תלמידות (ראה. מתי יג' 20-23, 31-32).
 כנראה שמאמינים אלה נמשכו לישוע על ידי האותות (ראה יוחנן ב' 11; ז' 31). המטרה שלהם הייתה לבדוק את האישיות של ישוע ואת מעשיו שלו. עם זאת יש לציין, אמונה שמבוססת על אותות בלבד היא לא יסוד מספיק חזק. אותות אינם סימן אוטומטי לאלוהים (ראה מתי כד' 24; התגלות יג' 13; טז' 14; יט' 20). המשטרה של מעשי ישוע הייתה להביא אנשים לידי אמונה בו (ראה יוחנן ב' 23; ו' 14; ז' 31; י' 42); האנשים או את האות אבל סירבו להאמין (ראה יוחנן ו' 27; יא' 47; יב' 37).

נושא מיוחד: השימוש של יוחנן בפועל "להאמין"
SPECIAL TOPIC: JOHN'S USE OF THE VERB "BELIEVE"

- יוחנן משלב את המילה "מאמין" עם מילות יחס.
- א. *eis* משמעות "לתוך/אל". בנייה מיוחדת זו מדגישה שעל המאמינים לבטוח/להאמין בישוע.
1. להאמין בשמו/אל שמו (יוחנן א' 12; ב' 23; ג' 18; א' יוחנן ה' 13)
 2. להאמין בו (יוחן ב' 11; ג' 15, 18; ד' 39; ו' 40; ז' 5, 31, 39, 48; ח' 30; ט' 36; י' 42; יא' 45, 48; יב' 37, 42; מתי יח' 6; מעשי השליחים י' 43; פיליפים א' 29; א' פטרוס א' 8).
 3. להאמין בי (יוחנן ו' 35; ז' 38; יא' 25, 236; יב' 44, 46; יד' 1, 12; טז' 9; יז' 20)
 4. להאמין באחד שנשלח (יוחנן ו' 28-29)
 5. להאמין לתוך/בבן (יוחנן ג' 36; ט' 35; א יוחנן ה' 10)
 6. להאמין לתוך/בישוע (יוחנן יב' 11; מעשי שליחים יט' 4; גלטים ב' 16)
 7. להאמין לתוך/באור (יוחנן יב' 36)
 8. להאמין לתוך אלוהים (יוחנן יד' 1; יב' 44)
- ב. *ev* משמעות המילה "בתוך/ב" כמו ביוחנן ג' 15 (מרקוס א' 15)
- ג. יש דקדוק ללא מילת יחס (א יוחנן ג' 23; ד' 50; ה' 10)
- ד. *hoti* משמעות המילה "מאמין ש/בזה", אנחנו מקבלים תוכן במה להאמין. מספר דוגמאות
1. ישוע הוא קדוש האלוהים (יוחנן ו' 69)
 2. ישוע הוא "אני הוא" (יוחנן ח' 24)
 3. ישוע באב והאב בישוע (יוחנן י' 38)
 4. ישוע הוא המשיח (יוחנן יא' 27; כ' 31)
 5. ישוע הוא בן האלוהים (יוחנן יא' 27; כ' 31)
 6. ישוע נשלח על ידי האב (יוחנן יא' 42; יז' 8, 21)
 7. ישוע אחד עם האב (יוחנן יד' 10-11)
 8. ישוע הגיע מהאב (יוחנן טז' 27, 30)
 9. ישוע מזדהה בשם הברית של האב, "אני הוא" (יוחנן ח' 24; יג' 19)
- אמונה מקראית היא גם אישיות וגם מסר! ואנחנו מוכחים את אמונתנו על ידי ציות, אהבה, והתמדה

ב 24-25 זה משפט ביוונית. המונח המשמעותי "סמך" (אימפרפקטום פעיל מצביע על "מאמין" שהוא נשלל) מתאר את מעשיו ועמדתו של ישוע. המשמעות יותר עמוקה מהסכמה ראשונית או תגובה רגשית. הפסוק גם מעיד שישוע מכיר את לב האדם, רע והפכפך (משקף את ידע האלוהים, ראה בראשית ו' 11-12, 13; תהילים יד' 3-1). לקטע זה יש קשר לדיון עם נקדימון בפרק ג. אפילו "יהודי פרוש" עם כל המאמץ האישי, ידע, עמידה, יחוסין שלו להתקבל על ידי אלוהים. הצדקה בא רק באמצעות אמונה/ ביטחון בישוע (ראה רומים א' 16-17; ד).

שאלות לדין

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתה אחראי לפרש בעצמך את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתה, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתה לא צריך להשאיר את זה לפרשן.

שאלות לדין אלו ניתנו כדי לעזור לך לחשוב היטב על הנושאים הגדולים בחלק זה של הספר. הן נועדו להיות מעוררי חשיבה ולא סופיות.

1. מדוע ישוע הפך מים ליין? מה זה מסמל?
2. תאר את מנהגי הנישואין בימיו של ישוע.
3. האם אתה יכול לשרטט קומה בבית המקדש של הורדוס? ולסמן את המקום המיועד למוכרים וקונים?
4. מדוע טיהור בית המקדש הראשוני לא מוזכר בשאר הבשורות?
5. האם ישוע חזה את חורבן בית המקדש של הורדוס (בית מקדש השני)?
6. הגדר והסבר את המילה היוונית שמתורגמת כ "בטח", "האמן", ו "אמונה".

יוחנן ג

חלוקה של קטעים לפי תרגומים מודרניים

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
ישוע וניקודמוס	הלידה החדשה	ישוע והיהדות	ישוע וניקודמוס	השיחה עם ניקודמוס
ג 1-15	ג 1-21	ג 1-10	ג 1-2 ג 3 ג 4 ג 5-8 ג 9 ג 10-13 ג 14-17	ג 1-8 ג 9-21
ג 16-21		ג 11-15 ג 16 ג 17-21	ג 18-21	
ישוע ויוחנן המטביל	יוחנן המטביל מרומם את המשיח	עדות יוחנן	ישוע ויוחנן	יוחנן נותן עדות בפעם הראשונה
ג 22-30	ג 22-36	ג 22-24 ג 25-30	ג 22-24 ג 25-26 ג 27-30	ג 22-24 ג 25-36
הוא אשר מגיע מהשמיים			הוא אשר מגיע מהשמיים	
ג 31-36		ג 31-36	ג 31-36	

מחזור קריאה שלישי

מעקב אחר כוונתו המקורית של המחבר ברמת הפסקה

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתה אחראי לפרש בעצמך את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתה, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתה לא צריך להשאיר את זה לפרשן.

קרא את הפרק ברציפות. זהה את הנושאים. השווה את חלוקת הנושאים שלך עם חמשת התרגומים המודרניים. אין השראה בחלוקה לפסקאות, אבל זהו המפתח לעקוב אחר כוונתו המקורית של המחבר, שזה הלב של הפרשנות. לכל פסקה של נושא אחד ויחיד.

1. פסקה ראשונה

2. פסקה שנייה

3. פסקה שלישית

4. וכו'.

יוחנן ג 1-3 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
 1 אחד הפרושים ממנהיגי היהודים, נקדימון שמו, 2 בא אל ישוע בלילה ואמר אליו: "רבי, אנחנו יודעים כי מאת אלהים באת להיות מורה, שהרי אין איש יכול לעשות את האותות שאתה עושה אלא אם כן אלהים אתו." 3 השיב ישוע ואמר אליו: "אמן אמן אני אומר לך, אם לא יולד אדם מלמעלה, לא יוכל לראות את מלכות האלהים."

ג 1 "פרושים" השורשים של מפלגה פוליטית/דתית זו חוזרים לתקופת המכבים. משמעות השם "מופרש/פרוד". הם היו כנים ומחויבים בשמירת חוקי אלוהים בהתאם לכתוב בתורה שבעל פה (תלמוד). כמו היום כמה מהם היום באמת אנשי ברית (ניקודימוס, יוסף הרמתי), אבל גם היו כאלה בעלי צדקה עצמית, נוקשים בחוקי התורה, ושופטים אחרים, מבחוץ הם אנשי הברית (ראה ישעיהו ו 9-10; כט 13). הלב הוא המפתח! "הברית החדשה" (ראה ירמיהו לא 31-34) מתמקדת באדם והמניע הפנימי (כלומר, לב חדש, חשיבה חדשה, והתורה כתובה על הלב). כמו תמיד, מוכח שמעשים אנושיים הם לא מספיקים. המילה שבלב ככתוב בדברים י 16; ל 6 היא מטאפורה עבור אמונה/בטחון אישית שבאה לידי ביטוי בציות וחיים של הכרת תודה! דת שמרנית וליברליות תוביל רק לדברים רעים. תאולוגיה צריכה להיות תוצר של אהבה ואמונה.

ראה נושא מיוחד: פרושים ביוחן א 24

See SPECIAL TOPIC: [PHARISEES](#) at John 1:24

■ נקדימון זה מפתיע שליהודי מישראל היה שם יווני (גם פיליפוס ואנדרי, ראה יוחנן א 40, 43), משמעותו "כובש האנשים" (ראה יוחנן ז 50; יט 39).

NASB, NKJV
 NRSV, NJB
 TEV

"שליט היהודים"
 "ממנהיגי היהודים"
 "מנהיג יהודי"

בהקשר זה, זהו ביטוי נפוץ לחברי הסנהדרין (כמו כו ניתן לקשר ביטוי זה למנהיג של בית-כנסת מקומי) של הבית המשפט העליון בירושלים, מספר חברי הסנהדרין היה שבעים. הסמכות שלהם הייתה מוגבלת על ידי הרומים, אבל עדיין הייתה להם חשיבות סמלית רבה בעיני היהודים. ראה נושא מיוחד להלן. סביר להניח שיוחנן משתמש בנקדימון כנציג של היהדות של המאה הראשונה. אלה שחושבים את עצמם חזקים רוחנית צריכים לבחון את עצמם מחדש. אמונה בישוע ולא ציות לחוקים (גם חוקים שהם מאלוהים, ראה קולוסים ב 16-23), ולא הרקע הגזעי (ראה יוחנן ח 31-59), יקבע את מקומו של אדם במלכות אלוהים. מתנת אלוהים במשיח היא הדלת לבוא לפניו ולא לחיות חיים צבועים, ודתיים. נקדימון הכיר בישוע כמורה מאלוהים, זה היה נכון, אבל לא מפסיק. בטחון אישי, ובלעדי, אמון מוחלט בישוע כהמשיח זו התקווה היחידה של העולם החוטא (ראה יוחנן א 12)!

נושא מיוחד: סנהדרין
 SPECIAL TOPIC: THE SANHEDRIN

I. מקורות מידע

- א. הברית החדשה
- ב. עתיקות של יוסף בן מתתיהו *Antiquities of the Jews*
- ג. השמנה של התלמוד (כלומר מסכת סנהדרין)
 למרבה הצער, יוסף בן מתתיהו והברית החדשה לא מסכימים עם הספרות הרבנית, אשר טוענים שישנם שני סנהדרנים בירושלים, כהן אחד (כלומר צדוקים), והוא תחת הכהן הגדול ותפקידו לעסוק בצדק אזרחי ופלילי והכהן השני נשלט על ידי הפרושים והסופרים, העוסקים בסוגיות דתיות ומסורתיות. עם זאת, הספרות הרבנית היא משנת 200 לספירה והיא משקפת את המצב התרבותי לאחר חורבן ירושלים על ידי הגנרל הרומי, טיטוס, בשנת 70 לספירה. היהודים (מנהגי הפרושים) הם הקימו מחדש את משרדי הדת ביבנה (כלומר בשנת 118 לספירה) ולאחר מכן עברו לגליל.

II. טרמינולוגיה

- ריבוי השמות שיש למונח גורם לבעיית זיהוי הגוף. היו מספר מילים לתיאור הגוף היהודי המשפטי בקהילה בירושלים.
- א. *Gerousia* - "סנט" או "מועצה". המונח עתיק ביותר שהיה בשימוש בסוף התקופה הפרסית (ראה *Antiquities* העתיקות של יוסף בן מתתיהו *Antiquities of the Jews* 12.3.3 והשנייה למכבים 11:27). לוקס השתמש במונח במעשי השליחים ה 21 ביחד עם "סנהדרין". אולי זו הייתה הדרך שלו להסביר את המונח לקוראים דוברי יוונית (ראה *Macc* / הראשונה למכבים 12:35).

- ב. *Synedrion* – "סנהדרין". המונח מורכב מ *syn* (יחד עם) *hedra* (מושב). באופן מפתיע מונח זה היה בשימוש בארמית, אך הוא משקף מילה יוונית. בתום תקופת המכבים זה מונח זה הפך למונח המקובל לייעד את בית המשפט העליון של היהודים בירושלים (ראה מתי כו 59; מרקוס טו 1; לוקס כב 66; יוחנן יא 47; מעשי שליחים ה 27). הבעיה היא שאותה טרמינולוגיה הייתה בשימוש על מנת לתאר גם מועצות שיפוטיות מחוץ לירושלים (ראה מתי ה 22; י 17).
- ג. *Presbyterion* – "מועצת הזקנים" (ראה לוקס כב 66). בברית החדשה המונח מתאר מנהיגי שבטים. עם זאת, ההתייחסות היא לבית משפט העליון בירושלים (ראה מעשי השליחים כב 5).
- ד. *Boulē* – יוסף בן מתתיהו משתמש במונח "מועצה" (ספר מלחמות Wars 1.8.5; 16.2.0; 5.4.2, אבל לא בברית החדשה) על מנת לתאר מספר גופים משפטיים:

1. הסנאט הרומי
 2. בתי משפט רומיים מקומיים
 3. בית המשפט העליון היהודי בירושלים
 4. בית משפט יהודי מקומי
- יוסף הרמתי מתואר כחבר הסנהדרין על ידי השימוש במונח הבא (*bouleutēs*), "חבר מועצה", (ראה מרקוס טו 43; לוקס כג 50)

III. התפתחות היסטורית

במקור נאמר שעזרא הקים את בית הכנסת הגדול (ראה תרגום לשיר השירים ו 1) בתקופה שאחרי הגלות, שכנראה הפך לסנהדרין בימי ישוע.

- א. המשנה (כלומר הלמוד) מתעד שהיו שני בתי משפט מרכזיים בירושלים (סנה ז 1)
1. מורכב מ 70 (או 71) חברים בקבוצה (ספר החול Sand א 6 טוען שמשם הקים את הסנהדרין הראשון במדבר, ראה במדבר יא 16-25)
 2. מורכב מ 23 חברים בקבוצה (ישנו הקשר לבית מקומי של בית כנסת).
 3. ישנם חוקים יהודים שמאמינים שהיו שלושה בתי סנהדרין אשר כל אחד היה מורכב מ 23 חברים. וכאשר השלושה התכנסו ביחד היו גם שני מנהיגים, והקימו את "הסנהדרין הראשי" שהיה מורכב מ 71 חברים (כלומר אב בית דין ונשיא *Nasi and Av Bet Din*).
- א. כוהן אחד (כלומר צדוקים)
 - ב. חוק אחד (כלומר, פרושים)
 - ג. מבנה אריסטוקרטי (כלומר, זקנים)
- ב. בתקופה שלאחר הגלות, זרע דוד היה זרובבל בן שאלתיאל זרע אהרון הי יהושע. לאחר מות זרובבל, זרע דוד לא המשך וכך עטרת המשפט הועברה באופן בלעדי לכהנים (ראה ראשונה למכבים יב 6) וזקנים מקומיים (ראה נחמיה ב 16; ה 7)
- ג. התקופה שהכונים היו בתפקיד שיפוט מתועדת על ידי דיודורוס סיקולוס מ 3: 4-5 במהלך התקופה ההלניסטית.
- ד. התפקיד הכהונה בממשלה נמשך עד לתקופה הסלאוקית. יוסף בן מתתיהו מצטט את אנטיוכוס "הגדול" III (187-223 לפנה"ס) בספר *Antiquities* 12.138-142.
- ה. כוח הכהנים נמשך בתקופת המכבים על מי התייעדו שתיקות של יוסף בן מתתיהו *Antiquities* 13.10.5-6; 13.15.5.
- ו. בתקופה הרומית קבע המושל של סוריה (כלומר, ולוס גבניוס 55-57 לפנה"ס) הקימו חמישה "בתי סנהדרין" אזוריים (ראה עתיקות של יוסף בן מתתיהו *Antiquities* 14.5.4; ספר מלחמות Wars 1.8.5) אבל מאוחר יותר הם נסגרו על ידי רומא (כלומר, 47 לפנה"ס).
- ז. לסנהדרין היה עימות פוליטי עם הורדוס (כלומר, ספר עתיקות *Antiquities* 14.9.3-5), הם הגיבו בנקמה ומרבית בית משפט העליון נהרג (ראה עתיקות של יוסף בן מתתיהו *Antiquities* 14.9.4; 15.1.2).
- ח. על פי דבריו של יוסף בן מתתיהו (ראה עתיקות *Antiquities* 20.200,251) תחת הנציבים הרומיים (כלומר בשנים 66-6 לספירה) הסנהדרין שוב זכה לשלטון רב והשפעה (ראה מרקוס יד 55). בברית החדשה ישנם שלושה רישומים שמתעדים את הסנהדרין מבצע צדק, על ידי הנהגתו של הכהן הגדול.
1. המשפט של ישוע (מרקוס יד 53-1; יוחנן יח 12-23, 28-32)
 2. כיפא ויוחנן (ראה מעשי השליחים ד 3-6)
 3. שאול (ראה מעשי השליחים כב 25-30)
- ט. היהודים מרדו בשנת 66 לספירה, לאחר מכן בשנת 70 לספירה הרומאים הרסו את החברה היהודית ואת ירושלים. הסנהדרין התפרק, למרות שהפרושים ביבנה ניסו להחזיר את הבית משפט עליון (כלומר בית דין *Beth Din*) להיות חלק מחיי הדת היהודיים (לא אזרחי או פוליטי).

IV. חברות

- א. האזכור המקראי הראשון של הבית משפט העליון בירושלים הוא באיגרת השנייה לקורינתים יט 8-11 הוא היה מורכב מ

1. הלויים

2. כוהנים

3. ראשי משפחות (כלומר, זקני קהילה, ראה א מכבים 14:20; ב מכבים 4:44)

ב. בתקופת המכבים בית המשפט נשלט על ידי (1) משפחות צדוקים (2) מעמד האצולה המקומי (ראה א מכבים 7:33; 11:23; 14:28). מאוחר יותר בתקופה זו נוספו גם "סופרים" (עורכי התורה, בדרך כלל פרושים), ככל הנראה הם נוספו על ידי אשתו של אלכסנדר ינאי, שלומית (בשנת 67-76 לפנה"ס). היא אפילו אמרה שהפרושים הם הקבוצה השולטת (ראה ספרו של יוספוס פלביוס 'מלחמת היהודים' Wars of the Jews 1.5.2).

ג. בימיו של ישוע בית המשפט היה מורכב מ:

1. משפחות הכוהנים הגדולים

2. אנשים מקומיים שהיו עשירים

3. סופרים (ראה לוקס יט 47)

V. מקורות

א. Dictionary of Jesus and the Gospels, IVP, pp. 728-732

ב. The Zondervan Pictorial Encyclopedia of the Bible, vol. 5, pp. 268-273

ג. The New Schaff-Herzog Encyclopedia of Religious Knowledge, vol. 10, pp. 203-204

ד. The Interpreter's Dictionary of the Bible, vol. 4, pp. 214-218

ה. Encyclopedia Judaica, vol. 14, pp. 836-839

ב 2 "בלילה" הרבנים טענו כי הלילה הוא הזמן הטוב ביותר ללמוד את התורה מכיוון שאין הפרעות. אולי נקדימון (ואלי גם האחרים שבאו איתו) לא רצה שיראו אותו עם ישוע לכן הוא הגיע בלילה. וכאן שוב עלינו לשקול אולי יש משמעות כפולה במסר. יוחנן מאופיין בניגודיות חוזרת בין אור לחושך (ראה NET Bible, p. 1898, #7 sn)

▣ "רבי" ביוחנן המשמעות "מורה" (ראה יוחנן א 38; ד 31; מרקוס ט 5; יא 21). אחד הדברים שהטרידו את המנהיגים היהודים היה כי ישוע לא למד בשום בית ספר דתי תאולוגי. לא עסק בלימודי תלמוד לאחר שסיים את לימודיו בבית הכנסת המקומי בנצרת.

▣ "מאת אלהים באת" למשפט זה כתוב על מנת לתת הדגשה. זה אולי רמז לנבואה מספר דברים יח 15, 18. נקדימון זיהה בכוחו ומעשיו של ישוע, אבל הדבר לא אומר שרוחנית הוא היה עם אלוהים.

▣ "אלא אם כן אלהים אתו" משפט עם תנאי שמשמעותו מציאות פוטנציאלית.

ג 3, 5, 11 "אמן" מילה מהברית הישנה עבור "אמונה". שורש המילה "ציב" או "להיות בטוח". ישוע השתמש במונח על מנת להדגיש הצהרות משמעותיות. מאוחר יותר המונח שימש לאשר הצהרות אמת. ההכפלה היא ייחודית לבשורה של יוחנן. הכפלה של המונח "אמן" מגלה את השלבים בדו שיח בין ישוע לנקדימון. ראה נושא מיוחד "אמן"

ג 3 "אם לא יולד אדם" זהו גם משפט תנאי, כמו הצהרתו של נקדימון ביוחנן ג 2.

NASB, NKJV, TEV

NRSV, NJB

"נולד מחדש"

"יולד אדם מלמעלה"

כאן יש לנו זמן הטית פועל ביוונית קלאסית המציין עבר מבלי להתייחס למשך הפעולה. משמעות המילה (anōthen) יכולה להיות

1. "נולד פיזית בפעם השנייה"

2. "נולד מן ההתחלה" (ראה מעשי השליחים כו 4)

3. "נולד מלמעלה", אשר מתאים בהקשר זה (ראה יוחנן ג 7, 31; יט 11)

עוד דוגמה לשימוש של יוחנן במונחים עם משמעות כפולה, שני המשמעויות נכונות (ראה Bauer, Arndt, Gengrich and Danker's A Greek-English Lexicon of the New Testament, p. 77). אנתנו מבינים מיוחנן ג 4, נקדימון הבין זאת כאפשרות מס' 1. יוחנן וכיפא (א פטרוס א 23) משתמשים במטאפורה עבור ישועה כמו ששאל משתמש במונח אימוץ. המיקוד הוא על מעשיו של האב מבראשית (ראה יוחנן א 13). ישועה היא מתנה ומעשה של אלוהים (ראה יוחנן א 12-13; רומים ג 21-24; ו 23; אפסים ב 8-9).

▣ "לא יוכל לקראות" הביטוי האידיומטי הזה מקביל ליוחנן ג 5 "לא יוכל להיכנס"

■ **"מלכות אלוהים"** ביטוי זה בשימוש רק פעמיים ביוחן (ראה יוחן ג 5). ובשאר הבשורות זהו ביטוי מפתח. בדרשה הראשונה והאחרונה של ישוע, ורוב המשלים שלו מתייחסים לנושא מלכות האלוהים. זה מתייחס שלטונו של אלוהים בלב האדם בזמן הווה! זה מפתיע שיוחן משתמש בביטוי רק פעמיים (אף פעם במשלים של ישוע). בבשורתו של יוחן "חיי נצח" זו המטאפורה המרכזית. הביטוי מתייחס לתפיסה האסכטולוגית (סוף-העולם) שמתייחסת ללימודיו של ישוע. הכוונה שהמלכות היא "כבר, אבל עדיין לא" דבר שיוצר פרדוקס תיאולוגי שמתייחס לתפיסה היהודית של שני עידנים/דורות העידן החטא הנוכחי ועידן הצדקה שעתידי לבוא על ידי המשיח. יהודים ציפו לבוא של משיח שהוא רחנית מוסמך להיות מנהיג צבאי (כמו בספר שופטים בברית הישנה). הביאה השנייה של המשיח בחפיפה בין שני העידנים. מלכות האלוהים פרצה אל תוך ההיסטוריה האנושית דרך ההתגלמות בבית לחם. עם זאת, ישוע לא בא ככובש צבאי כמתואר בהתגלות יט, אלא כעבד שטובל (ראה ישעיהו נג) ומנהיג עניו (ראה זכריה ט 9). לכן מלכות אלוהים קרובה ובתהליך (ראה מתי ג 2; ד 17; י 7; יא 12; יב 28; מרקוס א 15; לוקס ט 2, 11; יא 20; כא 31-32) אבל התהליך עוד לא הושלם (ראה מתי ו 10; טז 28; כו 64).

המאמינים חיים במתח בין שני העידנים. יש להם חיי נצח וחיים חדשים, אבל עדיין פיזית מתים. הם משוחררים מכוח החטא, אך עדיין חטאים. הם חיים במתח אסכטולוגי של משהו שקרה כבר אבל בו זמנית גם עדיין לא! ביטוי מעולה לאותה המתח בין הכבר-ועדיין-לא ניתן למצוא בספרו של Frank Stagg's *New Testament Theology*

"הבשורה של יוחן מדגישה על העתיד לבוא (f., 28; 16:16, 22; 14:3, 18) והבשורה מדברת בבירור על המשפט האחרון 'באחרית הימים' (f.; 6:39; 44, 54; 11:24; 12:48; 5:28); עם זאת, לאורך כל הבשורה הנושאים, חיי נצח, משפט, ותחיה מהמתים מוצגים כמציאות נוכחית (3:18; 13:31; 12:28, 31; 11:23 ff.; 5:25; 6:54; 4:23; f.; 17:26; 14:17); (עמוד 311).

נושא מיוחד: מלכות אלוהים SPECIAL TOPIC: THE KINGDOM OF GOD

בברית הישנה יהוה נחשב כמלך ישראל (השווה א שמואל ח 7; תהילים י 16; כד 7-9; כט 10; מד 4; פט 18; צה 3; ישעיהו מג 15; מד 6) והמשיח מוצג כמלך אידאלי (ראה תהילים ב 6; ישעיהו ט 6-7; יא 5-1). עם הולדתו של ישוע בבית לחם (4-6 לפנה"ס) מלכות האלוהים פרצה אל תוך ההיסטוריה האנושית עם כוח חדש וגאולה ("ברית החדשה" ראה ירמיהו לא 31-34; יחזקאל לו 27-36)

1. יוחן המטביל הכריז שמלכות אלוהים קרובה (מתי ג 2; מרקוס א 15)
2. ישוע לימד בבירור שמלכות אלוהים בתוכו ובלימודיו (ראה מתי ד 17, 23; י 7; יב 28; לוקס י 9, 11; יא 20; יז 21; כא 31-32). עם זאת, מלכות אלוהים היא גם העתיד (ראה מתי טז 28; כד 14; כו 29; מרקוס ט 1; לוקס כא 31; כב 16, 18).

בבשורות הסינופטיות יש הקבלות במרקוס ולוקס אנחנו רואים את הביטוי, "מלכות האלוהים". זה היה נושא שכיח בלימודיו של ישוע ויש ערבוב בין ההווה שהוא שלטונו של אלוהים בלב המאמין, ובין העתיד ששלטונו יושלם בכולם. זה בא לידי ביטוי בתפילתו של ישוע במתי ו 10. מתי אשר כותב ליהודים, מתי, העדיף את שלא להשתמש בשם האלוהים (כלומר, ממלכת השמים), ואילו מרקוס ולוקס, כתבו לגויים, השתמשו בתואר המקובל, שימוש בשם האלוהות.

זהו ביטוי מפתח בבשורות הסינופטיות. בדרשה הראשונה והאחרונה של ישוע, ורוב המשלים שלו מתייחסים לנושא מלכות האלוהים. זה מתייחס שלטונו של אלוהים בלב האדם בזמן הווה! זה מפתיע שיוחן משתמש בביטוי רק פעמיים (אף פעם במשלים של ישוע). בבשורתו של יוחן "חיי נצח" זו המטאפורה המרכזית.

ישנו מתח סביב הביטוי כתוצאה שישוע כבר הגיע אבל גם תהיה הביאה השנייה. הברית הישנה התמקדת רק באחת הביאות של משיח אלוהים – הביאה הצבאית, שופטת, מלאת פאר והדר – אבל הברית חדשה מגלה משיח שהגיע לסבול כמתואר בישעיהו נג וכמלך צנוע כמתואר בזכריה ט 9. ישנם שני עידנים/דורות ביהדות (ראה נושא מיוחד This Age and the Age to Come), עידן החטא ועידן הצדקה, הם חופפים. כיום ישוע שולט בלב המאמינים, אך יום אחד ישלט על כל הבריאה. הוא יבוא כמו שחזו אליו בברית הישנה (ראה התגלות יט)! המאמינים "שכבר" חיים ביסוד לעומת אלא "שעדיין לא" חלק ממלכות אלוהים (ראה Gordon D. Fee and Douglas Stuart's *How to Read The Bible For All Its Worth*, pp. 131-134).

יוחן ג 4-8 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
⁴שאל נקדימון: "איך יכול אדם להולד בהיותו זקן? האם הוא יכול להכנס שנית לרחם אמו ולהולד?"⁵השיב ישוע: "אמן אמן אני אומר לך, אם לא יולד איש מן המים ומהרוח לא יוכל להכנס למלכות האלוהים. (יחזקאל לו' כה-כז)⁶ הנוולד מן הבשר בשר הוא והנוולד מן הרוח רוח הוא.⁷ אל תתמה על שאומר אני לך כי עליכם להולד מלמעלה.⁸ הרוח נושבת היכן שהיא רוצה ואת קולה אתה שומע, אך אינך יודע מאין היא באה ולאן היא הולכת. כך כל מי שנולד מן הרוח." (קוהלת יא' ה')

ג 5 "אם לא יֵלֵד אִישׁ מִן הַמַּיִם וְהָרוּחַ" זהו עוד משפט עם תנאי. יכול להיות כאן ניגוד (כה אופייני לסגנון הכתיבה של

יוחנן) בין

1. הפיזי לעומת הרוחני (אין סעיף "רוח")

2. הארצי לעומת מה שבשמיים

יש רמז לניגודיות זו ביוחנן ג 6.

התיאוריות למשמעות "מים" הן

1. הרבנים משתמשים כזרע הגבר

2. המים של לידת הילד

3. טבילת יוחנן מסמלת חזרה בתשובה (ראה יוחנן א 26; ג 23)

4. ישנו טקס רוחני של התזת מים בברית הישנה (ראה יחזקאל לו 25-27)

5. טבילה משיחית (אם כי נקדימון לא הבין את זה בדרך זו, הוזכר לראשונה על ידי אירנאוס ויוסטינוס מרטיר)

בתיאוריית ההקשר מס' 3 – טבילת יוחנן המטביל והצהרתו בעניין טבילת הרוח של המשיח- זו המשמעות הברורה ביותר. לידה, בהקשר זה, היא מטפורית ואסור לנו לתת לאי הבנתו של נקדימון לשלוט בפרשנות. לכן תאוריה מס' 1 לא מתאימה. אף על פי שנקדימון לא הבין את מילותיו של ישוע כהתייחסות לטבילה משיחית, לעיתים קרובות יוחנן השליח מוסיף הערות תאולוגיות לתוך דבריו של ישוע (ראה ג 14-21). תאוריה מס' 2 תתאים לדואליזם של יוחנן שמתייחס למה שקורה מעל ומתחת, ממלכתו של אלוהים ולממלכה הארצית. עלינו להגדיר האם יש כאן ניגוד (מס' 1 או מס' 2) או השלמה (מס' 4). D. A. Carson, *Exegetical Fallacies*, מזכיר אפשרות אחרת: שתי המילים מתייחסות ללידה אחת, לידה אֶפְסֹטוֹלוֹגִית ככתוב ביחזקאל לו 25-27, יש תיאור של "הברית החדשה" בירמיהו לא 31-34 (עמוד 42). F. F. Bruce עונה על השאלות *Answers to Questions*, רואה ביחזקאל כרמז של הברית הישנה למילותיו של ישוע. יכול להיות שיש התייחסות לטבילת גיור, אשר נקדימון, כמורה דתי, היה חייב לעשות! (עמוד 67).

■ **"מלכות אלוהים"** לכתב יד יווני עתיק (כלומר MS א) וגם לאבות הכנסיות, יש משפט "מלכות השמים" אשר נפוץ בבשורה של מתי. עם זאת, הביטוי "מלכות אלוהים" מופיע ביוחנן ג 3 (המקומות היחידים שביטוי זה מופיע בבשורה של יוחנן הם בפרק ג פסוק 3 ופסוק 5). יוחנן, כתוב לגויים (כמו מרקוס ולוקס), והוא לא משתמש בגבוב דְבָרִים (מילים) יהודיים עבור שם אלוהים.

ג 6 כאן יוחנן משתמש שוב בדואליזם (מעל ומתחת) וזה נפוץ ביוחנן (ראה יוחנן ג 11).

ג 7 **"אתה..אתה"** מונח זה לא קיים בתרגום העברי. "אתה" הראשון מתייחס לנקדימון, "אתה" השני הוא לרבים,

עקרון שמתייחס לכל בני האדם (אותה משחק בין יחיד לרבים גם ביוחנן ג 11).

ניתן גם לפרש כמשהו שמתקשר לגזע היהודי (ראה יוחנן ד 12; ח 53). יוחנן, אשר כותב לקראת סוף המאה הראשונה, מתמודד עם הגנוסטיקה, וגם עם היריות יהודית גזענית.

■ **"חייב"** הפועל היווני *dei* ("זה הכרחי", BAGD 172), אינדיקציה (present active indicative) הוא בשימוש שלוש פעמים בפרק ג (יוחנן ג 7, 14, 30). הפועל מצוין את הדברים שצריכים להתרחש על מנת שהתוכנית של אלוהים תתקדם. (ראה יוחנן ד 24; ט 4; י 16; יב 34; כ 9)

ג 8 ישנו משחק במילה (רוח *ruach*) העברית (והארמית) והמילה היוונית (*pneuma*) שמשמעותה גם "רוח",

"נשימה". הנקודה היא שגם לנשימה וגם לרוח יש חופש. אתה לא יכול לראות את הרוח, אבל אתה יכול לראות את ההשפעה; כך גם, רוח האלוהים. הישועה של בני האדם היא לא בשליטתו, אבל היא בשליטת הרוח (ראה יחזקאל לז). זה אפשרי שהכתוב ביוחנן ג 5-7 משקף את אותה האמת. הישועה היא שילוב של חניכת הרוח (ראה יוחנן ו 44, 65) ותגובת האמונה של האדם (ראה יוחנן א 12; ג 16, 18).

הבשורה של יוחנן מתמקדת באופן ייחודי באדם ובעבודת הרוח (ראה יוחנן יד 17, 25-26, טז 7-15). יוחנן

רואה את העידן החדש של הצדקה כעידן רוח האלוהים.

פסוק 8 מדגיש על החידה מדוע חלק מהאנשים מאמינים כאשר שומעים/רואים את הבשורה וחלק לא. יוחנן

טוען שאף אחד לא יכול להאמין אם אין מגע רוחני (ראה יוחנן א 13; ו 44, 65). פסוק זה מחזקת תאולוגיה זו. עם זאת, כאשר אתה מגיב לברית (כלומר, אתה מקבל את ההצעה שאלוהים נותן לך) הרוח מבטיחה לגעת בך. מדוע יש המסרבים להאמין זו תעלומה גדולה (כלומר, בני האדם מתמקדים בעצמם בעולם חוטא). ככל שאני מזדקן, ככל שאני לומד יותר את כתבי הקודש, ככל שאני משרת יותר, אני כותב יותר על "המסתורין" בחיים. כולנו חיים בערפל חשוך (ראה א קוריתים יג 12) במרד של בני אדם! היכולת שלנו להסביר או לנסח אחרת, או לפתח תאולוגיה שיטתית, היא לא חשובה כמו האמונה במשיח. איוב מעולם לא אמר "למה"!

נושא מיוחד: נשימה, ורוח בברית הישנה
SPECIAL TOPIC: BREATH, WIND, SPIRIT (OT)

המונח רוח בעברית (BDB 924) והמונח ביוונית *pneuma* משמעותם "רוח", נשימה (see Special Topic: Spirit in the Bible). לעיתים קרובות הרוח קשורה לבריאה (ראה בראשית א 2; איוב כו 13; תהילים קד 30). הברית הישנה לא נותנת תמונה ברורה נושא המערכת יחסים בין אלוהים לרוח (see Special Topic: The Trinity). באיוב כח 26-28; תהילים קז 24; ומשלי ג 19; ח 22-23 אלוהים משתמש במילה "חכמה" (BDB 315, שם עצם בנקבה, ראה תהילים ח 12) בשביל לצור את כל הדברים. בברית החדשה ישוע הוא הנציג של אלוהים בבריאה (ראה יוחנן א 3-1; א קורנתים ח 6; קולוסים א 15-17; עברים א 2-3). כמו בגאולה, כך גם בבריאה, יש עבודה של השילוש. בראשית א בעצמו אינו מדגיש כל גורם משני (השווה ישעיהו מה 5-7)

יוחנן ג 9-15 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
9 השיב נקדימון ואמר לו: "כיצד יתכנו הדברים האלה? ענה ישוע ואמר אליו: "אתה מורה בישראל ואיך יודע את זאת? 11 אמן אמן אני אומר לך, את אשר אנו יודעים אנחנו מדברים ואת אשר ראינו על זה אנחנו מעידים, ואת עדותנו אינכם מקבלים. 12 אם באמרי לכם דברים מענייני הארץ אינכם מאמינים, איך תאמינו אם אמר לכם דברים מענייני השמים? 13 איש לא עלה השמימה מלבד זה שירד מן השמים -- בן-האדם. (משלי ל' ד') 14 וכמו שהגביה משה את הנחש במדבר, כך צריך שיורם בן-האדם (במדבר כא' ט') 15 למען יהיו חיי עולם לכל המאמין בו;

ג 9-10 נקדימון היה צריך להבין את המינוח הסמלי של ישוע לאור (1) טבילת הגיור היהודית (2) לימודיו של יוחנן המטביל.

אולי ישוע בכוונה מוריד בערכו של הידע האנושי; אפילו מישהו כמו נקדימון; מנהיג היהודים, לא הבין לחלוטין את הדברים הרחוקים. הבשורה של יוחנן נכתבה לתקופה את התנועה הגנוסטיקה תנועה דתית-רוחנית שרואה בידיעה נסתרת של האמת הרוחנית תנאי הכרחי לגאולת האדם. ישוע הוא האור האמיתי (ראה יוחנן ג 19) בשביל כולם ולא רק בשביל קבוצה מובחרת.

ג 11 "את אשר אנו יודעים אנחנו מדברים" הכינויים מתייחסים לישוע ויוחנן השליח (ראה יוחנן ג 11) או לישוע והאב, מה שיותר מתאים לכתוב (יוחנן ג 12). השורה היא לא השערה, אלא התגלות אלוהית!

□ "ואת עדותנו אינכם מקבלים." יוחנן לעיתים קרובות משתמש במונח לקבל (*lambanō*) ובמילות היחס prepositional compounds במובן תאולוגי.

1. לקבל את ישוע
א. שלילית (יוחנן א 11; ג 11, 32; ה 43, 47)
ב. חיובית (יוחנן א 12; ג 11, 33; ה 43; יג 20)
2. לקבל את הרוח
א. שלילית (יוחנן יד 17)
ב. חיובית (יוחנן ז 39)
3. לקבל את דבריו של ישוע
א. שלילית (יוחנן יב 48)
ב. חיובית (יוחנן יז 8)

SPECIAL TOPIC: WITNESSES TO JESUS ראה נושא מיוחד ביוחן א

ג 12 "אם...אם" המילה הראשונה היא מילת תנאי, ניתן להניח שהמילה מתחברת עם נקודת המבט של המחבר או עם מטרותיו הספרותיות. המילה השנייה היא גם מילת תנאי מדגם שלישי (מונח יווני) כלומר פעולה פוטנציאלית.

□ "אתה" מלת הגוף וריבוי פעלים. אולי נקדימון לא היה לבד והיו איתו תלמידים או פרושים כאשר הוא הגיע לישוע, או אולי זו יכולה להיות הצהרה כללית (כלומר נקדימון כנציג של קבוצה) לכל היהודים שלא האמינו ככתוב ביוחן ג 7 וגם 11.

ג 13 פסוק זה נועד לאשר את ההתגלות שהייתה לישוע לאב כאמת, שלמות, מקור ראשון, וייחודי (ראה יוחנן א 1-14). כאן אנחנו רואים עוד דוגמה לדואליזם האנכי ביוחן: השמיים לעומת הארץ, הפיזי לעומת הרוחני, היסוד של נקדימון לעומת היסוד של ישוע (ראה יוחנן א 51; ו 33, 38, 41, 50, 51, 58, 62). פסוק זה קובע (1) האלוהות (2) טרום קיום; וגם (3) התגלמות של ישוע האישיות נצחית מהשילוש (בנושא השילוש ראה נושא מיוחד ביוחן יד 26)

■ **"בן האדם"** ישוע מתאר את עצמו בתואר זה; אין שום רמיזה לאומנית, צבאית, משיחית ביהדות של המאה הראשונה. המונח מגיע מיחזקאל ב 1 ותהילים ח 4, המשמעות שם "בן אנוש" וגם בדניאל ז 13 יש רמז על האלוהות. המונח משלב את הפרדוקס של האישיות של ישוע, כאלוהים במלואו וכאדם במלואו (ראה א יוחנן ד 3-1).

ג **14-21** קשה לדעת באיזה שלב השיחה בין ישוע לנקדימון הסתיימה והתחילו הערותיו של ישוע או יוחנן השליח. ישנה אפשרות ששאר הבשורות הסינופטיות מתעדות את השרות שישוע עשה לציבור, בעוד יוחנן מתעד את המפגשים הפרטיים שהיו לישוע עם תלמידיו. להלן החילוק של פסוקים 14-21

1. 14-15 התייחסות לישוע

2. 16-17 התייחסות לאב

3. התייחסות לבני האדם

חשוב לזכור בין אם זה ישוע או יוחנן הדבר לא משפיע כל האמת של ההצהרות!

ג **14** **"יִכְמוּ שְׁהַגְבִּיהַ מִשָּׁה אֶת הַנְּחֹשׁ"** יש התייחסות לספר במדבר כ 4-9 בפסוקים אלה יש תיאור של תקופת המשפט במדבר. האמת המרכזית היא שבני האדם חייבם לבטוח ולצייץ לדבר אלוהים, גם אם הם לא מביאים את דברו במלואו. אלוהים סיפק דרך לבני ישראל להינצל מנשיכות הנחש אם הם רק יאמינו. האמונה זו באה לידי ביטוי על ידי ציות לדברו/הבטחתו (ראה במדבר כ 8).

■ **"שְׁהַגְבִּיהַ"** משמעות המילה ביוונית (ראה יוחנן ח 28; יב 32, 34) "מרומם ביותר" (ראה מעשי שליחים ב 33; ה 31; פיליפים ב 9) ויוחנן לעיתים קרובות משתמש במונח זה עבור שתי משמעויות (דו משמעי ראה יוחנן א 5; ג 3, 8). כמו שאלוהים הבטיח גאולה לאלו שנשכו על יד הנחש אם רק יאמינו בדברו ויסתכלו על נחש הנחושת, כך גם, אלה המאמינים בדבר אלוהים (הבשורה על המשיח, אחד שהיה על הצלב) ובטחים בישוע יקבלו גאולה (ינצלו) מנשיכת (ראה יוחנן יב 31-32) הנחש (השטן, החטא).

ג **15-18** **"כל" (יוחנן ג 15) "כל" (יוחנן ג 16) "המאמין" (יוחנן ג 18)** האהבה של אלוהים היא הזמנה לכל בני האדם (ראה ישעיהו נ 3-1; יחזקאל יח 22, 32; יוחנן א 29; ג 16; ו 33, 51; ב קורинתיים ה 19; א טימותיאוס ב 4; ד 10; טיטוס ב 11; ב פטרוס ג 9; א יוחנן ב 2; ד 14). אלוהים מציע את הישועה לכולם, אך לא כולם מקבלים אותה!

ג **15** **"המאמין"** זוהי השתתפות פעילה במתרחשת בהווה. אמונה היא ביטחון מתמשך. ראה הערות ביוחנן א 12 ונושא יוחד ביוחנן א 7 וגם ב 23.

■ **"בו"** זה מתייחס לא רק לעובדות (אמת תאולוגית) על ישוע, אלא גם מערכת יחסים אישית איתו. הישועה היא (1) מסר להאמין; (2) אדם שמקבל ומציית; (3) חיים שיחיה אותו האדם! הצורה הדקדוקית כאן היא יוצאת דופן. ישנו שם גוף עם מילת יחס שילוב זה ניתן למצוא רק ביוחנן; בדרך כלל זו רק מילת יחס; זה אפשרי שיש התייחסות "יתכן ויהיו חיי עולם" (ראה *The New Testament in Basic English* by Harold Greenlee).

ג **15, 16** **"חיי עולם"** המונח היווני (zoē) מתייחס לאיכות ולכמות (ראה יוחנן ה 24). במתי כה 46 אותה מילה מתארת הפרדה נצחית. ביוחנן zoē (בשימוש 33 פעמים, בעיקר בפרקים ה' ו') בדרך כלל (הפועל מתאר חיים ארציים, כלומר ד 50, 51, 53) מתייחס לתחייה, לחיים אסכטולוגיים, או לחיים בעידן החדש, החיים של אלוהים בכבודו ובעצמו. בין כל הבשורות יוחנן הוא "יחודי" והוא שם דגש על "חיי עולם". נושא מרכזי והמטרה של הבשורה (ראה יוחנן ג 15; ד 36; ה 39; ו 54, 68; י 28; יב 225; יז 2, 3)

יוחנן ג 16-21 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
¹⁶ כִּי כֹה אֱהָב אֱלֹהִים אֶת הָעוֹלָם עַד כִּי נָתַן אֶת בְּנוֹ יְחִידוֹ לְמַעַן לֹא יֵאבֵד כָּל הַמֵּאֲמִין בּוֹ, אֲלֵא יִנְחַל חַיֵּי עוֹלָם.¹⁷ הֵן הָאֱלֹהִים לֹא שָׁלַח אֶת בְּנוֹ אֶל הָעוֹלָם לְשַׁפֵּט אֶת הָעוֹלָם, אֲלֵא כְּדֵי שִׁיָּשַׁע הָעוֹלָם עַל-יָדוֹ.¹⁸ הַמֵּאֲמִין בּוֹ אֵינְנוּ נִדּוֹן. מִי שֶׁאֵינְנוּ מֵאֲמִין כְּבָר נִדּוֹן, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא הָאֲמִין בְּשֵׁם בֶּן-הָאֱלֹהִים הַיְחִיד.¹⁹ וְזֶהוּ הַדִּין: הָאֹר בָּא אֶל הָעוֹלָם וּבְנֵי הָאָדָם אֶהְבּוּ אֶת הַחֹשֶׁךְ יוֹתֵר מִן הָאֹר, כִּי רָעִים הָיוּ מֵעַשְׂיָהֶם.²⁰ כָּל עוֹשֵׂה עוֹלָה שׁוֹנֵא אֶת הָאֹר וְאֵינוּ בָּא אֶל הָאֹר פֶּן יִכְחוּ מֵעַשְׂיוֹ.²¹ אֲוֹלָם עוֹשֵׂה הָאֲמֵת בָּא אֶל הָאֹר לְמַעַן יִגְלוּ מֵעַשְׂיוֹ כִּי נַעֲשׂוּ בְּאֱלֹהִים."

ג **16** **"כי כה אהב"** זוהי אינדיקציה מיוחדת של הפועל (כמו בפועל "נתן"), אשר כאן מדובר במעשה שהושלם בזמן עבר (אלוהים שלח את ישוע). פסוקים 16-17 עוסקים בעיקר באהבת האב (ראה א יוחנן ד 7-21, במיוחד ביוחנן ג 9-10). "אהב" הוא המונח *agapao*. היה שימוש רב ביוונית הקלאסית. הכנסייה הכניסה למונח זה משמעות מסוימת. במקומות מסוימים יש קשר לאהבתו של האב או הבן, עם זאת, יש גם שימוש שלילי כשמדובר על אהבה אנושית (ראה יוחנן ג 19; יב 43; א יוחנן ב 15). תאולוגית זה סינונימי בברית החדשה, והמשמעות בברית החדשה היא נאמנות באהבה לברית של אלוהים. ביוונית קוינה בימיו של יוחנן, המונחים *agapao* ו *phileo* הם בעצם שם נרדף (השווה יוחנן ג 35 עם ה 20).

על הפרשנים לזכור שכל המילים משמשות לתאר אך שאלוהים נושא הכבודה של בני האדם (אנתרופומורפי).
 אנו חייבים להשתמש במילים שמתארות את העולם שלנו, הרגשות שלנו, ראיית העולם שלנו היא ניסיון לתאר אישיות
 רוחנית, נצחית, קדושה, ייחודית (אלוהים). כל אוצר המילים האנושי הוא במידה מסוימת אנלוגי או מטאפורי. אשר
 נגלה הוא נכון, אבל הוא לא הכל. העולם החוטי לא יכול להבין את המציאות האולטימטיבית.

נושא מיוחד: שפה אנתרופומורית לתאר אלוהות SPECIAL TOPIC: ANTHROPOMORPHIC LANGUAGE TO DESCRIBE DEITY

I. סוג זה של שפה (כלומר, אלוהות מתוארת מתארת במונחים אנושיים) נפוץ מאוד בבשרית השינה (כמה דוגמאות)

- א. חלקי הגוף הפיזי
1. עיניים – בראשית א 4, 31; ו 8; שמות לג 17; מדבר יד 14; דברים יא 12; זכריה ד 10
 2. ידיים – שמות טו 17; מדבר יא 23; דברים ב 15
 3. זרוע – שמות ו 6; טו 16; דברים ד 34; ה 15
 4. אוזניים – מדבר יא 18; א שמואל ח 21; ב מלכים יט 16; תהילים ה 1; י 17; יח 6
 5. פנים – שמות לג 11; ויקרא כ 3, 5, 6; מדבר ו 25; יב 8; דברים לא 17; לב 20; לד 10
 6. אצבע – שמות ח 19; לא 18; דברים ט 10; תהילים ח 3
 7. קול – בראשית ג 9, 11, 13; שמות טו 26; יט 19; דברים כו 17; כז 10
 8. רגל שמות כד 10; יחזקאל מג 7
 9. צורה אנושית – שמות כד 9-11; תהילים נז; ישעיהו ו 1; יחזקאל א 26
 10. מלאך אדוני – בראשית טז 7-13; כב 11-15; לא 11, 13; נח 15-16; שמות ג 4, 13-21; יד 19; שופטים ב 1; ו 22-23; יג 22-3
- ב. פעולות פיזיות (ראה דוגמאות)
1. מדבר כמנגנון הבריאה – בראשית א 3, 6, 9, 11, 14, 20, 24, 26
 2. הליכה (כלומר צליל) – בראשית ג 8; ויקרא כו 12; דברים כג 14
 3. סוגר את הדלת של תיבת נח – בראשית ז 16
 4. מריח את הקורבנות – בראשית ח 21; ויקרא כו 31; עמוס ה 21
 5. יורד – בראשית יא 5; יח 21; שמות ג 8; יט 11, 18, 20
 6. קובר את משה – דברים לד 6
- ג. רגשות אנושיות (דוגמאות)
1. התחרט – בראשית ו 6, 7; שמות לב 14; שופטים ב 18; א שמואל טו 29, 35; עמוס ז 3, 6
 2. כעס – שמות ד 14; טו 7; מדבר יא 10; יב 9; כב 22; כה 3, 4; לב 10, 13, 14; דברים ו 15; ז 4; כט 20
 3. קנאה – שמות כ 5; לד 14; דברים ד 24; ה 9; ו 15; לב 16, 21; יהושע כד 19
 4. שקץ/תיעוב – ויקרא כ 23; כו 30; דברים לב 19
- ד. מונחים משפחתיים (כמה דוגמאות)
1. אבא
- א. של ישראל – שמות ד 22; דברים יד 1; ישעיהו א 2; סג 16; סד 8; ירמיהו לא 9; הושע יא 1
- ב. של המלך – ב שמואל ז 11-16; תהילים ב 7
- ג. מטאפורות של פעולה אבהית – דברים א 31; ח 5; לב 14-6; תהילים כז 10; משלי ג 12; ירמיהו ג 4, 22; לא 20; הושע יא 4-1; מלאכי ג 17
2. הורה – הושע יא 4-1
 3. אמא – ישעיהו מט 15; סו 9-13 (אנלוגיה לאם מניקה)
 4. מחזר צעיר ונאמן – הושע א-ג

II. סיבות לשימוש בשפה זו

- א. זה הכרחי לאלוהים לגלות את עצמו לבני אדם. אין אוצר מילים אחר מאשר אנושי. אלוהים הוא רוח ואנחנו משתמשים לתאר אותו בגוף זכר בגלל האנשה (אנתרופומורפיזם).
- ב. אלוהים לוקח את ההיבטים המשמעותיים ביותר בחיי האדם ומשתמש בהם כדי לגלות את עצמו לעולם חוטי (אבא, אמא, הורה, מחזר).
- ג. לפעמים זה הכרחי (למשל בראשית ג 8), אבל אלוהים לא רוצה להיות מוגבל לשום צורה פיזית (ראה שמות כ; דברים ה)
- ד. האנתרופומורפיזם האולטימטיבי הוא התגלמותו של ישוע! אלוהים הפך לאדם פיזי, ניתן היה לגעת בו (ראה א יוחנן א 3-1) המסר של אלוהים הפך לדבר אלוהים (ראה יוחנן א 18-1).

III. לדין קצר, קרא G. B. Caird, *The Language and Imagery of the Bible*, chapter 10, "Anthropomorphism," in *The International Standard Bible Encyclopaedia*, pp. 152-154

□ **"כה"** פשוטו כמשמעו "באופן כזה" (ראה יוחנן ז 46; יא 48; יח 22) הוא מתאר שיטה, לא רגש! אלוהים הפגין את את אהבתו (ראה רומים ה 8) על ידי שנתן (יוחנן ג 16) ושלח (ראה יוחנן ג 17) את בנו למות עבור בני האדם (ראה ישעיהו נג; רומים ג 25; בקורנתים ב 21; א יוחנן ב 2).

□ **"עולם"** יוחנן משתמש במונח יווני *kosmos* זה במספר מובנים (ראה הערה ביוחנן א 10 ונושא מיוחד ביוחנן יד 17). פסוק זה גם הפריך את הדואליזם הגנוסטי בין רוח (אלוהים) וגוף. היוונים נטו לייחס הגוף לרוע. עבורם הגוף היה כלא של הניצוץ האלוהי שבתוך כל בני האדם. יוחנן לא מייחס את רוע לגוף או לבשר. אלוהים אוהב את העולם (כדור הארץ ראה רומים ח 22-8) ואת בני האדם (הבשר, ראה רומים ח 23). יכול להיות שיש עוד דו משמעות מכוונת דבר שנפץ ביוחנן (ראה יוחנן א 5; ג 3,8)

□ **"בנו יחידו"** זה אומר "יחודי, היחיד במינו". לא צריך להבין את המונח "יחידו" במובן (1) מיני או (2) במובן שאין ילדים אחרים. פשוט אומר שאין עוד ילדים כמו ישוע. ראה הערה מלאה ביוחנן א 14

□ **"כל המאמין בו"** פעיל בהווה, דגש על אמונה ראשונית שמתמשכת. ראה נושא מיוחד ביוחנן א 14 ו ב 23. זהו אישור שכתוב גם ביוחנן ג 15 עבור הדגשה. תודה לאלוהים על ש "כל המאמין בו"! יש איזון ואין קבוצה מיוחדת (גזע, אינטלקטואלי או תיאולוגי). זה לא ש "הריבונות של אלוהים" ו "חופש הבחירה של בני האדם" הם הדדי ובלעדי; שניהם אמת! אלוהים תמיד יוזם את התגובה ואת סדר היום (ראה יוחנן ו 44, 65), אבל הוא בונה את המערכת יחסים עם בני האדם באמצעות ברית. עליהם להגיב ולהמשיך להגיב להצעתו ודרישותיו! *phileō*

נושא מיוחד: פרדסטינציה (קלוויניזם) לעומת בחירה חופשית של האדם (ארמינאיזם)
SPECIAL TOPIC PREDESTINATION (CALVINISM) VERSUS HUMAN FREE WILL (ARMINIANISM)

טיטוס ב 11 הוא איזון של מקומות אחרים בברית החדשה בנושא הבחירה. אני חושב שזה יהיה מועיל תאולוגית אם אני יספק את הערות הפרשנות שלי מרומים ח 29, ט, וגם אפסים א.
א. רומים ח 29 – שאול משתמש במילה "הכיר" (*proginōskō*, "להכיר לפני") פעמיים, בפסוק זה וגם בפרק יא 2. בפרק יא 2 ההתייחסות היא לברית האהבה של אלוהית עם ישראל עוד מטרם עת. חשוב לזכור שהמונח "ידע" קשור למערכת יחסים, אינטימית, לא רק לדעת עובדות על מישהו (ראה בראשית ד 1; ירמיהו א 5). כאן הדבר נכלל בשרשרת אירועים נצחיים (ראה רומים ח 29-30). מונח זה קשור פרדסטינציה. עם זאת, יש לציין כי אפילו שאלוהים יודע הכל זה לא בסיס לבחירה שלו כי אם זה היה כך, אז הבחירה הייתה מבוססת על התגובה העתידית של העולם החוטא, הכוונה למעשי אדם. מונח זה נמצא גם במעשי השליחים כו 5; א פטרוס א 2, 20; ב פטרוס ג 17.
א. "הכיר" (*proginōskō*, "להכיר לפני")

המונחים "הכיר" וגם "קבע מראש" שניהם משתלבים עם מילת היחס "מקדם" לכן, התרגום הנכון הוא "לדעת מקדם", "להגדיר גבולות לפני", או "לסמן לפני". הפסוקים המכריעים בברית החדשה בנושא פרדסטינציה הם כתובים ברומים ח 28-30; אפסים א 13-14 ורומים ט. פסוקים אלה מדגישים שאלוהים הוא ריבון. הוא בשליטה מחולטת על כל הדברים. יש תוכנית אלוהית שאלוהים עובד עליה והיא עבור זמן ההווה. עם זאת, תוכנית זו היא לא שרירותית או סלקטיבית. היא מבוססת לא רק על הריבונות וידע אלוהים, אלא גם על האופי שלא משתנה של אלוהים שמלא באהבה, רחמים, וחסד שאנחנו לא ראויים לו.

חשוב להיות זהירים מהאינדיבידואליזם ולהט האוונגליות המערבית (אמריקאית) ולא לפספס אמת זו. אנחנו גם צריכים לשמור את עצמנו מפני להיות מקוטבים לתוך הקונפליקט ההיסטורי, התאולוגי בין אוגוסטינוס לפלאגיוס או הקונפליקט בין קלוויניזם לארמינאיזם.

ב. "עד מראש" (*proorizō*, "להגדיר גבולות לפני")

פרדסטינציה אינה דוקטרינה שנועדה להגביל את אהבתו, חסדו ורחמיו של אלוהים, וגם לא להוציא חלק מהבשורה. פרדסטינציה נועדה בשביל לחזק את המאמינים על ידי עצוב השקפת עולמם. אלוהים הוא בעד כל האנושות (ראה א טימותיאוס ב 4; ב פטרוס ג 9). אלוהים שולט בכל הדברים. מי או מה יכול להפרידו ממנו (ראה רומים ח 39-31)? אלוהים רואה את כל ההיסטוריה בהווה; בני האדם מוגבלים בזמן. הפרספקטיבה והיכולות המנטליות שלנו מוגבלות. אין סתירה בין ריבונותו של אלוהים ורצונו החופשי של האדם. זהו מבנה של ברית. זו דוגמה נוספת לאמת למתח שיש באמת ששיית לדיאלקטיקה. דוקטרינות של המקרא מוצגות מנקודות מבט שונות. לעיתים קרובות הן מוצגות בצורה פְּרִדוּקְסִילִית. האמת היא איזון בין זוגות מנוגדים לכאורה. אסור לנו לשבור את המתח ולבחור

- באחת האמיתות. אסור לנו לבודד אמת מסוימת.
 חשוב לציין שמטרת הבחירה היא לא רק לאפשר לאדם ללכת לגן עדן אחרי המוות, אלא גם להיות לחיות
- בצלם משיח בהווה (אפסים א 4; ב 10). נבחרנו להיות "קדושים וללא דופי". אלוהים בוחר לשנות אותנו בצורה כזו שאחרים יראו את השינוי ויבואו לידי אמונה באלוהים דרך המשיח. פרדסטינציה אינה זכות אישית, אלא אחריות של ברית. זו האמת הגדולה של המסר. זו המטרה של המשיחיות. קדושה היא רצונו של אלוהים לכל מאמין. הבחירה של אלוהים היא שנהיה בצלם בנו (ראה אפסים א 4) ולא עמדה מיוחדת. בשביל שצלם אלוהים, שניתן לאדם בבריאה (ראה בראשית א 26; ה 1, 3; ט 6) ישתקם.
- ג. "יעד להדמות לצלם בנו" - המטרה הסופית של אלוהים היא לשקם את צלמו שאבד בעקבות החטא. היעד של המאמינים להיות בצלם בנו (ראה אפסים א 4)
- ..II
- רומים ט
- א. רומים ט זה אחד המקומות החזקים בברית החדשה שמדברים על ריבונותו של אלוהים (עוד מקום הוא באפסים א 14-3), בעוד פרק י' מציין בברור את הרצון החופשי של האדם (ראה "כולם" פסוק 4; "כל מי" פסוק 11, 13; "כל" פסוק 12 [פעמיים]). שאול אף פעם לא ניסה ליישב מתח תיאולוגי זה. יש אמת בשני הצדדים! רוב הדוקטרינות במקרא מוצגות בזוגות פרדוקסליים או דיאלקטיים. בצורה הגיונית רוב מערכות התאולוגיה הן חצי אמת. אוגוסטיניזם וקלוויניזם לעומת פלגיאניות וארמיניזם יש בהם אלמנטים של אמת וטעות. המתח המקראי שקיים בין הדוקטרינות הוא עדיף על כל מערכת טקסטואלית, דוגמטית, תאולוגית אשר מגבילה את הפרשנות של המקרא.
- ב. אמת זו (נמצאת ברומים ט 23) כתובה גם ברומים ח 29-30 ואפסים א 4, 11. בפרק זה יש את הביטוי החזק ביותר של ריבונותו של אלוהים בברית החדשה. אין מחלוקת שאלוהים הוא בשליטה מלאה של הבריאה והגאולה. אין לרכך או להוריד מהערך של אמת זו. עם זאת, הכל חייב להיות באיזון עם הבחירה של אלוהים להיות בברית בשביל להיות חלק מבני האדם, שנבראו בצלמו. זה נכון שחלק מהבריתות בברית הישנה, כמו בראשית טו, הן ללא תנאים ואינן מתייחסות כלל לתגובה אנושית, אבל ישנן בריתות אחרות שהן דורשות תגובה והן בתנאי (למשל, עדן, נח, משה, דוד). לאלוהים יש תוכנית גאולה בשביל הבריאה שלו; שם אדם לא יכול להפריע לתוכנית זו. אלוהים בחר בבני אדם לקחת חלק בתוכנית שלו. הזדמנות זו להיות חלק בעצם פותחת מתח תאולוגי בין הריבונות של אלוהים (רומים ט) לבין הרצון החופשי של האדם (רומים י').
- אין זה נכון לבחור דגש מקראי אחד ולהתעלם מאחד. יש מתח בין דוקטרינות בגלל שאנשי המזרח מציגים את האמת בזוגות דיאלקטיים או במתחים. דוקטרינות יש להשוות ביחס לדוקטרינות אחרות. האמת היא פסיפס של אמיתות.
- ..III
- אפסים א'
- א. הבחירה היא דוקטרינה טובה. עם זאת, זו לא הזדמנות למשוא פנים, אלא הזדמנות להיות ערוץ, או כלי ואמצעי עבור גאולה של אחרים! בברית הישנה המונח בעיקר שימש לשרות; בברית החדשה הוא משמש בעיקר לישועה אשר יוצאת לפועל בשרות. הכתובים מעולם לא משלים את הסתירה שלכאורה יש בין הריבונות של אלוהים לבין הרצון החופשי של האדם, הם מאשרים את שני הצדדים! דוגמה טובה למתח מקראי זה ניתן למצוא ברומים ט בנושא הבחירה הריבונות של אלוהים ורומים י' בנושא התגובה הנדרשת מהאדם (ראה י 11, 13).
- המפתח למתח התיאולוגי הזה נמצא ברומים א 4. ישוע הוא האיש שנבחר על ידי אלוהים וכולם יכולים לבוא דרכו (Karl Barth). ישוע הוא תשובת "הכן" לצורך של העולם החוטא (Karl Barth). הכתוב באפסים א 4 מסייע להבהיר את הבעיה על ידי ההכרזה שהמטרה של פרדסטינציה היא לא רק להגיע לגן עדן, אבל קדושה (צלם משיח). לעתים אנחנו נמשכים ליתרונות של הבשורה ומתעלמים מהאחריות! הקריאה שלנו (הבחירה) גם בשביל זמן הווה וגם בשביל הנצח.
- דוקטרינות באות ביחס לאמיתות אחרות, לא לאמיתות בודדות ולא קשורות. אנלוגיה טובה תהיה הכוכבים לעומת כוכב אחד. אלוהים מציג את האמת בז'אנרים מזרחיים, לא מערביים. אסור לנו להסיר את המתח הנגרם על ידי זוגות דיאלקטיים (פרדוקסליים) של אמיתות דוקטרינריות (אלוהים כמו טרנסצנדנטי לעומת אלוהים בפוטנציה; ביטחון לעומת שקדנות; ישוע כשווה עם האב לעומת ישוע הכפוף לאב; החופש המשיחי לעומת האחריות של המאמינים לברית עם אלוהים, וכו').
- המונח התיאולוגי של "ברית" מאחד את הריבונות של אלוהים (שתמיד לוקח את היוזמה וקובע את סדר הדברים) עם התגובה הראשונית של האדם שמלווה בחזרה בתשובה ואמונה מתמשכת. יש להיזהר בלימוד הטקסט ולא להתמקד בצד אחד של הפרדוקס ו להתעלם מהשני! תיזהר לטעון רק את הדוקטרינה או המערכת התאולוגית המקובלת עליך.
- ב. "בחר אותנו" באפסים א 4 הוא זמן הטית המדגיש את הנושא. הדגש על הבחירה של אלוהים מטרם עת. אין להבין את הבחירה של אלוהים במובן האסלאמי של הדטרמיניזם, וגם לא בתחושה אולטרה קלוויניסטית, אבל הדרך הנכונה היא במובן ברית. אלוהים הבטיח לגאול את העולם החוטא (ראה בראשית ג 15). אלוהים קרא ובחר באברהם לבחור בכל האנושות (ראה בראשית יב 3; שמות יט 5-6). אלוהים בעצמו בחר בכל אחד שיסכים להאמין לממש את האמונה בישוע. אלוהים תמיד לוקח את היוזמה של בתהליך ישועה (ראה יוחנן ו 44, 65). פסוקים אלה ורומים ט' הם הבסיס המקראי לדוקטרינת הפרדסטינציה שהודגשה על ידי אוגוסטינוס וקלווין.

אלוהים בחר במאמינים לא רק לישועה (הצדקה), אלא גם להתקדשות (ראה קולוסים א 10-12). יש התייחסות אל (1) עמדתנו במשיח (ראה ב קורינתים ה 21) או (2) הרצון של אלוהים להוליד את דמותו אצל ילדיו (ראה ב 10; רומים ח 28-29; גלטים ד 19). הרצון של אלוהים עבור הילדים שלו הוא שגם הם יגיעו לגן העדן בעתיד וגם יחיו בצלם המשיח בהווה!

"בו" הוא מונח מפתח באפסים א 4. הברכות של האב, החסד, והישועה מגיעות דרך המשיח (ראה יוחנן יד 6). שים לב לצורה הדקדוקית (יחס המקום) בפסוק 3; במשיח"; פסוק "בו"; פסוק 7 "בו"; פסוק 9 "בו"; פסוק 10 "במשיח", "בו"; פסוק 12 "במשיח"; פסוק 13 "בו" (פעמיים). ישוע הוא תשובת "הכן" לצורך של העולם החוטא (Karl Barth). ישוע הוא האיש שנבחר על ידי אלוהים וכולם יכולים לבוא דרכו. כל ברכות אלוהים באב מגיעות דרך המשיח. הביטוי "מאז הוּסַד תבל" כתוב גם במתי כה 34; יוחנן יז 24; א פטרוס א 19-20 וספר התגלות. יג 8 מגלה את פעילות הגאולה של השילוש עוד לפני בראשית א 1. בני אדם מוגבלים על ידי תחושת הזמן; בשבילנו הכל מתחלק בין העבר, הווה, והעתיד, אבל לא לאלוהים.

מטרת הפרדסטינציה היא קדושה, ולא פריבילגיה. הקריאה של אלוהים היא לא רק לילדים הנבחרים של אדם אלא לכולם! זו קריאה להיות מי שאלוהים רצה מבראשית, בצלמו (ראה א לתסלוניקים ה 23; ב לתסלוניקים ב 13; בדמותו (ראה בראשית א 26-27). זו טרגדיה להפוך את הפרדסטינציה לעיקרון תאולוגי במקום חיי קדושה. לעיתים קרובות התאולוגיה שלנו חזקה יותר מהטקסט המקראי.

המונח "חסר אשמה" (*amōmos*) או "ללא דופי" בשימוש של (1) ישוע (ראה עברים ט 14; א פטרוס א 19); (2) זכריה ואלישבע (ראה לוקס א 6); (3) שאול (ראה פיליפים ג 6); (4) כל המאמינים האמתיים (ראה פיליפים ב 15; א לתסלוניקים ג 13; ה 23). רצונו של אלוהים עבור כל מאמין הוא לא רק שיגיע לגן עדן בעתיד, אבל גם צלם המשיח בהווה (ראה רומים ח 29-30; גלטים ד 19; א פטרוס א 2). על המאמינים לשקף את אופי האלוהים לעולם חוטא לצורך בישור הבשורה דקדוקית הביטוי "באהבה" בפסוק זה לא מתחבר עם פסוק 4 או 5. עם זאת, כאשר יש שימוש בביטוי זה במקומות אחרים באפסים זה תמיד מתייחס לאהבה אנושית לאלוהים (ראה ג 17; ד 2, 15, 16).

ג. באפסים א 5 הביטוי "הוא יעד אותנו" הוא זמן הטית פועל בִּינּוּנִי (AORIST ACTIVE PARTICIPLE). מונח יווני זה מורכב משני מילים "לפני" ו-"סימן". יש התייחסות לתוכנית הגאולה של אלוהים שיעד מראש (ראה לוקס כב 22; מעשי השליחים ב 23; ד 28; יז 31; רומים ח 29-30). פרדסטינציה היא אחת מכמה אמיתות הקשורות לישועה של המין האנושי. זה חלק דפוס תיאולוגי או סדרה של אמיתות שקשורות אחת לשנייה. אין לבדוד כל חלק ולתת לו דגש! האמת המקראית ניתנה לנו בסדרה של זוגות מתוחים, ופרדוקסליים. דומינציונליזם נוטה להסיר את המתח המקראי על ידי הדגשה של אחת מן האמיתות הדיאלקטיות (פרדסטינציה לעומת הבחירה חופשית של האדם; ביטחון המאמין לעומת התמדה של הקדושים; החטא הקדמון לעומת חטא רצוני; חוסר חטא לעומת חטא; התקדשות מיידית לעומת התקדשות בתהליך; אמונה לעומת מעשים; החופש של המאמין לעומת אחריות המאמין; נשגבות לעומת אימננטיות). הבחירה של אלוהים אינה מבוססת על ידיעה מוקדמת של הביצועים האנושיים, אלא על אופיו הנדיב (ראה פסוק 9 & 11). אלוהים רוצה שכולם (לא רק אנשים מיוחדים כמו שבדת הגנוסטית או בדת הקלוויניסטית של ימנו) ייושעו (ראה יחזקאל יח 21-23, 32; יוחנן ג 16-17; א טימותיאוס ב 4; ד 10; טיטוס ב 11; ב פטרוס ג 9). חסדו ל אלוהים (אופי האלוהים) הוא המפתח התאולוגי למקום זה, (כלומר פסוק 6a, 7c, 9b), כשם שרחמיו של אלוהים הם המפתח למקומות אחרים בנושא פרדסטינציה, רומים ט-יא'.

חסדו ורחמיו של אלוהים הם התקווה היחידה של העולם החוטא (ראה ישעיהו נג 6 ועוד ועוד מספר מקומות מהברית הישנה שמצוטטים ברומים ג 9-18. חשוב מאוד לפרש את הפרקים התיאולוגיים הראשונים כדי להבין ששאלו מדגיש את הדברים האלה מכיוון שהם בכלל לא קשורים למעשי אדם; פרדסטינציה (פרק 1), חסד (פרק 2), ותוכנית הגאולה הנצחית של אלוהים (מסותרין, אפסים ב 11-13). יש איזון שמדגיש לימודי שקר בנושא צדקה אנושית וגאווה.

■ "למען לא יאבד" הרמיזה כאן שחלק יאבדו (זמן הטית פועל ביוונית קלאסית המציין עבר מבלי להתייחס למשך הפעולה). האבדן שלהם (*amollumi*) קשור באופן ישיר לחוסר אמונתם ותגובתם לישוע (ראה יוחנן יא 25). אלוהים לא מכוון, או בכוח גורם לחוסר אמונתם (ראה זכריה יח 23, 32; א טימותיאוס ב 4; ב פטרוס ג 9). רבין ניסו לקחת מונח זה

פשוטו כמשמעו ועל ידי כך רמזו על הצורך להשמיד את הרשעים. דבר שסותר את הכתוב בדניאל יב 2 ומתי כה 46. זו דוגמה טובה של מאמינים כנים שמאלצים ספרות פיגורטיבית מזרחית לתוך פורמט של פרשנות מערבית (מילולית והגיבונית). למידע נוסף בנושא ראה Robert B. Girdlestone's *Synonyms of the Old Testament*, pp. 275-277. ראה נושא מיוחד *apolummi* הרס ביוחנן י 10. שים לב שיוחנן חושב וכותב בקטגוריות דואליות (כלומר, אבדון לעומת חיי עולם). אוצר המילים והמבנה התיאולוגי של לימודיו של ישוע שונה מאוד בין יוחנן והבשורות הסינפטיות.

זה מעניין כמה חופש היה לכותבי הבשורות (תחת הכוונה אלוהית, כלומר, השראה) לכתוב כל בשורה בדרך אוונגליסטית לקהל הנבחר שלהם. ראה Gordon Fee and Douglas Stuart, *How To Read The Bible For All Its Worth*, pp. 127-148.

ג 17 "לשפוט את העולם" ישנם מספר מקומות בבשורה של יוחנן שמכריזים שישוע הגיע כמושיע, לא כשופט (ראה ג 17-21; ח 15; יב 47). עם זאת, ישנם מקומות אחרים שמכריזים שישוע הגיע לשפוט, וישפוט בעתיד (ראה יוחנן ה 22-23, 27; ט 39; ויש גם מקומות בברית החדשה, מעשי השליחים י 42; יז 31; ב טימותיאוס ד 1; א פטרוס ד 5). כמה הערות תיאולוגיות

1. אלוהים נתן את תפקיד המשפט לישוע כפי שעשה עם בריאה וגאולה כאות כבוד (ראה יוחנן ה 23)
2. ישוע לא הגיע בפעם הראשונה לשפוט, אלא להציל (ראה יוחנן ג 17), אבל בגלל העובדה שאנשים דוחים אותו, הם שופטים את עצמם.
3. ישוע יחזור כמלך המלכים וכשופט (ראה יוחנן ט 39)

ג 18 פסוק זה חוזר על הנושא של ישועת חינוך דרך המשיח לעומת העונש והמשפט. אלוהים לא שולח אנשים לגיהנום. הם שולחים את עצמם. לאמונה יש תוצאות מתמשכות ("מאמין", זו פעולה מתמשכת) וגם כך חוסר אמונה ("כבר נדון", זה אומר "מפני שלא האמין"). ראה נושא מיוחד ביוחנן ב 23 ו ט 7.

ג 19-21 "ובני האדם אהבו את החשך יותר מן האור" הרבה אנשים ששמעו את הבשורה דחו אותה, לא מסיבות אינטלקטואליות או תרבותיות, אלא בעיקר בגלל סיבות מוסריות (ראה איוב כד 13). האור מתייחס אל המשיח (ראה יוחנן א 9; ח 12; ט 5; יב 46) והמסר שלו לאהבת אלוהים, הצורך של האנושות, התנאי של המשיח, והתגובה הנדרשת. זהו מוטיב חוזר מיוחנן א 1-18.

ג 19 "זהו הדין" הדין, כמו ישועה, הוא גם במציאות נוכחית (ראה יוחנן ג 19; ט 39) וגם יושלם בעתיד (ראה יוחנן ה 27-29; יב 31, 48). המאמינים חיים בהווה ("כבר" יש הבנה של חזון אחרית הימים) אבל הם גם חיים במשהו שעוד לא קרה (החזון שיושלם). חיי המאמינים הם שמחה וגם מאבק קשה; זהו ניצחון לאחר מספר נפילות; ישנה הבטחה אבל עם זאת יש גם הזהרות בנושא של התמדה ושקדנות!

ג 21 "עושה האמת" מכיוון ש "האור" (ראה יוחנן ג 19, 20 [פעמיים], 21) מתייחס לישוע, זה אפשרי ש "אמת" גם מתקשרת עם דגש גדול. ישנו ציטוט Robert Hanna in *A Grammatical Aid to the Greek New Testament* quotes N. Turner in his *Grammatical Insights into the New Testament* השליח של האמת" (עמוד 144).

מבחינה תיאולוגית פסוק זה מבטא את אותה האמת כמו מתי ז. ניתן לתאר את המאפיינים של חיי הנצח. אדם לא יכול באמת לפגוש את אלוהים במשיח, להתמלא ברוח הקודש, ולא להשתנות. משל הזרע מתמקד בפרי שעלינו לתת, ולא בבניטה (ראה מתי יג; מרקוס ד; לוקס. שימו לב לדיון של יוחנן בפרק טו 1-11). המעשים שלו לא יביאו לישועה, אבל הם עדות לישועתנו (ראה אפסים ב 8-9, 10).

שאלות לדיון

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתה אחראי לפרש בעצמך את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתה, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתה לא צריך להשאיר את זה לפרשן.

שאלות לדיון אלו ניתנו כדי לעזור לך לחשוב היטב על הנושאים הגדולים בחלק זה של הספר. הן נועדו להיות מעוררי חשיבה ולא סופיות.

1. מה משמעות הביטוי "נולד מחדש"?
2. למה המילה "מים" מתייחסת בפסוק 5 ולמה?
3. מהו תהליך "האמונה" (אמונה שמצילה) כולל בתוכו?
4. האם הכתוב ביוחנן ג 16 מדבר על אהבתו של ישוע כלפי האנושות או אהבתו של האב?
5. איך הקלוויניזם קשור לכתוב ביוחנן ג 16?
6. האם המונח "אבד" פירושו השמדה?
7. הגדר את "האור"

תובנות לפסוקים 22-36

- א. יוחנן מדגיש את האלוהות של ישוע המשיח מתחילת הבשורה באמצעות דיאלוגים ומפגשים אישיים. פרק זה ממשיך באותה מבנה.
- ב. יוחנן, כותב הבשורה שלו לקראת סוף המאה הראשונה, והוא מתעסק במספר שאלות שהתפתחו מאז ששאר הבשורות הסינופטיות נכתבו. אחד הנושאים קשור לקבוצה גדולה שכפרה בעקבות יוחנן המטביל (ראה מעשי השליחים יח 24-ט 7). יש משמעות לכך שביוחנן א 8-6, 19-36, ג 22-36 אנחנו קוראים שיוחנן המטביל מצהיר את התפקיד הנחות שלו בפני ישוע מנצרת ומכיר על ישוע כהמשיח.

לימוד מילים וביטויים

יוחנן ג 22-24 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
22 **אחרי הדברים האלה בא ישוע עם תלמידיו לארץ יהודה ושם שהה עמם והטביל.**²³ גם יוחנן היה מטביל בעינון על-יד שלם, שכן מים רבים היו שם והאנשים באו ונטבלו;²⁴ זאת עוד לפני שהשלך יוחנן לכלא.

ג 22 **"בא ישוע עם תלמידיו לארץ יהודה"** השרות המוקדם של ישוע ביהודה ובגליל לא מוזכר בשאר הבשורות הסינופטיות. ספרי הבשורה אינם ביוגרפיות כרונולוגיות של ישוע. ראה Gordon Fee and Douglas Stuart, *How to Read the Bible For All Its Worth*, pp. 127-148.

▣ **"שהה עמם"** ישוע בישר להמונים אבל הוא היו שיחות נרחבות עם תלמידיו. הוא שפך את עצמו לתוכם (נתן מעצמו). מתודולוגיה זו היא המוקד של שני ספרים נפלאים מאת Robert E. Coleman, *The Master Plan of Evangelism and The Master Plan of Discipleship*, שני הספרים מדגשים את המעורבות האישית של ישוע בקבוצה הקטנה.

▣ **"והטביל"** מהכתוב ביוחנן ד 2 אנחנו לומדים שישוע בעצמו לא הטביל, אבל תלמידיו כן. בהתחלה המסר של ישוע היה מאוד דומה למסר של יוחנן המטביל. זה היה מסר מהברית הישנה של חזרה בתשובה והכנה. הטבילה שהוזכרה כאן אינה טבילה נוצרית אלא טבילה המסמלת חזרה בתשובה ופתיחות רוחנית.

ג 23 **" יוחנן היה מטביל בעינון על-יד שלם"** המיקום הוא לא ודאי.

1. יש הסבורים כי זה היה בפראה באזור הירדן
 2. יש הסבורים כי זה היה בצפון מזרח השומרון
 3. יש הסבורים כי זה היה שלושה קילומטרים ממזרח לעיר שכם
- כנראה משמעות המילה "עינון aenon" "זרם", סעיף #3 הכי מתאים. זה לא משנה מה המיקוד המדויק, ישוע שירת ביהודה ויוחנן המטביל היה במרחק קצר צפונית לו.

ג 24 **"זאת עוד לפני שהשלך יוחנן לכלא."** זה ברור מדוע מידע כרונולוגי מצורף בנקודה זו. יש הטוענים שזה ניסיון לסנכרן את הכרונולוגיה של יוחנן עם זה שאר הבשורות (ראה מתי יד 12-1; מרקוס ו 14-29). המקום משמש בשביל לקבוע תאריך של המפגש הזה בחייו של ישוע.

יוחנן ג 25-30 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
25 **וכוּחַ החל בין תלמידי יוחנן לבין פרוש אחד בנוגע לטהרה.**²⁶ באו אל יוחנן ואמרו לו: "רבי, האיש אשר היה אתך בעבר הירדן ואשר העדת עליו, הנהו מטביל והכל באים אליו."²⁷ השיב יוחנן ואמר: "אין איש יכול לקחת דבר אלא אם כן נתן לו מן השמים."²⁸ אתם עצמכם עדים לי שאמרתי, 'אינני המשיח, אלא שלוח אני לפניו'. (ישעיהו מ' ג')²⁹ זה אשר לו הכלה הוא החתן, אבל ידיד החתן העומד ושומע אותו שמוח לשמח לקול החתן. זאת שמחתי וכעת היא שלמה.³⁰ מן ההכרח שהוא ילך ויגדל ואני אקטן.

ג 25 **"וכוּחַ החל בין תלמידי יוחנן לבין פרוש אחד"** המונח "וכוּחַ" (NASB, NRSV, NJB) הוא עבור "מחלוקת" או "עימות". בכתבי יד יווניים המילה פרוש היא ברבים. כתבי היד היווניים העתיקים מחולקים באופן שווה. כל אחד יוצא דופן (למשל MSS P²⁵, א², B, L, W, A), זה כנראה המקור. UBS⁴ מדרג ב "B" (כמעט ודאי). הנטייה של הסופרים העתיקים הייתה ליצור הרמוניה ורציפות בטקסט. נקודה מעניינת היא שכנראה תלמידיו של יוחנן עוררו את הוּכּוּחַ.

NRSV, NJB, NASB, NKJV

"בנוגע לטהרה"

היו כמה תיאוריות על מוקד המחלוקת (NKJV).

1. יתכן שתלמידיו של יוחנן דנו ביחסים שבין טבילתו של יוחנן לישוע וההתייחסות למוסרת הטהרה היהודית; אותו מונח בשימוש ביוחן ב 6.

2. יש הסבורים שיש קשר לכך שישוע לימד שהשרות שלו ולימודיו מגשימים את היהדות לחלוטין.

א. יוחנן ב 1-12, החתונה בקנה

ב. יוחנן ב 13-22, טיהור בית המקדש

ג. יוחנן ג 1-21, הדין עם נקדימון, מנהיג היהודים

ד. יוחנן ג 22-36, טקס הטהרה היהודי והטבילה של ישוע ושל יוחנן המטביל

העבודה שאין הרחבה מיוחדת סביב דיון זה מדגישה על כך שזו הייתה הזדמנות נוספת ליוחן המטביל להעיד על עליונותו של ישוע מנצרת.

ג 26 "ואֲשֶׁר הֵעֵדָת עָלָיו, הִנְהוּ מִטְבִּיל וְהִלְכָּל בָּאִים אֵלָיו" התלמידים זכרו את עדותו של יוחנן על שה האלוהים (ראה יוחנן א 19-36), וזה נראה שיש קצת קנאה בגלל ההצלחה (היִפְרָבֹּלָה) של ישוע. ישוע היה גם רגיש לכל רוח של תחרות (ראה יוחנן ד 1).

ג 27 "אִין אִישׁ יִכּוֹל לִקְחַת דְּבָר אֶלָּא אִם כֵּן נִתֵּן לוֹ מִן הַשָּׁמַיִם" ישוע מדבר ישירות ואומר שאין תחרות בעניינים רוחניים. כל מה שיש למאמינים ניתן להם בחסד מאלוהים. עם זאת, יש הרבה דיון לגבי המשמעות של המילה "דבר" והמילה "לו"

1. יש האומרים "לו" מתייחס למאמין והמילה "דבר" מתייחס למישהו שבא למשיח בשביל ישועה (היוזמה

מאלוהים, בני האדם יכולים רק להגיב, ראה יוחנן ו 44, 65)

2. אחרים מאמינים המילה "לו" מתייחסת לישוע והמילה "דבר" מתייחסת למאמינים (ראה יוחנן ו 39; י 29; יז 2, 9, 11, 24)

ההבדל בין שתי ההשקפות הללו הוא שהמונח "נתן" מתייחס לישועה או המאמין כפרט או שכל המאמינים עצמם הם מתנה מאלוהים לישוע (ראה יוחנן יז 2).

ג 28 "אינני המשיח" יוחנן המטביל מאשר במפורש, כפי שעשה ביוחן א 20, שהוא לא המשיח, אלא המבשר. זה רמז ברור לפסוקים הנבואיים במלכי ג 1; ד 5-6, מתחבר לכתוב בישיעהו מ (ראה יוחן א 23). ראה הערה בנושא "משיח" ביוחן א 20 ונושא מיוחד ביוחן ד 25.

ג 29 "זֶה אֲשֶׁר לוֹ הַכֹּלָה הוּא הַחֵתָן" זה מדהים כמה רמזים יש בברית הישנה סביב המטפורה של הנישואין שמתארת מערכת יחסים בין אלוהים לישראל (ראה ישעיהו נד 5; סב 4,5; ירמיהו ב 2; ג 20; יחזקאל טז 8; כג 4; הושע ב 21). שאול גם משתמש בזה באפסים ה ff22. נישואין משיחיים הם אולי הדוגמה המודרנית הכי טובה ליחסי ברית.

▣ "זאת שמחתי ונכעת היא שלמה" שם עצם "שמחה" הפועל "לשמח" בשימוש שלושה פעמים בפסוק זה. במקום להיות בעל רוח תחרותית, יוחנן המטביל זיהה את מקומו ושמח בישוע.

ג 30 "מִן הַהִכָּרָם שֶׁהוּא יִלְךְ וְיִגְדֵל וְאֵנִי אֶקְטֵן" המונח "הכרח/חייב" (*dei*) כאן הוא בעל משמעות. היה בשימוש ביוחן ג 14 וגם ד 4. זהו מאשר את ההבנה של יוחן שהוא רק המבשר על ישוע והשרות המשמעותי שלו.

יוחן ג 31-36 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

³¹ הַבָּא מִלְמַעְלָה הוּא מֵעַל הַכֹּל. זֶה שֶׁמֶן הָאֶרֶץ מִן הָאֶרֶץ הוּא וּמֵעַנְיֵי הָאֶרֶץ יִדְבֵר. הַבָּא מִן הַשָּׁמַיִם הוּא מֵעַל הַכֹּל. ³² אֵת מֵה שֶׁרָאָה וְשָׁמַע הוּא מֵעֵיד, וְאִין מִקְבָּלִים אֵת עֵדוּתוֹ. ³³ הַמִּקְבָּל אֵת עֵדוּתוֹ חֲתָם שֶׁהָאֱלֹהִים אָמֵת, ³⁴ כִּי מִי שֶׁשָּׁלַח הָאֱלֹהִים מִדְּבַר אֵת דְּבָרֵי אֱלֹהִים, וְהָרִי לֹא בְמִדָּה הוּא נוֹתֵן אֵת הָרוּחַ. ³⁵ הָאֵב אוֹהֵב אֵת בְּנוֹ וְאֵת הַכֹּל נִתֵּן בְּיָדוֹ. ³⁶ הַמֵּאֲמִין בְּבֶן יֵשׁ לֹ חַיִּי עוֹלָם, אֲךָ הַמְסַרְב לְהֵאֲמִין בְּבֶן לֹא יִרְאֶה חַיִּים, אֶלָּא חֲרוֹן אֱלֹהִים חָל עָלָיו."

ג 31-36 היו הרבה דיונים בין פרשנים סביב השאלה מי מצוטט בפסוקים אלה

1. יוחן המטביל ממשיך להצהיר

2. מילותיו של ישוע (ראה יוחן ג 11-12)

3. מילותיו של יוחן השליח

פסוקים אלה חוזרים על הנושאים ביוחן ג 16-21.

ג 31 "הבא מלמעלה" זה משמעותי כי שני התארים המתארים את המשיח מדגישים על הטרם קיומו אלוהותו (רמז ביוחן ג 31), ואת התגלמותו והמשימה שניתנה לו מאלוהים (רמז ביוחן ג 34). המונח "מלמעלה" הוא זהה לביטוי

"נולד מחדש" או "נולד מלמעלה" ביוחן ג 3. דואליזם זה של למעלה ומתחת, ממלכתו של אלוהים והממלכה הארצית, הדבר מאפיין את יוחן. הוא שונה מן הדואליזם האסכטולוגי של מגילות ים המלח. זה גם שונה מהדואליזם הגנוסטי של רוח והגוף. ביוחן הבריאה של גוף האדם בפני עצמו לא מתוארת כמשהו רשע או חוטא.

■ **"מעל הכל...מעל הכל"** החלק הראשון של הפסוק מרמז על טרום קיומו ואלוהותו של ישוע, ושהוא הגיע מהשמיים (ראה יוחן א 1-18; ג 11-12). החלק שני של הפסוק מרמז שהוא מעל הבריאה של אלוהים. לא ברור מהטקסט היווני אם "כל" הוא זכר או סתמי, מתייחס לכל בני האדם או לכל הדברים. החלק השני "מעל הכל" חסר בחלק מהטקסטים היווניים. לא ניתן למצוא הכללה ברורה בגרסה היוונית UBS⁴, אבל ביקורות טקסטואליות מעדיפים את הכללתה (ראהנספח Appendix Two).

NASB	"הוא שמן הארץ ארצי הוא ומדבר מהארץ"
NKJV	"הוא אשר מן הארץ ארצי הוא ומדבר מהארץ"
NRSV	"זֶה שֶׁמֶן הָאָרֶץ מִן הָאָרֶץ הוּא וּמַעֲנִינִי הָאָרֶץ יְדַבֵּר"
TEV	"הוא מן הארץ ויישר לארץ והוא מדבר על דברים ארציים"
NJB	"הוא אשר מהארץ והוא ארצי ובעצמו מדבר בצורה ארצית"

זה לא משפט שלילי על יוחן. המונח שמתאר את הארץ כאן (*gē*, יוחן יב 32; יז 4; א יוחן ה 8, 76 פעמים בספר התגלות) הוא לא אותו מונח כמו "עולם" (*kosmos*), שהרבה פעמים יוחן משתמש בו בצורה שלילית. זה רק מאשר שישוע דיבר על מה שהוא יודע, השמיים, בעוד שכל בני האדם מדברים מתוך מה שהם יודעים, הארץ, לכן, עדותו של ישוע גדולה בהרבה מזו של כל נביא או מבשר (ראה עברים א 4-1).

ג 32 **"את מה שראה ושמע הוא מעיד"** יש משחק פעלים בפסוק זה: (1) "ראה" זמן מושלם; (2) "שמע" זמן הטית פועל ביוונית קלאסית המציין עבר מבלי להתייחס למשך הפעולה; (3) "מעיד" זמן הווה. ישוע הוא ההתגלות המושלמת של אלוהים (ראה א קורינתים ח 6; קולוסים א 20-13; עברים א 2-3). ישוע מדבר מתוך מקום של (1) הניסיון האישי שלו עם אלוהים האב ו (2) אלוהותו.

■ **"ואין מקבלים את עדותו"** זהו הצהרה אור־נִטְלִית מוגזמת מכיוון שיוחן ג 23-26 מצביע שרבים באו אליו. ביטוי זה מתייחס ליהדות כולה (ראה יוחן ג 11), לא רק ההקשר הישיר.

ג 33 **"המקבל"** זה מראה על אהבה לא מוגבלת, ואוניברסלית של אלוהים לכל בני האדם. אין מחסומים שמחוברים לבשורה של אלוהים; על האדם לחזור בתשובה ולהאמין (ראה מרקוס א 15; מעשי השליחים כ 21), אבל ההצעה פתוחה לכולם (ראה יוחן א 12; ג 16-18; ד 42; א טימותיאוס ב 4; טיטוס ב 11; ב פטרוס ג 9; א יוחן ב 1; ד 14).

■ **"המקבל את עדותו"** פסוק 33 זמן הטית פועל ביוונית, בעוד יוחן ג 36 זמן הווה. זה מראה שהביטחון שלנו בישועתו של אלוהים זו לא רק החלטה ראשונית, אבל חיים של תלמידות. אותו אישור של הצורך בקבלה כבר נכתב ביוחן א 12 ויוחן ג 16-18. שימו לב לדי־כֹּטֹמִיָה (הפרדה חותכת בין שני דברים הממוגדים זה לזה או השונים זה מזה) בין קבלת העדות (יוחן ג 33) וההליכה המתמשכת (יוחן ג 36). המונח "מקבל", כמו המונח "אמונה", יש לו שתי קונטציות בברית החדשה.

1. לקבל את המשיח באופן אישי ולהתהלך בו
2. לקבל את האמת ואת הדוקטרינות המעורבות בבשורה (ראה יהודה ג 20)

NASB	"שם את חותמו, שאלוהים הוא אמת"
NKJV, NRSV	"אישר שאלוהים הוא אמת"
TEV	"אישר בכך שאלוהים הוא אמת"
NJB	"מעיד שאלוהים הוא אמת"

כאשר מאמינים בצורה אישית בחורים לבטוח במשיח, הם מאשרים שהמסר של אלוהים על עצמו, על העולם, האנושות, ובנו, הוא נכון (ראה רומים ג 4). זה נושא חוזר ונשנה ביוחן (ראה יוחן ג 33; ז 28; ח 26; יז 3 א יוחן ה 20). ישוע הוא האמת מכיוון שהוא מגלה את אלוהים האחד שהוא האמת (ראה יוחן ג 7, 14; יט 11). הפועל "חתם" (זמן הטית פועל ביוונית) ראה נושא מיוחד להלן.

נושא מיוחד: חותם SEAL SPECIAL TOPIC

- החתום אולי הוא דרך עתיקה להראות
1. אמת (ראה יוחן ג 33)
 2. בעלות (ראה יוחן ו 27; ב טימותיאוס ב 19; התגלות ז 2-3; ט 4)

3. בטחון או הגנה (ראה בראשית ד 15; מתי כז 66; רומים ד 11; טו 28; ב קורינתים א 22; אפסים א 13' ד 30; התגלות כ 3)
4. יכול להיות גם כסימן למציאות של הבטחת אלוהים למתנה (ראה רומים ד 11; א קורינתים ט 2) מטרת החותם הזה בספר התגלות ז 2-4; ט 4 היא לזהות את אנשי אלוהים, כך שזעם האלוהים לא יפגע בהם. בהתגלות "הצרה" (יוונית *thlipsis*) תמיד מתייחסת ללא מאמינים שרודפים את המאמינים, בעוד המילה זעם/כעס (ביוונית *orgē* או *thumos*) תמיד מתייחסת למשפטו של אלוהים כלפי הלא מאמינים בשביל שהם יוכלו לחזור בתשובה ולהאמין במשיח. את המטרה החיובית של המשפט ניתן גם לזהות בברית של הברכה/קללה בויקרא כו; דברים כז-כח; ל; תהילים א.

ג 34 "כי מי ששָׁלְחוּ הָאֱלֹהִים מְדַבֵּר אֶת דְּבָרֵי אֱלֹהִים" יש שתי הצהרות מקבילות ביוחן ג 34 אשר מוכיחות שהסמכות

- של ישוע מאלוהים
 1. אלוהים שלח אותו
 2. הוא מלא ברוח

■ "וְהָיָה לֹא בְמִדָּה הוּא נוֹתֵן אֶת הָרוּחַ" זו הצהרה שלילית, אבל עבור הקוראים באנגלית הצורה החיובית לוכדת את המשמעות. ישנן שתי דרכים שונות להבין את מלאות הרוח: יש המאמינים ש
 1. ישוע נתן את מלאות הרוח למאמינים (ראה יוחן ד 14-10; ז 37-39)
 2. מלאות הרוח מתייחסת למשיח כמתנתו של אלוהים (ראה יוחן ג 35)
 הרבנים השתמשו במונח "מידה" כי לתאר את התהליך שבו אלוהים מעורר השראה בנביאים. כמו כן הרבנים טוענים ששום נביא היה במלאות הרוח. לכן, ישוע הוא מעל הנביאים (ראה עברים א 2-1) ובכך, הוא ההתגלות המלאה של אלוהים.

ג 35 "האב אוהב את בנו" הנושא חוזר על עצמו ביוחן ה 20; יז 23-26. מערכת יחסים של המאמינים מבוססת על אהבתו של אלוהים למשיח (הבן הייחודי, ראה עברים א 2; ג 5-6; ה 8; ז 28). שימו לב למספר סיבות שמצוינות בהקשר זו מדוע בני האדם צריכים לבטוח בישוע כמשיח.

1. כי הוא מלמעלה ומעל לכל האחרים (יוחן ג 31)
2. כי הוא נשלח מאלוהים עם משימה של גאולה (יוחן ג 34)
3. כי אלוהים ממשיך לתת לו את מלאות הרוח (יוחן ג 34)
4. כי אלוהים אוהב אותו (יוחן ג 35)
5. כי אלוהים שם הכל בידיו (יוחן ג 35)

ישנם מספר מילים ביוונית ל "אהבה" המציינות יחסים אנושיים שונים. *Agapaō* וגם *phileō* בעלות חפיפה סמנטית. שניהן משמשות לתיאור אהבתו של האב לבן.

1. יוחן ג 35; יז 23, 24, 26 - *Agapaō*
2. יוחן ה 20 - *phileō*

נראה שיש הבחנה קונטקסטואלית בשיח בין ישוע לכיפא ביוחן כא 15-17. לזכור, "הקשר, הקשר, הקשר", קבוע את המשמעות הכתוב, לא לקסיקונים / מילונים!

■ "ואת הכל נתן בידו" זו אינדיקציה של זמן פעיל. זהו ביטוי בעברית לכוח או סמכות על פני אחר (כלומר, יוחן י 28; יג 3; מעשי שליחים ד 28; יג 11). זה משפט מאוד מעניין בעל הקבלות (ראה יוחן יז 2; מתי יא 27; כח 18; אפסים א 20-22; קולוסים ב 10; א פטרוס ג 22).

ג 36

NASB	"המאמין בִּבְן יֵשׁ לֹו חַיִּי עוֹלָם, אֲךָ הַמְסַרְבֵּ לְהֶאֱמִין בְּבֶן לֹא יֵרָאֶה חַיִּים"
NKJV	"מי שמאמין בבן יש לו חיי נצח, והוא אשר לא מאמין בבן לא יראה חיים"
NRSV	"מי שמאמין בבן יש לו חיי נצח, ומי שלא מקשיב לבן לא יראה חיים"
TEV	"מי שמאמין בבן יש לו חיי נצח, ומי שלא מקשיב לא יהיו לו חיים"
NJB	"כל המאמין בבן יש לו חיי נצח, אבל כל המסרב להאמין בבן לא יראה חיים"

המילים האלה בהווה פעיל ומדברים על פעולה מתמשכת. האמונה היא יותר מהחלטה אחת, לא משנה עד כמה כנה או רגשית ההחלטה הייתה (ראה מתי יג 20). זה מאשר שבלי לדעת את ישוע, אף אחד לא יכול לדעת את האב (ראה יוחן יב 44-50; א יוחן ה 10). הישועה נגיעה רק דרך מערכת יחסים מתמשכת עם ישוע, הבן (ראה יוחן י 1-18; יד 6).

זמן הווה שלא רק מדבר על פעולה מתמשכת, אלא על מציאות הנוכחית של הישועה. זה משהו שיש למאמינים עכשיו בהווה, אבל זה לא מושלם במלואו. דואליזם של "קורה כבר" לעומת "עדיין לא" שני עידינים. (ראה

נושא מיוחד: העידן הנוכחי והעידן שיבוא בראשונה ליוחן ב 17). ראה נושא מיוחד זמני הפועל לישועה ביוחן ט 7. זה גם מעניין לציין את הניגוד בין "לאמין" ו "לציית/להקשיב" בפסוק זה. הבשורה היא לא רק אדם והאמת שאנחנו מקבלים, אבל אלו החיים שאנחנו חיים (ראה לוקס ו 46; אפסים ב 8-10).

■ "אַלֵּא חָרוֹן אֱלֹהִים חָל עָלֵינוּ" זה המקום היחיד בכתביו של יוחן (למעט 5 פעמים בהתגלות) שבו המונח "חרון" (*orgē*) מופיע. המונח הוא נפוץ בדרך כלל מתקשר למונח "משפט". זו אינדיקציה פעילה בזמן הווה. "אמונה", "ציות" ו "חרון" זו מציאות מתמשכת שתושלם בעתיד. אותו מתח קיין בין משהו שבהווה "כבר" ואשר יהיה בעתיד "עדיין לא" בהקשר של מלכות אלוהים. לדיון מקראי מלא בנושא חרון/זעם אלוהים קרא רומים א 18-ג 20.

שאלות לדיון

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתה אחראי לפרש בעצמך את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתה, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתה לא צריך להשאיר את זה לפרשן.

שאלות לדיון אלו ניתנו כדי לעזור לך לחשוב היטב על הנושאים הגדולים בחלק זה של הספר. הן נועדו להיות מעוררי חשיבה ולא סופיות.

1. במה דומה המסר הראשוני של ישוע לזה של יוחן המטביל?
2. האם טבילה זו דומה לטבילה נוצרית?
3. מדוע דבריו של יוחן המטביל כל כך מודגשים בפרקים הראשונים של הבשורה?
4. תאר את המספר וסוגי הניגודים שבהם משתמש יוחן המחבר על מנת לתאר את היחסים בין יוחן המטביל לישוע?
5. אך המונח "מקבל" ביוחן ג 33 מתחבר למונח "להאמין" ביוחן ג 36? אך המונח "מסרב להאמין" ביוחן ג 36 מתקשר לדיון זה?
6. ציין מספר סיבות מדוע אנשים צריכים לסמוך על ישוע מנצרת כתקוותם ביחידה לישועה? (פסוקים 31-36)
7. הסבר מדוע המונח "חרון" בפסוק 36 הוא פועל בזמן הווה. (המתח המצוין לעיל)

יוחנן ד

חלוקה של קטעים לפי תרגומים מודרניים

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
ישוע והאישה משומרון	אישה משומרון פוגשת את המשיח שלה	ישוע והשומרונים	ישוע והשומרונים	ישוע בין שומרונים
ד 1-6	ד 1-26	ד 1-6	ד 1-4 ד 5-6	ד 10-10
ד 7-15		ד 7-15	ד 7-8 ד 9 ד 10 ד 11-12 ד 13-14 ד 15	ד 11-14 ד 15-24
ד 16-26		ד 16-26	ד 16 ד 17a ד 17b-18 ד 19-20 ד 21-24 ד 25 ד 26	ד 25-26
ד 27-30	הקציר	ד 27-30	ד 27 ד 28-30	ד 27-30
ד 31-38		ד 31-38	ד 31 ד 32 ד 33 ד 34-38	ד 31-38
ד 39-42	מושיע העולם	ד 39-42	ד 39-40 ד 41-42	ד 39-42
ריפוי בנו של איש הממשל	קבלת פנים בגליל	ישוע והגויים	ישוע מרפא את בנו של איש הממשל	ישוע בגליל
ד 43-45	ד 43-45	ד 43-45	ד 43-45	ד 43-45
ד 46-54	בנו של האציל נרפא	ד 46-54	ד 46-48 ד 49 ד 50-51 ד 52-53	ד 46-53
	ד 46-54	ד 46-54	ד 54	ד 54

מחזור קריאה שלישי

מעקב אחר כוונתו המקורית של המחבר ברמת הפסקה

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתה אחראי לפרש בעצמך את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתה, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתה לא צריך להשאיר את זה לפרשן.

קרא את הפרק ברציפות. זהה את הנושאים. השווה את חלוקת הנושאים שלך עם חמשת התרגומים המודרניים. אין השראה בחלוקה לפסקאות, אבל זהו המפתח לעקוב אחר כוונתו המקורית של המחבר, שזה הלב של הפרשנות. לכל פסקה של נושא אחד ויחיד.

1. פסקה ראשונה
2. פסקה שנייה
3. פסקה שלישית
4. וכו'.

תבונה בהקשר לפסוקים 1-54

- א. יש מבנה תכליתי בפרקים 3 ו-4
1. איש הדת (נקדימון) לעומת האישה המנוחה (האישה בבאר)
2. ירושלים- יסוד יהדות (אורתודוקסית) לעומת היהדות השומרונית (אפיקורסי)
ב. האמיתות על האישיות והשרות של ישוע מתפתחות על ידי
1. דיאלוג עם האישה ליד הבאר (יוחן ד 1-26)
2. דיאלוג עם תלמידיו (יוחן ד 27-38)
3. העדות של תושבי העיר (יוחן ד 39-42)
4. קבלת פנים בגליל (יוחן ד 43-45)
5. אות/נס של ישוע בריפוי המחלה (יוחן ד 46-54)

לימוד מילים וביטויים

יוחן ד 1-6 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
¹כְּשֶׁנֹּדַע לְאֲדוֹן כִּי שָׁמְעוּ הַפְּרוּשִׁים שִׁישׁוּעַ מְרַבֵּה יוֹתֵר מִיּוֹחָן לַעֲשׂוֹת תְּלִמִידִים וְלִהְיוֹת בְּלִים²-- אִם כִּי יִשׁוּעַ עֲצָמוֹ לֹא הִטְבִּיל, אֲלֵא תְלִמִידוֹ³-- עֲזַב אֶת יְהוּדָה וַיֵּצֵא לְשׁוּב לְגַלִּיל⁴. כִּיּוֹן שֶׁהִיא צְרִיךְ לַעֲבֹר דֶּרֶךְ שׁוּמְרוֹן⁵, הוּא בָּא לְעִיר בְּשׁוּמְרוֹן, שְׁכֵם שָׁמָּה, עַל-יַד חֶלְקֵת הַשְּׂדֵה שֶׁנָּתַן יַעֲקֹב לְיוֹסֵף בְּנוֹ, (יְהוֹשׁוּעַ כִּד' לֵב)⁶ וְשֵׁם הַיְּתֵה בָּאֵר יַעֲקֹב. יִשׁוּעַ, שֶׁהִיא עֵיף מִמָּסְעוֹ, יֵשֵׁב לֹ לְיַד הַבָּאֵר. הַשְּׂעָה הַיְּתֵה הַשְּׂעָה הַשְּׂשִׁית בְּעֶרְךָ.

ד 1 "לאדון" יוחן נזכר באירוע במוחו (באמצעות הרוח) שנים מאוחר יותר, יוחן משתמש במילה "אדון" ו-"ישוע" באותה משפט ומתייחס לאדם אחד. בכתבי יד יווניים אחדים "ישוע" מופיע פעמיים ביוחן ד 1 (כלומר, א, D, NRSV, NJB, REB), אבל המילה "אדון" רק בתרגום (NASB, NKJV), A, B, C, L, MSS P^{66,75}. עם זאת יש עדות טובה יותר למילה "אדון" בכתב יד UBS⁴ מגדיר "ישוע" כמילה מתאימה ומדרג ב "C" (קושי בקביעת).

□ "הפרושים" ראה נושא מיוחד ביוחן א 24.

□ "שמעו הפרושים שישוע מרבה יותר מיוחן לעשות תלמידים ולהטבילם" הפרושים עוררו מתח בין תלמידיו של ישוע לתלמידיו של יוחן המטביל וזו אולי אחת הסיבות שישוע עזב את האזור. בשאר הבשורות כתוב שישוע עזב בגלל שהורדוס שם במעצר את יוחן המטביל. (ראה מתי ד 12; מרקוס א 14; לוקס ג 20).

ד 2 "ישוע עצמו לא הטביל" זו לא הערה שמזלזלת בטבילה (ראה מתי כח 19; מעשי השליחים ב 38; ח 12; טז 33; כב 16), אבל יש כאן הכרה בטבע האגוצנטרי של האנושות (כלומר, "הוטבלתי על ידי ישוע" או שאול, ראה א קורינתים א 17). כפי הנראה ישוע הטביל בתחילת שירותו (ראה יוחן ג 22), אך מאוחר יותר הפסיק. יוחן מתקן את ההצהרה השקרית של הפרושים.

ד 3 "עזב את יהודה ויצא לשוב לגליל" אלה שני אינדיקטורים של זמן הטית פועל ביוונית להדגיש את הפעילות הגיאוגרפיות של ישוע.

ד 4 "כיון שהיה צריך לעבר דרך שומרון" "צריך" הוא פועל ביוונית *dei*, אז בשימוש מספר פעמים בהקשר זה (ראה יוחנן ג 7, 14, 30). בדרך מתורגם כ- "חייב" או "הכרחי". הייתה מטרה אלוהית לדרך שבה ישוע עבר. זהו המסלול הקצר ביותר; יוסף בן מתתיהו מספר לנו שבדרך כלל יהודי הגליל הולכים בדרך זו. עם זאת, יהודי יהודה שנאו את השומרונים ובחרו לא ללכת דרך אדמתם מכיון שחשבו אותם לדתיים בני תערובת.

נושא מיוחד: גזענות RACISM SPECIAL TOPIC:

א. הקדמה

- א. גישה זו של עליונות היא ביטוי אוניברסלי של העולם החוטא בתוך הקהילה. זהו האגו של האנושות, התומך בעצמו על חשבונם של אחרים. גזענות היא, במובנים רבים, תופעה מודרנית, בעוד הלאומיות (או שבטיות) היא ביטוי עתיק יותר.
- ב. הלאומיות התחילה בבבל (בראשית יא) ובמקור קשורה לשלושת בניו של נח שמהם התפתחו הגזעים כביכול (בראשית י'). עם זאת, מהכתובים אנחנו לומדים בבירור כי האנושות היא ממקור אחד (ראה הראשית א-ג; מעשי השליחים יז 24-26).
- ג. גזענות היא אחת מדעות קדומות. יש עוד
 1. יהירות חינוכית
 2. יהירות חברתית-כלכלית
 3. לגליזם דתי של צדקה עצמית
 4. קשרים פוליטיים דוגמטיים

א. חומר מקראי

א. ברית ישנה

1. בראשית א 27 – המין האנושי, זכר ונקבה, נבראו בדמותו וצלמו של אלוהים, מה שהופך אותם לייחודיים. זה גם מדגיש את הערך והכבוד האישי שלהם (ראה יוחנן ג 16).
2. בראשית א 11-25 – בפסוקים אלה כתוב, "...למינהו" עשר פעמים. דבר כתוב על מנת לתמוך הבדלה גזענית. עם זאת, ההקשר הוא ברור, ההתייחסות לבעלי חיים וצמחים ולא לאנושות.
3. בראשית ט 18-27 – מקום זה שימש כדי לתמוך דומיננטיות גזעית. יש לזכור שאלוהים לא קילל את כנען. נח, סבו, קילל אותו (בגלל חטא אביו, חם) לאחר שהתעורר מקהות חושים. אין תיעוד בכתובים שאלוהים אישר את השבועה/קללה. גם אם הוא עשה, זה לא משפיע על גזע השחור. כנען היה אביהם של תושבי ארץ-ישראל, ואמנות הקיר המצרית מראה שהם לא היו שחורים.
4. מדבר יב 1 – משה מתחתן עם אישה שחורה
5. יהושע ט 23 – זה שימש כדי להוכיח שגזע אחד ישרת אחר. עם זאת, בהקשר זה, הגיבוניים הם אותו הגזע עם היהודים.
6. עזרא ט-י וגם נחמיה יג – לעיתים קרובות משתמשים בפרקים אלה במובן גזעני, אבל אם אנחנו מסתכלים על ההקשר אנחנו מבינים שהנישואין נידונו לא בגלל הגזע (כולם היו מאותו הבן של נח, בראשית י'), אלא מסיבות דתיות.

ב. ברית החדשה

1. הבשורות
 - א. ישוע דיבר על השנאה בין היהודים לשומרונים במספר מקרים, דבר המעיד על כך שהשנאה הגזעית אינה הולמת.
 - (1) המשל של השומרוני הטוב (לוקס י 25-37)
 - (2) האישה ליד הבאר (יוחנן ד)
 - (3) המצורע אסיר תודה (לוקס יז 11-19)
 - ב. הבשורה היא לכל האנושות
 - (1) יוחנן ג 16
 - (2) לוקס כד 46-47
 - (3) עברים ב 9
 - (4) התגלות יד 6
 - ג. הממלכה תכלול את כל האנושות
 - (1) לוקס יג 29
 - (2) התגלות ה
2. מעשי השליחים
 - א. מעשי השליחים פרק י הוא קטע על אהבתו האוניברסלית של אלוהים ועל המסר האוניברסלי של הבשורה.
 - ב. כיפא הותקף בעקבות מעשיו במעשי השליחים יא והבעיה נפתרה רק לאחר שהמועצה בירושלים נתנה מענה ופתרון במעשי שליחים טו. המתח בין יהודים מהמאה הראשונה לגויים היה אינטנסיבי מאוד.
3. שאול

- א. אין מחסומים במשיח
 (1) גלטים ג 26-28
 (2) אפסים ב 11-22
 (3) קולוסים ג 11
- ב. אלוהים שופט בלי משוא פנים
 (1) רומים ב 11
 (2) אפסים ו 9
4. פטרוס ויעקב
 א. אלוהים שופט בלי משוא פנים
 ב. אלוהים לא מגלה העדפה, וכך גם המאמינים צריכים לחיות, יעקב ב 1
5. יוחנן
 א. בראשונה ליוחנן ד 20 ניתן למצוא את אחת ההצהרות החזקות ביותר על האחריות של המאמינים.

III. סיכום

- א. הגזענות, או לצורך העניין, דעות קדומות מכל סוג שהוא, אינה הולמת לחלוטין את ילדי האלוהים. הנה ציטוט של "Racism is Glorietta, New Mexico, for the Christian Life Commission in 1964" "גזענות היא כפירה מכיוון שהיא נוגדת את הכתובים ואת המשיחיות, שלא לדבר על נקודה מדעית."
- ב. נושא זה מעניק לנוצרים להראות את האהבה, והסליחה, וההבנה של המשיח. הגזענות נוצרית היא סממן לחוסר בגרות, וזהו דלת לתת לאויב לפגוע באמונה, הבטחה, והגדילה של המאמין. הדבר גם ישמש למכשול לאנשים להגיע למשיח.
- ג. מה אני יכול לעשות? (סעיף זה נלקח מ "Race Relations" Christian Life Commission tract entitled "Race Relations").
 "ברמה האישית"
- קבל את האחריות שלך בפתרון בעיות הקשורות גזע.
 - באמצעות תפילה, ולימוד הכתובים עם אנשים מגזע שונה תשאף להיפטר מכל מגזענות שמבוססת על דעות קדומות.
 - תביע את ההרשעות שיש לך בעניין הגזע, ותאתגר אנשים שאין להם רצון להשתנות.
- "בחיים המשפחתיים"
- הכיר בחשיבות ההשפעה המשפחתית על התפתחות של עמדות כלפי גזעים אחרים.
 - לשמוע מבני המשפחה אך מדברים על נושא הגזע מחוץ לבית, ולפתח עמדות משיחיות.
 - על ההורים להקפיד על הדוגמה המשיחית ביחס לאנשים מגזעים אחרים.
 - לחפש הזדמנויות לבנות קשרים חברתיים משפחתיים עם גזעיים שונים.
- "בקהילה שלך"
- להטיף וללמד את האמת המקראית הנוגעת לגזע, הקהילה יכולה להיות מוטיבציה ודוגמה לכלל הקהילה.
 - יש לוודא שאספות הקהילה, ההלל, וההתחברות פתוחים לכל, כמו שבקהילות בברית החדשה לא היו מחסומים גזעיים (אפסים ב 11-22; גלטים ג 26-29).
- "בחי היום יום"
- עזור להתגבר על כל אפליה גזעית בעולם העבודה.
 - יש צורך לעבוד דרך ארגונים קהילתיים מכל הסוגים כדי להבטיח שוויון הזדמנויות וזכויות, תמיד לזכור שהבעיה שיש לתקוף זו בעיות הגזענות, לא בעיית האנשים. המטרה היא לקדם הבנה, לא ליצור מריחות.
 - לחשוב בחכמה ואולי לארגן ועדה מיוחדת של אזרחים מודאגים ולבנות תקשורת בקהילה לחינוך הציבור הרחב, ולבניית פעולות בשיפור יחסי גזע.
 - לתמוך בחקיקה ובמחוקקים על פי חוק לקידום צדק גזעני ולהתנגד לאלה המנצלים דעות קדומות בשביל רווח פוליטי.
 - לשבח את גורמי אכיפת החוק על אכיפת החוקים ללא הפליה.
 - להימנע מאלימות, ולכבד את החוק, לעשות את כל ממה שאפשר כאזרח משיחי בשביל לוודא שהמבנים המשפטיים לא יהפכו לכלי בידיו של שמי שמקדם אפליה.
 - להדגים את הרוח ואת הדעת של המשיח בכל מערכות יחסים עם בני אדם.

□ "דרך שומרון" מאז המאה השמינית לפנה"ס היתה השנאה הגדולה בין השומרונים לבין היהודים. בשנת 722 לפנה"ס עשרת השבטים הצפוניים, עם בירתם בשומרון, נלקחו בשבי על ידי אשור וגורשו למדיה (ראה ב מלכים יז 6). אחרים אשר נתפסו הושבו בצפון ישראל (ראה ב מלכים יז 24). במהלך השנים היו הרבה נשואי תערובת בין מה שנתר מעם ישראל לעמים אחרים שהיו עובדי אלילים. היהודים החשיבו את השומרונים לכופרים ודתם לחצי גזע (ראה עזרא ד 1-4). הדבר נותן הקשר לפסוק. 9.

ד 5 "עיר בשומרון, שכם שמה, על-יד חלקת השדה שנתן יעקב ליוסף בנו" (ראה בראשית לג 18, 19; יהושע כד 32). רבים מניחים שהעיר היא באמת שכם, אם כי הדבר לא צוין בברית החדשה.

ד 6 "ושם היתה באר יעקב" זה בעצם בור שהוא מקוה מים בעומק של כ- 30 מטר. לא היו מים זורמים (מעין), אלא מי גשם שנאספו. בדבר אף פעם לא מוזכר בברית הישנה אבל יש קשר של האזור למסורת הפטריארכלית.

□ "ישוע, שהיה עיף ממסעו" כאן אנחנו רואים בבירור את הטבע האנושי של ישוע (ראה לוקס ב 52), אבל הוא מעולם לא עיף מדי בשביל לאהוב אנשים!

NASB, NKJV, NJB
NRSV, TEV

"השעה היתה השעה הששית בערך"
"זה היה בצהריים בערך"

יש הרבה דיון סביבה השאלה באיזו שיטת זמן השתמש יוחנן בבשורה. בכמה מקומות זה נראה כמו זמן יהודי ובכמה כמו זמן רומי. היהודים מתחילים את היום בשעה שש בבוקר (רומים בצהריים), ולכן, ישוע הגיע לבאר בשעה הכי חמה של היום, שעת צהריים.

יוחנן ד 7-14 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

7 והנה באה אשה משומרון לשאב מים. אמר לה ישוע: "תני לי לשתות",⁸ שכן תלמידיו הלכו העירה לקנות אכל.⁹ אמרה לו האשה השומרונית: "איך אתה, שיהודי אתה, מבקש ממני לשתות ואני אשה שומרונית?" -- כי היהודים אינם מתערבים עם שומרונים.¹⁰ השיב ישוע ואמר לה: "לו ידעת את מתנת האלהים ומי הוא האומר לך 'תני לי לשתות', היית את מבקשת ממנו והוא היה נותן לך מים חיים."¹¹ אמרה לו האשה: "אדוני, אפלו דלי אין לך והבאר עמקה, אם כן מאין לך מים חיים?"¹² האם גדול אתה מיעקב אבינו שנתן לנו את הבאר ושתה ממנה הוא ובניו ומקנהו?"¹³ ענה ישוע ואמר לה: "כל השותה מן המים האלה יצמא שוב,¹⁴ אבל השותה מן המים אשר אני נתן לו לא יצמא לעולם; המים שאנתן לו יהיו בו למקור מים נובעים לחיי עולם."

ד 7 "והנה באה אשה משומרון" אישה זו הגיעה לבדה לבאר רחוקה בשעה לא רגילה של היום בגלל המעמד החברתי שלה בעיר.

□ "תני לי לשתות" זהו זמן הטית פועל ביוונית קלאסית המציין עבר מבלי להתייחס למשך הפעולה ויש תחושה של דחיפות כלשהי.

ד 8 פסוק זה נותן במה לשיחתו הפרטית של ישוע עם אישה מנודה מכת של יהודים כופרים. זו עוד הערה בסוגריים על ידי יוחנן.

ד 9 "איך אתה, שיהודי אתה, מבקש ממני לשתות ואני אשה שומרונית" ליהודים היה אסור לתות מאותו דלי ששותה שומרוני (ראה המסורת היהודית שמבוססת על הכתוב בויקרא טו). ישוע התעלם משני מחסומים תרבותיים: (1) לדבר עם שומרוני ו (2) לדבר עם אישה בפומבי.

□ ("היהודים אינם מתערבים עם שומרנים") הסוגריים (NASB, NRSV), תוספת הסבר נוספת מיוחנן, חסרה ב MSS א* ו-D, אבל ניתן למצוא אותה, P^{63,66,75,76} א¹, A, B, C, L, תרגום ה UBS⁴ דירוג של "A" (וודאי).

ד 10 "לו" זהו משפט תנאי אשר נקרא "בניגוד לעובדה". הצהרת שקר שמטרתה להדגיש מסקנה שהיא גם שקר. זהו השימוש היחיד במילה "מתנה" בבשורה של יוחנן. כאן הוא מתייחס לישוע כמתנה של אלוהים (ראה יוחנן ג 16) הנותן חיי נצח. ביוחנן ז 38-39 ובמעשי השליחים השימוש מדבר על מתן רוח הקודש (ראה מעשי השליחים ב 38-39; ח 20; י 45; יא 17). המוקד הוא על החסד של אלוהים, החסד שלא הרווחנו אשר מתגלה במשיח וברוח.

□ "מים חיים" מונח זה בעל רקע מטאפורי של הברית הישנה (ראה תהילים לו 9; ישעיהו יב 3; מד 3; ירמיהו ב 13; יז 13; זכריה יד 8). ישוע משתמש במונח "מים חיים" כמונח סימבולי ל"חיים רוחניים". אבל האישה השומרונית חשבה שהוא מתכוון למים זורמים, דבר שמתנד למים למי גשם שבבאר. זה אופייני לבשורה של יוחנן שישוע (אור העולם) לא תמיד מובן (למשל נקדימון). העולם החוטא אינו מבין את התחום השמימי (כלומר את המסר של ישוע).

ד 11 "אדוני" זהו מונח יווני *kurios* דקדוק יחסת הפנייה *kurie*. אולי יש התייחסות של נימוס (אדוני) או כמו הצהרה תאולוגית (אדוני/הוה) התייחסות לישוע כאלוהות ככתוב בפסוק 1 ורומים י 13. כאן יש התייחסות של נימוס.

ד 12 "האם אתה גדול מיעקב אבינו" על פי הדקדוק אנחנו יכולים לצפות לתשובה "לא". זו הצהרה אירונית. האישה השומרונית התגאה בשושלת של השומרונים דרך אפרים ומנשה בחזרה ליעקב. הדבר המדהים הוא שעליונותו של ישוע היתה בדיוק כפי שהוא טען! שיחה זו עוסקת בשני נושאים תיאולוגיים.

1. אהבתו של אלוהים/ישוע עבור המנודים (כלומר, שומרונים, נשים)

2. עליונותו של ישוע על היהדות והגאווה הגזעית

ד 13-14 "אבל השותה מן המים אשר אני אתן לו לא יצמא לעולם" זו כנראה רמיזה משיחית (ראה ישעיהו יב 3; מח 21; מט 10). ביטוי זה הוא שלילי (strong double negative). ישנם זמנים של פעלים. הווה (PRESENT ACTIVE) פסוק 13 מרמז של שתייה שוב ושוב, בעוד זמן הטית פועל בפסוק 14 מרמז על פעולה חד פעמית (שתייה). (PARTICIPLE) פסוק 13 מרמז של שתייה שוב ושוב, בעוד זמן הטית פועל בפסוק 14 מרמז על פעולה חד פעמית (שתייה).

ד 14 "מקור מים נובעים לחיי עולם." מדובר במשהו בהווה "נובעים ללא הרף" (ראה ישעיהו נח ויוחנן ז 38) עבור אנשי המדבר, המים היו סמל לחיים ולאספקה אלוהית.

יוחנן ד 15-26 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

15 אמרה לו האשה: "אדוני, תן לי את המים ההם כדי שלא אצמא ולא אבוא הנה לשאב." 16 אמר לה: "לכי וקראי לבעלך ובואי לכאן." 17 השיבה האשה: "אין לי בעל." אמר לה ישוע: "צדקת באמרך אין לי בעל, 18 כי חמשה בעלים היו לך וזה שיש לך כעת איננו בעלך. בזה אמת דברת." 19 אמרה לו האשה: "אדוני, אני רואה שאתה נביא." 20 אבותינו השתחוו בהר הזה, ואתם אומרים כי בירושלים המקום שצריך להשתחוות שם." (דברים יב ה') 21 אמר לה ישוע: "האמיני לי, אשה, כי תבוא שעה שלא בהר הזה ולא בירושלים תשתחוו לאב. 22 אתם משתחוים למה שאינכם מכירים, (מלכים ב', יז מא') אנחנו משתחוים למה שאנו מכירים, שהרי הישועה מאת היהודים היא. (תהילים עו' ב') 23 אולם תבוא שעה, ועתה היא, שעובדי האל האמתיים ישתחוו לאב ברוח ובאמת, כי עובדי אל כאלה מחפש לו האב. 24 האלהים הוא רוח והעובדים אותו צריכים לעבדו ברוח ובאמת." (בראשית מא' לח-מ') 25 אמרה לו האשה: "אני יודעת שיבוא משיח. כשהוא יבוא, הוא יגיד לנו את הכל." (ישעיהו מב' א') 26 אמר לה ישוע: "אני המדבר אליך, אני הוא."

ד 15 האישה, כמו נקדימון, עדיין מבינה את ישוע ברמה פיזית מאוד (מילולית). זה לא היה דבר יוצא דופן אפילו התלמידים שלו לעיתים קרובות פירשו לא כהלכה את דבריו על ידי החמצת השפה המטאפורית שלו (ראה יוחנן ד-31; 33; יא 11-13).

ד 16 תרגום USB⁴ אפילו לא מזכיר את האפשרות שהשם "ישוע" נוסף (ראה NKJV, NRSV, NJB, REB). תרגום ה NET נותן הוכחה לכתב יד זה (עמוד MSS 1903 ° א, C², D, L, W, וגם B, MSS P⁶⁶ 75, B, C). הסופרים רצו לעשות את הטקסט לברור וקל יותר.

■ "לכי וקראי" זהו פועל בהווה שאחריו יש זמן הטית פועל.

ד 17 "אין לי בעל" יש חובה להתמודד עם חטא. ישוע אינו מסכים, אבל הוא גם לא מרשיע.

ד 18 "חמישה בעלים היו לך" ישוע משתמש בידע אל טבעי כדי להוציא את האשה מן העולם הפיזי לעולם הרוחני (ראה א 48).

ד 19 "אני רואה שאתה נביא" האישה עדיין לא קיבלה הבנה משיחית. היא ניסתה לדלג על הבעיה העיקרית במערכת היחסים שלה עם אלוהים על ידי שימוש במחמאה (בדיוק כמו נקדימון בפרק ג 2). פרשנים אחרים רואים כאן התייחסות משיחית מספר דברים יח 15-22.

נושא מיוחד: נבואה בברית הישנה
SPECIAL TOPIC: OT PROPHECY

א. מבוא

א. הצהרות פתיחה

1. אין בקהילת המאמינים הסכמה כיצד לפרש נבואה. אמיתות אחרות הוקמו כמיקום אורתודוכסי במשך מאות שנים, אך לא זו.

2. ישנם שלבים מוגדרים בנושא הנבואה בברית הישנה

א. מוקדמת

(1) אנשים מסוימים נקראו נביאים

(א) אברהם בראשית כ 7

- (ב) משה – במדבר יב 8-6; דברים יח 15; לד 10
 (ג) אהרון – שמות ז 1 (דובר משה)
 (ד) מרים – שמות טו 20
 (ה) אלדד ומידד – מדבר יא 24-30
 (ו) דבורה – שופטים ד 4
 (ז) ללא שם – שופטים ו 7-10
 (2) התייחסות לנביאים כקבוצה
 (3) קבוצה או אחווה נבואית – א שמואל י 5-13; יט 20; א מלכים כ 35, 41; כב 6, 10-13;
 ב מלכים ב 3, 7; ד 1, 38; ה 22; ו 1 וכו'.
 (4) המשיח נקרא נביא – דברים יח 15-18
 ב. מונרכיה לא מקראית (יש פניה למלך)
 (1) גד – א שמואל כב 5; ב שמואל כד 11; א דברי הימים כט 29
 (2) נתן – ב שמואל ז 2; יב 25; א מלכים א 22
 (3) אחיה – א מלכים יא 29
 (4) יהוא – א מלכים טז 1, 7, 12
 (5) ללא שם – א מלכים יח 4, 13; כ 13, 22
 (6) אליהו – א מלכים יח – ב מלכים ב
 (7) מיכיהו – א מלכים כב
 (8) אלישע – ב מלכים ב 9, 12-13
 ג. כתיבה קלאסית של נביאים (מתייחסים לעם וגם למלך): ישעיהו – מלאכי (למעט דניאל)
 ב. מונחים מקראיים
 1. רואה *Ro'eh* = (BDB 906, KB 1157), א שמואל ט 1. ההתייחסות זו מציגה את המעבר למונח נביא *nabi*. מונח *Ro'eh* כללי "לראות". אדם זה מבין את דרכיו ותוכנותיו של אלוהים והוא יועץ שמחפש את רצון אלוהים בעניין מסוים.
 2. חוזה *Hozeh* = (BDB 302, KB 3011), ב שמואל כד 11. שם נרדף לרואה. זה מתוך מונח "לראות". צורת השימוש לעיתים קרובות מתייחסת לנביאים (כלומר, הביטוי).
 3. נביא *Nabi* = (BDB 611, KB 661) מאותו מקור של הפועל האכדי *Nabu* = "לקרוא" ובערבית *Naba'a* = "להודיע". זהו המונח הנפוץ ביותר בברית הישנה שמתייחס לנביא. בשימוש מעל 300 פעמים בברית הישנה. האטימולוגיה המדויקת היא לא ברורה אבל המונח "לקרוא" הוא הכי מתאים. ניתן לקבל הבנה טובה יותר אם נסתכל על כך שאלוהים מתאר את המערכת יחסים בין משה לפרעה דרך אהרון (ראה שמות ד 10-16; ז 1; דברים ה 5. נביא מדבר בשם אלוהים לעמו עמוס ג 8; ירמיהו א 7, 17; יחזקאל ג 4).
 4. ניתן לראות את השימוש בשלושת המונחים שקשורים לנביא בכתובים, בראשונה לקורניתים כט 29; שמואל - רואה *Ro'eh*; נתן נביא *Nabi* - וגד חוזה *Hozeh*.
 5. הביטוי, *ish ha - 'elohim*, "איש אלוהים", הוא גם מיועד לתאר מישהו שדובר בשם אלוהים. בשימוש כ-76 פעמים בברית הישנה במובן של "נביא".
 6. המונח "נביא" במקור מיוונית. מקור המילה: (1) *pro* = "לפני" או "בשביל" - (2) *phemi* = "לדבר"

- ii. הגדרה של נביא
 א. למונח "נבואה" היה שדה סמנטי רחב יותר בעברית מאשר באנגלית. בספרי ההיסטוריה של יהושע עד מלכים (מלבד רות) מתייחסים על ידי היהודים כ"נביאים ראשונים". גם אברהם (בראשית כ 7; תהילים קה 5) ומשה (דברים יח 18) מכונים נביאים (גם מרים, שמות טו 20). לכן, צריך לשים לב להגדרות שנובעות מהשערה באנגלית!
 ב. "הנבואה יכולה להיות מוגדרת באופן לגיטימי כהבנה של ההיסטוריה שמקבלת משמעות רק במונחים שקשורים לדאגה אלוהית, מטרה אלוהית, השתתפות אלוהית, " *Interpreter's Dictionary of the Bible*, vol. 3, p. 896.
 ג. "הנביא אינו פילוסוף או תיאולוג שיטתי, אלא הוא מתווך של הברית שמעביר את המילה של אלוהים לעמו על מנת לעצב את עתידם על ידי שיקום ותיקון של ההווה, " *Prophets and Prophecy*, " *Encyclopedia Judaica* vol. 13 p. 1152.

- iii. מטרת הנבואה
 א. הנבואה היא הדרך של אלוהים לדבר לעמו, מתן הדרכה במצב נוכחי ומתן תקווה שהוא בשליטה על חייהם ואירועי העולם. המסר ביסודו משותף. שנועדו לנזוף, לעודד, לעורר אמונה וחרטה, ולתת מודעות על אלוהים עצמו ועל תוכניותיו. הנבואה מחזקת את העם להישאר נאמנים לברית של אלוהים. יש להוסיף כי לעתים קרובות מטרת הנבואה היא לחשוף בבירור את הנציג שאלוהים בחר (דברים יג 1-3; יח 20-22). ההתייחסות הסופית היא בעצם למשיח.
 ב. לעיתים קרובות הנביא לוקח את המשבר ההיסטורי או התיאולוגי של הזמן שלו והוא מקרין את המשבר בהגדרה אסכטולוגית (שייך או קשור לאמונה בחיי העולם הבא). השקפה של סוף העולם היא

- יחודית בישראל כמו כן גם התחושה של העם הנבחר וההבטחות סביב הברית של אלוהים.
- ג. זה נראה שתפקידו של הנביא לאזן (ירמיהו יח 18) ולתפוס את מקומו של הכהן הגדול כדרך לדעת את רצון אלוהים. האורים והתומים בתוך המסר מילולי של הנציג שאלוהים בחר. שרות של הנביא בישראל הפסיק אחרי מלאכי. השרות חוזר רק אחרי 400 שנה עם יוחנן המטביל. זה לא ברור אך המתנה "הנבואה" של הברית החדשה מתקשרת לברית הישנה. נביאי הברית החדשה (מעשי השליחים יא 27-28; יג 1; טו 32; א קורינתים יב 10, 28-29; יד 29, 32, 37; אפסים ד 11) אינם חושפים התגלות חדשה או כתבי הקודש, אל מגלים את רצון אלוהים במצבי ברית.
- ד. הנבואה לא בהכרח קשורה לאירועים בטבע. הנביא יכול לתת חזוי על מנת לתת הוכחה לתפקידו, אך יש לציין כי "פחות מ-2% מהנבואות בברית הישנה הן משיחיות. פחות מ 5% מהנבואות עוסקות באופן ספציפי את תקופת הברית החדשה. פחות מ 1% מהנבואות עוסקות באירועים שעוד לא קרו" (Fee and Stuart, *How to Read the Bible For All Its Worth*, p. 166)
- ה. נביאים מייצגים את אלוהים לאנשים, בעוד כוהנים מייצגים את האנשים לאלוהים. זוהי הצהרה כללית. יש חריגות כמו חבקוק, שמפנה שאלות לאלוהים.
- ו. אחת הסיבות שמקשה עלינו בהבנת הנביאים היא העובדה שאיננו יודעים כיצד נבנו הספרים שלהם, ספרי הנביאים אינם כרונולוגיים. יש נושאים אבל לא תמיד הכל מתחבר. לעתים אין רקע היסטורי, מסגרת זמן או חלוקה ברורה בין האורקל. מספר סיבות לקושי בספרים (1) לקרוא הכל ברציפות (2) לתמצת לפי נושא; ו- (3) קשה לזהות את האמת המרכזית וגם את כוונת המחבר בכל אורקל.

מאפייני הנבואה

.IV

- א. בברית הישנה יש התפתחות של המונח "נביא" ו "נבואה". בעם ישראל הייתה אחוות נביאים, ובראשם היו מנהיגים כריזמטיים כמו אליהו או אלישע. לפעמים הביטוי, "בני הנביאים", שימש כדי לייחד קבוצה זו (ב מלכים ב).
- ב. עם זאת תקופה זו עברה במהירות לנביאים יחידים. היו נביאים (גם נביאי אמת וגם שקר) שהיו בשיתוף עם הלך, וחיו בארמון (גד, נתן). היו גם כאלה שהיו עצמאיים, ולעתים לא היו קשורים לסטטוס קו של החברה הישראלית (עמוס). הם היו גם זכר וגם נקבה (ב מלכים כב 14).
- ג. לעיתים קרובות הנביא היה מגלה את העתיד, הוא היה מותנה בתגובה מיידית של האדם. לעיתים קרובות המשימה של הנביא הייתה לגלות את התוכנית האוניברסלית של אלוהים, תוכנית שאינה מושפעת מתגובה אנושית. תוכנית אוניברסלית זו הייתה ייחודית בין נביאי המזרח הקדום. נביאי וברית נאמנות הם שני מוקדים זהים של המסרים הנבואיים (השווה Fee and Stuart, עמוד 150).
- ד. זה מדגיש כי הנביאים עובדים במיקוד. הם בדרך כלל, אך לא באופן בלעדי, פונים לעם. רוב החומר הנבואי הוצג בעל פה. מאוחר יותר היה שילוב עם נושא, כרונולוגיה או דפוסים אחרים של ספרות המזרח הקרוב אשר הלכה לאיבוד. מכיוון שהחומר הנבואי היה בעל פה ולא בספרות כתובה. זה מקשה על הקריאה ישירה וקשה להבין את כתוב ללא רקע היסטורי.
- ה. הנביאים משתמשים בכמה דפוסים כדי להעביר את מסריהם.
1. בית משפט – אלוהים לוקח את עמו לבית המשפט, לעתים קרובות זהו תיק גירושין שבו דוחה יהוה את אשתו (ישראל) בגלל בגידה שלה (הושע ד; מיכה ו).
 2. שיר הלוויה – זהו סוג מיוחד של מסר והוא מאופיין בצורה מיוחדת של "צרה" (ישעיהו ה; חבקוק ב).
 3. אמירת ברכת הברית – האופי הטבעי של תנאי הברית מבוסס על השלכות, הן חיוביות והן שליליות, ויש פירוט לעתיד (דברים כז-כח).

הנחיות מועילות בנושא פרוש נבואה

.V

- א. מצא את הכוונה של הנביא המקורי (עורך) על ידי ציון הרקע ההיסטורי וההקשר הספרותי של כל אורקל. בדרך כלל יש קשר לעם ישראל ששובר את ברית משה.
 - ב. קרא ופרש כל אורקל, ולא חלק ממנו; תרשום תמצית לתוכן. חפש הקשר לאורקלים אחרים. נסה לתמצת את כל הספר.
 - ג. תשער פרשנות מילולית לקטע עד שתמצא משהו בטקסט שמצביע על שימוש פיגורטיבי: לאחר מכן תוסיף את השפה בפיגורטיבית לפרוזה.
 - ד. נתח פעולה סמלית לאור הרקע ההיסטורי ומעברים מקבילים. חשוב לזכור שזו ספרות של המזרח הקרוב ולא ספרות מערבית מודרנית.
 - ה. צריך להתייחס לחזוי בזהירות
 1. האם הנבואות הן בלעדיות לתקופת המחבר?
 2. האם הנבואות התגשמו לאחר מכן בתולדות ישראל?
 3. האם הנבואות הן אירועים עתידיים?
 4. האם יש לנבואות הגשמה עכשווית ועם זאת הגשמה עתידית?
 5. תן מקום למחברי הכתובים, להנחות את תשובותיך, ולא למחברים המודרניים
- ו. חששות מיוחדים
1. האם הניבוי מוסמך על ידי תגובה מותנית?
 2. האם ידוע למי הנבואה מכוונת (ולמה)?

3. האם קיימת אפשרות להגשמה מקראית או/ו היסטורית מרובה?
 4. מחברי הברית הישנה שהיו בהשראת הרוח היו מסוגלים לראות את המשיח במקומות רבים בברית הישנה, מקומות אלה אינם מובנים מאליו לנו. זה נראה שהמחברים משתמשים בטיפולוגיה או משחק מילים. מכיוון לנו אין את אותה ההשראה הכי טוב להשאיר גישה זו למחברים המקוריים.

ספרי עזר

.VI

- A Guide to Biblical Prophecy by Carl E. Amending and W. Ward Basque א.
 How to Read the Bible for All Its Worth by Gordon Fee and Douglas Stuart ב.
 My Servants the Prophets by Edward J. Young ג.
 Plowshares and Pruning Hooks: Rethinking the Language of Biblical Prophecy and Apocalyptic by D. Brent Sandy ד.
 New International Dictionary of Old Testament Theology and Exegesis, vol. 4, pp. 1067-1078 ה.
 The Language and Imagery of the Bible by G. B. Caird ו.

נושא מיוחד: נבואה בברית החדשה

SPECIAL TOPIC: NEW TESTAMENT PROPHECY

- i. המונח הוא שונה מהנבואה בברית הישנה (611 BDB), בברית הישנה יש משמעות רבנית שמבוססת על התגלות מיהוה (ראה מעשי שליחים ג 18, 21; רומים טז 26). רק נביאים יכלו לכתוב את כתבי הקודש.
 א. משה נקרא נביא (ראה דברים יח 15-21).
 ב. ספרי ההיסטוריה (יהושע- מלכים [מלבד רות]) נקראו "נביאים ראשונים" (ראה מעשי השליחים ג 24).
 ג. הנביאים ראו בכהן הגדול המקור המידע מאלוהים (ראה ישעיהו-מלאכי).
 ד. החלוקה השנייה של רשימת הספרים היא "נביאים" (ראה מתי ה 17; כב 40; לוקס טז 16; כד 25, 27; רומים ג 21).
- ii. בברית החדשה המונח בשימוש במספר דרכים שונות.
 א. יש התייחסות לנביאי הברית הישנה ולמסר שבעל ההשראה (ראה מתי ב 23; ה 12; יא 13; יג 14; רומים א 2).
 ב. המסר מתייחס ליחיד ולא לרבים או קבוצה (כלומר, נביאי הברית הישנה דיברו בעיקר לעם ישראל).
 ג. יש התייחסות גם ליוחן המטביל (ראה מתי יא 9; יד 5; כא 26; לוקס א 76) וגם לישוע כמי שמכריזים של מלכות אלוהים (ראה מתי יג 57; כא 11, 46; לוקס ד 24; ז 16; יג 33; כד 19). ישוע טען שהוא גדול יותר משאר הנביאים (ראה מתי יא 9; יב 41; לוקס ז 26).
 ד. נביאים אחרים בברית החדשה
 1. התקופה המוקדמת בחייו של ישוע כמתועד בבשורה של לוקס (כלומר, Mary's memories)
 א. אלישבע (ראה לוקס א 41-42)
 ב. זכריה (ראה לוקס א 67-79)
 ג. שמעון (ראה לוקס ב 25-35)
 ד. חנה (ראה לוקס ב 36)
 2. תחזיות אירוניות (בר קיפא, יוחנן יא 51)
 ה. יש התייחסות למישהו שמכריז את הבשורה (רשימת המתנות בראשונה לקורנתים יב 28-29; אפסים ד 11)
 ו. יש התייחסות למתנה מתמשכת בקהילה (ראה מתי כג 34; מעשי שליחים יג 1; טו 32; רומים יב 6; א קורנתים יב 10, 28-29; יג 2; אפסים ד 11). לפעמים יש התייחסות לנשים (ראה לוקס ב 36; מעשי שליחים ב 17; כא 19; א קורנתים יא 4-5).
 ז. יש התייחסות לספר התגלות האפוקליפטי (ראה התגלות כב 7, 10, 18, 19)
- iii. נביאי הברית החדשה
 א. הם לא בעלי אותה התגלות כמו נביאי הברית הישנה (כלומר הכתובים). הצהרה זו נכונה בגלל השימוש במשפט "האמונה" (כלומר ההרגשה של הבשורה השלמה) שכתוב במעשי השליחים ו 7; יג 8; יד 22; גלטים א 23; ג 23; ו 10; פיליפים א 27; יהודה ג 20.
 זה ברור מהביטוי המלא ביהודה ג, "הָאֱמוּנָה שֶׁנִּמְסְרָה אֶחָת וְלִתְמִיד לְקְדוּשִׁים". האמונה שהיא "אחת ולתמיד" מתייחסת לאמיתות, לדוקטרינות, למונחים, לתפיסת העולם של המאמינים.
 הדגש על אחת ולתמיד הוא בסיס המקראי להשראה מבחינה תאולוגית לכתבי הברית הישנה והבסיס לא מאפשר למקורות אחרים להיחשב כהתגלות. ישנם דברים שהם לא בטוחים, אזורים

אפורים בברית החדשה, אבל המאמינים מאשרים באמונה שכח מה "שנחוך" לאמונה פעילה הוא כתוב בברית החדשה. מונח זה נקרה "התגלות השילוש".

1. אלוהים גילה את עצמו בהיסטוריה של מרחב זמן (התגלות)
 2. הוא בחר בסופרים אנושיים מסוימים לתעד ולהסביר את מעשיו (השראה)
 3. הוא נתן לרוחו לפתוח את ליבם ונפשם של בני האדם כדי להבין את הכתובים, לא באופן מוחלט, אך במידה מספקת לישועה ולחיים משיחיים אפקטיביים (אילומינציה). הנקודה היא שההשראה מוגבלת לכותבי כתבי הקודש. אין עוד מכתבי סמכות, חזיונות או התגלויות. הקנון נסגר. יש לנו את כל האמת הדרושה על מנת להגיב כראוי לקריאה של אלוהים. ניתן לראות אמת זו דרך ההסכמה שנוצרה בזמן בחירת כתבי הקודש למרות שהיו חילוקי דעות בין הסופרים המקראיים למאמינים כנים. אין סופר או דובר מודרני עם אותה מנהיגות אלוהית שהייתה לכותבים של כתבי הקודש.
- ב. במובנים מסוימים נביאי הברית החדשה דומים לנביאי הברית הישנה.
1. נבואות על אירועים עתידיים (למשל שאול, מעשי שליחים כז 22; אגבוס, מעשי השליחים יא 27-28; כא 10-11; ועוד נביאים ששמום לא מוזכר; מעשי שליחים כ 23)
 2. הכרזה על משפט (כלומר שאול, מעשי שליחים יג 11; כח 25-28)
 3. מעשים סמליים המציגים באופן מובהק אירוע (ראה אגבוס, מעשי השליחים כא 11)
- ג. הנביאים מכריזים על אמיתות הבשורה לעתים בדרכים של נבואה (ראה מעשי השליחים יא 27-28; כ 23; כא 10-11), אבל זה לא המוקד העיקרי. התנבואות בראשונה לקורנתים היא בעצם כלי להביא את השורה (ראה יד 24, 39)
- ד. הנביאים הם אמצעים של רוח הקודש לדבר בצורה ברורה את ההדרכה של אלוהים למצב חדש, תרבות, או תקופת זמן (ראה א קורנתים יד 3).
- ה. הנביאים היו פעילים בקהילת פאולין הקדומה (ראה א קורנתים יא 4-5; יב 28, 29; יג 2, 8, 9; יד 1, 3, 4, 5, 6, 22, 24, 29, 31, 32, 37, 39; אפסים ב 20; ג 5; ד 11; א תסלוניקים ה 20) והם מוזכרים Didache (לימוד של 12 התלמידים, שנכתב בסוף המאה הראשונה או במאה השנייה, התאריך לא בטוח) במונטניזם של המאות השנייה והשלישית בצפון אפריקה.
- iv. האם המתנות בברית החדשה נפסקו?
- א. קשה לתת תשובה לשאלה זו. בואו נבהיר את הבעיה על ידי הגדרת מטרת המתנות. האם הן נועדו לאשר את בישור הבשורה או שהן דרכים לשרת את הקהילה ואת העולם האבוד?
 - ב. האם צריך להסתכל על ההיסטוריה של הקהילה או על ההיסטוריה של הברית החדשה על מנת לקבל תשובה? בברית החדשה אין אינדיקציה שהמתנות הרוחניות הן זמניות. אלא שמשתמשים בכתוב בראשונה לקורנתים יג 8-13 על מנת לתת תשובה בעצם מפספסים את הכוונה הסופית של הכתוב, הכל מלבד אהבה יעלם.
 - ג. אני מתפתה לומר כי מאז הברית החדשה, ההיסטוריה של הקהילה היא לא הסמכות, המאמינים צריכים להצהיר שיש מתנות. עם זאת, אני מאמין כי תרבות משפיעה על הפרשנות. ישנם פסוקים ברורים שאנחנו כבר לא מיישמים (כלומר, נשיקה קדושה, נשים עם כיסוי ראש, הקהילה הייתה בבית, וכו'). אם התרבות משפיעה על הכתוב, אז למה לא ההיסטוריה של הקהילה?
 - ד. זו שאלה פשוטה שאין לה תשובה סופית. יש מאמינים שתומכים ב "הפסקת המתנות" ואחרים תומכים "אין הפסקה". בתחום זה, כמו בנושאים פרשניים רבים, הלב של המאמין הוא המפתח. בברית החדשה יש לנו דו משמעות בגלל התרבות. הקושי הוא להחליט מה מהכתובים מושפע מתרבות/היסטוריה ומה הוא לכל הדורות ותרבויות (ראה, *How to Read Fee and Stuart's the Bible for All Its Worth*, pp. 14-19; 69-77).
- ברומים יד 1-15; יג ובראשונה לקורנתים ח 10 אנחנו קוראים ובמינים עד כמה קריטי חופש הדין ואחריות. מאוד חשוב לענות על שאלה זו בגלל.
1. כל מאמין חייב ללכת באמונה באור שיש להם. אלוהים מסתכל על הלב ועל המניעים שלנו.
 2. כל מאמין חייב לאפשר למאמינים אחרים ללכת בהבנת האמונה שלהם. חייבת להיות סובלנות בתוך גבולות המקרא. אלוהים רוצה שאנחנו נאהב זה את זה כמו שהוא אוהב.
- ה. לסכם את הנושא, כמשיחיים עלינו לחיות חיים של אמונה ואהבה, לא תיאולוגיה מושלמת. שתהיה לנו מערכת יחסים עם אלוהים אשר תשפיע על היחסים שלנו עם אחרים, דבר שיותר חשוב ממידע סופי או שלמות בהבנת הכתובים.

ד 20 "אבותינו" יש התייחסות לאברהם ויעקב (ראה בראשית יב 7; לג 20). האישה טוענת שגם לה יש חלק בברית (ראה י 31-59)

■ "השתחוו בהר זה" יש התייחסות לוויכוח התאולוגי סביב השאלה באיזה מיקום צריך להלל את יהוה. היהודים טענו בהר סיני (מקום של המקדש היהודי), בזמן שהשומרונים טענו בהר גריזים (בית המקדש השומרוני נחרב בשנת 120 לפנה"ס על ידי יוחנן הורקנוס).
דוגמה לאותו המצב בימנו היא כאשר אנחנו מבשרים לאנשים והם מנסים להתחמק מלדבר על המערכת

יחסים שלהם עם אלוהים ומפנים את השיחה לוויתורים תאולוגיים. בני אדם נהנים מלימודי דת ופילוסופיה כל עוד הדבר לא משפיע עליהם בצורה אישית. (ראה ג 21-19)

ד 21 "כי תבוא שעה שלא בהר הזה ולא בירושלים תשתחוּו לאב" זו הייתה הצהרה מהממת עברה והשליחים. הבעיה היא לא איפה, אלא מי!

ד 22 "שהרי הישועה מאת היהודים היא" זה מאשר את המקור שממנו מגיע המשיח (ראה בראשית יב 3-2; נ"ט 8-12; ישעיהו ב 3; רומים ט 4-5).

ד 23 "אולם תבוא שעה, ועתה היא" זו אולי הקבלה לכתוב במלאכי א 11 בנושא ההלל. זה ברור שישוע הביא את מתנת חיי הנצח בזמן שחי וגם לאחר מותו. הצהרה זו משקפת את המתח הקיים בין שני ביאות של המשיח. שני עידינים של היהודים (ראה נושא מיוחד בראשונה ליוחנן ב 17) עכשיו חופפים. העידן החדש של הרוח הוא בהווה, אך אנחנו עדיין חיים בעידן הישן של רוע וחטא. ישוע מצהיר שהעידן החדש התחיל בו. עידן הרוח, עידן המשיח, נכנס לתוקף!

▣ **"ברוח ובאמת"** המונח "רוח" (ראה נושא מיוחד ביוחנן ג 8) מדבר על הלל שלא מבוסס על משהו מקומי או פיזי. המונח "אמת" היה בשימוש בעולם היווני בהקשר נפשי, ואילו הרקע העברי היה בהקשר של נאמנות או אמינות. ראה נושא מיוחד אמת בפרק ו 55 ובפרק יז 3.

▣ **"האב"** בברית החדשה זה היה יוצא דופן לקרוא לאלוהים "אב" מבלי לתת התייחסות לישוע כבנו יחידו.

נושא מיוחד: אבא

SPECIAL TOPIC: FATHER

הברית הישנה מציגה מטפורה אינטימית של אלוהים כאב.

1. לעיתים עם ישראל מתואר "כבנו" של יהוה (הושע יא 1; מלאכי ג 17)
2. בתחילת ספר דברים יש שימוש באנלוגיה של אלוהים כאב (א 31)
3. בספר דברים עם ישראל מכונה "ילדיו" ואלוהים מכונה "אביכם".
4. אנלוגיה זו מתוארת בתהילים קג 13 ומתפתחת בפרק סח 5 (אב ליתומים)
5. זה היה נפוץ בנביאים (ישעיהו א 2; סג 8; ישראל כבן, אלוהים כאב, סג 16; סד 8; ירמיהו ג 4, 19; לא 9).

ישוע דיבר בארמית מה שאומר שהרבה מקומות שבהם המילה "אבא" מופיע כמילה יוונית *Pater* שאולי משקפת את המילה הארמית *Abba* (ראה מרקוס יד 36). המונח המשפחתי "אבא" או "papa" משקף את האינטימיות שיש לישוע עם האב; ישוע מגלה את זה לתלמידיו וגם מעודד לבנות אינטימיות אישית עם האב. בברית הישנה המונח "אבא" היה בשימוש במשורה ליהוה, אבל ישוע משתמש בו לעתים קרובות. זוהי התגלות גדולה של היחסים החדשים של המאמינים עם אלוהים באמצעות המשיח (ראה מתי ו 9).

▣ **"כי עובדי אל כאלו מחפש לו האב"** אלוהים באופן פעיל מחפש אחר העולם החוטא (ראה ישעיהו נה; יחזקאל יח 23, 32; לוקס יט 10; יוחנן א 12; ג 16).

ד 24 "האלוהים הוא רוח" יש כמה סעיפים קצרים בכתביו של יוחנן שמתארים את האופי של אלוהים: (1) אלוהים הוא אהבה (2) אלוהים הוא אור (3) אלוהים הוא רוח. והמשמעות היא. (1) הוא לא פיזי; (2) הוא לא מוגבל למקום אחד; (3) לא קשור לזמן או (4) שמימי לעומת ארצי.

ד 25 "יבוא המשיח" המונח "משיח" מופיע רק פעמיים בברית החדשה, פעמיים בבשורה של יוחנן (ראה א 41; ד 25).

נושא מיוחד: משיח

SPECIAL TOPIC: MESSIAH

הקושי לפרש את המושג הזה הוא בגלל השימושים השונים הקשורים למונח "משיח" או "משוח" (BDB 603, KB 645). המונח מוזכר כאשר היו מושחים אדם בשמן מיוחד בשביל לציין קריאה מיוחדת מאלוהים עבור משימת מנהיגות, כלומר:

1. יש שימוש שמתקשר למלכים יהודיים (ראה א שמואל ב 10; יב 3; כד 10,6; ב שמואל יט 21; כג 1; תהילים צט 51 קלב 10,17)

2. יש שימוש שמתקשר לכהנים יהודיים (ראה ויקרא ד 16,5,3; ו 15; ז 36; ח 12; שמות כט 7; כנראה תהילים פד 9-10; קלג 2)
 3. יש שימוש שמתקשר לראשי העם, ונביאים (ראה בראשית כו 7; א דברי ימים טז 22; תהילים קה 15, יש התייחסות לבית בני עם; אולי גם חבקוק ג 13)
 4. יש שימוש שמתקשר לנביאים (א מלכים יט 16; אולי גם א דברי הימים כט 22)
 5. יש שימוש שמתקשר לכורש (ראה ישעיהו מה 1)
 6. יש שילוב של סעיף #1 וסעיף #2 בתהילים קי וזכריה ד
 7. יש שימוש שמתקשר לבואו המיוחד של אלוהים, מלך משושלת דוד שיביא עידן חדש של צדקה.
 - א. משושלת דוד (ראה בראשית מט 10)
 - ב. מבית ישי (ראה ב שמואל ז)
 - ג. ימלוך לתמיד (ראה תהילים; ישעיהו ט 6; יא 5-1; מיכה ה 1-4)
- אני אישית מתחבר לכך שהמונח "משוח" מתקשר ישירות לישוע מנצרת מהסיבות הבאות
1. המבוא של המלכות הנצחית בספר דניאל ב' בתקופת האימפריה הרביעית
 2. המבוא של המונח "בן האדם" בספר דניאל ז 13 שלו תינתן המלכות הנצחית
 3. סעיפי הגאולה שכתובים בספר דניאל ט 24, שמצביעים על השיא של ההיסטוריה של העולם החוטא
 4. ישוע משתמש בספר דניאל בברית החדשה (ראה מתי כד 15; מרקוס יג 14)
- חשוב לציין שזהו תואר נדיר בברית הישנה, אולי רק בספר דן ט 25. כמו כן יש לציין שישוע לא מתאים לתיאור הכללי של המשיח בברית הישנה.
1. לא מנהיג בישראל
 2. לא קיבל משיחה רשמית על ידי כהן
 3. לא רק מושיע של ישראל
 4. לא רק "בן האדם", אלא גם באופן מיוחד "בן האלוהים"

■ **"כִּשְׂהוּא יְבוֹא, הוּא יְגִיד לָנוּ אֶת הַכֹּל"** זה מצביע כל כך שהשומרונים ציפו למשיח. זה גם מצביע על כך שהם ראו במשיח מישהו שיגלה את מלאותו של אלוהים.

ד 26 "אני המדבר אליך, אני הוא" אולי זה רמז על הכתוב בישעיהו נב 6. זה אישור ברור, ופתוח על האלוהות של ישוע (מאוד שונה מהבשורות הסינופטיות)! יש שימוש במילה "אני הוא", שמשקפת את שמו אלוהים, יהוה בברית הישנה (שמות ג 12, 14). ישוע השתמש בשם זה מהברית הישנה בשביל לתת התייחסות להתגלות הברורה של יהוה בישוע (ראה יוחנן ח 24, 28, 58; יג 19; יח 5 השווה לישעיהו מא 4; מג 10; מו 4). השימוש המיוחד של הצהרת "אני הוא" חייב להיות מובחן מההצהרות הנפוצות של "אני הוא" ביוחנן, ו 35, 51; ח 12; י 7, 9, 11, 14; יא 25; יד 6; טו 1, 5, שבהצהרות אלו יש שימוש בשמות עצם.

יוחנן ד 27-30 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
27 **בְּאוֹתוֹ רָגַע בָּאוּ תַלְמִידָיו וְתַמְהוּ עַל שְׂהוּא מְדַבֵּר עִם אִשָּׁה, אֲךָ אִישׁ לֹא אָמַר: "מָה אַתָּה מְבַקֵּשׁ?" או "לְמָה אַתָּה מְדַבֵּר אֵתָּה?"**²⁸ **עֲזָבָה הָאִשָּׁה אֶת כְּדָהּ, הִלְכָה הָעִירָה וְאָמְרָה לְאֲנָשִׁים:**²⁹ **בּוֹאוּ וְרֵאוּ אִישׁ שֶׁאָמַר לִי כֹל מַה שֶׁעָשִׂיתִי; הֲאֵם לֹא זֶהוּ הַמְּשִׁיחַ?"**³⁰ **הֵם יָצְאוּ מִהָעִיר וּבָאוּ אֵלָיו.**

ד 27 "ותמהו על שהוא מדבר עם אשה" מבחינה תרבותית יהודי דתי לא היה מדבר עם אישה.

■ **"אך איש לא אמר: "מה אתה מבקש?" או "למה אתה מדבר אתה?"** זו היא הערה של יוחנן כעד ראיה. הוא בטח נזכר באירוע מהמם זה.

ד 28 "עזבה האשה את כדה" זו עדות מדהימה, הערה היסטורית שמציגה את ההתרגשות של האישה כאשר היא מיהרה לחזור לעיר כדי להעיד (ראה פסוקים 29-30).

ד 29 "האם לא זהו המשיח" לפי הטופס הדקדוקי אנחנו מצפים לתושבה "לא", אבל ההקשר מראה שהיא באמת האמינה שהוא המשיח! ההקשר הוא גובר על הדקדוק!

יוחנן ד 31-38 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
31 **בִּינְתַיִם בִּקְשׁוּ מִמֶּנּוּ תַלְמִידָיו שִׂיאֲכַל. אָמְרוּ: "רְבִי, אֲכַל." אָמַר לָהֶם: "יֵשׁ לִי אֲכַל לְאֲכַל שְׂאִינְכֶם יוֹדְעִים."**³³ **אָמְרוּ הַתַּלְמִידִים זֶה אֵל זֶה: "הֲאֵם מִיִּשְׁהוּ הַבִּיֵּא לּוֹ לְאֲכַל?"**³⁴ **אָמַר לָהֶם יִשׁוּעַ: "מֵאֲכָלִי הוּא לַעֲשׂוֹת אֶת רְצוֹן שׁוֹלְחֵי וְלְהַשְׁלִים אֶת פְּעֻלוֹ. (תהילים מ' ט') הֲלֹא אַתֶּם אוֹמְרִים שְׂעוֹד אַרְבָּעָה חֲדָשִׁים וְהִקְצִיר בָּא. הִנֵּה, אוֹמֵר אֲנִי לָכֶם, שְׂאוּ עֵינֵיכֶם וְרֵאוּ אֶת הַשָּׁדוֹת, כִּי לְבַנִּים הֵם וּבְשָׁלִים לִקְצִיר."**³⁶ **הִקְוֹצַר מְקַבֵּל כְּבָר שֶׁכָּר וְאוֹסֵף פְּרֵי לַחַיִּי עוֹלָם, כְּדֵי שִׂישְׁמֹחוּ יְחַדְּיוּ הַזֹּרַע וְהִקְוֹצַר.**³⁷ **בְּזֶה מִתְאַמְנֶת הָאֲמָרָה -- 'זֶה זֹרַע וְזֶה קוֹצֵר'.³⁸ אֲנִי שִׁלַּחְתִּי אֶתְכֶם לִקְצֹר אֶת אֲשֶׁר לֹא עִמְלַתֶּם בּוֹ; אַחֲרַיִם עִמְלוּ וְאַתֶּם הִגַּעְתֶּם אֶל פְּרֵי עִמְלָם."**

ד 32 זהו רמז נוסף לדואליזם בין שמים לארץ, הרוחני מול הפיזי. ישוע היה במשימת גילוי הבשורה. האנשים היו/הם העדיפות!

ד 34 "מַאֲכְלֵי הוּא לַעֲשׂוֹת אֶת רְצוֹן שׁוֹלְחֵי וְלִהְשָׁלִים אֶת פְּעֻלוֹ" יוחנן יז הוא ביטוי ברור לכך שישוע הבין את רוצו של האב (ראה מרקוס י 45; לוקס יט 10; יוחנן ו 29).

הקונטרסט בין ישוע שנשלח מלמעלה, מהנוכחות של אלוהים, האב, כמשימתו לחשוף את האב ולעשות את עבודת האב. זהו הדואליזם האנכי שמאוד אופייני ליוחנן (שמימי לעומת ארצי, הרוח לעומת הבשר) יש שני מונחים שמשומשים לשליחות של ישוע

1. *Pempō* (ד 34; ה 23, 24, 37; ו 38, 39, 40, 44; ז 16, 18, 28, 33; ח 16, 18, 26, 29; ט 4; יב 49, 44, 45; יד 24; טו 21; טז 5)

2. *Apostellō* (ג 17, 24; ה 36, 38; ו 29, 57; ז 29; ח 42; י 36; יא 42; יז 3, 18, 21, 23, 25; כ 21)

אלו הן מילים נרדפות כמו בפרק כ 21. כמו כן זה מראה כי המאמינים נשלחים לעולם חוטא כנציגים של האב לצורך גאולה (ראה ב קורינתים ה 13-21).

נושא מיוחד: רצון (*thelēma*) אלוהים SPECIAL TOPIC: THE WILL (*thelēma*) OF GOD

הבשורה של יוחנן

- ישוע הגיע לעשות את רצונו של האב (ראה ד 34; ה 30; ו 38)
- להקים ביום אחרון מכל איש אשר האב נתן לבן (ראה ו 39)
- שכל המאמין בבן (ראה ו 29, 40)
- לענות על התפילות שקשורות לעשיית רצונו של אלוהים (ראה ט 31 וראשונה ליוחנן ה 14)

הבשורות הסינופטיות

- זה קריטי לעשות את רצונו של אלוהים (ראה נתי ז 21)
- עשיית רצון אלוהים עושה אותנו לאחים ואחיות במשיח (ראה מתי יב 50; מרקוס ג 35)
- זה לא רצון אלוהים שמישהו יאבד (ראה מתי יח 14; א טימותיאוס ב 4; ב פטרוס ג 9)
- גולגולתא היה רצונו של האב בשביל ישוע (ראה מתי כו 42; לוקס כב 42)

מכתביו של שאול

- הבגרות והשרות של כל המאמינים (ראה רומים יב 1-2)
- המאמינים חולצו מהעולם הרע (ראה גלטים א 4)
- רצונו של אלוהים היה בתוכנית הגאולה שלו (ראה אפסים א 5, 9, 11)
- המאמינים חווים וחיים במלאות הרוח (ראה אפסים א 5-18)
- המאמינים מלאים בתובנת אלוהים (ראה קולוסים א 9)
- המאמינים שלמים ומלאי בטחון (ראה קולוסים ד 12)
- מאמינים התקדשו (ראה א תסלוניקים ד 12)
- המאמינים מודים על כל דבר (ראה א תסלוניקים ה 18)

מכתביו של פטרוס

- המאמינים עושים את הנכון (כלומר, מציינים לרשויות) ומשתיקים אנשים טיפשים, פותחים הזדמנויות לבשור (ראה א פטרוס ב 15)
- סבל המאמינים (ראה א פטרוס ג 17; ד 19)
- מאמינים לא חיים לפי תאוות בני אדם (א פטרוס ד 2)

מכתביו של יוחנן

- המאמינים עומדים לנצח (ראה א יוחנן ב 17)
- המאמינים הם מפתח למענה לתפילה (ראה א יוחנן ה 14)

ד 35 "שְׁעוּד אַרְבַּעַה חֲדָשִׁים וְהַקְצִיר בָּא" זהו ביטוי מטאפורי המראה שעכשיו זו הזדמנות לתגובה רוחנית! אנשים נושעו על ידי אמונתם בישוע בזמן שהיה בחיים עלי אדמות, לא רק לאחר תחיית המתים.

ד 36-38 "זֶה זֹרַע וְזֶה קוֹצֵר" פסוקים אלה מתייחסים לשרות הנביאים או אולי ליוחנן המטביל. משמש בראשונה לקורינתים ג 6-8 לתאר את מערכת היחסים בין השרות של שאול לשרות של אפולוס.

יוחנן ד 39-42 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

³⁹שׁוֹמְרוֹנִים רַבִּים מִן הָעִיר הַהִיא הָאֲמִינוּ בּוֹ עַל-סִמְךָ הַדְּבָר שֶׁהֵעִידָהּ הָאִשָּׁה, "הוּא אָמַר לִי כֹל מֵה שֶׁעָשִׂיתִי." ⁴⁰כִּשְׁבָּאוֹ הַשׁוֹמְרוֹנִים בְּקִשׁוֹ מִמֶּנּוּ לְשִׁהוֹת אֹתָם וְהוּא שָׁהָה שָׁם יוֹמִים. ⁴¹רַבִּים יוֹתֵר הָאֲמִינוּ בְּגִלְל דְּבָרוֹ, ⁴²וְאֵל הָאִשָּׁה אָמְרוּ: "לֹא עוֹד בְּגִלְל דְּבָרְךָ אֲנַחְנוּ מֵאֲמִינִים, כִּי בְעֲצֻמְנוֹ שִׁמְעֵנוּ וְיִודְעִים אֲנִי שְׂדֵהוּ בְּאֵמַת

ד 39 "שומרונים רבים מן העיר ההיא האמינו בו" יוחנן משתמש בפועל "מאמין" בשילוב עם כמה מונחים אחרים: "להאמין ב" (en), "מאמין ש" (hoti), ולרוב, "להאמין אל" (eis) או לבטוח ב (ראה ב 11, 23; ג 16, 18, 36; ו 29, 35, 40; ז 5, 31, 38, 48; ח 30; ט 35, 36; י 42; יא 25, 26, 45, 48; יב 11, 37, 42, 44, 46; יד 1, 12; טז 9; יז 20). במקור השומרונים האמינו בגלל העדות של האישה (פסוק 39), אך לאחר ששמעו את ישוע הם בצורה אישית קיבלו את עדותו (פסוקים 41-42). ישוע הגיע לצאן האובדות אשר לבית ישראל, אבל הבשורה שלו לכל האנושות: שומרונים, אישה ממוצא סורי-פיניקית, וחיילים רומים (ראה רומים י 12; א קורינתים יב 13; גלטים ג 28-29; קולוסים ג 11) ראה נושא מיוחד בפרק ב 23.

▣ "על-סמך הדבר שהעידה האשה" אם אלוהים השתמש בעדות של איזה כופרת ולא מסורתית, הוא יכול גם להשתמש בעדות שלי ושלך! פסוק זה מדגיש את המשמעות של עדות אישית. ראה נושא מיוחד עדי ישוע ביוחנן א 8.

ד 40
"בקשו"
"הפצירו"
"התחננו"
NASB, NRSV
NKJV
TEV, NJB

זהו מונח יווני ויש לתרגמו "הפצירו" או "התחננו". את העוצמה של המונח ניתן לראות בשימוש בפסוק 47 (ראה לוקס ד 38)

ד 42 "מושיע העולם" זהו תואר אוניברסלי ויש בו שימוש גם בראשונה ליוחנן ד 14. הוא משמש גם במובן האוניברסלי של אהבת אלוהים לכל בני האדם (ראה א טימותיאוס ב 6; עברים ב 9; א יוחנן ב 2). ההבטחה של בראשית ג 15 התגשמה! במהלך המאה הראשונה ביטוי היה קשור לקיסר. הרדיפה הרומית התרחשה בגלל שמישחיים השתמשו בתואר זה בלעדית עבור ישוע. תואר זה גם מראה אך מחברי הברית החדשה ייחסו את התארים של אלוהים האב לבנו: טיטוס א 3 – טיטוס א 4; טיטוס ב 10 – טיטוס ב 13; טיטוס ג 4 – טיטוס ג 6. היהודים דחו את ישוע (ראה א 11), אבל השומרונים קיבלו אותו בקלות ובמהירות!

יוחנן ד 43-45 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
43 **לְאַחַר שְׁנֵי הַיָּמִים יָצָא מִשָּׁם אֶל הַגָּלִיל. 44 אֲמַנְם הוּא עֲצָמוּ הַעֵיד כִּי אֵין כְּבוֹד לְנִבְיָא בְּעִירוֹ. 45 בְּרַם כְּאֲשֶׁר בָּא לְגָלִיל קִבְּלוּהוּ אַנְשֵׁי הַגָּלִיל, שְׁכָן רְאוּ אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה בִירוּשָׁלַיִם בְּיָמֵי הַחֵג, כִּי גַם עָלוּ לַחֵג אֶת הַחֵג.**

ד 43 פסוק זה מראה שישוע נע בחופשיות ותדירות רבה בין יהודה לגליל מידע שלא תמיד אפשר להניח מהבשורות הסינופטיות.

ד 44 זה פסוק מאוד יוצא דופן כי הוא לא מתחבר להקשר הקודם. אולי זה מתקשר לשרות שהולך להתחיל בגליל (ראה ד 3). פתגם זה כתוב גם במתי יג 57; מרקוס ו 4; לוקס ד 24. בבשורות הסינופטיות הפסוק מתייחס לגליל, אבל כן ההתייחסות ליהודה.

כתוב שגם אנשי הגליל "קיבלו" את ישוע, אבל רבים מהם לא הלכו אחרי ישוע ואחרי זמן נטשו אותו. "להאמין" ו "לקבל" זה משהו יותר מאשר הקבלה הראשונית. ראה נושא מיוחד הצורך להתמיד ביוחנן ח 31.

ד 45 "קבלוהו אנשי הגליל" הם כבר ראו את הניסים של ישוע וחוו את לימודיו במהלך הביקור בירושלים בזמן חג הפסח האחרון. משמעות הדבר היא שהם בטחו בישוע כמשיח אלוהים (ראה א 12) לפחות במידה מסוימת (ראה פסוק 48).

▣ "כי גם הם עלו לחג את החג" תרגום טקסט הברית החדשה בתרגום NET מסמן זאת כהערה נוספת של המחבר, כמו כן גם פסוק 44 (ראה NIV, NRSV).

יוחנן ד 46-54 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
46 **הוּא בָא שׁוּב אֶל קְנָה שְׁבַגְלִיל, אֲשֶׁר שָׁם הִפָּךְ אֶת הַמַּיִם לַיַּיִן. וְאֶחָד מֵאֲנָשֵׁי הַמֶּלֶךְ, שֶׁבָנוּ הָיָה חוֹלָה בְּכַפֵּר נָחוּם, 47 שָׁמַע כִּי יִשׁוּעַ בָּא מִיְהוּדָה לְגָלִיל. הֵלֵךְ אֵלָיו וּבִקֵּשׁ מִמֶּנּוּ שִׁיָּרֵד וְיִרְפָּא אֶת בְּנוֹ, כִּי נָטָה לָמוֹת. 48 אָמַר לוֹ יִשׁוּעַ: "אִם אֵינְכֶם רוֹאִים אוֹתוֹת וּמוֹפְתִים, בְּשׁוּם פְּנִים לֹא תֵאֱמִינוּ." 49 אָמַר אֵלָיו הָאִישׁ: "אֲדוֹנִי, רַד נָא בְטָרָם יָמוֹת בְּנִי." 50 הִשִּׁיב לוֹ יִשׁוּעַ: "לֵךְ, בְּנֵךְ חֵי." הָאֲמִין הָאִישׁ לְדַבַּר שֶׁאָמַר לוֹ יִשׁוּעַ וְהֵלֵךְ. 51 כְּאֲשֶׁר יָרַד בָּאוּ עֲבָדָיו לְקִרְאָתוֹ וְאָמְרוּ לוֹ שֶׁבָנוּ חֵי. 52 שָׁאַל אוֹתָם בְּאִיזוֹ שָׁעָה הוֹטֵב לוֹ, וְאָמְרוּ לוֹ: "אֶתְמוֹל בְּשָׁעָה אַחַת אַחֲרֵי הַצֹּהֲרִים הִרְפָּה מִמֶּנּוּ הַחֵם." 53 אַז נֹכַח הָאֵב כִּי זֶה הָיָה בְּאֹתָהּ שָׁעָה שֶׁאָמַר לוֹ יִשׁוּעַ 'בְּנֵךְ חֵי', וְהָאֲמִין הוּא וְכָל בֵּיתוֹ. (תְּהִילִים קִד' כ') 54 זֹאת הַפֶּעַם הַשְּׁנִיָּה שִׁיִּשׁוּעַ עָשָׂה אוֹת עִם בּוֹאוֹ מִיְהוּדָה לְגָלִיל.**

זה היה עובד ממשלתי בשירות של משפחת הורדוס.

ד 48 "אם אינכם רואים אותות ומופתים, בשום פנים לא תאמינו." זה משפט תנאי עתידי ויש שימוש של בדקדוק שלילי (DOUBLE NEGATIVE). ישוע פונה אל האיש הזה ברבים. הכוונה ליהודים שמחפשים אותות (ראה ב 18; 19, 20, 30; מתי יב 38; טז 1). אבל האיש הזה שהוא מאנשי המלך האמין לפני האות.

ד 49 "בני" בשלושה פסוקים יוחנן משתמש בשלושה מונחים שונים.

1. פסוק 49 – *paidion* (NASB), "ילד")

2. פסוק 50 – *hyiōs* (NASB), "בן")

3. פסוק 51 – *pais* (NASB), "בן")

ברור שהמונחים האלה היו בשימוש נרדף

ד 50 פסוק זה תופס את המהות של בשורת יוחנן – להאמין בישוע, להאמין בדברו, להאמין במעשיו, להאמין באישיות שלו! אמונתו של איש זה באה לידי ביטוי בכך שהוא האמין מבלי שראה את הבטחותיו של ישוע.

ד 53 "האמין הוא וכל ביתו" זה מקרה אחד מתוך רבים שבהם האמונה של אדם אחד השפיעה על כל המשפחה.

1. קורנליוס (מעשי השליחים י : 44-48)

2. לידה (מעשי השליחים טז 15)

3. הסוהר הפיליפיני (מעשי השליחים טז 31-34)

4. קריספוס (מעשי השליחים יח 8)

5. סטפנוס (א קורינתים א 16)

יש הרבה דיונים בנושא סביב התהליך שכל משפחה עבר בשביל להאמין, אבל חובה לעמוד על כך שכל אחד מבני הבית בצורה אישית יקבל את ישוע. המזרח התיכון היה הרבה יותר שבטי ומשפחתי משאר התרבויות המודרניות. זו אמת שהאנשים המשמעותיים בחיינו משפיעים על הבחירות שלו.

ד 54 האות הפומבי הראשון היה בסעודת החתונה בקנה (ראה ב 11-1)

שאלות לדיון

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתה אחראי לפרש בעצמך את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתה, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתה לא צריך להשאיר את זה לפרשן.

שאלות לדיון אלו ניתנו כדי לעזור לך לחשוב היטב על הנושאים הגדולים בחלק זה של הספר. הן נועדו להיות מעוררי חשיבה ולא סופיות.

1. מדוע ישוע עזב את אזור יהודה?
2. האם יוחנן השתמש בזמן רומי או יהודי?
3. מדוע העובדה שישוע דיבר עם האישה השומרונית היא כל כך חשובה?
4. כיצד פסוק 20 משפיע על מערכות היחסים בין הזרמים כיום?
5. הסבר את ההצהרה המפתיעה של ישוע בפסוק 26.
6. האם לאנשי הגליל הייתה אמונה אמיתית?

יוחנן ה

חלוקה של קטעים לפי תרגומים מודרניים

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
הריפוי בברכה	איש נרפא בברכה בבית חסדא	ריפוי האיש החולה ביום שבת	הריפוי בברכה	ריפוי האיש החולה בברכה בבית חסדא
ה 9a-1	ה 1-15	ה 1 ה 9a-2	ה 1-6 ה 7 ה 9a-8	ה 9a-1
ה 9b-18		ה 9b-18	ה 9b-10 ה 11 ה 12 ה 14 ה 16 ה 15-17 ה 18	ה 9b-18
	לכבד את האב ואת הבן			
סמכותו של הבן	ה 16-23	היחס של ישוע לאלוהים	סמכותו של הבן	
ה 19-29			ה 19-23	ה 19-47
	חיים ומשפט דרך הבן			
	ה 24-30	ב 25-29	ב 24-29	
		העדות לקשר של ישוע לאלוהים	המעידים על ישוע	
ה 30		ה 30	ה 30	
המעידים על ישוע	ארבעת המעידים			
ה 31-40	ה 31-47	ה 31-38	ה 31-40	
		ישוע דוחה את אלה שדוחים אותו		
		ה 39-47		
ה 41-47			ה 41-47	

מחזור קריאה שלישי

מעקב אחר כוונתו המקורית של המחבר ברמת הפסקה

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתה אחראי לפרש בעצמך את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתה, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתה לא צריך להשאיר את זה לפרשן.

קרא את הפרק ברציפות. זהה את הנושאים. השווה את חלוקת הנושאים שלך עם חמשת התרגומים המודרניים. אין השראה בחלוקה לפסקאות, אבל זהו המפתח לעקוב אחר כוונתו המקורית של המחבר, שזה הלב של הפרשנות. לכל פסקה של נושא אחד ויחיד.

5. פסקה ראשונה

6. פסקה שנייה

7. פסקה שלישית

8. וכו'.

לימוד מילים וביטויים

יוחנן ה 9-1 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
1 אחרי כן היה חג ליהודים וישוע עלה לירושלים.² בירושלים, על-יד שער הצאן היתה ברכה, שנקראה בית חסדא, וסביבה חמש אכסדראות בעלות עמודים.³ באכסדראות האלה שכבו הרבה חולים ועורים ופסחים ויבשי אברים, [בצפיה לתנועת המים,⁴ שכן מלאך יהוה היה יורד לעתים מזמנות אל הברכה ומניע את המים, ומי שיירד ראשון לתוכה לאחר תנועת המים נרפא מכל מחלה שהיתה לו].⁵ היה שם איש אחד והוא בחליו שלושים ושמונה שנים.⁶ ישוע ראה אותו שוכב וידע כי זמן רב הוא חולה. שאל אותו: "אתה רוצה להיות בריא?"⁷ השיב לו החולה: "אדוני, אין אתי איש שיטיל אותי לברכה בעת תנועת המים. עד שאני בא, אחר יורד לפני." (תהילים קמב' ה')⁸ אמר לו ישוע: "קום, קח את משכבך והתהלך."⁹ מיד נרפא, לקח את משכבו והתהלך. אותו יום היה יום שבת.

ה 1 "חג" במספר כתבי יד יווניים עתיקים, א ו- C, כתוב "החג", אבל ברוב כתבי היד כתוב "חג" (P⁶⁶, P⁷⁵, A, B, D). היו שלושה ימי חג שנתיים שהם חובה עבור גברים יהודים (ראה ויקרא כג): (1) פסח; (2) שבועות; (3) סוכות. אם הכוונה כאן לחג פסח אז זה אומר שישוע היה בשורות פומבי ארבע שנים ולא שלוש (ראה ב 13, 23, ו 4; יב 1). באופן מסורתי נקבע כי ישוע היה בשורות פומבי שלוש שנים לאחר טבילת יוחנן. זה ידוע רק על פי מספר חגי פסח המוזכרים בבשורה של יוחנן.

■ "וישוע עלה לירושלים" בבשורה של יוחנן זה מוזכר מספר פעמים שישוע עלה לחג בירושלים (ראה ב 13; ה 1; ז 10; יב 12).

ירושלים נבנתה על שבע גבעות והיא גבוהה יותר מהערים מסביב. אז הביטוי "עלה" יכול להיות פיזית נכון. עם זאת, נראה כי ביטוי זה הוא מטאפורה של עליונות. ירושלים, בגלל בית המקדש, היתה המקום המרכזי והגבוה (טבור) של כדור הארץ.

ה 2 "על יד שער הצאן" שער זה נמצא בחלק הצפוני-מזרחי של חומת ירושלים. השער מוזכר בספר נחמיה בזמן שיקום וחיידוש חומות העיר (ראה נחמיה ג 1, 32; יב 39).

NASB, NKJV
NRSV
TEV
NJB

"ברכה, הנקראה בעברית בית חסדא"
"נקראה בעברית בית חסדא"
"בעברית נקראה בית חסדא"
"נקראה בית חסדא בעברית"

יש מספר איותים חלופיים לשם זה. יוסף בן מתתיהו כינה אותו גם בשם העברי "בית-צתא" (Bethzatha), זה חלק בירושלים. בכתבי יד יווניים המקום נקרא "בית צידה". במגילות הנחושת המקום נקרא "בית של חסד" או "בית של אביב כפול". כיום המקום ידוע בשם ברכת אנה הקדוש. בימי ישוע היהודים דיברו ארמית, לא עברית. כאשר יוחנן כותב "עברית" זה אומר ארמית (ראה ה 2; יט 13,

17, 20; כ 16; התגלות ט 11; טז 16). כל ההצהרות של ישוע, כגון

1. *Talitha kum*, מרקוס ה 51
2. *Ephphatha*, מרקוס ז 34
3. *Eloi, Eloi, lama sabachthani*, מרקוס טו 34

הן בארמית.

ה 4 פסוק זה (b-43) הוא פרשנות מאוחרת יותר של סופר שמנסה להסביר

1. נוכחותם של כל החולים ליד הבריכה
2. למה האיש הזה היה שם כל כך הרבה זמן
3. למה הוא רצה שמישהו יכניס אותו למים, פסוק 7

זה ללא ספק סיפור יהודי. זה לא היה חלק מן הבשורה המקורית של יוחנן. ההוכחות שלא נכללות הן:

1. זה לא כתב ים P⁶⁶, P⁷⁵, א, B, C*, D
2. הפסוק מסומן בכוכבית בלמעלה מ-20 כתבי יד יווניים מאוחרים יותר, דבר המעיד כי טקסט זה נחשב לא מקורי.
3. בפסוק זה יש מספר מונחים שיוחנן לא משתמש בהם.

הפסוק נכלל בכמה כתבי יד יווניים קדומים, A, C³, K, L. הפסוק נכלל גם בדיאקסרֶון (בערך בשנת 180 לספירה), וגם בכתביו של טרטוליאנוס (200 לספירה), וגם אצל כריסוסטומוס, אמברוזיוס, וסיריל. דבר שמעיד על עתיקותו, אך לא על העבודה שהוא היה חלק מהבשורה המקורית.

הפסוק חלק מתרגום KJV, NASB (1995 Update, with brackets), NKJV, אבל הוא לא נכלל בתרגום NASB (1970), NRSV, NJB, REB, NET Bible, NIV.

לדיון טוב ניתן לקרוא את כתב היד של מבקר טקסטואלי, ראה Gordon Fee, *To What End Exegesis?*, pp. 17-28

ד 5-6 הסיבה מדוע ישוע בחר באיש זה לא ידועה לנו. אולי הוא היה שם הכי הרבה זמן. מצב האיש אין דרישה לאמונה גדולה. כנראה שישוע ניסה לפתוח אימות עם מנהיגי היהודים. מקרה זה נתן לו את ההזדמנות לטעון את טענתו המשיחית. הקטע האסכטולוגי בישיעהו לה אולי מתקשר לריפוי משיחי זה.

רבים מהנסים של ישוע לא נעשו עבור הפרט, אלא עבור אלה שצפו.

1. תלמידים
2. הרשויות היהודיות
3. קהל

ספרי הבשורה בחרים בניסים מסוימים כדי לגלות בבירור מי ישוע היה. אירועים אלה מייצגים את מעכשיו. הם נבחרו בשביל להראות

1. אישיותו
2. חמלתו
3. כוחו
4. סמכותו
5. התגלותו הברורה של האב
6. התגלותו הברורה של עידן משיחי

ה 8 "קום, קח את משכבך והתהלך" זוהי סדרה של פקודות

1. צווי פעיל
2. אחריו יש זמן הטית פועל ביונית קלאסית
3. ואחרי זה עוד צווי פעיל

המזרן היה כרית בד שהעניים השתמשו בה לשינה. עבור חולים, עורים, ופסחים מזרן זה שימש ככרית ישיבה במהלך היום (ראה מרקוס ב 4, 9, 11, 12; ו 55; מעשי שליחים ט 33).

יוחנן ה 18-9 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

⁹מִיַּד נִרְפָּא, לִקַּח אֶת מִשְׁכָּבוֹ וְהִתְהַלֵּךְ. אוֹתוֹ יוֹם הָיָה יוֹם שַׁבָּת.¹⁰ אָמְרוּ רֵאשֵׁי הַיְהוּדִים לְאִישׁ שְׁנִרְפָּא: "שַׁבָּת הַיּוֹם; אִסוּר לָךְ לְשַׂאת אֶת מִשְׁכָּבְךָ." (ירמיהו יז' כא'-כב')¹¹ הָשִׁיב לָהֶם: "זֶה שְׁרָפָא אוֹתִי, הוּא אָמַר לִי, 'קַח אֶת מִשְׁכָּבְךָ וְהִתְהַלֵּךְ.'" ¹²שָׁאֲלוּ אוֹתוֹ: "מִיֵּהוּ הָאִישׁ שֶׁאָמַר לָךְ 'קַח וְהִתְהַלֵּךְ'?" ¹³אֲלָא שְׁהִנְרָפָא לֹא יָדַע מִיֵּהוּ, כִּי יֵשׁוּעַ חִמַּק בְּהִיּוֹת הַמּוֹן רַב בְּמִקּוֹם.¹⁴ לְאַחַר מִכֵּן פָּגַשׁ אוֹתוֹ יֵשׁוּעַ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ וְאָמַר לוֹ: "הִנֵּה נִרְפָּאת. אַל תּוֹסִיף לְחַטֵּא פֶּן תִּאָּנֶה לָךְ רַעַה גְדוֹלָה מִזֹּאת."¹⁵ הֵלֵךְ הָאִישׁ וְסָפַר לְרֵאשֵׁי הַיְהוּדִים כִּי יֵשׁוּעַ הוּא שְׁרָפָא אוֹתוֹ.¹⁶ לִכְן הֵם רָדְפוּ אֶת יֵשׁוּעַ, כִּי עָשָׂה זֹאת בְּשַׁבָּת.¹⁷ הָשִׁיב לָהֶם יֵשׁוּעַ: "אֲבִי פּוֹעֵל עַד עֵתָה וְגַם אֲנִי פּוֹעֵל." ¹⁸מִשׁוּם כֵּךְ עוֹד יוֹתֵר הִשְׁתַּדְּלוּ לְהַרְגוֹ אוֹתוֹ, כִּי לֹא רָק שֶׁהִפָּר אֶת הַשַּׁבָּת אֲלָא גַם אָמַר שֶׁהָאֱלֹהִים הוּא אֲבִיו וְעָשָׂה עִצְמוֹ שִׁוְה לְאֱלֹהִים.

ה 9 "אותו יום היה יום שבת" המנהיגים היהודים אפילו לא שמחו שהאיש נרפא, אבל הם נעלבו מכיוון שישוע עבר על המסורת שבעל פה (מאוחר יותר המסורת נכתבה בתלמוד) שקשורה לשבת (ראה פסוק 16, 18; מתי ז 1-23).

ניתן להסביר את הריפוי שישוע עשה ביום שבת בשתי דרכים.

1. ישוע ריפא בכל יום, אבל המחלוקות התפתחו סביב הריפוי בשבת

2. הוא בחר בסוגיה זו כדי לגרום למחלוקת ולנצל את ההזדמנות ולפתוח בדיאלוג תיאולוגי עם המנהיגים

הדתיים ולעיתים קרובות ישוע ריפא בשבת (ראה מתי יב 14-9; מרקוס א 29-31; ג 6-1; לוקס ו 11-6; יד 1-6; יוחנן ה 9-18; ט 14).

ישוע הגן על התלמידים כאשר הם אכלו ביום שבת (ראה מתי יב 1-8; מרקוס ב 23-28). ישוע יזם נושאים שנויים במחלוקת בבית הכנסת בשבת (ראה לוקס ד 16-30; יוחנן ז 14-24).

ה 13 "ישוע חמק" מילה במילה זה אומר "כופף את ראשו לצד". ישוע נראה כמו יהודי רגיל של ימיו. הוא פשוט השתלב בהמון רב.

ה 14

NASB, NRSV, NJB

"אל תחטא עוד"

NKJV

"אל תוסיף לחטוא"

TEV

"אז תפסיק לחטוא"

זהו צווי פעיל עם מלית, שלעיתים המשמעות היא להפסיק פעולה שכבר בתהליך, אבל כנראה זו לא הכוונה בהקשר זה (ראה NET Bible, p. 1907 #8). תיאולוגים יהודיים של המאה הראשונה ראו במחלה משהו שקשור לחטא (ראה יוחנן ה 14-15). זה לא מסביר את כל המחלות, כפי שניתן לראות מן ההתמודדות של ישוע עם האישי שנולד עיוור (ראה יוחנן ט) ומילותיו של ישוע בלוקס יג 4-1.

ישוע עדיין עובד על החיים הרוחניים של איש זה. מעשנו כן משקפים את אמונתנו וליבנו. אמונה מקראית היא גם אובייקטיבית וגם סובייקטיבית, גם אמונה וגם מעשה.

כיום בקהילה יש דגש על הריפוי הפיזי. אלוהים בהחלט עדיין מרפא. אבל הריפוי האלוהי צריך להביא לשינוי רוחני ושינוי בסדר עדיפויות ובסגנון חיים. זה טוב לשאול את השאלה "מדוע אתה רוצה להירפא?"

נושא מיוחד: האם ריפוי הוא מתנתו של אלוהים לכל דור? SPECIAL TOPIC: IS HEALING GOD'S PLAN FOR EVERY AGE?

זה מפתיע אותי שלא כל מי שקיבל רפואה בברית החדשה בו זמנית גם "נושע" (כלומר, בטח במשיח וקיבל חיי עולם). ריפוי פיזי הוא תחליף חלש לישועה רוחנית. ניסים מועילים אם הם מקרבים אותנו לאלוהים. כל בני האדם חיים בעולם חוטא. ויש דברים רעים שקורים. לעתים קרובות אלוהים בוחר לא להתערב, אבל זה לא אומר כלום על האהבה והדאגה שלו. יש להיזהר ולא לדרוש מאלוהים לפעול בניסים בכל צורך כי אנחנו חיים בעידן חשך. הוא הריבון ואנחנו לא יודעים את ההשלכות המלאות של כל מצב נתון.

בהקשר זה אני רוצה להוסיף את הערות הפרשנות שלי משנייה לטימותיאוס בנושא שאול וריפוי פיזי. "יש כל כך הרבה שאלות שאנחנו רוצים לשאול את כותבי הברית החדשה. הנושא שכל המאמינים חושבים עליו הוא ריפוי פיזי. במעשי השליחין (ראה יט 12; כח 7-9) שאול הביא ריפוי, אבל בשנייה לקורנתים יב 7-10; פליפים ב 25-30, זה נראה שהוא לא יכל. מדוע חלק קיבלו רפואה וחלק לא, האם יש חלון זמן שקשור לריפוי שנסגר?"

אני מאמין בעל טבעי, באב רחום שמרפא פיזית ורוחנית, אבל מדוע היבט הריפוי היה נוכח ולפתע נעלם באופן ניכר? אני לא חושב שזה קשור לאמונה שלנו, בוודאות לשאול הייתה אמונה (ראה ב קורנ יב). אני מרגיש שריפוי ואמונה בניסים מעדים על אמת ותוקף הבשורה, ויש עבודת ריפוי באזורים בעולם ששומעים לראשונה את הבשורה. עם זאת, אני מרגיש שאלוהים רוצה שנלך באמונה ולא על פי מראה עינים. כמו כן מחלה פיזית לוקחת מקום בחיי המאמין בשל הסיבות הבאות:

1. כעונש זמני על חאר

2. כהשלכות של חיים בעולם חוטא

3. לעזור למאמינים לגדול רוחנית

הבעיה שאני אף פעם לא יודע את הסיבה האמתית! תפילתי לרצון אלוהים לא מעידה על חוסר אמונה

אלא ניסיון כנה לאפשר לרחמי אלוהים, לעבוד ולעשות את רצונו בחיי."

להלן המסקנות שלי:

1. ריפוי היה הספק משמעותי בשרות של ישוע והשליחים.

2. ריפוי בעיקר נועד לאשר את המסר החדש והקיצוני של אלוהים ושל מלכותו.

3. ריפוי מגלה את ליבו של אלוהים כלפי אנשים פצועים

4. אלוהים לא השתנה (מלאכי ג 6) הוא עדיין מרפא באהבה

5. יש דוגמאות למקרים שלא קרה ריפוי

א. שאול, ב קורינתים יב 7-10

ב. טרופימוס, ב טימותיאוס ד 20

6. החטא והמחלות היו נושאים של רבנים ויעקב (ראה יוחנן ט 2; יעקב 13-18).
 7. ריפוי הוא באחריות של הברית החדשה. זה לא חלק מהכפרה שמתוארת בישיעה נג ותהילים קג.
 8. זו תעלומה מדוע חלק נרפאים וחלק לא.
 9. למרות שהריפוי היה קיים בכל דור, אולי אפשר להגיד שהייתה עליה משמעותית במהלך חייו של ישוע; עליה זו שוב תתרחש לפני שובו.
- הסופר המודרני שעזר לי להבין שהמסורת שלי הפחיתה את עבודת הרוח, במיוחד בכל הקשור לניסים הוא Gordon Fee. יש לו מספר ספרים בנושא, אבל השניים שאני ממליץ הם:
1. *Paul, the Spirit, and the People of God*
 2. *God's Empowering Presence: The Holy Spirit and the Letters of Paul*
- כמו ברוב הנושאים המקראיים, ישנם שני קיצוניים. כולנו חייבים להתהלך באור שיש לנו באהבה, אבל תמיד להיות יותר פתוחים לאור של הרוח והכתובים.

- ה 15 "הלך האיש וספר לראשי היהודים" לא ברור מה הניע את האיש לספר לראשי היהודים.
1. זה נראה כמו מעשה, חסר מחשבה שמעיד על כך שהריפוי לא תמיד ומתחיל או מסתיים באמונה
 2. ישוע אמר לו לעשות זאת (ראה מתי ח 4; מרקוס א 44; לוקס ה 14; יז 14)
- ה 16 "כי עשה זאת בשבת" שם פועל בעבר לא מושלם אשר מציין פעולה מתמשכת בעבר. זו לא הפעם הראשונה (או האחרונה) שישוע מרפא בשבת!

NASB	"אבל הוא השיב להם"
NKJV, REV, NRSV, NIV	"אבל ישוע השיב להם"
NJB	"תשובתו להם הייתה"

הסופרים שהעתיקו את כתבי היד היווניים הראשונים היו בעלי נטייה ל

1. לפשט את הדקדוק
 2. להיות ספציפיים בהקשר הפרונומינלי
 3. סטנדרטיזציה של ביטויים
- קשה לדעת איזו תבנית של פסוק 17 היתה במקור.
1. "אבל הוא..." – W, B, א, P⁷⁵
 2. "אבל ישוע..." – L, D, A, P⁶⁶
 3. "אבל האדון..." או "האדון ישוע" – בתרגומים סוריים
- תרגום UBS⁴ נותן אפשרות #2 נותן דירוג "C" (לא ודאי)

■ "אבי פועל עד עתה וגם אני פועל." יש כאן מודוס דקלרטיבי. ישוע טוען שהאב לא מפסיק לעשות מעשים טובים בשבת וגם הבן לא יספיק (לדין טוב ראה Manfred Brauch, *Abusing Scripture*, p. 219). במובן האמיתי, זו הצהרה שבה הוא מראה את ההבנה הייחודית של ישוע על יחסיו עם האב (ראה פסוק 19-29).

המונח היהודי של המונותאיזם (ראה דברים ו 4) התבטא למעשה שיש הסבר של "סיבה אחת" לאירועים בעולם זה (ראה שופטים ט 23; איוב ב 10; קהלת ז 14; ישעיהו מה 7; נט 16; איכה ד 33; עמוס ג 6). כל הפעולות בסופו של דבר פעולה של אלוהים אחד ואמיתי. כאשר ישוע הצהיר על עוד נציגות אלוהית שפועלת בעולם זה, הוא קבע את הדואליזם של הסיבתיות האלוהית. זה בעיה רצינית של השילוש. אלוהים חדש, שלושה ביטויים אישיים (ראה מתי ג 16-17; כח 19; יוחנן יד 26; מעשי שליחים ב 33-34; רומים ח 9-10; א קורינתים יב 4-6; ב קורינתים א 21-22; יג 14; גלטים ד 4; אפסים א 14-18; ב 18; ד 4-6; טיטוס ג 4-6; א פטרוס א 2). ראה נושא מיוחד השילוש בפרק יד 26.

- ה 18 "משום כך עוד יותר השתדלו להרג אותו" היו שתי סיבות שבגללן היהודים רצו להרוג את ישוע.
1. הוא בצורה פומבית שבר ("התיר" דקדוק פעיל, ראה מתי ה 19) את המסורת שבעל פה (תלמוד) שקשורה לשבת
 2. הצהרתו הראו כי היהודים הבינו אותו כי הוא טוען שוויוניות עם אלוהים (ראה ח 58-59; י 33; יט 7)

יוחנן ה 19-23 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

¹⁹ענה ישוע ואמר להם: "אמן אמן אני אומר לכם, הבן איננו יכול לעשות דבר מלבדו זולתי מה שהוא רואה את האב עושה. כל מה שעושה האב -- זאת גם הבן עושה כמוהו,²⁰ כי האב אוהב את הבן ומראה לו את כל אשר הוא עושה. ומעשים גדולים מאלה יראה לו, עד כי תתפלאו;²¹ כי כשם שהאב מעיר ומחיה את המתים, כן גם הבן מחיה את מי שהוא רוצה. (דברים לב' לט'; שמואל א', ב' ו')²² האב איננו שופט איש, אלא נתן את כל

ה 19, 24, 25 "אמן אמן" במקור הכוונה לאמינות. שימוש שמאשר אמת. ישוע הוא היחיד שהשתמש במילים אלו בתחילת ההצהרה. הוא משתמש בשביל להקדים הצהרות משמעותיות. יוחנן היחיד שתיעד את ישוע משתמש במונח כפולה זה. ראה נושא מיוחד אמן ביוחן א 51

ה 19 "הבן" בפסוקים הבאים יש חזרה תאולוגית משמעותית של המונח "בן". המונח בשימוש שמונה פעמים בהקשר קצר זה. הוא מראה את ההבנה הייחודית של ישוע על יחסיו עם האב ומשקף את התואר "בן האדם" ו- "בן האלוהים"

□ "הבן איננו יכול לעשות דבר מלבדו" כפי שקורה לעתים קרובות, הברית החדשה מציגה את ישוע בביטויים פרדוקסליים. במספר מקומות.

1. הוא אחד עם האב (ראה א 1; ה 18; י 30, 34-38; יד 9-10; כ 28)
2. הוא נפרד מן האב (ראה א 2, 14, 18; ה 19-23; י 28; י 25, 29; יד 10, 11, 12, 13, 16; יז 1-2)
3. הוא אפילו כנוע לו (ראה ה 20, 30; ח 28; יב 49; יד 28; טו 10, 19-24; יז 8)

זה כנראה כדי להראות שישוע הוא אלוהי לחלוטין, אבל הוא אישיות נבדלת והתגלות נצחית של האלוהות. בפרשנות של The Jerome Biblical Commentary, John Raymond E. Brown, יש נקודה טובה: "אין להסיק מכאן שמשמעות של הכפיפות של ישוע קשורה רק לטבע האנושי...ככה נפספס את נקודת הכריסטולוגיה של יוחנן. במקום זאת, ישוע מתעקש על הורמוניה מושלמת בפעילות בין האב לבן, שכמובן דורשת באופן קיצוני זהות של אופי; אתו התהליך כתוב בפרק טו 12ff. בשביל לקשר את רוח הקודש לבן. אבל לאורך הבשורה אנחנו לא מוצאים שום התייחסות לשילוש כנושא של תיאולוגיה מופשטת; ישוע תמיד ניגש מנקודת המבט של הרלוונטיות שלו לסוטריולוגיה " (עמ' 434).

□ "זולתי מה שהוא רואה את האב עושה" בני האדם מעולם לא ראו את האב (ראה פסוקים 37 ו- א 18), אבל הבן טוען שיש לו ידיעה אישית, אינטימית, ונוכחית עם האב (ראה א 3-1)

□ "כל מה שעושה האב -- זאת גם הבן עושה כמוהו," במעשיו ולימודיו של ישוע בני האדם רואים בבירור את האלוהים הבלתי נראה (ראה קולוסים א 15; עברים א 3).

ה 20 "כי האב אוהב את הבן ומראה לו את כל אשר הוא עושה" יש כאן פעיל בזמן הווה אינדיקציה על פעולה מתמשכת. זהו המונח היווני לאהבה, *phileō*. יש כאלו שיצפו למונח *agapeō* ככתוב בפרק ג 35. שני המילים אלו היו בעלות חפיפה סמנטית רחבה ביוונית קוינה (ראה D. A. Carson, *Exegetical Fallacies*, 2nd ed., pp. 32-33 and F. F. Bruce, *Answers to Questions*, p. 73)

□ "מעשים גדולים" בהקשר זה מדובר על להקים מהמתים (פסוק 21, 25-26) וביצוע פסק דין (פסוקים 22, 27).

□ "עד כי תתפלאו" משפט זה מראה בבירור כי מטרת הניסים היא שיהודים (רבים) יאמינו בבן ביחיד (ראה פסוק 23; מעשי שליחים יג 41 [חבקוק א 5]).

ה 21 "שהאב מעיר ומחיה את המתים, כן גם הבן" בברית הישנה יהוה היה היחיד שיכל לתת חיים (דברים לב 39). העובדה שישוע יכול להקים מהמתים זה שווה ערך להצהרה שהוא שווה עם יהוה (ראה פסוק 26). ישוע מעניק חיי נצח בזמן הווה (ראה ב קורינתים ה 17; קולוסים א 13) יש קשר לביטוי הפיזי של החיים בעידן החדש בפסוק 26 (ראה א תסלוניקים ד 13-18). נראה שהמפגש של יוחנן עם ישוע הוא על בסיס אישי, בעוד ישנו אירוע קולקטיבי עתידי (גם משפט וגם ישועה).

□ "כן גם הבן מחיה את מי שהוא רוצה." למי בוחר הבן לתת חיים? אין כאן הקשר לקלוויניזם, אבל טענה כי האמונה בישוע מביאה חיים (ראה א 12; ג 16). המתח מהפסוקים ו 44, 65. האם הרוח בוחר "בכולם" או "בכמה"? אני חושב שזה ברור שהעולם החוטא לא מתחיל בתחום הרוחני, אבל אני משוכנע שמקראית כל המקבלים את ישוע חייבים להגיב (ולהמשיך להגיב) לקריאה של הרוח על ידי חזרה בתשובה, אמונה, ציות, והתמדה! התעלומה האמתית היא מדוע יש אלה ששומעים את המשורה ואומרים "לא!" אפשר לקרוא לזה "תעלומת הכפירה" במציאות יש שילוב בין החטא הבלתי נסלח של הבשורות "וחטא המוות" אשר בראשונה ליוחנן. ראה נושא מיוחד א יוחן ה 16.

א. יש לזכור שהבשורות משקפות רקע יהודי
1. שני סוגי חטא (ראה ויקרא ד 2, 22, 27; ה 15, 19-17; במדבר טו 31-27; דברים א 43; יז-12
(13)

א. לא במכוון

ב. במכוון

2. רקע יהודי טרום-פנטקוסטלי (כלומר, ההגשמה של הבשורה והרוח טרם באה לידי ביטוי)
ב. יש לשים לב להקשר הספרותי במרקוס ג 22-30

1. חוסר אמונתם של המשפחה של ישוע (ראה ג 31-32)

2. חוסר אמונתם של הפרושים (ראה ב 24; ג 1, 6, 22)

ג. השווה מקומות שבהם הכינוי "בן האדם" משתנה ל "בני האדם"

1. מתי יב 22-37 (כלומר, יב 32, "דבר נגד בן האדם")

2. לוקס יא 14-26; יב 8-12 (כלומר, יב 10, "דבר נגד בן האדם")

3. לוקס ג 28 (כלומר, "כל החטאים יסלחו לבני האדם")

החטא הבלתי נסלח הוא הדחייה המתמשכת של ישוע בנוכחות אור גדול. הפרושים הבינו בבירור אך סירבו להאמין. במובן זה יש קשר ל"חטא המוות" בראשונה ליוחנן (ראה נושא מיוחד: חטא למוות).

ה 22 השוליים הכפולים החזקים והפרקטיקה מדגישים שהמשפט בידיים של הבן (ראה ה 27; ט 39; מעשי השליחים י 42; יז 31; ב טימותיאוס ד 1; א פטרוס ד 5). הפרדוקס בין פסוק זה ויוחנן יג 17 מוסבר על ידי העובדה שישוע, "באחרית הימים", לא שופט אף אחד, אלא שבני האדם ישפטו את עצמם בגלל תגובתם לישוע המשיח. המשפט האכילתולוגי של ישוע (של הכופרים) מבוסס על האם הם קיבלו או דחו את המשיח.
חיי נצח לעומת משפט היה הנושא של הפסוקים 17-21, 36 בפרק ג'. אהבתו של אלוהים במשיח הופכת לזעם אלוהים כאשר יש דחייה! יש רק שתי אפשרויות! יש רק דרך אחת לקבל חיי נצח- דרך האמונה במשיח (ראה י-18; יד 6; א יוחנן ה 9-12)!

ה 23 "כדי שהכל יכבדו את הבן" המונח "כל" עשוי להתייחס למשפט אַסְכְּטוֹלוֹגִי (ראה פיליפים ב 9-11).

▣ "מי שְאִינוּ מְכַבְד אֶת הַבֵּן, אִינוּ מְכַבְד אֶת הָאֵב אֲשֶׁר שָׁלַח אוֹתוֹ" הצהרה זו דומה לזו בראשונה ליוחנן ה 12. איש לא יכול להכיר את אלוהים אם לא הכיר את בנו, ולהפך, איש לא יכול לכבד או להלל את האב אם לא מכבד ומהלל את הבן!

יוחנן ה 24-29 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

²⁴ אֲמֵן אֲמֵן אֲנִי אוֹמֵר לָכֵם, הַשּׁוֹמֵעַ אֶת דְּבָרֵי וּמֵאֲמִין לְשׁוֹלְחִי יֵשׁ לוֹ חַיִּי עוֹלָם וְאִינוּ בָּא בְּמִשְׁפַּט כִּי אִם עֵבֶר מִמּוֹת לְחַיִּים.²⁵ אֲמֵן אֲמֵן אֲנִי אוֹמֵר לָכֵם, תְּבוֹא שְׁעָה, וְכַעַת הַיָּא, שְׁהַמְתִּים יִשְׁמְעוּ אֶת קוֹל בֶּן-הָאֱלֹהִים וְהַשּׁוֹמְעִים יִחְיוּ,²⁶ כִּי כִשֶׁם שֶׁלֹּאב יֵשׁ חַיִּים בְּעֵצְמוֹ, כִּךָּ גַם נִתֵּן לְבֵן שִׁיְהִי לוֹ חַיִּים בְּעֵצְמוֹ.²⁷ גַּם סִמְכוֹת נִתֵּן לוֹ לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט, כִּי בֶן-הָאָדָם הוּא. (דניאל ז' יג'-יד')²⁸ אֵל תִּתְמַהוּ עַל זֹאת, כִּי תְבוֹא שְׁעָה שֶׁכָּל שׁוֹכְנֵי קִבְרֵי יִשְׁמְעוּ אֶת קוֹלוֹ,²⁹ וְיֵצְאוּ עוֹשֵׂי הַטּוֹב לְתִקּוּמָה שֶׁל חַיִּים וְעוֹשֵׂי הָרַע לְתִקּוּמָה שֶׁל מִשְׁפָּט. ("דניאל יב' ב')

ה 24 "אמן אמן" ההכפלה הייחודית שיוחנן משתמש (ראה פסוק 25) היא מבוא אופייני להצהרות משמעותיות של ישוע. ראה נושא מיוחד אמן בפרק א 51.

▣ "השומע את דברי ומאמין לשולחי יש לו חיי עולם" יש שלושה פעילים בזמן הווה. זהו דגש על אמונה (ראה נושא מיוחד ב 23) באב שפועלת בעקבות אמונה בבן (ראה יוחנן ה 9-12). בבשורות הסינופטיות, לעיתים קרובות חיי עולם הם אירוע עתידי שיש לקוות אליו באמונה, אבל בבשורה של יוחנן חיי עולם מאפיינים מציאות נוכחית (ראה ח 51; יא 25). זה אפשרי שהמונח בעברית השומע, *shema*, משמעותו "לשמע ולציית" (דברים ו' 4).

▣ "שולחי" הפועל *apostellō* (זמן הטית פועל ביוונית קלאסית) שורש המילה הוא "שליח" (ראה פסוק 36). הרבנים השתמשו המונח להגדיר "אחד שנשלח כנציג רשמי במשימה מוקצה". לעיתים קרובות יש שימוש במונח זה ביוחנן בשביל לתאר שהאב שלח את בנו כנציגו. ראה הערה ביוחנן ד 34.

נושא מיוחד: לשלוח

SPECIAL TOPIC SEND APOSTELLŌ

זו מילה יוונית נפוצה עבור "שלח" (כלומר, *apostellō*) למונח זה יש כמה שימושים תיאולוגיים.
1. הרבנים השתמשו במונח להגדיר אחד שנקרא ונשלח כנציג רשמי בשם משהו, משהו בסגנון

"שגריר" (ראה ב קורינתים ה 20).

2. בבשורות משתמשים במונח לתאר את ישוע שנשלח על ידי האב. ביוחן המונח בנוי צלילי על משיחיים (ראה מתי י 40; טו 24; מרקוס ט 37; לוקס ט 48 ובמיוחד ביוחן ה 36, 38; ו 29, 57; ז 29; ח 42; י 36; יא 42; יז 3, 8, 18, 21, 23, 25; כ 21). המונח מתאר את ישוע ששולח את המאמינים (ראה יוחן יז 18; כ 21 [המונח *apostellō* ושם נרדף *pempō* בשימוש בפסוק 21])

3. בברית החדשה המונח מתאר תלמידים
א. במקור המעגל הפנימי של שנים עשר התלמידים (למשל, מרקוס ו 30; לוקס ו 13; מעשי השליחים א 2, 26)

ב. קבוצה מיוחדת של עמיתים ועוזרי השליחים

(1) בר נבא (ראה מעשי השליחים יד 4, 14)

(2) אנדרוניקוס ויניקס (KJV, ג'וניה, רומים טז 7)

(3) אפולוס (ראה א קורינתים ד 9-6)

(4) יעקב אחי אדוננו (ראה גלטים א 19)

(5) סילנוס וטימותיאוס (ראה א תסלוניקים ב 6)

(6) אולי טיטוס (ב קורינתים ח 23)

(7) אולי אפרודיטוס (ראה פיליפים ב 25)

ג. מתנה מתמשכת בקהילה (ראה א קורינתים יב 28-29; אפסים ד 11)

4. ברוב מכתביו שאול משתמש בתואר זה לעצמו כדרך להכריז על הסמכות שנתנה לו מאלוהים כנציג של המשיח (ראה רומים א 1; א קורינתים א 1; ב קורינתים א 1; גלטים א 1; אפסים א 1; קולוסים א 1; א טימותיאוס א 1; ב טימותיאוס א 1; טיטוס א 1).

5. הבעיה שאיתה מתמודדים מאמינים מודרניים היא שהברית החדשה לא מגדירה מה זו מתנה מתמשכת ואך היא מזוהה אצל מאמינים. ברור שיש להבחין בין השליחים הראשונים (a#3) והשימוש המאוחר יותר (b#3). ראה נושא מיוחד השראה ונושא מיוחד: השליחים המודרניים ומדוע אין השראה לכתוב עוד כתיב קודש (כלומר, הקאנון נסגרף ראה יהודה פסוק 3; ראה נושא מיוחד קאנון), מה אנחנו עושים שהוא שונה מהשליחים או מבשרים (ראה אפסים ד 11)? להלן מספר אפשרויות.

א. הקמת קהילות באזורי ביזור (היה בשימוש ב *Didache*)

ב. מנהגי רועי קהילות באזורים או בזרמים שונים

ג. ?

אני מתחבר לנקודה #1

▣ "אם עבר ממות חיים" זהו פעיל מושלם (PERFECT ACTIVE INDICATIVE); מה שקרה בעבר ועכשיו בהווה הוא קיים. מלכות אלוהים היא בהווה, אך גם עתיד, כך גם, חיי כולם (ראה פסוק 25-26; א יוחן ג 14). פסוק 25 בעל הצהרה חזקה על המציאות של המלכות בהווה!

ה 25 "תבוא שעה, וכעת היא" סוג של שפה זו מאפיין את כתביו של יוחן. לעתים למילים וביטויים יש שני משמעויות. במקרה זה "שעה" פירושה.

1. שעה של ישועה

2. שעה של משפט

מסגרת הזמן היא בהווה ובעתיד (ראה פסוק 29; ו 39, 44, 54). ההליכה שלך בהווה עם ישוע תקבע מה יקרה לך בעתיד. משפט וישועה הם מציאות עכשווית וגם הגשמה עתידית (ראה פסוק 28).

נושא מיוחד: השעה

SPECIAL TOPIC THE HOUR

המונח "השעה" בשימוש במספר דרכים שונות בבשורות, כגון

1. התייחסות לזמן (ראה מתי ח 13; לוקס ז 21; יוחן יא 9)

2. מטאפורה לזמן של מבחן וניסיון (ראה מתי י 19; מרקוס יג 11; לוקס יב 12)

3. מטאפורה עבור ישוע שמתחיל את השרות שלו (ראה יוחן ב 4; ד 23)

4. מטאפורה ליום המשפט (כלומר, הביאה השנייה, ראה מתי כד 36, 44; כה 13; מרקוס יג 32; יוחן ה 28, 25)

5. מטאפורה לתשוקה של ישוע (ראה מתי כו 45; מרקוס יד 35, 41; יוחן ז 30; ח 20; יב 23, 27; יג 1; טז 32; יז 1)

▣ "כשהמתים ישמעו את קול בן האלוהים" פסוק 25 מדבר על המתים רוחנית; פסוק 29 מדבר על תקומה פיזית של כל המתים. כתיב הקודש מדברים על שלושה סוגים של מוות.

1. מות רוחני (ראה בראשית ג)

2. מות פיזי (בראשית ה)

3. מות נצחי (ראה אפסים ב 2; התגלות ב 11; כ 6, 14) או אגם האש, גיהנום (Gehenna).

זהו שימוש נדיר של הביטוי "בן האלוהים". ראה נושא מיוחד בראשונה ליוחן ג 8. סיבה אחת שבגללה שלא נעשה שימוש רב יותר בביטוי זה היא ההשקפה הדתית יוונית של האלים (הר אולימפוס) שלקחו לעצמם נשים אנושיות כבנות זוג. מעמדו של ישוע כבן האלוהים אינו משקף דור מיני או רצף זמן, אלא מערכת יחסים אינטימית. זוהי מטאפורה משפחתית יהודית. ישוע הצהיר את האלוהות שלו למנהיגי היהודים בצורה ברורה וספציפית באמצעות קטגוריות של הברית הישנה (ראה ה 21, 26).

ה 26 "כשם שלאב יש חיים בעצמו" זה בעצם משמעות המונח יהוה מספר שמות ג 14. תבנית זו של שם הברית עבור אלוהים שייכת לפועל "להיות". המשמעות נצחי, היחיד שחיי. ראה נושא מיוחד: שמות לאלוהות בפרק ו 20. בברית הישנה רק יהוה היה בעל "חיים" (ראה א טימותיאוס א 17; ו 16) ורק הוא יכל לתת חיים לאחרים (כלומר, איוב י 12; לג 4; לו 9). ישוע טוען שיהוה נותן את כוח ייחודי זה לו!

ה 27 הסיבה לכך שישוע מסוגל (exousia, בעל סמכות, ראה י 18; יז 2; יט 11) לשפוט בצדק היא כי הוא במלואו אלוהים וגם במלואו אדם. אין שום תוויות ידוע עם הביטוי "בן האדם" (ראה יחזקאל ב 1; תהילים ח 4). הוא יודע אותנו באופן מלא (ראה עברים ד 15); הוא יודע את אלוהים באופן מלא (ראה א 18; ה 30). זה מפתיע שבהקשר שבו ישוע קורא לעצמו "הבן" (ראה פסוק 19 [פעמיים], 20, 21, 22, 23 [פעמיים] 25, 26) בפסוק 27 התואר הוא "בן האדם" (אבל בלי דקדוק תווית ידוע הרגיל) בשימוש. עם זאת, אותו מעבר נמצא ב (1) ג 13, 14 לעומת ג 16, 17, 18, 35, 36; (2) ו 27, 53 לעומת ו 40; (3) ח 28 לעומת ח 35, 36. ישוע השתמש בשני התארים בצורה חלופית.

ה 28 "אל תתמהו על זאת" זהו פעיל בהווה שקשור בציווי עם מלית שלילי ובדרך כלל המשמעות היא לעצור פעולה שכבר בתהליך. דבריו הקודמים של ישוע זעזעו את אוזני מנהיגי היהודים, ההצהרה הבאה שלו זעזעה אותם לחלוטין.

■ "שָׁכַל שׁוֹכְנֵי קֶבֶר יִשְׁמְעוּ אֶת קוֹלוֹ" זה נראה שהכתוב משקף את זעקתו של המשיח בביאה השנייה (ראה א תסלוניקים ד 16). לזרוס (ראה יא 43) הוא פרדיגמה של אירוע זה. זה לא שולל את האמת בשנייה לקורניתים ה 6, 8. יש כאן הכרזה על משפט כללי וסמכותו של הבן. חלק גדול מהקשר זה מתייחס למציאות של החיים הרוחניים כאן ועכשיו (הבנה של חזון אחרית הימים). אבל ביטוי זה מכריז על אירוע עתידי של אחרית הימים. המתח שקיים בין הכבר-ועדיין-לא של מלכות אלוהים מאפיין את לימודיו של ישוע בבשורות הסינפטיות, אבל במיוחד בבשורה של יוחן.

ה 29 כתבי הקודש מדברים על תחייה מהמתים של הרשעים וגם של הצדיקים (ראה דניאל יב 2; מתי כה 46; מעשי השליחים כד 15). ברוב הקטעים יש דגש על תחיית הצדיקים בלבד (ראה איוב יט 29-23; ישעיהו כו 19; יוחן ו 39-40, 44, 54; יא 24-25; א קורינתים טו 50-58). אין התייחסות למשפט המבוסס על מעשים, אלא משפט על בסיס אורח החיים של המאמינים (ראה מתי כה 31-46; גלטים ה 16-21). ישנו עיקרון כללי בעולמו ודברו של אלוהים, בני אדם קוצרים את מה שזורעים (ראה משלי יא 24-25; גלטים ו 6). או אם ננסח את בציטוט של הברית החדשה, "אלוהים יתגמל את בני האדם בהתאם למעשים" (ראה תהילים סב 12; כח 4; איוב לד 11; משלי כד 12; מתי טז 27; רומים ב 8-6; א קורינתים ג 8; ב קורינתים ה 10; אפסים ו 8 קולוסים ג 25).

יוחן ה 30 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
³⁰אֵין אֲנִי יֹכֵל לַעֲשׂוֹת דְּבַר מִלְּבִי. לְפִי מַה שֶׁאֲנִי שׁוֹמֵעַ אֲנִי שׁוֹפֵט. וּמִשְׁפָּטִי צוֹדֵק, מִפְּנֵי שְׂאִינֵנִי מִבְּקֵשׁ אֶת רְצוֹנִי אֲלֵא אֶת רְצוֹן שׁוֹלְחִי. (תהילים מ' ט')

ה 30 ישוע, התגלמות דבר אלוהים (Logos) היה כפוף וכנוע לאב. דגש חזק זה על כניעה מופיע גם בפסוק 19 ("הבן איננו יכול לעשות דבר"). זה לא אומר שהבן הוא נחות, אבל השילוש האציל את משימות הגאולה בין שלושת האישיות הנבדלות, אב, בן, ורוח.

יוחן ה 31-47 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
³¹אִם אֲנֹכִי מַעֲיֵד עַל עֲצָמִי, עֵדוּתִי אֵינְנָה אֶמֶת.³² יֵשׁ אַחַר הַמַּעֲיֵד עָלַי, וְיֹדַע אֲנִי כִי עֵדוּת אֶמֶת הוּא מַעֲיֵד עָלַי.³³ אַתֶּם שְׁלַחְתֶּם אֵל יוֹחָן וְהוּא הַעֲיֵד עַל הָאֶמֶת,³⁴ אַךְ אֲנִי לֹא מֵאֲדָם מִקְּבֵל אֶת הָעֵדוּת. אוֹלָם אוֹמֵר אֲנִי אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה כְּדִי שְׂאֲתֶם תִּנְשְׁעוּ.³⁵ הוּא הָיָה הַנֵּר הַדּוֹלֵק וּמֵאִיר וְאַתֶּם חִפְצֶתֶם לְשַׂמֵּחַ לְשַׂעָה בְּאוֹרוֹ,³⁶ אַךְ אֲנִי יֵשׁ לִי עֵדוּת גְּדוֹלָה מֵעֵדוּת יוֹחָן, שְׁכֵן הַמַּעֲשִׂים שֶׁנֶּתַן לִי הָאֵב לְהַשְׁלִימֵם -- אוֹתֶם הַמַּעֲשִׂים אֲשֶׁר אֲנִי עוֹשֶׂה -- מַעֲשִׂים עָלַי שֶׁהָאֵב שְׁלַחְנִי.³⁷ וְהָאֵב אֲשֶׁר שְׁלַחְנִי הוּא הַעֲיֵד עָלַי. אֶת קוֹלוֹ מַעֲלֵם לֹא שְׁמַעְתֶּם וְאֶת מִרְאֵהוּ לֹא רְאִיתֶם.³⁸ דְּבָרוֹ אֵינוֹ שׁוֹכֵן בְּכֶם, כִּי אֵין אַתֶּם מֵאֲמִינִים לְזֶה אֲשֶׁר הָאֵב שְׁלַחוֹ.³⁹ אַתֶּם חוֹקְרִים אֶת הַכְּתוּבִים, כִּי חוֹשְׁבִים אַתֶּם שֶׁיֵּשׁ לְכֶם חַיִּי עוֹלָם בְּהֶם; (יחזקאל כ' יא) וְהֵם הַמַּעֲשִׂים עָלַי.⁴⁰ וְאֵלוֹ אַתֶּם אֵינְכֶם רוֹצִים לְבוֹא אֵלַי

כְּדֵי שִׁיחֵיו לְכֶם חַיִּים.⁴¹ אֵין אָנִי לֹקֵחַ לִי כְבוֹד מִבְּנֵי אָדָם.⁴² וְאוֹלָם אָנִי מְכִיר אֶתְכֶם: אֵין לְכֶם אֶהְבֵּת אֱלֹהִים בְּקִרְבְּכֶם.⁴³ אָנִי בָאתִי בְּשֵׁם אָבִי וְלֹא קִבַּלְתֶּם אוֹתִי; אִם יָבוֹא אַחַר בְּשֵׁם עֲצֻמוֹ-- אוֹתוֹ תִקְבְּלוּ.⁴⁴ כִּי צִד תִּוְכְלוּ לְהֶאֱמִין בְּשַׁעַת שְׂאתֶם מִקְבָּלִים כְּבוֹד אִישׁ מֵרַעְיוֹ וְאֵת הַכְּבוֹד מֵאֱלֹהִים הָאֶחָד אֵינְכֶם מִבְּקָשִׁים? (מְלֹאכִי א' ו')⁴⁵ אֵל תִּחְשְׁבוּ שְׂאֵנִי אֶטְעַן עֲלֵיכֶם לִפְנֵי אָבִי. מֹשֶׁה אֲשֶׁר שָׁמַתֶּם בּוֹ בְּטַחֲוֹנְכֶם הוּא הַטּוֹעֵן עֲלֵיכֶם. (דְּבָרִים ל' א'-כ' כו')⁴⁶ אֵלֹהִים הָאֶמְנַתֶּם לְמֹשֶׁה, הֵייתֶם מֵאֲמִינִים לִי, כִּי עָלִי כָתַב. (תְּהִילִים מ' ח'; בְּרֵאשִׁית ג' טו'; מִט' י'; דְּבָרִים יח' טו')⁴⁷ אָבֵל אִם לְכַתְּבוּ אֵינְכֶם מֵאֲמִינִים, אֵיךְ תֵּאֱמִינוּ לְדַבְּרֵי? "

ה 31 בברית הישנה היה צורך בשני עדים כדי לאשר עניין (ראה במדבר לה 30; דברים יט 15). בהקשר זה ישוע נותן חמישה עדים לעצמו.

1. האב (פסוק 32, 37)
 2. יוחנן המטביל (פסוק 33, ראה פרק א 51-19)
 3. מעכשיו של ישוע (ראה פסוק 36)
 4. כתבי הקודש (ראה פסוק 39)
 5. משה (ראה פסוק 46) המשקף את הכתוב בדברים יח 22-15
- ראה נושא מיוחד בפרק א 8.

□ "אם" משפט תנאי אשר מדבר על פעולה פוטנציאלית.

□ "עדותי איננה אמת" נראה שהכתוב כאן סותר את הכתוב בפרק ח 14. לפי ההקשר אנחנו מבינים כי הצהרות אלה נאמרו במסגרת שונה. כאן ישוע מראה כמה עדים יש לו, אבל בפרק ח 14 הוא טוען שרק עדותו הכרחית! בנושא "אמת" ראה נושא מיוחד: אמת ביוחן ו 55.

ה 32 "יש אחר שמעיד עלי" ההתייחסות היא לאלוהים האב (ראה א יוחן ה 9) בגלל השימוש במונח *allos*, שפרושו "אחד מאותו סוג" בניגוד למילה *heteros*, שפרושו "אחד מסוג אחר", למרות שהבחנה זו הלכה ודעכה ביוונית בניב קויני. ראה נושא מיוחד: עדים לישוע בפרק א 8.

ה 33 "אתם שלחתם אל יוחנן" ההתייחסות כאן היא ליוחן המטביל (ראה א 19).

ה 34 "אומר אני את הדברים האלה כדי שאתם תושעו" זמן הטית פועל (דקדוק) ששייך או קשור לדרך האיווי. הסביל מרמז נציגות אלוהים או הרוח (ראה פסוק ו 44, 65). יש לזכור שהבשורות מכריזות על הבשורה (כלומר, שטחים), ולא על ביוגרפיה היסטורית. יש מטרה אוונגליסטית בכל מה שרשום (ראה כ 31-30).

ה 35 "הוא היה הנר" זה עוד דגש על האור, מדובר על המסר של יוחן (ראה א 8-6).

ה 36 "אתם המעשים אשר אני עושה -- מעידי עלי" מעשיו של ישוע הגשימו את נבואות הברית הישנה על המשיח. היהודים של ימיו היו צריכים לזהות את האותות-ריפוי העיוורים, אוכל לעניים, שיקום הפסחים (ראה ישעיהו כט 18; לב 3-4; לה 5-6; מב 7). הכוח של לימודיו של ישוע, חיים של צדקה, אותות וניסים (ראה ב 23; י 25, 38; יד 11; טו 24) היו עדות ברורה למי הוא, מאיפה הוא בא, ומי שלח אותו.

ה 37 "הוא העיד עלי" המילה "הוא" מתייחסת לאב. ככול הנראה שבהקשר זה הביטוי מתייחס לברית הישנה (ראה עברים א 1-3). זה יכלול את כל ההתייחסות המשיחית בברית הישנה (ראה פסוק 39).

□ "את קולו מעולם לא שמעתם ואת מראהו לא ראיתם" ישוע טען שלמרות שהיהודים היו אמורים לדעת/להכיר את אלוהים דרך הכתובים והניסיון האישי בהלל, הם לא באמת ידעו/הכירו אותו (ראה ח 43; ישעיהו א 15-1; י 9-10; כט 13; ירמיהו ה 21).

בברית הישנה, אם מישהו היה רואה את אלוהים הוא היה מת. האדם היחיד שדיבר עם אלוהים פנים אל פנים היה משה ואפילו אז המפגש היה מבעד לענן. רבים חשבו שהכתוב בשמות לג 23 סותר את הכתוב ביוחן א 18. אולם, בספר שמות המונחים בעברית משמעותם "אחר תהילה", לא צורה פיזית.

ה 38 "דברו אינו שוק בכם" אלה הן שתי מטאפורות רבות עוצמה בכתביו של יוחן. דבר אלוהים (*logos*) חייב להתקבל, לאחר שהוא הקבלה (ראה א 12) דברו חייב להישאר (לשכון, ראה יוחן ח 31; טו 4, 5, 6, 7, 10; א יוחן ב 6, 10, 14, 17, 24, 27, 28; ג 6, 14, 15, 24). ישוע הוא מלוא התגלות של אלוהים (ראה יוחן א 18-1; פיליפים ב 6-11; קולוסים א 15-17; עברים א 1-3). הישועה מאושרת על ידי מערכת יחסים מתמשכת (המובן העברי של המילה "ידע" ראה בראשית ד 1; ירמיהו א 5) ואישור של אמיתות הבשורה (המובן היווני של המילה "ידע" ראה ב יוחן ט). המונח "שוכן" בשימוש על מנת לתאר יחסים אינטימיים, ואישיים עם התמדה. לשכון הכוונה למצב של לישועה

אמתית (ראה פרק טו) ויש שימוש במספר מובנים בבשורה של יוחנן.

1. הבן באב (ראה י 38; יד 10, 11, 20, 21; יז 21)
2. האב בן (ראה י 38; יד 10, 11, 21; יז 21)
3. המאמינים בן (ראה יד 20, 21; טו 5; יז 21)
4. האמינים בן ובאב (ראה יד 23)
5. המאמינים במילה/בדבר (ראה ה 38; ח 31; טו 7; א יוחנן ב 14).
- ראה נושא מיוחד בראשונה ליוחנן ב 10.

ה 39 "ואתם חוקרים את הכתובים" זה פעיל ציווי בזמן הווה. יש רשימה של העדים שאותם דחו היהודים. זו הטרגדיה של המנהיגים היהודים: בידם היו כתבי הקודש, הם קראו בהם, למדו אותם, ושינו אותם, ועדיין הם פספסו את האישיות שעליה הכתובים מדברים! בלי הרוח אפילו כתבי הקודש חסרי תועלת! חיי אמת הם תוצאה של מערכת יחסים של ציות ואמונה (ראה דברים ד 1; ח 13; ל 15-20; לב 46-47).

■ "והם המעידים עלי" ההתייחסות לכתובים של הברית הישנה, אשר ישוע מגשים (ראה א 45; ב 22; ה 46; יב 16, 41; יט 28; כ 9). רוב הדרשות הראשונות של כיפא (ראה מעשי השליחים ג 18; י 43) ושאל (ראה מעשי השליחים ג 27; יז 3-2; כו 22-23, 27) במעשי השליחים יש שימוש בנבואות בשביל להעיד על ישוע כמשיח. פרט לקטע אחד (א פטרוס ג 15-16), אשר מעיד על סמכות הכתובים בברית החדשה (ראה א קורינתים ב 9-13; א תסלוניקים ב 13; ב טימותיאוס ג 16; א פטרוס א 23-25; ב פטרוס א 20-21), ההתייחסות לברית הישנה. ישוע בבירור ראה את עצמו כמטרה והתגשמות (הפרשן הראוי, ראה מתי ה 17-48) של הברית הישנה.

נושא מיוחד: ה KERYGMA של הקהילה הקדומה SPECIAL TOPIC THE KERYGMA OF THE EARLY CHURCH

- א. ההבטחות שאלוהים הבטיח בברית הישנה עכשיו התקיימו עם בואו של ישוע המשיח (ראה מעשי השליחים ב 30-31; ג 19, 24; י 43; כו 6-7, 22; רומים א 2-4; א טימותיאוס ג 16; עברים א 1-2; א פטרוס א 10-12; ב פטרוס א 18-19).
 - ב. ישוע נמשח כמשיח על ידי אלוהים בעת טבילתו (מעשי השליחים י 38)
 - ג. ישוע התחיל את שירותו בגליל לאחר טבילתו (מעשי שליחים י 37).
 - ד. השרות שלו התאפיין במעשים טובים ואותות באמצעות כוחו של אלוהים (מרקוס י 45; מעשי שליחים ב 22; י 38).
 - ה. המשיח נצלב על פי התכלית הנצחית של אלוהים (מרקוס י 45; יוחנן ג 16; מעשי שליחים ב 23; ג 13-15, 18; ד 11; י 39; כו 23; רומים ח 34; א קורינתים 17-18; טו 3; גלטים א 4; עברים א 3; א פטרוס א 2, 19; ג 18; א יוחנן ד 10).
 - ו. הוא קם לתחייה והופיע בפני תלמידיו (מעשי שליחים ב 24, 31-32; ג 15, 26; י 40-41; יז 31; כו 23; רומים ח 34; י 9; א קורינתים טו 4-7, 12; א תסלוניקים א 10; א טימותיאוס ג 16; א פטרוס א 2; ג 18, 21).
 - ז. ישוע רומם על ידי אלוהים וניתן לו השם "אדון" (מעשי השליחים ב 25-29, 33-36; ג 13; י 36; רומים ח 34; י 9; א טימותיאוס ג 16; עברים א 3; א פטרוס ג 22).
 - ח. הוא נתן את רוח הקודש בשביל לבנות את הקהילה החדשה של אלוהים (מעשי השליחים ג 20-21; י 42; יז 31; א קורינתים טו 20-28; א תסלוניקים א 10).
 - ט. הוא יחזור לשפוט ולשקם את הכל (מעשי השליחים ג 20-21; י 42; יז 31; א קורינתים טו 20-28; א תסלוניקים א 10).
 - י. כל שומעי המסר צריכים לחזור בתשובה ולהיטבל (מעשי השליחים ב 21, 38; ג 19; י 43, 47-48; יז 30; כו 20; רומים א 17; י 9; א פטרוס ג 21).
- סכמה זו שימשה כהכרזה חיונית של הקהילה הקדומה, אם כי מחברים שונים של הברית החדשה עשויים לדלג על חלק, דגש או פרטים אחרים בדרשנות שלהם. הבשורה של מרקוס עוקבת אחרי ההיבט של כיפא בנושא kerygma. ניתן לראות כי מרקוס בונה את הדרשות, ולימודיו של כיפא ברומא, ומכניס אותם לבשורה. גם מתי וגם לוקס עוקבים אחרי המבנה הבסיסי של מרקוס.

ה 41-44 פסוקים אלה משקפים לכאורה את העובדה כי המנהיגים הדתיים היהודים נהנו מהתשבחות של עמיתיהם. הם התפארו בכך שהם ציטטו רבנים מהעבר, אבל בגלל העיוורון הרוחני הם החמיצו את מי שגדול מכל המורים, זה אשר היה בקרבם. וזו אחת מהאשמות הגדולות של ישוע כלפי היהדות הרבנית של המאה הראשונה (לשים לב למשל במתי כא 33-46; מרקוס יב 1-12; לוקס כ 9-19).

ד 41

NASB, NRSV

"אין אני מקבל תהילה מבני אדם"

את המונח "תהילה", *doxa*, קשה לתרגום בעקביות (ראה נושא מיוחד בפרק א 14). המונח משקף את את המילה כבוד "*kabodh*", המילה משמרת לתאר את זוהר ונוכחותו של אלוהים (ראה שמות טז 10; כד 17; מ 34; מעשי השליחים ז 2) וגם להלל ולכבד את אלוהים בגלל מעשיו ואישיותו. פסוק טוב המשלב משמעות זו נמצא בשנייה לפטרוס א 17. ההיבט של נוכחותו ואישיותו של אלוהים מתקשר ל

1. מלאכים (ראה לוקס ב 9; ב פטרוס ב 10)
 2. עליונותו של ישוע (ראה יוחנן א 14; ח 54; יב 28; יג 31; יז 1-5, 22, 24; א קורינתים ב 8; פיליפים ד 21).
 3. נגזר למאמינים (ראה רומים ח 18, 21; א קורינתים ב 7; טו 43; ב קורינתים ד 17; קולוסים ג 4; א תסלוניקים ב 12; ב תסלוניקים ב 14; עברים ב 10; א פטרוס ה 1,4)
- מעניין לציין שיוחנן מתייחס לצליבתו של ישוע בצורה כזו שהוא מהולל (ראה ז 39; יב 16, 23; יג 31). למרות זאת, אפשר לתרגם את המילה "כבוד" או "הודיה" (ראה לוקס יז 18; מעשי שליחים יב 23; רומים ד 20; א קורינתים י 31; ב קורינתים ד 15; פיליפים א 11; ב 11; התגלות יא 13; יד 7; טז 9; יט 7). זה השימוש בהקשר זה.

ה 43 "ולא קבלתם אותי" לאורך השורה של יוחנן, המיקוד על האמונה בישוע הוא לא עיקרון תאולוגי אלא מפגש אישי איתו (לדוגמה פסוקים 39-40). האמונה מתחילה החלטה לבטוח בישוע. והדבר מפתח מערכת יחסים אישית של תלמידות והשיא הוא חיים של בגרות וצלם המשיח.

□ "אם יבוא אחר בשם עִצְמוֹ" זהו משפט תנאי.

□ "אותו תקבלו" ישוע מדבר על שיטות לימוד של רבנים, הם משווים מורי תלמוד מבתי ספר שונים.

ציטוט מהספר של Michael Magill, *New Testament TransLine*

"מנהיגי היהודים יקבלו מורה או רב אנושי שלא טוען שהוא נשלח מאלוהים. עם מורה אנושי הם ביחסים הדדיים של בני גילם, יש להם חלופי תהילה שווים. לנביא שנשלח מאלוהים, הם חייבים להיכנע, לשמוע ולציית. זה תמיד היה השורש לסיבה מדוע הנביאים של אלוהים נדחו" (עמי 318).

ד 44 ראה הערה בפרק ז 3

ה 45-47 ישוע מכריז שתורת משה מגלה את המשיח. כנראה ההתייחסות לספר דברים יח 15-22. בפסוק 45 כתבי הקודש בדמות של מאשים. זה היה אמור להיות מדריך (ראה לוקס טז 31). המדריך נדחה, והופך ליריב (ראה גלטים 8-14, 23-29).

ה 46, 47 "אלו...אם" פסוק 46 הוא משפט תנאי ושמו "בניגוד לעובדה", המעיד כי מנהיגי היהודים לא באמת האמינו אפילו בתורת משה וישוע (ומשה [כלומר, נביא של ספר דברים יח 15-19]) הוא יהיה השופט שלהם באחרית הימים. המילה "אם" בפסוק 47 היא מילת תנאי (בתרגום NIV כתוב "מאז")

שאלות לדיון

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתה אחראי לפרש בעצמך את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתה, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתה לא צריך להשאיר את זה לפרשן.

שאלות לדיון אלו ניתנו כדי לעזור לך לחשוב היטב על הנושאים הגדולים בחלק זה של הספר. הן נועדו להיות מעוררי חשיבה ולא סופיות.

1. מדוע יש 4 פסוקים אשר מושמטים בתרגומים מודרניים?
2. מדוע ישוע ריפא את האיש המסוים הזה?
3. האם אמונתו של אדם זה הייתה מעורבת בריפוי? האם ריפוי פיזי מרמז על ריפוי רוחני?
4. האם מחלתו הייתה קשורה לחטא אישי? האם כל המחלות קשורות לחטא אישי?
5. מדוע היהודים רצו להרוג את ישוע?
6. תרשום פעולות של אלוהים בברית הישנה אשר מפנות לישוע.
7. האם חי נצח הם מציאות בהווה או תקווה עתידית?
8. האם משפט מבוסס על מעשים או אמונה? מדוע?

יוחנן ו

חלוקה של קטעים לפי תרגומים מודרניים

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
האכלת חמשת האלפים	האכלת חמשת האלפים	האכלת חמשת האלפים	ישוע מאכיל חמשת אלפים	נס ככרות הלחם
ו 1-15	ו 1-14	ו 1-15	ו 1-6	ו 1-4 ו 5-15
			ו 7	
			ו 8-9	
			ו 10-13	
			ו 14-15	
ישוע הולך על המים	ישוע הולך על הים	ישוע הולך על הים	ישוע הולך על המים	ישוע בא אל תלמידיו בהליכה על המים
ו 16-21	ו 16-21	ו 16-21	ו 16-21	ו 16-21
ישוע לחם החיים	הלחם מהשמיים	ישוע, לחם החיים	האנשים מחפשים את ישוע	הדיון בבית הכנסת בכפר נחום
ו 22-33	ו 22-40	ו 22-24 ו 25-40	ו 22-24 ישוע לחם החיים	ו 22-27
			ו 25	
			ו 26-27	
			ו 28	ו 28-40
			ו 29	
			ו 30-31	
			ו 32-33	
ו 34-40			ו 34	
	נדחה על-ידי שלו		ו 35-40	
ו 41-51	ו 41-59	ו 41-51	ו 41-42	ו 41-51
			ו 43-51	
ו 52-59		ו 52-59	ו 52	ו 52-58
			ו 53-58	
			ו 59	ו 59-63
דברי חיי עולם	תלמידים רבים מפנים עורף		דברי חיי עולם	
ו 60-65	ו 60-71	ו 60-65	ו 60 ו 65-65	
				ו 64-66
				הצהרת האמונה של כיפא

71-66 ו	71-66 ו	67-66 ו	
			71-67 ו
		69-68 ו	
		71-70 ו	

מחזור קריאה שלישי

מעקב אחר כוונתו המקורית של המחבר ברמת הפסקה

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתם אחראים לפרש בעצמכם את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתם, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתם לא צריכים להשאיר את זה לפרשן.

קראו את הפרק ברציפות. זהו את הנושאים. השוו את חלוקת הנושאים שלכם עם חמשת התרגומים המודרניים. אין השראה בחלוקה לפסקאות, אבל זהו המפתח לעקוב אחר כוונתו המקורית של המחבר, שזה הלב של הפרשנות. לכל פסקה של נושא אחד ויחיד.

1. פסקה ראשונה

2. פסקה שנייה

3. פסקה שלישית

4. וכו'

תובנות בהקשר ליוחנן ו 1-71

א. הבשורה של יוחנן לא מתעדת את סעודת האדון עצמה, למרות שפרקים יג - יז מתעדים את השיחה והתפילה בעליה. יכול להיות שהשמטה זו מכוונת. הקהילה של המאה השנייה החלה לראות את הטקסים במובן פולחני. הם ראו אותם כערוצים של חסד. יכול להיות שיוחנן הגיב לראייה הפולחנית הזאת בכך שהוא לא תיעד את הטבילה של ישוע או את סעודת האדון.

ב. ההקשר של יוחנן ו הוא האכלת חמשת האלפים. למרות זאת, רבים משתמשים בקטע זה כדי ללמד השקפה פולחנית של סעודת האדון (Eucharist). זהו המקור של הכנסייה הקתולית לדוקטרינת הטרנסובסטנציאציה (פס' 53-56).

השאלה בנוגע לאיך פרק ו' מתקשר לסעודת האדון מראה את הטבע הכפול של הבשורות. באופן ברור, הבשורות מתייחסות לחייו ודבריו של ישוע, אך הן נכתבו עשורים יותר מאוחר והביעו את האמונה הציבורית האישית של המחברים. לכן ישנן שלוש רמות של כוונת המחבר.

1. הרח

2. ישוע והשומעים המקוריים

3. מחברי הבשורות והקוראים שלהם

איך אנחנו אמורים לפרש? השיטה היחידה שניתן לוודא חייבת להיות הקשרית, דקדוקית, בגישה מילונית, עם מידע שנמסר במסגרת היסטורית ולא להפך.

ג. אנחנו חייבים לזכור שהקהל היה יהודי והרקע התרבותי היה ציפיה רבנית למשיח שיהיה סופר-משה (השוו לפסוקים 14-15), במיוחד בהתחשבות לחוויות מיציאת מצרים, כמו ה"מ". הרבנים ישתמשו בתהילים עב 16 כפסוק שהוצא מהקשרו כדי לבסס את טענתם (proof text). ההצהרות הלא רגילות של ישוע (השוו לפסוקים 60-62, 66) נועדו לסתור את הציפיה המשיחית השגויה של הקהל (השוו לפסוקים 14-15).

ד. לא כל אבות הקהילה הסכימו שקטע זה מתייחס לסעודת האדון. קלמנס מאלכסנדריה, אוריגנס ואוסביוס מעולם לא הזכירו את סעודת האדון כאשר הם דנו בקטע זה.

ה. המטאפורות בקטע זה מאוד דומות למילים שישוע השתמש בהן כאשר הוא דיבר עם האישה על-יד הבאר ביוחנן ד. נעשה שימוש בלחם ומים ארציים כמטאפורות לחיי עולם ומציאות רוחנית.

ו. הכפלה זו של הלחם היא הנס היחיד שמתואר בכל ארבעת הבשורות (מתי יד 13-21; מרק' ו 32-44; לוקס ט 10-17)!

ז. Michael Magill, *New Testament TransLine* (עמ' 325) עושה הבחנה מעניינת הקשורה לקבוצות השונות בכפר נחום והתגובה שלהם למילים המזעזעות של ישוע.

1. הקהל, פס' 24
2. היהודים, פס' 41, 52
3. התלמידים, פס' 60, 66
4. השנים-עשר, פס' 67
ישוע באופן אפקטיבי
1. עצר את ההמון מלנסות להכתיר אותו למלך מכיוון שהוא האכיל אותם (ו 15)
2. אתגר את ההנהגה היהודית על-ידי ההצהרות העצמיות הקיצוניות שלו
3. גרם להרבה אנשים חיצוניים לעזוב
4. הפיק הצהרה של המשכיות והעמקת האמונה מצד השנים עשר (ו 68-69)

לימוד מילים וביטויים

יוחנן ו 1-14 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
1^{אחרי הדברים האלה עבר ישוע לצד השני של ים כנרת. ²המון עם רב באו אחריו, כי ראו את הנסים שעשה בחולים. ³הוא עלה על ההר וישב שם עם תלמידיו. ⁴היה זה סמוך לפסח, חג היהודים. ⁵כשנשא ישוע את עינו וראה עם רב באים אליו, אמר לפיליפוס: "איפה נקנה לחם כדי שיאכלו אלה?" ⁶וזאת אמר כשהוא מנסה אותו, שהרי ידע מה התכונן לעשות. ⁷השיב לו פיליפוס: "כדי שכל אחד יקבל קצת לא יספיקו להם ככרות לחם במאתים דינר." ⁸אחד מתלמידיו, והוא אנדרי אחיו של שמעון כיפא, אמר לו: "יש פה נער ולו חמש ככרות לחם שעורים ושני דגים, אך מה אלה בשביל עם רב כזה?" ¹⁰אמר ישוע: "הושיבו את האנשים!" הרבה עשב היה באותו מקום והאנשים ישבו. מספרם היה כחמשת אלפים. ¹¹לקח ישוע את ככרות הלחם, ברך וחלק להם כאות נפשם, וכן גם עשה בדגים. ¹²כאשר שבעו אמר לתלמידיו: "אספו את מה שנותר כדי שלא יאבד מאומה." ¹³והם אספו, ומלאו שנים-עשר סלים בשירי חמש ככרות לחם השעורים שהותרו האוכלים. ¹⁴ראו האנשים את האות שעשה ואמרו: "זהו באמת הנביא שבא אל העולם."}

ו 1 "ים כנרת (sea of Galilee)" גוף מימי זה היה ידוע בכמה שמות שונים. בתנ"ך הוא נקרא כנרת (השוו לבמדבר לד 11). הוא גם היה ידוע כאגם גניסר (Lake Gennesaret) בלוקס ה 1, ובשמו הרומי, ים טבריה (Sea of Tiberias) ביוחנן כא 1. המאמר המוסגר (לא מופיע בתרגום החדש בעברית. ביוונית ובתרגומים לאנגלית מופיע עוד חלק בפסוק המסביר שים הגליל הוא ים טבריה. הערת המתרגם) הוא הערכה של המחבר. זה מראה שהבשורה של יוחנן נכתבה לאנשים מחוץ לישראל (השוו לו-ו 4, 6, 64, 71).

ו 2 שימו לב לסיבה שהקהל הלך אחריו.

ו 3 ישוע עשה שימוש בהגברה הטבעית של המים וצידה של הגבעה כדי להגביר את קולו. העובדה שהוא "ישב" מראה שזה היה מפגש לימוד רשמי עם תלמידיו. ניתן לתהות אם ההר נועד להזכיר לאנשים את הרקע של תורת משה, כמו מתי ה-ז.

במפגשי הלימוד הגדולים הללו, ישוע לעתים קרובות פנה אל קבוצות שונות בקהל. התלמידים הכי קרובים שלו הקיפו אותו לרגליו; אחריהם, האנשים הסקרנים, העשירים ואנשי הארץ הפשוטים; ובקבוצות קטנות, המנהיגים הדתיים (פרושים, סופרים, צדוקים, אולי אפילו איסיים).

ו 4 "פסח, חג היהודים" הדרך היחידה לקבוע את אורך שירותו הציבורי של ישוע היא דרך חגי הפסח הנזכרים בבשורת יוחנן (הראשון, ב 13; השני ו 4; והשלישי, יא 55 ו-יג 1). אם יוחנן ה 1 גם מדבר על חג הפסח אז יש לנו לפחות שלוש וחצי או ארבע שנים של שירות ציבורי. יש הרבה דברים שאיננו יודעים על חייו של ישוע (השוו ל-כ 30; כא 25).

ו 6 "זאת אמר כשהוא מנסה אותו" המונח היווני למילה "מנסה" (*peirazō*) בדרך-כלל נושא איתו קונוטציה שלילית (ראה נושא מיוחד בראשונה ליוחנן ד 1, השוו למתי ד 1). זוהי דוגמה טובה שמראה שפרשנים מודרניים מנסים להכניס בכוח מילים מהברית החדשה להגדרה אחת. יוונית קוינה (Koine Greek) איבדה הרבה מההבחנות הדקדוקיות והלשוניות של היוונית הקלאסית (השוו להערה ב-ה 20).

ישוע ניסה את פיליפוס, אבל כיצד?

1. על אמונתו בישוע כמפרנס?
2. על ידיעתו בתנ"ך (השוו לבמדבר יא 13, שם משה שואל את אלוהים בנוגע לסיפוק מזון)?
3. על דאגתו לקהל?

דינר היה משכורת של יום אחד לפועל (השוו למתי כ 2) וחיל. סכום כזה היה משכורת של כמעט שני-שליש של שנה.

נושא מיוחד: מטבעות בשימוש בישראל בימי ישוע
SPECIAL TOPIC COINS IN USE IN PALESTINE IN JESUS' DAY

- I. מטבעות נחושת
- א. *cherma* - ערך מועט (השוו ליוחנן ב 15)
 - ב. *chalchos* - ערך מועט (השוו למתי י 9; מרקוס יב 41)
 - ג. *assarion* - מטבע רומי מנחושת השווה בערך 1/16 דינר (השוו למתי י 29)
 - ד. *kodrantēs* - מטבע רומי מנחושת השווה בערך 1/64 דינר (השוו למתי ה 26)
 - ה. *lepton* - מטבע יהודי מנחושת השווה בערך 1/128 דינר (השוו למרק' יב 42; לוקס כא 2)
 - ו. *quadrans/farthing* - מטבע רומי מנחושת בעל ערך נמוך
- II. מטבעות כסף
- א. *arguros* ("מטבע כסף") - בעל שווי הרבה יותר גדול ממטבעות נחושת או ארד (השוו למתי י 9; כו 15)
 - ב. *denarius* (דינר) - מטבע רומי מכסף השווה יום עבודה (השוו למתי יח 28; מרק' ו 37)
 - ג. *drachmē* (דרכמה) - מטבע יווני מכסף השווה בערכו לדינר (השוו ללוקס טו 9)
 - ד. *di-drachmon* - דרכמה כפולה השווה לחצי שקל יהודי (השוו למתי יז 24)
 - ה. *statēr* - מטבע מכסף השווה בערך ארבעה דינרים (השוו למתי יז 27)
- III. מטבעות זהב - *chrysolos* ("מטבעות זהב") - המטבעות הכי יקרות (השוו למתי י 9)
- IV. מונחים כלליים למשקלים של מתכות
- א. *minā* - בלטינית *mina*, משקל של מתכת השווה ל-100 דינרים (השוו ללוקס יט 13)
 - ב. *talanton* - יחידת משקל יוונית (השוו למתי יח 24; כה 15, 16, 20, 24, 25, 28)
 1. כסף השווה 6,000 דינרים
 2. זהב השווה 180,000 דינרים
 - ג. *sheqel* (שקל) - יחידת משקל יהודית של כסף מהתנ"ך (השוו לברא' כג 15; לז 28; שמות כא 32)
 1. *pīm* - 2/3 שקל
 2. *beka* - 1/2 שקל
 3. *gerah* - 1/20 שקל
- יחידות יותר גדולות
1. *maneh* (מנה) - 50 שקלים
 2. *kikkar* (כיכר) - 3,000 שקלים

8-9 "אֲנֹדְרֵי אַחִיו שֶׁל שְׁמֵעוֹן כִּיפֵּא" ההקשר הזה הוא תמונה נורא יפה של האמונה הפשוטה של אנדרי ובטחונן ביכולת ובאישיות של ישוע.

9 "לָחֵם שְׁעוּרִים" לחם זה נחשב ללחם הכי זול והכי פחות נחשק. זה היה המזון של העניים. ישוע לא השתמש בכוחו כדי לספק מזון יקר!

10 "הוֹשִׁיבו אֶת הָאֲנָשִׁים" אנשים בתרבות זו אכלו באופן רגיל בישיבה על הרצפה או נשענו על שולחן נמוך בצורת "U".

■ "הַרְבֵּה עָשָׂב הִיא בְּאוֹתוֹ מְקוֹם" זוהי הערה (עריכתית) של עד ראייה מהשליחים.

■ "וְהָאֲנָשִׁים יֵשְׁבוּ. מִסְפָּרָם הִיא כְּחֲמֵשֶׁת אֲלָפִים" זה ממש לא הולם לקרוא לקטע "האכלת חמשת האלפים" מכיוון שכל הנראה היו שם יותר אנשים באותו היום. חמשת אלפים זה מספר עגול והוא מתייחס לגברים בוגרים (כלומר, בני 13 ומעלה) ולא כולל נשים וילדים (השוו למתי יד 21). למרות זאת, זה לא בטוח כמה נשים וילדים יכלו או בפועל נכחו שם (השוו למתי יד 21).

ו 11 "ברך וְחַלֵּק" הנס של ההכפלה התרחש ככל הנראה בידיו של ישוע. בהקשר של התקווה המשיחית של היהודים, אירוע זה יהיה האות המצופה שישוע סיפק מזון כפי שמשה סיפק את המן.
 המונח היווני ל-"ברך" (*eucharisteō*) הפך יותר מאוחר לשם של הסעודה האחרונה (השוו לקור"א יא 24-23). האם יוחנן השתמש במונח זה כאן מתוך מחשבה על ההגדרה הטכנית העתידיה? הבשורות האחרות שבהן אֵין רמיזות לסעודת האדון (Eucharist) משתמשות במונח אחר (*eulogeō*, השוו למתי יד 19; מרק' ו 41). הם כן משתמשים במונח *eucharisteō* (השוו למתי טו 36; מרק' ח 6; לוקס יז 16; יח 11) אבל לא באופן עקבי במסגרת של סעודת האדון. הם כן משתמשים באותו מונח כדי לתאר את תפילת ההודיה של ישוע בעליה (השוו למתי כו 27; מרק' יד 23; ולוקס כב 17-19). לפיכך, מכיוון שהשימוש לא אחיד, יוחנן היה צריך לעשות את הרמיזה שלו יותר ספציפית אם הכוונה שלו הייתה שקוראים מאוחרים יפרשו את זה במסגרת של סעודת האדון!

ו 12 "יאבד" ראו את הנושא המיוחד: *Apollumi* ב-י 10.

ו 13 "וְהֵם אֶסְפוּ, וּמְלֵאוּ שְׁנַיִם-עָשָׂר סְלִים" המונח "סל" מתייחס כאן לסל גדול (*hamper-type*). זה משמעותי שישוע לא בזבז שום חלק מהאוכל המוכפל. הוא גם לא שינה את הטבע (או סוג) הלחם.
 האם למונח "שנים-עשר" יש משמעות סמלית? זה קשה לקבוע בוודאות. יש פרשנות שזה מתייחס לשבטי ישראל (ישוע מקיים את התנ"ך) או פרשנות אחרת שכל סל נועד לאחד מהתלמידים (ישוע מספק ודואג לתלמידיו), אבל יכול להיות שזה פשוט פרט של עדי ראייה (כמו פסוק 19).

נושא מיוחד: המספר שתיים-עשרה SPECIAL TOPIC THE NUMBER TWELVE

שתיים-עשרה תמיד היה מספר סמלי של ארגון

א. מחוץ לכתבי הקודש

1. שנים-עשר מזלות

2. שנים-עשר חודשים לשנה

ב. בתנ"ך (BDB 1040 plus 797)

1. בני יעקב (השבטים היהודיים)

2. משתקף ב

א. שתיים-עשרה מצבות למזבח בשמות כד 4

ב. שתיים-עשרה אבנים על החושן של הכהן הגדול (כמספר השבטים) בשמות כח 21.

ג. שתיים-עשרה חלות בקודש של אוהל מועד בויקרא כד 5

ד. שנים-עשר מרגלים נשלחו לכנען בבמד' יג (אחד מכל שבט)

ה. שנים-עשר מטות (דגלים שבטיים) במרד קורח בבמד' יז 17

ו. שתיים-עשרה האבנים של יהושע ביהוש' ד 3, 9, 20

ז. שנים-עשר ניצבים במנהל של שלמה במל"א ד 7

ח. שתיים-עשרה אבנים במזבח של אליהו ליהוה במל"א יח 31

ג. בברית החדשה

1. שנים-עשר שליחים נבחרו

2. שנים-עשר סלים של לחם (אחד לכל שליח) במתי יד 20

3. שנים-עשר כסאות שעליהם השליחים ישבו (מתייחס ל-12 שבטים של ישראל) במתי יט 28

4. שנים-עשר לגיונות של מלאכים שיצילו את ישוע במתי כו 53

5. הסמליות של ספר התגלות

א. 24 זקנים על 24 כסאות בפרק ד 4

ב. 144,000 (12,000x12) בפרקים ז 4; יד 1, 3

ג. שנים-עשר כוכבים על העטרת של האשה בפרק יב 1

ד. שנים-עשר שערים, שנים-עשר מלאכים אשר משקפים את שנים-עשר השבטים בפרק כא 12

ה. שנים-עשר יסודות של ירושלים החדשה ועליהם שמות שנים-עשר השליחים בפרק כא 14

ו. שנים-עשר אלף ריס בפרק כא 16 (המידה של ירושלים החדשה)

ז. החומה היא 144 אמות בפרק כא 17

ח. שנים-עשר שערים של מרגליות בפרק כא 21

ט. עצים בירושלים החדשה עם שנים-עשר סוגים שונים של פירות (אחד לכל חודש) בפרק כב 2

ו 14 "הַנְּבִיא" זוהי רמיזה לאזכור המשיחי של דברים יח 15-22 (השוו למה"ש ג 22; ז 37). הקהל זיהה את כוחו של ישוע אך לא הבין את הטבע של השליחות והאותות שלו.

יוחנן ו 15 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

¹⁵ כְּשֶׁהִבְחִין יֵשׁוּעַ שְׁהֵם עוֹמְדִים לְבוֹא וְלִתְפֹּס אוֹתוֹ כְּדִי לְהַמְלִיכוֹ, יָצָא שׁוֹב אֶל הַקֶּר הוּא לְבָדוֹ.

ו 15 הקהלה היה נרגש בגלל הנס של ישוע - הנס המשיחי של סיפוק המזון. "יתכן שפסוק זה מתקשר לפיתויו של השטן במתי ד 3.

יוחנן ו 16-21 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
16 לַעַת עָרַב יָרְדוּ תַלְמִידָיו אֶל הַיָּם¹⁷ וַנִּכְנְסוּ לְסִירָה קְדִי לְעֵבֶר אֶת הַיָּם אֶל כָּפַר נְחוּם. הַחֹשֶׁךְ כָּבֵר יָרַד וַיִּשׁוּעַ עוֹד לֹא בָּא אֲלֵיהֶם.¹⁸ אוֹתָהּ שָׁעָה נִשְׁבְּהָ רוּחַ חֲזָקָה וְהַיָּם הִחֵל לִסְעֵר.¹⁹ לְאַחַר שִׁחְתָּרוּ כְּשָׂנִים אוֹ שְׁלוֹשָׁה מִיָּלִין, רָאוּ אֶת יֵשׁוּעַ הוֹלֵךְ עַל הַיָּם וּמִתְקַרֵּב אֶל הַסִּירָה. פָּחַד נָפַל עֲלֵיהֶם,²⁰ אָךְ הוּא אָמַר לָהֶם: "אֲנִי הוּא, אֵל תִּפְחָדוּ." ²¹ אֲזַז חֲפָצוֹ לִקְבֹּל אוֹתוֹ לְסִירָה וּלְפָתַע הַיָּתֵה הַסִּירָה בְּחוּף אֲשֶׁר הִפְלִיגוּ אֵלָיו.

ו 17 "כפר נחום" זה היה המטה של ישוע בזמן שירותו בגליל עקב חוסר האמונה של עיר מולדתו נצרת (השוו ללוקס ד 28-29).

ו 19 "(הם) חתרו כשנים או שלושה מילין" הם היו בערך בחצי הדרך לאורך הים כאשר ישוע בא אליהם בהליכה על המים. מתי מרחיב סיפור זה ומוסיף את הליכתו של כיפא אל ישוע על המים.

■ "פחד נפל עליהם" התלמידים הללו עדיין העריכו את ישוע בסטנדרטים ארציים. הפחד של התלמידים מבוטא במרקוס ו 49. המשקל הקולקטיבי של "האותות" הללו אילץ אותם להעריך מחדש מי הוא היה.

ו 20 "אני הוא" באופן מילולי (*egō eimi*) "אני הוא" (השוו לפרק ד 26; ח 24, 28, 54-59; יג 19; יח 5-6) אשר משקף את שם הברית של אלוהים בתנ"ך, יהוה של שמות ג 12-15. ישוע הוא "אני הוא" הנראה, ההתגלות העצמית המלאה של אלוהים, הדבר (Logos) של אלוהים שלבש בשר, הבן היחיד והאמתי. ראו סעיף ד בנושא המיוחד הבא.

נושא מיוחד: השמות לאלוהות
SPECIAL TOPIC THE NAMES FOR DEITY

א. אל *El* (BDB 42, KB 48)

1. המשמעות המקורית של המונח הקדום והכללי לאלוהות אינו ידוע בוודאות, למרות שמלומדים רבים מאמינים שהוא מגיע משורש אכדי שמשמעו "להיות חזק" או "להיות עוצמתי" (השוו לבראשית יז 1; במדבר כג 19; דברים ז 21; תהלים נ 1)
2. בפנתיאון הכנעני האל העליון הוא אל *El* (Ras Shamra texts)
3. בכתבי הקודש אל בדרך-כלל מורכב עם מונחים אחרים. צירופים אלו הפכו לאמצעי לאפיין את אלוהים.
 - א. אל-עליון *El-Elyon* (BDB 42 & 751 II), ברא' יד 18-22; דבר' לב 8; ישע' יד 14
 - ב. אל-רואי *El-Roi* ("האל שרואה" או "האל שמראה את עצמו", BDB 42 & 909), ברא' טז 13
 - ג. אל-שדי *El-Shaddai* ("אל רב-כוח" או "אל מלא חמלה" או "אל ההר", BDB 42 & 994), ברא' יז 1; לה 11; מג 14; מט 25; שמות ו 3
 - ד. אל-עולם *El-Olam* (האל הנצחי, BDB 42 & 761), ברא' כא 33. מונח זה קשור באופן תיאולוגי להבטחת אלוהים לדוד בשמ"ב ז 13, 16
 - ה. אל-ברית *El-Berit* ("אל הברית", BDB 42 & 136), שופ' ט 46
4. אל משווה עם
 - א. יהוה בתהל' פה 9; ישע' מב 5
 - ב. אלהים בברא' מו 3; איוב ה 8, "אֲנִי הָאֵל אֱלֹהֵי אֲבִיךָ"
 - ג. שדי בברא' מט 25
 - ד. "קנאה" בשמות לד 14; דבר' ד 24; ה 9; ו 15
 - ה. "רחמים" בדבר' ד 31; נחמ' ט 31
 - ו. "גדול ונורא" בדבר' ז 21; י 17; נחמ' א 5; ט 32; דני' ט 4
 - ז. "דעת" בשמ"א ב 3
 - ח. "מעוזי חיל" בשמ"ב כב 33
 - ט. "הנותן נקמות לי" בשמ"ב כב 48
 - י. "הקדוש" בישע' ה 16
 - יא. "גבורה" בישע' י 21
 - יב. "ישועתי" בישע' יב 2
 - יג. "גדול וגיבור" בירמ' לב 18
 - יד. "גמול" בירמ' נא 56
5. שילוב של כל השמות העיקריים של אלוהים בתנ"ך נמצא ביהוש' כב 22 (אל, אלהים, יהוה, חוזר

- על עצמו)
 ב. עליון (BDB 751, KB 832)
1. המשעות הבסיסית היא "גבוהה", "רם", או "נישא" (השוו לברא' מ 17; מל"א ט 8; מל"ב יח 17; נחמ' ג 25; ירמ' כ 2; לג 10; תהל" יח 13).
 2. נעשה שימוש בשם זה במשמעות מקבילה לכמה שמות/תארים אחרים של אלהים
 - א. אלהים *Elohim* - תהל" מז 2-1; עג 11; קז 11
 - ב. יהוה *YHWH* - ברא' יד 22; שמ"ב כב 14
 - ג. אל-שדי *El-Shaddai* - תהל" צא 9, 1
 - ד. אל *El* - במד' כד 16
 - ה. אלה *Elah* - נעשה בו שימוש לעתים קרובות בדני' ב-ו ועזרא ד-ז, קשור ל-*illair* ("אל עליון" בארמית) בדני' ג 26; ד 2; ה 18, 21
 3. לעתים קרובות נעשה שימוש בשם זה על-ידי אנשים שלא היו ישראלים
 - א. מלכיצדק, ברא' יד 18-22
 - ב. בלעם, במד' כד 16
 - ג. משה, כאשר הוא דיבר על העמים בדבר' לב 8
 - ד. הבשורה על-פי לוקס בברית החדשה נכתבה לגויים וגם עושה שימוש במקבילה היוונית *Hupsistos* (השוו לפרק א 32, 35, 76; ו 35; ח 28; מה"ש ז 48; טז 17)
 - ג. אלהים *Elohim* (רבים), אלוה *Eloah* (יחיד), נעשה שימוש בעיקר בשירה (BDB 43, KB 52)
 1. מונח זה לא נמצא מחוץ לתנ"ך.
 2. המילה יכולה לציין את אלוהי ישראל או את אלוהי העמים (השוו לשמות יב 12; כ 3). משפחתו של אברהם הייתה פוליתאיסטית (השוו ליהושע כד 2).
 3. זה יכול להתייחס לשופטים ישראלים (השוו לשמות כא 6; תהל" פב 6).
 4. המונח אלהים מתייחס גם לישויות רוחניות אחרות (מלאכים, שדים) כמו בדבר' לב 8 (LXX); תהל" ח 5; איוב א 6; לח 7.
 5. בכתבי הקודש זהו השם/תואר הראשון לאלוהות (השוו לברא' א 1). נעשה שימוש בלעדי בשם זה עד בראשית ב 4, שם הוא משולב עם יהוה. הוא מתייחס באופן בסיסי (תיאולוגית) לאלהים כבורא, כמקיים וכמכלכל את כל החיים על הארץ (השוו לתהל" קד) שם זה נרדף לשם אל (השוו לדבר' לב 15-19). הוא גם יכול להקביל לשם יהוה מכיוון שמזמור יד (אלהים) זהה למזמור נג (יהוה), מלבד השינוי בשמות האלוהיים.
 6. למרות שהוא בגוף רבים ונעשה בו שימוש בהתייחסות לאלוהים אחרים, מונח זה מציין לעתים קרובות את אלוהי ישראל, אך בדרך-כלל הגוף של הפועל שיצורף אל השם יהיה בגוף יחיד כדי לציין את השימוש המונותאיסטי.
 7. מונח זה נמצא בפיהם של אנשים לא ישראלים כשם של האלוהות.
 - א. מלכיצדק, ברא' יד 18-22
 - ב. בלעם, במד' כד 2
 - ג. משה, כאשר הוא מדבר על העמים, דבר' לב 8
 8. זה מוזר ששם נפוץ לאל המונותאיסטי של ישראל הוא ברבים! למרות שאין וודאות, הנה התאוריות השונות.
 - א. בעברית יש הרבה שמות בגוף רבים שלעתים קרובות נעשה בהם שימוש לשם הדגשה. דבר נוסף הקשור להסבר זה הוא המאפיין העברי המאוחר שנקרא "ריבוי מלכותי", שבו נעשה שימוש בריבוי כדי להאדיר רעיון.
 - ב. זה יכול להתייחס למועצה שמימית שאיתה אלוהים נפגש בשמיים ושעושה את רצונו (השוו למל"א כב 19-23; איוב א 6; תהל" פב 1; פט 5, 7).
 - ג. ישנה אפילו האפשרות ששם זה משקף את ההתגלות של הברית החדשה של אל אחד בשלוש אישיות. בברא' א 1 אלוהים בורא; בראש' א 2 הרוח מרחפת, ומתוך הברית החדשה אנו יודעים שישוע הוא הגורם (agent) של אלוהים האב בבריאה (השוו ליוח' א 3, 10; רומ' יא 36; קור"א ח 6; קול' א 15; עבר' א 2; ב 10).
 - ד. יהוה (BDB 217, KB 394)
 1. זהו השם שמשקף את האל כאלוהים שכורת בריתות; אלוהים כמושיע, גואל! בני אדם מפרים בריתות, אך אלוהים נאמן לדברו, להבטחותיו ולבריתו (השוו לתהל" קג). שם זה נזכר לראשונה בשילוב עם אלהים בבראשית ב 4. בבראשית א-ב אין שני תיאורים של הבריאה, אלא שני דגשים שונים: (1) אלוהים כבורא של העולם (הפיזי) ו (2) אלוהים כבורא הייחודי של האנושות. בראשית ב 4 - ג 24 מתחיל את ההתגלות המיוחדת לגבי המטרה והמעמד המיוחד של האנושות, וכמו כן לגבי בעיית החטא והמרד הקשורים למעמד ייחודי זה.
 2. בבראשית ד 26 נאמר: "אָז הוּמַל לְקָרָא בְשֵׁם יְהוָה". אף על פי כן, שמות ו 3 רומז שאנשי הברית המוקדמים (האבות ומשפחותיהם) ידעו את אלוהים כ-אל שדי בלבד. ניתן הסבר לשם יהוה רק פעם אחת בשמות ג 13-16, במיוחד בפסוק 14. בכל זאת, הכתבים של משה מפרשים מילים

לעתים קרובות באמצעות משחקי-מילים ולא לפי האטימולוגיה (השוו לברא' יז 5; כז 36; כט 35-13). יש מספר תאוריות בנוגע למשמעות של שם זה (לוקח מDBI, כרך 2, עמ' 409-411).

- א. משורש ערבי, "להראות אהבה עזה"
- ב. משורש ערבי "לנשוף" (יהוה כאל הסערה)
- ג. משורש אוגריתי (כנעני) "לדבר"
- ד. מכתובת פיניקית, צורת פועל גורמת (causative participle) שמשמעותה "האחד שמקיים", או "האחד שמייסד"
- ה. מבניין קל בעברית "האחד שהוא (קיים)", או "האחד שנכח" (בזמן עתיד, "האחד שיהיה")
 - ו. מבניין הפעיל בעברית "האחד שמביא לידי קיום"
 - ז. מהשורש העברי "לחיות" (השוו לברא' ג 20), במשמעות "האחד והיחיד שחי-לנצח"
 - ח. מההקשר של שמות ג 13-16 יש משחק מילים של צורת העתיד שנעשה בה שימוש בעבר, "אני אמשיך להיות מה שהייתי" או "אני אמשיך להיות מה שתמיד הייתי" (השוו ל J. Wash, *A Survey of Syntax in the Old Testament*, Watts, עמ' 67). השם המלא יהוה מובע לעתים קרובות בקיצור או ייתכן גם בצורתו המקורית.

(1) יה *Yah* (לדוגמא, הללו - יה, BDB 219, השוו לשמות טו 2; יז 16; תהל' פט 8; קד 35)

(2) יהו *Yahu* (בסיום שמות, כמו ישעיהו)

(3) יו *Yo* (בתחילת שמות, כמו יואל)

3. בתקופה יותר מאוחרת ביהדות שם ברית זה נעשה כל-כך קדוש (הטטרגראמטון) שיהודים יראו להביע אותו שמא הם יפרו את המצווה של שמות כ 7; דברים ה 11; ו 13. אז הם החליפו את המונח העברי ל-"בעל", "אדון *adonai*" -- אדון או אדוני (האדון שלי). כאשר הם הגיעו לשם יהוה בקריאת התנ"ך, הם הגו אותו כ-"אדון". זאת הסיבה ש-יהוה נכתב כ-אדון (Lord) בתרגומים באנגלית.

4. כמו בשם אל, יהוה לעתים קרובות משולב עם מונחים אחרים כדי להדגיש מאפיינים מסוימים של אלוהים הברית של ישראל. למרות שיש הרבה שילובים אפשריים, הנה כמה מהם.

א. יהוה - יְרָאָה *Yireh* (יהוה יספק, BDB 217 & 906), ברא' כב 14

ב. יהוה - רִפְאֶךָ *Rophekha* (יהוה הוא הרופא שלך, BDB 217 & 950, בניין קל בזמן הווה), שמות טו 26

ג. יהוה - נָסִי *Nissi* (יהוה הוא הדגל שלי, BDB 217 & 651), שמות יז 15

ד. יהוה - מְקַדְשְׁכֶם *Meqaddishkem* (יהוה הוא האחד שמקדש אתכם, BDB 217 & 872, בניין פיעל בזמן הווה), שמות לא 13

ה. יהוה - שְׁלוֹם *Shalom* (יהוה הוא שלום, BDB 217 & 1022), שופ' ו 24

ו. יהוה - צְבָאוֹת *Sabbaoth* (BDB 217 & 878), שמ"א א 3, 11; ד 4; טו 2; לעתים קרובות בספרי הנביאים

ז. יהוה - רֹעִי *Ro'i* (יהוה הוא הרועה שלי, BDB 217 & 944, בניין קל בזמן הווה), תהל' כג 1

ח. יהוה - צְדָקָנוּ *Sidqenu* (יהוה הוא הצדקה שלנו, BDB 217 & 841), ירמ' כג 6

ט. יהוה - שְׁמָהּ *Shammah* (יהוה שם, BDB 217 & 1027), יחז' מח 35

ו 21 "וּלְפַתַּע הַיְתֵה הַסִּירָה בַּחוּף אֲשֶׁר הַפְּלִיגוּ אֵלָיו" נראה שזה היה עוד נס שהתרחש (השוו לפסוקים 22-25) מכיוון שהבשורה של מרקוס מציינת שהם חתרו בערך חצי דרך לאורך האגם (השוו למרקוס ו 47). אף על פי כן, זה לא משהו שמצוין בשאר הבשורות (לדוגמא, מתי יד 32 או מרק' ו 51).

יוחנן ו 22-25 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

²²למחרת ראה ההמון אשר עמד מעבר לים כי קדם לכן לא היתה שם אלא סירה אחת, וכי ישוע לא נכנס לסירה עם תלמידיו אלא שתלמידיו נסעו לבדם.²³ סירות אחרות באו מטבריה אל קרבת המקום שאכלו שם את הלחם לאחר שברך עליו האדון.²⁴ כראות המון העם שישוע איננו שם וגם לא תלמידיו, נכנסו לסירות ובאו לכפר נחום לחפש את ישוע.²⁵ כאשר מצאו אותו מעבר לים, שאלו אותו: "רבי, מתי באת לכאן?"

ו 23 "טבריה" עיר זו נבנתה על-ידי הורדוס אנטיפס בשנת 22 לספ' והפכה להיות עיר הבירה שלו.

יוחנן ו 26-34 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

²⁶ענה להם ישוע ואמר: "אמן אמן אני אומר לכם, אתם מחפשים אותי, לא משום שראיתם אותות, אלא משום שאכלתם מכרות הלחם ושבעתם.²⁷ אל תעמלו בעד האכל הכלה ואובד, אלא בעד האכל הקיים לחי עולם, אשר בן-האדם יתנהו לכם, כי אותו חתם האלהים האב בחותמו.²⁸ שאלו אותו: "מה עלינו לעשות כדי שנפעל את פעלי אלהים?"²⁹ השיב ישוע ואמר להם: "זהו פעל האלהים — שתאמינו בזה אשר הוא שלח.³⁰ אמרו לו:

”אם כן, מה האות שאתה עושה למען נראה ונאמין בך? מה אתה פועל? אבותינו אקלו את המן במדבר, כמו שכתוב: 'לחם מן השמים נתן לנו לאכל'.”³² השיב להם ישוע: ”אמן אמן אני אומר לכם, לא משה נתן לכם את הלחם מן השמים אלא אבי נתן לכם את הלחם האמיתי מן השמים, כי לחם האלהים הוא היורד מן השמים ונותן חיים לעולם.”³⁴ אמרו אליו: ”אדון, תן נא לנו תמיד את הלחם הזה.”

- ו 26, 32, 53 "אמן אמן אני אומר לכם" "אמן אמן" זהו ביטוי עברי בעל שלושה שימושים ניכרים.
1. בתנ"ך המילה שומשה במשמעות של "אמן". המשמעות במובן הצירי הייתה "להיות יציב" והיא שומשה כדי לתאר את האמונה של מישהו ביהוה.
 2. השימוש של ישוע משקף הצגה של הצהרות חשובות ומשמעותיות. אין לנו שימושים מודרניים אחרים ל"אמן" באופן זה.
 3. בקהילה הקדומה, כמו בתנ"ך, זה הפך להיות מושג שמביע הצהרה או הסכמה.
- ראו נושא מיוחד: אמן בפרק א 51.

□ "משום שאכלתם מכרות הלחם" המניעים שלהם היו פיזיים ומידיים, לא רוחניים ונצחיים.

□ "ושבעתם" משמעותו של מונח זה היא "לזלול", ונעשה בו שימוש לעתים קרובות בהקשר של חיות (במיוחד פרות).

- ו 27 "אל תעמלו" זהו ציווי בזמן הווה עם מילת יחס שלילית, מה שבדרך-כלל מציין עצירת מעשה שהוא כבר בתהליך. הרקע התנ"כי לקטע זה הוא ישעיהו ה. לשיחה זו יש הרבה דימוין לשיחה עם האישה על-יד הבאר ביוחן ד.

□ "הכלה ואובד" ראה נושא מיוחד: *Apollumi* בפרק י 10.

□ "חתם... בחותמו" חתם פשוטו כמשמעו. זה היה סימן של אמיתות, בעלות, סמכות ובטחון (השוו ל-NEB ומתי כח 18; יוחן יז 2). TEV ו-NIV מתרגמים את זה כ-"אישור" מכיוון שנעשה בזה שימוש כדי להביע את האישור של האב לשירותו של ישוע. ראה נושא מיוחד: חותם בפרק ג 33, שם ישנה האפשרות שזה מתייחס לרוח הקודש.

- ו 28 "מה עלינו לעשות כדי שנפעל את פעלי אלהים" זאת הייתה השאלה הדתית המרכזית של יהדות המאה הראשונה (השוו ללוקס יח 18). היהודי הדתי הניח שיש לו זכות בפני אלוהים בהתבסס על (1) שושלת היוחסין שלו ו (2) הציות שלו לתורת משה כפי שזו פורשה בתורה שבעל-פה (התלמוד).

ו 29 "שתאמינו בזה אשר הוא שלח" זוהי התנייה פעילה בזמן הווה שאחריה חיווי פעיל בזמן אאוריסיטי. המילה "האמין" הכרחית להבנת הלימוד של הברית החדשה בנוגע לישועה. ראה את הנושא המיוחד בפרק ב 23. המגמה העיקרית של המילה הייתה אמון רצוני. קבוצת המילים היוונית *pistis* יכולה להיות מתורגמת "להאמין", "אמן" או "אמונה". המוקד של האמונה האנושית צריכה להיות "בו" (השוו לפרק א 12; ג 16), ולא בכנות, מסירות והתלהבות אנושית. המגמה המיידית של קטע זה היא אל מערכת יחסים אישית עם ישוע המשיח ולא תיאולוגיה אורתודוקסית שעוסקת בו, טקסים דתיים מצופים, וגם לא חיים מוסריים. כל הדברים הללו יכולים לעזור אבל הם לא העיקר. שימו לב שישוע משנה את "פועלי" אלוהים בשאלתם מגוף רבים ל"פועל" בגוף יחיד. לגבי "שלח" ראו נושא מיוחד: שלח (*Apostellō*) בפרק ה 24.

- ו 30-33 חייבים לזכור שקבוצה זו בדיוק השתתפה בהאכלה הפלאית של חמשת האלפים. כבר היה להם אות! היהדות הרבנית חשבה שהמשיח יחזור על מעשים מסוימים שנעשו בתנ"ך, כמו שליחת המן (השוו לחזון ברוך א כט 8). הרבנים עשו שימוש בתהלים עב 16 כפסוק שהוצא מהקשרו (*proof text*) כדי לבסס את ההשקפה שהמשיח יהיה סוג של "סופר-משה" (השוו לקור"א א 22).

יש מאפיין דקדוקי חשוב בין "תאמינו בו" של פסוק 29 ו-"נאמין בך" של פסוק 30. הראשון מתמקד במבנה הרגיל של יוחן המתקשר לאמונה בישוע. זאת התמקדות אישית. השני מתמקד במתן אמון במילים או בהצהרות של ישוע, שזה התמקדות בתוכן. זכרו, הבשורה היא גם אדם וגם מסר. ראו את הנושא המיוחד בפרק ב 23.

- ו 31 "כמו שכתוב" זהו בינוני פועל סביל עקיף בזמן מושלם (PERFECT). זאת הייתה הצורה הדקדוקית הסטנדרטית להציג ציטוט מהתנ"ך. זה היה סגנון אופייני שאישר את ההשראה והסמכות של התנ"ך. ציטוט זה היה יכול להתייחס לאחד מכמה קטעים שונים בתנ"ך, או שילובם: תהל" עח 24; קה 40; שמות טז 4, 15, או נחמ' ט 19.

- ו 32 ישוע מתייחס לתיאולוגיה המסורתית של היהודים. הם טענו שהמשיח חייב לעשות נסים כמו שמשה עשה, והם ביססו את זה על דברים יח 15, 18. ישוע מתקן את ההנחה שלהם בכמה נקודות.

1. אלוהים, ולא משה, נתן להם את המן
2. המקור של המן לא היה שמיימי למרות שהאנשים חשבו שהוא כן היה (השוו למזמור עח 23-25)

3. הלחם האמיתי מהשמיים היה ישוע, אשר לא היה מעשה ששייך לעבר, אלא מציאות נוכחית.

ו 33 "הוא היורד מן השמים" זהו נושא חוזר ונשנה בספר יוחנן (השוו לפרק ג 13). זהו הדואליזם האנכי של יוחנן. בהקשר זה הירידה של ישוע נאמרת שבע פעמים (השוו לפרק ו 33, 38, 41, 42, 50, 51, 58). זה מראה את הקיום הקדום והמוצא האלוהי של ישוע (השוו לפסוקים 33, 38, 41, 42, 50, 51, 58 ו-62). זה משמש גם כמשחק מילים עם ה"מן" שירד מן השמים כמו ישוע, הלחם האמיתי, לחם החיים האמיתי. זה פשוטו כמשמעו "לחם האלוהים הוא האחד שיוּרד מהשמיים." הפועל פה הוא פועל פעיל ממין זכר בהווה, והוא מתייחס ל (1) "לחם" או (2) אדם, ישוע. חוסר הבהירות הזאת בספר יוחנן היא לעתים קרובות תכליתית (double entendres).

■ "נותן חיים לעולם" זאת המטרה שלשמה ישוע בא (השוו לפרק ג' 16; מרק' י 45; קור'ב ה 21). המטרה היא "חיים חדשים", "חיי נצח", "חיים בעידן החדש", "חיים מהסוג של אלוהים" לעולם אבוד ומורד, לא לקבוצה מיוחדת מסוימת (יהודים/גויים, נבחרים/לא-נבחרים, שמרנים/ליבראליים), אלא לכולם!

ו 34

"אדון" (Lord)
NASB, NKJV
NRSV, TEV,
NJB, NET Bible,
NIV, REB
"אדון" (Sir)

שני המונחים הללו משקפים שימושים לשוניים שונים של *kurios*. בהקשר הזה האפשרות השנייה נראית הכי מתאימה. הקהל לא הבין את ישוע או את דבריו. הם לא הכירו בו כמשיח (ראו גם את ההערה בפרק ד 11; ה 7).

■ "תן נא לנו תמיד את הלחם הזה" זוהי אמירה דומה לאמירתה של האישה על-יד הבאר ביוחנן ד 15. היהודים האלו גם כן לא הבינו את המטאפורות הרוחניות של ישוע. זהו נושא שחוזר על עצמו בספר יוחנן.

יוחנן ו 35-40 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

³⁵ אָמַר לָהֶם יֵשׁוּעַ: "אֲנִי הוּא לֶחֶם הַחַיִּים. כֹּל הַבֹּא אֵלַי לֹא יָרֵעַ, וְהִמָּאֵמִין בִּי לֹא יִצְמָא עוֹד. ³⁶ אֲבָל אֲמַרְתִּי לָכֶם כִּי רְאִיתֶם אוֹתִי וּבְכָל זֹאת אֵינְכֶם מֵאֲמִינִים. ³⁷ כֹּל מִי שֶׁהָאֵב נוֹתֵן אוֹתוֹ לִי יָבוֹא אֵלַי, וְאֵת הַבֹּא אֵלַי לֹא אֲשַׁלֵּךְ הַחוּצָה, ³⁸ כִּי יִרְדְּתִי מִן הַשָּׁמַיִם לֹא לַעֲשׂוֹת אֵת רְצוֹנִי שְׁלִי אֲלֵא אֵת רְצוֹן שׁוֹלְחִי. ³⁹ וְזֶה רְצוֹן שׁוֹלְחִי: שֶׁלֹּא יֵאבֵד לִי אִישׁ מִכֹּל אֲשֶׁר נָתַן לִי, אֲלֵא שֶׁאֶקִּים אוֹתוֹ בַּיּוֹם הַאֲחֵרוֹן. ⁴⁰ הֵן זֶה רְצוֹן אֲבִי: שֶׁכֹּל הַרוֹאֶה אֵת הַבֶּן וּמֵאֲמִין בּוֹ יִהְיֶה לוֹ חַיֵּי עוֹלָם וְאֲנִי אֶקִּים אוֹתוֹ בַּיּוֹם הַאֲחֵרוֹן."

ו 35 "אני הוא לחם החיים" זוהי אחת מהצהרות "אני הוא" שכל-כך מאפיינות את יוחנן (השוו לפרק ו' 35, 41, 48, 51; ח 12; י 7, 9, 11, 14; יא 25; יד 6; טו 1, 5). הבשורה של יוחנן מתמקדת על מיהו ישוע. זה מתקשר לציפייה המשחית של היהודים לגבי המן ונותן התורה החדש שיביא יציאת מצרים חדשה (מהחטא). ראו את ההערה בפרק ח' 12.

■ "כל הבא אלי לא ירעב, והמאמין בי לא יצמא עוד" אלו הן שתי שלילות כפולות חזקות ביוונית, "לעולם לא, אף פעם" (השוו לפסוק 37).

יש יחסים מקבילים בין "בא" ל-"מאמין" (השוו לפרק ז 37-38, בדמיון ל-"רואה" ו-"שומע"). שניהם בזמן הווה. הביאה והאמונה של המאמינים זאת לא החלטה חד-פעמית, אלא תחילתו של אורח חיים המבוסס על התחברות, חברות והדרכה.

■ "ירעב... יצמא" רעב וצמא שומשו לעתים קרובות כדי לתאר מציאות רוחנית (השוו לתהל" מב 1; ישע' נה 1; עמוס ח 12-11; מתי ה 6).

ו 36 "כי ראיתם אותי" כמה עדי נוסח עתיקים (A, א MSS, וגרסאות לטיניות, Vulgate וסוריות ישנות רבות) משמיטים את המילה "אותי", וגורמים להצהרה של ישוע להתייחס לנס שלו (האכלת הקהל). מילת הגוף נמצאת בכתב-יד וגרסאות יווניות רבות כל-כך ש⁴UBS לא הצליח להחליט מי מהן היא המקורית.

ו 37 "כל מי שהאב נותן אותו לי יבוא אלי" הדגש העיקרי בקטע זה הוא על הריבונות של אלוהים. שני הקטעים הדפיניטיביים על האמת התיאולוגית הזאת הם רומים ט ואפסוס א 3-14. זה מעניין שבהקשר של שני הקטעים נדרשת תגובה של בני האדם. ברומים י יש שבעה ביטויים כוללים. זה גם המצב באפסוס ב, שם הדיונים בנוגע לחסד אלוהים בפסוקים 1-7 מפיך קריאה לאמונה בפסוקים 8, 9. הבחירה מקדם היא דוקטרינה לאלה שנושעו, לא מחסום לאלה שלא נושעו. המפתח לפתוח את הדוקטרינה הוא האהבה והחסד של אלוהים, ולא פסק דין נצחי. שימו לב שכל מי

שאלוהים נתן לישוע גם "יבוא" אליו. אלוהים תמיד לוקח את היוזמה (השוו לפסוקים 44, 65), אבל בני האדם חייבים להגיב (השוו לפרק א 12, ג 16). ראו את הנושא המיוחד בפרק ג 16.

■ **"את הבא אלי לא אשליך החוצה"** זאת שלילה כפולה חזקה נוספת. זה מדגיש את האמת שאלוהים קורא ומזמין את כולם לעצמו דרך המשיח (השוו ליחזקאל יח 21-23; 30-32; הראשונה לטימותיאוס ב 4; איגרת פטרוס השנייה ג 9). אלוהים תמיד לוקח את היוזמה (השוו לפסוקים 44, 65), אבל בני האדם חייבים להגיב (השוו למרקוס א 15; מעשי השליחים ג 16, 19; כ 21). איזה קטע מדהים על ביטחון (השוו לרומים ח 31-39)!

נושא מיוחד: ביטחון משיחי SPECIAL TOPIC CHRISTIAN ASSURANCE

ביטחון הוא (1) אמת של כתבי הקודש, (2) ניסיון האמונה של המאמין, ו (3) אורח חיים.

- א. הבסיס מכתבי הקודש לביטחון הוא
 1. האופי של אלוהים האב
 - א. בראשית ג 15; יב 3
 - ב. תהלים מו 10
 - ג. יוחנן ג 16; י 28-29
 - ד. רומים ח 38-39
 - ה. אפסים א 3-14; ב 5; 8-9
 - ו. פיליפים א 6
 - ז. השנייה לטימותאוס א 12
 - ח. איגרת פטרוס הראשונה א 3-5
 2. פועלו של אלוהים הבן
 - א. תפילתו הכהנית, יוחנן יז 9-24, במיוחד פסוק 12
 - ב. הקורבן החילופי שלו
 - 1) רומים ח 31
 - 2) השנייה אל הקורינתים ה 21
 - 3) איגרת יוחנן הראשונה ד 9-10
 - ג. ההפגעה המתמשכת שלו
 - 1) רומים ח 34
 - 2) עברים ז 25
 - 3) איגרת יוחנן הראשונה ב 1
 3. האפשרו של אלוהים הרוח
 - א. הקריאה שלו, יוחנן ו 44, 65
 - ב. החותם שלו
 - 1) השנייה אל הקורינתים א 22; ה 5
 - 2) אפסים א 13-14; ד' 30
 - ג. הביטחון האישי שלו
 - 1) רומים ח 16-17
 - 2) איגרת יוחנן הראשונה ה 7-13
- ב. התגובה ההכרחית של המאמין לברית היא
 1. חזרה בתשובה ואמונה התחלתית ומתמשכת
 - א. מרקוס א 15
 - ב. יוחנן א 12
 - ג. מעשי השליחים ג 16; כ 21
 - ד. רומים י 9-13
 2. תזכורת שהמטרה של הישועה היא דימיון למשיח
 - א. רומים ח 28-29
 - ב. אפסים א 4; ב 10; ד 13
 3. תזכורת שביטחון מאומת על-ידי אורח חיים
 - א. יעקב
 - ב. איגרת יוחנן הראשונה
 4. תזכורת שביטחון מאומת על-ידי אמונה פעילה והתמדה
 - א. מרקוס יג 13
 - ב. הראשונה אל הקורינתים טו 2
 - ג. עברים ג 14; ד 14
 - ד. איגרת פטרוס השנייה א 10
 - ה. יהודה 20-21

ו 38 "יִרְדְּתִי מִן הַשָּׁמַיִם" זהו זמן דקדוקי מושלם (PERFECT TENSE) שמתייחס להתגלמות (השוו ליוחן א' 1 והלאה; אפסים ד 8-10), והתוצאה עומדת על תלה. זה גם מראה את מוצאו השמימי של ישוע (השוו לפסוקים 41, 62).

■ "לֹא לַעֲשׂוֹת אֶת רְצוֹנִי שְׁלִי אֶלָּא אֶת רְצוֹן שׁוֹלְחִי" הברית החדשה מביעה גם האחדות של השילוש (ראו נושא מיוחד בפרק יד 26), לדוגמא בפרק יד 8-9, וגם את האישיות של שלושת האישיות. פסוק זה הוא חלק מהדגש המתמשך של יוחן על הכניעה של ישוע לאב. ראו את ההערה המלאה בפרק ה 19. ראו נושא מיוחד: לשלוח (Apostellō) בפרק ה 24.

ו 39 "שְׁלֹא יֵאבֵד לִי אִישׁ מִכָּל אֲשֶׁר נָתַן לִי" יש קשר ברור בין גוף היחיד חסר המין "כל מי" בפסוק 37 וגוף היחיד חסר המין של פסוק 39. יוחן משתמש בצורה לא רגילה זו מספר פעמים (השוו לפרק יז 2, 24). נראה שזה נועד להדגיש את המכלול המשותף (השוו לפסוקים 40, 45).

זוהי הבטחה נהדרת של כוחו השומר של אלוהים, מקור לביטחון משיחי (השוו ליוחן י 28-29; יז 2, 24, ראו נושא מיוחד באיגרת יוחן הראשונה ה 13). שימו לב שזמן הפועל של פסוק 37 הוא בהווה, בעוד שבפסוק 39 הוא בזמן מושלם (PERFECT TENSE). אהבת אלוהים עומדת! בנוסף, שתי ההצהרות האחרונות של פסוק 39 הן בזמן אאוריסטי פעיל (AORIST ACTIVE); ישוע לא מאבד אף אחד מאלה שהאב נתן לו (פסוקים 37 ו-39) והוא מקים את כל מי שניתן לו ביום האחרון (השוו לפסוק 44). הנה ההבטחות השמימיות של (1) בחירה ו (2) התמדה! הרעיון הזה של יום המימוש (גם מבחינה חיובית וגם שלילית) נקרא בכמה תארים.

1. הימים האחרונים, ו 39, 40, 44, 54; יא 24; יב 48; השנייה לטימותאוס ג 1; איגרת פטרוס הראשונה א 5; איגרת פטרוס השנייה ג 3
2. השעה האחרונה, איגרת יוחן הראשונה ב 18; יהודה 18
3. היום ההוא, מתי ז 22; השנייה לטימותאוס א 12, 18; ד 8
4. יום, מעשי השליחים יז 31
5. היום הגדול, יהודה 6
6. היום, לוקס יז 30; הראשונה אל הקורינתים ג 13; הראשונה אל התסלוניקים ה 4; עברים י 25
7. יומו, לוקס יז 24
8. יום יהוה, הראשונה אל התסלוניקים ה 2; השנייה אל התסלוניקים ב 2
9. יום המשיח, פיליפים א 10; ב 16
10. יום אדונו ישוע המשיח, הראשונה אל הקורינתים א 8; ה 5
11. יום אדונו ישוע, השנייה אל הקורינתים א 14
12. יום המשיח ישוע, פיליפים א 6
13. יום בן האדם, לוקס יז 24 (ראה גם #7)
14. יום הדין, מתי י 15; יא 22, 24; יב 36; איגרת פטרוס השנייה ב 9; ג 7; איגרת יוחן הראשונה ד 17
15. יום חרון, התגלות ו 17
16. היום בגדול אשר לאלהים, התגלות טז 14

■ "אֶלָּא שְׂאֲקִים אוֹתוֹ בַּיּוֹם הָאֲחֵרוֹן" זה מתייחס ליום תחיית המתים עבור מאמינים אך ליום משפט עבור אלה שלא מאמינים (השוו לפסוקים 40, 44, 54; ה 25, 28; יא 24 והראשונה אל הקורינתים טו). ל Frank Stagg יש אמירה שעוזרת להבין את הנקודה הזאת בספרו *A New Testament Theology*:

"הבשורה של יוחן מדגישה את הביאה העתידית (יד 3, 18 והלאה, 28; טז 16, 22) והיא מדברת בביורור על תחיית המתים והמשפט האחרון 'ביום האחרון' (ה 28 והלאה; ו 39 והלאה, 44, 54; יא 24; יב 48); עם זאת, לאורך הבשורה הרביעית, חיי עולם, משפט ותחיית המתים הם מציאות עכשווית (ג 18 והלאה; ד 23; ה 25; ו 54; יא 23 והלאה; יב 28, 31; יג 31 והלאה; יד 17; יז 26)" (עמ' 311)

ו 40 "זֶהוּ רְצוֹן אָבִי" זוהי תשובתו של ישוע לשאלה של פסוק 28, "מָה עָלֵינוּ לַעֲשׂוֹת כְּדִי שְׁנִפְעַל אֶת פְּעֻלֵי אֱלֹהִים?" ראו נושא מיוחד: רצון אלוהים בפרק ד 34.

■ "שִׁכַּל הַרְוָה אֶת הַבֵּן" צורת הבינוני פועל הפעילה בהווה (PRESENT ACTIVE PARTICIPLES) של "רואה" ו-"מאמין" מקבילה (כמו "בא" ו-"מאמין" בפסוק 35, כמו "רואה" ו-"שומע"). אלו הן פעולות מתמשכות, ולא אירועים חד פעמיים. הכוונה של המונח "רואה" היא "להתבונן בתשומת לב" על משהו במטרה להבין או לדעת אותו. אני בהחלט אוהב את המונח "כל" (pas), שימו לב

1. כדי שעל-פיו יאמינו הכל, א 7
2. מאיר לכל אדם, א 9
3. למען יהיו חיי עולם לכל המאמין בו, ג 15

4. למען לא יאבד כל המאמין בו, אלא ינחל חיי עולם, ג 16

5. כדי שהכל יכבדו את הבן, ה 23

6. 9- יוחנן ו 37, 39, 40, 45

10. כל מי שחי ומאמין בי לא ימות לעולם, יא 26

11. ואני בהינשאי מן הארץ אמשוך את הכל אלי, יב 32

12. כל המאמין בי לא ישכון בחושך, יב 46

זה המסתורין של הריבונות (השוו לפסוקים 38-39; יז 2, 24 מול רצון חופשי). שניהם נכונים בדרך כלשהי. עבורי הרעיון התיאולוגי של "ברית" מאחד את שניהם בצורה הטובה ביותר!

■ **"מאמין בו"** זכרו שהישועה היא בראש ובראשונה מערכת יחסים אישית ולא עקרונות דת, תיאולוגיה תקינה או אורח חיים מוסרי (השוו לפרק ג 16; יא 25-26). הדגש הוא על מושא האמונה ולא על העוצמה שלה. ראו נושא מיוחד בפרק ב 23.

שימו לב לאיזון של הדגש על הבחירה הריבונית של אלוהים בפסוקים 37, 39, 44, 65, ותגובת האנושות באמונה בפסוקים 37, 40. חיביים לשמור על המתח הזה בכתובים. הריבונות של אלוהים והרצון החופשי של בני האדם יוצרים את ההיבט הכפול של הברית בכתובים.

■ **"יהיו לו חיי עולם"** זה התנייה פעילה בזמן הווה; נדרשת תגובה (השוו ליוח"א ה 11). שימו גם לב שפסוק 39 הוא קולקטיבי, בזמן שפסוק 40 הוא אישי. זה הפרדוקס של הישועה.

יוחנן ו 41-51 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

⁴¹היו שֶׁרְטֵנוּ עָלָיו מִשׁוּם שֶׁאָמַר "אֲנִי הַלֵּחֵם הַיּוֹרֵד מִן הַשָּׁמַיִם", ⁴²וְאָמְרוּ: "הֲלֹא זֶהוּ יֵשׁוּעַ בֶּן יוֹסֵף אֲשֶׁר אָנַחְנוּ מְכִירִים אֶת אֲבִיו וְאֶת אִמּוֹ! אֵיךְ כָּעֵת הוּא אֹמֵר מִן הַשָּׁמַיִם יֵרְדֵתִי?" ⁴³"הַשֵּׁיב יֵשׁוּעַ וְאָמַר לָהֶם: "אֵל תִּרְטֵנוּ בִּינֵיכֶם. ⁴⁴אֵין אִישׁ יִכּוֹל לָבוֹא אֵלַי אִלָּא אִם כֵּן יִמְשַׁךְ אוֹתוֹ הָאֵב אֲשֶׁר שֶׁלַחְנִי, וְאֲנִי אֶקִּים אוֹתוֹ בַּיּוֹם הָאֲחֵרוֹן. ⁴⁵הֲנִי כְּתוּב בְּנְבִיאִים, וְכָל-בְּנֵיךְ לְמוֹדֵי יְהוָה. כָּל הַשּׁוֹמֵעַ מִן הָאֵב וְלוֹמֵד יָבוֹא אֵלַי. ⁴⁶לֹא שְׂאִיזָה אִישׁ רְאָה אֶת הָאֵב, כִּי אִם זֶה שֶׁהוּא מֵאֵת הָאֱלֹהִים— הוּא רְאָה אֶת הָאֵב. ⁴⁷אֲמֵן אֲמֵן אֲנִי אֹמֵר לָכֶם, הַמֵּאֲמִין יֵשׁ לוֹ חַיֵּי עוֹלָם. ⁴⁸אֲנִי הוּא לֵחֵם הַחַיִּים. ⁴⁹אָבוֹתֵיכֶם אָכְלוּ אֶת הַמֶּן בַּמִּדְבָּר וּמָתוּ. ⁵⁰זֶה הוּא הַלֵּחֵם הַיּוֹרֵד מִן הַשָּׁמַיִם כְּדֵי שִׂיאֲכְלוּ מִמֶּנּוּ וְלֹא יָמוּתוּ. ⁵¹אֲנִי הַלֵּחֵם הַחַי הַיּוֹרֵד מִן הַשָּׁמַיִם. אִם יֹאכַל אִישׁ מִן הַלֵּחֵם הַזֶּה יַחֲיֶה לְעוֹלָם. וְהַלֵּחֵם אֲשֶׁר אֶתֵּן הָרִיחוּ בְּשָׂרֵי בְעַד חַיֵּי שֶׁל הָעוֹלָם."

ו 41 **"היו שֶׁרְטֵנוּ עָלָיו"** זוהי פעולה בזמן לא מושלם (IMPERFECT), מה שרומז שהם החלו לרטון או שכבר רטנו שוב ושוב. בולטת כאן התקבולת עם תקופת הנדודים במדבר (השוו לשמות ובמדבר). בני ישראל באותם זמנים גם דחו את משה, נציג האלוהים, שגם סיפק להם מזון.

ו 42 זה מראה שהיהודים הבינו את דברי ישוע לגבי עצמו. הוא השתמש בביטויים יהודיים בבירור כדי לטעון שהוא היה קיים מקדם ושהוא אלוהי! דברי ישוע עדיין מזעזעים כאשר הם באים מפיו של נגר מהגליל! ישוע הצהיר הצהרות עזות לגבי עצמו. אז או שהוא

1. בן האלוהים שלבש בשר ומביא חיי עולם בדבריו ומעשיו או

2. שקרן שתכנן דברים מראש או

3. משוגע (לקוח מ Josh McDowell, *Evidence That Demands a Verdict*)

אמיתות טענותיו של ישוע הן הסוגיות בדיון של המשיחיות.

ו 43 **"אל תִּרְטֵנוּ בִּינֵיכֶם"** זהו ציווי בזמן הווה עם מילת יחס שלילית שמשמעותו הנפוצה היא להפסיק פעולה שנמצאת כבר בתהליך.

ו 44 **"אין אִישׁ יִכּוֹל לָבוֹא אֵלַי אִלָּא אִם כֵּן יִמְשַׁךְ אוֹתוֹ הָאֵב אֲשֶׁר שֶׁלַחְנִי"** אלוהים תמיד לוקח את היוזמה (השוו לפסוק 65 ופרק טו 16). כל ההחלטות הרוחניות הן התוצאה של חיזור הרוח, ולא הדתיות של בני האדם (השוו לישעיהו נג 6). הריבונות של אלוהים וההיענות האנושית שניתנה לבני אדם קשורות ביחד כחלק בלתי נפרד על-ידי הרצון והרחמים של אלוהים. זהו הרעיון התנ"כי של ברית.

האיזון הזה "למשיכה של אלוהים" נמצא בפרק יב 32, שם ישוע "מושך את הכל אליו". המשיכה הזאת משנה את הדפוס התנ"כי שבו אנשי האל לא נענו לדברו הנבואי (דוגמאות: ישעיהו ו 9-13; כט 13; ירמיהו). אלוהים מדבר כעת לא דרך נביאי ישראל, אלא דרך בנו לכל בני האדם (השוו לעברים א 1-3). ראו נושא מיוחד: לשלוח (Apostellō) בפרק ה 24.

ו 45 **"כְּתוּב בְּנְבִיאִים"** זהו ציטוט מישיעיהו נד 13 או ירמיהו לא 34 שמתאר את ההיבט הפנימי (לב חדש, רוח חדשה) של "הברית החדשה".

■ "כל השומע מן האב ולומד יבוא אלי" זה בלתי אפשרי לטעון שאתם יודעים את אלוהים ולדחות את ישוע (השוו לאיגרת יוחנן הראשונה ה 1-12).

ו 46 "לא שאיזה איש ראה את האב" ההצהרה של ישוע היא שרק דרכו ניתן להבין ולדעת את אלוהים (השוו ליוחנן א 18; יד 6, 9). אפילו משה מעולם לא ראה את יהוה באמת (השוו להערה בפרק ה 32).
ו 47 פסוק זה מסכם את ההצעה של ישוע לישועה בחינם עבור כל בני האדם ("המאמין", צורת בינוני פעיל בהווה; "חיי עולם" השוו לפסוקים 51, 58; ג 15, 16, 36; ה 24; יא 26; כ 31). ישוע הוא ההתגלות האמתית היחידה של אלוהים, הדלת האמתית היחידה לאלוהים (הבלעדיות של הבשורה, השוו לפרק י 1-6, 7-9; יד 6), אך זה זמין לכל בני ובנות האדם (הכוללניות של הבשורה מגשימה את פרק א' 4, 7, 12; ג 16; ברא' ג 15; יב 3).

ו 50 פסוק זה, בדומה לפסוקים 31-35, הוא משחק עם המשמעות של לחם, לחם פיזי (מן) ולחם שמימי (ישוע). האחד נותן ותומך בחיים הפיזיים, אך חייבים לקחת אותו שוב שוב, ובסופו של דבר הוא לא יכול למנוע מוות. השני נותן ותומך בחיי נצח, אך חייבים לקבל ולטפח אותו, והוא שם קץ מידי למוות הרוחני (מערכת יחסים שבורה עם אלוהים; מערכת יחסים אינטימית עם החטא ועם עצמכם).

ו 51 "אני הלחם החי" זאת אחת מהצהרות "אני הוא" המפורסמות בבשורתו של יוחנן (השוו לפרק ו 35, 48, 51). זאת הייתה שיטה ספרותית של ישוע שנועדה למקד את תשומת הלב על אישיותו. הישועה, כמו ההתגלות, היא בסופו של דבר אדם.

■ "בשרי בעד חייו של העולם" זאת מטאפורה שמדגישה שישוע עצמו, ולא איזשהו מלאי מזון, הוא הצורך המרכזי שלנו. ביטוי זה מתקשר באופן ברור לפרק א 14.

יוחנן ו 52-59 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
52 התוכחו השומעים זה עם זה ואמרו: "איך יכול זה לתת לנו את בשרו לאכל?"⁵³ "אמר להם ישוע: "אמן אמן אני אומר לכם, אם לא תאכלו את בשר בן-האדם ולא תשתו את דמו, אין לכם חיים בקרבכם.⁵⁴ האוכל את בשרי ושותה את דמי יש לו חיי עולם ואני אקים אותו ביום האחרון,⁵⁵ כי בשרי הוא מאכל אמתי ודמי הוא משקה אמתי.⁵⁶ האוכל את בשרי ושותה את דמי שוכן בי ואני בו.⁵⁷ כמו שהאב החי שלח אותי ואני חי בגלל האב, גם האוכל אותי אף הוא יחיה בגללי.⁵⁸ זהו הלחם אשר ירד מן השמים: לא כמו שאכלו האבות ומתו. האוכל את הלחם הזה יחיה לעולם."⁵⁹ את הדברים האלה אמר בבית הכנסת כאשר למד בכפר נחום.

52 ו

NASB	"התווכחו" (argue)
KNJV	"התקוטטו" (quarreled)
NRSV	"התווכחו" (disputed)
TEV	"התווכחו בכעס" (an angry argument)
NJB	"התווכחו" (arguing)

הזמן הלא-מושלם (IMPERFECT) משמעו תחילתו של משהו או ההמשכיות של משהו בזמן עבר. זהו מונח יוני חזק שמשמש לציין מריבה (השוו למה"ש ז 26; טימ"ב 23-24; טיט' ג 9) ונעשה בו שימוש באופן מטאפורי בקור"ב ז 5 ויעקב ד 1-2.

■ "איך יכול זה לתת לנו את בשרו לאכל" בספר יוחנן ישוע מדבר בלשון מטאפורית שבאופן קבוע לא מובנת כשמנסים להבין אותה באופן מילולי: (1) נקדימון, ג 4; (2) האישה השומרונית, ד 11; (3) הקהל היהודי, ו 52; ו 4) התלמידים, יא 11.

ו 53-57 הפעלים בפסוקים 53 ו-54 מאוד מעניינים. בפסוק 53, "אכל" ו-"שתה" הם התניות פעילות בזמן אאוריסטי שמדברות על מעשה יזום פוטנציאלי. הפעלים בפסוק 54, "אכל" ו-"שתה" הם פעלים בבינוני פועל פעיל בזמן הווה שמדגישים המשכיות של פעולה (השוו לפסוקים 56, 57, 58). נראה שזה מאשר את העובדה שהאדם חייב תחילה להיענות לישוע ולהמשיך להיענות (השוו לפסוק 44).

חייבים לזכור שאם ניקח את הקטע הזה באופן מילולי אנחנו לא נבין את האימה היהודית בנוגע לשתיית דם (השוו לויקרא יז 10-14). אם ניקח את הרמיזות הברורות של ישוע למן במדבר (השוו לפסוק 58), ונשתמש בהן כביטויים מילוליים הקשורים לסעודת האדון, אנחנו נעשה מניפולציה של הרקע ההיסטורי וההקשר הספרותי למטרות פולחניות.

ו 54 "בשרי... דמי" זוהי דרך מטאפורית יהודית להתייחס לכל האדם, כמו "לב".

ו 55 "מֵאֵל אֱמֶתִי... מִשְׁקָה אֱמֶתִי" זהו השימוש האופייני של יוחנן במושג אמת/אמתי (ראה נושא מיוחד בהמשך). יוחנן, שכתב יותר מאוחר מכותבי הברית החדשה האחרים, ראה את ההתפתחות של כמה כפירות (דגש מופרז על יוחנן המטביל, דגש מופרז על סקרמנטליזם, דגש מופרז על הידע האנושי - גנוסטיות).

נושא מיוחד: "אמת" (הרעיון) בכתביו של יוחנן SPECIAL TOPIC "TRUTH" (THE CONCEPT) IN JOHN'S WRITINGS

במובן מסוים, יוחנן משלב את הרקע העברי והרקע היווני של *alētheia* "אמת" כפי שהוא עשה עם *logos* (השוו לפרק א 1-14). בעברית *אמת* (BDB 53) מציין את מה שנוכן, או אמין (לעתים קרובות מילה זו קשורה בתרגום השבעים למילה *pisteuō*). ביוונית מילה זו הייתה קשורה לרעיון של אפלטון של מציאות מול אי-מציאות, שמיימי מול ארצי. זה תואם את הדואליזם של יוחנן. אלוהים גילה את עצמו בבירור (האטימולוגיה של *alētheia* היא לחשוף, לגלות, להראות בבירור) בבנו. זה בא לידי ביטוי בכמה דרכים.

1. שם עצם, *alētheia*, אמת
 - א. ישוע מלא בחסד ואמת (השוו לפרק א 14, 17 - מושגים תנ"כיים של ברית)
 - ב. ישוע הוא המוקד של עדותו של יוחנן המטביל (השוו לפרק א 32-34; יח 37 - הנביא האחרון של הברית הישנה)
 - ג. ישוע מדבר את האמת (השוו לפרקים ח 40, 44, 45, 46 - ההתגלות היא אישית וקשורה להצעה)
 - ד. ישוע הוא הדרך, האמת והחיים (השוו לפרק יד 6)
 - ה. ישוע מקדש אותם באמת (השוו לפרק יז 17)
 - ו. ישוע (הדבר, א 1-3) הוא אמת (השוו לפרק יז 17)
2. שם תואר, *alēthēs*, נכון, אמין
 - א. העדות של ישוע (השוו לפרק ה 32-31; ז 18; ח 13-14)
 - ב. המשפט של ישוע (השוו לפרק ח 16)
3. שם תואר, *alēthinus*, אמתי
 - א. ישוע הוא האור האמיתי (השוו לפרק א 9)
 - ב. ישוע הוא הלחם האמיתי (השוו לפרק ו 32)
 - ג. ישוע הוא הגפן האמתית (השוו לפרק טו 1)
 - ד. ישוע הוא העד האמיתי (השוו לפרק יט 35)
4. תואר הפועל, *alēthōs*, באמת
 - א. העדות של השומרונים שישוע הוא מושיע העולם (השוו לפרק ד 42)
 - ב. ישוע הוא המאכל והמשקה האמתי, לעומת המן בזמן משה (ראה יוחנן ו 55) המונח "אמת" ונגזרותיו מבטאים גם עדות של אחרים, *alēthēs*
 - א. העדות של יוחנן המטביל היא אמת (ראה יוחנן י 41)
 - ב. העדות של יוחנן (מחר הבשורה) היא אמת (ראה יט 35; כא 24)
 - ג. ראו את ישוע כנביא האמיתי (ראה ו 14; ז 40)

לדין מועיל בנושא של אמת בתנ"ך ובברית החדשה ראו את ספרו של George E. Ladd, *A Theology of the New Testament*, עמ' 263-269.

ו 56 "שֹׁכֵן בִּי וְאֲנִי בּוֹ" אותה אמת נאמרת גם ביוחנן טו 4-7; יוח"א ב 6, 27, 28; ג 6, 24, ראה נושא מיוחד: עמידה ביוח"א ב 10. זהו הרעיון המתמשך של הברית החדשה בנושא התמדת הקדושים (*perseverance of saints*), השוו לגלט'ו 9; התג' ב 7, 11, 17, 26; ג 5, 12, 21, ראו נושא מיוחד בפרק ח 31). היענות אמיתית מקבלת תוקף בהיענות מתמשכת. דגש זה על ההתמדה הוא האלמנט החסר באוונגליות האמריקאית. חייבים לא רק להתחיל באמונה, אלא לסיים באמונה (עבר' יא). Jonathan Edwards אמר, "הוכחה בטוחה לבחירה (election) היא שהאדם מחזיק מעמד עד הסוף." W. T. Conner אמר, "הישועה של אדם אשר נבחר לישועה וודאית מן העולם ועד העולם במחשבות ובמטרה של אלוהים, אך היא מותנית באמונה, אמונה אשר מתמידה וכובשת."

ו 57 "הָאֵב הַחַי" ביטוי זה מיוחד, אך הרעיון עצמו נמצא בשימוש בכתבי הקודש לעתים קרובות. יש מספר דרכים שונות לפרש את המקור לתוארו זה של אלוהים.

1. השם הבסיסי של אלוהי הברית (השוו לשמות ג 12, 14-16; ו 2-3, ראה נושא מיוחד בפרק ו 20)
2. השבועות של אלוהים, "חי אני" או בשמו של אלוהים, "חי יהוה" (השוו לבמדבר יד 21, 28; ישעיהו מט 18; ירמיהו ד 2)
3. כתיאור של אלוהים (השוו לתהל' מב 2, פד 2; יהושע ג 10; ירמ' י 10; דני' ו 20, 26; הושע א 10; מתי טז 16; כו 63; מה"ש יד 15; רומ' ט 26; קור"ב ג 3; ו 16; תסל"א א 9; טימ"א ג 15; ד 19; עבר' ג 12; ט 14; י 21; יב 22; התג' ז 2)

4. ההצהרות ביוחן ה 26 שלאב יש חיים בעצמו והוא נתן אותם לבן, ובפרק ה 21 שם מצוין שהאב מחייה את המתים כפי שהבן מחייה.
- ו 58 זוהי השוואה בין הברית הישנה והחדשה, בין משה וישוע (ראו את האיגרת אל העברים, במיוחד פרקים ג ו-ד).
- ▣ "אָלּוֹ הַאֲבוֹת וְנֹתוֹ" יכול להיות שנעשה שימוש תיאולוגי בביטוי זה כדי להכחיש ישועה באמצעות שושלת יוחסין (השוו לפרק ח 33-39) או באמצעות תורת משה.
- ▣ "לְעוֹלָם" ראה נושא מיוחד להלן

נושא מיוחד: עולם
SPECIAL TOPIC FOREVER (°OLAM)

האטימולוגיה של המונח העברי עולם (*olam* BDB 761) לא ודאית (NIDOTTE, כרך 3, עמ' 345). נעשה בו שימוש בכמה מובנים (שבדרך-כלל נקבע לפי ההקשר). להלן מספר דוגמאות מובחרות.

1. דברים קדומים
 - א. אנשים, בראשית ו 4; שמואל א כז 8; ירמיהו ה 15; כח 8
 - ב. מקומות, ישעיהו נח 12; סא 4
 - ג. אלוהים, תהלים צג 2; משלי ח 23; ישעיהו סג 16
 - ד. דברים, בראשית מט 26; איוב כב 15; תהלים כד 7, 9; ישעיהו מו 9
 - ה. זמן, דברים לב 7; ישעיהו נא 9; סג 9, 11
2. זמן עתידי
 - א. חיים של מישהו, שמות כא 6; דברים טו 17; שמואל א א 22, כז 12
 - ב. הפרזה למלך, מלכים א א 31; תהלים סא 7; נחמיה ב 3
 - ג. קיום מתמשך
 - (1) הארץ, תהלים עח 69; קד 5; קהלת א 4
 - (2) השמים, תהלים קמח 6
 - ד. קיומו של אלוהים
 - (1) בראשית כא 44
 - (2) שמות טו 18
 - (3) דברים לב 40
 - (4) תהלים צג 2
 - (5) ישעיהו מ 28
 - (6) ירמיהו י 10
 - (7) דניאל יב 7
 - ה. הברית
 - (1) בראשית ט 12, 16; יז 7, 13, 19
 - (2) שמות לא 16
 - (3) ויקרא כד 8
 - (4) במדבר יח 19
 - (5) שמואל ב כג 5
 - (6) תהלים קה 10
 - (7) ישעיהו כד 5; נה 3; סא 8
 - (8) ירמיהו לב 40; נ 5
- ו. הברית המיוחדת עם דוד
 - (1) שמואל ב ז 13, 16, 25, 29; כב 51; כג 5
 - (2) מלכים א ב 33, 45; ט 5
 - (3) דברי הימים ב יג 5
 - (4) תהלים יח 50; פט 4, 28, 36, 37
 - (5) ישעיהו ט 7; טז 5; לז 35; נה 3
- ז. משיח האלוהים
 - (1) תהלים מה 2; עב 17; פט 35-36; קי 4
 - (2) ישעיהו ט 6
- ח. משפטי אלוהים
 - (1) שמות כט 28; ל 21
 - (2) ויקרא ו 18, 22; ז 34; י 15; כד 9
 - (3) במדבר יח 8, 11, 19
 - (4) תהלים קיט 89, 160
 - (5) ישעיהו נט 21

ט. הבטחות אלוהים

- (1) שמואל ב ז 13, 16, 25; כב 51
- (2) מלכים א ט 5
- (3) תהלים יח 50
- (4) ישעיהו מ 8

י. צאצאי אברהם והארץ המובטחת

- (1) בראשית יג 15; יז 19; מח 4
- (2) שמות לב 13
- (3) דברי הימים א טז 17

יא. מועדי הברית

- (1) שמות יב 14, 17, 24
- (2) ויקרא כג 14, 21, 41
- (3) במדבר י 8

יב. נצח נצחי

- (1) מלכים א ח 13
- (2) תהלים סא 7-8; עז 8; צ 2; קג 17; קמה 13
- (3) ישעיהו כו 4; מה 17
- (4) דניאל ט 24

יג. מה שהתהלים אומרים שמאמינים יעשו לנצח

- (1) יתנו תודה, תהלים ל 12; עט 13
- (2) יעמדו במוכחות שלו, תהלים מא 12; סא 4, 7
- (3) יבטחו בחסדיו, תהלים נב 10
- (4) יהללו את יהוה, תהלים נב 11
- (5) ישירו תהילות, תהלים סא 8; סט 1
- (6) יכריזו את הצדק שלו, תהלים עה 10
- (7) יפארו את שמו, תהלים פו 12; קמה 2
- (8) יברכו את שמו, תהלים קמה 1

יד. השימוש של ישעיהו כדי לתאר את העידן החדש

- (1) ברית נצח, ישעיהו כד 5; נה 3; סא 8
- (2) יהוה הוא סלע נצחי, ישעיהו כו 4
- (3) שמחה לעד, ישעיהו לה 10; נא 11; סא 7
- (4) אלוהים הנצחי, ישעיהו מ 28
- (5) ישועה נצחית, ישעיהו מה 17
- (6) חסד נצחי, ישעיהו נד 8
- (7) סימן נצחי, ישעיהו נה 13
- (8) שם נצחי, ישעיהו נו 5; סג 13, 16
- (9) אור נצחי, ישעיהו ס 19, 20

ישנו שימוש שלישי הקשור לעונש נצחי של רשעים נמצא בישעיהו לג 14 " אִשׁ אוֹכֵלָה". לעתים קרובות ישעיהו משתמש במילה "אש" לתאר את זעם האלוהים (ראה ישעיהו ט 18, 19; י 16; מז 14), אבל רק בישעיהו לג 14 המילה מתוארת בהקשר של "לנצח"

3. גם אחורה וגם קדימה בזמן ("מהעולם ועד העולם")

- א. תהלים מא 14 (שבח לאלוהים)
- ב. תהלים צ 2 (אלוהים עצמו)
- ג. תהלים קג 17 (חסדו של יהוה)

זכרו, ההקשר קובע את היקף המשמעות של המונח. הבריתות וההבטחות הנצחיות הן מותנות (ראו לדוגמא ירמיהו ז). כאשר אתם קוראים הזהרו שלא להכניס את ההבנה המודרנית של זמן או את התיאולוגיה השיטתית של הברית החדשה אל כל שימוש של המילה הגמישה הזו בתנ"ך. הברית החדשה מקלילה את הבטחות הברית הישנה.

59 ו ישוע נהג בהתאם ליהדות של זמנו. הוא למד בבית הכנסת, הוא התפלל בבית הכנסת והוא לימד בבית הכנסת. הוא מילא את כל ציפיות התורה.

בתי הכנסת החלו ביסודו של דבר בזמן גלות בבל (605-538 לפנה"ס). היהודים הקימו מקומות מיוחדים לתפילה ולימוד בכל מקום בו היו עשרה גברים יהודים. אלו הפכו למשמרים של התרבות והמנהגים היהודיים. כאשר היהודים חזרו ליהודה ולעבודת המקדש הם שימרו את המרכזים המקומיים הללו. לא נאמר לנו בפרק ו מתי ישוע נכנס לבית הכנסת בכפר נחום (השוו לפסוק 24).

יוחנן ו 60-65 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
 60 רבים מתלמידיו ששמעו זאת אמרו: "קשה הדבר הזה; מי יכול לשמע אותו?"⁶¹ ישוע ידע בלבו שתלמידיו רוטנים על זאת ולפיכך אמר להם: "האם זה מכשיל אתכם?"⁶² ומה אם תראו את בן-האדם עולה אל אשר היה שם בראשונה?⁶³ הרוח היא המְחַיֶּה; הַבָּשָׂר אינו מוֹעִיל כְּלוּם. הַדְּבָרִים שֶׁדִּבַּרְתִּי אֵלֵיכֶם רוּחַ הֵם וְחַיִּים.⁶⁴ אֲךָ יֵשׁ אֲנָשִׁים מִכֶּם שֶׁאֵינָם מֵאֲמִינִים"; שֶׁכֵּן יֵשׁוּעַ יָדַע מֵרֵאשִׁי מִי הֵם שֶׁאֵינָם מֵאֲמִינִים וּמִי יִסְגֵּר אוֹתוֹ.⁶⁵ הוֹסִיף וְאָמַר: "עַל-כֵּן אֲמַרְתִּי לָכֶם שֶׁאֵין אִישׁ יִכּוֹל לָבוֹא אֵלַי אֲלֵא אִם כֵּן נִתֵּן לוֹ מֵאֵת הָאֵב."

ו 60 " (לכן) רבים מתלמידיו" לשימוש במונח "תלמיד" יש קונוטציה רחבה. בספר יוחנן נעשה שימוש במונח זה במונח "האמין" כדי לדבר על (1) תלמידים אמתיים (פס' 68) ו- (2) תלמידים זמניים (פס' 64, השוו לפרק ח 31-47).

▣ "שמעו... לשמע" יש משחק במילה "שמע" (*akouō*). הם שמעו את דברי ישוע, אך הם לא הבינו אותם ולא פעלו לפיהם. במובן זה, המונח היווני מתפקד כמו המילה העברית שמע (השוו לדברים ד 1; ה 1; ו 3, 4; כז 9-10).

ו 62 זהו משפט תנאי מדגם ראשון ללא מסקנה. ההשתמעות היא שהם יראו את זה (השוו למה"ש א). אחרי המוות/תקומה/עלייתו השמימה של ישוע וביאת הרוח, הרבה מהלימוד והמעשים של ישוע יהיו הגיוניים עבורם.

▣ "עולה אל אשר היה שם בראשונה" זהו הדגש המתמשך על ישוע כאחד "היורד מהשמיים". זה מדבר על הקיום הקדום שלו עם האב בשמיים ועל מערכת היחסים האינטימית שלו עם האב בשמיים (השוו לפרק יז 5, 24).

נושא מיוחד: העלייה לשמיים SPECIAL TOPIC THE ASCENSION

ישנם מספר מילים יווניות שונות שנעשה בהן שימוש כדי לתאר את עלייתו של ישוע בחזרה לשמיים. במעשי השליחים א 2, 11, 22; *analambanō*, להרים (השוו לטימ"א ג 16), שמופיעה גם בתרגום השבעים למל"ב ב 9, 11 כדי לתאר את עלייתו לשמיים של אליהו, וגם במקבים א ב 58

1. מעשי השליחים א 9, *epairō*, להרים, להעלות, לרומם
2. לוקס ט 51, *analēpsis* (צורה של #1)
3. לוקס כד 51, *diistēmi*, לעזוב
4. יוחנן ו 62, *anabainō*, לעלות

ישנם מספר רמזים לשובו של ישוע לשמים בבשורה של יוחנן (ראה יוחנן ז 33; ח 14, 21; יב 33-34; יג 3, 33, 36; יד 4, 5, 12, 28; טז 5, 10, 17, 28; כו 7)

5. יוחנן ג 13; כ 17, *ana BeBēken*, עלה למעלה
6. יוחנן ו 62, *anabainō*, לעלות

אירוע זה אינו מתועד בבשורות של מתי או מרקוס. הבשורה של מרקוס מסתיימת בפרק טז 8, אבל אחת משלושת תוספות הסופרים מתארת את האירוע הזה בפרק טז 19 (כלומר, *analambanō*).

ישנם מספר רמזים לישוע בשמים בספר מעשי השליחים

1. פטרוס – מעשי שליחים ב 33; ג 21
2. סטפנוס – מעשי שליחים ז 55-56
3. שאול – מעשי השליחים ט 3, 5; כב 6-8; כו 13-15

ו 63 ייתכן שפסוק זה, בהקשר הגדול של פרק ו, מתקשר לניגודיות בין הברית הישנה לברית החדשה, משה מול ישוע (ההשווה לפסוק 58; קור"ב ג 6, ראו את ההשוואה בין שתי הבריתות באיגרת אל העברים).

▣ "הרוח היא המְחַיֶּה" זהו אחד מיני ביטויים רבים שמשמשים בהם גם על ישוע וגם על רוח הקודש.

1. הרוח הוא מים שנותנים חיים (ז 38-39)
2. ישוע הוא המים החיים (ד 10-14)
3. רוח הקודש הוא רוח החיים (יד 17; טו 26; טז 13)
4. ישוע הוא האמת (יד 6)
5. הרוח הוא פרקליט (יד 16, 26; טו 26; טז 7)
6. וישוע הוא פרקליט (יוח"א ב 1)

ראו נושא מיוחד בפרק יד 16

שימו לב שבפסוק זה נעשה שימוש ב-"רוח" (*pneuma*) בשני מובנים מיוחדים.

1. רוח הקודש (השוו לפרק א 32, 33; ג 34; ז 39; יד 17; טו 26; טז 13)
2. רוחני (השוו לפרק ד 24; יא 33; יג 21)

ביוחנן ג 3, 6, 8 קשה לדעת מה המשמעות. אצל יוחנן ייתכן ששתיהן.

נושא מיוחד: רוח (PNEUMA) בברית החדשה
SPECIAL TOPIC SPIRIT (PNEUMA) IN THE NT

בברית החדשה נעשה שימוש במונח היווני "רוח" במספר דרכים. להלן מספר דוגמאות ומיונים מייצגים.

- א. על שלוש ההוויות של אלוהים
1. על האב (השון ליוח' ד 24)
 2. על הבן (השון לרומ' ח 9-10; קור"ב ג 17; גלט' ד 6; פטר"א א 11)
 3. על רוח הקודש (השון למרק' א 11; מתי ג 16; י 20; יוח' ג 5, 6, 8; ז 39; יד 17; מה"ש ב 4; ה 9; ח 29, 35; רומ' א 4; ח 11, 16; קור"א ב 4, 10, 11, 13, 14; יב 7)
- ב. על כוח החיים האנושי
1. על ישוע (השון למרק' ח 12; יוח' יא 33, 38; יג 21)
 2. על בני האדם (השון למתי כב 43; מה"ש ז 59; יז 16; כ 22; רומ' א 9; ח 16; קור"א ב 11; ה 5-3; ז 34; טו 45; טז 18; קור"ב ב 13; ז 13; פיל' ד 23; קול' ב 5)
- ג. על העולם הרוחני
1. ישויות רוחניות
 - א. טובות (לדוגמא, מלאכים, השון מה"ש כג 8-9; עבר' א 14)
 - ב. רעות (לדוגמא, שדים, השון למתי ח 16; י 1; יב 43, 45; מה"ש ה 16; ח 7; טז 16; יט 21-12; אפס' ו 12)
 - ג. רוחות (השון ללוקס כד 37)
 2. הבחנה רוחנית (השון למתי ה 3; כו 41; יוח' ג 6; ד 23; מה"ש יח 25; יט 21; רומ' ב 29; ז 6; ח 4, 10; יב 11; קור"א יד 37)
 3. דברים רוחניים (השון ליוח' ו 63; רומ' ב 29; ח 2, 5, 9, 15; טו 27; קור"א ט 11; יד 12)
 4. מתנות רוחניות (השון לקור"א יב 1; יד 1)
 5. השראת הרוח (השון למתי כב 43; לוקס ב 27; אפס' א 17)
 6. גוף רוחני (השון לקור"א טו 44-45)
- ד. תיאורים
1. הגישה של העולם (השון לרומ' ח 15; יא 8; קור"א ב 12)
 2. תהליך החשיבה של בני האדם (השון למה"ש ו 10; רומ' ח 6; קור"א ד 2)
- ה. על העולם הפיזי
1. רוח (השון למתי ז 25, 27; יוח' ג 8; מה"ש ב 2)
 2. נשימה (השון למה"ש יז 25; תסל"ב ב 8)
- זה מובן מאליו שמונח זה חייב להיות מפורש לאור ההקשר המידי. ישנם כמה צללים של משמעויות היכולות להתייחס ל (1) עולם הפיזי; (2) עולם הבלתי-נראה; (3) וכמו כן ליצורים של העולם הפיזי או הרוחני. רוח הקודש הוא החלק של שלוש ההוויות של אלוהים שפעיל בצורה עילאית בשלב הזה של ההיסטוריה. העידן החדש של הרוח הגיע. כל מה שטוב, קדוש, נכון ואמיתי מתקשר אליו. הנוכחות, המתנות והשירות שלו הכרחיים לקידום הבשורה והצלחת מלכות האלוהים (השון ליוח' יד ו-טז). הוא לא מושך תשומת לב לעצמו, אלא למשיח (השון ליוח' טז 13-14). הוא מוכיח, משכנע, מחזר, מטביל ועוזר לכל המאמינים להגיע לבגרות (השון ליוח' טז 8-11).

64 קבוצה זו של תלמידים למראית עין מצטמצמת לתלמיד השקרי -- יהודה (השון לפסוקים 70-71; יג 11. יש בוודאות מסתורין שמעורב ברמות של האמונה.

נושא מיוחד: כפירה (APHISTĒMI)
SPECIAL TOPIC APOSTASY (APHISTĒMI)

- למונח היווני *aphistēmi* יש שדה סמנטי רחב. למרות זאת, המונח האנגלי "כפירה" (apostasy) מופק ממונח זה וגורם לקוראים מודרניים לקרוא אותו עם דעה קדומה. הקשר, כמו תמיד, הוא המפתח, ולא הגדרה מודרנית.
- זהו מונח המורכב ממילת היחס *apo*, שמשמעותה "מ-" או "הרחק מ-", ו-*histēmi*, "לשבת", "לעמוד", או "לתקן". שימו לב לשימושים (הלא-תיאולוגיים) הבאים:
1. להסיר פיזית
 - א. מבית המקדש, לוקס ב 37
 - ב. מבית, מרק' יג 34
 - ג. מאדם, מרק' יב 12; יד 50; מה"ש ה 38
 - ד. מכל הדברים, מתי יט 27, 29
 2. להסיר פוליטית, מה"ש ה 37
 3. להסיר במונח יחסי, מה"ש ה 38; טו 38; יט 9; כב 29

4. להסיר באופן חוקי (גירושין), דבר' כב 1, 3 (תרגום השבעים) ובברית החדשה, מתי ה 31; יט 7, מרק' י 4; קור"א ז 11
 5. להסיר חוב, מתי יח 27
 6. להראות חוסר דאגה על-ידי עזיבה, מתי ד 20; יוח' ד 28; טז 32
 7. להראות דאגה על-ידי אי-עזיבה, יוח' ח 29; יד 18
 8. להסכים או להרשות, מתי יג 30; יט 14; מרק' יד 6; לוקס יג 8
 במובן התיאולוגי לפועל גם יש משמעות רחבה:

1. לבטל, לסלוח, למחול על האשמה של החטא, שמות לב 32 (תרגום השבעים); במד' יד 19; איוב מב 10, ובברית החדשה, מתי ו 12, 14-15; מרק' יא 25-26
 2. להימנע מחטא, טימ"ב ב 19
 3. להזניח על-ידי התרחקות מ-
 א. התורה, מתי כג 23; מה"ש כא 21
 ב. האמונה, יחז' כ 8 (תרגום השבעים); לוקס ח 13; תסל"ב ב 3; טימ"א ד 1; עבר' ג 12
 מאמינים מודרניים שואלים הרבה שאלות תיאולוגיות שמחברי הברית החדשה מעולם לא חשבו עליהן. אחת מהן קשורה לנטייה המודרנית להפריד בין אמונה לנאמנות.

יש אנשים בכתבי הקודש אשר מעורבים עם עמו של אלוהים ומשהו קורה.

א. בתנ"ך

- א. אלו אשר שמעו את הדיווח של שנים-עשר (עשרת) המרגלים, במדבר יד (השוו לעבר' ג 16-19)
 ב. קורח, במדבר 16
 ג. בניו של עלי, שמואל א ב, ד
 ד. שאול, שמואל א 11-31
 ה. נביאי שקר (דוגמאות)
 1. דבר' יג 5-1; יח 19-22 (דרכים לזהות נביא שקר)
 2. ירמיהו כח
 3. יחזקאל יג 7-1
 ו. נביאות שקר
 1. יחזקאל יג 17
 2. נחמיה ו 14
 ז. מנהיגים רעים של ישראל (דוגמאות)
 1. ירמיהו ה 30-31; ח 2-1; כג 4-1
 2. יחזקאל כב 31-23
 3. מיכה ג 5-12

ב. בברית החדשה

א. משמעו של המונח היווני הוא באופן מילולי לכפור. גם התנ"ך וגם הברית החדשה מאשרים התחזקות של הרוע ושל לימוד שקר לפני הביאה השנייה (השוו למתי כד 24; מרק' יג 22; מעשי השליחים כ 29, 30; תסל"ב ב 9-12; טימ"ב ד 4). ייתכן שמונח יווני זה משקף את דבריו של ישוע במשל הזורע הנמצא במתי יג; מרק' ד; ולוקס ח. מורי השקר הללו הם בבירור לא משיחיים, אך הם הגיעו מבפנים (השוו למה"ש כ 29-30; יוח"א ב 19); למרות זאת, הם מסוגלים לפתות וללכוד מאמינים לא בוגרים (השוו לעבר' ג 12).

השאלה התיאולוגית היא האם מורי השקר היו אי פעם מאמינים? קשה לענות על שאלה זו מפני שהיו מורי שקר בקהילות מקומיות (השוו ליוח"א ב 18-19). לעתים קרובות המסורות התיאולוגיות שלנו עונות על שאלה זו ללא התייחסות לקטעים ספציפיים בכתובים (מלבד מקרים של הוצאת פסוקים מהקשרם כדי כביכול להוכיח את הדעה הקדומה של מישהו).

ב. אמונה למראית עין

1. יהודה, יוחנן יז 12
 2. שמעון המכשף, מה"ש ח
 3. הדוברים במתי ז 23-13
 4. הדוברים במתי יג; מרק' ד; לוקס ח
 5. היהודים ביוחנן ח 31-59
 6. אלכסנדר והימנאוס, טימ"א א 19-20
 7. אלו בטימ"א ו 21
 8. הימנאוס ופיליטוס, טימ"ב ב 16-18
 9. דימס, טימ"ב ד 10
 10. מורי שקר, פטר"ב ב 19-22; יהודה 12-10
 11. צוררי משיח, יוח"א ב 18-19

ג. אמונה חסרת פרי

1. קור"א ג 15-10
 2. פטר"ב א 8-11

אנחנו חושבים על הקטעים האלו לעתים רחוקות מכיוון שהתיאולוגיה השיטתית שלנו (קלוויניזם, ארמיניאניזם וכו') מכתובה לנו את התגובה השולטת. בבקשה אל תשפטו אותי מראש מכיוון שאני מעלה את הנושא הזה. הדאגה שלי היא תהליך פרשני תקין. אנחנו חייבים לתת לכתבי הקודש לדבר אלינו ולא לנסות להתאים אותם לתיאולוגיה נוכחית. זה לעתים קרובות כואב ומזעזע מכיוון שהרבה מהתיאולוגיה שלנו קשורה לקהילה, לתרבות או ליחסים (הורים, חברים, רועי קהילה), ולא לכתובים. חלק מהאנשים השייכים לאלוהים מתגלים כאנשים שהם לא חלק מהאנשים השייכים לאלוהים (לדוגמא, רומ' ט 6).

ו 65 זה מביע את אותה האמת של פסוק 44. אנשים נפולים לא דורשים את אלוהים מיוזמתם האישית (השוו לרומ' ג 18-9 לטובת סדרת ציטוטים מהתנ"ך המדגישים את החטא והמרד של האנושות).

יוחנן ו 66-71 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
66 בְּשֵׁל הַדָּבָר הַזֶּה נִסְוּ רַבִּים מִתְלַמְּדָיו וְלֹא הוֹסִיפוּ לְהִתְהַלֵּךְ אִתּוֹ. ⁶⁷ אָמַר יֵשׁוּעַ אֶל הַשְּׁנַיִם-עֶשְׂרִי: "שְׂמָא גַם אַתֶּם רוֹצִים לְלַכֵּת? ⁶⁸ "הַשֵּׁיב לוֹ שְׁמַעוֹן כִּיפֵּא: "אָדוֹנָנוּ, אֵל מִי נִלְךְ? דְּבַרִי חִי עוֹלָם עִמָּךְ. ⁶⁹ וְאַנְחָנוּ הָאֱמָנוּ וְיִדְעָנוּ שְׂאֵתָה קְדוֹשׁ הָאֱלֹהִים." ⁷⁰ אָמַר לָהֶם יֵשׁוּעַ: "הֲרִי אֲנִי בְּחַרְתִּי אֶתְכֶם, הַשְּׁנַיִם-עֶשְׂרִי, וְאֶחָד מִכֶּם שָׁטָן." ⁷¹ יֵשׁוּעַ דָּבַר עַל יְהוּדָה בֶּן שְׁמַעוֹן אִישׁ קְרִיּוֹת, כִּי הוּא הָיָה עֹתִיד לְהַסְגִּיר אוֹתוֹ וְהוּא אֶחָד מִן הַשְּׁנַיִם-עֶשְׂרִי.

ו 67 "הַשְּׁנַיִם-עֶשְׂרִי" זאת הפעם הראשונה בספר יוחנן שבה נעשה שימוש במונח קולקטיבי זה עבור השליחים (השוו לפרק ו 70, 71; כ 24). ראו נושא מיוחד בפרק ו' 13.

ו 68 "הַשֵּׁיב לוֹ שְׁמַעוֹן כִּיפֵּא" כיפא הוא הדובר של השניים-עשר (השוו למתי טז 16). אין להסיק מכך שהם ראו בו כמנהיגים (השוו למרק' ט 34; לוקס ט 46; כב 24).

▣ "דְּבַרִי חִי עוֹלָם עִמָּךְ" המשיחיות היא גם (1) אמת המוכלת במסר, "דברי חיי עולם", וגם (2) אמת שמבטאת באדם, ישוע. הבשורה, אם כך, היא גם מסר וגם אדם. המונח *pistis* יכול להתייחס גם (1) למסר (השוו ליהודה 3, 20) וגם (2) לאדם (השוו ליוח' א' 12; ג 15-16). ראו נושא מיוחד בפרק ב 23.

ו 69 "וְאַנְחָנוּ הָאֱמָנוּ וְיִדְעָנוּ" שני הפעלים האלו הם פעלים חיוניים פעילים בזמן מושלם. הישועה כאן היא בזמן מושלם (PERFECT), מה שאומר שפעולה שהסתיימה בעבר הפכה למצב קיומי מיושב. ישועה אמיתית מערבת בתוכה את כל זמני הפועל היווני. ראו נושא מיוחד: זמני הפועל היווניים שנעשה בהם שימוש לישועה בפרק ט 7.

NASB, NRSV,
 NJB
 NKJV
 TEV

"אתה קדוש האלוהים"
 "אתה המשיח, בן אלוהים חיים"
 "אתה הקדוש אשר בא מאת האלוהים"

יש בעיית נוסח בנקודה זו. הטקסט הקצר יותר (NASB, NRSV, NJB) נתמך על-ידי כתבי-היד היווניים הקדומים P⁷⁵, א, B, C*, D, ו-W. זה מובן מאליו שסופרים מאוחרים הכניסו את המילים הנוספות מההודאה של מרתה בפרק יא 27 או מההודאה של פטרוס במתי טז 16. UBS⁴ נותן לטקסט הקצר דירוג "A" (וודאי). המונח "קדוש האלוהים" הוא תואר משיחי מהתנ"ך. רמיזה זו נמצאת בלוקס א' 35 ומה"ש ג' 14. זהו התואר שאיתו איש אחוז השדים פונה לישוע במרק' א' 24; לוקס ד' 34. ראו נושא מיוחד ביוח'א ב' 20. זוהי הודאת אמונה נוספת של השניים-עשר, בדומה למתי טז.

ו 70 "הֲרִי אֲנִי בְּחַרְתִּי אֶתְכֶם" זהו דגש נוסף על הבחירה האלוהית של השליחים (השוו לפסוקים 44 ו-65). שימו לב לשאלתו של ישוע בפסוק 67. הבחירה האלוהית והרצון האנושי חייבים להישאר במתיחות של הכתובים. הם שני הצדדים של מערכת יחסים המבוססת על ברית.

▣ "וְאֶחָד מִכֶּם שָׁטָן" איזו הכרזה מבהילה! היא לא מתייחסת לאחד מתלמידי השוליים שהפנו לו עורף (השוו לפסוק 66), אלא לאחד משניים-עשר התלמידים הנבחרים אשר הצהירו אמונה בו. הרבה קישורו את זה לפרק יג 2 או 27. יש מספר שאלות הקשורות להבנת פסוק זה: (1) מדוע ישוע בחר שטן? ו (2) מה משמעותו של מונח זה בהקשרו? השאלה הראשונה קשורה לחיזוי נבואי (השוו לפרק יז 12; תהל' מא 9). ישוע ידע מה יהודה יעשה. יהודה הוא הדוגמא האולטימטיבית לחטא הבלתי נסלח. הוא דחה את ישוע אחרי שהוא שמע, ראה והיה איתו במשך מספר שנים. לשאלה השנייה יש שתי משמעויות אפשריות.

1. חלק מקשרים את זה לשטן (נעשה שימוש במילה ללא יידוע בהתייחסות לשטן במה"ש יג 10 והתג' כ 2) שנכנס ביהודה (השוו לפרק יג 2, 27)
2. ייתכן שנעשה שימוש במונח באופן כללי (ללא יידוע כמו בטימ"א ג 11; טימ"ב ג 3; וטיט' ב 3)

יהודה היה שטן/מאשים במונח התנ"כי, כמו שהיה השטן (ראו נושא מיוחד בפרק יב 31). המונח היווני מביע מישהו משמיץ או מישהו שמעליל עלילות שווא. המונח היווני הוא תרכובת שמשמעותה "להשליך לעבר השני".

ו 71 "שמעון איש קריות" יש מספר תיאוריות בנוגע למילה זו (המילה מאויתת באופן שונה במספר כתבי-יד יווניים). היא יכולה להתייחס ל

1. איש קריות, עירו של יהודה

2. איש קרתן, עיר בגליל

3. שק העור שהשתמשו בו כדי לשאת כסף

4. המילה העברית עבור "חניקה"

5. המילה היוונית לחרבו של מתנקש

אם האפשרות הראשונה היא הנכונה אז הוא היה היהודי היחידי מבין השתיים-עשר. אם האפשרות החמישית היא הנכונה אז הוא היה קנאי כמו שמעון.

לאחרונה נכתב ספר שמציג את יהודה באור חיובי. שמו של הספר הוא *Judas, Betrayer or Friend of*

Jesus? והוא נכתב על-ידי William Klassen בהוצאת Fortress Press, 1996. הבעיה שלי איתו היא שהוא לא לוקח את ההערות בבשורתו של יוחנן ברצינות.

■ "להסגיר" מונח יווני זה מתורגם בדרכים רבות וברוב ההקשרים הוא ניטרלי. למרות זאת, בהקשר להסגרתו של יהודה את ישוע לשלטונות, הוא מקבל קונטציה שלילית. ראו את ההערה בפרק יח 2.

שאלות לדין

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתם אחראים לפרש בעצמכם את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתם, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתם לא צריכים להשאיר את זה לפרשן.

שאלות לדין אלו ניתנו כדי לעזור לכם לחשוב היטב על הנושאים הגדולים בחלק זה של הספר. הן נועדו להיות מעוררות חשיבה ולא סופיות.

1. האם יוחנן ו דן בסעודת האדון? למה כן או למה לא?

2. למה ישוע התכוון כשהוא הכריז, "אני לחם החיים"?

3. מדוע ישוע אמר הצהרות כל-כך מפתיעות כשהוא דיבר עם הקהל?

יוחנן ז

חלוקה של קטעים לפי תרגומים מודרניים

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
חוסר האמונה של אחיו של ישוע	חוסר האמונה של אחיו של ישוע	ישוע, מי החיים	ישוע ואחיו	ישוע עולה לירושלים לחג ומלמד שם
ז 9-1	ז 9-1	ז 9-1	ז 9-1	ז 1
ישוע בחג הסוכות	המלומד השמימי		ישוע בחג הסוכות	ז 9-2
ז 13-10	ז 24-10	ז 13-10	ז 11-10	ז 13-10
			ז 13-12	
ז 24-14		ז 18-14	ז 15-14	ז 24-14
			ז 24-21	
האם זהו המשיח?	הייתכן שזהו המשיח?	ישוע הולך על הים	האם הוא המשיח?	האנשים דנים במוצאו של המשיח
ז 31-25	ז 31-25	ז 31-25	ז 27-25	ז 27-25
			ז 29-28	ז 29-28
			ז 31-30	ז 30
ממונים נשלחים לעצור את ישוע	ישוע והמנהיגים הדתיים		שומרים נשלחים לעצור את ישוע	ישוע מנבא את עזיבתו הקרבה
				ז 34-31
ז 36-32	ז 36-32	ז 36-32	ז 34-32	
			ז 36-35	ז 36-35
נהרות של מים חיים	הבטחת רוח הקודש		נהרות של מים נותני-חיים	הבטחת המים החיים
ז 39-37	ז 39-37	ז 39-37	ז 37-39	ז 38-37
				ז 39
מחלוקת בקרב העם	מיהו זה?		מחלוקת בקרב העם	גילויים חדשים על מוצאו של המשיח
ז 44-40	ז 44-40	ז 44-40	ז 44-40	ז 44-40
חוסר האמונה של אלו אשר בשלטון	נדחה על-ידי השלטונות		חוסר האמונה של השלטונות היהודיים	
ז 52-45	ז 52-45	ז 52-45	ז 45	ז 52-45
			ז 46	
			ז 49-47	
			ז 51-50	
			ז 52	

מחזור קריאה שלישי

מעקב אחר כוונתו המקורית של המחבר ברמת הפסקה

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתם אחראים לפרש בעצמכם את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתם, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתם לא צריכים להשאיר את זה לפרשן.

קראו את הפרק ברציפות. זהו את הנושאים. השוו את חלוקת הנושאים שלכם עם חמשת התרגומים המודרניים. אין השראה בחלוקה לפסקאות, אבל זהו המפתח לעקוב אחר כוונתו המקורית של המחבר, שזה הלב של הפרשנות. לכל פסקה של נושא אחד ויחיד.

1. פסקה ראשונה

2. פסקה שנייה

3. פסקה שלישית

4. וכו'

תובנות בהקשר ליוחנן ז 1-52

- א. הרקע של פרקים ה-ו הוא חג הפסח. הרקע של ז 1 עד י 21 הוא חג הסוכות (ז 2).
- ב. חג הסוכות בעיקרו היה הודיה עבור הקציר (הוא נקרא חג האסיף בשמות כג 16; לד 22). זה היה גם זמן לזכור את המאורעות של יציאת מצרים (הוא נקרא חג הסוכות בויקרא כג 29-44 ודברים טז 13-15). הוא חל ב-15 בתשרי, אשר מקביל לסוף חודש ספטמבר או תחילת חודש אוקטובר.
- ג. פרקים ז ו-ח מראים את העוינות של המוסד היהודי כנגד הפרת השבת של ישוע (ה 16) וטענתו שהוא אחד עם יהוה (ה 18). שימו לב למספר הפעמים שהטקסט מזכיר את ניסיונם
1. לעצור אותו, ז 30, 32, 44; י 39
 2. להרוג אותו, ז 1, 19, 25; ח 37, 40 (גם יא 53)

לימוד מילים וביטויים

יוחנן ז 1-9 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

¹ אַחֲרֵי כֵן הִתְהַלֵּךְ יֵשׁוּעַ בְּגִלְלִיל; הוּא לֹא רָצָה לְהִתְהַלֵּךְ בִּיהוּדָה מִפְּנֵי שְׂרָאשֵׁי הַיְהוּדִים שֶׁם בִּקְשׁוּ לְהַמִּית אוֹתוֹ.

² כִּיּוֹן שִׁסְכּוֹת, חַג הַיְהוּדִים, הִיָּה קְרוֹב, ³ אָמְרוּ לוֹ אַחֲיוֹ: "צֵא מִכָּאן וְלֶךְ לַיהוּדָה כִּדִּי שִׁירָאוּ גַם תִּלְמִידֶיךָ אֶת הַמַּעֲשִׂים שֶׁאַתָּה עוֹשֶׂה, ⁴ כִּי אֵין אִישׁ עוֹשֶׂה דָבָר בְּסִתֵּר וְעַם זֹאת מִבְּקִשׁ לְהִיּוֹת יְדוּעַ בְּרִבִּים. אִם אַתָּה עוֹשֶׂה אֶת הַמַּעֲשִׂים הָאֵלֶּה, גְּלֶה עִצְמְךָ לְעוֹלָם"; ⁵ כִּי גַם אַחֲיוֹ לֹא הֶאֱמִינוּ בּוֹ. ⁶ אָמַר לָהֶם יֵשׁוּעַ: "זְמַנִּי טָרַם הַגִּיעַ, אֲבָל זְמַנְכֶם תָּמִיד בְּנִמְצָא. ⁷ הָעוֹלָם אֵינְנוּ יְכוּלִּים לְשַׁנֵּא אֶתְכֶם, וְאֵלּוֹ אוֹתִי הוּא שׁוֹנֵא, כִּי אֲנִי מַעֲדֵד עֲלֵיו שְׂרָעִים מַעֲשָׂיו. ⁸ עֲלּוּ אִתְּם לְחַג. אֲנִי אֵינְנִי עוֹלָה לְחַג הַנוֹכְחִי, כִּי זְמַנִּי עוֹד לֹא נִשְׁלַם." ⁹ אֶת זֹאת אָמַר לָהֶם וְנִשְׁאַר בְּגִלְלִיל.

ז 1 "אַחֲרֵי כֵן" זהו אמצעי ספרותי המשמש להעברת התיאור, לא סימון זמני (השווה לפרק ה 1; ו 1; ז 1; כא 1).

■ "רָאשֵׁי הַיְהוּדִים שֶׁם בִּקְשׁוּ לְהַמִּית אוֹתוֹ" (באנגלית ללא "ראשי") ביוחנן ל-"היהודים" יש לעתים קרובות קונטציה שלילית (השוו לפרק א 19; ב 18, 20; ה 10, 15, 16; ו 41, 52; ז 1, 11, 13, 35; ח 22, 52, 57; ט 18, 22; י 24, 31, 33; יא 8; יט 7, 12; כ 19). השנאה והמניע הרצחני שלהם מתועדים מספר פעמים (השוו לפרק ה 16-18; ז 19, 30, 34, 44; ח 37, 40, 59; י 31, 33, 39; יא 8, 53).

ז 2 "סְכּוֹת, חַג הַיְהוּדִים" החג נקרא חג סוכות (השוו לויקרא כג 34-44; דברים טז 13-17) מכיוון שבזמן הקציר בני-הכפר חיו תחת סככות בשדות, מה שהזכיר ליהודים את האירוע של יציאת מצרים. הפולחן והתפילות של חג זה מספקים את הרקע ללימוד של ישוע בפרקים ז 1 - י 21, כפי שחג הפסח סיפק את הרקע לפרקים ה-ו.

ז 3 "אַחֲיוֹ" זהו האזכור הראשון של משפחתו של ישוע מאז פרק ב 12. זה ברור שהם לא הבינו את המניע, השיטה והמטרה שלו.

■ **"צא מכאן ולך ליהודה"** זה מתייחס לשיירה השנתית של עולי הרגל (השוו ללוקס ב 41-44) שעזבו את הגליל ועשו את מסעם לירושלים. זכרו שבשורתו של יוחנן מתמקדת בשירותו של ישוע בירושלים.

ז 4 **"בְּרָבִים"** ראו את הנושא המיוחד להלן.

נושא מיוחד: אומץ-לב (PARRĒSIA)
SPECIAL TOPIC BOLDNESS (PARRĒSIA)

מונח יווני זה מורכב מהמילים "כל" (*pan*) ו-"דיבור" (*rhēsis*). לחירות או אומץ-הלב הזה בדיבור היתה לעתים קרובות קונוטציה של אומץ לב בזמן התנגדות או דחייה (השוו ליוחנן ז 13; תסל"א ב 2). בכתביו של יוחנן (13 פעמים) המונח מציין לעתים קרובות הכרזה פומבית (השוו ליוחנן ז 4; גם בכתביו של שאול, קול' ב 15). למרות זאת, לפעמים המונח פשוט אומר "בפשטות" (השוו ליוחנן י 24; יא 14; טז 25, 29). במעשי השליחים השליחים מכריזים את המסר על ישוע באותו אופן (באומץ לב) כפי שישוע דיבר על האב והתכניות וההבטחות שלו (השוו למה"ש ב 29; ד 13, 29, 31; ט 27-28; יג 46; יד 3; יח 26; יט 8; כו 26; כח 31). שאול גם ביקש תפילה שהוא יוכל להכריז את הבשורה באומץ לב (השוו לאפס' ו 19; תסל"א ב 2) ושהוא יוכל לחיות את הבשורה (השוו לפיל' א 20).

התקווה האסכטולוגית של שאול במשיח נתנה לו אומץ-לב וביטחון להכריז את הבשורה בדור הנוכחי הרע הזה (השוו לקור"ב ג 11-12). היה לו גם ביטחון שתלמידיו של ישוע יפעלו באופן תואם (השוו לקור"ב ז 4). יש עוד היבט אחד למונח זה. האיגרת אל העברים עושה שימוש במונח זה במשמעות ייחודית של ביטחון במשיח לגשת אל אלוהים ולדבר אליו (השוו לעבר' ג 6; ד 16; י 19, 35). מאמינים מתקבלים באופן מלא ומוזמנים לאינטימיות עם האב דרך הבן!

בברית החדשה נעשה שימוש במונח זה במספר דרכים.

1. אמון, אומץ-לב או ביטחון בהקשר ל
א. בני אדם (השוו למה"ש ב 29; ד 13, 31; קור"ב ג 12; אפס' ו 19)
ב. אלוהים (השוו ליוח"א ב 28; ג 21; ד 12; ה 14; עבר' ג 6; ד 16; י 19)
 2. לדבר באופן פתוח, בפשטות או באופן שאינו משתמע לשתני פנים (השוו למרק' ח 32; יוח' ז 4, 13; י 24; יא 14; טז 25; מה"ש כח 31)
 3. לדבר באופן פומבי (השוו ליוח"א ז 26; יא 54; יח 20)
 4. נעשה שימוש בצורה הקרובה (*parrhēsiazomai*) כדי להטיף באומץ-לב בזמן תנאים קשים (השוו למה"ש יח 26; יט 8; אפס' ו 20; תסל"א ב 2)
- בהקשר הזה זה מתייחס לביטחון אסכטולוגי. המאמינים אינם יראים מביאתו השנייה של המשיח; הם מקבלים אותה עם התלהבות בטוחה מכיוון שהם עומדים במשיח וחיים חיים המשקפים את המשיח.

■ **"אם"** זהו משפט תנאי מדגם ראשון אשר נתפס ככונן מנקודת המבט של המחבר.

■ **"גלה עצמך לעולם"** ישוע אימץ את השימוש שלהם במונח "עולם" בפסוק 4 והעיר על כך בפסוק 7. העולם לא קיבל ולא היה סימפטי כלפי ישוע, אלא עוין כלפיו (השוו לפרק טו 18-19; יז 14; יוח"א ג 13) מכיוון שהוא חשף את המרד והחטא שלו (השוו לפרק ג 19-20).

הדרך של אחיו של ישוע לגלות את עצמו (כלומר, ניסים) היתה מאוד שונה מהדרך של ישוע (הצלב). זה המקום שבו הנבואה של ישעיהו נה 8-11 מקבלת אור ברור.

ז 5 **"כי גם אֶחָיו לֹא הֶאֱמִינוּ בּוֹ"** זאת הערה עריכתית נוספת של המחבר. זה בוודאי היה נורא קשה לקבל את ישוע כמשיח כאשר גדלת איתו באותו הבית (השוו למרקוס ג 20-21). ישוע דאג לאחיו ואחיותיו למחצה. אחת מהתגלויותיו שלאחר תחייתו היתה כדי לגלות את עצמו אליהם. בסופו של דבר הם כן האמינו (השוו למה"ש א 14)! יעקב הפך להיות מנהיגה של הקהילה בירושלים. וגם יעקב וגם יהודה כתבו ספרים שנכללו בקאנון של הברית החדשה.

ז 6 **"זְמַנִּי טָרַם הַגֵּיעַ"** המילה "זמן" (*kairos*) נמצאת רק פה (פעמיים) ובפסוק 8 בבשורתו ובאגרותיו של יוחנן. BAGD נותן שלוש קונוטציות בסיסיות.

1. - עת רצון (לדוגמא, קור"ב ו 2)
- עת מועד (לדוגמא, לוקס ד 13)
- זמן מיועד (לדוגמא, מרק' יג 33; מה"ש ג 20; פטר"א א 11)
 2. זמן נכון או מועדף
- זמן נכון (לדוגמא, מתי כד 45; לוקס א 20)
- זמן קבוע (לדוגמא, יוח' ז 8; טימ"ב ד 6)
 3. זמן אסכטולוגי (לדוגמא, לוקס כא 8; רומ' יג 11; תסל"א ה 1; תסל"ב ב 6)
- למספרים 2 ו-3 יש חפיפה סמנטית.

ישוע הבין את המשימה שלו (השוו לפרק יב 23; יג 1; יז 5-1). היה לוח-זמנים שמיימי עבור המאורעות האלו של הבשורה להיגלות (השוו ללוקס כב 22; יוח' ז 30; ח 20; מה"ש ב 23; ג 18; ד 28).

ז 7 "העולם" ראו נושא מיוחד: *Kosmos* בפרק יד 17.

ז 8

NASB
NKJV
NRSV, NJB
TEV

"עלו לחג בעצמכם; אני אינני עולה לחג"
"עלו אתם לחג הזה. אני עדיין לא עולה לחג הזה"
"לכו לחג בעצמכם. אני לא הולך לחג הזה"
"אתם לכו לחג. אני לא הולך לחג הזה"

מספר כתבי-יד יווניים עתיקים (א, K ו-D) אינם מכילים את תואר-הפועל "עדיין". נראה שזה היה ניסיון מוקדם של סופרים להסיר את הסתירה שלכאורה מתקיימת בין פסוקים 8 ו-10. תואר-הפועל נמצא ב-MSS P⁶⁶, P⁷⁵, B, L, ו-T (NKJV, The Twentieth Century New Testament, NIV).

ההצהרה הקצרה הזאת יכולה להיות מובנת כ

1. אני לא הולך אתכם (ולא למטרה שלכם)
2. אני הולך באמצע היום השמיני של החג (לחשוף דרך הסמליות של החג)

יוחנן ז 10-13 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

¹⁰ בָּרַם אַחֵרִי שֶׁעָלוּ אִתּוֹ לַחֵג עִלָּה גַּם הוּא, לֹא בְּגִלְיָי אֲלֵא כְּמוֹ בְּחַשְׂאִי. ¹¹ לִכֵּן חִפְּשׂוּהוּ רֵאשֵׁי הַיְהוּדִים בְּחַג וְאָמְרוּ: "אֵיפֹה הוּא?" ¹² הַתְּלַחֲשׂוּת רַבָּה הָיְתָה עַל-אֲדוּתָיו בְּקִרְבַּ הַמּוֹן הָעָם. אֵלֶּה אָמְרוּ שֶׁהוּא טוֹב, וְאֵלֶּה אָמְרוּ: "לֹא; הוּא מִתְּעָה אֶת הָעָם." ¹³ אַךְ אִישׁ לֹא דָבַר עִלְיוּ בְּגִלְיָי, וְזֹאת בְּשֵׁל הַפְּחַד מִפְּנֵי רֵאשֵׁי הַיְהוּדִים.

ז 11 "היהודים" יש בפרק זה ארבע קבוצות שונות המתקשרות עם ישוע.

1. אחיו
2. "היהודים", מה שמתייחס לראשי היהודים
3. "המון העם", מה שמתייחס לעולים לרגל שעושים את דרכם לחג הסוכות
4. "אנשי ירושלים", אשר היו אנשים שהכירו את הסנהדרין ותכניו להרוג את ישוע

ז 12 "התלחשות רבה הייתה על-אדותיו בקרב המון העם" זאת תופעה טיפוסית של מה שהבשורה עושה בכל קהלה. זה מראה את היכולות הרוחניות ורמות ההבנה השונות המאפיינות את בני האדם (השוו לפרק ז 40-44).

□ "הוא מתעה את העם" נעשה שימוש בפועל *planaō* עבור

1. מורי שקר (לדוגמא, מתי כד 11; טימ"ב ג 13; יוח"א א 8; ב 26; ג 7)
 2. משיחי שקר (לדוגמא, מתי כד 4-5, 24; ביוחנן על מה שהיהודים חשבו שישוע היה (השוו ליוחנן ז 12, 47; מתי כז 63)
 3. אנשים שמתעים את עצמם (השוו לקור"א ג 18; יוח"א א 8) או
 4. להיות מותעה (השוו לקור"א ו 9; טו 33; גלט' ו 7; יעקב א 16)
- נעשה שימוש במילה זו עבור כוכבי הלכת שלא נעו בהתאם למסלול הכוכבים הרגיל. הם כונו "הנודדים".

ז 13 "היהודים" (המילה "ראשי" לא מופיע במקור. המתרגם) כל הקהלה היה יהודי. זה מראה בבירור את השימוש המיוחד של יוחנן במונח זה כדי להתייחס למנהיגים היהודים בירושלים. ראו הערה בפרק ז 1.

יוחנן ז 14-18 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

¹⁴ בְּחַצֵּי יָמֵי הַחֵג עָלָה יֵשׁוּעַ לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ וְלָמַד. ¹⁵ תַּמְהוּ הַיְהוּדִים וְאָמְרוּ: "הֵיאֵךְ זֶה יוֹדֵעַ סֵפֶר בְּלִי שְׁלֹמֹד?" ¹⁶ הַשִּׁיב לָהֶם יֵשׁוּעַ וְאָמַר: "תּוֹרַתִּי אֵינָה שְׁלִי כִּי אִם שֶׁל שׁוֹלְחִי. ¹⁷ הַרוּצָה לַעֲשׂוֹת אֶת רְצוֹנִי יָדַע אִם תּוֹרַתִּי מֵאֵלֵהֶם הִיא אוֹ אִם מֵעֲצָמִי אֲנִי מְדַבֵּר. ¹⁸ הַמְדַבֵּר מִתּוֹךְ עֲצָמוֹ מְבַקֵּשׁ אֶת כְּבוֹד עֲצָמוֹ, אֲבָל הַמְבַקֵּשׁ אֶת כְּבוֹד שׁוֹלְחוֹ נֶאֱמַן הוּא וְאִין עוֹלָה בּוֹ.

ז 14 "בחצי ימי החג" הסיבה המדויקת שישוע חיכה עד לרגע הזה אינה וודאית, אבל אפשר לשער שזה נתן לעולים לרגל ואנשי הערים זמן לדון בו ובשירותו. זה גם נתן זמן לראשי היהודים לגלות באופן פתוח את העוינות שלהם (השוו לפסוק 13).

□ "למד" האירועים שבהם ישוע לימד מאופיינים על-ידי

1. לימוד, מתי ד 23; ה 2, 19; ז 19; וכו'; יוח' ו 59; ז 14, 28, 35; ח 20, 28
2. הטפה, לוקס ד 18; ז 22; ט 6; כ 1

נעשה שימוש במילים אלו כמילים נרדפות כדי להתייחס למסירה של אמיתות אלוהים לבני האדם אשר הוא ברא. ההתגלות נועדה תמיד להודיע ולשנות. היא דורשת החלטה המלווה בשינוי סדר העדיפויות בחיים. האמת משנה הכל!

ז 15 "היאך זה יודע ספר בלי שלמד" הכוונה היא שהוא לא הלך לאחד מבתי הספר הרבניים הרשמיים, והוא גם לא היה תלמיד של אחד מהרבנים הידועים. לשימוש של המונח "האישה(ה)זה" יש קונטציה של חוסר כבוד (השוו לפרק יח 17, 29).

הלימוד של ישוע הפתיע לעתים קרובות את שומעיו (השוו למרק' א 21-22; לוקס ד 22) בגלל (1) התוכן ו (2) הצורה. רבנים אחרים ציטטו אחד את השני; ישוע טען שהוא מצטט את אלוהים!

ז 16 ישוע שוב משך תשומת לב לא רק לכניעה שלו (ראו הערה בפרק ה 19) לאב, אלא גם לידיעתו הייחודית של האב. להם היו מורים ארציים; לו היה מורה שמיימי.

ז 17 "אם" זהו משפט תנאי מדגם שלישי אשר מציין פעולה פוטנציאלית או אפשרית. זהו הפרדוקס של ההצעה האוניברסלית של הבשורה (השוו לפרק א 12; ג 16) והריבונות של אלוהים (השוו לפרק ו 44, 65). הרוח חייבת לפתוח את הלב (השוו לפרק טז 8-13).

ז 18 ישוע מביע את הייחודיות שלו בניגוד לבני האדם הנפולים: (1) הוא לא מחפש את הכבוד של עצמו; (2) הוא מחפש את כבוד האב; (3) הוא נאמן; ו (4) הוא ללא חטא.

□ "כבוד (האחד)" ראו הערה בפרק א 14.

□ "אין עולה בו" ישוע היה יכול למות למקומו מכיוון שהוא לא היה צריך למות עבור החטא של עצמו (קור"ב ה 21). חוסר-החטא של ישוע הוא נושא תיאולוגי מכריע. נושא זה מובע לעתים קרובות ובדרכים שונות.

1. לוקס כג 41
2. יוח' ו 69; ז 18; ח 46; יד 30
3. קור"ב ה 21
4. עבר' ד 15; ז 26; ט 14
5. פטר"א א 19; ב 22 (ישע' נג 9)
6. יוח"א ב 29; ג 5, 7

יוחנן ז 19-24 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

¹⁹הלא משה נתן לכם את התורה ואין איש מכם מקיים את התורה. מדוע אתם מבקשים להרג אותי? "השיב ההמון: "שד בך, מי מבקש להרג אותך?"²¹ ענה ישוע ואמר להם: "מעשה אחד עשיתי וכלכם תמהים.²² משה נתן לכם את המילה אלא שלא ממש היא כי אם מן האבות — וגם בשבת אתם מקיימים את המילה.²³ ובכן, אם נמול אדם בשבת כדי שלא תופר תורת משה, עלי כוועסים אתם מפני שרפאתי כליל איש בשבת!²⁴ אל תשפטו על-פי מראה עינים; משפט צדק שפטו."

ז 19 המבנה הדקדוקי מצפה לתשובה "כן".

□ "ואין איש מכם מקיים את התורה" זאת בוודאי הייתה הצהרה מזעזעת עבור אותם יהודים שנכחו בחג אותו הם נדרשו לחגוג בירושלים.

תורת משה אסרה במפורש רצח שתוכן מראש, אך זה בדיוק מה שהמנהיגים תכננו לעשות. האנשים המקומיים ידעו על זה אך לא היו מוכנים לעצור את תוכניותם או אפילו להתלונן.

□ "מדוע אתם מבקשים להרג אותי" השאלה של פסוק 20 לא באה ממנהיגי הדת, אלא מקהל עולי הרגל שלא ידעו דבר על התכניות להרוג אותו. בהמשך, בפסוק 25, אנשי ירושלים כן ידעו על התכנית להרוג אותו. מנהיגי הדת גם האשימו את ישוע על היותו אחוז-שדים כדי להסביר את כוחו ותובנותיו (השוו למתי ט 34; יא 18; יב 24; מרק' ג 22-30; יוח' ח 48-52; י 21-20).

ז 20 "שד בך" זה היה ברור לכל מי שפגש את ישוע שהיה לו כוח רוחני. השאלה הייתה מהיכן הגיע כוח זה? ראשי היהודים לא יכלו להתכחש "לאותות/ניסים" של ישוע, אז הם ייחסו את הכוח לשטן ולשדים (השוו לפרק ח 48-49, 52; י 20).

בהקשר הזה קהל עולי-הרגל שנכח בחג הסוכות משתמש באותו הביטוי, אבל במשמעות אחרת. הם טוענים שישוע נוהג באופן לא הגיוני ופרנואידי.

נושא מיוחד: השדים (רוחות טמאות)
SPECIAL TOPIC THE DEMONIC (UNCLEAN SPIRIT)

- א. האנשים הקדומים היו אנימיסטים. הם ייחסו תכונות אופי אנושיות לכוחות הטבע, חיות ועצמים טבעיים. החיים הוסברו דרך ההתקשרות של הישיות הרוחניות האלו עם האנושות.
- ב. התגלמות זו הפכה לפוליתאיזם (אמונה באלים רבים). בדרך-כלל השדים (*genii*) היו אלים נחותים יותר או חצאי-אלים (טובים או רעים) שהשפיעו על החיים האנושיים האינדיבידואליים.
1. מסופוטמיה, כאוס ומאבק
 2. מצרים, סדר ותפקוד
 3. כנען, ראו את ספרו של *Archaeology and the Religion of Israel*, W. F. Albright, מהדורה חמישית, עמ' 67-92.
- ג. התנ"ך אינו מתעכב או מפתח את הנושא של אלים נחותים, מלאכים או שדים, כנראה בגלל המונותאיזם המחמיר שבו (השוו לשמות ח 10; ט 14; טו 11; דבר' ד 35, 39; ו 4; לג 26; תהל' לה 10; עא 19; פו 8; ישע' מו 9; ירמ' י 6-7; מיכה ז 18). התנ"ך כן מזכיר את אלילי השקר של העמים הפגאניים (שדים, השוו לדברים לב 17; תהל' קו 37) והוא כן מונה חלק מהם.
1. שְׁעִירִים (סאטירים או שדים שעירים, השוו לויק' יז 7; דהי"ב יא 15)
 2. לילית (נקבה, שד שמפתה, השוו לישע' לד 14)
 3. מֹת (נעשה שימוש במונח העברי למוות עבור האל הכנעי של העולם התחתון, מֹת, השוו לישע' כח 15, 18; ירמ' ט 21; ייתכן שגם דבר' כח 22).
 4. רֶשֶׁף (מגיפה, השוו לדבר' לב 24; תהל' עח 48; חבק' ג 5)
 5. דָּבָר (מגיפה, השוו לתהל' צא 5-6; חבק' ג 5)
 6. עֲזָאזֵל (מקור השם אינו וודאי, אך ייתכן שזה שד מדברי או שם של מקום, השוו לויק' טז 8, 10, 26)
- (הדוגמאות האלו נלקחו *Encyclopaedia Judaica*, כרך 5, עמ' 1523)
- בכל אופן, אין בתנ"ך דואליזם או עצמאות מלאכית מיהוה. השטן הוא עבד של יהוה (השוו לאיוב א-ב; זכר' ג), ולא אויב עצמאי שמכווין את עצמו (השוו לספרו של A. B. Davidson, *Theology of the Old Testament*, עמ' 300-306).
- ד. היהדות התפתחה בזמן גלות בבל (538-586 לפנה"ס). היא הושפעה תיאולוגית מהדואליזם המגולם הפרסי של הדת הזורואסטרית, בו יש את האל העליון הטוב שנקרא *Mazda* או *Ormazd* ואויבו הרשע הנקרא *Ahriman*. זה איפשר את הדואליזם המגולם שבין יהוה ומלאכיו לבין השטן ומלאכיו/שדיו בתוך היהדות שלאחר הגלות.
- התיאולוגיה היהודית של רוע מגולם מוסברת ומתועדת היטב בספרו של Alfred Edersheim, *The Life and Times of Jesus the Messiah*, vol. 2, נספח XIII (עמ' 749-863) ו-XVI (עמ' 770-776). היהדות גילמה את הרוע בשלושה דרכים.
1. השטן או סמאל
 2. יצר הרע בתוך האנושות
 3. מלאך המוות
- Edersheim מאפיין אותם כ (1) המאשים; (2) המפתה; (3) המעניש (כרך 2, עמ' 756). ישנו הבדל תיאולוגי ניכר בין היהדות שלאחר הגלות לבין ההצגה וההסבר של הברית החדשה בנוגע לרוע.
- ה. הברית החדשה, ובמיוחד הבשורות, עומדות על קיומם והתנגדותם של ישויות רוחניות רעות כלפי האנושות וכלפי יהוה (ביהדות השטן היה אויב לאנושות, אך לא לאלוהים). הם מתנגדים לרצונו, שלטונו ומלכותו של אלוהים.
- ישוע התעמת וגרש את השדים הללו, אשר גם נקראים (1) רוחות טמאות (השוו ללוקס ד 36; ו 18) או (2) רוחות רעות (השוו ללוקס ז 21; ח 2), מבני אדם. ישוע עשה הבחנה ברורה בין מחלות (פיזיות ונפשיות) ובין שדים. הוא הדגים את כוחו ותובנותיו הרוחניות בכך שהוא הכיר וגרש את הרוחות הרעות הללו. לעתים קרובות הן זיהו אותו וניסו לפנות אליו, אבל ישוע דחה את העדות שלהן, דרש את שתיקתן וגרש אותן. גירוש השדים הוא סימן לתבוסת מלכות השטן.
- ישנו חוסר מידע מפתיע באיגרות של השליחים בברית החדשה בנוגע לנושא זה. גירוש שדים אף פעם לא מצוין כמתנה רוחנית, ולא ניתנת שיטה או תהליך בנושא עבור הדורות הבאים של המאמינים.
1. הרוע הוא אמתי; הרוע הוא אישי; הרוע נוכח. אין התגלות לגבי המקור שלו או המטרה שלו. הכתובים עומדים על המציאות שלו ומתנגדים בתוקפנות להשפעה שלו. במציאות אין דואליזם מוחלט. אלוהים בשליטה מלאה; הרוע מובס ונשפט ויוסר מהבריאה.
 2. אנשיו של אלוהים חייבים להתנגד לרוע (השוו ליעקב ד 7). אסור שהם יהיו נשלטים על-ידיו (השוו ליוח"א ה 18), אך הם כן יכולים להתפתות ובכך לפגוע בעדות ובהשפעה שלהם (השוו לאפס' ו 18-10). הרוע הוא חלק גלוי בהשקפת העולם המשיחית. למשיחיים המודרניים אין זכות להגדיר את הרוע מחדש (שלילת האופי המיתולוגי של Rudolf Baltmann); להפוך אותו ללא-אישי (המבנים הסוציאליים של Paul Tillich), ולנסות להסביר אותו לחלוטין במושגים פסיכולוגיים (Sigmund Freud). ההשפעות שלו מתפשטות, אך מובסות. המאמינים צריכים להתהלך בניצחון של המשיח!

NASB, NKJV
NRSV
TEV
NJB

"(לא מכיוון שזה ממש, אלא מהאבות)"
"(זה, כמובן, לא ממש, אלא מהאבות)"
"למרות שלא היה זה משה אלא אבותיכם שהתחילו את זה)"
"-לא שזה התחיל איתו, זה חוזר לאבות-"

מנהג ברית המילה לא התחיל עם תורת משה (השוו לשמות יב 48; ויק' יב 3), אלא ניתן לאברהם כאות לברית המיוחד עם יהוה (השוו לברא' יז 9-14; כא 4; לד 22).

■ "וגם בשבת אתם מקיימים את המילה" מהות הטיעון של ישוע הייתה שהם היו מוכנים לשים בצד את חוקי השבת שלהם כדי שתינוק יוכל למול (שבת קלב; Sabh. 18:3; 19:1-6), אך הם לא היו מוכנים לשים את חוקי השבת שלהם בצד כדי שאדם יוכל להירפא. זה מהותי להבין שישוע השתמש בהגיון ודפוס החשיבה של היהדות הרבנית לאורך מקטע זה.

ז 23 "אם" זהו משפט תנאי מדגם ראשון אשר נתפס כנכון מנקודת המבט של המחבר או עבור מטרתו הספרותית של המחבר.

■ "עלי כועסים אתם מפני שרפאתי כליל איש בשבת" זה מתייחס לריפוי של ישוע המתועד בפרק ה 9-1 או לריפוי לא מתועד כלשהו במהלך החג. המילה היוונית "כועסים" (*cholaō*) היא מילה נדירה הנמצאת רק פה בברית החדשה. היא נמצאת בצורה מצומצמת בכל הספרות היוונית (BAGD, עמ' 883 ו-889), היא מתקשרת למילה "מר" (*cholē*), השוו למתי כז 34). הסיבה שישוע משתמש במילה זו (כלומר, בקונטציה שלה) אינה וודאית. היא יכולה לציין "זעם שמיימי" במובן שהם חשבו שהם מגינים על רצונו וחוקיו של אלוהים אשר ישוע הפר.

ז 24 "אל תשפטו על-פי מראה עינים; משפט צדק שפטו" זהו ציווי בזמן הווה עם מילת יחס שלילית, מה שאומר לעצור פעולה בזמן שהיא מתרחשת. המשפט ממשיך עם ציווי אאוריסטי שמציין דחיפות. ייתכן שזאת רמיזה לישיעה 3.

יוחנן ז 25-31 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
25 הגיבו ואמרו כמה אנשים מיושבי ירושלים: "הלא זהו האיש שרוצים להרג אותו! ²⁶הנהו מדבר בגלוי והם אינם אומרים לו דבר. האמנם הכירו המנהיגים שהוא המשיח? ²⁷אלא שיודעים אנו מאין האיש הזה, אך כשיבוא המשיח לא ידע איש מאין הוא." ²⁸בלמדו בבית המקדש הכריז ישוע ואמר: "אתם מכירים אותי וגם יודעים מאין אני. עם זאת לא מטעם עצמי באתי, אלא ששולחי הוא אמת ואותו אינכם מכירים. ²⁹אני מכיר אותו מפני שמאתו אני, והוא שלח אותי." ³⁰אז בקשו לתפס אותו, אך איש לא שלח בו יד, כי עוד לא הגיעה שעתו. ³¹רבים מן העם האמינו בו ואמרו: "כאשר יבוא המשיח, האם יעשה נסים יותר מאשר עשה זה?"

ז 25 "הלא זהו האיש שרוצים להרג אותו" המבנה הדקדוקי של שאלה זו מצפה לתשובה "כן" (השוו לפרק ה 47; ז 19). זאת השאלה הראשונה מבין רצף שאלות הממשיך עד פסוק 36.

NASB, REV,
NET "הוא מדבר בפומבי"
NKJV "הוא מדבר באומץ-לב"
NRSV, NJB "הוא מדבר באופן פתוח"
ראו נושא מיוחד: אומץ-לב (*parhēsia*) בפרק ז 4.

■
NASB "המנהיגים אינם באמת יודעים שזהו המשיח, נכון"
NKJV "האם המנהיגים אכן יודעים שזהו באמת המשיח"
NRSV "האם זה ייתכן שהרשויות באמת יודעים שזהו המשיח"
TEV "האם זה ייתכן שהם באמת יודעים שזהו המשיח"
NJB "האמנם הכירו הרשויות שזהו המשיח"

מבנה דקדוקי זה מצפה לתשובה "לא". למרות זאת, הוא כן מביע את האפשרות (השוו לפרק א 31; ד 29).

ז 27 "יודעים אנו מאין האיש הזה, אך כשיבוא המשיח לא ידע איש מאין הוא" זה מתייחס למסורת משיחית רבנית המבוססת על מלאכי ג 1 שהמשיח יופיע לפתע במקדש. זה נמצא בחנוך א מח 6 ובחזון עזרא יג 51-52.

ז 28 בפסוק זה ישוע יוצא בשתי הצהרות.

1. אלוהים שלח אותו (השוו לפרק ג 17, 34; ה 36, 38; ו 29; ז 29; ח 42; י 36; יא 42; יז 3, 18, 21, 23, 25; כ 21)

2. הם לא יודעים את אלוהים (השוו לפרק ה 37, 42; ח 19, 27, 54-55; ט 3) יוחנן מתעד שישוע "הכריז" (השוו לפרק ז 37; יב 44; מתי ח 29). ישוע הרים את קולו כדי להישמע. במובן מסוים, זה משמש במובן הספרותי כמו השימוש של ישוע בפתיחה "אמן" או "אמן, אמן". הוא רצה שההצהרות האירוניות הללו יובלטו! פסוק 29 מראה את הבעיה! הם חושבים שהוא מהגליל (השוו לפסוק 41), אבל במציאות, הוא מהשמיים!

■ "שולחי הוא אמת" האב הוא אמת (השוו לפרק ג 33; ח 26; יוח"א ה 20) וכמו-כן גם הבן (השוו לפרק ז 18; ח 16). ראו נושא מיוחד בפרק ו 55.

ז 29 "אני מכיר אותו מפני שמאתו אני, והוא שלח אותי" זאת דוגמה נוספת לדואליזם האנכי בספר יוחנן. הצהרה זו נחשבה לחילול השם על-ידי ראשי היהודים ואישרה את הצורך שלהם להרוג את ישוע. ראו נושא מיוחד: לשלוח (Apostello) בפרק ה 24.

ז 30 "בקשו לתפס אותו" זהו פועל בזמן לא-מושלם (IMPERFECT TENSE) שמציין (1) הם התחילו לבקש לתפוס אותו או (2) הם ניסו שוב שוב לתפוס אותו אך הם לא רצו לגרום למהומה בקרב העולים לרגל שהאמינו שהוא המשיח.

■ "עוד לא הגיעה שעתו" זהו ניב נבואי שחוזר על עצמו ואשר מביע לוח זמנים אלוהי (השוו לפרק ב 4; ז 6, 30; ח 20; יב 23, 27; יג 1; יז 1).

ז 31 "(אך) רבים מן העם האמינו בו" זאת היתה אמונה אמיתית בישוע אפילו שהיא היתה מלאה בתפיסות מוטעות לגבי תפקידו המשיחי. לאף אחד אין אמונה "מושלמת" (השוו לנוח, אברהם, משה, דוד, השנים-עשר). ראו נושא מיוחד בפרק ב 23.

זה משהו שמתרחש תמיד כאשר הבשורה מוצגת. חלק מאמינים, חלק בספק, וחלק מתחילים לכוּסוּ. זאת ההצטלבות של המסתורין בין

1. בחירה אלוהית
2. חטא האדם

יש כאן מסתורין. אני תמיד בשוק מחוסר האמונה לנוכח אור כה רב. זה כנראה המקור של דבריו של ישוע בנוגע להצבת בני משפחה אחד כנגד השני. הבשורה מביאה לחלק מהאנשים שלום ולחלק אחר מחלוקת!

■ "כאשר יבוא המשיח, האם יעשה נסים יותר מאשר עשה זה" זהו מבנה דקדוקי יווני שמצפה לתשובה "לא". בספר George E. Ladd, *A Theology of the New Testament*, ל-George E. Ladd יש הערה מעניינת בנוגע לשימוש של "ניסים" כדי לעודד אמונה בישוע:

"השאלה בנוגע לקשר שבין הניסים לאמונה היא לא פשוטה, מכיוון שנראה שהנתונים מביטים לשני כיוונים שונים. לפעמים ניסים נועדו להוביל לאמונה בישוע (ב 23; ו 14; ז 31; י 42). מצד שני, יש את אלו שראו את הניסים ולא האמינו (ו 27; יא 47; יב 37). יתר על כן, במספר אירועים ישוע גוער ביהודים בגלל שהם לא יאמינו אלא אם כן הם יראו ניסים (ד 48; ו 30). התשובה בודאי נמצאת בסוג של מתח בין ניסים לאמונה. נדרשת אמונה כדי להבין את המשמעות האמתית של הניסים והעדות שלהם כלפי ישוע; לחסרי האמונה, הניסים הם בסך-הכל פלא חסר משמעות. לאלו אשר מגיבים בהתאם, הניסים הם האמצעי לאשש ולהעמיק את אמונתם. זה מובן מאליה שהניסים של ישוע לא נועדו לאלץ אמונה. מצד שני, מעשיו של ישוע הם עדות מספקת לאלו אשר מסוגלים לראות מה מתרחש בשליחותו. מעשיו של ישוע ישמשו כאמצעי של הרשעה ואישור על חטאם של אנשים עוורים" (עמ' 274).

יוחנן ז 32-36 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

³² כאשר שמעו הפרושים את העם מתלחשים עליו כן, שלחו ראשי הכהנים והפרושים משרתים לתפס אותו. ³³ אמר ישוע: "עוד זמן מעט אני אתכם והולך אני אל מי ששלחני. ³⁴ תחפשוני ולא תמצאו; ובאשר אני אהיה, לשם אינכם יכולים לבוא." ³⁵ אמרו איש אל רעהו: "לאן הוא מתעתד ללכת שלא נמצא אותו? האם ילך אל התפוצות של היונים וילמד את היונים? ³⁶ מה הדבר הזה שאמר, תחפשוני ולא תמצאו; ובאשר אני אהיה, לשם אינכם יכולים לבוא?"

ז 32 "ראשי הכהנים והפרושים" זה מתייחס לחברי הסנהדרין (ראו נושא מיוחד בפרק ג 1). היה רק כהן גדול אחד, אך מאז הכיבוש הרומי, תפקיד זה הפך להיות משרה פוליטית נחשקת שמספר משפחות יהודיות עשירות התמקחו עליה והעבירו אותה מחבר משפחה אחד לשני.

■ "שִׁלְחוּ... מְשָׁרְתִים לְתַפְס אוֹתוֹ" זה מתייחס ל-"משטרת המקדש" שהיו לויים. היתה להם סמכות מוגבלת מחוץ לאזור בית המקדש עצמו (השוו לפרק ז 45, 46; יח 3, 12, 18, 22).

ז 33 "עוד זמן מעט אני אתכם" זהו משפט נפוץ בספר יוחן (השוו לפרק יב 35; יג 33; יד 19; טז 16-19). ישוע ידע מי הוא היה, מה יקרה לו, ומתי (השוו לפרק יב 23; יג 1; יז 5-1).

■ "הוֹלֵךְ אֲנִי אֶל מִי שְׁשַׁלְחֵנִי" זה מתייחס לאירועים המסכמים של השליחות והגאולה של ישוע: הצליבה, התחייה מהמתים, העלייה לשמים, והשיבה לכבוד (השוו לפרק יז 5-1; מה"ש א).

ז 34 ניסוח זה דומה מאוד לשיחה של ישוע עם תלמידיו בעליה (יג 33; השוו לפרק ז 36 ו-ח 21). למרות זאת, כאן הוא מתייחס לאנשים לא מאמינים (כלומר, ההמון, הירושלמים וראשי היהודים).

ז 35-36 "האם ילך אל התפוצות של היננים וילמד את היננים" המבנה הדקדוקי היווני מצפה לתשובה "לא". זהו שימוש נוסף באירוניה. זה תמיד היה רצונו של אלוהים (השוו לברא' ג 15; יב 3; ישע' ב 2-4). בזמן חג הסוכות, שבעים פרים הוקרבו עבור אומות העולם. היהודים היו מחויבים להתפלל עבור ולהביא אור לגויים. יתכן שזה משקף את הרקע התרבותי להצהרה זו. המונח "יוונים" התייחס ל-"גויים". המונח *disperia* התייחס ליהודים שחיו בארצות הגויים (השוו ליעקב א 1; פטר"א א 1). זאת דוגמא נוספת שמתארת את חוסר הבנתו של הקהל כלפי השפה המטפורית של ישוע. זאת דוגמא נוספת של הדואליזם האנכי של ישוע. הקהל לא הבין אותו מכיוון שהם פרשו את הצהרותיו באופן מילולי במקום לפרש אותם לפי הקטגוריות "מעל" ו-"מתחת" של לימודיו. הוא היה מאת האב והוא יחזור אל האב.

יוחן ז 37-39 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
37 ביום האחרון, ביום הגדול של החג, עמד ישוע והכריז: "מי שצמא יבוא נא אלי וישתה! 38 המאמין בי כדבר הכתוב, נהרות של מים חיים יזרמו מקרבו." 39 זאת אמר על הרוח שהיו עתידים לקבל המאמינים בו, שהרי עוד לא נשלחה רוח הקדש, כי ישוע טרם נתפאר בכבוד.

ז 37 "ביום האחרון, ביום הגדול של החג" קיימת השאלה האם זה היה יום החג השביעי (השוו לדבר' טז 13), או יום החג השמיני (השוו לויק' כג 36; נחמ' ח 17; מקבים ב' י 60; ויוספוס). נראה שבימיו של ישוע היה זה יום החג השמיני, אך בכל אופן, ביום האחרון לא נלקחו מים מברכת השילוח כדי לשפוך אותם בבסיס המזבח כפי שעשו בשבעת הימים האחרים. אנחנו למדים על מנהג זה ממסכת סוכה בתלמוד, אשר מצטטת את ישעיהו יב 3. יתכן שזאת היתה תפילה חזונית עבור גשם ליבול.

■ "אם" זהו משפט תנאי מדגם שלישי המציין פעולה פוטנציאלית.

■ "מי שצמא" ההזמנה האוניברסלית להאמין בישוע! ראו הערה בפרק ז 17.

■ "יבוא נא אלי וישתה" ישוע משתמש באותה מטאפורה בפרק ד 13-15. יתכן שזה מתייחס לישוע כצור המשיחי המספק מים (השוו לקור"א י 4). זה מתקשר בבירור להזמנה התנכ"ית של ישעיהו נה 1-3 ולהזדמנות התרבותית של שפיכת מים סמלית בזמן החג.

מספר כתבי-יד יווניים עתיקים משמיטים את המילה "אלי" (השוו ל-MSS P⁶⁶, *א, ו-D). היא כן מופיעה ב-P^{66c}, P⁷⁵, א, L, T, W, וזה משתמע מההקשר. UBS⁴ נותן להכללת המילה דירוג "B" (כמעט וודאי). בספר יוחן אנשים מעודדים לבטוח בו. לבשורה יש מוקד אישי.

ז 38 "המאמין בי" שימו לב שזה בזמן הווה. זה שם דגש על ההמשכיות של מערכת היחסים האישית שנכללת באמונה כמו "העמידה" שביוחן טו. ראו נושא מיוחד: זמני הפועל היווניים שנעשה בהם שימוש לישועה בפרק ט 7.

■ "כדבר הכתוב" קשה לזהות פסוקים מסוימים עבור ציטוט זה. זה יכול להיות ישע' יב 3; מג 19-20; מד 3; נח 11; יחז' מז 1; יואל ג 18; זכר' יג 1; או יד 8, שמתייחס באופן מטפורי למים אסכטולוגיים כסימן לנוכחותו של האל. במקרה זה המים המובטחים של העידן החדש של ברכה חקלאית משתנים למטאפורה על טבעה הפנימי של הברית החדשה. הרוח תהיה פעילה בלב ובנפש (השוו ליחז' לו 27-38).

■ "נהרות של מים חיים יזרמו מקרבו" הועלו מספר תאוריות בנוגע למי כינוי הגוף (קרבו) מתייחס.

1. ישוע עצמו (השוו לאבות הקהילה המוקדמים)
 2. המאמינים האינדיבידואליים שבטחו במשיח
 3. ירושלים. בארמית "שלו" יכול יכול להיות "שלה" ויכול להתייחס לעיר (זאת העמדה של הרבנים, השוו ליחז' מז 12-1 וזכר' יד 8).
- ישנו דיון טוב ומפושט בנוגע לשתי התאוריות בהתבסס על איך מפסקים את פסוקים 37 ו-38 ב-NIDOTTE, כרך 1, עמ' 683.
- ישוע קרא לעצמו מים חיים (השוו לפרק ד' 10). כעת בהקשר זה (השוו לפסוק 39) רוח הקודש הוא זה שמספק ומפיק את המים החיים בתלמידיו של ישוע. זה מקביל לפעולת הרוח בעיצוב המשיח במאמינים (השוו לרומ' ח 29; גלט' ד 19; אפס' ד 13).

ז 39 "שְׁהָרִי עוֹד לֹא נִשְׁלַחַה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, כִּי יֵשׁוּעַ טָרַם נִתְפָּאֵר בְּכּוֹד" נראה שזה משקף את החשיבה המאוחרת יותר של יוחנן (כלומר, הערת עורך) בנוגע למשמעות של הצהרה זו (השוו לפרק טז 7). זה גם מראה את החשיבות של גלגתא וחג השבועות בהיות שניהם נחשבים ל-"כבוד" (השוו ליוחנן ג 14; יב 16, 23; יז 1, 5). ישנם מספר גרסאות שונות של סופרים המנסים להסביר למה יוחנן התכוון בהצהרה קצרה זו.

יוחנן ז 40-44 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
⁴⁰אֲנָשִׁים מֵהַמּוֹן הָעַם, שֶׁשָּׁמְעוּ אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, אָמְרוּ: "זֶהוּ בְּאֵמַת הַנְּבִיא." ⁴¹אֲחֵרִים אָמְרוּ: "זֶהוּ הַמְּשִׁיחַ", וְאֲחֵרִים אָמְרוּ: "מָה — מֵהַגְּלִיל יָבֹא הַמְּשִׁיחַ? ⁴²הֲרֵי הַכְּתוּב אֹמֵר שֶׁמֶזְרַע דָּוִד וּמִבֵּית לָחֵם עִיר דָּוִד יָבֹא הַמְּשִׁיחַ." ⁴³מִשׁוּם כֶּךָ נִפְלָה מִחֻלְקַת בֵּין הַמּוֹן הָעַם עַל-אוֹדוֹתָיו. ⁴⁴כִּמָּה מֵהֶם רָצוּ לְתַפֵּס אוֹתוֹ, אֲךָ אִישׁ לֹא שָׁלַח בּוֹ יָד.

ז 40 "זֶהוּ בְּאֵמַת הַנְּבִיא" זוהי רמיזה להבטחה המשיחית של משה הנמצאת בדברים יח 15, 18. הרבה זיהו את ישוע כנביא (השוו לפרק ד 19; ו 14; ט 17; מתי כא 11). הם הכירו בכוחו של ישוע, אבל לא הבינו נכון את אישיותו ופועלו. האיסלאם גם משתמש בתואר זה עבור ישוע, אבל לא מבין את המסר שלו.

ז 41 "אֲחֵרִים אָמְרוּ: "זֶהוּ הַמְּשִׁיחַ" זה מראה שהמונח "Christ" (באנגלית) שווה-ערך למונח העברי "משיח", שאומר "מישהו שמשוח". "בתנ"ך מלכים, כהנים ונביאים נמשחו כאות לקריאה ולהכשרה של אלוהים. ראו נושא מיוחד: משיחה בכתבי הקודש בפרק יא 2.

□ "אֲחֵרִים אָמְרוּ: "מָה — מֵהַגְּלִיל יָבֹא הַמְּשִׁיחַ" המבנה הדקדוקי היווני מצפה בשאלה זו לתשובה "לא." אך מה לגבי ישעיהו ט 1?

ז 42 המבנה הדקדוקי בשאלה זו מצפה לתשובה "כן."

□ "זֶרַע דָּוִד" (השוו לשמ"ב ז; מתי כא 9; כב 42).

□ "מִבֵּית לָחֵם עִיר דָּוִד" זהו שימוש נוסף באירוניה (השוו למיכה ה 2-3 ומתי ב 5-6).

ז 43 ישוע והמסר שלו תמיד גרמו לפילוג (השוו לפרק ז 48-52; ט 16; י 19; מתי י 34-39; לוקס יב 51-53). זהו המסתורין של משל הזורע (השוו למתי יג). לחלק מהאנשים יש אוזניים רחניות ולחלק לא (השוו למתי י 27; יא 15; יג 15, 19 (פעמיים), 16, 43; מרק' ד 9, 23; 16; ח 18; לוקס ח 8; יד 35).

יוחנן ז 45-52 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
⁴⁵אֲחֵרִי כֵן חָזְרוּ הַמְּשָׁרְתִים אֶל רֵאשֵׁי הַכֹּהֲנִים וְהַפְּרוּשִׁים וְאֵלֶּה שָׁאֲלוּ אוֹתָם: "מִדּוּעַ לֹא הִבָּאתֶם אוֹתוֹ?" ⁴⁶הַשִּׁיבּוֹ הַמְּשָׁרְתִים: "מַעוֹלִם לֹא דָבַר אִישׁ כְּמוֹ שֶׁמְדַבֵּר הָאִישׁ הַזֶּה." ⁴⁷אָמְרוּ הַפְּרוּשִׁים: "הֲאֵם גַּם אַתֶּם הַתְּעִיתֶם? ⁴⁸כְּלוּם הָאָמִין בּוֹ מִיִּשְׁהוֹ מִהַמְּנַהֲיָגִים אוֹ מִהַפְּרוּשִׁים? ⁴⁹אֲךָ הַהַמּוֹן הַזֶּה, שֶׁאֵינָם יוֹדְעִים אֶת הַתּוֹרָה, אֲרוּרִים הֵם!" ⁵⁰אָמַר לָהֶם נִקְדִּימוֹן, אֲשֶׁר בָּא אֵלָיו קִדְּם לְכֵן, וְהוּא אָחַד מֵהֶם: ⁵¹"הֲאֵם תִּשְׁפֹּט תּוֹרַתְנוֹ אֶת הָאָדָם בְּלֹא שֶׁתִּשְׁמַע אוֹתוֹ תְּחַלֵּה וְתַדַּע מָה שֶׁעָשָׂה?" ⁵²עָנּוּ וְאָמְרוּ לוֹ: "הֲאֵם גַּם אַתָּה מִן הַגְּלִיל? חָקֵר וּרְאֵה שְׂלֵא יָקוּם נְבִיא מֵהַגְּלִיל."

ז 46 "הַשִּׁיבּוֹ הַמְּשָׁרְתִים: "מַעוֹלִם לֹא דָבַר אִישׁ כְּמוֹ שֶׁמְדַבֵּר הָאִישׁ הַזֶּה" שוב האירוניה של יוחנן! זאת עדות מאוד מפתיעה.

1. הם לא הזכירו את הפחד שלהם מההמון, משהו שהיה יכול להיות תירוץ טוב עבורם
2. משטרת המקדש הזאת הייתה תמימת-דעים בנוגע לדעה שלהם על ישוע, בזמן שההמון היה מפולג
3. אנשים אלו היו רגילים לציית לפקודות, לא לתת את דעתם האישית

ז 48 "כלום האמין בו מישהו מהמנהיגים או מהפרושים" המבנה הדקדוקי היווני של פסוקים 47 ו-48 מצפה לתשובה "לא". המונח "מנהיגים" מתייחס לסנהדרין. הנה אנחנו רואים כאן את הצדוקים והפרושים (כל הסנהדרין), שבדרך-כלל היו מאוד עוינים אחד כלפי השני, מתאחדים בהתנגדות שלהם לישוע (השוו לפרק יא 47, 57; יח 3).

ז 49 "אך ההמון הזה, שאינם יודעים את התורה, ארורים הם" זה מתייחס ל-"עם הארץ" שהמנהיגים הדתיים הסתכלו עליהם בבוז מכיוון שהם לא קיימו את כל המסורות שבעל-פה (השוו לדברים כז 26). האירוניה של יוחנן ממשיכה להראות בפסוק 51, שם נקדימון מצביע על כך שהם גם מפרים את התורה ביחס שלהם אל ישוע. הו, הטרגדיה של הדתיות. אותם האנשים שמקללים (*eparatos*, נמצאת רק כאן בברית החדשה) את פשוטי העם ארורים בעצמם! אם האור הופך לחושך, כמה גדולה החשיכה! הזהרו, דתיים מודרניים, שמרניים ומלומדים!

ז 51 "האם תשפט תורתנו את האדם בלא שתשמע אותו תחלה ותדע מה שעשה" המבנה הדקדוקי היווני מצפה לתשובה "לא". (השוו לשמות כג 1; דבר' א 16).

ז 52 "האם גם אתה מן הגליל" זה מראה את ההתנגדות הרגשית של הסנהדרין כנגד ישוע.

■ "חקר וראה" לחקירה הייתה קונטציה של לימוד הכתובים בתוך היהדות (השוו לפרק ה 39). זה שוב מראה את השימוש של יוחנן באירוניה. מה לגבי אליהו (השוו למל"א יז 1) ויונה (השוו למל"ב יד 25), הושע ונחום? הם בוודאי התכוונו ל"נביא של דברים יח 15, 19; ברא' מט 10; שמ"ב ז.

ז 53 - ח 11 ראו הערה בתחילת פרק ח.

שאלות לדיון

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתם אחראים לפרש בעצמכם את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתם, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתם לא צריכים להשאיר את זה לפרשן.

שאלות לדיון אלו ניתנו כדי לעזור לכם לחשוב היטב על הנושאים הגדולים בחלק זה של הספר. הן נועדו להיות מעוררות חשיבה ולא סופיות.

1. מהו הרקע החגיגי לדבריו של ישוע בפרק ז?
2. תאר והסבר את מטרת "חג הסוכות".
3. למה המנהיגים הדתיים היו כל-כך עוינים כלפי ישוע?
4. ערוך רשימה של הקבוצות השונות שהעירו על ישוע בפרק זה.

יוחנן ח

חלוקה של קטעים לפי תרגומים מודרניים

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
האשה שנתפסה בניאוף 11 n - 53 z	נואפת עומדת מול אור העולם 12 n - 53 z	האשה שנתפסה בניאוף 11 n - 53 z	האשה שנתפסה בניאוף 11 n - 53 z	האשה הנואפת 11 n - 53 z
ישוע, אור העולם	ישוע מגן על העדות של עצמו	ישוע, אור העולם	ישוע, אור העולם	ישוע, אור העולם
20-12 n		20-12 n	12 n	12 n
				דיון בעדות של ישוע על עצמו
	20-13 n		13 n	18-13 n
			18-14 n	
			א19 n	א19 n
			ב19 n	ב19 n
			20 n	20 n
לאן שאני הולך אינכם יכולים לבוא	ישוע מנבא את עזיבתו		אינכם יכולים ללכת לאן שאני הולך	
30-21 n	29-21 n	30-21 n	21 n	21 n
			22 n	24-22 n
			24-23 n	
			א25 n	א25 n
			26-ב25 n	26-ב25 n
	האמת תשחרר אתכם		29-27 n	29-27 n
	36-30 n		30 n	30 n
האמת תעשה אתכם חופשיים			האמת תשחרר אתכם	ישוע ואברהם
38-31 n		33-31 n	32-31 n	32-31 n
			33 n	38-33 n
	זרע אברהם והשטן	38-34 n	38-34 n	
אביכם השטן	47-37 n			
47-39 n		47-39 n	א39 n	39-א41 n
			א41-ב39 n	
			ב42 n	47-ב41 n
			47-42 n	
בטרם היות אברהם, אני הוא	בטרם היות אברהם, אני הוא		ישוע ואברהם	
59-48 n	59-48 n	59-48 n	48 n	51-48 n
			51-49 n	
			53-52 n	56-52 n

	56-54 n	
	57 n	58-57 n
	58 n	
	59 n	59 n

מחזור קריאה שלישי

מעקב אחר כוונתו המקורית של המחבר ברמת הפסקה

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתם אחראים לפרש בעצמכם את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתם, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתם לא צריכים להשאיר את זה לפרשן.

קראו את הפרק ברציפות. זהו את הנושאים. השוו את חלוקת הנושאים שלכם עם חמשת התרגומים המודרניים. אין השראה בחלוקה לפסקאות, אבל זהו המפתח לעקוב אחר כוונתו המקורית של המחבר, שזה הלב של הפרשנות. לכל פסקה של נושא אחד ויחיד.

1. פסקה ראשונה

2. פסקה שנייה

3. פסקה שלישית

4. וכו'

הקשר טקסטואלי לפרקים ז 53 - ח 11

- א. יוחנן ז 53 - ח 11 לא היה חלק מהבשורה המקורית של יוחנן.
 ב. ההוכחות שקטע זה (משפט אחד ביוונית) נשטמ מהבשורה הם

1. הוכחות חיצוניות

א. היעדרות מכתבי-היד היווניים הכי מוקדמים

(1) פפירוס - P⁶⁵ (תחילת המאה השלישית), P⁷⁵ (המאה השלישית)

(2) uncials - א (מאה רביעית), B (מאה רביעית), כנראה שגם נעדר מ-A ו-C. כתבי-יד אלו ניזוקו בנקודה זו ביוחנן, אך כאשר מודדים את הדפים ששרדו, אין בהם מקום לקטע זה.

ב. הרבה מכתבי-היד היווניים המאוחרים שכוללים את הקטע הזה מסמנים אותו בסימן או סמל מיוחד, כמו כוכבית, כדי להראות שהוא לא מקורי.

ג. הוא נמצא במספר מקומות שונים בכתבי-יד מאוחרים יותר

(1) אחרי יוחנן ז 36

(2) אחרי יוחנן ז 44

(3) אחרי יוחנן ז 25

(4) בלוקס אחרי כא 38

(5) בלוקס אחרי כד 53

ד. הוא נעדר מהתרגומים העתיקים

(1) הלטיני הקדום

(2) הסורי העתיק

(3) העותקים המוקדמים של הפשיטתא (סורית מאוחרת)

ה. אין שום הערות על הטקסט הזה אצל אף אחד מהאבות היווניים (עד המאה ה-12)

ו. הוא נמצא בכתבי-יד D (Bezae), כתבי-יד מערבי מהמאה השישית, הוולגטה הלטינית, ובגרסאות המאוחרות של הפשיטתא.

2. הוכחות פנימיות

א. אוצר המילים והסגנון דומים יותר ללוקס מאשר ליוחנן. בחלק מכתבי-היד שמו את הקטע הזה אחרי לוקס כא 38 ובאחרים אחרי כד 53.

ב. הקטע שובר לחלוטין את ההקשר של שיחת ישוע עם המנהיגים היהודיים אחרי חג הסוכות, ז
52-1; ח 12-59.

ג. אין מקבילות לקטע זה בבשורות הסינופטיות.

3. עבור דיון טכני מלא ראו את ספרו של Bruce M Metzger, *A Textual Commentary on the Greek New Testament*, עמ' 219-221.

ג. יתכן שתיעוד זה הוא מסורת אמינה מחייו של ישוע שעברה בעל-פה. למרות זאת, ישנן עדויות רבות של חייו של ישוע שכותבי הבשורות בחרו לא לתעד (יוח' כ 30-31). כותבי הבשורות עצמם הם אלו שקיבלו השראה. לסופרים מאוחרים לא היתה הזכות לכלול עדות מחייו של ישוע, אפילו אם היא אמתית, שלא נכללה על-ידי המחבר המקורי שקיבל השראה. למחברים המקוריים בלבד היתה התובנה תחת הדרכת רוח הקודש לבחור, לארגן ולאמץ את פועלו ודבריו של ישוע. קטע זה הוא לא מקורי, ולכן, לא תחת השראה ולא צריך להיכלל בכתבי הקודש שלנו!

ד. בחרתי לא להעיר על קטע זה מכיוון שאינני מאמין שהוא נכתב על-ידי יוחנן, ולכן הוא לא חלק מהטקסט שנכתב בהשראה (אפילו אם הוא היסטורי).

לימוד מילים וביטויים

יוחנן ח 12-20 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

¹² ישוע הוסיף לדבר אליהם ואמר: "אני אור העולם. איש ההולך אחרי לא יתהלך בחושך, אלא אור החיים יהיה לו." ¹³ אמרו לו הפרושים: "אתה מעיד על עצמך; עדותך איננה נאמנה." ¹⁴ השיב ישוע ואמר להם: "גם אם אני מעיד על עצמי עדותי נאמנה, כי יודע אני מאין באתי ולאן אני הולך. אבל אתם אינכם יודעים מאין אני בא או לאן אני הולך." ¹⁵ אתם שופטים כדרך הבשר; אני אינני שופט איש. ¹⁶ וגם אם אני שופט, משפטי אמת, שכן אינני לבדי, אלא אני והאב אשר שלחני. ¹⁷ אף בתורתכם כתוב שעדות שני אנשים מהימנה היא. ¹⁸ אני הוא המעיד על עצמי וגם האב אשר שלחני מעיד עלי. ¹⁹ שאלו אותו: "איפה אבירך?" השיב ישוע: "גם אותי גם את אבי אינכם מכירים. אלו הכרתם אותי, גם את אבי הייתם מכירים." ²⁰ את הדברים האלה דבר בלשכת האוצר, כאשר למד בבית המקדש, ולא תפס אותו איש מפני שטרם הגיעה שעתו.

ח 12 "ישוע הוסיף לדבר אליהם" "ההמון" אינו מוזכר בפרק זה. יתכן שחג הסוכות הסתיים וישוע נשאר באזור המקדש בניסיון לדבר בהגיון ולתת עדות לראשי היהודים.

למרות זאת, כמו שישוע השתמש בטקס המים של החג כדי לגלות את עצמו, בחלק זה הוא משתמש בטקס ההדלקה של החג כדי לגלות את עצמו. זה בהחלט יתכן שפרקים ח 12 - י 21 עדיין מתרחשים על הסט של היום האחרון של חג הסוכות.

■ "אני אור" נראה שפרקים ו, ז ו-ח מתקשרים לתקופת "הנדודים במדבר" בהיסטוריה של ישראל, המקור של המטאפורות שישוע מיישם על עצמו.

1. פרק ו עושה שימוש ב-"מן" וב-"לחם החיים"

2. פרק ז עושה שימוש ב-"מים" ו-"מים חיים"

3. פרק ח עושה שימוש ב-"אור" ו-"כבוד השכינה"

מטאפורה זו של האור חוזרת על עצמה לאורך ספר יוחנן (השוו לפרק א 4-5; 8-9; ג 19-21; ט 5; יב 46). היו כמה דיון לגבי השאלה למה בדיוק זה מתייחס.

1. הפחד הקדום מהחושך

2. תואר לאל בתנ"ך (השוו לתה"ל כז 1; ישע' ס 20; יוח"א א 5)

3. הרקע של חג הסוכות, הדלקת הפמוט בחצר הנשים

4. רמיזה לענן הכבוד של השכינה בתקופת הנדודים במדבר, אשר מסמל את נוכחות האלוהים

5. התארים המשיחיים בתנ"ך (השוו לישע' מב 6; מט 6; לוקס ב 32)

הרבנים גם השתמשו ב-"אור" כתואר למשיח. הדלקת המנורות העצומות בחצר הנשים בזמן חג הסוכות הוא הרקע הברור להצהרותיו של ישוע. המשמעויות המשיחיות של אור וההתייחסויות המיוחדות בפרק א 4, 8 עולות בקנה אחד עם הטקסט במקדש עבור ישוע להמשיך לגלות את מקורו האמיתי. זוהי אחת משבע הצהרות "אני הוא" ביוחנן (שאחריהם נשוא)

1. אני הוא לחם החיים (ו' 35, 41, 48, 51)

2. אני אור העולם (ח 12; ט 5; השוו לפרק א 4, 9; יב 46)

3. אני הוא שער הצאן (י 7, 9)

4. אני הרועה הטוב (י 11, 14)

5. אני התחייה והחיים (יא 25)

6. אני הדרך, האמת והחיים (יד 6)

7. אני הגפן האמתית (טו 1, 5)

הצהרות מיוחדות אלו, הנמצאות רק ביוחן, מצביעות אל האישיות של ישוע. יוחן מתמקד בהיבט האישי של הישועה. אנחנו חייבים לבטוח בו!

▣ **"העולם"** מונח זה (*kosmos*, ראו נושא מיוחד בפרק יד 17) מראה את ההיקף האוניברסלי של בשורת ישוע המשיח (השוו לפרק ג 16).

▣ **"איש ההולך אחרי"** זהו בינוני פועל פעיל בזמן הווה (PRESENT ACTIVE PARTICIPLE). חייבים לזכור שהמשיחיות בעיקרה היא לא עקרונות-דת או תיאולוגיה, אלא מערכת יחסים אישית המובילה אורך חיים של תלמידות (השוו למתי כח 18-20; יוח"א א 7).

▣ **"לא יתהלך בחשך"** זוהי רמיזה לרעיון התיאולוגי שהשטן "מעוור את עינים של אלו שלא נפדו" (השוו לקור"ב ד 4). ישנה רמיזה נוספת לקטעים בתנ"ך שמדברים על דבר אלוהים כ-"אור לרגלי ונר לנתיבתי" (השוו לתהל' קיט 105). אלו שקיבלו את "האור" צריכים לחיות אורח חיים שונה (השוו ליוח"א א 7)!

▣ **"אור החיים"** ישוע מחזיק בחיים של אלוהים ונותן אותם לתלמידיו (השוו למתי ה 14), לאלו שאלוהים נתן לו.

ח 13 "פרושים" ראו נושא מיוחד בפרק א 24.

▣ **"עדותך איננה נאמנה"** היהודים דרשו עדות חוקית טכנית (כלומר, הדרישה לשני עדים, השוו לבמד' לה 30; דבר' יז 6; יט 15-21). ישוע התייחס קודם להתנגדות זו (השוו ליוחן ה 31 והלאה) ונתן מספר עדים. בהקשר זה העד שלו הוא האב!

ח 14, 16 "אם... אם" שניהם משפטי תנאי מדגם שלישי המציינים פעולה פוטנציאלית. רוב התנאים לאורך פרק ח הם מהסוג הזה.

▣ **"ידע אני מאין באתי ולאן אני הולך"** זהו שוב הדואליזם של "מעל ומתחת". לישוע היה זיכרון מודע של קיומו הקדום עם האב, הבנה של שליחותו, ותודעה של לוח הזמנים הנבואי (השוו ליוחן א 1-4, 14-18; ז 28-29; יג 1; יז 5).

▣ **"אבל אתם אינכם יודעים מאין אני בא או לאן אני הולך"** זה בוודאי מתקשר לפרק ז. הם לא ידעו את מקום לידתו של ישוע (השוו לפסוקים 41-42) וגם לא ידעו לאן הוא הולך (השוו לפרק ז 34-36; ח 21). ראו נושא מיוחד: עדי ישוע בפרק א 8.

ח 15 "אתם שופטים כדרך הבשר" זאת רמיזה לפרק ז (השוו לפסוק 24). ראו נושא מיוחד: בשר (*sarx*) בפרק א 14.

▣ **"אני אינני שופט איש"** חלק רואים סתירה בין מה שנאמר כאן לבין יוחן ג 17 ו-ט 39. ישוע בא לא כדי לשפוט, אלא לתת חיים. בשל העובדה עצמה שהוא בא, אלו שדוחים אותו נשפטים (השוו לפרק ג 18-21).

ח 16-18 הבעיה פה היא שוב הנושא של שני עדי הנדרשים לתיק משפטי (השוו לבמד' לה 30; דבר' יז 6; יט 15). ישוע, בשום מונחים מפקפקים, מאשר את האחדות שלו עם האב (השוו לפרק ז 29; יד 9). ראו נושא מיוחד: עדי ישוע בפרק א 8.

ח 16

**NASB (1970),
NJB, REB** "הוא אשר שלחני"

**NASB (1995),
NKJV, NRSV,
NIV** "האב אשר שלחני"

כמו שיש חוסר הסכמה בין שתי הגרסאות של ה-NASB, כך גם יש חוסר הסכמה בין UBS^{3,4}

1. UBS³ נתן ל-"אב" דירוג "C" (MS P^{39,66,75}, א², B, T, L, W)

2. UBS⁴ נתן ל-"אב" דירוג "A" (MSS א^{*}, D, וכמה גרסאות לטיניות וסוריות עתיקות משמיטים את זה)

ישוע אף פעם לא לבד! האב תמיד איתו (השוו לפסוקים 16, 29; טז 32), מלבד אולי על הצלב (השוו למרק'

טו 34).

השמחה והשלמות של ההתחברות הם המהות של הישועה. המטרה של הבריאה הייתה שלא להיה משהו לנהל חברות איתו, אז הוא (כלומר ישוע, השוו ליוחן א 3; קור"א ח 6; קול"א 16; עבר' א 2) ברא אותם בצלמו ובדמותו של יהוה (השוו לברא' א 26, 27). איבוד החברות הזאת הוא העונש של החטא. שיקום החברות היא המטרה של שליחותו של ישוע!

ח 19 "איפה אביך" הם עדיין הבינו את ישוע ברמה פיזית מילולית. הדעה המוקדמת והמחשבות הגאוותניות שלהם היו סגורות לאמת (השוו לפסוק 27). חוסר הבנה זו היא מאפיין ספרותי של בשורת יוחן.

■ **"אלו הכרתם אותי, גם את אבי הייתם מכירים"** זהו משפט תנאי מדגם שני. לעתים קרובות הוא נקרא "מנוגד לעובדות". "אלו הכרתם אותי, ואתם לא, אז הייתם מכירים גם את אבי, שאתם לא." מוטיב זה חוזר על עצמו מפרק ה 37, ראו הערה מלאה בפרק ז 28. זה קשה לתאר את בשורת יוחן בקווים כלליים מכיון שהיא כמו דפוסים החוזרים על עצמם או סימפניה של מנגינות החוזרות על עצמן.

ח 20 "(הוא) דבר בלשכת האוצר" פסוק זה הוא ככל הנראה הערה עריכתית נוספת מעדי ראה. לשכת האוצר לא היתה מבנה נפרד. המסורת הרבנית (שקלים ו) אומרת שהיו שלושה-עשר מכלים בצורת שופר, אשר כל אחד מהם סומן למטרה מסוימת, והם נמצאו בחצר הנשים (השוו למרקוס יב 41), היכן שהמנורות העצומות הודלקו בזמן חג הסוכות.

■ **"טָרַם הַגִּיעָה שְׁעָתוֹ"** ראו הערה בפרק ב 4.

יוחן ח 21-30 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

²¹ הוסיף ישוע ואמר להם: "אני הולך ואתם תחפשו אותי, ברם בחטאתכם תמותו. אל אשר אני הולך אינכם יכולים לבוא." ²² הם אמרו: "האם יִהְרַג אֶת עַצְמוֹ, שֶׁהִי הוּא אֹמֵר 'אֵל אֲשֶׁר אֲנִי הוֹלֵךְ אִינְכֶם יְכוּלִים לְבוֹא'?" ²³ אמר להם: "אתם מלמטה; אני מלמעלה. אתם מן העולם הזה; אני אינני מן העולם הזה. ²⁴ לכן אמרתי לכם שתמותו בחטאיכם; שכן אם אינכם מאמינים כי אני הוא, מות תמותו בחטאיכם." ²⁵ שאלו אותו: "מי אתה?" השיב להם ישוע: "מה שאני מדבר אליכם גם מראשית. ²⁶ רבות יש לי לדבר עליכם ולשפט, אבל שולחי אמת ואני את אשר שמעתי ממנו, זאת אני מדבר אל העולם." ²⁷ הם לא הבינו שדבר אליהם על האב. ²⁸ אמר להם ישוע: "כאשר תרימו את בן-האדם אז תדעו כי אני הוא וכי אינני עושה דבר מתוך עצמי, אלא על-פי מה שלמדני אבי — את זאת אני מדבר. ²⁹ ושולחי הריהו אתי. הוא לא עזבני לבדי, כי את הטוב בעיניו אני עושה תמיד." ³⁰ כשאמר את הדברים האלה האמינו בו רבים.

ח 21-22 "אל אשר אני הולך אינכם יכולים לבוא... האם יִהְרַג אֶת עַצְמוֹ" השאלה בפסוק 22 מצפה לתשובה "לא." זה ברור מההקשר שלמרות שהם הבינו לא נכון את הצהרתו (השוו לפרק ז 34-36), הם קישרו אותה למותו. אנחנו לומדים מכתביו של יוספוס שהתאבדות הרשיעה את האדם לחלקים הכי נמוכים של השאול. השאלה שלהם מראה ככל הנראה שהם חשבו ששם ישוע צריך להיות.

ח 21 "בַּחֲטָאֵתְכֶם תָּמוּתוּ" באופן מילולי זה אומר "בחטא שלכם, אתם תמותו." המונח "חטא" הוא בגוף יחיד בפסוק 21 ובגוף רבים בפסוק 24. זה מתייחס בעיקר לדחייה שלהם של ישוע כמשיח (השוו לפסוק 24). זהו אכן החטא הבלתי נסלח של הבשורות הסינופטיות. המנהיגים שלהם דוחים את ישוע לנוכח האור הגדול שמגיע מדבריו וניסו. ראו את ההערות הבאות מפרשנותי לספר מרקוס.

מרקוס ג 39 "הַמְגִדֶּף אֶת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ" חייבים להבין את הקטע הזה בהתאם לרקעו ההיסטורי שלפני חג-השבועות. נעשה בו שימוש במובן של אמת האלוהים הנדחית. הלימוד של פסוק זה נקרא לעתים קרובות "החטא הבלתי-נסלח". חייבים לפרש אותו לאור הקריטריונים הבאים:

1. ההבחנה בתנ"ך בין חטא שנעשה "במכוון" לבין חטא "בשגגה", (השוו לבמדבר טו 27-31)
2. חוסר האמונה של משפחתו של ישוע בניגוד לחוסר האמונה של הפרושים בהקשר זה
3. הצהרות הסליחה בפסוק 28
4. ההבדל בין המקבילות בבשורות, במיוחד השינוי של "בן האדם" (השוו למתי יב 32; לוקס יב 10) ל-"בני אדם", (השוו למתי יב 31; מרקוס ג 28).

לאור הקריטריונים הללו, חטא זה נעשה על-ידי אלו, שבנוכחות אור והבנה גדולים, עדיין דוחים את ישוע כאמצעי אלוהים להתגלות וישועה. הם הופכים את אור הבשורה לחושך השטן (השוו למרקוס ג 30). הם דוחים את המשיכה והתוכחה של הרוח (השוו ליוחן ו 44, 65). החטא הבלתי נסלח הוא דחייה של אלוהים בשל מעשה או מילה אחת, אלא דחייה מתמשכת של אלוהים במשיח על-ידי חוסר אמונה מכוון (לדוגמא, הסופרים והפרושים).

חטא זה יכול להיעשות רק על-ידי אלו שנחשפו לבשורה. אלו ששמעו את המסר על ישוע בבירור הם אלו שהכי אחראים לדחייתו. זה נכון במיוחד בתרבויות המודרניות שיש להן חשיפה מתמדת לבשורה, אך דוחות את ישוע (לדוגמא, אמריקה, התרבות המערבית).

ח 23 "אתם מלמטה; אני מלמעלה" זאת דוגמא נוספת לדואליזם האנכי של יוחנן (כלומר, מתחת מול מעל, השוו לפרק ז 35-36; יח 36).

הניגודיות של יוחנן בין ישוע שהוא מלמעלה והיהודים שהם מלמטה, יוצרת דואליזם שהוא מיוחד בין הבשורות. הבשורות הסינופטיות (מתי, מרקוס, לוקס) מנגדות את שני העידנים היהודים, העידן הנוכחי הרע והעידן העתידי של צדקה. הבדל זה מתואר במונחים של דואליזם אופקי מול דואליזם אנכי. האם ישוע לימד את שניהם במסגרות שונות? יתכן שהסינופטיות תיעדו את הלימוד הפומבי של ישוע בזמן שיוחנן תיעד את הלימוד האישי לתלמידים.

▣ **"אתם מן העולם הזה"** העולם שוק בכוחו של הרע (השוו לקור"ב ד 4; אפס' ב 2; ויוח"א ה 19). עבור המילה עולם (*kosmos*) ראו נושא מיוחד בפרק יד 17.

ח 24 "אם אינכם" זהו משפט תנאי מדגם שלישי המציין פעולה פוטנציאלית.

▣

NASB, NKJV	"מאמינים כי אני הוא"
NRSV, JB	"מאמינים כי אני הוא"
TEV	"מאמינים כי 'איה אשר אהיה'"
NJB	"מאמינים כי אני הוא"

זוהי אחת מההצהרות הכי חזקות של המודעות העצמית של ישוע בנוגע לטבעו האלוהי (או שיתכן שבהקשר זה "המשיח" הוא העניין הנוגע). הוא משתמש בתואר התנ"כי עבור יהוה (כלומר, "אני הוא" של שמות ג 14). הצהרה זו שונה מהצהרות "אני הוא" המפורסמות ביוחנן. אין לה נשוא (השוו לפרק ד 26; ו 20; ח 24, 25, 58; יג 19; יח 5, 6, 8). ראו נושא מיוחד: השימוש של יוחנן בפועל "להאמין" בפרק ב 23.

ח 25 "מי אתה" הרשויות היהודיות חיפשו עילה חוקית כדי להאשים את ישוע בחילול השם (השוו למתי כו 57-68; מרק' יד 53-65)! הם רצו אותו מת. הם לא חיפשו מידע אלא הזדמנות להרשיע. ישוע מגלה את עצמו בבירור בספר יוחנן (לא כמו בסינופטיות)! דבריו (לדוגמא, פס 24) ומעשיו (לדוגמא, הריפוי בשבת) מראים בבירור את סמכותו.

▣

NASB	"מה שאמרתי לכם מראשית"
NKJV	"ממש מה שאמרתי לכם מראשית"
NRSV	"למה אני מדבר אתכם בכלל"
TEV	"מה שאמרתי לכם ממש מראשית"
NJB	"מה שאמרתי לכם מההתחלה"

במקור לכתב-היד היווני לא היו רווחים בין המילים. לפיכך, ניתן להפריד את האותיות היווניות במקומות שונים כדי ליצור מילים שמתאימות להקשר. הגיוון בתרגומים לא קשור לשוני בכתב-היד, אלא לחלוקת המילים. הנה האפשרויות.

1. *hote* - אמרתי לכם מראשית (NASB, NKJV, TEV, NJB, NIV)

2. *ho ti* כניב סמנטי של קריאה - שאני מדבר אליכם בכלל (NRSV, הערת שוליים ב TEV)

זה ככל הנראה אחד ממשחקי המילים של יוחנן, שהמונח "ראשית" שנעשה בו שימוש בתרגום השבעים של בראשית א 1 (הבריאה), מופיע גם ביוחנן א 1 (השירות שלו). ישוע הוא "מראשית" והוא אמר להם את זה לאורך כל הדרך על-ידי מילים ומעשים!

ח 26-27 נושאים אלו חוזרים על עצמם בספר יוחנן במטרה להדגיש.

1. האב שלח אותי (השוו לפרק ג 17, 34; ד 34; ה 36, 38; ו 29, 44, 57; ז 28-29; ח 16, 26, 42; י 36; יא 42; יב 49; יד 24; טו 21; יז 3, 18, 21, 23, 25; כ 21)
2. האב הוא אמת (השוו לפרק ג 33; ז 28)
3. הלימוד של ישוע הוא מהאב (השוו לפרק ג 11; ז 16-17; ח 26, 28, 40; יב 49; יד 24; טו 15)
4. ישוע מגלה את האב (השוו לפרק א 18; ח 26-29; יב 49-50; יד 7, 9)

▣ **"העולם"** ראו הערה בפרק א 10.

ח 27 הערה עריכתית נוספת של המחבר. אם הם היו מבינים את השפה המטאפורית והסמלית הברורה שלו, הם, כמו יהודים אחרים, היו מנסים להרוג אותו (השוו לפרק ה 18; ח 59; י 33). הטענות שלו לא היו כל-כך חבויות!

ח 28 "כֹּאשֶׁר תְּרִימוּ אֶת בֶּן-הָאָדָם" זוהי רמיזה תנכ"ית לבמדבר כא 4-9, אשר נידונה ביוחן ג 14. למונח זה, כמו מונחים רבים בספר יוחן, יש משמעות כפולה. זה יכול להתייחס ל-"תרימו" על הצלב (השוו לפרק ג 14; יב 32, 34), אך לעתים קרובות משתמשים במונח זה במובן של "לרומם", כמו במה"ש ב 33, ה 31; פיל' ב 9. ישוע ידע שהוא בא למות (השוו למרק' י 45).

▣ **"בֶּן-הָאָדָם"** זהו התואר שישוע בחר להשתמש בו מכיוון שלא היו לו משמעויות צבאיות או לאומיות בקרב היהדות הרבנית. ישוע בחר את התואר הזה מכיוון שהוא מתקשר גם למושג של האנושיות (השוו ליחז' ב 1; תהל' ח 4) וגם לאלוהיות (השוו לדניאל ז 13).

▣ **"אֲז תִּדְעוּ כִּי אֲנִי הוּא"** אפילו התלמידים (ומשפחתו) לא לגמרי הבינו עד (השוו לפרק ז 39) אחרי חג השבועות! הרוח בא עם כוח פוקח-עיניים עבור כל אלו שהיו להם עיניים ואוזניים רוחניות! עבור ההצהרה הדקדוקית המיוחדת "אני הוא" ראו את ההערה בפסוק 24. הם ידעו

1. מי הוא (כלומר, המשיח)
2. שהוא מגלה את האב (השוו לפרק ה 19-20)
3. שהוא והאב הם אחד (פסוק 29)

ח 29 "הוא לא עזבני לבדי" ההתחברות של ישוע עם האב תמכה בו (השוו לפרק ח 16; טז 32). זאת הסיבה ששירת ההתחברות על הצלב היתה כה קשה עבורו (השוו למרק' טו 34).

ח 30 "הָאֱמִינוּ בּוֹ רַבִּים" ישנו מרחב פעולה גדול בשימוש במילה "האמינו" בקטע זה. נראה שהיא מתייחסת לאמונה רדודה אצל חלק מהשומעים (השוו למתי יג; מרק' ד). הם היו מוכנים להודות שהוא היה המשיח בהתבסס על ההבנה שלהם למה שזה התכוון. ההקשר של פרק ח 30-58 מראה בבירור שהם לא היו מאמינים אמתיים (השוו לפרק ב 25-23). בספר יוחן ישנן מספר רמות של אמונה, ולא כולן מובילות לישועה. ראו נושא מיוחד בפרק ב 23.

יוחן ח 31-33 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
31 אָמַר יֵשׁוּעַ אֶל הַפְּרוֹשִׁים שֶׁהָאֱמִינוּ בּוֹ: "אִם תַּעֲמְדוּ בְּדַבְרִי, תִּלְמִידֵי אַתֶּם בְּאֵמַת; ³²וְתִדְעוּ אֶת הָאֵמַת וְהָאֵמַת תִּשְׁחַר אֶתְכֶם." ³³הִשִּׁיבוּ לוֹ: "זָרַע אֲבָרְהָם אֲנַחְנוּ וּמַעֲוֹלָם לֹא הֵינּוּ מְשַׁעְבְּדִים לְאִישׁ. מִדּוּעַ אַתָּה אֹמֵר 'בְּנֵי חוּרִין תִּהְיֶי?'"

ח 31 "אם תעמדו" זהו משפט תנאי מדגם שלישי המציין פעולה פוטנציאלית. דגש זה על אמונה מתמשכת מובע בבירור גם ביוחן טו. זהו האלמנט החסר בהכרזת הבשורה האוונגליסטית. צריכים להאמין (השוו לפרק ה 24), לציית ולעמוד בדבר. ראה נושא מיוחד: עמידה ביוח"א ב 10.

נושא מיוחד: הצורך להתמיד
SPECIAL TOPIC THE NEED TO PERSEVERE

הדוקטרינות של הכתובים הקשורות לחיים המשיחיים קשות להסבר מכיוון שהן מוצגות בזוגות דיאלקטיים מזרחיים טיפוסיים. זוגות אלו נראים מנוגדים, אך שניהם מבוססות על הכתובים. משיחיים מערביים נוטים לבחור אמת אחת ולהתעלם או להמעיט בערכה של האמת השנייה. תנו לי להדגים.

- א. האם הישועה היא החלטה ראשונית לבטוח במשיח או התחייבות של תלמידות לכל החיים?
- ב. האם הישועה היא בחירת חסד של אלוהים ריבון או תגובה אנושית של אמונה וחזרה בתשובה להצעה אלוהית?
- ג. האם הישועה, ברגע שמקבלים אותה, בלתי ניתנת לאיבוד, או שיש צורך בהתמדה מתמשכת? הנושא של ההתמדה היה נושא פולמוסי במהלך ההיסטוריה של הקהילה. הבעיה מתחילה עם קטעים שנראים לכאורה סותרים בברית החדשה:

- א. טקסטים על ביטחון
 1. הצהרות של ישוע (יוח' ו 37; י 28-29)
 2. הצהרות של שאול (רומ' ח 39-35; אפס' א 13; ב 5, 8-9; פיל' א 6; ב 13; תסל"ב ג 3; טימ"ב א 12; ד 18)
 3. הצהרות של פטרוס (פטר"א א 4-5)
- ב. טקסטים על הצורך להתמיד
 1. הצהרות של ישוע (מתי י 22; יג 1-9, 24-30; כד 13; מרק' יג 13; יוח' ח 31; טו 4-10; התג' ב 7, 17, 26; ג 5, 12, 21)
 2. הצהרות של שאול (רומים יא 22; א קורינתים טו 2; ב קורינתים יג 5; גלטים א 6; ג 4; ה 4; ו 9; פיליפים ב 12; ג 18-20; קולוסים א 23; ב טימו ג 2)
 3. הצהרות של מחבר האיגרת אל העברים (ב 1; ג 6, 14; ד 14; ו 11)

4. הצהרות של יוחנן (יוח"א ב 6; יוח"ב ט)

5. הצהרת האב (התג' כא 7)

הישועה שבכתובים נובעת מהאהבה, הרחמים והחסד של האל הריבון בעל שלוש הישויות. אף אדם לא יכול להיושע ללא היוזמה של הרוח (ראו יוחנן ו 44, 65). האלוהות באה תחילה וקובעת את האג'נדה, אבל דורשת שבני האדם חייבים להגיב באמונה וחזרה בתשובה, גם בהתחלה וגם באופן מתמשך. אלוהים פועל עם בני האדם במערכת יחסים המבוססת על ברית. ישנן זכויות וגם התחייבויות. הישועה מוצעת לכל בני האדם. מותו של ישוע טיפל בבעיית החטא של הבריאה הנפולה. אלוהים סיפק דרך ורוצה שכל אלו אשר נבראו בצלמו יגיבו לאהבתו ואספקתו בישוע.

אם ברצונכם לקרוא עוד על הנושא מנקודת מבט שהיא לא קלוויניסטית, ראו

1. Dale Moody, *The Word of Truth*, Eerdmans, 1981 (pp. 348-365)

2. Howard Marshall, *Kept by the Power of God*, Bethany Fellowship, 1969

3. Robert Shank, *Life in the Son*, Westcott, 1961

כתיבי הקודש מתייחסים לשתי בעיות שונות בתחום הזה: (1) שימוש בביטחון כרישיון לחיות חיים חסרי פרי, חיים אנוכיים, ו (2) עידוד אלו שמתקשים עם שירות וחטא אישי. הבעיה היא שקבוצות לא נכונות לוקחות מסר לא נכון ובונות שיטות תיאולוגיות על קטעים מוגבלים בכתובים. חלק מהמשיחיים צריכים נושאות את המסר של הביטחון, בזמן שאחרים צריכים את האזהרות! לאיזו קבוצה אתה שייך?

■ **"בְּדַבְרֵי, תִּלְמִידֵי אֲתֶם בְּאֵמֶת"** ישוע הדגיש אורח חיים של ציות (למצוותיו, השוו לפסוקים 51, 52, 55; יד 15, 21, 23, 24; טו 10, 20; יז 6; לוקס ו 46; יוח"ב 9). במובן מסוים פסוק זה משקף את קריאת שמע, מילה עברית שמשמעותה היא "לשמע על מנת לעשות" (ראו דבר' ו 4-6).

ח 32 "אתם) תדעו" נעשה פה שימוש במובן התנ"כי של "לדעת", מה שמתייחס ל-"מערכת יחסים אישית", ולא במובן של "אמת קוגניטיבית" (השוו לברא' ד 1; ירמ' א 5). האמת היא אדם! פסוק זה, שלעתים כל-כך קרובות נמצא על מוסדות לימוד, לא מתייחס לידע אנושי שנצבר. הלה הוכיח שהוא מפלג וקושר, לא משחרר את בני האדם. ה-"אמת" שמדובר עליה פה היא הבשורה והאישיות של ישוע המשיח. לא קיימת אמת, שלום או תקווה פרט אליו.

ח 32, 40, 44, 45, 46 "האמת" זהו נושא המפתח של ההקשר. למונח זה ישנן שתי קונוטציות.

1. אמינות

2. אמת מול שקר

שתי הקונוטציות נכונות לגבי חייו ושירותו של ישוע. הוא גם התוכן וגם המטרה של הבשורה. האמת היא בעיקרה אדם! ישוע מגלה את האב האישי. פסוק זה לעתים קרובות מוצא מהקשרו ונעשה בו שימוש במסגרות חינוכיות. עובדות, אפילו עובדות אמיתיות, אפילו הרבה עובדות אמיתיות, לא משחררות אף אחד (השוו לקהלת א 18). ראו נושא מיוחד על האמת בפרק ו 55 ו-ז 3.

ח 32 "תשחרר אתכם" המאמינים חופשיים מלגליזם (ניסיון להיושע על-ידי מעשים טובים. המתרגם), טקסיות ודת המבוססת על ביצועים אנושיים. למרות זאת, מאמינים חופשיים כובלים את עצמם למען הבשורה (השוו לרומ' יד 1 - טו 6; קור"א ח-י).

ח 33 "זרע אברהם אֵנָּה וּמַעֲוֹלָם לֹא הֵינּוּ מְשַׁעֲבָדִים לְאִישׁ" זה מדעים עד כמה גאוה גזעית יכולה לעזור. מה לגבי מצרים, אשור, בבל, פרס, יוון ורומא?

יוחנן ח 34-38 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

³⁴עֵנָּה לָהֶם יִשׁוּעַ: "אֲמֵן אֲמֵן אֲנִי אֹמֵר לָכֶם, כֹּל עוֹשֶׂה חֲטָא עֲבָד הוּא לְחֲטָא. ³⁵וְאֵין הָעֶבֶד שׁוֹכֵן בְּבֵית לְעוֹלָם; הֵבֵן שׁוֹכֵן לְעוֹלָם. ³⁶לָכֵן אִם הֵבֵן מְשַׁחֵר אֶתְכֶם, בְּאֵמֶת בְּנֵי חוֹרִין תִּהְיוּ. ³⁷אֲנִי יוֹדֵעַ שְׁזָרַע אֲבְרָהָם אֲתֶם. וְאֹלָם מִבְּקָשִׁים אֲתֶם לְהַרְג אֹתִי, כִּי אֵין לְדַבְרֵי מִקוֹם בְּקִרְבְּכֶם. ³⁸אֲנִי מְדַבֵּר אֶת אֲשֶׁר רָאִיתִי אֶצֶל הָאָב; אֲתֶם עוֹשִׂים מֵה שְׁשָׁמַעְתֶּם אֶצֶל אֲבִיכֶם."

ח 34 "כל עושה חטא עבד הוא לחטא" ישוע ניסה להדריך אותם אל המציאות הרוחנית העומדת מאחורי הביטוי הקודם "תשחרר אתכם" בפסוק 32, ביטוי שההצהרה בפסוק 33 מראה שהם לא הבינו. הצהרה זו קשורה להאשמות החזקות של ישוע בפסוקים 21 ו-24. התוכחות שלו כלפי תלמידי השוליים הללו נשלמות בפסוקים 44-47.

כפי Frank Staggs מציין בספר *New Testament Theology*, "האירוניה של צרת האדם היא שהעבדות

היא התוצאה של נסיונו להיות חופשי" (עמ' 32).

הפועל פה הוא בבינוני פועל פעיל בזמן הווה (PRESENT ACTIVE PARTICIPLE), "עושה", מה שמציין

חטא מתמשך. חטא מתמשך הוא עדות לכך שהאדם לא "יודע" את האמת (ישוע). אותה אמת מבטאת בשימוש בזמן

הווה בפועל "לחטוא" ביוח"א ג 6, 9!

השאלה היא, "האם מאמינים עדיין חוטאים?" התשובה חיבת להיות "כן" (השוו לרומ' ז; יוח"א). משיחיים מתמודדים עם חטא, אך האובדים מתהללים בו ולא מכירים בו!
NET Bible (עמ' 1921 #21) מוסיפה הערה טובה שהחטא ההקשרי בספר יוחנן הוא "חוסר אמונה" (החטא הבלתי נסלח). זה לא הקשר אתי אלא "הקשר של אמונה שמובילה לישועה". "החטא" ביוח"א הוא גם חוסר אמונה (חטא שמוביל למוות)!

ח 35 פסוק זה לא מתקשר ישירות לפסוק 34, אלא לפסוק 36. ישוע, ולא משה של היהדות הרבנית, הוא הבן האמיתי (ראו עבר' א 2; ג 6; ה 8; ז 28). רק אמונה בו, ולא קיום חוקים וטקסים אינסופיים, יכולה לשחרר (השוו לפס' 32).

□ "לעולם" ראו נושא מיוחד בפרק ו 58.

ח 36 "אם" זהו משפט תנאי מדגם שלישי המציין פעולה פוטנציאלית.

ח 37 "ואולם מבקשים אתם להרג אותי" (השוו לפרק ה 18; ז 1, 19; ח 37, 40; יא 53).

□ "כי אין לדברי מקום בקרבכם" ניתן להבין את הביטוי הזה במספר מובנים. *The Bible in Twenty Six Translations* הוא עזר מועיל ללימוד.

1. "כי לדברי אין מסלול חופשי בכם" - American Standard Version

2. "אינו מתקדם בכם" - *The New Testament* מאת Henry Alford

3. "אינו עושה התקדמות בקרבכם" - *The New Testament: A New Translation* מאת James Moffatt

4. "אינו מוצא מקום בכם" - *The Emphasized New Testament: A New Translation* מאת J. B. Rotherham

5. "מכיוון שדברי לא מוצאים מקום בלבכם" - *The Four Gospels* מאת E. V. Rieu

שוב, הבעיה היא קבלת או אי-קבלת הבשורה. זאת סוגיה של ישועה, לא התקדמות מוסרית.

ח 38 "את אשר ראיתי" זהו חיווי פעיל שהושלם (PERFECT ACTIVE INDICATIVE) שמתקשר לקיום הקדום של ישוע וההתחברות הנוכחית עם האב (השוו לפסוקים 40, 42).

□ "אתם עושים מה ששמעתם אצל אביכם" האזכור הראשון של "אב" יכול להיות התייחסות למסורת היהודית (השוו לישע' כט 13). אף על פי כן, בפסוקים 41-44 הנושא מתייחס לישוע. המעשים, המניעים והמילים שלהם שלכאורה תומכים ב-"משה", מראים בבירור את המגמה הרחנית שלהם. בני אדם לא (ואינם יכולים) יוזמים בעולם הרחני. יש שני מקורות השפעה (לא דואליזם) - אלוהים/המשיח/הרוח או השטן/ושלו! הדרך בה משהו מגיב לבשורה (השוו לפרק 12; ג 16; י 18-1; יד 6) חושפת את המגמה הרחנית!

ישנן מספר אפשרויות טקסטואליות לביטוי זה.

1. שתי ההתייחסויות ל-"אב" יכולות להתייחס ליהוה (בלי כינוי הגוף "שלכם")

2. הפועל הוא ציווי, ולא חיווי

(ראו את Bruce M. Metzger, *A Textual Commentary on the Greek New Testament*, עמ' 225).

יוחנן ח 39-47 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

³⁹ השיבו ואמרו לו: "אברהם הוא אבינו." אמר להם ישוע: "אם בני אברהם אתם, עשו כמעשי אברהם; ⁴⁰אלא שקעת אתם רוצים להרג אותי, איש שדבר אליכם את האמת אשר שמעתי אצל האב. זאת לא עשה אברהם. ⁴¹אתם עושים את מעשי אביכם." אמרו לו: "לא ילדי זנונים אנחנו. יש לנו אב אחד — האלהים." ⁴²השיב להם ישוע: "אלו אלהים היה אביכם, הייתם אוהבים אותי, שכן אני מאת האלהים יצאתי ובאתי. הן לא מעצמי באתי; הוא שלחני. ⁴³מדוע אינכם מבינים את דבורי? מפני שאינכם יכולים לשמע את דברי. ⁴⁴אתם מאביכם השטן ואת מאוני אביכם חפצים אתם לעשות. הוא רוצח היה מראשית ובאמת לא עמד, כי אין אמת בו. מדי דברו שקר, מתוך ישותו שלו ידבר, כי שקרן הוא ואבי השקר. ⁴⁵ואני, כי אומר אני את האמת, אין אתם מאמינים לי. ⁴⁶מי מקם על עוון יוכיחני? ואם דובר אמת אני, למה אין אתם מאמינים לי? ⁴⁷זה אשר מאת האלהים שומע את דברי אלהים. אתם אינכם שומעים, כי אינכם מאת האלהים."

ח 39 "אברהם הוא אבינו" ישוע מאשר את שושלתם הפיזית מאברהם, אך מצביע על כך שהיו להם מאפיינים משפחתיים של השטן (השוו לפסוקים 38, 44). מערכת יחסים אישית המבוססת על אמונה, ולא זהות גזעית, היא שנתנה ליהודים שלום עם אלוהים (השוו לדבר' ו 5, 13; רומ' ב 28-29; ט 6).

□ "אם" בצורתו, זהו משפט תנאי מדגם ראשון (ברישא - חיווי פעיל בזמן הווה עם *ei*), אך הוא יכול גם לתפקד כמשפט תנאי מדגם שני (השוו לפסוקים 19 ו-42). הגרסאות של כתב-היד היווני ניסו להסיר את צורת התנאי המעורבת הזאת על-ידי שינוי הפועל הראשון ל-IMPERFECT. בדרך זו הקריאה תהיה "אם הייתם ילדי אברהם,

משהו שאתם לא, אז הייתם עושים מה שאברהם עשה, אבל אתם לא. "UBS⁴ נותן לצורת התנאי המעורבת דירוג "B" (כמעט וודאי).

40 "איש" ישוע הבין את עצמו לא רק כנציגו של יהוה, שווה ערך במהות האלוהית ליהוה, אלא גם כאדם אמתי. טענה זו מפריכה את טענת מורי השקר הגנוסטיים שקיים דואליזם נצחי בין דברים רוחניים ופיזיים (השוו ליוח"א א 4-1; ד 4-1).

נושא מיוחד: גנוסטיקה SPECIAL TOPIC GNOSTICISM

- א. רוב הידע שיש לנו לגבי כפירה זו בא מכתבים גנוסטיים של המאה השנייה. אף על פי כן, הרעיונות שלה היו נוכחים במאה הראשונה (מגילות ים המלח) וכתביו של יוחנן השליח.
- ב. הבעיות באפסוס (טימ"א), כרתים (טיטוס) וקולוסה (קול) היו בן-כלאיים של גנוסטיות בשלביה ההתחלתיים ויהדות לגליסטית.
- ג. כמה עקרונות של גנוסטיקה ולנטיניזנית וקרניתיזנית של המאה השנייה.
1. החומר והרוח שניהם אינסופיים (דואליזם אונתולוגי). החומר הוא רע, הרוח טובה. אלוהים, שהוא רוח, אינו יכול להיות בקשר ישיר בעיצוב חומר רע.
 2. ישנן השתפכיות (eons או רמות מלאכיות) בין אלוהים לחומר. ההשתפכות האחרונה או הכי נמוכה היתה יהוה של התנ"ך, אשר יצר את היקום (kosmos).
 3. ישוע היה השתפכות, כמו יהוה, אך גבוה יותר בסולם, קרוב יותר לאלוהים האמיתי. חלק שמו אותו כגבוה ביותר, אך עדיין פחות מאלוהים ובוודאי שלא אל שלבש בשר (השוו ליוח"א א 14). מכיון שהחומר הוא רע, ישוע לא היה יכול להיות בגוף אנושי ועדיין להיות אלוהי. נראה שהוא היה אדם, אך לאמיתו של דבר הוא היה רק רוח (השוו ליוח"א א 3-1; ד 6-1).
 4. הישועה ניתנה דרך אמונה בישוע ועוד ידע מיוחד, שהיה ידוע רק לאנשים מיוחדים. נדרש ידע (סמאות) כדי לעבור דרך ספירות שמימיות. לגליזם יהודי גם נדרש כדי להגיע לאלוהים.
- ד. מורי השקר הגנוסטיים דגלו בשתי מערכות אתיות מנוגדות.
1. עבור חלק, אורח החיים לא היה קשור בכלל לישועה. עבורם, הישועה והרוחניות היו עטופים בקרום אל תוך ידע סודי (סמאות) דרך הספירות המלאכיות (eons).
 2. עבור אחרים, אורח החיים היה הכרחי לישועה. בספר זה, מורי השקר שמו דגש על אורח חיים סגפני כעדות לישועה אמיתית (השוו לפרק ב 16-23).
 3. ספר עזר טוב הוא *The Nag Hammadi Library* מאת James M. Robinson ו-Richard Smith

41 ח

"לא נולדנו מזנות" NASB, NKJV
"לא ילדי זנונים אנחנו" NRSV
"אנחנו ילדים אמתיים" TEV
"לא נולדנו ממזרים" NJB

"יתכן שזה קשור להאשמה של פסוק 48 ("שומרני אתה"). נראה שהיהודים טענו שישוע היה בן ממזר, ולא יהודי טהור-גזע. מקורות רבניים מאוחרים יטענו שאביו של ישוע היה חייל רומי.

■ "יש לנו אב אחד — האֱלֹהִים" הצהרה זו משקפת את המונותאיזם המחמיר של התנ"ך (השוו לדבר' ד 35, 39; ו 4-5) המובע במונחים אבהיים (השוו לדבר' לב 6; ישע' א 2; סג 16; סד 8). זאת היתה הדילמה: ראשי היהודים הללו אישרו את האחדות של אלוהים (השוו לדבר' ו 4-5) ושציות לתורת משה הביא למערכת יחסים תקינה עם אלוהים (השוו לדבר' ו 3-1, 17, 24-25). ישוע בא בטענה שהוא אחד עם אלוהים! ישוע טען שעמידה תקינה עם אלוהים לא מבוססת על שמירת התורה, אלא על אמונה אישית בו. הבלבול וההסתייגות שלהם מובנים, אבל זה המקום בו התובנה של הרוח ומעשיו הגדולים של ישוע מביאים אמונה!

42 ח "אלו" זה משפט תנאי מדגם שני שנקרא "מנוגד לעובדות." "אם אלוהים היה אביכם, והוא לא, הייתם אוהבים אותי, ואתם לא" (השוו לפסוק 47).

43 ח "מפני שאינכם יכולים לשמע את דברי" זה מתייחס לקליטה והבנה רוחנית. לא היו להם אוזניים רוחניות (השוו לישע' ו 9-10; מתי יא 15; יג 9, 15-16, 43; מרק' ד 9, 23; ז 16; ח 18; לוקס ח 8; יד 35; מה"ש ז 51; כח 26-27).

44 ח "אתם מאביכם השטן" איזו הצהרה מזעזעת למנהיגים הדתיים של יומו (השוו לפסוק 47). הרעיון של מאפיינים משפחתיים משותפים מובע בביטוי העברי "בני..." (השוו למתי יג 38; מה"ש יג 10; יוח"א ג 8, 10). בעניין "השטן" ראו נושא מיוחד בפרק יב 31.

■ "רוצח היה מראשית" זה לא נועד לרמוז על הנצחיות של הרוע (כלומר, דואליזם כמו בדת הזורואסטרית), אלא זה משקף את הרעיון של הפיתוי הרוחני של אדם וחווה שנעשה על-ידי רוח שקרית ששכנה בנחש (השוו לבראשית ג). שימו לב ליגודיות המכוונת בין אלוהים שהוא אמת, לשטן!

ח 46 "מי מכם על עוון יוכיחני" בהקשר זה ההתייחסות היא לעדות שקר. השטן משקר, אך ישוע מדבר את האמת. ישוע מזמין את ראשי היהודים להפריך את טענותיו או לימודו, ולהוכיח שהוא דובר שקר! בהקשר זה נראה שהצהרה זו לא קשורה לחוסר החטא של ישוע כדוקטרינה תיאולוגית. בספר יוחנן "חטא" הוא יותר עקרון של רוע בעולם נפול כחלק מהמרד נגד אלוהים מאשר מעשה חטא מסוים. חטא הוא כל מה שישוע הוא לא! "החטא" האולטימטיבי הוא חוסר אמונה (השוו לפרק טז 9).

יוחנן ח 48-59 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
48 השיבו ואמרו אליו: "האם לא צדקנו באמרנו ששומרוני אתה וישד בך?" **49** ענה ישוע: "אני אין בי שד, אלא שמכבד אני את אבי ואתם בזים לי. **50** אני אינני מבקש את כבודי; יש אחד המבקש ושופט. **51** אמן אמן אני אומר לכם, אם ישמר איש את דברי לא יראה מות לעולם. **52** אמרו לו: "כעת נוכחנו לדעת שיש בך שד. אברהם מת, וכן גם הנביאים, ואתה אומר אם ישמר איש את דברי לא יטעם מות לעולם. **53** האם אתה גדול מאברהם אבינו שמת? גם הנביאים מתו. מה אתה עושה את עצמך?" **54** ענה ישוע: "אם אני נותן כבוד לעצמי, כבודי אין בו כלום. אבי, אשר אתם אומרים עליו 'הוא אלהינו', הוא המכבד אותי. **55** ואתם אינכם מכירים אותו, אבל אני מכיר אותו. אם אמר שאינני מכיר אותו אהיה שקרן כמוכם. ברם אני מכיר אותו ושומר את דברו. **56** אברהם אביכם שש לראות את יומי, ואכן ראה ושמח. **57** אמרו לו: "עדין אינך בן חמשים שנה ואת אברהם ראית?" **58** השיב להם ישוע: "אמן אמן אני אומר לכם, בטרום היות אברהם, אני הוא. **59** משום כך הרימו אבנים להשליך עליו, אלא שישוע הסתתר ויצא מבית המקדש."

ח 48 "שומרוני אתה וישד בך" ישנה אפשרות שהמשמעות ההקשרית האמתית משתקפת במילה הארמית שמתרגמת ביונית במונח "שומרוני", אשר משמעותה "שר השדים". ישוע דיבר ארמית. אם זה נכון אז זה תואם להאשמה התמידית של מנהיגי היהודים שכוחו של ישוע הגיע ממקור על-טבעי רע. זה גם יתכן שלהגיד שלמישהו היה שד, משמע שהוא שיקר (השוו לפסוק 52). להגיד שישוע היה שומרוני (השוו לפרק ד 9) או שהיה בו שד (השוו לפרק ז 20; ח 48, 49, 52; י 20, 21, ראו נושא מיוחד בפרק יב 31) היתה דרך להגיד שאין טעם להקשיב לו או להגיב למסר שלו. לפיכך, כמו "אברהם הוא אבינו", גם זה היה תירוץ נוסף לא להגיב לישוע או למסר שלו.

ח 49 לא ניתן להאמין באב ולא בבן (השוו ליוח"א ה 9-12); לא ניתן לדעת את האב ולא לכבד את הבן (השוו לפרק ה 23). למרות שהם שתי ישויות חיצוניות נפרדות, הם אחד (השוו לפרק י 30; יז 21-23).

ח 50 "כבודי" ראו הערה בפרק א 14.

ח 51, 52 "אם... אם" שניהם משפטי תנאי מדגם שלישי המציינים פעולה פוטנציאלית. שימו לב שהציות קשור לאמונה (ראו רשימה של טקסטים בפסוק 48).

■ **"לא יטעם מות לעולם"** זאת שלילה כפולה חזקה. ברור שזה מתייחס למוות רוחני (השוו לפסוקים 21, 24), לא מוות פיזי (השוו לפרק ה 24; ו 40, 47; יא 25-26). זה יכול להתייחס לפחד מהמוות (השוו לקור"א טו 54-57).

הרעיון של "מוות" (*thanatos*) מובע בכתובים בשלושה שלבים.
1. מוות רוחני, ברא' ב 17; ג 1-24; ישע' נט 2; רומ' ז 10-11; יעקב א 15 (מערכת היחסים עם אלוהים נשברת)
2. מוות פיזי, ברא' ג 4-5; ה (מערכת היחסים עם כוכב הלכת נשברת)
3. מוות נצחי, "המוות השני", התג' ב 11; כ 6, 14; כא 8 (מערכת היחסים השבורה עם אלוהים הופכת לתמידית)
המוות הוא ההפך מרצון אלוהים עבור בריאתו הנעלה (השוו לברא' א 26-27).

ח 52 זה מראה שהם לא הבינו נכון את הצהרתו של ישוע (השוו לפסוק 51). הם לקחו את זה לכיוון של החיים הפיזיים של אברהם והנביאים.

ח 53 שאלה זו מצפה לתשובה "לא". איזו הצהרה מפתיעה! אבל זה בדיוק מה שישוע טען.

1. הוא היה גדול מאברהם, פס 53
2. הוא היה גדול מיעקב, ד 12
3. הוא היה גדול מיונה, מתי יב 41; לוקס יא 32
4. הוא היה גדול מיוחנן המטביל, ה 36; לוקס ז 28
5. הוא היה גדול משלמה, מתי יב 42; לוקס יא 31

האיגרת אל העברים כולה מראה את העליונות של ישוע ממשה, של הברית החדשה מהברית הישנה (ראו את פרשנותי לאיגרת אל העברים בחינם באתר www.freebiblecommentary.org).

▣ **"מה אתה עושה את עצמך"** זאת בדיוק היתה הנקודה! ישוע מצהיר את המסקנה בבירור בפסוקים 54 ו-58 והם מנסים לסקול אותו על חילול השם (השוו לפסוק 59).

ח 54 "אם" עוד משפט תנאי מדגם שלישי המציין פעולה פוטנציאלית.

▣ **"מַכְבֵּד"** נעשה שימוש במילה פה במשמעות של כבוד (השוו לרומ' א 21; קור' א יב 26).

ח 55 "מְכִירִים... מְכִיר" המונח האנגלי (והעברי. המתרגם) מתרגם שני מונחים יוניים בפסוק זה, *ginōskō* ו-*oida*, אשר בהקשר זה נראים כמילים נרדפות (השוו לפרק ז 28-29). ישוע מכיר את האב ומגלה אותו לתלמידיו. העולם (אפילו היהודים) לא יודעים את האב (השוו לפרק א 10; ח 19, 55; טו 21; טז 3; יז 25).

ח 56 "אֲבְרָהָם אֲבִיכֶם" זאת הצהרה מפתיעה. ישוע מרחיק את עצמו "מהיהודים", "התורה" (השוו לפרק ח 17), "המקדש", ואפילו מאברהם. ישנו ניתוק ברור מהברית הישנה!

▣ **"שֵׁשׁ לְרֵאוֹת אֶת יוֹמִי"** זהו חיווי מדיום אאוריטי. כמה אברהם הבין לגבי המשיח? מספר תרגומים מתרגמים את זה בזמן עתיד. אפשרויות אלו נלקחו מ-*The Bible in Twenty-Six Translations*.

1. "צהל שהוא יראה" - *The Emphasized New Testament: A New Translation* מאת J. B. Rotherham

2. "שמח שהוא יזכה לראות את יומי" - Revised Standard Version

3. "היה נרא שמח על ההזדמנות לראות" - *The Berkeley Version of the New Testament* מאת Gerrit Verkuyl

4. "לראות את ביאתי" - *The New Testament: An American Translation* מאת Edgar J. Goodspeed

5. "היה שבע-רצון לדעת על יומי" - *The New Testament in the Language of Today* מאת William F. Beck

בנוסף, *The Analytical Greek Lexicon Revised* בעריכת Harold K. Moulton מונה את הפועל במשמעות "לחפוץ בלהט" בהתבסס על השימוש בתרגום השבעים (עמ' 2).

▣ **"רְאֵה וְשִׂמַח"** זה מתייחס לאחד משני דברים.

1. שאברהם, בזמן שחי, קיבל התגלות על המשיח (השוו לחזון עזרא ג 14)

2. שאברהם היה בחיים (בשמיים) והיה מודע לפועלו של המשיח בארץ (השוו לעבר' יא 13)

הנקודה המרכזית של הצהרת ישוע היתה שאבי האומה היהודית ציפה לעידן המשיחי בשמחה גדולה, אבל "הזרע" (דור) נוכחי סרבו להאמין ולשמוח! אברהם הוא אבי המאמינים (השוו לרומ' ב 28-29), לא חסרי האמונה!

ח 57 פעם נוספת שומעיו של ישוע לא הבינו את דבריו בגלל הדבקות במשמעות המילולית! יתכן שבלבול זה היה מכון! הם לא ראו מכיוון שהם לא רצו לראות או יתכן שלא יכלו לראות!

ח 58 "בְּטָרֶם הָיִית אֲבְרָהָם, אֲנִי הוּא" זה היה חילול השם עבור היהודים והם ניסו לסקול את ישוע (השוו לשמות ג 12, 14). הם הבינו לחלוטין את מה שהוא אמר, משמע שהוא אל בעל קיום נצחי (השוו לפרק ד 26; ו 20; ח 24, 28, 54-59; יג 19; יח 5, 6, 8).

ח 59 "(הם) הָרִימוּ אֲבָנִים לְהַשְׁלִיךְ עָלָיו" המילים של ישוע היו מאוד ברורות. הוא היה המשיח והוא היה אחד עם האב. אותם יהודים אשר בפסוק 31 נאמר ש-"האמינו בו", היו מוכנים כעת לסקול אותו על חילול השם (השוו לויק' כד 16). זה היה נורא קשה עבור אותם יהודים לקבל את המסר הקיצוני החדש של ישוע.

1. הוא לא נהג בדרך שהם ציפו מהמשיח לנהוג

2. הוא אתגר את תורתם שבעל-פה

3. הוא בלבד את המונותאיזם הקפדני שלהם

4. הוא טען שהשטן, ולא יהוה, הוא "אביהם"

האפשרויות היחידות הן או "לסקול" אותו או "לקבל" אותו! אין אפשרות אמצעית!

▣ **"ישוע הִסְתַּתֵּר וַיֵּצֵא מִבֵּית הַמִּקְדָּשׁ"** זה אחד מאותם פסוקים שגרם למפרשים לשער (ולוהוסיף מילים לטקסט היווני) האם

1. זה היה נס (השוו ללוקס ד 30 והתוספות הטקסטואליות שם)

2. ישוע נעלם בתוך הקהל מכיוון שהוא נראה כמו כל שאר היהודים שנכחו

היה לוח זמנים שמימי. ישוע ידע שהוא בא למות והוא ידע איך, מתי והיכן. "שעתו עדיין לא הגיעה!"

שאלות לדיון

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתם אחראים לפרש בעצמכם את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתם, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתם לא צריכים להשאיר את זה לפרשן.

שאלות לדיון אלו ניתנו כדי לעזור לכם לחשוב היטב על הנושאים הגדולים בחלק זה של הספר. הן נועדו להיות מעוררות חשיבה ולא סופיות.

1. האם יוחנן ז' 53 - ח' 11 הוא חלק מקורי מבשורת יוחנן? למה כן או למה לא?
2. מהו הרקע להצהרת ישוע "אני אור העולם"?
3. למה הפרושים כל-כך התנגדו לישוע?
4. הסבירו את השימוש של המונח "האמינו" בפסוק 30 לאור ההקשר בהמשך.

יוחנן ט

חלוקה של קטעים לפי תרגומים מודרניים

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
ריפוי איש שנולד עיוור ט 12-1	איש שנולד עיוור מקבל ראייה ט 12-1	ישוע מגלה את עצמו כאור החיים ט 12-1	ישוע מרפא איש הנולד עיוור ט 2-1	ריפוי האיש שנולד עיוור ט 5-1
ישוע, אור העולם	ישוע מגן על העדות של עצמו	ישוע, אור העולם	ישוע, אור העולם ט 5-3 ט 7-6 ט 8 ט 9 ט 9 ט 10 ט 11 ט 12 ט 12	ישוע, אור העולם ט 7-6 ט 12-8
הפרושים חוקרים את הריפוי	הפרושים מנדים את האיש שנרפא		הפרושים חוקרים את הריפוי	
ט 17-13	ט 34-13	ט 17-13	ט 15-13 ט 16 ט 16 ט 17 ט 17	ט 17-13
ט 23-18		ט 23-18	ט 19-18 ט 23-20	ט 18-23
ט 34-24		ט 34-24	ט 24 ט 25 ט 26 ט 27 ט 29-28 ט 33-30 ט 34	ט 34-24
עיוורון רחבי	ראייה אמיתית ועיוורון אמתי		עיוורון רחבי	
ט 39-35	ט 41-35	ט 41-35	ט 35 ט 36 ט 37 ט 38	ט 39-35

ט 41-30	ט 39	
	ט 40	ט 41-30
	ט 41	

מחזור קריאה שלישי

מעקב אחר כוונתו המקורית של המחבר ברמת הפסקה

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתם אחראים לפרש בעצמכם את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתם, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתם לא צריכים להשאיר את זה לפרשן.

קראו את הפרק ברציפות. זהו את הנושאים. השוו את חלוקת הנושאים שלכם עם חמשת התרגומים המודרניים. אין השראה בחלוקה לפסקאות, אבל זהו המפתח לעקוב אחר כוונתו המקורית של המחבר, שזה הלב של הפרשנות. לכל פסקה של נושא אחד ויחיד.

1. פסקה ראשונה

2. פסקה שנייה

3. פסקה שלישית

4. וכו'

תובנות בהקשר ליוחן ט 41-1

- ריפוי העיוור, נס שנעשה לעתים קרובות בשירותו של ישוע, בוצע באופן מפתיע על-ידי מספר טכניקות שונות.
- ריפוי העיוור היה את משיחי (השוו לישע' כט 18; לה 5; מב 7; מתי יא 5). החשיבות של מעשי הריפוי הללו נראית בהקשר המידי של הצהרת ישוע שהוא אור העולם (השוו לפרקים ח 12 ו-ט 5). היהודים רצו אות; הם קיבלו כמה! רק יהוה יכול לפקוח עיניים!
- פרק זה הוא משל שמציג את עיוורונו הפיזי של אדם ועיוורונו הרוחני של הפרושים (השוו לפסוקים 41-39; מתי ו 23).

לימוד מילים וביטויים

יוחן ט 12-1 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

¹ כְּאִשֶּׁר עֵבֶר בְּדַרְכּוֹ רָאָה אִישׁ עֹר מִיּוֹם הוֹלְדוֹ. ² שָׁאַלֹּ אֹתוֹ תַלְמִידָיו: "רִבִּי, מִי חֲטָא שֶׁהוּא נוֹלֵד עֹר? הוּא אֹר הוֹרִיּוֹ?" ³ עָנָה יֵשׁוּעַ: "לֹא הוּא חֲטָא וְלֹא הוֹרִיּוֹ; אֵין זֶה אֶלֶא כְּדִי שִׁיגְלוּ בּוֹ פְּעֻלֵי אֱלֹהִים. ⁴ עֲלִינוּ לַפְּעֹל אֶת פְּעֻלֵי שׁוֹלְחֵי כָל עוֹד יוֹם. יְבוֹא לִילָה וְאֵז לֹא יוּכַל אִישׁ לַפְּעֹל. ⁵ בְּעוֹדֵנִי בְּעוֹלָם אֲנִי אֹר הָעוֹלָם." ⁶ אַחֲרֵי אָמְרוּ זֹאת יָרַק עַל הָאֲדָמָה וְעָשָׂה טִיט מִן הָרֹק; מָרַח אֶת הַטִּיט עַל עֵינֵי הָעוֹר ⁷ וְאָמַר אֵלָיו: "לֵךְ וְרַחֵץ בְּבֵרֶכֶת הַשְּׁלוֹחַ" [שְׁפָרוּשׁוֹ שְׁלוֹחַ]. הֵלֵךְ וְרַחֵץ, וּבָא כְּשֶׁהוּא רוֹאֶה. ⁸ אָמְרוּ הַשִּׁכְנִים וְאוֹתָם הָאֲנָשִׁים שֶׁרְאוּהוּ קִדְּם לִכְן בְּהִיּוֹתוֹ קִבְּצוֹן: "הֲלֹא זֶה שֶׁיֵּשֵׁב וְקִבֵּץ נְדָבוֹת!" ⁹ אָלֶּה אָמְרוּ: "זֶה הוּא", וְאֶלֶּה אָמְרוּ: "לֹא, הוּא רַק דּוֹמֶה לוֹ." הוּא עֲצָמוֹ אָמַר: "אֲנִי הוּא." ¹⁰ לְפִיכֶךָ שָׁאַלֹּ אֹתוֹ: "אֵיךְ נִפְקַחוּ עֵינֶיךָ?" ¹¹ הִשִּׁיב לָהֶם וְאָמַר: "אִישׁ אֲשֶׁר שָׁמוּ יֵשׁוּעַ עָשָׂה טִיט, מָרַח עַל עֵינֵי וְאָמַר לִי, לֵךְ וְרַחֵץ בְּבֵרֶכֶת הַשְּׁלוֹחַ. הֲלֹכְתִי וְלֹאֲחֵר שְׁרַחֲצֵתִי רֵאִיתִי." ¹² שָׁאַלֹּ אֹתוֹ: "אֵיפֹה הוּא?" הִשִּׁיב: "אֵינְנִי יוֹדֵעַ."

ט 1 "עור מיזם הולדו" זאת הדוגמא היחידה של ריפוי מהסוג הזה. לא היתה אפשרות להונאה.

ט 2 "תלמידיו" זהו האזכור הראשון של תלמידיו מאז פרק ו. זה יכול להתייחס (1) לתלמידים מיהודה הנזכרים בפרק ז או (2) השנים-עשר.

▣ "מי חטא שהוא נולד עור? הוא או הוריו" שאלה זו יצרה דיונים תיאולוגיים רבים. אנחנו חייבים לפרש אותה במונחים של היהדות הקדומה, ולא דתות המזרח. ישנן מספר אפשרויות.

1. היא מתייחסת לחטאים שלפני הלידה, תיאוריה אשר הרבנים פיתחו מבראשית כה 22.
 2. היא מתייחסת לחטאי ההורים או אבות ישירים אשר השפיעו על הילד שטרם נולד (השוו לשמות כ 5; דבר' ה 9).
 3. היא מתייחסת למערכת היחסים בין חטא לחולי, אשר מאוד נפוצה בתיאולוגיה הרבנית (השוו ליעקב ה-16; 15; יוח' ה 14).
- אין לשאלה זו שום קשר לתיאולוגיה המחזורית במזרח של גלגול נשמות או מעגל הקרמה. המסגרת היא יהודית. עבור דיון טוב על הנושא ראו את ספרו של James W. Sire, *Scripture Twisting*, עמ' 127-144.

ט 3 פסוק זה נותן את תשובתו של ישוע לשאלת תלמידיו בפסוק 2. נרמזות כאן כמה אמיתות: (1) חטא וחולי לא מתקשרים באופן אוטומטי ו (2) קשיים לעתים קרובות מספקים הזדמנות לברכת אלוהים.

ט 4 "עלינו... שולחי (אותי)" זה מובן מאליו שאין התאמה בין כינוי הגוף הללו. מספר כתבי-יד יווניים שינו את האחד או האחר כדי להביא להתאמה דקדוקית. נראה שהם כן משקפים את העמדה התיאולוגית שכמו שישוע הוא אור העולם, כך גם עלינו לשקף את האור הזה בימינו (השוו למתי ה 14).

▣ **"יבוא לילה"** השוו עם פסוק 5 מראה בצורה ברורה שזה מטאפורי. הלילה יכול לייצג

1. את המשפט הקרב
2. תקופה של חלון הזדמנויות סגור
3. הדחייה והצליבה של ישוע

ט 5 "בְּעוֹדֵי בְּעוֹלָם" נראה שזה מתייחס לתקופה שבה ישוע לבש בשר, הזמן מבית-לחם עד לגלגתא/הר-הזיתים. ישוע היה כאן לזמן מוגבל. שומעיו חייבים להגיב עתה למסר שלו. ביטוי זה מקביל תיאולוגית לפסוק 4. ניתן לתהות כמה ה"אני הוא" מובע בהקשר כמו זה!

▣ **"אני אור העולם"** יוחנן משתמש לעתים קרובות ב-"אור" ו-"חושך" כמטאפורות למציאויות רוחניות. יתכן שישוע כ"אור העולם" (השוו לפרק א 4-5, 8-9; ג 17-21; ח 12; ט 5; יב 46) משקף השתמעות משיחית תנכ"ית (השוו לישע' מב 6; מט 6; נא 4; ס 1, 3). ראו הערה בפרק ח 12.

ט 6 "עֲשֵׂה טִיט מִן הַרוּק" הרוק היה תרופה יהודית ביתית. אסור היה להשתמש בו בשבת (השוו לפסוק 14). הבשורות מתעדות שלוש דוגמאות שבהן ישוע משתמש ברוק (השוו למרק' ז 33; ח 23; ופה). בכך שישוע השתמש בשיטת רפוי מקובלת ואפילו מצופה זו, הוא עודד פיסית את אמונת האיש העיוור, אך גם אתגר במכוון את המסורות והחוקים של הפרושים!

ט 7 "בְּרִכַּת הַשְּׁלוֹחַ" המשמעות של שלוח היא "האחד שנשלח". נעשה שימוש בברכה זו בטקס של חג סוכות.

▣ **"[שְׁפָרוּשׁוּ שְׁלוֹחַ]"** המונח "שלוח" היה קשור לעובדה שמי הברכה הזרמו ממעינות הגיחון, אשר היו מחוץ לחומות העיר ירושלים. הרבנים קישרו את המילה "שלוח" עם רמיזות משיחיות. זאת הערה עריכתית נוספת של המחבר.

▣ **"רְחֵץ"** זה היה מעשה אמונה. הוא פעל בהתאם לדבריו של ישוע! אף על פי כן, זאת עדיין לא הייתה "אמונה שמושיעה" (השוו לפסוקים 11, 17, 36, 38). זאת הייתה אמונה בתהליך. מבין כל הבשורות, הבשורה של יוחנן מראה "רמות" של אמונה. פרק ח מראה קבוצה "שהאמינה", אבל לא אל ישועה (השוו למתי יג; מרק' ד; משל הזורע).

נושא מיוחד: זמני הפועל היווניים שנעשה בהם שימוש לישועה SPECIAL TOPIC GREEK VERB TENSES USED FOR SALVATION

הישועה היא לא מוצר, אלא מערכת יחסים. היא לא מסתיימת כאשר מישהו בוטח במשיח; היא רק מתחילה! היא לא ביטוח כנגד שריפות, וגם לא כרטיס כניסה לשמיים, אלא חיים של גדילה בדמיון למשיח. יש לנו אמירה מפורסמת בארה"ב שאומרת שככל שזוג חי יותר זמן ביחד, ככה הם יתחילו להיידמות יותר אחד לשני. זאת התכלית של הישועה!

הישועה כפעולה שהושלמה (AORIST)

- מה"ש טו 11
- רומ' ח 24
- טימ"ב א 9
- טיט' ג 5

– רומ' יג 11 (משלב את האאוריסט עם מגמה לעתיד)
הישועה כמצב קיומי (PERFECT)

– אפס' ב 5, 8

הישועה כתהליך מתמשך (הווה)

– קור"א א 18; טו 2

– קור"ב ב 15

– פטר"א ג 21

הישועה כהשלמה עתידית (עתיד בזמן פועלי או בהקשר)

– רומ' ה 9, 10; י 13, 9

– קור"א ג 15; ה 5

– פיל' א 28

– תסל"א ה 8-9

– עבר' א 14; ט 28

– פטר"א א 5, 9

לפיכך, הישועה מתחילה עם החלטה התחלתית של אמונה (השוו ליוח' א 12; ג 16; רומ' י 9-13), אך זה חייב להפיק תהליך של חיי אמונה (השוו לרומ' ח 29; גלט' ב 19-20; אפס' א 4; ב 10), אשר ביום מן הימים יושלם בראייה (השוו ליוח"א ג 2). מצב סופי זה נקרא פיאור בכבוד. ניתן להמחיש את זה כ

1. ישועה התחלתית - הצדקה (נושעים משכר החטא)
2. ישועה מתקדמת - התקדשות (נושעים מכוחו של החטא)
3. ישועה סופית - פיאור בכבוד (נושעים מנוכחות החטא)

ט 8 "השִׁכְּנִים" ישנן שלוש קבוצות המוזכרות בפרק זה כעדים לנס זה: (1) שכניו (פס' 8); (2) האיש עצמו (פס' 11); והוריו (פס' 18). היתה חוסר הסכמה בין השכנים, כמו שגם בין הפרושים, בנוגע לריפוי זה.

□ "הלא זהו שִׁיב וְקִבֵּץ נְדָבוֹת" שאלה יונית זו מצפה לתשובה "כן."

ט 9 "אֲנִי הוּא" זהו אותו ביטוי יוני שישוע משתמש בו בפרקים ד 26; ו 20; ח 24, 28, 58; יג 19; יח 5, 6, 8. הקשר זה מראה שלצורה זו אין קונוטציה אלוהית באופן אוטומטי. אותו חוסר בהירות נמצא גם במונח *kurios* שנעשה בו שימוש בפסוקים 36 (מר) ו-38 (אדון) של פרק זה.

ט 11-12 שיחה זו מראה שברפואתו של איש זה לא היתה מעורבת ישועה רוחנית באופן מידי. אמונתו של איש זה מתפתחת דרך מפגשיו עם ישוע (השוו לפסוק 35).

יוחנ ט 13-17 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
¹³ הביאו אותו אל הפרושים, את האיש שהיה עור קדם לכן. ¹⁴ והיום שעשה ישוע את הטיט ופקח את עיניו היה יום שבת. ¹⁵ ושאלוהו גם הפרושים איך נפקחו עיניו. אמר להם: "טיט מרח על עיני ורחצתי, והריני רואה." ¹⁶ אמרו כמה מן הפרושים: "האיש הזה איננו מאת אלהים, כי אינו שומר את השבת." אחרים אמרו: "איך יכול איש חוטא לעשות אותות כאלה?" מחלקת נפלה ביניהם. ¹⁷ על כן הוסיפו ושאלו את האיש שהיה עור: "מה אתה אומר עליו על שפקח את עיניך?" השיב ואמר: "נביא הוא."

ט 13 (הם) הביאו" זה מוכרח להתייחס לשכנים.

□ "הפרושים" המנהיגים היהודים מכונים בשני מונחים שונים בספר יוחנן. בדרך-כלל הם מכונים "היהודים" (השוו לפסוקים 18, 22. התרגום העברי מוסיף "ראשי". המתרגם). למרות זאת, בפרק זה הם נקראים הפרושים בפסוקים 13, 15, 16 ו-40. ראו נושא מיוחד בפרק א 24.

ט 14 "וְהַיּוֹם שֶׁעָשָׂה יֵשׁוּעַ אֶת הַטִּיט וּפְקַח אֶת עֵינָיו הָיָה יוֹם שַׁבָּת" החוקים המסורתיים של מנהיגי היהודים (החוקים שבעל-פה הערוכים בתלמוד) היו קודמים לצרכיו של האיש הזה (השוו לפרק ה 9; ט 16; מתי כג 24). נראה כאילו ישוע פעל במכוון בשבת במטרה להיכנס לדין תיאולוגי עם המנהיגים האלו. ראו הערה בפרק ה 9.

ט 16 יתכן שהפרושים ביססו את משפטם על ישוע על דברים יג 5-1.

□ "מחלקת נפלה ביניהם" ישוע תמיד גרם לכך (השוו לפרק ו 52; ז 43; י 19; מתי י 34-39).

ט 17 "נביא הוא" פרק זה מראה את התפתחות האמונה של איש זה (השוו לפסוקים 36, 38). עבור "נביא" ראו נושא מיוחד בפרק ד 19.

יוחנן ט 18-23 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

¹⁸ בכל זאת לא האמינו שהיה עור ונפקחו עיניו. לבסוף קראו להוריו של הנרפא ¹⁹ ושאלו אותם: "האם זהו בנכם שאתם אומרים כי נולד עור? אם כן, איך זה שהוא רואה עכשו?" ²⁰ השיבו הוריו ואמרו: "אנחנו יודעים כי זה בננו וכי נולד עור, אבל איננו יודעים איך זה שהוא רואה עכשו או מי פקח את עיניו; איננו יודעים. שאלו נא אותו! הוא מבגר וידבר בעד עצמו." ²² את זאת אמרו הוריו משום שפחדו מראשי היהודים, אשר כבר החליטו לנדות את כל מי שיודה כי הוא המשיח. ²³ לכן אמרו הוריו: "הוא מבגר; שאלו נא אותו."

ט 22-23 "כל מי שיודה כי הוא המשיח" זהו משפט תנאי מדגם שלישי המציין פעולה פוטנציאלית. ההורים פחדו מראשי היהודים הללו. ישנם מספר עדים אשר נתנו תוקף לרפיו זה: (1) השכנים (פס' 8-10); (2) האיש עצמו (פס' 11-17, 24-33); והוריו (פס' 18-23).

נושא מיוחד: הודאה SPECIAL TOPIC CONFESSION

- א. ישנן שתי צורות של אותו שורש יווני שמשתמשים בהם להודאה או הצהרה, *homologeō* ו-*exomologeō*. המונח שיוחנן משתמש בו מורכב מ-*homo*, אותו הדבר; *legō*, לדבר; ו-*ex*, מ-. המשמעות הבסיסית היא להגיד את אותו הדבר, להסכים עם. ה-*ex* נוסף לרעיון של הצהרה פומבית.
- ב. התרגומים באנגלית לקבוצת מילים זו הם
1. לשבח (praise)
 2. להסכים (agree)
 3. להכריז (declare)
 4. להצהיר (profess)
 5. להודות (confess)
- ג. לקבוצת מילים זו יש לכאורה שני שימושים מנוגדים
1. לשבח (את אלוהים)
 2. להודות בחטא
- יתכן שאלו התפתחו מהתודעה של האנושות לקדושת האל ולחטא שלהם. להכיר באמת אחת היא הכרה בשתייהן.
- ד. השימושים של הברית החדשה בקבוצת מילים זו הם
1. להבטיח (השוו למתי יד 7; מה"ש ז 17)
 2. להסכים למשהו (השוו ליוח' א 20; לוקס כב 6; מה"ש כד 14; עבר' יא 13)
 3. לשבח (השוו למתי יא 25; לוקס י 21; רומ' יד 11; טו 9)
 4. להיות תמים-דעים עם
- א. אדם (השוו למתי י 32; לוקס יב 8; יוח' ט 22; יב 42; רומ' י 9; פיל' ב 11; יוח"א ב 23; התג' ג 5)
- ב. אמת (השוו למה"ש כג 8; יוח"א ד 2)
5. להצהיר פומבית על (מובן חוקי שהתפתח להצהרה דתית, השוו למה"ש כד 14; טימ"א ו 13)
- א. ללא הודאה באשמה (השוו לטימ"א ו 12; עבר' י 23)
- ב. עם הודאה באשמה (השוו למתי ג 6; מה"ש יט 18; עבר' ד 14; יעקב ה 16; יוח"א א 9)

ט 22 "לנדות" זה מובן מאליו שההורים פחדו מנידוי (השוו לפרק יב 42; טז 2). יתכן שנוהל זה חוזר לעזרא (השוו לפרק י 8). אנחנו יודעים מהספרות הרבנית שהיו שלוש סוגים של נידויים: (1) לשבוע אחד; (2) לחודש אחד; או (3) לכל החיים.

יוחנן, שכתב לקראת השנים האחרונות של המאה הראשונה, הכיר היטב את הנידויים מבתי הכנסת בשל הכרזת אמונה בישוע. "נוסחי הקללה" ההיסטוריים הללו התפתחו על-ידי הפרושים אחרי ההתערורות היהודית מיבנה בשנת 70 אח"ס.

▣ "לנדות" זה היה מעשה רציני של גירוש מאחווה (השוו לפרק יב 42; טז 2)

יוחנן ט 24-34 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

²⁴ קראו שנית את האיש שהיה עור ואמרו: "תן כבוד לאלהים. אנחנו יודעים שהאיש הזה איש חוטא הוא." ²⁵ השיב להם הנרפא: "אם חוטא הוא אינני יודע. דבר אחד אני יודע: הייתי עור ועכשו אני רואה." ²⁶ הוסיפו ושאלו אותו: "מה עשה לך? איך פקח את עיניך?" ²⁷ ענה להם: "כבר אמרתי לכם ולא שמעתם. למה תרצו לשמע עוד פעם? גם אתם רוצים להיות תלמידיו?" ²⁸ חרפו אותו ואמרו: "אתה תלמידו! אנחנו תלמידיו של

מִשֶׁה! אֲנַחְנוּ יוֹדְעִים שְׁאֱלֹהִים דָּבַר אֶל מֹשֶׁה, אָבֵל זֶה — אֵין אֲנוּ יוֹדְעִים מֵאֵין הוּא.³⁰ הַשֵּׁיב הָאִישׁ וְאָמַר לָהֶם: "אֲכֵן הַפֶּלֶא וְפֶלֶא שְׂאִינְכֶם יוֹדְעִים מֵאֵין הוּא, וְהָרִי הוּא פִקַּח אֶת עֵינַי! אֲנַחְנוּ יוֹדְעִים שְׁאֱלֹהִים אֵינוּ שׁוֹמְעִים לְחוּטָאִים, אָבֵל לְאָדָם יֵרָא אֱלֹהִים וְעוֹשֶׂה רְצוֹנוֹ הוּא שׁוֹמֵעַ.³² מְעוֹלָם לֹא נִשְׁמַע שְׁמִישָׁהוּ פִקַּח עֵינַי עוֹר מִלְדָּה.³³ לֹולֵא הִיָּה הוּא מֵאֵת אֱלֹהִים, לֹא הִיָּה יָכוֹל לַעֲשׂוֹת מְאוּמָה." הַשֵּׁיבוּ וְאָמְרוּ לוֹ: "אֵתָה בְּכָלֵל בְּחָטָא נּוֹלְדָתָ וְאֵתָה מְלַמֵּד אוֹתָנוּ?!" וְדַחְפוּהוּ הַחוּצָה.

ט 24 "תֵּן כְּבוֹד לְאֱלֹהִים" זאת היתה נוסחת שבועה שנועדה לוודא כנות (השוו ליהושע ז 19).

ט 25 תשובה זאת בוודאי מתייחסת לפסוק 16. אדם זה לא רוצה להתווכח על תיאולוגיה, אלא שהוא מציין את התוצאה של מפגשו עם ישוע.

ט 27 "גם אתם רוצים להיות תלמידיו" הצורה הדקדוקית היוונית מצפה לתשובה "לא", אך עצם שאלת השאלה היתה אירוניה חדה והיא הראתה את הפיקחות של קבצן עיוור זה.

ט 28 "אתה תלמידו" יש פה שאלה אמיתית לגבי הנקודה בפרק זה שבה האיש נהיה מאמין. זה נראה תחילה שהריפוי שנעשה על-ידי ישוע לא היה קשור לאמונתו של האיש בישוע כמשיח; רק מאוחר יותר ישוע התעמת איתו לגבי טענותיו המשיחיות (השוו לפסוקים 36-38). מקרה זה מראה שרפואה פיזית לא בהכרח מביאה ישועה.

ט 28-29 זה מראה את הקושי איתו התמודדו ראשי היהודים. הם ניסו להשוות את הפרשנויות המפורטות והמסוימות של המסורת שבעל-פה (התלמוד) עם ההתגלות בעלת ההשראה למשה. עיניהם היו עיוורות בגלל דעותיהם התיאולוגיות הקדומות (השוו למתי ו 23). הם היו תלמידים של מסורות אנושיות (השוו לישע' כט 13).

ט 29 "אין אנו יודעים מאין הוא" זאת דוגמה נוספת לאירוניה של יוחנן (השוו לפרק ז 27-28; ח 14). ישוע בא מן האב (השוו לפרק ח 42; יג 3; טז 28) אך בעיוורונם התלמידים לא ידעו
1. את מוצאו
2. את מקום לידתו

ט 30 "אכן הפלא ופלא שאינכם יודעים מאין הוא, והרי הוא פקח את עיני" זאת דוגמה נוספת לפיקחות החדה והאירוניה העוקצנית של הקבצן העיוור הזה בזמן שהוא מפרץ את הגיון הפרושים.

ט 31-33 לאדם העיוור וחסר החינוך הזה היתה תיאולוגיה הרבה יותר טובה ועקבית מאשר לראשי היהודים!

ט 33 "לולא" זהו משפט תנאי מדגם שני הנקרא "מנוגד לעובדות". צריך להבין אותו כך, "אם אדם זה לא היה בא מאלוהים, והוא כן, אז הוא לא היה יכול לעשות משהו כזה, אך הוא כן עשה".

ט 34 "אתה בכלל בחטא נולדת" זה מעניין לציין שברבנות היהודית אין את הרעיון של "החטא המקורי" (השוו לאיוב יד 1, 4; תהל' נא 5). הנפילה של בראשית ג לא קיבלה יחס מיוחד ביהדות הרבנית. היהדות טענה שלכל אדם יש יצר טוב ויצר רע. הפרושים הללו טענו שעדותו וההיגיון של האיש הזה אשר נרפא פסולים מכיוון שזה היה ברור שהוא היה אדם חוטא, משהו שהוכח בכך הוא נולד עיוור.

■ "הם) דחפוהו החוצה" המשמעות המילולית היא "הם השליכו אותו החוצה". ההתייחסות היא (1) לחברות ולנוכחות בבית הכנסת המקומי או (2) הרחקה מהכינוס. בהקשר זה האפשרות השנייה נראית הכי טובה.

יוחנן ט 35-41 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
³⁵ ישוע שמע כי דחפוהו החוצה, וכשפגש אותו שאל: "האם אתה מאמין בן-האדם?"³⁶ השיב האיש: "ומי הוא, אדוני? — למען אאמין בו." ³⁷ אמר לו ישוע: "גם ראית אותו וגם המדבר אתך זה הוא!"³⁸ ענה האיש: "אני מאמין, אדוני, והשתחוה לו." ³⁹ אמר ישוע: "אני באתי לעולם הזה לשם משפט, כדי שהלא-רואים יראו, והרואים יהיו לעורים." ⁴⁰ שמעו זאת כמה מן הפרושים שהיו אתו. שאלו אותו: "האם גם אנו עורים?" ⁴¹ אמר להם ישוע: "אלו הייתם עורים לא היה בכם חטא. אבל כעת, באמרכם 'אנחנו רואים', עומדת חטאתכם."

ט 35

NASB, NRSV,
TEV, NJB
NKJV

"האם אתה מאמין בן-האדם?"
"האם אתה מאמין בן-האלהים?"

בכתבי-היד היווניים העתיקים (uncial) A ו-L כתוב "בן האלוהים", אך ב-P⁶⁶, P⁷⁵, א, B, D ו-W כתוב "בן האדם". מהשימושים של יוחנן והעדויות של כתבי-היד נראה ש"בן האדם" הרבה יותר מתאים, וכנראה גם המקורי. UBS⁴ נתן ל-"אדם" דירוג "A" (וודאי). השאלה מצפה באופן דקדוקי לתשובה "כן".

ט 36

NRSV, TEV, NASB, NKJV,
NJB

"אדון" (Lord)
"אדון" (Sir)

אנחנו יכולים לראות את ההתפתחות התיאולוגית של אמונתו של האיש הזה בתוך פרק זה, בזמן שהאיש

עבר מלקרוא לישוע

1. איש (פס' 11)

2. לנביא (פס' 17)

3. לתואר הכבוד אדון (sir; פס' 36)

4. ל-"אדון" (Lord) במשמעות התיאולוגית המלאה של מונח זה (עמ' 38)

המילה היוונית היא אותה מילה גם בפסוק 36 וגם בפסוק 38. רק ההקשר יכול לקבוע את הקונטציה. ראו נושא מיוחד: השמות לאלוהות בפרק ו 20. המונח היווני *Kurios* יכול לשקף את המילה העברית *אדון*, שהפכה לתחליף האוראלי ליהוה.

ט 38 זהו השיא של התיאור, עד כמה שהוא נוגע לישועתו של האדם שנרפא. זה מפתיע שפסוק זה לא מופיע בכמה כתבי יד יווניים עתיקים (P⁷⁵, א, W) ובדיאקסרֶוֹן (חיבור מוקדם המשלב את כל ארבע הבשורות). פסוק זה מכיל שני מונחים נדירים: (1) המונח "ענה האיש" מופיע רק כאן ובפרק א 23 ו (2) המונח "השתחוה לו" מופיע רק כאן בספר יוחנן. הוא כלול ברוב התרגומים המודרניים.

ט 39 "באתי לעולם הזה לשם משפט" נראה שזה באותו קו עם פרק ה 22, 27 אשר מדבר על המשפט של אחרית הימים (אסכטולוגי). אף על פי כן, נראה שזה סותר את פרקים ג 17-21 ו-יב 47, 48. ניתן ליישב את זה על-ידי העובדה שישוע בא במטרה לגאול, אך האנשים אשר דוחים את הצעתו מביאים על עצמם משפט באופן אוטומטי.

▣ "כְּדִי שֶׁהָלֵא-רֹאאִים יִרְאוּ, וְהָרֹאִים יִהְיוּ לְעֹרִים" זאת היתה הגשמות כפולה של נבואה במיוחד מישעיהו.

1. הישראלים מלאי הגאווה לא יבינו את מסרו של אלוהים (השוו לישע' ו 10; מב 18-19; מג 8; ירמ' ה 21; יחז' יב 2)

2. העניים, המנודים, הנגועים מבחינה פיזית שיחזרו בתשובה ויהיו ענווים יבינו (השוו לישע' כט 18; לב 3-4; לה 5; מב 7, 16).

ישוע הוא אור העולם עבור כל אלו שבחרים לראות (השוו לפרק א 4-5, 8-9).

ט 40 "האם גם אנו עֹרִים" התחביר היווני מצפה לתשובה "לא" (השוו למתי טו 14; כג-כד). פסוקים אחרונים אלו מראים שפרק זה היה משל שמציג עיוורון רוחני שלא ניתן למרפא (החטא הבלתי נסלח של חוסר אמונה, ראו נושא מיוחד בפרק ה 21), ועיוורון פיזי, שכן ניתן למרפא!

ט 41 פסוק זה מביע אמת כללית (השוו לפרק טו 22, 24; רומ' ג 20; ד 15; ה 13; ז 7, 9). בני האדם אחראים על האור שיש להם או שהם נחשפו אליו!

שאלות לדיון

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתם אחראים לפרש בעצמכם את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתם, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתם לא צריכים להשאיר את זה לפרשן.

שאלות לדיון אלו ניתנו כדי לעזור לכם לחשוב היטב על הנושאים הגדולים בחלק זה של הספר. הן נועדו להיות מעוררות חשיבה ולא סופיות.

1. האם פרק זה מתעסק בעיקרו עם ריפוי פיזי או ריפוי רוחני? עיוורון פיזי או עיוורון רוחני?
2. איך אדם זה היה יכול לחטוא לחטוא לפני שהוא נולד?
3. באיזו נקודה בפרק זה האדם מקבל ישועה?
4. האם ישוע בא אל העולם לשפוט את העולם או להושיע את העולם?
5. הסבירו את הרקע למונח "בן האדם".
6. ציינו את נקודות האירוניה בתגובתו של האדם העיוור לראשי היהודים.

יוחנן י

חלוקה של קטעים לפי תרגומים מודרניים

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
משל עדר הצאן	ישוע הרועה האמיתי	ישוע, הרועה שנותן חיים	משל הרועה	הרועה הטוב
י 6-1	י 6-1	י 6-1	י 5-1	י 5-1
			י 6	י 6
ישוע הרועה הטוב	ישוע הרועה הטוב		ישוע הרועה הטוב	
י 18-7	י 21-7	י 10-7	י 10-7	י 18-7
		י 18-11	י 16-11	
			י 18-17	
י 19-21		י 19-21	י 20-19	י 19-21
			י 21	
ישוע נדחה על-ידי היהודים	הרועה מכיר את צאנו		ישוע נדחה	ישוע טוען להיות בן האלוהים
י 30-22	י 30-22	י 30-22	י 24-22	י 30-22
	ניסיונות מחודשים לסקול את ישוע		י 30-25	
י 39-31	י 39-31	י 39-31	י 32-31	י 38-31
			י 33	
			י 38-34	
			י 39	י 39
	המאמינים מעבר לירדן			ישוע נסוג לצידו השני של הירדן
י 42-40	י 42-40	י 42-40	י 42-40	י 42-40

מחזור קריאה שלישי

מעקב אחר כוונתו המקורית של המחבר ברמת הפסקה

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתם אחראים לפרש בעצמכם את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתם, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתם לא צריכים להשאיר את זה לפרשן.

קראו את הפרק ברציפות. זהו את הנושאים. השוו את חלוקת הנושאים שלכם עם חמשת התרגומים המודרניים. אין השראה בחלוקה לפסקאות, אבל זהו המפתח לעקוב אחר כוונתו המקורית של המחבר, שזה הלב של הפרשנות. לכל פסקה של נושא אחד ויחיד.

1. פסקה ראשונה

2. פסקה שנייה

3. פסקה שלישית

4. וכו'

יוחנן י 6-1 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
 1 "אמן אמן אני אומר לכם, מי שאינו נכנס אל מקלא הצאן דרך השער, אלא מטפס בדרך אחרת, גנב הוא ושוודד. 2 הנכנס דרך השער הוא רועה הצאן. 3 לו יפתח שומר השער, והצאן שומעות בקולו. הוא קורא לצאנו בשם ומוציא אותן. 4 לאחר שהוציא את כל אשר לו הוא הולך לפניו והצאן הולכות אחריו, כי מכירות הן את קולו. 5 אחרי זר לא תלכנה כי אם תברחנה ממנו, מפני שאינן מכירות את קולם של זרים." 6 את המשל הזה אמר להם ישוע, אך הם לא הבינו את פשר הדברים שדבר אליהם.

י 1 "אמן אמן" ראו הערה בפרק א 51

י 1 "אלא מטפס בדרך אחרת, גנב הוא ושוודד" שימו לב שיש חלק במכלאה שאינם שייכים לרועה הטוב (השוו למתי ז 23-21 ומשל "החטים והעשבים הרעים", במתי יג 24-30). הבעיה כאן היא שחלק מנסים להשיג באמצעות מאמצים אישיים את מה שאלוהים מציע בחינם דרך המשיח (השוו לרומ' ג 19-31; ט 30-33; י 2-4; גל'ט' ב 16; ה 4). הפרושים של פרק ט הם דוגמא טובה לכך.

י 2 "הנכנס דרך השער הוא רועה הצאן" יש בפרק זה ערבוב ברור של מטאפורות. ישוע כשער הצאן, פס' 7, וגם הרועה של הצאן (פס' 11 ו-14). בכל אופן, ערבוב של מטאפורות זה לא משהו בלתי רגיל בספר יוחנן בברית החדשה.
 1. ישוע הוא הלחם והאחד שמעניק את הלחם (השוו לפרק ו 35, 51)
 2. ישוע הוא האמת ודובר האמת (השוו לפרקים ח 45-46 ו-יד 6)
 3. ישוע הוא הדרך והוא מראה את הדרך (יד 6)
 4. ישוע הוא הקורבן והאחד שמציע את הקורבן (השוו לאיגרת אל העברים)
 התואר "רועה" היה תואר תנ"כי נפוץ גם עבור אלוהים וגם עבור המשיח (השוו לתהל' כג; פ 2; ישע' מ 10-11; פטר"א ה 4-1). מנהיגי היהודים כונו "רועי שקר" בירמיהו כג; יחזקאל לד וישעיהו נו 9-12. המונח "רועה" מתקשר למונח "רועה (קהילה)" (השוו לאפס' ד 11; טיט' א 5, 7).

י 3 "הצאן שומעות בקולו" הכרה וציות מבוססים על מערכת יחסים. בספר יוחנן נעשה שימוש גם במילה "לשמוע" (השוו לפרק ד 42; ה 24, 25, 28-29; ח 47; י 16, 27; יח 37) וגם ב-"לראות" (השוו לפרק ג 3; יב 40; כ 8) כדי להביע אמונה/בטחון בישוע כמשיח.

י 4 "הוא קורא לצאנו בשם" ישוע יודע את שלו באופן אישי ואינדיבידואלי (כמו שיהוה יודע, השוו לפרק י 29-31). לרועי צאן לעתים קרובות היו כינויים לחיות שלהם, אפילו בעדרים גדולים.
 זה מפתיע באופן תיאולוגי שישוע קורא לצאן האמיתי שלו מתוך הצאן השקרי של עם יהודה. אנשי הברית לא היו העם האמיתי של אלוהים. זאת השערורייה הקיצונית של הברית החדשה. האמונה של האדם, ולא שושלת היוחסין שלו, קובעת את עתידו! האמונה היא אישית, לא לאומית.
 המנהיגים היהודים שהתנגדו לישוע לא היו חלק מעמו של אלוהים (השוו לפסוק 26)!

י 5 "ומוציא אותן" זה מתייחס לא רק לישועה, אלא גם להדרכה יומית (השוו לפסוקים 4 ו-9).

י 4 זה יכול להתייחס למנהג של שמירת מספר עדרים שונים בשטח סגור אחד בלילה. בבוקר הרועה קרא והצאן שלו באו אליו.

י 5 הקהילה תמיד היתה צריכה להתמודד עם רועי שקר (השוו לטימ"א ד 1-3; טימ"ב ד 3-4; יוח"א ד 5-6; פטר"ב ב ב).

י 6 "את המשל הזה אמר להם ישוע" זה לא המונח הרגיל שמתרגמים כ-"משל" (*parabolē*), אבל הוא בא מאותו שורש (*paroimian*). צורה זו נמצאת רק כאן ובפרק טז 25, 29 ובפטר"ב ב 22. למרות שזאת צורה שונה, נראה שזאת מילה נרדפת למונח היותר נפוץ "משל" (אשר משתמשים בו בבשורות הסינופטיות). המשמעות של "משל" היא בדרך-כלל לשים מאורע תרבותי נפוץ לצד אמת רוחנית במטרה לעזור להבינה. היא יכולה, אף על פי כן, להתייחס להסתרת אמת מעיניים עיוורת רוחנית (השוו לפרק טז 29; מרק' ד 11-12).

י 7 "אך הם לא הבינו" אם פרק י מתקשר מבחינת הזמן לפרק ט, אז "הם" יתייחס לפרושים. הם טענו שהם רואים (השוו לפרק ט 41), אך הם לא ראו (השוו לפרק י 20). הדת יכולה להיות מחוסם ולא גשר.

יוחנן י 7-10 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
 7 הוסיף ישוע ואמר: "אמן אמן אני אומר לכם, אני הוא שער הצאן. 8 כל אשר באו לפני גנבים הם ושוודדים,

וְהִצָּאן לֹא שָׁמְעוּ לָהֶם. ⁹ אֲנִי הַשֹּׁעַר. אִישׁ אִם יִכְנֹס דְרָכִי — יִשָּׁע; הוּא יִכְנֹס וַיִּצָּא וַיִּמְצָא מְרֻעָה. ¹⁰ אֵין הַגִּבְבַּ בָּא אֶלָּא לִגְבַּב וְלִהְרֵג וְלִהְשָׁמִיד. אֲנִי בָאתִי כְּדִי שִׁיְהִיו לָהֶם חַיִּים וּבִשְׁפַע שִׁיְהִיו לָהֶם.

י 7 "אני הוא שער הצאן" זוהי אחת משבע ההצהרות המפורסמות של "אני הוא" בספר יוחנן. מטאפורה זו מדגישה את האמת שישוע הוא הדרך האמתית היחידה (השוו לפס' 8, 10; יד 6). היא לעתים קרובות נקראת השערורייה של בלעדיות הבשורה. אם כתבי הקודש הם ההתגלות העצמית של אלוהים, אז ישנה רק דרך אחת לקבל שלום עם אלוהים - אמונה בישוע (השוו למה"ש ד 12; טימ"א ב 5). ראו הערה בפרק ח 12.

י 8 "כל אשר באו לפני גנבים הם ושוודדים" בגלל שההקשר של פרקים ט ו-י הוא חג החנוכה (השוו לפרק י 22), יתכן שזה מתייחס לטענות המשיחיות של המכבים וצאצאיהם בתקופה שבין התנ"ך לברית החדשה. למרות זאת, כנראה שזה מתייחס לקטעים בתנ"ך שמדברים על רועי שקר (השוו לישע' נ 9-12; ירמ' כג; יחז' לד; וזכר' יא). שפה ציורית זו והקודמים המעורפלים גרמו לסופרים מוקדמים לשנות או להרחיב את הטקסט במטרה להסביר את המשמעות. כתב-יד אחד (MS D) פשוט השמיט את הביטוי המכליל "כל" ומספר כתב-יד מוקדמים (P⁴⁵, P⁷⁵, א*) השמיטו את הביטוי "לפני".

י 9 "איש אם יכנס דרכי — יושע" זהו משפט תנאי מדגם שלישי עם פועל סביל בעתיד. ישוע הוא הדרך היחידה לאלוהים (השוו לפסוק יד 6). הפועל "יושע" בהקשר זה מתקשר ככל הנראה לקונוטציות התנ"כיות של גאולה פיזית (כלומר, הכבשים בטוחות). למרות זאת, יוחנן לעתים קרובות בוחר מונחים בעלי משמעויות חופפות. הרעיון של ישועה רוחנית גם לא נעדר מהקשר זה (השוו לפס' 42).

י 10 "הגנב" זה מראה את המניעים הנסתרים של רועי השקר. זה גם משקף את המטרה של הרע! הגישה הזאת של חוסר הזהירות של עובדים שכירים יכולה להראות בפסוקים 12-13.

▣ "להשמיד" ראו את הנושא המיוחד להלן.

נושא מיוחד: השמדה (APOLLUM) SPECIAL TOPIC DESTRUCTION (APOLLUM)

למונח זה יש שדה סמנטי רחב, מה שגרם לבלבול רב בהקשר לרעיונות התיאולוגיים של משפט נצחי מול השמדה. המשמעות המילולית הבסיסית מורכבת מ-*apo-* ו-*ollumi*, להרוס, להשמיד. הבעיה מגיעה בשימושים הציוריים של מונח זה. ניתן לראות את זה בבירור ב-*Greek-English Lexicon of the New Testament, Based On Semantic Domains*, כרך 2, עמ' 30 מאת Louw and Nida. הוא מציין מספר משמעויות של מונח זה.

1. להשמיד (לדוגמא, מתי י 28; לוקס ה 37; יוח' י 10; יז 12; מה"ש ה 37; רומ' ט 22 מכרך 1, עמ' 232)
2. חוסר הצלחה להשיג (לדוגמא, מתי י 42, מכרך 1, עמ' 566)
3. לאבד (לדוגמא, לוקס טו 8, מכרך 1, עמ' 566)
4. לא להיות מודע למיקום (לדוגמא, לוקס טו 4, מכרך 1, עמ' 330)
5. למות (לדוגמא, מתי י 39, מכרך 1, עמ' 266)

Gerhard Kittel, בספר *Thological Dictionary of the New Testament*, כרך 1, עמ' 394, מנסה לתאר את השימושים השונים בכך שהוא מונה ארבע משמעויות:

1. להשמיד או להרוג (לדוגמא, מתי ב 13; כז 20; מרק' ג 6; ט 22; לוקס ו 9; קור"א א 19)
 2. לאבד או להפסיד (לדוגמא, מרק' ט 4; לוקס טו 8)
 3. לאבד (*perish*). לדוגמא, מתי כו 52; מרק' ד 38; לוקס יא 51; יג 3, 5, 33; טו 17; יוח' ו 12, 27; קור"א י (10-9)
 4. להאבד (לדוגמא, מתי ה 29-30; מרק' ב 22; לוקס טו 4, 6, 24, 32; כא 18; מה"ש כז 34)
- Kittel אז אומר, "באופן כללי אנחנו יכולים להגיד שמספרים 2 ו-4 מונחים ביסודם על הצהרות הקשורות לעולם הזה כמו בבשורות הסינופטיות, בזמן שמספרים 1 ו-3 מונחים ביסודם על הצהרות הקשורות לעולם הבא, כמו אצל שאול ויוחנן" (עמ' 394).

כאן נמצא הבלבול. למונח יש שימוש סמנטי כה רחב שמחברי הברית החדשה השונים משתמשים בו במגוון דרכים. אני אוהב את Robert B. Girdlestone, *Synonyms of the Old Testament*, עמ' 275-277. הוא מקשר את המונח לאותם בני האדם אשר מוחרבים מבחינה מוסרית וממתינים להפרדה הנצחית מאלוהים מול אותם בני האדם שיודעים את המשיח ויש להם חיי-עולם בו. הקבוצה השנייה "נושעת", בזמן שהקבוצה הראשונה מושמדת.

בספרו Robert B. Girdlestone, *Synonyms of the Old Testament*, p. 276 מציין כי ישנם מספר מקומות שבהם מונח זה לא ניתן לתרגם, "אבל פגיעה כזו עושה את האובייקט כמעט חסר תועלת עבור המטרה המקורית."

1. בזבז של המשיחה, מתי כו 8
2. הרס של נאדות ישנות, מתי ט 17
3. אובדן שער, לוקס כא 18
4. אובדן אוכל, יוחנן ו 27
5. אובדן זהב, א פטרוס א 7
6. הרס העולם, ב פטרוס ג 6
7. אובדן הגוף הפיזי, מתי ב 13; ח 25; יב 14; כא 41; כב 7; כו 52; כז 20; רומים ב 12; יד 15; א קורנ ח 11

מונח זה לעולם אינו מתייחס להשמדתו של האדם, אלא לטוף הקיום הפיזי. זה גם נפוץ במובן מוסרי. "All men are regarded as morally destroyed, i.e. they have failed to carry out the intention for (which the race was called into being)" (p. 276). אלוהים שלח את ישע כתגובה לחטא (ראה יוחנן ג-16; 15 וגם ב פטרוס ג 9). מי שדוחה את הבשורה כעת כפוף להרס נוסף, של הגוף ושל הרוח (ראה א קורנ א 18; ב קורנ ב 15; ד 3; ב התסלוניקים ב 10). השוו לספרו של E. Fudge *The Fire That Consumes*, אני באופן אישי (cf. R. B. Girdlestone, *Synonyms of the Old Testament*, p. 276) לא חושב שמונח זה מצין השמדה (השוו לספרו של E. Fudge *The Fire That Consumes*). נעשה שימוש במונח "עולם" גם בהקשר לעונש נצחי וגם בהקשר לחיי עולם במתי כה 46. להמעיט ערך באחת משמעו להמעיט ערך בשניהם!

□ **"אני באתי כדי שיהיו להם חיים ונשפע שיהיו להם"** קטע זה מצוטט לעתים כה קרובות כהבטחה לדברים חומריים, אך בהקשר שלו הוא מתקשר לידיעת ישוע באופן אישי ולברכות הרוחניות, לא לשפע החומרי, שהוא מביא (הוא מקביל לפרק ד' 14 ו-38). המטרה היא לא לקבל הרבה יותר בעולם הזה, אלא לדעת ולהחזיק בחיים האמתיים! כמו שהבשורות הסינופטיות מתעדות את הדגש של ישוע על מלכות האלוהים, יוחנן מתעד את הדגש של ישוע על חיי עולם. ניתן לקבל אותם עכשיו! המלכות נפתחה רשמית!

יוחנן י 11-18 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
11 אני הרועה הטוב. הרועה הטוב נותן את נפשו בעד הצאן. **12** השכיר, שאיננו רועה והצאן אינן צאנו, כראותו את הדיבאב בא, עוזב את הצאן ובורח והדיבאב חוטף ומפזר אותן, **13** שכן הבורח אינו אלא שכיר ואין הוא דואג לצאן. **14** אני הרועה הטוב. אני מכיר את שלי ושלי מכירים אותי, **15** כשם שהאב מכיר אותי ואני מכיר את האב; ואת נפשי נותן אני בעד הצאן. **16** גם צאן אחרות יש לי, אשר אינן מן המכללא הזה. עלי להנהיג גם אותן. הן את קולי תשמענה ויהיה עדר אחד ורועה אחד. **17** משום כך אוהב אותי האב: משום שאני נותן את נפשי ואקח אותה שוב. **18** איש לא נטל אותה ממני, אלא שאני נותן אותה מעצמי. יש לי סמכות לתת אותה ויש לי סמכות לקחת אותה שוב. את המצוה הזאת קבלתי מאת אבי."

י 11, 14 "אני הרועה הטוב" זה היה תואר תנ"כי למשיח (השוו ליחז' לד 23; זכר' יא; פטר"א ה 4) וליהוה (השוו לתהל' כג 1; כח 9; עז 20; עח 52; פ 2; צה 7; ק 3; ישע' מ 11; ירמ' כג 1; לא 10; יחז' לד 11-16). ישנם שני מונחים יוניים שניתן לתרגמם "טוב": (1) *agathos*, שנעשה בו בדרך-כלל שימוש ביוחנן עבור דברים, ו (2) *kalos*, שנעשה בו שימוש בתרגום השבעים להתייחס לטוב בניגוד לרוע. בברית החדשה הוא נושא את המשמעות "פה", "אצילי", "מוסרי", ו-"ראוי". ישנו שימוש בשני המונחים הללו ביחד בלוקס ח 15. ראו הערה בפרק ח 12.

י 11 "הרועה הטוב נותן את נפשו בעד הצאן" זה מתייחס לכפרה הייצוגית של המשיח (השוו לפסוקים 11, 15, 17, 18). הוא נתן את נפשו מרצונו החופשי עבור האנושות החוטאת (השוו לישע' נב 13 - נג 12; מרק' י 45; קור"ב ה 21). חיים אמתיים בשפע באים רק באמצעות מותו.

ל-Bruce M. Metzger בספרו *A Textual Commentary on the Greek New Testament* יש נקודה מעניינת בנוגע לפסוק זה:

"במקום הביטוי 'לוותר על נפשו', שמאפיין את יוחנן (י 15, 17; יג 37, 38; טו 13; יוח"א ג 16), כמה עדי נוסח (P⁴⁵, א*, D) החליפו אותו ב-'לתת את נפשו', ביטוי שמופיע בבשורות הסינופטיות (מתי כ 28; מרק' י 45) (עמ' 230)

י 14 **"אני מכיר את שלי ושלי מכירים אותי"** זה המובן העברי של המילה "ידע" (ראו נושא נושא מיוחד בפרק א 10). כמו שהבן מכיר את האב והאב את הבן, כך גם ישוע מכיר את אלו שבוטחים בו ויודעים אותו. הם "ראו" ו"שמעו" (השוו לפסוק 4) והגיבו (השוו לפרק א 12; ג 16). המשיחיות היא מערכת יחסים אישית (השוו לפרק יז 20-26).

י 15 **"כשם שהאב מכיר אותי ואני מכיר את האב"** זהו נושא שחוזר על עצמו בספר יוחנן. ישוע פועל ומדבר מתוך מערכת היחסים האינטימית שלו עם האב.

האנלוגיה המפתיעה בפסוקים 14-15 היא שהאינטימיות בין האב והבן מושוות לאינטימיות בין הבן לתלמידיו (השוו לפרק יד 23). יוחנן מתמקד על הקונוטציה העברית של "לדעת" כהתחברות אינטימית, ולא כעובדות קוגניטיביות. ישוע מכיר את האב; אלו שמכירים את ישוע, מכירים את אלוהים!

י 16 "גם צאן אחרות יש לי, אשר אינן מן המכלא הזה" זוהי רמיזה לישיעהו נו 6-8. נראה שההקשר תובע שההתייחסות כאן היא (1) לשומרונים (השוו לפרק ד 42-1) או (2) הקהילה של הגויים (השוו לפרק ד 43-54). זה מדבר על האחדות של כל אלו שממשיים אמונה במשיח. הברית החדשה מאחדת יהודים וגויים (השוו לאפס' ב 11 - ג 13; שימו לב גם לקור"א יב 13; גלט' ג 28; קול' ג 11)! בראשית ג 15 ויוחנן ג 16 מתמזגים!

□ "וַיְהִי עַדְרָא אֶחָד וְרוּעָה אֶחָד" זאת תמיד היתה המטרה של אלוהים (השוו לברא' ג 15; יב 3; שמות יט 6-5). ההיבטים התיאולוגיים של אחדות זו נדונה באפס' ב 11 - ג 13 ו-ד 6-1.

י 17 "משום כך אוהב אותי האב" כמו שהבן לא הוכרח למסור את חייו, כך האב לא הוכרח לתת את בנו. אסור לפרש את זה במובן שאלוהים נתן גמול לאיש ישוע על הציות שלו (כפירה זו נקראת לעתים קרובות אדופציוניזם, ראו מונחון).

□ "אני נותן את נפשי ואקח אותה שוב" זה רומז לתחייה מהמתים. בדרך-כלל בברית החדשה האב הוא זה שמחיה את הבן (השוו לפסוק 18 ב) כדי להראות את הקבלה של קורבנו. אך פה מצוין הכוח של ישוע עצמו בתחייה. מונח זה הוא הזדמנות מצוינת להראות שהברית החדשה מייחסת לעתים קרובות את מעשי הגאולה לכל שלוש הישויות של האלוהים.

1. אלוהים האב החיה את ישוע (השוו למה"ש ב 24; ג 15; ד 10; ה 30; י 40; יג 30, 33, 34, 37; יז 31; רומ' ו 4, 9; י 9; קור"א ו 14; קור"ב ד 14; גלט' א 1; אפס' א 20; קול' ב 12; תסל"א א 10)
2. אלוהים הבן החיה את עצמו (השוו ליוח' ב 19-22; י 17-18)
3. אלוהים הרוח החיה את ישוע (השוו לרומ' ח 11)

י 18 "יש לי סמכות" זהו אותו מונח שמשמשים בו בפרק א 12. ניתן לתרגם אותו כ-"סמכות", "זכות חוקית", "א כוח". פסוק זה מראה את הכוח והסמכות של ישוע.

יוחנן י 19-21 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
י¹⁹ שוב נפלה מחלקת ביניהם בגלל דבריו אלה.²⁰ אמרו רבים מהם: "שד בו; הוא משגע. למה אתם מקשיבים אליו?"²¹ אחרים אמרו: "אלה אינן מילים של אחוז שד. האם יכול שד לפקח עיני עוורים?"

י 19 כמו שהיו דעות חלוקות לגבי ישוע בפרק ו 52; ז 12, 25, 43; ט 16; י 19-21; יא 36-37, מוטיב זה ממשיך לאורך ספר יוחנן. המסתוריות שחלק מקבלים את הבשורה ואחרים דוחים אותה נמצאת במתיחות בין הבחירה מקדם לרצון החופשי של האדם!

י 20 "שד בו; הוא משגע" זאת היתה האשמה נפוצה שנאמרה כנגד ישוע משני היבטים שונים.
1. בפסוק זה, כמו בפרק ז 20, נעשה שימוש בביטוי זה כדי להגיד שלישיעו היתה מחלה נפשית.
2. נעשה שימוש באותה האשמה על-ידי הפרושים כדי לנסות להסביר את מקור כוחו של ישוע (השוו לפרק ח 48, 52)

י 21 ישנן שתי שאלות בפסוק 21.
1. פסוק 21 משתמש ב-*ouk*, שמצפה לתשובה "כן"
2. פסוק 21 משתמש ב-*mē*, שמצפה לתשובה "לא"
ראו את ספרו של James Hewett, *New Testament Greek*, עמ' 171. פסוק זה מראה, למרות זאת, עד כמה קשים ומהירים החוקים ביוונית קוינה. ההקשר, ולא הצורה הדקדוקית, הוא הקובע הסופי.
ריפוי האיש העיוור היה אות משיחי (השוו לשמות ד 11; תהל' קמו 8; ישע' כט 18; לה 5; מב 7). ישנו מובן מסוים שבו העיוורון של ישראל (השוו לישע' מב 19) מוצג פה כמו בפרק ט.

יוחנן י 22-30 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
י²² אותה עת חגגו בירושלים את חג החנוכה. חרף היה. כ²³ כאשר התהלך ישוע בבית המקדש באולם שלמה, י²⁴ הקיפוהו ואמרו לו: "עד מתי תחזיק את נפשנו במתח? אם אתה המשיח, אמר לנו בברור." י²⁵ השיב להם ישוע: "אמרת ליכם ואינכם מאמינים. המעשים שאני עושה בשם אבי — אלה מעידים עלי, י²⁶ אך אתם אינכם מאמינים משום שאינכם מצאני. י²⁷ צאני שומעות את קולי ואני מכיר אותן; הן הולכות אצרי י²⁸ ואני נותן להן חיי עולם; ולא תאבדנה לעולם, אף לא יחטף אותן איש מידי. י²⁹ אבי שנתן אותן לי גדול מכל ואין איש יכול לחטף אותן מידי האב. י³⁰ אני והאב אחד אנחנו."

י 22 "חג הַחֲנֻכָּה" יוספוס קרא לחג זה "חג האורות". הוא ידוע בימינו כחנוכה. זה היה חג בן שמונה ימים שהתרחש בסביבות אמצע חודש דצמבר. חוגגים בו את החנוכה מחדש של המקדש בירושלים אחרי נצחוננו הצבאי של יהודה המכבי 164 לפנה"ס. ב168 לפנה"ס אנטיוכוס הרביעי, שהיה מנהיג סלאוקי, ניסה לכפות על היהודים את המנהגים ההלניסטיים (השוו לדני' ח 9-14). הוא הפך את בית המקדש בירושלים למקדש פגאני ואפילו הכין מזבח לזאוס בקודש. יהודה המכבי, אחד מבין מספר בניו של כהן מודיעין, הביס את האדון העליון הסורי הזה וטיהר וחנך את המקדש מחדש (השוו למכבים א ד 36-59; מכבים ב א 18).

יוחנן משתמש בחגים היהודיים כהזדמנות עבור ישוע להשתמש בסמליות שלהם כדי לגלות את עצמו להנהגה היהודית, לאזרחי ירושלים ולקהל עולי הרגל (השוו לפרקים ז-יא).

□ "חֲרֹף הַיָּה" זה פרט שניתן על-ידי עד ראייה.

י 23 "אולם שְׁלֵמָה" זה היה אזור מכוסה לאורך צידו המזרחי של חצר הנשים היכן שישוע לימד. יוספוס אמר שאזור זה שרד את ההרס הבבלי של 586 לפנה"ס.

י 24 "אם" זהו משפט תנאי מדגם ראשון אשר נתפס כנכון מנקודת המבט של המחבר או למטרותיו הספרותיות. ישנם מספר משפטי תנאי כאלו בהקשר זה (השוו לפסוקים 24, 35, 37 ו-38). שימוש זה בפסוק 24 מראה איך ניתן להשתמש במבנה זה במובן מילולי. הפרושים האלו לא באמת האמינו שישוע היה המשיח; הם ניסו לשים לו פיתיון.

□ "אָמַר לָנוּ בְּבִרְוֹר" ישנם מספר דברים לדיון בפסוק זה. קודם כל, ישוע לימד במשלים, בשפה ציורית ובהצהרות דואליסטיות מעורפלות. ההמון בבית המקדש רצה שהוא יביע את עצמו בבירור. ראו נושא מיוחד: *Parrhēsia* בפרק ז 4.

שנית, היהודים בימיו של ישוע לא ציפו שהמשיח יהיה אלוהים שלבש בשר. ישוע כנראה רמז לאחדות שלו עם אלוהים במספר מקרים (השוו לפרק ח 56-59), אך בהקשר זה הם שואלים ספציפית לגבי המשיח. היהודים ציפו שהמשיח ינהג כמו משה (השוו לדבר' יח 15, 19). ישוע עשה בדיוק כך בפרק ו. מעשיו הגשימו את הנבואות התנ"כיות, במיוחד ריפוי העיוור (פרק ט). היו להם את כל ההוכחות הנדרשות. הבעיה היתה שישוע לא התאים לציפיות המסורתיות שלהם של משיח צבאי ולאומי.

י 25 "הַמַּעֲשִׂים שֶׁאֲנִי עוֹשֶׂה בְּשֵׁם אָבִי — אֵלֶּה מַעֲשֵׂים עֲלַי" ישוע עמד על כך שמעשיו מאמתים את טענותיו (השוו לפרק ב 23; ה 36; י 25, 38; יד 11; טו 24).

י 26 איזו הצהרה מפתיעה!

י 28 "אֲנִי נוֹתֵן לָהֶן חַיֵּי עוֹלָם" חיי עולם מאופיינים גם על-ידי כמות וגם איכות. אלו החיים של העידן החדש. זה זמין כעת על-ידי אמונה במשיח (השוו לפרק ג 36; יא 24-26).

□ "לֹא תֵאבְדֶנָּה לְעוֹלָם, אֲפִי לֹא יִחַטֵּף אוֹתָן אִישׁ מִיָּדִי" זוהי שלילה כפולה עם התנייה מדיום אאוריסטית. זהו אחד מהקטעים הכי חזקים בברית החדשה שמדברים על בטחוננו של המאמין (השוו לפרק ו 39). זה ברור שהיחידים שיכולים להפריד אותנו מאהבת אלוהים הם אנחנו (השוו לרומ' ח 38-39; גל'ט' ה 2-4). הביטחון (ראו נושא מיוחד ביוח"א ה 13) חייב להיות מאוזן עם התמדה (ראו נושא מיוחד בפרק ח 31). הביטחון חייב להיות מבוסס על האופי ופועלו של שלוש הישויות של אלוהים.

הבשורה של יוחנן עומדת על הביטחון של אלו הממשיכים לשים את אמונתם בישוע. זה מתחיל עם החלטה התחלתית של חזרה בתשובה ואמונה וממשיך עם אורך חיים של אמונה. ישנה בעיה תיאולוגית כאשר מערכת יחסים אישית זו מסתלפת למוצר בבעלותנו ("פעם נושע, תמיד נושע"). ההתמדה באמונה היא העדות לישועה אמיתית (השוו לעבר', יעקב, ויוח"א).

י 29

NASB, NKJV
NRSV
TEV
NJB

"אבי, שנתן אותן לי, גדול מכל"
"מה שאבי נתן לי גדול מכל השאר"
"מה שאבי נתן לי גדול מהכל"
"האב, בגלל מה שהוא נתן לי, גדול מכולם"

השאלה היא מה מושא הביטוי "גדול מ-": (1) האנשים שאלוהים נתן לישוע (NRSV, TEV) או (2) אלוהים עצמו (NASB, NKJV, NJB). חלקו השני של הפסוק רומז שמישהו יכול לנסות לחטוף את תלמידיו של ישוע. מבחינה תיאולוגית האפשרות השנייה הכי סבירה. ראו נושא מיוחד על ביטחון בפרק ו 37.

זהו קטע נפלא על ביטחוננו של המאמין בהתבסס על כוחו של האב! ביטחוננו של המאמין, כמו כל האמיתות בכתובים, מוצגת בדפוס מלא מתח המבוסס על ברית. התקווה והביטחון של המאמינים בישועה נמצאים באופי של

שלוש הישויות של אלוהים, ברחמי ובחסדו. אף על פי כן, המאמין חייב להמשיך באמונה. הישועה מתחילה עם החלטה ראשונית של חזרה בתשובה ואמונה המודרכת על-ידי הרוח. היא חייבת גם להוביל לחזרה בתשובה, אמונה, ציות והתמדה מתמשכים! הישועה היא לא מוצר (ביטוח חיים, כרטיס כניסה לשמיים), אלא מערכת יחסים אישית שהולכת וגדלה עם אלוהים דרך המשיח.

העדויות המכריעה של מערכת יחסים נכונה עם אלוהים היא חיים שהשתנו וממשיכים להשתנות, חיים של אמונה ושיירות (השוו למתי ז). ישנה עדות כה קטנה בכתובים למשיחיים בשריים (השוו לקור"א ב-ג). התקן הוא דימיין למשיח עכשיו, לא רק בשמיים כשנמות. אין מחסור של ביטחון בכתובים לאלו שגדלים, משרתים, ואפילו מתמודדים עם חטא. אבל, אם אין פרי, אין שורש! הישועה היא בחד בלבד, דרך אמונה בלבד, אבל ישועה אמיתית תוביל ל"מעשים טובים" (השוו לאפס' ב 10; יעקב ב 14-26).

י 30-33 "אני והאב אחד אנחנו... שוב הרימו אבנים כדי לרגם אותו" זוהי אחת מההצהרות הכי חזקות של משיחיותו ואלוהותו של ישוע (השוו לפרק א 1-14; ח 58; יד 8-10; במיוחד יז 21-26, שגם משתמש במילה "אחד"). היהודים הבינו לחלוטין מה הוא אמר והחשיבו את זה לחילול השם (השוו לפסוק 33; ח 59). הם התכוונו לסקול אותו בהתבסס על ויקרא כד 16.

במחלוקת המוקדמת בנוגע לאישיותו של המשיח (לדוגמא, Arius - הבכור; Athanasius - אלוהים במלואו) Athanasius השתמש לעתים קרובות בפסוק 30 ובפרק יד 9 (ראו את *The Cambridge History of the Bible*, כרך 1, עמ' 444). עבור "Arianism" ראו את המונחון.

יוחנן י 31-39 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
י 31 שוב הרימו אבנים כדי לרגם אותו. ³²השיב להם ישוע: "מעשים טובים רבים הראיתי לכם מאת האב; על איזה מעשה מהם תרגמוני?" ³³ענו לו: "לא על מעשה טוב נרגם אותך, אלא על חלול שם שמים ועל שבהיותך אדם אתה עושה את עצמך אלהים." ³⁴השיב להם ישוע: "כלום לא כתוב בתורתכם, 'אני-אמרת אלהים אתם?' ³⁵אם הוא אמר 'אלהים' לאלה אשר דבר אלהים היה אליהם — ואת הכתוב אי אפשר להפר — ³⁶האם תאמרו אתם לזה אשר האב קדשו ושלח אותו אל העולם, 'מגדף אתה', משום שאמרת 'בן-אלהים אני?' ³⁷אם אינני עושה את מעשי אבי, אל תאמינו לי. ³⁸אבל אם אני עושה, אף אם אינכם מאמינים לי, האמינו למעשים, למען תכירו ותדעו שהאב בי ואני באב." ³⁹אז נסו שוב לתפס אותו והוא חמק מידם.

י 31 פסוק זה מתקשר להצהרת ישוע בפסוק 30. ישוע עונה להאשמות נגדו באמצעות טיעון רבני לא רגיל. הוא משתמש באופן כללי במשחק מילים עם המילה *אלוהים*, שהיא המונח התנ"כי לאלוהים (השוו לבראשית א), אך בצורתה היא בגוף רבים ולעתים קרובות נעשה בה שימוש גם למלאכים ולמנהיגים אנושיים (שופטים). ראו נושא מיוחד: השמות לאלוהות בפרק ו 20.

י 32 הרועה הטוב (*kalos*) עושה מעשים טובים (*kalos*) מאת האב.

י 33 "חלול שם שמים" ישוע ידע שהם הבינו נכונה את טענתו לגבי האחדות עם האב.

י 34 "בתורתכם" ישוע מצטט מתהלים פב 6 אך קורא לזה "תורה" (כלומר, "לימוד", השוו לפרק יב 34; טו 25; רומ' ג 19-9). המונח תורה בדרך-כלל מתייחס לכתביו של משה (התורה), בראשית-דברים. זה מראה את השימוש היותר רחב של המונח כדי לכסות את כל התנ"ך.

■ **"אלהים אתם"** ישוע משתמש בציטוט מתהלים פב 6. מזמור זה השתמש ב*אלוהים* כדי להתייחס לשופטים אנושיים (ראו אלהים בנושא המיוחד בפרק ו 20). שופטים אלו (אפילו שהם היו רשעים) נקראו "בני עליון". יהודים אלו תקפו את ישוע מכיוון שלמרות שהוא היה בן אדם הוא טען להיות: (1) בן האלוהים ו (2) אחד עם אלוהים. אך אנשים אחרים (השוו לשמות ד 16; ז 1; כב 8, 9; תהל"פ 6; קלח 1) גם נקראו "אלוהים".

נראה שהטיעון הרבני של ישוע הולך בעקבות הקו הזה: כתבי הקודש הם אמת, אנשים נקראים *אלוהים*, ולכן, למה אתם קוראים לי מחלל השם על כך שטענתי שאני בן האלוהים? המונח *אלוהים* הוא בגוף רבים בעברית אך מתורגם ונעשה בו שימוש בגוף יחיד כאשר מתייחסים לאלוהות התנכ"ית. ראו נושא מיוחד: השמות לאלוהות בפרק ו 20. יתכן שזהו משחק מילים טיפוסי של יוחנן: (1) מונח שיש לו שתי קונטציות ו (2) שאלה יונית שמצפה לתשובה "כן".

י 35 "ואת הכתוב אי אפשר להפר" יוחנן לעתים קרוב מעיר על השיחות של ישוע. זה אינו וודאי אם זו הצהרה של ישוע או של יוחנן. למרות זאת, מכיוון שיש להם את אותה השראה, זה לא משנה. העיקר של ציטוט זה הוא האמינות של הכתובים. ישוע והשליחים ראו את התנ"ך ואת פירושם לתנ"ך כדברי אלוהים (השוו למתי ה 17-19; קור"א ב 13-9; תסל"א ב 13; טימ"ב ג 16; פטר"א 23-25; פטר"ב א 20-21; ג 15-16).
Bishop H. C. G. Moule אומר ב *The Life of Bishop Moule*

"הוא [המשיח] בטח לחלוטין בכתבי הקודש, ולמרות שיש בהם דברים שאי אפשר להסבירם ודברים מורכבים שבלבלו אותי מאוד, אני הולך, לא באופן עיוור, אלא ביראה לבטוח בספר בגללו" (עמ' 138).

י 36 בפסוק זה ישוע טוען שהאב בחר (או "קידש") בו ושלח אותו (כמשיח). יש לו אם כך בהחלט הזכות להיקרא "בן האלוהים". כמו שהשופטים של ישראל יצגו את אלוהים (השוו לתהל" פב 6), הוא מייצג את האב במילה ובמעשה. ראו נושא מיוחד: לשלוח (Apostellō) בפרק ה 24.

י 37 זה בדיוק מה שפסוקים 19-21 אומרים. הניסים של ישוע שיקפו את פועלו של אלוהים.

י 37, 38 "אם... אם" אלו הם משפטי תנאי מדגם ראשון. ישוע עשה את מעשי האב. אם זה המצב, אז הם צריכים להאמין בו, בביטחון שהוא והאב הם אחד (השוו לפסוקים 30, 38). ראו נושא מיוחד: עמידה ביוח"א ב 10.

י 39 זה מקרה אחד מתוך כמה מקרים שבהם ישוע מתחמק מאלו המנסים לפגוע בו (השוו ללוקס ד 29-30; יוח' ח 59). זה לא ברור אם ההתחמקות האלו היו בשל (1) אירוע ניסי או (2) הדמיון הפיזי של ישוע לכל השאר, מה שאפשר לו להתמזג בתוך הקהל.

יוחנ' 40-42 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
⁴⁰ הוא הַלֵךְ וְשָׁב אֶל עִבְרֵי הַיַּרְדֵּן, אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר שָׁם הִטְבִּיל יוֹחָנָן בְּרֵאשׁוֹנָה, וְנִשְׂאָר שָׁם.⁴¹ רַבִּים בָּאוּ אֵלָיו אֲלֵיוּ. אָמְרוּ: "יֹחָנָן לֹא עָשָׂה שׁוֹם נֶס, אַךְ כָּל מֵה שְׂאָמַר יוֹחָנָן עַל הָאִישׁ הַזֶּה הִיָּה אֱמֶת."⁴² רַבִּים הֶאֱמִינוּ בּוֹ שָׁם.

י 40 זה מתייחס לאזור שמעבר לירדן לצד יריחו, קרוב לעיר שנקראה בית עניה.

י 41 יוחנן שוב מציין את הצהרתו של יוחנן המטביל כלפי ישוע (השוו לפרק א 6-8, 19-42; ג 22-30; ה 33)! יתכן שזה נועד לפעול נגד כפירות מסימות שהתפתחו סביב יוחנן המטביל.

י 42 בזמן שמנהיגי היהודים דחו את ישוע, הרבה מהאנשים הפשוטים (עם הארץ) הגיבו באמונה כלפיו (השוו לפרק ב 23; ז 31; ח 30). ראו נושא מיוחד בפרק ב 23.

שאלות לדיון

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתם אחראים לפרש בעצמכם את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתם, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתם לא צריכים להשאיר את זה לפרשן.

שאלות לדיון אלו ניתנו כדי לעזור לכם לחשוב היטב על הנושאים הגדולים בחלק זה של הספר. הן נועדו להיות מעוררות חשיבה ולא סופיות.

1. מדוע יוחנן מערבב בין המטאפורות שלו לעתים כה קרובות? (לדוגמא: "ישוע הוא גם שער הצאן וגם הרועה הטוב")
2. מהו הרקע התנ"כי ליוחנן י'?
3. מהי החשיבות של "נתינת נפשו" של ישוע?
4. למה היהודים המשיכו להאשים את ישוע שיש בו שד?
5. למה מעשיו של ישוע כה חשובים?
6. איך אתם מקשרים את "ביטחון המאמין" ל-"התמדה של הקדושים"?

יוחנן יא

חלוקה של קטעים לפי תרגומים מודרניים

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
מותו של אלעזר	מותו של אלעזר	תקומתו לחיים של אלעזר	מותו של אלעזר	תקומתו לחיים של אלעזר
יא 16-1	יא 16-1	יא 6-1	יא 4-1 יא 7-5	יא 4-1 יא 10-5
		יא 16-7	יא 8 יא 11-9	יא 16-11
			יא 12 יא 15-13 יא 16	
ישוע התחייה והחיים	אני התחייה והחיים		ישוע התחייה והחיים	
יא 27-17	יא 27-17	יא 27-17	יא 19-17 יא 22-20 יא 23 יא 24 יא 26-25 יא 27	יא 27-17
ישוע בוכה	ישוע והמוות, האויב האחרון		ישוע בוכה	
יא 37-28	יא 37-28	יא 37-28	יא 31-28 יא 32 יא 33-34 יא 34 יא 36-35 יא 37	יא 31-28 יא 42-32
אלעזר מוקם לתחייה	אלעזר מוקם לתחייה		אלעזר מוקם לתחייה	
יא 44-38	יא 44-38	יא 44-38	יא 38-39 יא 39 יא 44-40	יא 44-43
המזימה להרוג את ישוע	המזימה להרוג את ישוע		המזימה נגד ישוע	ראשי היהודים מחליטים על מותו של ישוע
יא 53-45	יא 57-45	יא 53-45	יא 48-45	יא 54-45

		יא 49-52	
		יא 53-54	
יא 54	יא 54		הפסח מתקרב
יא 55-57	יא 55-57	יא 55-57	יא 55-57

מחזור קריאה שלישי

מעקב אחר כוונתו המקורית של המחבר ברמת הפסקה

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתם אחראים לפרש בעצמכם את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתם, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתם לא צריכים להשאיר את זה לפרשן.

קראו את הפרק ברציפות. זהו את הנושאים. השוו את חלוקת הנושאים שלכם עם חמשת התרגומים המודרניים. אין השראה בחלוקה לפסקאות, אבל זהו המפתח לעקוב אחר כוונתו המקורית של המחבר, שזה הלב של הפרשנות. לכל פסקה של נושא אחד ויחיד.

1. פסקה ראשונה

2. פסקה שנייה

3. פסקה שלישית

4. וכו'

סיכום תיאולוגי

החשיבות התיאולוגית של פרק יא היא:

1. הצגת הכוח והסמכות של ישוע נמשכת.
2. מותו של אלעזר הוא חלק מתכנית אלוהים לתת לישוע הזדמנות להתפאר (השוו לפרק ט 3)
3. השיחה של מרתה עם ישוע פותחת הזדמנות להצהרה החשובה שלה ולהתגלות נוספת של ישוע על עצמו (כלומר, התחייה והחיים, פס' 25)
4. ישוע נותן חיי עולם כעת (מובן באופן אסקטולוגי). זה מיוצג בתקומתו לחיים של אלעזר. לישוע היתה שליטה על המוות!
5. אפילו לנוכח הנס העצום הזה, חוסר האמונה נמשכת (כלומר, החטא הבלתי נסלח, ראו נושא מיוחד בפרק ה 21)!

לימוד מילים וביטויים

יוחנן יא 1-16 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

¹ מעשה בחולה אחד, אלעזר מבית עניה, מן הכפר שגרו בו מרים ומרתא אחותה. ² מרים היא אשר משחה את האדון בשמן בשם ונגבה את רגליו בשערותיה. אחיה אלעזר הוא שחלה. ³ שלחו האחיות להגיד לישוע: "אדוננו, ראה נא, זה שאהוב עליך חולה." ⁴ "שמע ישוע ואמר: "המחלה הזאת איננה למות, אלא לכבוד אלהים, כדי שיכבדו בן-האלהים." ⁵ ישוע אהב את מרתא ואת אחותה ואת אלעזר. ⁶ כאשר שמע כי חלה, שהה עוד יומים באותו מקום. ⁷ אחרי כן אמר לתלמידיו: "בואו נחזר לארץ יהודה." ⁸ אמרו לו התלמידים: "רבי, לא מכבר בקשו לרגם אותך ואתה חוזר לשם?" ⁹ השיב ישוע: "הרי שתיים-עשרה שעות ליום. המתהלך ביום איננו נכשל, כי רואה הוא את אור העולם הזה." ¹⁰ אבל המתהלך בלילה נכשל, כי האור איננו בו." ¹¹ אחרי שאמר זאת הוסיף: "אלעזר ידידנו נרדם, אך אני הולך להעיר אותו." ¹² אמרו לו התלמידים: "אם נרדם, אזי ירפא." ¹³ ישוע דבר על מותו, אלא שהם חשבו כי דבר על תרדמת השנה. ¹⁴ אז אמר להם ישוע במפרש: "אלעזר מת." ¹⁵ ואשר לכם, אני שמח שלא הייתי שם — למען תאמינו. אך בואו נלך אליו." ¹⁶ תאמא, הנקרא דידימוס, אמר לחבריו התלמידים: "נלך נא גם אנחנו כדי שנמות אתו."

יא 1 "מעשה בחולה אחד" זה בזמן שעדיין לא הושלם (IMPERFECT). ניתן להבין מזה שהוא היה חולה במשך הרבה זמן. למרות זאת, הזמן שעדיין לא הושלם יכול להתפרש כ-"החל להיות חולה".

□ **"אַלְעָזֶר"** משמעותו של שם עברי זה הוא "אלוהים עוזר", או "אלוהים הוא עוזר". יוחנן הניח שקוראיו ידעו על החברות של ישוע עם מרים, מרתה ואלעזר (השוו ללוקס י 38-42, שזה האזכור היחיד שלהם בבשורות הסינופטיות).

□ **"בֵּית עֵנָיָה"** זהו מקום שונה מהמקום שמוזכר בפרק א 28 ו-40, שהיה קרוב ליריחו לצד נהר הירדן. בית עניא המוזכר כאן ממוקם בערך שני מילים דרום-מזרחית מירושלים על אותו רכס כמו הר הזיתים. זה היה מקום המגורים המועדף על ישוע בזמן שהוא היה בירושלים.

□ **"מִרְתָּא"** זהו המונח הארמי ל-"בעלת בית". זה בלתי רגיל שמרתא, הבכורה, לא מוזכרת ראשונה; יתכן שזה קשור ללוקס י 42-38.

יא **2 "מְרִים הַיָּא אֲשֶׁר מְשַׁחָה אֶת הָאֲדוֹן בְּשֶׁמֶן בְּשֵׁם וְנִגְבָּה אֶת רַגְלָיו בְּשֶׁעֲרוֹתֶיהָ"** פסוק 2 הוא תוספת עריכתית נוספת של יוחנן (לדוגמא, TEV, NET). לתיאור זה של מסירותה של מרים (השוו לפרק יב 2-8) יש תקבולת גם במתי (השוו לפרק כו 6-13) וגם במרקוס (השוו לפרק יד 3-9). האשה שנזכרת במשיחה דומה בלוקס ז 36 והלאה, היא אישה אחרת.

פסוק זה מתאר אירוע שעדיין לא תועד בבשורה. הוא מתועד בפרק יב. רבים מניחים כי זה רומז שיוחנן ציפה מקוראיו לדעת על המשפחה הזאת ממקורות אחרים.

נושא מיוחד: משיחה בכתבי הקודש (BDB 603) SPECIAL TOPIC ANOINTING IN THE BIBLE (BDB 603)

- א. שימשה להתייפות (השווה לדבר' כח 40; רות ג 3; שמ"ב יב 20; יד 2; דהי"ב כח 15; דני' י 3; עמוס ו 6; מיכה ו 15)
- ב. שימשה לאורחים (השווה לתהל" כג 5; לוקס ז 38, 46; יוח' יא 2)
- ג. שימשה לריפוי (השווה לישע' סא 1; ירמ' נא 8; מרק' ו 13; לוקס י 34; יעקב ה 14) [שימשה במובן הגייני ביחז' טז 9]
- ד. שימשה כהכנה לקבורה (השווה לברא' נ 2; דהי"ב טז 14; מרק' טז 1; יוח' יב 3, 7; יט 39-40)
- ה. שימשה במובן דתי (של חפץ, השווה לברא' כח 18; לא 13 [מצבה]; שמות כט 36 [המזבח]; שמות ל 26; מ 9-16; ויק' ח 10-13; במד' ז 1 [המשכן])
- ו. שימשה להכניס מנהיגים לתפקיד
1. כהנים
א. אהרון (שמות כח 41; כט 7; ל 30)
ב. בניו של אהרון (שמות מ 15; ויק' ז 36)
ג. מונח או תואר רגיל (במד' ג 3; ויק' טז 32)
2. מלכים
א. על-ידי אלוהים (השווה לשמ"א ב 10; שמ"ב יב 7; מל"ב ט 3, 6, 12; תהל" מה 7; פט 20)
ב. על-ידי הנביאים (השווה לשמ"א ט 16; י 1; טו 1, 17; טז 3, 12-13; מל"א א 45; יט 15-16)
ג. על-ידי כהנים (השווה למל"א א 34, 39; מל"ב יא 12)
ד. על-ידי הזקנים (השווה לשופ' ט 8, 15; שמ"ב ב 7; ה 3; מל"ב כג 30)
ה. של ישוע כמלך המשיח (השווה לתהל" ב 2; לוקס ד 18 [ישע' סא 1]; מה"ש ד 27; י 38; עבר' א 9 [תהל" מה 7])
ו. תלמידיו של ישוע (השווה לקור"ב א 21; יוח"א ב 20, 27 [chrisma])
3. יתכן של נביאים (השווה לישע' סא 1)
4. כלים לא מאמינים של גאולה אלוהית
א. כורש (השווה לישע' מה 1)
ב. מלך צור (השווה ליחז' כח 14, שם הוא משתמש במטאפורות של אדום)
5. המונח או התואר "משיח" משמעו "אחד שמשוח" (BDB 603), ראה תהלים ב 2; פט 38; קלב 10.
6. מעשי שליחים י 38 הוא פסוק שמדבר על שלושת אישיות ל אלוהים שקשורות למשיחה. ישוע נמשח (ראה לוקס ד 18; מעשי שליחים ד 27; י 38). הקונספט עבור כל המאמינים (ראה א יוחנן ב 27). המשיחה היא עבור כולם! זה סותר את צוררי המשיח (ראה א יוחנן ב 18). בברית הישנה סמל המשיחה היה קשור לשמן (ראה שמות כט 7; ל 25; לז 29) מדובר באנשים שאלוהים קרא וצייד למשימה מיוחדת (כלומר כהנים, נביאים, מלכים). לכן בעברית המילה משיח היא מהמונח "משוח" או משיחה.

יא **3 "שְׁלַחוּ הָאֲחִיּוֹת לְהַגִּיד לְיֵשׁוּעַ"** הן שלחו מסר לישוע, שהיה בפרָאָה מעבר לירדן.

□ **"זֶה שְׂאֵהוּב עֲלֶיךָ חוֹלָה"** זה מראה את מערכת היחסים הייחודית שהיתה לישוע עם משפחה זו. זהו המונח היווני, *phileō*. אף על פי כן, ביוונית קוינה המונחים *phileō* ו-*agapaō* הם ברי-חילוף (השוו לפסוק 5; ג 35; ה 20).

יא **4 "הַמַּחְלָה הַזֹּאת אֵינָנָה לְמוֹת, אֲלָא לְכַבּוֹד אֱלֹהִים"** זה רומז שישוע ידע שאלעזר היה חולה. הוא איפשר לו למות כדי שהאב יראה את כוחו דרכו בכך שהוא יקים אותו לתחייה. מחלות וסבל הם לפעמים חלק מרצונו של אלוהים (השוו לפרק ט 3; ספר איוב; קור"ב יב 10-7).

□ **"כְּבוֹד אֱלֹהִים"** מעשיו של ישוע מגלים את "כבוד אלהים". ראו הערה בפרק א 14.

□ **"כְּדִי שְׂיִכְבַּד בְּהַ בֶּן-הָאֱלֹהִים"** המונח הקנייני "-האלוהים" לא נמצא בפירושים היווניים העתיקים P⁴⁵ או P⁶⁶. המחלה תביא כבוד גם לאב וגם לבן. הכבוד של ישוע ברקע זה שונה מאוד מהמצופה. לאורך בשורת יוחנן מונח זה מתייחס לצליבה של ישוע ופארו בכבוד. הקמת אלעזר לחיים תוביל לקריאה של ראשי היהודים למותו של ישוע.

יא **5** הערה עריכתית נוספת של יוחנן (השוו לפסוק 36)

יא **6 "שֶׁהָ עוֹד יוֹמִים בְּאוֹתוֹ מְקוֹם"** ישוע התעכב עד למותו של אלעזר! ישוע לא הפלה לטובה. היתה מטרה שמימית למחלה זו (השוו לפסוק 15; ט 3).

יא **7 "אַחֲרֵי כֵן אָמַר לְתַלְמִידָיו: "בּוֹאוּ נַחֲזֵר לְאַרְץ יְהוּדָה"** הדיון בהמשך מראה שהתלמידים היו מודעים לכך שהיהודים רצו לסקול את ישוע (השוו לפסוק 8; ח 54; י 31, 39). התלמידים מראים תערובת מוזרה של אמונה ופחד (השוו לפסוק 16). תאמא לעתים קרובות נחשב לתלמיד הספקן, אבל פה הוא היה מוכן למות עם ישוע (השוו לפסוק 16).

Michael Magill בספר *NT TransLine* (עמ' 345 #43) מבחין בצורה טובה ש"בואו נחזור" של פסוק 7 מותאם ל"אך אני הולך" של פסוק 11. התלמידים פחדו והיו מלאי ספק, אך ישוע היה סמוך ובטוח. זהו תאמא שמצטרף לישוע (נלך נא) בפסוק 16!

יא **9-10** יתכן שזו דרך לקשר את הפרק לפרק ח 12 ו-ט 4-5 (השוו לפרק יב 35). פסוק 9 מצפה לתשובה "כן". ישנו הבדל ברור בין אלו שהולכים בהתאם לרצון אלוהים (כלומר, ישוע) ואלו שלא (פס' 10, היהודים). ישוע לא עושה טעות בכך שהוא הולך להיכן שאלוהים מדריך אותו, מכיוון שהוא אור העולם! ניגודיות זו בין אור לחושך היתה מאפיין מרכזי של ספרות החכמה היהודית והכתבים של קומראן (לדוגמא, מגילת מלחמת בני אור בבני חושך).

□ **"אִם... אִם"** (בתרגום העברי הנוסח שונה. המתרגם) שני המשפטים הם משפטי תנאי מדגם שלישי המציינים פעולה פוטנציאלית.

יא **11 "אֲלַעְזֵר יִדְיֵנוּ נִרְדָּם"** הפועל הוא חיווי סביל מושלם (PERFECT PASSIVE INDICATIVE). התלמידים לעתים קרובות לא הבינו נכונה את ישוע בגלל שהם תפסו אותו באופן מילולי מידי (השוו לפסוק 13). השימוש של ישוע במטאפורה זו כדי לתאר את המוות משקף את השימוש התנ"כי שלה (השוו לדבר' לא 16; שמ"ב ז 12; מל"א א 21; ב 10; יא 21, 43; יד 20, וכדומה). המונח האנגלי "cemetery" מגיע מאותו שורש של המונח היווני "לישון".

יא **12 "אִם"** זהו משפט תנאי מדגם ראשון אשר נתפס כנכון מנקודת המבט של המחבר או למטרותיו הספרותיות.

□ **"אֲדִי יִרְפָּא"** מילולית, זהו המונח "יוושע" בשימושו התנ"כי של "ישועה פיזית" (השוו ליעקב ה 15). שוב התלמידים לא הבינו נכונה את ישוע מכיוון שהם הבינו את השפה המטאפורית שלו (כלומר, שינה) באופן מילולי. חוסר ההבנה הזאת של שומעיו של ישוע היא מאפיין מרכזי בבשורת יוחנן (לדוגמא, פס' 23-24). הוא מלמעלה - הם מלמטה. ללא העזרה של הרוח (כלומר, חג השבועות), הם לא יכולים להבין!

יא **13** זאת הערה עריכתית נוספת של יוחנן.

יא **14 "אָמַר לָהֶם יֵשׁוּעַ בְּמַפְרָשׁ"** ראו נושא מיוחד: *Parrhēsia* בפרק ז 4.

יא **15 "וְאֲשֶׁר לָכֶם, אֲנִי שְׂמַח שֶׁלֹּא הָיִיתִי שֵׁם — לְמַעַן תֵּאֱמִינוּ"** ישוע טוען שהתקומה של אלעזר לחיים לא נעשתה בגלל החברות שלו עם אלעזר או בגלל הצער של מרים ומרתא, אלא (1) כדי להגדיל גם את אמונת התלמידים (פס' 14) וגם (2) לעודד את אמונת ההמון היהודי (פס' 42). האמונה היא תהליך בספר יוחנן. לפעמים היא מתפתחת (לדוגמא, התלמידים, השוו לפרק ב 11), ולפעמים היא לא (לדוגמא, העומדים מהצד, השוו לפרק ח 31-59).

יא 16 פסוק זה מראה בצורה ברורה את אמונתו של תאמא. הוא היה מוכן למות עם ישוע. התלמידים היו צריכים לראות את כוחו של ישוע על המוות, הפחד הגדול של בני האדם. השם תאמא משקף את המילה הארמית "תאום" (הערה עריכתית נוספת), כפי שהשם דימוס משקף ביוונית. הבשורות הסינופטיות מונות אותו כשליח (השוו למתי י 3; מרק' ג 18; לוקס ו 15); בשורת יוחנן מדברת עליו לעתים קרובות (השוו לפרק יא 16; יד 5; כ 24-29; כא 2). ראו נושא מיוחד: תרשים של שמות השליחים בפרק א 45.

יוחנן יא 17-27 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
 17 **כְּאִשֶׁר בָּא יֵשׁוּעַ, מֵצָא שָׁכְבָר אַרְבָּעָה יָמִים הוּא בִקְבֹר.** 18 **בֵּית עֲנִיָּה הָיְתָה מְרַחֶקֶת מִירוּשָׁלַיִם כְּשָׁנֵי מֵיָלִין, וְרַבִּים בָּאוּ אֶל מֶרְתָּא וּמְרִים לְנַחֵם אוֹתָן עַל אֲחִיהֶן.** 20 **כְּשָׁמַע מֶרְתָּא שֶׁיֵּשׁוּעַ בָּא הִלְכָה לְקִרְאָתוֹ, וְאָלוּ מְרִים יֹשְׁבֵי בֵּיתָהּ.** 21 **אָמְרָה מֶרְתָּא לִישׁוּעַ: "אָדוּנִי, לֹו הֵיית פֹּה, לֹא הֵיָה אַחֵי מֵת."** 22 **אָבֵל גַּם עִכְשָׁו יוֹדַעַת אֲנִי שְׁכַל מַה שְׁתִּבְקֵשׁ מֵאֱלֹהִים, אֱלֹהִים יִתֵּן לָךְ."** 23 **אָמַר לָהּ יֵשׁוּעַ: "אַחִיר יָקוּם."** 24 **הַשִּׁיבָה לֹו מֶרְתָּא: "אֲנִי יוֹדַעַת שֶׁהוּא יָקוּם בְּתַחֲיָה בַיּוֹם הַאֲחֵרוֹן."** 25 **אָמַר לָהּ יֵשׁוּעַ: "אֲנִי הִתְחִיָּה וְהַחַיִּים. הַמֵּאֲמִין בִּי יַחֲיָה גַם אִם יָמוּת. וְכָל מִי שְׁחִי וּמֵאֲמִין בִּי לֹא יָמוּת לְעוֹלָם. הָאֵם מֵאֲמִינָה אֶת בְּזָהָ? "** 27 **אָמְרָה לֹו: "כֵּן, אָדוּנִי, אֲנִי מֵאֲמִינָה שְׁאַתָּה הַמְּשִׁיחַ בֶּן-הָאֱלֹהִים שְׁבָא אֶל הָעוֹלָם."**

יא 17 "אַרְבָּעָה יָמִים הוּא בִקְבֹר" הרבנים אמרו שרוח האדם נשארה קרוב לגוף הפיזי למשך שלושה ימים. ישוע חיכה שיעברו ארבעה ימים כדי לוודא שאלעזר באמת היה מת ומעבר לכל תקווה רבנית.

יא 18 "כְּשָׁנֵי מֵיָלִין" פסוק 18 הוא הערה עריכתית נוספת של יוחנן. מילולית זה "חמישה-עשר פרלונג".

יא 19 "(יהודים) רבים באו אל מרתא ומרים" זהו שימוש ניטרלי ולא אופייני של המונח "יהודים" (לא מופיעה בתרגום העברי. המתרגם), שבדרך-כלל מתייחס לאויביו של ישוע. בכל אופן, בהקשר זה הוא פשוט מתייחס לתושבי ירושלים שהכירו את המשפחה הזאת (השוו לפסוקים 31, 33, 45).

יא 20 "מרים יושבה בבית" התנוחה הרגילה באבל יהודי הייתה ישיבה על הרצפה.

נושא מיוחד: מנהגי אבל
SPECIAL TOPIC GRIEVING RITES

הישראלים הביעו את צערם על מותו של אהוב ובעקבות חזרה אישית בתשובה או פשעים קולקטיביים במספר דרכים:

1. קרעו את הגלימה החיצונית, ברא' לז 29, 34; מד 13; שופ' יא 35; שמ"ב א 11; ג 31; מל"א כא 27; איוב א 20)
2. שמו על עצמם שק, ברא' לז 34; שמ"ב ג 31; מל"א כא 27; ירמ' מח 37
3. הורידו את הנעליים, שמ"ב טו 30; ישע' כ 3
4. הניחו ידיים על הראש, שמ"ב יג 19; ירמ' ב 37
5. שמו אבק על הראש, יהושע ז 6; שמ"א ד 12; נחמ' ט 1
6. ישבו על האדמה, איכה ב 10; יחז' כו 16 (שכבו על האדמה, שמ"ב יב 16); ישע' מז 21
7. היכו על החזה, שמ"א כה 1; שמ"ב יא 26; נחמ' ב 7
8. להתאבל, א שמואל כה 1; ב שמואל יא 26
9. חתכו את הגוף, דבר' יד 1; ירמ' טז 6; מח 37
10. צמו, שמ"ב יב 16, 22; מל"א כא 27
11. קוננו קינה, שמ"ב א 17; ג 31; דהי"ב לה 25
12. קרחות (תלשו או גלחו את השיער), ירמ' מח 37
13. קיצצו את הזקן, ירמ' מח 37
14. כיסו את הראש או הפנים, שמ"ב טו 30; יט 4

אלה היו סימנים חיצוניים של רגשות פנימיים.

יא 21, 32 "אָמְרָה מֶרְתָּא... לֹו הֵיית פֹּה, לֹא הֵיָה אַחֵי מֵת" זהו משפט תנאי מדגם שני הנקרא "מנוגד לעובדות". ניתן אם כך להבין אותו בצורה הזאת: "לו היית פה איתנו, ולא היית, לא היה אחי מת, והוא כן." ההצהרות של מרתא ומרים (השוו לפסוק 32) לישוע זהות. הן כנראה דיברו על הנושא הזה לעתים קרובות בזמן ארבעת ימי האבל הללו. שתי הנשים הללו הרגישו מספיק בנוח עם ישוע כדי להביע בפניו את האכזבה הנסתרת שלהן מכך שהוא לא בא קודם.

יא 22 "אָבֵל גַּם עִכְשָׁו יוֹדַעַת אֲנִי שְׁכַל מַה שְׁתִּבְקֵשׁ מֵאֱלֹהִים, אֱלֹהִים יִתֵּן לָךְ" זה לא בדיוק ברור מה מרתא ביקשה מישוע לעשות, מכיוון שבפסוק 39 היא היתה מופתעת מהתחיייה של אלעזר.

יא 23-24 "אַחִיר יְקוּם" למרתא היו אותן השקפות תיאולוגיות של החיים שלאחר המוות כמו לפרושים, אשר האמינו בתחייה של הגוף ביום האחרון. ישנו מספר מוגבל של עדויות להשקפה זו בתנ"ך (השוו לדני' יב 2; איוב יד 14; יט 27-25). ישוע הופך את ההבנה היהודית הזאת להצהרה של כוחו וסמכותו (השוו לפסוק 25; יד 6).

יא 24 "בַּיּוֹם הָאַחֲרוֹן" למרות שזה נכון שיוחן מדגיש את המיידיות של הישועה (realized eschatology), הוא עדיין מצפה להשלמה מלאה באחרית הימים. זה מובע במספר דרכים.

1. משפט / יום תקומה (השוו לפרק ה 28-29; ו 39-40, 44, 54; יא 24; יב 48)
2. "שעה" (השוו לפרק ד 23; ה 25, 28; טז 32)
3. ביאתו השנייה של המשיח (השוו לפרק יד 3; יתן שפרקים יד 18-19, 28 ו-טז 16, 22 מתייחסים להופעה של ישוע לאחר התחייה ולא לביאה אסכולוגית)

יא 25 "אָמַר לָהּ יֵשׁוּעַ: "אֲנִי הַתְּחִיָּה וְהַחַיִּים" זוהי עוד אחת משבע הצהרות "אני הוא" של ישוע. לנוכח מותו של אלעזר, מרתא קיבלה עידוד להאמין שהוא יחיה. תקווה זו משרשת באופיים וכוחם של האב וישוע (השוו לפרק ה 21). ראו הערה בפרק ח 12.

באופן מפתיע, כתב-יד פפירוס מוקדם (כלומר, P⁴⁵), כמה גרסאות לטיניות וסוריות עתיקות, והדיאקטרוֹן משמיטים את המילה "והחיים". UBS³ נותן להכללתה דירוג "B", אך UBS⁴ נותן להכללתה דירוג "A" (וודאי).

יא 26 "כֹּל מִי שְׁחִי וּמֵאֲמִין בִּי לֹא יָמוּת לְעוֹלָם" ישנם מספר מאפיינים דקדוקיים חשובים בטקסט זה.

1. כינוי הגוף הכולל "כל"
2. הפעלים בבינוני פועל בזמן הווה, אשר מראים את הצורך באמונה מתמשכת (השוו לפסוקים 25 ו-26)
3. השלילה הכפולה החזקה הקשורה למוות, "לעולם לא, אף פעם לא ימות", מה שמתייחס באופן ברור למוות רוחני. בספר יוחן ח"י עולם הם מציאות נוכחית עבור מאמינים, לא רק איזשהו אירוע עתידי. אלעזר נועד להעביר את דברי ישוע! עבור יוחן, ח"י עולם הם מציאות נוכחית.

יא 27 "כֵּן, אֲדוֹנָי, אֲנִי מֵאֲמִינָה שְׂאֵתָה הַמְּשִׁיחַ בֶּן-הָאֱלֹהִים שֶׁבָא אֶל הָעוֹלָם" זה מובע בזמן מושלם. זאת הצהרה עוצמתית של אמונתה האישית בישוע כמשיח המובטח. באופן תיאולוגי זה משתווה להצהרת כיפא בקיסריה (השוו למתי טז).

היא משתמשת בכמה תארים שונים כדי להביע את אמונתה.

1. המשיח (the Christ, שהיה התרגום היווני של משיח, אחד שמשוח)
 2. בן-האלהים (תואר תנ"כי של המשיח)
 3. שבא (תואר תנ"כי נוסף של האחד שאלוהים הבטיח שיביא עידן חדש של צדק, השוו לפרק ו 14)
- יוחן משתמש בדיאלוגים כטכניקה ספרותית שנועדה להעביר אמת. ישנן מספר הצהרות אמונה באמונה בבשורת יוחן (השוו לפרק א 29, 34, 41, 49; ד 42; ו 14, 69; ט 35-38; יא 27). ראו נושא מיוחד: השימוש של יוחן בפועל "להאמין" בפרק ב 23.

יוחן יא 28-29 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
28 אַחֲרֵי שְׂאֵמְרָה זֹאת הִלְכָה וְקָרְאָה לְמַרְיָם אַחֹתָהּ בְּסֵתֵר. אָמְרָה לָהּ: "רֵבֶנּוּ הַגִּיעַ, הוּא קוֹרָא לְךָ." 29 הִיא שְׂמְעָה, מַהֲרָה לָקוּם וּבָאָה אֵלָיו.

יא 28 "רֵבֶנּוּ" NASB Study Bible (עמ' 1540) יש הערה מעולה, "זהו תיאור משמעותי בהינתן על-ידי אשה. הרבנים לא לימדו נשים (השוו לפרק ד 27), אך ישוע למיד אותן לעתים קרובות."

נושא מיוחד: נשים בכתבי הקודש SPECIAL TOPIC WOMEN IN THE BIBLE

- א. התנ"ך
- א. הנשים נחשבו באופן תרבותי כרכוש
1. נכללו ברשימת הרכוש (שמות כ 17)
2. היחס לאמות (שמות כא 7-11)
3. נדר של נשים היה ניתן לביטול על-ידי גבר אשר היה אחראי חברתית (במדבר ל)
4. נשים כשולל מלחמה (דברים כ 14-10; כא 10-14)
- ב. באופן מעשי היתה הדדיות
1. האיש והאישה נבראו בצלמו של אלוהים (בראשית א 26-27)
2. כיבוד האב והאם (שמות כ 12 [דברים ה 16])

3. יראת כבוד כלפי האם והאב (ויקרא יט 3; כ 9)
 4. גברים ונשים יכלו להיות נזירים (במדבר ו 1-2)
 5. לבנות היתה זכות ירושה (במדבר כז 11-1)
 6. היו חלק מאנשי הברית (דברים כט 10-12)
 7. הליכה בהתאם ללימוד של האב והאם (משלי א 8; ו 20)
 8. הבנים והבנות של הימן (משפחה לוי) הדריכו את המוזיקה בבית המקדש (דהי"א כה 5-6)
 9. בנים ובנות ינבאו בעידן החדש (יואל ב 28-29)
- ג. נשים היו העמדות הנהגה

1. אחותו של משה, מרים, נקראה נביאה (שמות טו 20-21; שימו לב גם למיכה ו 4)
2. נשים קיבלו כישרון מאלוהים לטוות חומרים לאוהל מועד (שמות לה 25-26)
3. אשה, דבורה, גם היתה נביאה (השוו לשופ' ד 4), והדריכה את כל השבטים (שופ' ד 4-5; ה 7)
4. חולדה היתה נביאה שהמלך יאשיהו ביקש ממנה לקרוא ולפרש את "ספר התורה" שזה עתה נמצא (מל"ב כב 14; דהי"ב לד 22-27)
5. המלכה אסתר, אישה יראת ה', הצילה את היהודים בפרס הברית החדשה

II.

- א. במבחינה תרבותית גם ביהדות וגם בעולם הרומי-יווני הנשים היו אזרחיות סוג ב' עם מעט זכויות (מקדוניה היתה יוצאת דופן).
- ב. נשים בעמדות הנהגה
 1. אלישבע ומרים, נשים יראות ה' שהיו זמינות לאלוהים (לוקס א-ב)
 2. חנה, אשה יראת ה' ששרתה במקדש (לוקס ב 36)
 3. לידיה, מאמינה ומנהיגת קהילת בית (מה"ש טז 14, 40)
 4. ארבע הבנות הבתולות של פיליפוס היו נביאות (מה"ש כא 8-9)
 5. פבי, שמשית הקהילה בקנכראה (רומ' טז 1)
 6. פריסקילה, עמיתתו של שאול והמורה של אפולוס (מה"ש יח 26; רומ' טז 3)
 7. מרים, טריפינה, טריפוסה, פרסיס, יוליה, אחותו של נראס, מספר נשים שהיו עמיתות לעבודה של שאול (רומ' טז 6-16)
 8. יוניס (KJV), יתכן ששליחה (רומ' טז 7)
 9. אבהודיה וסינטיכי, עמיתות לעבודה של שאול (פיל' ד 2-3)

III.

- א. כיצד מאמינים בימינו מאזנים את הדוגמאות התנ"כיות המחולקות?
 - א. כיצד מישוהו יכול להבדיל בין אמיתות היסטוריות או תרבותיות, אשר מתייחסות רק להקשר המקורי, לבין אמיתות נצחיות אשר תקפות לכל הקהילות ולכל המאמינים לאורך כל הדורות?
 1. אנחנו חייבים לקחת את כוונת המחבר המקורי שהיה תחת השראה נורא ברצינות. כתבי הקודש הם דבר אלוהים והמקור היחיד לאמונה ומעשה.
 2. אנחנו חייבים לטפל בטקסטים מלאי ההשראה שהם תלויי היסטוריה באופן ברור.
 - א. הפולחן (כלומר, טקסים וליטורגיה) של ישראל (השוו למה"ש טו; גלט' ג)
 - ב. היהדות של המאה הראשונה
 - ג. ההצהרות של שאול בראשונה אל הקורינתים שהן תלויות היסטוריה באופן ברור.
 - (1) מערכת החוקים של רומא הפגאנית (קור"א ו)
 - (2) הישארות כעבד (קור"א ז 20-24)
 - (3) רווקות (קור"א ז 35-1)
 - (4) בתולין (קור"א ז 38-36)
 - (5) מזון שהוקרב לאיליל (קור"א ח; י 23-33)
 - (6) מעשים לא ראויים בסעודת האדון (קור"א יא)
 3. אלוהים גילה את עצמו בצורה ברורה ומלאה לתרבות מסוימת, בזמן מסוים. אנחנו חייבים לקחת ברצינות את ההתגלות, אבל לא את כל ההיבטים של ההתאמה ההיסטורית שלה. דבר אלוהים נכתב בשפה אנושית, ממוען לתרבות מסוימת בזמן מסוים.
 - ב. הפרשנות של כתבי הקודש חייבת להתחקות אחר כוונת המחבר המקורית. מה הוא אמר לאנשים בזמנו? זה בסיסי והכרחי לפרשנות תקינה. אבל אז עלינו ליישם את זה לימינו. ובכן, הנה הבעיה עם נשים בהנהגה (יתכן שסוגיית הפרשנות האמתית מגדירה את התנאי. האם היו יותר מקומות שירות מאשר רועי קהילה שהיו בהנהגה? האם שמשיות ונביאות נחשבו למנהיגות?). זה די ברור ששאול, בקור"א יד 34-35 ובטימ"א 9-15, עומד על כך ששנים לא צריכות לקחת חלק בהנהגת ההלל הפומבי! אבל איך אני מיישם את זה היום? אני לא רוצה שהתרבות של שאול או התרבות שלי ישתיקו את רצונו ודבריו של אלוהים. יתכן שזמנו של שאול היה יותר מידי מגביל, אך יתכן שגם זמני יותר מידי פתוח. אני מרגיש כל-כך לא בנוח להגיד שדבריו ולימודו של שאול הם אמיתות מותנות של המאה הראשונה הקשורות למצבים מקומיים. מי אני שאני אתן למחשבותיי או לתרבות שלי לסתור מחבר תחת השראה!?
- למרות זאת, מה אני עושה כשישנן דוגמאות בכתובים של נשים בהנהגה (אפילו בכתביו של שאול, השוו לרומים טז)? דוגמא טובה לכך היא הדיון של שאול בהלל פומבי בקור"א יא-יד. בפרק יא 5 נראה שהוא נותן רשות להטפה ותפילות של נשים בהלל פומבי כאשר ראשן מכוסה, אך בפרק יד

34-35 הוא דורש שהן יישארו בשקט! היו שמשיות (השוו לרומ' טז 1) ונביאות (השוו למה"ש כא 9). גיוון זה הוא הנותן לי חירות לזהות את הערותיו של שאול (בנוגע להגבלות על נשים) כהערות שמוגבלות לקורנתוס ואפסוס של המאה הראשונה. בשתי הקהילות היתה בעיה של נשים שמממשות את החירות החדשה שלהן (השוו ל-Bruce Winter, *After Paul Left Corinth*), משהו שהיה יכול לגרום לקושי עבור הקהילה להביא את המשיח לחברה שלהם. היה צורך להגביל את החרות שלהן כדי שהבשורה תהיה יותר אפקטיבית.

הזמן שלי הוא בדיוק ההפך מהזמן של שאול. בימינו הבשורה יכולה להיות מוגבלת אם נשים מלומדות המתבטאות בבהירות לא יוכלו לבשר את הבשורה ולא יוכלו להנהיג! מהי המטרה של הלל ציבורי? האם היא לא ביטוי ותלמידות? האם אלוהים יכול לקבל כבוד ולהיות מרוצה מנשים בהנהגה? נראה שכתבי הקודש בשלמותם אומרים "כן!"

אני רוצה להיכנע לשאול; התיאולוגיה שלי מבוססת בעיקרה עליו. אני לא רוצה להיות יותר מידי מושפע על-ידי הפמיניזם המודרני! למרות זאת, אני מרגיש שהקהילה הגיבה באיטיות לאמיתות מהכתובים, כמו חוסר ההולמות של העבודות, גזענות, קנאה עיוורת וסקסיזם. היא גם הגיבה באיטיות לניצול של הנשים בעולם המודרני. אלוהים במשיח שחרר את העבד והאישה. אני לא אעז לתת לטקסט תלוי תרבות להחזיק להם את הכבלים.

נקודה אחת נוספת: כפרשן אני יודע שקורנתוס היתה קהילה מאוד משובשת. המתנות הרחוניות היו מוערכות ביותר ומוצגות לראווה. יתכן שנשים גם לקחו בזה חלק. אני גם מאמין שאפסוס הושפעה על-ידי מורי שקר שניצלו נשים והשתמשו בהן כדוברות ממלאות-מקום בקהילות הבית של אפסוס.

ג. המלצות לקריאה נוספת

How to Read the Bible For All Its Worth by Gordon Free and Doug Stuart (pp 61-77)
Gospel and Spirit: Issues in New Testament Hermeneutics by Gordon Fee
Hard Sayings of the Bible by Walter C. Kaiser, Peter H. Davids, F. F. Bruce, and Manfred T. Branch (pp. 613-616; 665-667)

יוחנן יא 30-37 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

³⁰ יֵשׁוּעַ טָרַם נִכְנַס לְכַפֵּר, כִּי הִיָּה עוֹד בְּמִקוֹם שֶׁפָּגְשָׁה אוֹתוֹ מֵרְתָא. ³¹ אֵלֶּה שֶׁהָיוּ אֵצֶל מְרִים בְּבֵית וְנִחְמוּ אוֹתָהּ, כִּשְׂרָאוּ כִּי מֵהֵרָה לְקוֹם וְלִצְאָתָהּ, הִלְכּוּ אַחֲרֶיהָ בְּחֻשְׁבָּם שֶׁהִיא הוֹלֶכֶת לְקָבֵר לְבָכוֹת שָׁם. ³² בְּהִגִּיעָה אֶל הַמִּקוֹם שֶׁהָיָה בּוֹ יֵשׁוּעַ, נִפְלָה מְרִים לְרַגְלָיו וְאָמְרָה לוֹ: "אֲדוֹנָי, לוֹ הָיִית פֹּה, לֹא הָיָה אֲחִי מֵת." ³³ כִּרְאוֹתָ אוֹתָהּ בּוֹכִיָּה, וְהָאֲנָשִׁים שֶׁבָּאוּ אֵתָהּ בּוֹכִים גַּם הֵם, נִסְעָרָה רוּחוֹ שֶׁל יֵשׁוּעַ וְהוּא הִזְדַּעֲזַע. ³⁴ הוּא שָׁאַל: "אֵיפֹה הִנַּחְתֶּם אוֹתוֹ?" הַשִּׁיבוּ לוֹ: "אֲדוֹן, בּוֹא וְרָאֵה." ³⁵ בָּכָה יֵשׁוּעַ. ³⁶ הִגִּיבוּ וְאָמְרוּ: "רְאוּ עַד כַּמָּה אֶהָב אוֹתוֹ!" ³⁷ אַךְ כַּמָּה מֵהֵם אָמְרוּ: "הַפּוֹקֵם עֵינָי עוֹר הָאֵם לֹא הָיָה יָכוֹל גַּם לְמַנַּע אֶת מוֹתוֹ שֶׁל הָאִישׁ הַזֶּה?"

יא 30 זהו פרט נוסף של עד ראייה שניתן על-ידי המחבר השליח.

יא 33

NASB	"הוא נסער ברוחו והיה מוטרד"
NKJV	"הוא נאנח ברוחו והיה מוטרד"
NRSV	"הוא נורא הוטרד ברוחו והזדעזע"
TEV	"זה נגע בליבו, והוא הזדעזע"
NJB	"ישוע היה בצער רב, ועם אנחה עמוקה"

מילולית זה אומר "נחר ברוח". בדרך-כלל נעשה שימוש בביטוי זה כדי להביע כעס (השוו לדני' יא 30 [תרגום השבעים]; מרק' א 43; יד 5). אך בהקשר זה תרגום המראה רגש עמוק הוא המועדף (השוו לפסוק 38). למרות שכמה פרשנים רואים ברגש זה, אולי כעס, כמופנה למוות, לישוע היו רגשות אנושיים אמתיים (השוו לפסוקים 33, 35, 36, 38) והוא חושף אותם כאן בפני חבריו.

יא 35 "בכה ישוע" זהו הפסוק הקצר ביותר בכתבי הקודש. המוות לא היה רצון אלוהים עבור כוכב הלכת הזה. הוא התוצאה של המרד של בני האדם. ישוע מרגיש את הכאב של איבוד אדם יקר. הוא משתתף בצער ניסיונות החיים של כל תלמידיו!

הבכי של ישוע היה מהסוג השקט והאישי, לא מהסוג של היללות הפומביות המוזכרות בפסוק 33.

יא 37 שאלה זו מצפה לתשובה "כן." זאת היתה הדעה של מרתא בפסוק 21 ושל מרים בפסוק 32.

יוחנן יא 38-44 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

³⁸ וְאֵז יֵשׁוּעַ, נִפְשׁוּ שׁוֹב סוֹעֲרָת בְּקִרְבּוֹ, נִגַּשׁ אֶל מַעֲרַת הַקָּבֵר הַמְכֹּסָה אֶבֶן. ³⁹ אָמַר יֵשׁוּעַ: "הִסִּירוּ אֶת הָאֶבֶן!" אָמְרָה לוֹ מֵרְתָא אֲחוֹתוֹ שֶׁל הַמֵּת: "אֲדוֹנָי, הֲרִיחֵהוּ כִּבֵּר מֵעֵלָה רִיחַ, כִּי עָבְרוּ אַרְבָּעָה יָמִים." ⁴⁰ הַשִּׁיב לָהּ יֵשׁוּעַ: "הֲלֹא אָמַרְתִּי לָךְ שֶׁאֵם תֵּאֱמִינִי תִרְאִי אֶת כְּבוֹד הָאֱלֹהִים." ⁴¹ הֵם הִסִּירוּ אֶת הָאֶבֶן וַיֵּשׁוּעַ נִשָּׂא אֶת עֵינָיו לְמַרְוֹם

ואמר: "אבי, אודך כי שמעתני.⁴² ידעתי כי תמיד שומע אתה אותי, ורק למען העם העומד מסביב אמרתי זאת, שיאמינו כי אתה שלחתיני.⁴³ לאחר שאמר את הדבר הזה, קרא בקול גדול: "אלעזר, צא החוצה!"⁴⁴ יצא המת כשרגליו וידיו כרוכות בתכריכים ופניו עטופות במטפחת. אמר להם ישוע: "התירו אותו והניחו לו ללכת."

יא 38 "מערת" בזמן הזה בישראל הקברים היו או

1. מערות טבעיות (בבא בתרא ו 8)

2. מערות שנחפרו בסלעים ונאטמו עם אבנים עגולות שגולגלו בתעלות

3. בורות שנחפרו באדמה וכוסו באבנים גדולות

ממחקרים ארכיאולוגיים באזור ירושלים נראה שהאפשרות הראשונה הכי מתאימה.

יא 39 "הסירו את האבן" אבן גדולה שהוחלקה למסילה היתה השיטה שהשתמשו בה לאטום קברים מפני שודדים וחיות.

□ "כי עברו ארבעה ימים" זהו ביטוי יווני שמשמעו מילולית "איש בן ארבעה ימים."

יא 40 "אם" זהו משפט תנאי מדגם שלישי המציין שהפעולה אפשרית. פסוק זה הוא שאלה שמצפה לתשובה "כן".

□ "כבוד האלהים" הכבוד של אלוהים נגלה במעשיו של ישוע (השוו לפסוק 4). ראו הערה מלאה בפרק א 14.

יא 41 "וישוע נשא את עיניו" התנוחה הרגילה של תפילה יהודית היתה כאשר הידיים והעיניים (פקוחות) נשאות אל השמים. זהו ביטוי לתפילה (השוו לפרק יז 1).

□ "כי שמעתני" ישוע "שומע" את האב (השוו לפרק ח 26, 40; טו 15) והאב "שומע" אותו. אלו ה"שומעים" את ישוע יש להם חיי עולם. זהו משחק המילים המתמשך של "לראות" ו-"לשמע" כתקבולת ל-"לקבל" (א 12) ו-"להאמין" (ג 16). אלעזר "שמע" את קולו של ישוע וחזר לחיים.

יא 42 זה מציין את מטרתם של התפילה והנס של ישוע. ישוע לעתים קרובות עשה ניסים כדי לעודד את אמונתם של התלמידים, ובמקרה זה כדי ליזום אמונה אצל היהודים מירושלים.

באופן תיאולוגי ישוע מפאר פעם נוספת את הסמכות והעדיפות של האב במעשיו (השוו לפרק ה 19, 30; ח

28; יב 49; יד 10). נס זה חושף את מערכת היחסים האינטימית של ישוע עם האב. ראו נושא מיוחד: לשלוח (Apostellō) בפרק ה 24.

יא 43 "(הוא) קרא בקול גדול: 'אלעזר, צא החוצה'" נאמר פעם שאם ישוע לא היה מציין את שמו של אלעזר באופן ספציפי, כל בית הקברות היה יוצא החוצה!

יא 44 היו מכינים את הגופות לקבורה על-ידי שטיפה במים, ואז היו עוטפים אותן ברצועות של בגד עשוי פשתן שהיה מתובל בתבלינים שעזרו עם הריח. היה צריך לקבור גופות תוך 24 שעות מכיוון שהיהודים לא חנטו את מתייהם.

נושא מיוחד: מנהגי קבורה

SPECIAL TOPIC BURIAL PRACTICES

I. מסופוטמיה

א. קבורה כראוי היתה מאוד חשובה לחיים מאושרים שלאחר המוות
ב. דוגמא לקללה מסופוטמית: "מי יתן והאדמה לא תקבל את הגופות שלכם"

II. תנ"ך

א. קבורה כראוי היתה מאוד חשובה (השוו לקהלת ו 3)

ב. היא נעשתה נורא מהר (השוו לשרה בברא' כג ורחל בברא' לה 19, ושימו לב לדבר' כא 23)

ג. קבורה שלא כראוי היתה סימן של דחייה וחטא

1. דברים כח 26

2. ישעיהו יד 20

3. ירמיהו ח 2; כב 19

ד. הקבורה נעשתה, אם זה היה אפשרי, בקברי משפחה באיזור הבית.

ה. לא היתה חניטה, כמו במצרים. בני האדם באו מעפר ואל עפר הם חייבים לשוב (השוו לברא' ג 19; תהל' קג 14; קד 29)

ו. ביהדות הרבנית היה קושי לאזן בין כבוד יאה וטיפול בגופה לבין הרעיון של חוקי הטומאה שהיו קשורים לגופות.

III. ברית חדשה

א. הקבורה היתה זמן קצר אחרי המוות, בדרך-כלל תוך 24 שעות. היהודים לעתים קרובות השגיחו על הקבר במשך שלושה ימים באמונה שהנפש תוכל לחזור לגוף במסגרת זמן זה (השוו ליוח' יא 39).

ב. הקבורה כללה את ניקיון וכריכת הגופה עם תבלינים (השוו ליוח' יא 44; יט 39-40)

ג. לא היו אצל היהודים והמשיחיים תהליכי קבורה מיוחדים או חפצים שהניחו על הקבר בישראל של המאה הראשונה.

יוחנן יא 45-46 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
45 רַבִּים מֵאֵלֶּה שְׁבָאוּ אֶל מְרִים הָאֲמִינוּ בּוֹ כִּרְאוֹתֶם אֶת אִשׁוֹ עֵשָׂה. 46 אַךְ מִקְצָתֶם הִלְכוּ אֶל הַפְּרוּשִׁים וְסָפְרוּ לָהֶם מַה שָּׁעָשָׂה יֵשׁוּעַ.

יא 45 "רַבִּים (מהיהודים)... הָאֲמִינוּ בּוֹ" זהו נושא מרכזי מוצהר בבשורה (השוו לפרק כ 30-31). ביטוי זה הופך לדפוס (השוו לפרק ב 23; ז 31; ח 30; י 42; יא 45; יב 11, 42). אף על פי כן, חייבים לציין שוב שלאמונה בבשורת יוחנן יש מספר שלבים והיא לא תמיד אמונה מושיעה (השוו לפרק ב 23-25; ח 30 והלאה). ראו נושא מיוחד בפרק ב 23.

יא 46 "מִקְצָתֶם הִלְכוּ אֶל הַפְּרוּשִׁים וְסָפְרוּ לָהֶם מַה שָּׁעָשָׂה יֵשׁוּעַ" דרגת העיוורון הרוחני לנוכח לימוד כה מדהים וניסים כה עוצמתיים פשוט מדהימה. למרות זאת, ישוע מחלק את כל הקבוצות לאלו שבטחו בו ואלו שדחו את האמת לגביו. אפילו נס עוצמתי כזה לא מביא אמונה (השוו ללוקס טז 30-31).

יוחנן יא 47-53 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
47 כִּנְסוּ רֵאשֵׁי הַכֹּהֲנִים וְהַפְּרוּשִׁים אֶת הַסֵּנְהֶדְרִין. אָמְרוּ: "מַה נַּעֲשֶׂה? הֲרִי הָאִישׁ הַזֶּה עוֹשֶׂה אוֹתוֹת רַבִּים! אִם נִיחַ לוֹ כֹּה, הַכֹּל יֵאֱמִינוּ בּוֹ וְהָרוּמָאִים יָבֹאוּ וְיַחְרִיבוּ אֶת מְקוֹמֵנוּ וְאֶת אֲמֵתֵנוּ." 49 קִיפָא, שְׁהִיָּה אֶחָד מֵהֶם וְהוּא הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל בְּאוֹתָהּ שָׁנָה, אָמַר לָהֶם: "אִין אַתֶּם יוֹדְעִים כְּלוּם, 50 אִף אֵינְכֶם מְבִינִים שְׂכָדַי לְבוֹ כִּי אִישׁ אֶחָד יָמוּת בְּעַד הָעָם וְלֹא תֵאבַד כָּל הָאֲמָה כְּלָהּ." 51 לֹא מִלְבוּ אָמַר זֹאת, אֲלֵא שְׁבִהִיתוּ כֹהֵן גָּדוֹל בְּאוֹתָהּ שָׁנָה הַתְּנַבָּא כִּי יֵשׁוּעַ עֲתִיד לָמוּת בְּעַד הָאֲמָה; 52 וְלֹא רַק בְּעַד הָאֲמָה, אֲלֵא גַם כְּדִי שִׁיקְבֹץ לְאֶחָד אֶת נְפֻצוֹת בְּנֵי-הָאֱלֹהִים. 53 מֵאוֹתוֹ יוֹם גָּמְרוּ אֲמַר לְהַמִּית אוֹתוֹ.

יא 47 "כִּנְסוּ רֵאשֵׁי הַכֹּהֲנִים וְהַפְּרוּשִׁים אֶת הַסֵּנְהֶדְרִין" זה מתייחס לסנהדרין, בית המשפט העליון של היהודים בירושלים (במקור היווני רשום "מועצה" ולא "סנהדרין" כמו בתרגום העברי. המתרגם). היו בו 70 חברים מקומיים. הכהנים הגדולים שהיו בעלי השקפת עולם פוליטית/דתית נודעו כצדוקים. הם קיבלו רק את כתביו של משה ולא האמינו בתחייה מהמתים. הפרושים היו הקבוצה הדתית היותר פופולרית ולגליסטית, והם אישרו (1) את כל התנ"ך; (2) את שירותם של המלאכים; (3) החיים שלאחר המוות. זה מדהים ששתי קבוצות יריבות אלו יתאחדו לאיזושהי מטרה. ראו נושא מיוחד: פרושים בפרק א 24. ראו נושא מיוחד: סנהדרין בפרק ג 1.

▣ "הֲרִי הָאִישׁ הַזֶּה עוֹשֶׂה אוֹתוֹת רַבִּים" ההתייחסות לישוע כ"איש הזה" היא דרך מבזה של אי הזכרת שמו. זה גם מדהים שלנוכח ניסים כה גדולים, כמו התחייה של אלעזר מהמתים, הדעה המוקדמת שלהם עיוורה את עיניהם לחלוטין (השוו לקור"ב ד 4).

יא 48 "אִם" זהו משפט תנאי מדגם שלישי המציין פעולה פוטנציאלית.

▣ "הַכֹּל יֵאֱמִינוּ בּוֹ" הקנאה וכמו כן גם אי הסכמות תיאולוגיות היו המקור לחוסר האמון והפחד שלהם מישוע. יתכן ש"הכל" מתייחס אפילו לשומרונים ולגויים (השוו לפרק י 16). היה גם היבט פוליטי לפחד שלהם (כלומר, השליטה הרומית).

▣ "הָרוּמָאִים יָבֹאוּ וְיַחְרִיבוּ אֶת מְקוֹמֵנוּ וְאֶת אֲמֵתֵנוּ" זוהי אחת מהנבואות האירוניות של בשורת יוחנן, שהרי זה התגשם באופן מילולי בשנת 70 אחה"ס תחת הגנרל הרומי (ואחר-כך קיסר) טיטוס. המציאות הפוליטית של השליטה הרומית היתה חלק בלתי-נפרד של התקווה היהודית של אחרית הימים (אסכטולוגית). הם האמינו שאלוהים ישלח דמות דתית/צבאית, כמו השופטים בתנ"ך, שתושיע אותם פיזית מהרומאים. כמה מתחזים משיחיים התחילו מרד בישראל כדי להגשים ציפיה זו. ישוע טען שמלכותו לא היתה שלטון זמני/פוליטי (השוו לפרק יח 36), אלא שלטון רוחני שיושלם בכל העולם בעתיד (השוו לספר התגלות). הוא טען שהוא בא להגשים את הנבואות התנ"כיות, אבל לא באופן מילולי, יהודי לאומי. מהסיבה הזאת הוא נדחה על-ידי רוב היהודים של יומו.

יא 49 "קִיפָא, שְׁהִיָּה... הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל בְּאוֹתָהּ שָׁנָה" הכהונה הגדולה נועדה להיות משרה ארוכת שנים שהועברה מאב לבן (השוו לשמות כח), אבל אחרי שהרומים הפכו לכובשים, היא נמכרה למרבה במחיר בשל המסחר הרווחי שהיה

זמין בהר הזיתים ובאזור המקדש. קיפא היה הכהן הגדול בין השנים 18-36 לספ' (הוא היה חתנו של חנן, הכהן הגדול בין 6-15 לספ').

יא 50-52 זוהי דוגמא נוספת לאירוניה של יוחנן. קיפא מטיף את הבשורה!

יא 50 "איש אחד ימות בעד העם" הרקע התנ"כי לכך הוא ההשקפה היהודית של "קולקטיביות". אדם אחד (טוב או רע) היה יכול להשפיע על כולם (לדוגמא, אדם/חווה, עכן). רעיון זה הפך להיות בסיסה של מערכת הקורבנות, במיוחד של יום כיפור (ויקרא טז), היכן שחיה תמימה אחת נשאה את חטאיה של האומה. זה גם הופך להיות הרעיון המשיחי מאחורי ישעיהו נג. בברית החדשה היצוג הסמלי של אדם/המשיח ברומים ה 12-21 משקף רעיון זה.

יא 51

NASB, REV, NET	"כי ישוע עתיד למות"
NKJV, NIV, REB	"שישוע ימות"
NRSV	"כי ישוע עומד למות"
NJB	"כי ישוע אמור למות"

ב-NIDOTTE, כרך 1, עמ' 326, יש הערה מועילה על השימוש התיאולוגי של הפועל *mellō* ("חייב", "להיות חייב", "להיות בטוח") כאשר נעשה בו שימוש בהקשר לרצון אלוהים עבור פועלו המכפר של המשיח.

1. מרקוס י 32

2. מתי יז 22

3. לוקס ט 31, 44; כד 21; מה"ש כו 23

4. יוחנן ז 39; יא 51; יב 33; יד 22; יח 32

נעשה בו שימוש גם עבור ההכרחיות של בגידת יהודה

1. לוקס כב 23

2. יוחנן ו 71; יב 4

לוקס, במעשי השליחים, משתמש בו להגשמה נבואית (לדוגמא, מה"ש יא 28; כד 15; כו 22). כל אירועי הישועה היו בידיו של אלוהים (השוו למה"ש ב 23; ג 18; ד 28; יג 29)!

יא 52 "אלא גם כדי שיקבץ לאחד את נפוצות בני-האלהים" נראה שזאת הערה עריכתית של יוחנן שיכולה להקביל לפרק י 16. היא יכולה להתייחס ל-

1. יהודים שגרים מחוץ לישראל

2. חצאי-יהודים כמו השומרונים

3. גויים

נראה שהאפשרות השלישית היא הכי נכונה. אך בכל מקרה, מותו של ישוע יביא אחדות לאנושות "המאמינה" (השוו לפרק א 29; ג 16; ד 42; י 16).

יא 53 "מאותו יום גמרו אמר להמית אותו" זהו נושא שחוזר על עצמו בספר יוחנן (השוו לפרק ה 18; ז 19; ח 59; י 39; יא 8).

יוחנן יא 54 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

⁵⁴ לכן לא הוסיף ישוע להתהלך בגלוי ביהודה. הוא הלך משם אל אזור קרוב למדבר, לעיר הנקראת אפרים, וגר שם עם תלמידיו.

יא 54 "לכן לא הוסיף ישוע להתהלך בגלוי ביהודה" יוחנן יב הוא הניסיון האחרון של ישוע להתעסק עם המנהיגים הדתיים.

המונח שמתורגם בספר יוחנן "בגלוי" (או "בפומבי" המתרגם; השוו לפרק ז 26; יא 54; יח 20) משמעו בדרך-כלל הוא "באומץ-לב". ראו נושא מיוחד בפרק ז 4.

■ "עיר הנקראת אפרים" יתכן שעיר זו היתה ממוקמת קרוב לבית-אל בשומרון (השוו לדה"ב יג 19).

יוחנן יא 55-57 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

⁵⁵ ימי הפסח קרבו ורבים מתושבי הארץ עלו לירושלים לפני הפסח כדי להטירה. ⁵⁶ הם חפשו את ישוע, ובהיותם בבית המקדש שאלו איש את רעהו: "מה דעתך, האם יבוא לחג או לא?" ⁵⁷ וראשי הכהנים והפרושים גזרו שאם ידע איש את מקום המצאו יודיע על כך כדי שיתפשוהו.

יא 55-57 פסוקים אלו קושרים את פרקים יא ו-יב ביחד.

יא 55 "להטהר" זה מתקשר לטקסים הפולחניים של הטהרה כהכנה לפסח. עדיין קיים ויכוח לגבי כמה זמן ישוע לימד, הטיף ושרת בישראל. הבשורות הסינופטיות בנויות בצורה כזאת שרק שנה אחת או שנתיים אפשריים. אף על פי כן, בספר יוחנן ישנם מספר חגי פסח (חג שנתי). ישנם שלושה הנזכרים בוודאות (השוו לפרק ב 13; ו 4; ו-יא 55) עם חג רביעי אפשרי הנרמז כ-"חג" בפרק ה 1.

יא 57 זוהי הערה עריכתית נוספת של יוחנן.

שאלות לדין

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתם אחראים לפרש בעצמכם את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתם, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתם לא צריכים להשאיר את זה לפרשן.

שאלות לדין אלו ניתנו כדי לעזור לכם לחשוב היטב על הנושאים הגדולים בחלק זה של הספר. הן נועדו להיות מעוררות חשיבה ולא סופיות.

1. מדוע ישוע הרשה לאלעזר למות?
2. עבור מי כוון הנס הזה?
3. מה ההבדל בין תחייה להחייאה?
4. למה המנהיגים היהודים היו כה מבוהלים מתחייתו של אלעזר?

יוחנן יב

חלוקה של קטעים לפי תרגומים מודרניים

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
המשיחה בבית עניה	המשיחה בבית עניה	המשיחה בבית עניה	ישוע נמשח בבית עניה	המשיחה בבית עניה
יב 8-1	יב 8-1	יב 8-1	יב 6-1 יב 8-7	יב 8-1
המזימה נגד אלעזר	המזימה להרוג את אלעזר		המזימה נגד אלעזר	
יב 11-9	יב 11-9	יב 11-9	יב 11-9	יב 11-9
כניסת הנצחון לירושלים	כניסת הניצחון	יום ראשון של הדקלים	כניסת הנצחון לירושלים	המשיח נכנס לירושלים
יב 19-12	יב 19-12	יב 19-12	יב 13-12 יב 14 יב 15 יב 16 יב 17 יב 19-18	יב 19-12
כמה יוונים מחפשים את ישוע	גרגיר החיטה הפורה	שירותו הציבורי של ישוע מסתיים	כמה יוונים מחפשים את ישוע	ישוע מנבא את מותו והכבוד שלאחר מכן
יב 26-20	יב 26-20	יב 26-20	יב 21-20 יב 26-22	יב 20-28 א
בן האדם חייב להינשא	ישוע מנבא את מותו על הצלב		ישוע מדבר על מותו	
יב 27-36 א	יב 36-27	יב 27-36 א	יב 27-28 א יב 28 ב יב 29 יב 33-30 יב 34 יב 35-36 א	יב 28 ב יב 32-29 יב 33-36 א
חוסר האמונה של היהודים	מי האמין לשמועתנו?		חוסר האמונה של האנשים	
יב 43-36 ב		יב 43-36 ב	יב 38-36 ב	יב 36 ב
	יב 41-37			סיום: חוסר האמונה של היהודים
			יב 40-39	יב 38-37 יב 40-39

		יב 41	יב 41
	התהלכו באור	יב 43-42	יב 50-42
המשפט של דברי ישוע	יב 50-42	המשפט של דברי ישוע	
יב 50-44		יב 50-44	יב 50-44

מחזור קריאה שלישי

מעקב אחר כוונתו המקורית של המחבר ברמת הפסקה

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתם אחראים לפרש בעצמכם את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתם, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתם לא צריכים להשאיר את זה לפרשן.

קראו את הפרק ברציפות. זהו את הנושאים. השוו את חלוקת הנושאים שלכם עם חמשת התרגומים המודרניים. אין השראה בחלוקה לפסקאות, אבל זהו המפתח לעקוב אחר כוונתו המקורית של המחבר, שזה הלב של הפרשנות. לכל פסקה של נושא אחד ויחיד.

1. פסקה ראשונה

2. פסקה שנייה

3. פסקה שלישית

4. וכו'

תובנות בהקשר ליוחן יב 1-50

- כל ארבע הבשורות מתעדות את משיחת ישוע על-ידי האישה. לפיכך, אירוע זה בוודאי היה משמעותי לכותבי הבשורות. למרות זאת, מרקוס יד 9-3, מתי כו 6-13 ויוחן יב 2-8 מזהים אותה כמרים מבית עניה, אחותו של אלעזר, בזמן שלוקס ז 36-50 מזהה אותה כאישה חוטאת מהגליל.
- פרק יב סוגר את שירותו הציבורי של ישוע (השוו לפסוק 29). הוא ניסה פעם אחר פעם להביא את מנהיגי היהודים לאמונה. פרק יא היה הניסיון שלו להביא את תושבי ירושלים לאמונה.
- ישנם חמש קבוצות של אנשים המוזכרות בפרק זה.
 - ההמון שהיה עד לתחייתו של אלעזר, פס' 17
 - ההמון מירושלים, פס' 9
 - המון עולי הרגל שבאו לפסח, פס' 12, 18, 29, 34
 - יתכן שהמון של גויים, פס' 20
 - יתכן שהמון של מנהיגים יהודים שהאמינו בו, פס' 42

לימוד מילים וביטויים

יוחן יב 1-8 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
 1 שֵׁשָׁה יָמִים לִפְנֵי הַפֶּסַח בָּא יֵשׁוּעַ לְבֵית עֵנִיָּה, מִקֹּדֶם מִגֹּרְיוֹ שֶׁל אֶלְעָזָר אֲשֶׁר יֵשׁוּעַ הִקִּימוֹ מִן הַמֵּתִים.² עָרְכוּ לוֹ שֵׁם סְעוּדָה וּמִרְתָּא שָׂרְתָה אוֹתָם, וְאֵלּוּ אֶלְעָזָר הָיָה אֶחָד מִן הַמְסֻבִּים אִתּוֹ.³ אֵצֶל לִקְחָה מְרִים בְּשֵׁם נְרָד זָר וְיִקָּר, לִיטְרָה אַחַת מִשְׁקָלוֹ, מִשְׁחָה אֶת רַגְלֵי יֵשׁוּעַ וְנִגְבְּהָ אוֹתָן בְּשֵׁעָרוֹתֶיהָ, וְהַבֵּית נִתְמַלָּא רִיחַ הַבֶּשֶׂם.⁴ אָמַר יְהוּדָה אִישׁ קְרִיּוֹת, אֶחָד מִתְלַמִּידָיו שֶׁהָיָה עֵתִיד לְהִסְגִּיר אוֹתוֹ:⁵ "מִדּוּעַ לֹא נִמְכַר הַבֶּשֶׂם בְּשֵׁלֶשׁ מֵאוֹת דִּינָר וְנִתֵּן לְעֵנִיִּים?"⁶ אָךְ הוּא אָמַר זֹאת לֹא מִדְּאָגְתוֹ לְעֵנִיִּים, אֲלֵא מִפְּנֵי שֶׁהָיָה גִנְבִּי; הַקֶּפֶה הָיְתָה בְּיָדוֹ וְהוּא הָיָה נוֹטֵל מִמָּה שֶׁשָּׁמוּ בָּהּ.⁷ אָמַר יֵשׁוּעַ: "הֲנַח לָהּ; הִיא שִׁמְרָה זֹאת לְיוֹם קְבוּרָתִי.⁸ הֲרֵי הָעֵנִיִּים אֶתְכֶם תְּמִיד, אֲבָל אֲנִי לֹא תְּמִיד אֲנִי אֶתְכֶם."⁹

יב 1 "שֵׁשָׁה יָמִים לִפְנֵי הַפֶּסַח" סדר המאורעות כאן שונה מהסדר במתי כו 2. חייבים לזכור שהדגש העיקרי של הבשורות הוא לא כרונולוגיה, אלא מעשים מייצגים של ישוע אשר משקפים את האמת לגבי אופיו ופועלו. הבשורות הן לא ביוגרפיות אלא חוברות אוונגליסטיות שיעדן הוא קבוצות שונות.

יב 2 "הם) עֲרֹכוּ" כנראה שזה מתייחס לתושבי בית עניה, שערכו סעודה עבור ישוע ותלמידיו לכבוד תחייתו של אלעזר מהמתים. למרות זאת, במתי כו 6, האירוע מתרחש בביתו של שמעון המצורע.

יב 3 "לִיטְרָה" (pound) זה היה מונח לטיני שהתייחס לליטרה הרומי, שהיה שווה ל-12 אונקיה (oz). יתכן שבושם זה היה הנדוניה לחתונתה של מרים. נשים לא נשואות רבות נשאו סוג כזה של בושם במכל סביב צווארן.

▣

NASB	"ליטרה של בושם נרד זך מאוד יקר"
NKJV	"ליטרה של שמן נרד מאוד יקר"
NRSV	"ליטרה של בושם יקר העשוי מנרד זך"
TEV	"פיינט שלם של בושם מאוד יקר העשוי מנרד זך"
NJB	"ליטרה של משחה מאוד יקרה, נרד זך"

ישנן השערות רבות בנוגע למשמעות של שם התואר: (1) זך; (2) נזלי; או (3) שם של מקום. הבושם עצמו היה משורש ריחני מההימליה שהיה מאוד יקר. ראו James M Freeman, *Manners and Customs of the Bible*, עמ' 379-380.

▣ **"מְשַׁחָה אֶת רַגְלֵי יֵשׁוּעַ"** תיאור בבשורה אחרת של אותו המאורע (יתכן שההודיה של מרים על תחייתו של אלעזר, פס' 2) מדבר על כך שהאישה משחה את ראשו. ככל הנראה מרים משחה את כל גופו, תחילה הראש ואז המשיכה לרגליים. הסיבה שרגלי ישוע היו חשופות היא שהוא נשען עם המרפק השמאלי על שולחן נמוך. זוהי אחת מהמשמעויות הכפולות של יוחנן. בושם זה שימש להכנת גופות לקבורה (השוו לפרק יט 40). יתכן שמרים הבינה את המסר של ישוע לגבי מותו הקרב יותר מתלמידיו (השוו לפסוק 7). ראו נושא מיוחד: משיחה בפרק יא 2.

▣ **"וְהַבֵּית נִתְמַלֵּא רִיחַ הַבֹּשֶׂם"** איזה תיאור ברור (עריכתי) של עד ראייה. יוחנן זוכר בבירור את הרגע הזה!

יב 4 "יְהוּדָה אִישׁ קְרִיזוֹ" למונח "קריזות" יש שתי אטימולוגיות אפשריות: (1) עיר ביהודה (קריזות, השוו ליהושע טו 25) או (2) המונח ל-"סכיננו של מתנקש". מבין כל מחברי הבשורות, ליוחנן יש את האמירויות הכי קשות לגבי יהודה (השוו לפס' 6). ראו הערה מלאה בפרק ו 70-71.

▣ **"לְהַסְגִּיר"** זוהי הערה עריכתית נוספת. למונח זה באופן רגיל אין קונוטציה כזאת. משמעותו המילולית היא "למסור" או "להעביר" במובן משפטי או להפקיד משהו בידי מישהו. ראו הערה בפרק יח 2.

יב 5 "שֶׁלֶשׁ מְאוֹת דִּינָר" דינר אחד היה השכר היומי של חייל או פועל, ולפיכך, זאת היתה כמעט משכורת שנתית.

יב 6 פסוק זה הוא הערה עריכתית נוספת. יוחנן, יותר מכל בשורה אחרת, מרשיע את יהודה.

▣

NASB, NKJV	"תיבת הכסף"
NRSV	"הארנק המשותף"
TEV	"שק הכסף"
NJB	"הקופה המשותפת"

משמעותה של מילה זו היא "תיבה קטנה". נעשה בה שימוש במקור על-ידי מוזיקאים במטרה לשאת את הפייה שלהם.

▣ **"הוא היה נוטל ממה ששמו בָּהּ"** המונח היווני הוא "לשאת". נעשה בו שימוש בשני מובנים: (1) הוא נשא את הקופה אך (2) גם נטל מהתוכן של הקופה. יתכן שאמירה זו נוספה כדי להראות שדאגתו של יהודה לעניים בפסוק 5 היתה רק תירוץ לגנוב לעצמו.

יב 7 זה פסוק תמוה. הוא קושר באופן ברור את מעשה הנדיבות והמסירות הזה להליך דומה הנעשה בקבורה של מישהו (השוו לפרק יט 40). זוהי אמירה נבואית נוספת של יוחנן.

יב 8 "הָרֵי הָעֵנִיִּים אֶתְכֶם תְּמִיד" זה מתקשר לדברים טו 4, 11. זאת לא היתה הערה מזלזלת בנוגע לעניים אלא דגש על הנוכחות המשיחית של ישוע (השוו לפס' 35; ז 33; ט 4). התנ"ך הוא ייחודי מבין ספרות המזרח התיכון הקדום בהקשר לזכויות ולדאגה לעניים.

יוחנן יב 9-11 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
9 רבִים שָׁמְעוּ שֶׁהוּא שֵׁם וּבָאוּ לֹא רַק בְּגִלְלַי יֵשׁוּעַ, אֲלָא גַם כְּדִי לִרְאוֹת אֶת אֶלְעָזָר אֲשֶׁר יֵשׁוּעַ הִקְיָמוּ מִן הַמֵּתִים.
10 נוֹעְצוּ רֵאשֵׁי הַכֹּהֲנִים לְהַרְגֵם גַּם אֶת אֶלְעָזָר, ¹¹ כִּי בְּגִלְלוֹ הִלְכוּ רַבִּים וְהֶאֱמִינוּ בְּיֵשׁוּעַ.

יב 9 "רבִים (מהיהודים) שָׁמְעוּ שֶׁהוּא שֵׁם" זהו שימוש לא רגיל של המונח "יהודים" בספר יוחנן. בדרך-כלל הוא מתייחס למנהיגים הדתיים שמתנגדים לישוע. למרות זאת, בפרק יא 19, 45; יב 17, נראה שהוא מתייחס לתושבי ירושלים שהיו חברים של אלעזר ובאו להלווייתו.

יב 10 "נוֹעְצוּ רֵאשֵׁי הַכֹּהֲנִים לְהַרְגֵם גַּם אֶת אֶלְעָזָר" הם רצו להיפטר מההוכחה! המניעים שלהם היו פחד (השוו לפרק יא 48) וקנאה (השוו לפרק יא 48; יב 11).
הם כנראה חשבו שמעשה התחייה של ישוע היה מאורע יחיד ונדיר. העיוורון והדעה הקדומה של מנהיגים יהודים אלו משקפים את החשיכה של האנושות הנפולה.

יב 11 זה מתקשר לפרק יא 45. ראו נושא מיוחד: השימוש של יוחנן בפועל "להאמין" ביוחנן ב 23.

יוחנן יב 12-19 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
12 לְמַחֲרַת שָׁמְעוּ הַמּוֹנֵי הָעַם שֶׁבָּאוּ לְחַג כִּי יֵשׁוּעַ עוֹמֵד לְבוֹא לִירוּשָׁלַיִם. ¹³ לִקְחוּ כַפּוֹת תְּמָרִים וַיָּצְאוּ לְקִרְאוֹתוֹ כְּשֶׁהֵם קוֹרְאִים: "הוֹשֵׁעַ נָא! בְּרוּךְ הִבָּא בְּשֵׁם יְהוָה! מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל!" ¹⁴ יֵשׁוּעַ מֵצֵא קֶדֶם לָכֵן עִיר וְיֹשֵׁב עִלָּיו, לְפִי הַכְּתוּב: ¹⁵ "אֵל תִּירָאִי בַת-צִיּוֹן, הִנֵּה מֶלֶכְךָ יָבוֹא לָךְ רֹכֵב עַל-עֵיר בֶּן-אֲתוֹנוֹת." ¹⁶ בַּתְּחִלָּה לֹא הִבִּינוּ תַלְמִידָיו אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, אֲבָל כְּשֶׁנִּתְפָּאֵר יֵשׁוּעַ בְּכַבּוֹד זָכְרוּ שֶׁכֶּף הָיָה כְּתוּב עָלָיו וְשֶׁכֶּף עָשׂוּ לוֹ. ¹⁷ הָאֲנָשִׁים הַרְבִּים, שֶׁהָיוּ אִתּוֹ כֹּאֲשֶׁר קָרָא לְאֶלְעָזָר מִן הַקֶּבֶר וְהִקְיָמוּ מִן הַמֵּתִים, הֵעִידוּ עַל זֹאת. ¹⁸ לָכֵן גַּם יָצָא הַמּוֹן הָעַם לְקִרְאוֹתוֹ, כִּי שָׁמְעוּ שֶׁהוּא עֹשֶׂה אֶת הַנֶּס הַזֶּה. ¹⁹ הַגִּבּוֹ הַפְּרוּשִׁים וְאָמְרוּ זֶה אֵל זֶה: "אַתֶּם רוֹאִים, אִין מָה לַעֲשׂוֹת. הִנֵּה הָעוֹלָם נוֹהָה אַחֲרָיו."

יב 12-19 זאת הגרסה של יוחנן לכניסת הנצחון של ישוע לירושלים (השוו למתי כא 1-11; מרק' יא 1-11; לוקס יט 38-29).

יב 12 "הַמּוֹנֵי הָעַם שֶׁבָּאוּ לְחַג" היו שלושה ימי חג שבגברים יהודים היו חייבים לציין (השוו לשמות כג 14-17; ויק' כג; דבר' טז 16). המשאלה הגדולה של היהודים שחיו מחוץ לישראל (הגולה) היתה להיות נוכחים בירושלים בזמן החג. בזמן החגים האלו, ירושלים הכפילה את האוכלוסייה הרגילה שלה פי 3-5. מונח זה מתייחס למספר העצום הזה של עולי רגל סקרנים ששמעו על ישוע ורצו לראות אותו (השוו לפרק יא 56).

יב 13 "כַּפּוֹת תְּמָרִים" זהו מונח יווני לא רגיל לכפות תמרים. יש המאמינים שבזמן מסוים תמרים גדלו על המדרונות של הר הזיתים (לדוגמא, יוספוס), בזמן שאחרים מאמינים שהם יובאו מיריחו. נראה שהם היו סמל של ניצחון או הצלחה (השוו להתג' ז 9). נעשה בהם שימוש כל שנה בטקס חג הסוכות (השוו לויק' כג 40) ופסח (מסורת מתקופת המכבים).

□ "כְּשֶׁהֵם קוֹרְאִים" זהו זמן שלא הושלם (IMPERFECT) אשר מייצג (1) פעולה שחוזרת על עצמה בעבר או (2) תחילתה של פעולה בעבר.

□ "הוֹשֵׁעַ נָא" משמעותו של מונח זה היא "תושיע עכשיו" או "בבקשה תושיע" (השוו לתהל' קיח 25-26). בזמן טקסי הפסח נעשה דקלום של מזמורי ההלל (השוו לתהל' קיג-קיח) בעת שעולי הרגל צעדו לבית המקדש. הרבה מהפעולות והביטויים הללו חזרו על עצמם כל שנה בזמן חג הפסח. אך בשנה המסוימת הזאת הם מצאו את המשמעות האולטימטיבית שלהם בישוע! הקהל הרגיש את זה. הפרושים זיהו את זה.

□ "הִבָּא בְּשֵׁם יְהוָה" זה בדיוק מה שישוע טען. הוא היה האחד שנשלח! הוא ייצג את יהוה.

"אפילו מלך ישראל" NASB
NKJV, NRSV
"מלך ישראל" TEV, NJB

ביטוי זה לא היה חלק מהמזמור, אלא נוסף על-ידי הקהל. נראה שזאת התייחסות ישירה לישוע כמלך המשיחי שהובטח בש"ב ז (השוו לפרק יא 49; יט 19).

יב 14 "עִיר" חמורים היו בהמות הרכיבה הצבאיות של מלכי ישראל (השוו למל"א א 33, 38, 44). רק המלך רכב על החמור שלו, ולכן היה זה חשוב מאוד שישוע ירכב על חמור שאף אחד לא רכב עליו בעבר (השוו למרק' יא 2).

יב 14-15 "לפי הכתוב" זהו ציטוט מזכריה ט 9. העיר לא מציין רק מלכות משיחית אלא גם ענווה. ישוע לא בא כדמות צבאית כובשת כמו שהיהודים ציפו, אלא כעבד הסובל של ישעיהו נג שרוכב על עיר.

יב 16 "בתחלה לא הבינו תלמידינו את הדברים האלה" זהו זיכרון כואב נוסף של יוחנן שהיה עד ראיה. זהו נושא שחוזר על עצמו (השוו לפרק ב 22; י 6; טז 18; מרק' ט 32; לוקס ב 50; ט 45; יח 34). רק אחרי העלייה לשמיים וחג השבועות העיניים הרחוניות שלהם נפקחו.

□ "נתפאר" ראו הערה בפרק א 14.

יב 17 ראו נושא מיוחד: עדי ישוע בפרק א 8. ראו תובנות בהקשר, ג.

יב 19 "הפרושים אמרו זה אל זה" זהו רמז נבואי מטרים נוסף. הוא מתייחס (1) ליהודים, יא 48; יב 11 (2) ולגויים, פס' 20-23. זה משקף שני רקעים היסטוריים: חייו של ישוע והקהילה הקדומה.

יוחנן יב 20-26 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
20 בין העולים להשתחוות בחג היו אנשים יונים. 21 הללו נגשו אל פיליפוס איש בית צידא שבגליל ובקשה בפייהם: "אדון, רוצים אנו לראות את ישוע." 22 הלך פיליפוס ואמר לאנדרי, ואנדרי ופיליפוס הלכו ואמרו לישוע. 23 השיב להם ישוע ואמר: "הגיעה השעה שיפאר בן-האדם בכבוד. 24 אמן אמן אני אומר לכם, אם לא ימות גרגיר החטה הנופל לתוך האדמה, הוא ישאר לבדו. אבל אם ימות, יעשה פרי הרבה. 25 האוהב את נפשו מאבד אותה, והשונא את נפשו בעולם הזה ישמרנה לחי עולם. 26 אם מישהו משרת אותי, שילך אחרי; היכן שאהיה אני, שם יהיה גם משרתי. איש אם ישרת אותי, האב יכבד אותו.

יב 20 "אנשים יונים" מונח זה שימש במובן של גויים, לאו דווקא יונים אתניים.

□ "בין העולים להשתחוות בחג" זמן ההווה מציין שהעלייה לחג הייתה פעולה הרגלית. או שהם היו (1) יראיה' או (2) הגרים אשר בשער. הראשונים היו מתפללים קבועים בבית הכנסת והאחרים היו גויים שהתגירו באופן רשמי.

יב 21 "ובקשה בפייהם" זאת פעולה בזמן שלא הושלם (IMPERFECT) המציינת (1) שהם ביקשו שוב ושוב או (2) הם החלו לבקש. הם רצו ראיון אישי עם ישוע. כנראה שזה היה התקתוק האחרון בשעון הנבואי לפני מותו של ישוע (השוו לפסוק 23).

יב 22 פיליפוס (אוהב סוסים) ואנדרי (גברי) הם שני השליחים היחידים בעלי שמות יונים. אולי זה מה שאפשר ליוונים (כלומר, גויים) הללו להרגיש שהם יכולים לגשת אליהם.

יב 23 "הגיעה השעה" זה בזמן הווה. יוחנן השתמש לעתים קרובות במונח "השעה" כדי להתייחס לצליבה ולתחייה כאירועי השיא של שליחות ישוע (השוו לפרק יב 27; יג 1, 32; יז 1). ישוע הצהיר שהוא בא עבור הצאן האובדות של ישראל (השוו למתי טו 24). כעת המסר שלו הגיע לגויים!

□ "בן-האדם" זהו מונח ארמי שאומר בפשטות "בן אנוש" (השוו לתהל"ח 4; יחז' ב 1). אף על פי כן, נעשה בו שימוש בדניאל ז 13 עם קונוטציה נוספת של אלוהות. זהו תואר שנבחר על-ידי ישוע ומשלב את הטבע הכפול שלו, אנושי ואלוהי (השוו ליוח"א ד 3-1).

□ "יפאר" מותו של ישוע תמיד מתואר כ-"כבודו". נעשה שימוש במונח זה מספר פעמים בהקשר זה (השוו לפס' 28 [פעמיים]; 32 ו-33). הוא מציין לעתים קרובות את מותו ותחייתו של ישוע (השוו לפרק יג 1, 32; יז 1). ראו הערה בפרק א 14.

יב 24 "אם לא ימות גרגיר החטה הנופל לתוך האדמה" זאת שפה פנומנולוגית או שפה תיאורית, דברים כפי שהם נראים לחמשת החושים. זרע אחד יכול להפיק הרבה זרעים (השוו לפרק טו 2, 4, 5, 8, 16; קור"א טו 36). מותו הביא רבים לחיים אמתיים (השוו למרקוס י 45).

□ "אם" ישנו רצף של משפטי תנאי מדגם שלישי בהקשר זה המציינים פעולה פוטנציאלית (השוו לפסוקים 24, 26, 32, 47).

יב 25 "האוהב את נפשו מאבד אותה" זהו משחק מילים עם המונח היווני *psychē*, אשר מתייחס למהות של אופי האדם או לכוח החיים (השוו למתי י 39; טז 24-25; מרק' ח 34-35; לוקס ט 23-24). ברגע שמישהו בוטח במשיח,

ניתנים לו חיים חדשים. החיים החדשים הללו הם מתנה מאלוהים עבור שירות, ולא שימוש אישי. המאמינים הם מנהלי המשק של החיים החדשים הללו. שוחררנו מעבודות לחטא כדי להפוך למשרתים של אלוהים (השוו לרומ' ו 1 - ז 6).
רועי השקר של פרק י ניסו "להציל" את חיייהם בכך שהם ברחו. אבל ישוע מוסר את חייו, וכך גם אנחנו, המאמינים, חייבים לעשות (השוו לקור"ב ה 12-15; גלט' ב 20).

■ **"מַאבֵּד אוֹתָהּ"** זהו חייוי פעיל בזמן הווה. משמעותו של המונח (ראו נושא מיוחד בפרק י 10) היא "להשמיד", מילה נוספת בעלת שתי קונטציות. זהו ההפך מ-"חיי נצח". אם למישהו אין אמונה במשיח, זוהי האלטרנטיבה היחידה. השמדה זו היא לא כליה, אלא איבוד מערכת יחסים אישית עם אלוהים (זאת המהות של הגיהנום).

■ **"שׁוֹנֵא"** זהו ניב עברי של השוואה. אלוהים חייב להיות בעדיפות ראשונה (השוו לנשותיו של יעקב, ברא' כט 30, 31; דבר' כא 15; עשו ויעקב, מלא' א 2-3; רומ' י-יג; המשפחה של מישהו, לוקס יד 26).

■ **"נִפְשׁוּ"** (או חייו. המתרגם) זהו המונח היווני zoē. נעשה בו שימוש קבוע בספר יוחנן כדי להתייחס ל- (1) חיים רוחניים; (2) חיי נצח; (3) חיים בעידן החדש; ו- (4) חיים שהוקמו לתחייה. חיים אמתיים הם חירות מהרודנות של "עצמי", אשר היא המהות של הנפילה.

יב 26 "אם" זהו משפט תנאי מדגם שלישי המציין פעולה פוטנציאלית.

■ **"שִׁילַךְ אַחֲרַי"** זהו ציווי פעיל בזמן הווה אשר מדבר על מערכת יחסים מתמשכת (השוו ליוחנן טו). זהו נושא שמופיע בכתובים אך יש נטייה להזניח אותו, נושא ההתמדה (ראו נושא מיוחד: הצורך בהתמדה בפרק ח 31). לעתים קרובות חל בלבול בנושא זה בגלל המתיחות שבין אלוהים ריבון לאדם בעל בחירה חופשית. למרות זאת, הדרך הכי טובה לראות את הישועה היא דרך ניסיון של ברית. אלוהים תמיד יוזם (השוו לפרק ו 44, 65) וקובע את האג'נדה, אך הוא גם דורש מהאנושות להגיב להצעה שלו באמונה וחזרה בתשובה (השוו למרק' א 15; מה"ש כ 21), גם כהחלטה התחלתית וגם בתלמידות מתמשכת. ההתמדה היא העדות לכך שאנחנו יודעים אותו (השוו למתי י 22; יג 20-21; גלט' ו 9; יוח"א ב 19; התג' ב 7, 11, 17, 26; ג 5, 12, 21).

הדוקטרינה המשיחית, בהיותה מבוססת על כתבי הקודש, מגיעה לעתים קרובות בזוגות פרדוקסליים, מלאי מתיחות. ספרות המזרח מתאפיינת בדפוס חשיבה ציוריים ומנוגדים. לעתים קרובות הקוראים המערביים מכניסים את הפרדוקסים לבחירה של 'או/או' כאשר הם אמורים להיות אמיתות של 'גם/ו'.

כדי להדגים את ההערות שלי, הכללתי חלק מהסמינר שלי בנושא פרשנות הכתובים הנקרא Biblical Paradoxes:

"פרדוקסים בכתבי הקודש"

1. התובנה הזאת עזרה לי מאוד באופן אישי כמישהו שאוהב ובוטח בכתבי הקודש כדבר אלוהים. תוך כדי ניסיון לקחת את הכתובים ברצינות, זה נהיה מובן שטקסטים שונים חושפים את האמת בדרכים סלקטיביים ולא שיטתיים. קטע אחד מלא השראה לא יכול לבטל או להמעיט בערכו של קטע מלא השראה אחר! האמת מגיעה בידיעת כל הכתובים (כל הכתובים), לא רק חלקם, הם תחת השראה, השוו לטימ"ב ג 16-17), ולא ציטוט של קטע אחד (הוצאת קטע מהקשרו).

2. רוב האמיתות בכתובים (ספרות המזרח) מוצגות בזוגות דיאלקטיים או פרדוקסליים (זכרו שכותבי הברית החדשה, פרט ללוקס, היו הוגי דעות עבריים שכתבו ביוונית רווחת). ספרות החכמה והספרות השירית הציגו אמת בתקבולות. התקבולת המנוגדת מתפקדת כמו הפרדוקס. התקבולת הסינטטית הזאת מתפקדת כמו קטעים מקבילים. באיזשהי דרך שניהם נכונים באותה מידה! הפרדוקסים האלו מכאיבים למסורות האהובות והפשוטות שלנו!

א. הבחירה מקדם מול הרצון החופשי של האדם

ב. ביטחון המאמין מול הצורך בהתמדה

ג. החטא הראשון מול חטא מבחירה

ד. ישוע כאל מול ישוע כאדם

ה. ישוע כאחד השוו לאב מול ישוע כאחד הכפוף לאב

ו. כתבי הקודש כדבר אלוהים מול הכתיבה האנושית

ז. חוסר חטא (שלמות, השוו לרומים ו) מול פחות חטא

ח. הצדקה והתקדשות התחלתיים ומידיים מול התקדשות מתמשכת

ט. הצדקה באמונה (רומים ד) מול הצדקה המאוששת על-ידי מעשים (השוו ליעקב ב 14-26)

י. חירות משיחית (השוו לרומ' יד 23-1; קור"א ח 13-1; י 23-33) מול אחריות משיחית (השוו לגלט' ה 21-16; אפס' ד 1)

יא. העליונות של אלוהים מול הפנימיות (immanence) שלו

- יב. אלוהים כמישהו שבאופן אולטימטיבי לא ניתן לדעת אותו מול האפשרות לדעת אותו דרך הכתובים והמשיח
- יג. המטאפורות השונות של שאול לישועה
- (1) אימוץ
 - (2) התקדשות
 - (3) הצדקה
 - (4) גאולה
 - (5) פאר בכבוד
 - (6) בחירה מקדם
 - (7) ריצוי
- יד. מלכות האלוהים כמשהו בהווה מול ההשלמה העתידית
- טו. חזרה בתשובה כמתנה מאלוהים מול חזרה בתשובה כתגובה הכרחית לישועה שלנו (השוו למרק' א 15; מה"ש כ 21)
- טז. הברית הישנה כמשהו קבוע מול הברית הישנה כמשהו שחלף וכעת הוא בטל וחסר תוקף חוקי (השוו למתי ה 17-19 מול ה 21-48; רומ' ז מול גלט' ג)
- יז. המאמינים הם משרתים/עבדים או ילדים/יורשים"

□ **"היכן שְׁאֵהָיָה אֲנִי, שֵׁם יְהוָה גַּם מְשָׁרְתִי"** נושא זה חוזר על עצמו בפרק יד 3; יז 24; קור"ב ה 8; פיל' א 23; תסל"א 17! המשיחיות בעיקרה היא מערכת יחסים אישית עם אלוהים! המטרה היא יחסית: הנוכחות שלו, ההתחברות איתו! נבראנו עבור התחברות עם אלוהים (השוו לברא' א 26-27). הישועה היא שיקום של ההתחברות השבורה של גן עדן. יוחנן מדגיש שהתחברות זו משוקמת עכשיו!

יוחנן יב 36-27 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

²⁷ ועתה נִבְהֵלָה נַפְשִׁי, וְאֲנִי מָה אֹמֵר: 'אָבִי, הַצִּילֵנִי מִן הַשָּׁעָה הַזֹּאת?' אֲדַרְבָּא, הֲרֵי לְשֵׁם כֶּךָ בָּאתִי לְשַׁעַה הַזֹּאת. ²⁸ אָבִי, פָּאֵר אֶת שְׁמִי! אֲזִי יֵצֵא קוֹל מִן הַשָּׁמַיִם וְאֹמֵר: "כִּכְּבֹר פִּאֲרִתִּי וְשׁוּב אֶפְאֵר." ²⁹ אֲנָשִׁים מִן הַהֶמּוֹן, שֶׁעָמְדוּ שָׁם וְשָׁמְעוּ, אָמְרוּ: "רַעַם הִיָּה." אֲחֵרִים אָמְרוּ: "מִלֵּאךְ דְּבַר אֱלֹהִים." ³⁰ הַשִּׁיב יֵשׁוּעַ וְאָמַר: "לֹא לְמַעַנִי הִיָּה הַקּוֹל הַזֶּה, אֲלֵא לְמַעַנְכֶם." ³¹ כַּעַת הַמִּשְׁפָּט שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה; כַּעַת יִשְׁלַךְ הַחוּצָה שֶׁר הָעוֹלָם הַזֶּה. ³² וְאֲנִי בִּהְיִנְשָׂאִי מִן הָאָרֶץ אֲמַשֵּׁךְ אֶת הַכָּל אֵלַי." ³³ זֹאת אָמַר בְּרַמְזוֹ עַל אִפְן הַמּוֹת שֶׁהִיָּה עֲתִיד לְמוֹת. ³⁴ הַשִּׁיבוּ לוֹ הָאֲנָשִׁים: "אֲנַחְנוּ קִבְּלֵנוּ מִן הַתּוֹרָה כִּי הַמְּשִׁיחַ יִשְׁאֵר לְעוֹלָם, וְאִיךָ זֶה אַתָּה אֹמֵר שֶׁבֶן-הָאָדָם צָרִיךְ לְהִנָּשֵׂא מִן הָאָרֶץ? מִי בֶן-הָאָדָם הַזֶּה?" ³⁵ אָמַר לָהֶם יֵשׁוּעַ: "רַק עוֹד מַעַט-קֵט הָאֹר בְּקִרְבְּכֶם. הֵינִי מִתְהַלְכִים בְּעוֹד הָאֹר מֵאִיר לָכֶם, פֶּן יִשְׁיגְכֶם הַחֹשֶׁךְ. הַמִּתְהַלֵּךְ בַּחֹשֶׁךְ אֵינוֹ יוֹדֵעַ אֵנָּה הוּא בָּא." ³⁶ בְּעוֹד הָאֹר נִשְׁאֵר עִמָּכֶם הָאֱמִינוּ בָּאֹר, לְמַעַן תִּהְיוּ לְבְנֵי הָאֹר."

יב 27 "נִבְהֵלָה נַפְשִׁי" זהו חייו סביל מושלם (PERFECT). הגורם (האב, השטן, הנסיבות, וכד') לא מצוין. זהו מונח חזק שמשמשים בו בכמה דרכים בברית החדשה.

- א. הפחד של הורדוס (מתי ב 3)
- ב. הפחד של התלמידים (מתי יד 26)
- ג. החרדה הלא מיושבת של ישוע (יוח' יב 27; יג 21; שימו לה גם למתי כו 38; מרק' יד 34)
- ד. הקהילה בירושלים (מה"ש טו 24)
- ה. הבלבול שמורי השקר גרמו בקהילות גלטיה (גלט' א 7)

זאת דרכו של יוחנן לקשר את המאבק האנושי של ישוע עם הטראומה הקרובה של צליבתו (השוו למרק' יד 32 והלאה). יוחנן לא מתעד את היגון של ישוע בגת שמנים, אך זהו אותו מאורע.

□ **"הַצִּילֵנִי מִן הַשָּׁעָה הַזֹּאת"** ישנו דיון רב בנוגע למשמעות המדויקת של אמירה זו. האם זוהי תפילה (לדוגמא, מתי כו 39)? האם זאת תגובה מופתעת על מה שאֵינו צריך להיעשות (NET Bible)?

□ **"הֲרֵי לְשֵׁם כֶּךָ בָּאתִי לְשַׁעַה הַזֹּאת"** החיים של ישוע נגלים בהתאם לתוכנית אלוהית (השוו ללוקס כב 22; מה"ש ב 23; ג 18; ד 28) שישוע מבין לחלוטין (השוו למתי כ 28; מרק' י 45).

יב 28 "פָּאֵר אֶת שְׁמִי" האב מגיב בפסוק 28. המונח "פאר" הוא מאוד גמיש. הוא יכול להתייחס ל-

1. כבוד שהיה קיים בטרם היות עולם (השוו לפרק יז 5)
2. התגלות ישוע של האב (השוו לפרק יז 4)
3. הצליבה והתקומה לחיים של ישוע (השוו לפרק יז 1)

ראו הערה בפרק א 14.

■ **"קול מן השמים"** הרבנים קראו לכך **בת-קול**. מאז זמנו של מלאכי לא היה קול נבואי בישראל. אם היה צורך באישור לגבי רצון אלוהים, זה היה צריך להינתן על-ידי קול מהשמיים. הבשורות מתעדות שאלוהים דיבר שלוש פעמים בזמן חייו של ישוע.

1. בטבילתו של ישוע, מתי ג 17
2. בהשתנות, מתי יז 5
3. בפסוק זה

יב 29 "אנשים מן ההמון, שעמדו שם ושקעו, אמרו" יש שתי פרשנויות למה שקרה: (1) זה היה רעם. זה שימש לדיבור של אלוהים בתנ"ך (השוו לשמ"ב כב 14; איוב לז 4; תה"ל כט 3; יח 13; קד 7) או (2) מלאך דיבר אליו. זה דומה לבלבול שהיה בנוגע לניסיון של שאול במה"ש ט 7; כב 9.

יב 30 "השיב ישוע ואמר: "לא למעני הִיהַ הקול הַזֶּה, אֲלֵא לְמַעַנְכֶם" פסוקית זו היא השוואה שמית. זה אומר שהקול לא היה רק עבורם אלא בעיקר עבורם (השוו לפרק יא 42).

יב 31 "כעת המשפט של העולם הזה" זהו מבנה שמקביל לפסוקית הבאה ("כעת יושלך החוצה שר העולם הזה"). הזמן שבו זה התרחש לא מצוין (ראו נושא מיוחד להלן).

אני בהחלט מסכים עם F. F. Bruce בספרו *Answers to Questions* (עמ' 198), שפסוק 31 הוא דוגמה נוספת למה ש C. H. Dodd מכנה "realized eschatology". עבור יוחנן, ישוע כבר הביא גם ישועה למאמינים וגם משפט ללא מאמינים. במובן מסוים זה דומה לצורה דקדוקית הנקראת "PROPHETIC PERFECT". משהו עתידי הוא כל-כך וודאי שהוא מובע כמשהו שכבר מתרחש!

■ **"שר העולם הזה"** זה מתייחס לכוח רע אישי (השוו לפרק יד 30; טז 11) הידוע בעברית כ-"שטן" או "איוב" (השוו לאיוב א-ב) או ביוונית כ-"משמיץ" (השוו למתי ד 1, 5, 8, 11; יג 39; כה 41; יוח' ו 70; ח 44; יג 2; קור' ב ד 4; אפס' ב 2). שמות אלו הם מילים נרדפות במתי ד 1-11 ויוחנן יג 2, 27. הוא מושלך מהשמיים כדי שהוא לא יוכל להמשיך להאשים/להשמיץ את תלמידיו של ישוע.

נושא מיוחד: רוע אישי

SPECIAL TOPIC: PERSONAL EVIL

- i. זהו נושא מאוד מורכב מכמה סיבות.
 1. התנ"ך לא מגלה איוב מושבע לטוב, אלא עבד של יהוה שמציע לאנושות בחירה אחרת ומאשים את האנושות בחוסר צדק (A. B. Davidson, *Old Testament Theology*, עמ' 300-306).
 2. הרעיון של איוב מושבע אישי של אלוהים התפתח בספרות (הלא-קאנונית) שבין הבריתות תחת ההשפעה של הדת הפרסית (הזורואסטרית). זה, בתורו, השפיע עמוקות על היהדות הרבנית.
 3. הברית החדשה מפתחת את הנושאים התנ"כיים בקטגוריות בולטות באופן מפתיע, אך סלקטיביות. אם מישהו ניגש ללימוד הרוע מהיבט של תיאולוגיה תנכ"ית (כל ספר או מחבר או ז'אנר נלמדים ונרשמים בתרשים לחוד) אז מתגלים היבטים מאוד שונים של הרוע. אך אם מישהו ניגש ללימוד הרוע בגישה לא תנכ"ית או גישה נוספת על הכתובים של דתות העולם או דתות המזרח אז הרבה מההתפתחות של הברית החדשה מבשרת בדואליזם הפרסי והרוחניות היוונית-רומית. אם מישהו מסור מראש לסמכות השמימית של הכתובים, אז ההתפתחות של הברית החדשה חייבת להראות כהתגלות הדרגתית. משיחיים חייבים להישמר ולא לתת לפולקלור יהודי או ספרות אנגלית (לדוגמה, Dante, Milton) להבהיר את הנושא. ישנן ללא ספק מיסתוריות וחוסר בהירות בתחום זה של ההתגלות. אלוהים בחר לא לגלות את כל ההיבטים של הרוע, המקור שלו והמטרה שלו, אך הוא כן גילה את התבוסה שלו!
- ii. בתנ"ך נראה שהמונח שטן (KB 1317, BDB 966) או שוטן מתייחס לשלושה קבוצות נפרדות.
 1. אנשים שוטנים (שמ"א כט 4; שמ"ב יט 22; מל"א יא 14, 23, 25; תה"ל קט 6)
 2. מלאכים שוטנים (במד' כב 22-23; זכר' ג 1)
 3. שדים שוטנים (בהי"א כא 1; מל"א כב 21; זכר' יג 2)רק בשלב יותר מאוחר, בתקופה שבין הבריתות, הנחש של בראשית ג מזוהה עם השטן (השוו לחכמת שלמה ב 23-24; חנוך ב לא 3), ואפילו יותר מאוחר זה הופך לדעה רבנית (השוו למסכת סוטה 9, ומסכת סנהדרין 29). "בני האלהים" של פרק ו הפכו למלאכים רעים בחנוך א נד 6. הם הפכו למקור הרוע בתיאולוגיה הרבנית. אני מצוין את זה לא כדי לעמוד על הדיוק התיאולוגיה של זה, אלא כדי להראות את ההתפתחות. בברית החדשה פעולות תנ"כיות אלו מיוחסות לרוע מלאכי, מגולם (כלומר, השטן) בקור' ב יא 3; התג' יב 9. זהו דבר מורכב או בלתי אפשרי (תלוי בנקודת המבט שלכם) לקבוע את המקור של הרוע המגולם מהתנ"ך. סיבה אחת לכך היא בגלל המונותאיזם החזק של ישראל (השוו למל"א כב 20-22; קה"ל ז 14; ישע' מה 7; עמוס ג 6). כל הסיבתיות יוחסה ליהוה כדי להדגים את הייחודיות והעליונות שלו (השוו לישע' מג 11; מד 6, 8, 24; מה 6-

5; 14, 18, 21, 22).

מקורות שנתנים לנו מידע אפשרי הם (1) איוב א-ב, שם השטן הוא אחד מ"בני האלהים" (כלומר, מלאכים) או (2) ישע' יד; יחז' כח, שם נעשה שימוש במלכי המזרח התיכון הגאים (בבל וצור) כדי לתאר את גאוותו של השטן (השוו לטימ"א ג 6). יש לי רגשות מעורבים בנוגע לגישה זו. יחזקאל משתמש במטאפורות של גן עדן לא רק עבור מלך צור כשטן (השוו ליחז' כח 12-16), אלא גם עבור מלך מצרים כעץ הדעת טוב ורע (יחז' לא). למרות זאת, נראה שישעיהו יד, ובמיוחד פסוקים 12-14, מתארים מרד מלאכי באמצעות גאוה. אילו אלהים רצה לגלות לנו את המקור והטבע הספציפיים של השטן, אז אלו הם דרך ומקום מאוד עקיפים לעשות את זה. אנחנו חייבים להגן על עצמנו מהנטייה של התיאולוגיה השיטתית לקחת חלקים קטנים ומעורפלים של בריתות, מחברים, ספרים וז'אנרים שונים, ולחבר אותם כחלקים של פאזל שלם אחד.

iii. שטן בברית החדשה

Alfred Edersheim (*The Life and Times of Jesus the Messiah*), כרך 2, נספחים XIII [עמ' 748-763] ו-XVI [עמ' 770-776]) אומר שהיהדות הרבנית הושפעה באופן כבד מהדואליזם הפרסי והספקולציה השדית. הרבנים הם לא מקור טוב לאמת בתחום הזה. ישוע סוטה באופן קיצוני מהלימוד של בתי הכנסת. אני חושב שהרעיון הרבני של התיווך המלאכי וההתנגדות בנתינת התורה למשה בהר סיני פתחה את הדלת לרעיון של איוב מושבע מלאכי של יהוה ושל האנושות. ישנם שני אלים עליונים בדואליזם הפרסי (זרתוסטרה), *Ahkiman* ו-*Ormaza*, טוב ורע. דואליזם זה התפתח לדואליזם היהודי המוגבל של יהוה והשטן. אין ספק שיש בברית החדשה התגלות הדרגתית שנוגעת בהתפתחות הרוע, אך לא בצורה מפורטת כמו שהרבנים מצהירים. דוגמא טובה לכך היא "המלחמה בשמים". הנפילה של השטן היא הכרחית לפי ההגיון, אך לא ניתנים פרטים. ומה שכן ניתן מכוסה בז'אנר אפוקליפטי (השוו להתג' יב 4, 7, 12-13). למרות שהשטן הובס והוגלה לארץ, הוא עדיין מתפקד כמשרת של יהוה (השוו למתי ד 1; לוקס כב 31-32; קור"א ה 5; טימ"א א 20). אנחנו חייבים לרסן את הסקרנות שלנו בתחום זה. נכון שישנו כוח אישי של פיתוי ורוע, אך יש רק אלהים אחד ובני האדם עדיין אחראים למעשיהם. יש קרב רוחני, גם לפני וגם אחרי הישועה. הניצחון יכול לבוא ולהישאר אך ורק באמצעות ודרך האלהים בעל שלוש הישויות. הרוע כבר הובס ויוסר בעתיד (ראה התגלות כ 10)!

■ **"ישלך החוצה"** זהו חייו סביל בזמן עתיד. הכתובים לא מציינים את הזמן המדויק שבו השטן נפל מהשמיים. יתכן שיש דיון בנוגע לשטן בישע' יד ויחז' כח במובן משני. הקטעים הנבואיים עוסקים במלכים הגאים של בבל וצור. החטא היהיר שלהם משקף את היהירות של השטן (השוו לישע' יד 12, 15; יחז' כח 16). למרות זאת, ישוע אמר שהוא ראה את השטן נופל בזמן השליחות של השבעים (השוו ללוקס י 18). ישנה התפתחות של השטן לאורך התנ"ך. במקור הוא היה מלאך משרת, אך בגלל גאוה הוא הפך להיות אויב של אלהים. הדיון הכי טוב בנושא מעורר מחלוקת זה נמצא בספרו של A. B. Davidson, *Old Testament Theology*, עמ' 300-306.

נושא מיוחד: המלחמה בשמים (נלקח מספר הפרשנות שלי לספר התגלות) SPECIAL TOPIC: WAR IN HEAVEN

היו דיונים רבים בנוגע לזמנו של עימות זה. נראה שישוע מזכיר אותו בלוקס י 18 ויוחנן יב 31. אך הניסיון לתארך את האירוע הזה באופן כרונולוגי קשה להפליא.

1. לפני בראשית א 1 (לפני הבריאה)
2. בין בראשית א 1 ל-ב 2 (תאוריית הפער)
3. בתנ"ך אחרי איוב א-ב (השטן בשמים)
4. בתנ"ך אחרי מל"א כב 21 (השטן במועצה השמימית)
5. בתנ"ך אחרי זכריה ג (השטן בשמים)
6. בתנ"ך כמו בישע' יד 12; יחז' כח 15 וחנוך ב כט 4-5 (מלכים מזרחיים מורשעים)
7. בברית החדשה אחרי הניסיון של ישוע (השוו למתי ד)
8. בברית החדשה בזמן השליחות של השבעים (ראה את השטן נופל מהשמיים, השוו ללוקס י 18)
9. בברית החדשה אחרי כניסת הניצחון לירושלים (שר העולם מושלך החוצה, השוו ליוח' יב 31)
10. בברית החדשה אחרי התחייה והעלייה של ישוע השמימה (השוו לאפס' ד 8; קול' ב 15)
11. באחרית הימים (השוו להתג' יב 7; יתכן שבזמן שהשטן הסתער על השמים בחיפוש הילד)

אנחנו צריכים פשוט לראות את זה כמאבק הנצחי בין אלהים וכוחות הרשע; עימות זה הולך להגיע להשלמה בתבוסה המוחלטת של הדרקון וצבאו. בהתגלות כ הם מסולקים ומבודדים!

יב 32 "ואני בהינשאי מן הארץ" זהו משפט תנאי מדגם שלישי המציין פעולה פוטנציאלית. פירושו של מונח זה יכול להיות:

1. נישא (השוו לפרק ג 14)
2. צלוב (השוו לפרק ח 28)

3. מרומם (השוו למה"ש ב 33; ה 31)

4. מרומם מאוד (השוו לפיל' ב 9)

הקונטציות המרובות של המונחים (משמעויות כפולות) הם מאפיינים של בשורת יוחנן.

■ **"אִמְשָׁךְ אֶת הַכֹּל אֵלַי"** יתכן שזו רמיזה לאהבתו של אלוהים לישראל בירמיהו לא 3, אשר מופיעה, כמובן, בחלק על "הברית החדשה" (השוו לירמ' לא 31-34). אלוהים מחזר אחר אנשים על-ידי אהבתו ומעשיו כלפיהם. אותו שימוש מטאפורי במונח זה נמצא ביוחנן ו 44 ומוסבר בפרק ו 65.

"הכל" בקטע זה מתייחס להזמנה האוניברסלית והבטחת הגאולה (השוו לברא' ג 15; יב 3; שמות יט 5; ישע' ב 2-4; יוח' א 9, 12, 29; ג 16; ד 42; י 16; טימ"א ב 4; ד 10; טיט' ב 11; פטר"ב ג 9; יוח"א ב 2; ד 14)! ישנו הבדל נוסח משמעותי לביטוי זה. "הכל" יכול להיות ממין זכר, מה שיתורגם ל-"כל הגברים" ונמצא בכתבי היד היווניים העתיקים ^(VID) P⁷⁵, א², L, B, W-ו, בזמן שהמין הסתמי, שיתורגם ל-"הכל", נמצא ב-P⁶⁶, ו-א. אם המין הסתמי הוא המקורי אז זה ידבר על הגאולה העולמית של המשיח בדומה לקול' א 16-17, מה שכנראה ישקף את הכפירה הגנוסטית שכל-כך ברורה ביוח"א. UBS⁴ נותן למין הגברי דירוג "B" (כמעט וודאי).

יב 33 "זאת אמר ברמזו על אפן המות שיהיה עתיד למות" זאת הערה עריכתית נוספת של יוחנן. זה מתקשר לדבר' כא 23 היכן שהתלייה על העץ נקראה "קללת אלוהים". זאת הסיבה שהמנהיגים היהודים רצו שישוע יצלב ולא יסקל. ישוע נשא את קללת התורה עבורנו (השוו לגלט' ג 13).

יב 34 "השיבו לו האנשים... המשיח ישאר לעולם" יתכן שזו רמיזה לתהל' פט 4, 29, 35-37. התנ"ך ציפה רק לביאה אחת של המשיח ולייסוד שלטון ישראלי של שלום עולמי על-ידי (השוו לתהל' קי 4; ישע' ט 7; יחז' לז 25 ודני' ז 14). לגבי "עולם" ראו נושא מיוחד בפרק ו 58.

■ **"בן-האדם"** ההמון (ראו תובנות בהקשר, ג) כנראה שמע את הלימוד/הטפה של ישוע (יתכן שבפסוקים 23-24 את התואר ובפסוקים 30-32 את הפועל "נישא") מכיוון שהם משתמשים בכינויים המיוחדים שלו. זה המקום היחיד שנעשה בהם שימוש על-ידי אחרים. זה לא היה תואר רגיל או כינוי משיחי בקרב היהדות.

יב 35 "היו מתהלכים בעוד האור מאיר לכם" ישוע מפציר בשומעיו להגיב במידיות לדבריו. זמנו על הארץ היה מוגבל. הוא עמד להיכנס לשבוע האחרון שלו על הארץ. השעה שנבחרה עבורו מקדם הגיע (פס' 23). במובן מסוים לביטוי זה (כפי שקורה פעמים רבות בספר יוחנן) יש התייחסות היסטורית והתייחסות קיומית. מה שישוע אמר נכון עבור כל מי ששומע את הבשורה (השוו למשל הזורע). זהו שימוש מטאפורי ב"הליכה" כאורח חיים (השוו לאפס' ד 1, 17; ה 2, 15). זהו ציווי פעיל בזמן הווה, אשר ממשיך את הדגש של ישוע על האמונה כמערכת יחסים ותלמידות מתמשכים, ולא רק החלטה התחלתית (השוו לפסוקים 44-46).

יב 36 נושא זה של ישוע כאור העולם היה נושא בולט החוזר על עצמו בספר יוחנן (השוו לפרק א 4, 5, 7, 8, 9; ג 19, 20, 21; ה 35; ח 12; ט 5; יא 9, 10; יב 35, 36, 46). החשיכה והאור ניגדו גם מציאויות רוחניות בספרות החכמה היהודית ובמגילות ים המלח.

יוחנן יב 36-43 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
³⁶לאחר שדבר ישוע את הדברים האלה הלך והסתתר מהם. ³⁷אף כי עשה אותות רבים לנגד עיניהם, לא האמינו בו. ³⁸וזאת לקים את דבר ישעיהו הנביא: "הוה, מי האמין לשמענתנו וזרוע יהוה על-מי נגלתה?" ³⁹לכן לא יכלו להאמין, כי עוד אמר ישעיהו: ⁴⁰"השע עיניהם והשמין לבבם, פן יראו בעיניהם ולבבם יבין ושב ורפא להם." ⁴¹את הדברים האלה אמר ישעיהו בראותו את כבודו, ועליו דבר. ⁴²אף-על-פי-כן האמינו בו גם רבים מהמנהיגים, אך לא הודו בזה בגלל הפרושים, כדי שלא יבדו מן הקהל, ⁴³שכן אהבו כבוד בני אדם יותר מכבוד אלהים.

יב 37 איזו הערה עצובה. העיוורון הרוחני הוא נוראי (השוו לקור"ב ד 4). פסוק זה מאפיין את החטא הבלתי נסלח (ראו נושא מיוחד בפרק ה 21).

יב 38 "דבר ישעיהו הנביא" זהו ציטוט מהקטע על העבד הסובל בישע' נג 1.

יב 39-40 אלו הם פסוקים קשים. האם אלוהים מקשה לבבות של אנשים כדי שהם לא יוכלו להגיב? הכנסתי את ההערות שלי מישע' ו 9-10 ורומ' יא 7 (ראו www.freebiblecommentary.org).
ישעיהו ו 9-10 כאשר יהוה חושף את המטרה שלו לשירותו של ישעיהו, הוא גם מגלה לישעיהו את התגובה שתהיה למסר שלו ביהודה.
1. לך, פס' 9, BDB 229, KB, קל, ציווי

2. אמרת, פס' 9, BDB 55, KB, קל, מושלם
 3. שמעו שמוע, פס' 9, קל, ציווי וקל, מקור מוחלט של BDB 1033, KB 1570
 4. אל תבינו, פס' 9, BDB 106, KB 122, קל לא מושלם המושמש במובן של יוסיב, השוו לפרק א 3; ה 21; י 13; כט 14.
 5. ראו ראו, קל, ציווי, וקל, מקור מוחלט של BDB 906, KB 1157
 6. ואל תדעו, פס' 9, BDB 393, KB 380, קל לא מושלם המושמש במובן של יוסיב
 7. השמן לב העם הזה, פס' 10, BDB 1031, KB 1566, הפעיל, ציווי
 8. אזניו הכבד, פס' 10, BDB 457, KB 455, הפעיל, ציווי
 9. ועיניו השע, פס' 10, BDB 1044, KB 1612, הפעיל, ציווי
- אחרי הציוויים הללו מופיעות התוצאות (שלושה צורות לא מושלמות של פעלים שנעשה בהם שימוש לפני, "ראו", "שמעו", ו-"תבינו"). אלוהים יודע (על-ידי ידיעתו מראש או הקשחת הלב של אלו שכבר היו להם לבבות/נפשות סוררים) שהם לא יגיבו וייושעו.
1. פן... ושב, BDB 996, KB 1427, קל, מושלם, שלילה
 2. פן... ורפא, BDB 950, KB 1272, קל, מושלם, שלילה
- ישעיהו יטיף ולמרות שיתכן שכמה יגיבו, הרוב המוחלט של האנשים בחברתו לא יגיבו (השוו רומ' א 24, 26, 28; אפס' ד 19) או שלא יוכלו להגיב (השוו לישע' כט 9, 10; דבר' כט 4; מתי יג 13; רומ' יא 8)! ישעיהו לא ממלא תפקיד של מבשר פה, אלא נביא של חוסר-משמעת/תוצאות המבוססות על הברית (השוו למתי יג 13; מרק' ד 12; לוקס ח 10). מסר התקווה שבפיו הוא לזמן עתידי, לא לזמנו!

רומ' יא 7 "וְהִשָּׂאֵר הַקֶּשׁוֹ לְבָבָם" זהו חיווי סביל בזמן אאוריטי (השוו לקור"ב ג 14). ההשתמעות היא שאלוהים הקשה אותם (השוו לפסוקים 8-10). הגורם להקשחה הוא הרע (קור"ב ד 4). "הקשו" (*pōroō*) הוא מונח רפואי לקשיחות או עיוורון (השוו לרומ' יא 25; קור"ב ג 14; אפס' ד 18). נעשה שימוש במונח זה בהקשר לשליחים במרקוס ו 52. זהו מונח יווני שונה מהמונח ברומים ט 18 (*sklērunō*) אשר מציין את ההפך מרחמים (השוו לעבר' ג 8, 15; ד 7). פסוק זה נורא ברור והוא מהווה סיכום של פרק יא 1-6. החלק שנבחרו האמינו והחלק שלא נבחרו הקשו את לבבם. למרות זאת, פסוק זה לא נכתב בבידוד, כסלוגן תיאולוגי. הוא היה חלק מטעון תיאולוגי ממושך. ישנה מתיחות בין האמת המוצהרת כל-כך בבירור בפסוק זה לבין ההזמנה האוניברסלית של פרק י. יש כאן מיסתוריות. אך הפתרון הוא לא להמעיט בערכו של אחד מצדי הדילמה, הקצוות הפרדוקסליים.

יב 39 "לֹכֵן לֹא יִכְלוּ לְהֶאֱמִין" זהו חיווי מדיום בזמן לא מושלם (IMPERFECT [deponent]) וציווי פעיל בהווה. הם לא יכלו להמשיך במערכת יחסים עם ישוע המבוססת על אמונה. הניסים שלו משכו אותם, אך לא הובילו אותם לאמונה מושיעה בישוע כמשיח. ביוחן ל"אמונה" יש דרגות. לא כולן מובילות לישועה. ראו הערות בפרק ח 31-59.

■ **"כִּי עוֹד אָמַר יִשְׁעִיהוּ"** ישע' ו 10; מג 8 מתייחס להקשחת לבבות היהודים בהקשר למסר שאלוהים העביר דרך ישעיהו (השוו לירמ' ה 21; יחז' יב 2; דבר' כט 2-4).

יב 40 "לְבָבָם" ראו נושא מיוחד להלן.

נושא מיוחד: הלב SPECIAL TOPIC: THE HEART

בתרגום השבעים ובברית החדשה משתמשים במונח היווני *kardia* כדי לשקף את המונח העברי לב (BDB 523). משתמשים בו בכמה דרכים (השוו ל- Bauer, Arndt, Gingrich and Danker, A Greek-English Lexicon, עמ' 403-404).

1. מרכז החיים הפיסיים, מטאפורה לאדם (השוו למה"ש יד 17; קור"ב ג 2-3; יעקב ה 5)
2. מרכז החיים הרוחניים (לדוגמא, מוסר)
 - א. אלוהים מכיר את הלב (השוו ללוקס טז 15; רומ' ח 27; קור"א יד 25; תסל"א ב 4; התג' ב 23)
 - ב. תיאר את החיים הרוחניים של האדם (השוו למתי טו 18-19; יח 35; רומ' ו 17; טימ"א א 5; טימ"ב ב 22; פטר"א א 22)
3. מרכז חיי המחשבות (לדוגמא, תבונה, השוו למתי יג 15; כד 48; מה"ש ז 23; טז 14; כח 27; רומ' א 21; י 6; טז 18; קור"ב ד 6; אפס' א 18; ד 18; יעקב א 26; פטר"ב א 19; התג' יח 7; לב היא מילה נרדפת לשכל בקור"ב ג 14-15 ופיל' ד 7)
4. מרכז הרצון (לדוגמא, בחירה, השוו למה"ש ה 4; יא 23; קור"א ד 5; ז 37; קור"ב ט 7)
5. מרכז הרגשות (השוו למתי ה 28; מה"ש ב 26, 37; ז 54; כא 13; רומ' א 24; קור"ב ב 4; ז 3; אפס' ו 22)

פיל' א 7)
 6. מקום מיוחד בו הרוח פועלת (השוו לרומ' ה 5; קור"ב א 22; גלט' ד 6 [כלומר, המשיח בלבבנו, אפס' ג 17])
 7. הלב הוא דרך מטאפורית להתייחס לכל האדם (השוו למתי כב 37, מצטט את דבר' ו 5). המחשבות, המניעים והמעשים המיוחדים ללב חושפים לחלוטין את סוג האדם האינדיבידואלי. בתנ"ך ישנם כמה שימושים בולטים במונח
 א. ברא' ו 6; ח 21, "אלוהים התעצב אל ליבו", שימו לב גם להושע יא 8-9
 ב. דבר' ד 29; ו 5, "בכל לבבך ובכל נפשך"
 ג. דבר' י 16, "לב ערל" ורומ' ב 29
 ד. יחז' יח 31-32, "לב חדש"
 ה. יחז' לו 26, "לב חדש" מול "לב אבן" (ראה יחזקאל יא 19; זכריה ז 12)

יב 41 "את הדברים האלה אמר ישעיהו בראותו את כבודו" זוהי טענה שמראה שהנביאים בתנ"ך היו מיועדים בנוגע למשיח (השוו ללוקס כד 27). ראו הערה על "כבוד" בפרק א 14.

יב 42 "אף-על-פי-כן האמינו בו גם רבים מהמנהיגים" המסר של ישוע כן הניב פרי (השוו לפס' 11; מה"ש ו 7). ראו נושא מיוחד בפרק ב 23.

▣ "לא הודו בזה" ראו נושא מיוחד: הודאה בפרק ט 22-23.

▣ "כדי שלא יגדו מן הקהל" (השוו לפרק ט 22; טז 2).

יב 43 זה מציין שאמונה אמיתית יכולה להיות חלשה ומפוחדת, ואפילו לא מוכרזת! בשורת יוחנן עושה שימוש באמונה (*pisteuō*) בכמה מובנים, ממשיכה התחלתית לתגובה רגשית לאמונה מושיעה אמיתית.

יוחנן יב 44-50 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
 44 קרא ישוע ואמר: "המאמין בי, לא בי הוא מאמין אלא בשולחי. 45 הרוצה אותי רואה את שולחי. 46 אני אור. אל העולם באתי כדי שכל המאמין בי לא ישכן בחשך. 47 איש השומע את דברי ואינו שומר אותם, אינני שופט אותו; כי לא באתי לשפוט את העולם, אלא להושיע את העולם. 48 מי שדוחה אותי ואינו מקבל את דברי, יש השופט אותו. הדבר אשר דברתי הוא ישפט אותו ביום האחרון, 49 כי לא מעצמי דברתי, אלא האב אשר שלחני הוא צוני מה שאמר ומה שאדבר. 50 ואני יודע שמצותו חיי עולם. לכן את אשר אני מדבר, כפי שאמר לי האב כך אני מדבר."

יב 44 "המאמין בי, לא בי הוא מאמין אלא בשולחי" המטרה של האמונה היא בסופו של דבר באב (השוו לקור"א טו 27-25). זהו נושא שחוזר על עצמו (השוו למתי י 40; יוח' ה 24). לדעת את הבן משמע לדעת את האב (השוו ליוח"א 12-10).

יב 45 איך הוא אלוהים? לראות את ישוע זה לראות את אלוהים(השוו לפרק יד 7-10)!

יב 46 העולם נמצא בחושך מאז בראשית ג (השוו לברא' ו 5, 12-11; ח 21; תהל' יד 3; ישע' נג 6; רומ' ג 9-23).

יב 47 "איש השומע את דברי ואינו שומר אותם" זהו משפט תנאי מדגם שלישי המציין פעולה פוטנציאלית. ציות מתמשך הוא סימן במערכת היחסים המתמשכת שלנו על-ידי האמונה! הביטחון (ראו נושא מיוחד ביוח"א ה 13) מבוסס על חיים שהשתנו וממשיכים להשתנות באמצעות ציות והתמדה (ראו נושא מיוחד בפרק ח 31, השוו לספרים של יעקב ויוח"א).

יב 47-48 "כי לא באתי לשפוט את העולם, אלא להושיע את העולם" ישוע בא קודם כל כדי לגאול את העולם, אבל עצם ביאתו מכריחה את בני האדם להחליט. אם הם דוחים אותו, הם שופטים את עצמם (ראו נושא מיוחד בפרק ח 31; השוו ליוח' ג 21-17).

יב 49-50 ישוע דיבר עם סמכותו של האב, לא בסמכות של עצמו.

יב 50

NASB, NKJV
 NRSV, TEV,
 NET

"מצוותו היא חיי עולם"

"מצוותו מביאה חיי עולם"

NJB	"מצוותיו משמען חיי עולם"
REB	"מצוותיו הן חיי עולם"
NIV	"מצוותו מדריכה לחיי עולם"
Net (footnote)	"התוצאה של מצוותו היא חיי עולם"

האפשרות הראשונה היא הטקסט היווני המילולי. האחרים מנסים לפרש את משמעותו. NASB יש את יוחנן ו' 68 כקטע מקביל, בזמן שב-Michael Magill's *NT TransLine* יש את יוחנן יז' 8. ב-The Jerome Biblical Commentary (עמ' 451) יש את יוחנן י' 18 כקטע מקביל. זה מובן שהפסוקית מעורפלת. בספר יוחנן ישנה תנודה בין צורת היחיד לצורת הרבים של "מצווה", ללא משמעות פרשנית מיוחדת.

נושא מיוחד: השימוש של "מצווה" בכתביו של יוחנן
SPECIAL TOPIC: USE OF "COMMANDMENT" IN JOHN'S WRITINGS

1. נעשה שימוש אחד בהקשר לתורת משה, יוח' ח' 5
2. מאת האב ישוע
 - א. שליטה על ההקרבה המכפרת שלו, יוח' י' 18; יב 49-50; יד 31
 - ב. העולם ידע את אהבת ישוע כלפי האב, יוח' יד 31
 - ג. ישוע ציית למצוות האב, יוח' טו 10
3. מאת ישוע למאמינים
 - א. לעמוד באהבתו, יוח' יד 15; טו 10
 - ב. לאהוב אחד את השני, כפי שהוא אהב אותם, יוח' יג 34; טו 12, 17; יוח"א ב 7-8; ג 11, 23; ד 7,
 - 21; יוח"ב ה
 - ג. לשמור את מצוותיו (לדוגמא, סעיף ב), יוח' יד 15; טו 10, 14; יוח"א ב 3, 4; ג 22, 24; ה 1-3; יוח"ב
 - 1
4. מאת האב למאמינים
 - א. להאמין בישוע, יוח"א ג 23 (השוו ליוח' ו 29)
 - ב. לאהוב אחד את השני, יוח"א ג 23

שאלות לדיון

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתם אחראים לפרש בעצמכם את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתם, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתם לא צריכים להשאיר את זה לפרשן.

שאלות לדיון אלו ניתנו כדי לעזור לכם לחשוב היטב על הנושאים הגדולים בחלק זה של הספר. הן נועדו להיות מעוררות חשיבה ולא סופיות.

1. מדוע מרים, אחותה של אלעזר, משחה את רגלי ישוע?
2. מדוע ישנם שינויים קטנים בתיעודם של מתי, מרקוס, לוקס ויוחנן של מאורע זה?
3. מה היתה המשמעות של הקהל שקיבל את פניו של ישוע עם ענפי תמרים והציטוט מתהלים קיח?
4. מדוע ישוע כל-כך הזדעזע מבקשת היוונים לדבר איתו?
5. מדוע נפשו של ישוע נבהלה? (השוו לפס' 27)
6. הסבירו מדוע יוחנן משתמש ב"אמונה" בכמה מובנים.

יוחנן יג

חלוקה של קטעים לפי תרגומים מודרניים

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
שטיפת רגלי התלמידים	האדון הופך למשרת	הסעודה האחרונה	ישוע רוחץ את רגלי תלמידיו	רחיצת הרגליים
יג 11-1	יג 11-1	יג 11-1	יג 1	יג 1
			יג 6-2	יג 5-2
				יג 11-6
			יג 7	
			יג 8 ^א	
			יג 8 ^ב	
			יג 9	
	גם אנחנו חייבים לשרת		יג 11-10	
יג 20-12	יג 30-12	יג 20-12	יג 17-12	יג 16-12
				יג 20-17
			יג 20-18	
ישוע מנבא את הבגידה בו			ישוע מנבא את הבגידה בו	בגידת יהודה מנובאת
יג 30-21		יג 30-21	יג 21	יג 30-21
			יג 24-22	
			יג 25	
			יג 29-26	
			יג 30	
המצווה החדשה	המצווה החדשה		המצווה החדשה	שיחות הפרידה
יג 35-31	יג 35-31	יג 35-31	יג 35-31	יג 35-31
התכחשות כיפא מנובאת	ישוע מנבא את התכחשות כיפא		ישוע מנבא את התכחשות כיפא	
יג 38-36	יג 38-36	יג 38-36	יג 36 ^א	יג 38-36
			יג 36 ^ב	
			יג 37	
			יג 38	

מחזור קריאה שלישי

מעקב אחר כוונתו המקורית של המחבר ברמת הפסקה

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתם אחראים לפרש בעצמכם את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתם, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתם לא צריכים להשאיר את זה לפרשן.

קראו את הפרק ברציפות. זהו את הנושאים. השוו את חלוקת הנושאים שלכם עם חמשת התרגומים המודרניים. אין השראה בחלוקה לפסקאות, אבל זהו המפתח לעקוב אחר כוונתו המקורית של המחבר, שזה הלב של הפרשנות. לכל פסקה של נושא אחד ויחיד.

1. פסקה ראשונה

2. פסקה שנייה

3. פסקה שלישית

4. וכו'

תובנות בהקשר ליוחן יג 1-38

- א. בשורת יוחן מסיימת עם ניסיון של ישוע בפרק יב. פרק יג מתחיל את שבוע הפסיון האחרון.
- ב. בהערות השוליים של NASB Study Bible יש הערה מעניינת ש-"שם העצם היווני *agapē* ('אהבה') והפועל *agapaō* ('לאהוב') מופיעים רק שמונה פעמים בפרקים א-יב אך 31 פעמים בפרקים יג-ז." ¹
- ג. יוחן לא מתעד את סעודת האדון (Eucharist) כמו שאר הבשורות הסינפטיות. הוא כן נותן את התיאור היחיד של השיחות בעליה באותו לילה (פרקים יג-יז, שהם אחוז משמעותי מבשורת יוחן. זה, לפיכך, בהכרח מגלה את האופי ופועלו של ישוע בדרכים חדשות ועוצמתיות). חלק רואים בהשמטה זו ניסיון מודע להמעיט ערך בדגש הגדל של הקהילה הקדומה על הסקרמנטליזם. יוחן אף פעם לא דן בטבילה של ישוע או סעודת האדון.
- ד. ניתן לראות את ההקשר ההיסטורי של יוחן יג בלוקס כב 24. התלמידים עדיין התווכחו מי היה הגדול מבניהם.
- ה. המסגרת הפיזית של פרקים יג-יז הם העלייה בירושלים (יתכן גם שפרקים טו-יז מתרחשים בדרך לגת שמנים, השוו לפרק יד 31), יתכן שביתו של יוחן מרקוס, בלילה שבו ישוע נבגד על-ידי יהודה.
- ו. נראה שיש שתי מטרות ניכרות במעשה של שטיפת הרגליים על-ידי ישוע.
 1. פס' 6-11 מהווים אות לפועלו של ישוע עברנו על הצלב.
 2. פס' 12-20 הם הדגמה מעשית בנוגע לענווה (לאור לוקס כב 24)

לימוד מילים וביטויים

יוחן יג 1-11 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

¹ הִיָּה זֶה לִפְנֵי חַג הַפֶּסַח: יֵשׁוּעַ יָדַע כִּי הַגִּיעָה שְׁעַתוֹ לְהִסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם הַזֶּה אֶל הָאֵב; וּבְאַהֲבָתוֹ אֶת הַשִּׁיכִים לִּלְעוֹלָם, אָהַב אוֹתָם עַד תָּם. ² לָעַת סְעוּדַת עֶרֶב, הַשָּׁטָן כָּבַר שֶׁם בְּלִב יְהוּדָה בֶּן שָׁמְעוֹן אִישׁ קְרִיזוֹת לְהַסְגִיר אוֹתוֹ. ³ יֵשׁוּעַ, שִׁיְדַע כִּי הָאֵב נָתַן אֶת הַכֹּל בְּיָדוֹ וְכִי מֵאֵת אֱלֹהִים יֵצֵא וְאֵל אֱלֹהִים הוּא הוֹלֵךְ, ⁴ קָם מִן הַסְּעוּדָה וּפָשַׁט אֶת בְּגָדָיו, לָקַח מַגְבָּת וְחָגַר אֶת עַצְמוֹ; ⁵ אַחֵר כִּי יֵצֵא מִיָּם בִּקְעָרָה וְהִחֵל לְרַחֵץ אֶת רַגְלֵי הַתְּלִמִּידִים וּלְנַגֵּן בַּמַּגְבָּת שֶׁהִיא חֲגוּרָה בָּהֶן. ⁶ וְכִשְׁקָרַב אֶל שָׁמְעוֹן כִּיפָּא, אָמַר לוֹ זֶה: "אֲדוֹנִי, אַתָּה תִּרְחֹץ אֶת רַגְלֵי!?" ⁷ הַשִּׁיב יֵשׁוּעַ וְאָמַר אֵלָיו: "מָה שְׁאֵנִי עוֹשֶׂה אֵינְךָ יוֹדֵעַ כְּעַתָּה, אֲבָל אַחֲרַי כֵּן תְּבִין." ⁸ אָמַר לוֹ שָׁמְעוֹן כִּיפָּא: "לְעוֹלָם לֹא תִרְחֹץ אֶת רַגְלֵי!?" הַשִּׁיב לוֹ יֵשׁוּעַ: "אִם לֹא אֶרְחֹץ אוֹתְךָ אֵינְךָ לֹךְ חֵלֶק אִתִּי." ⁹ אָמַר לוֹ שָׁמְעוֹן כִּיפָּא: "אֲדוֹנִי, לֹא רַק אֶת רַגְלֵי, אֲלָא גַם אֶת יָדַי וְאֶת רַאשֵׁי." ¹⁰ הַשִּׁיב לוֹ יֵשׁוּעַ: "מִי שֶׁרְחוּץ טְהוֹר הוּא לְחִלוּטִין וְאֵינוֹ זֶקוּק אֲלָא לְרַחִיצַת הַרְגְלִים. וְאַתֶּם טְהוֹרִים, אַךְ לֹא כָלְכֶם;" ¹¹ שֶׁהָרִי הַכִּיר אֶת מִי שֶׁיִּסְגִיר אוֹתוֹ וְלֹכֵן אָמַר: "לֹא כָלְכֶם טְהוֹרִים."

יג 1 "לפני חג הפסח" אין הסכמה בין יוחן לבשורות הסינפטיות בנוגע לשאלה האם זה היה יום לפני סעודת הפסח או בזמן סעודת הפסח עצמה. שניהם שמים את הסעודה ביום חמישי ואת הצליבה ביום שישי (השוו לפרק יט 31; מרק' טו 43; לוקס כג 54). סעודת פסח זו מנציחה את יציאת ישראל ממצרים (השוו לשמות יב). יוחן מציין שזה היה יום לפני סעודת הפסח הרגילה (השוו לפרק יח 28; יט 14, 31, 42).

יתכן שקהילת האיסיים השתמשה בלוח שנה שונה (לדוגמא, לוח השנה השמשי מספרי היובלים וחנוך, כאמצעי להראות את הדחייה שלהם של הכהונה הנוכחית), אשר שם את הפסח יום אחד לפני.

The Jerome Biblical Commentary מסכם את המחקר המודרני (עמ' 451) ומניח שה"יום לפני" של יוחן הוא הנכון ושהבשורות הסינפטיות מציינות את הסמליות של סעודת הפסח. אנחנו חייבים להזכיר לעצמנו שהבשורות הן לא ספרי היסטוריה כרונולוגיים מערביים המציינים גורם ותוצאה. היסטוריה נכתבת בדרכים רבות, לא בדרך נכונה או לא נכונה, אמיתית או שקרית. ההיסטוריה היא הסבר של העבר שנועד לשרת בעיות/צרכים/פרספקטיבות נוכחיות. השאלה האמתית היא מי/למה כתבו את ההיסטוריה. הדיון הכי טוב בז'אנר של הנרטיב ההיסטורי והבשורות נמצא בספרם של How To Read the Bible For All Its Worth, Gordon Fee and Douglas Stuart, עמ' 89-126.

□ **"ישוע ידע כי הגיעה שעתו"** "ידע" הוא פועל בינוני פועל פעיל מושלם (PERFECT ACTIVE PARTICIPLE). כמו פסוק 3). ישוע הבין את הקרבה המיוחדת שלו אל האב לפחות מגיל שתים-עשרה (לוקס ב 41-51). ביאת היוונים שרצו לראות אותו בפרק יב 20-23 הראתה לישוע ששעת המוות והפאר שלו הגיעה (השוו לפרק ב 4; ז 6, 8, 30; ח 20; יב 23, 27; יז 1).

□ **"להסתלק מן העולם הזה אל האב"** בשורת יוחנן ממשיכה להדגיש את הדואליזם האנכי, למעלה מול למטה (השוו לפסוק 3). ישוע נשלח (השוו לפרק ח 42) על-ידי האב וכעת הוא ישוב. הבשורות הסינפטיות מציירות את ישוע כמישהו שמלמד דואליזם אופקי של שני העידנים היהודיים, המתיחות של כבר ועדיין-לא של מלכות האלוהים. ישן הרבה שאלות בנוגע לבשורות שהקוראים המודרניים חייבים להתייחס אליהן, אבל בסופו של דבר כתבי הקודש הללו מגלים השקפת עולם תנכ"ית עקבית.

1. ישנו אל קדוש אחד
 2. הבריאה המיוחדת שלו, בני האדם, נפלה לחטא ומרי.
 3. אלוהים שלח גואל שלבש בשר (כלומר, המשיח)
 4. בני האדם חייבים להגיב באמונה, חזרה בתשובה, ציות והתמדה
 5. ישנו כוח אישי של רוע שמתנגד לאלוהים ולרצונו
 6. כל הבריאה בעלת התודעה תתן דין וחשבון על חייה לאלוהים
- לפועל "להסתלק" (*metabainō*) יש בכתביו של יוחנן קונוטציה של המעבר ממציאות פיזית נפולה (כלומר, העידן הישן של חטא ומרד) לעידן החדש של הרוח וחיי עולם (השוו לפרק ה 24; יג 1; יוח"א ג 14; מלבד שימושו בפרק ז 3).

□ **"ובאהבתו את השיכים לו"** נעשה שימוש בפסוקית יוונית זו בפפירוס מצרי (Moulton, Milligan, *The Vocabulary of the Greek New Testament*) עבור "קרוב משפחה" (השוו ללוקס ח 19-21).

- **"בעולם"** יוחנן משתמש במונח עולם (*kosmos*) במספר מובנים שונים.
1. כוכב הלכת הזה (השוו לפרק א 10; יא 9; טז 21; יז 5, 11, 24; כא 25)
 2. המין האנושי (השוו לפרק ג 16; ז 4; יא 27; יב 19; יד 22; יח 20, 37)
 3. בני האדם המורדים (השוו לפרק א 10, 29; ג 16-21; ד 42; ו 33; ז 7; ט 39; יב 31; טו 18; יז 25)
- ראו נושא מיוחד: השימוש של שאול ב*kosmos* בפרק יד 17.

□ **"אהב אותם עד תם"** זוהי המילה היוונית "*telos*", אשר מציינת מטרה שהושגה. זה מתייחס למעשה הגאולה של ישוע עבור האנושות על הצלב. צורה אחרת של אותה מילה היתה המילה האחרונה של ישוע מהצלב (השוו לפרק יט 30), "נשלם." מפפירוס מצרי אנחנו למדים כי זו היתה מילה אשר היתה לה קונוטציה של משהו ש"שולם במלואו"!

יג 2 **"לעת סעודת ערב"** ישנם מספר הבדלי נוסח בכתבי היד היווניים בנקודה זו. הבדלי נוסח אלו נבדלים רק באות אחת במילה יוונית.

1. *ginomenou*, בינוני פועל בהווה (כלומר, בזמן הסעודה), א W, L, B, MSS
 2. *genomenou*, בינוני פועל אאוריסיטי (כלומר, אחרי הסעודה), א², D, MSS P⁶⁶, א
 3. UBS⁴ נותן לאפשרות הראשונה דירוג "B" (כמעט וודאי).
- יתכן שזה אומר
1. אחרי סעודת הערב
 2. אחרי כוס הברכה הראשונה, כאשר התהליך דרש נטילת ידיים
 3. אחרי כוס הברכה השלישית

נושא מיוחד: סדר טקס הפסח ביהדות של המאה הראשונה
SPECIAL TOPIC: ORDER OF PASSOVER SERVICE IN FIRST CENTURY JUDAISM

- א. תפילה
- ב. כוס יין
- ג. נטילת ידיים על-ידי המארח והעברת קערת המים לכולם
- ד. טבילה של צמחים מרירים ורוטב
- ה. כבש והארוחה המרכזית
- ו. תפילה וטבילה שנייה של צמחים מרירים ורוטב
- ז. כוס יין שניה עם זמן שו"ת לילדים (השוו לשמות יב 26-27)
- ח. שירת מזמורי ההלל קיג-קיד ותפילה
- ט. ראש הטקס מכין חתיכת לחם לטבילה עבור כל אחד אחרי שהוא שטף את ידיו
- י. כולם אוכלים עד לשובע; מסיימים עם חתיכת כבש

יא. כוס יין שלישית אחרי נטילת הידיים
יב. שירת מזמורי ההלל קיה-ק'יח
יג. כוס יין רביעית, אשר מציינת את ביאת המלכות
רבים מאמינים כי מנהג סעודת האדון התרחש ב-"יא."

יג **"השטן כבר שם בלב יהודה בן שמעון איש קריית"** זהו בינוני פועל פעיל מושלם (PERFECT ACTIVE PARTICIPLE). ישוע ידע על יהודה כבר מההתחלה (השוו לפרק ו 70). הרע (ראו נושא מיוחד בפרק יב 31) פיתה את יהודה במשך הרבה זמן, אך בפסוק 27 השטן לקח שליטה מלאה עליו. ראו נושא מיוחד: הלב בפרק יב 40. ראו הערה מלאה על יהודה בפרק יח 2.

יג **3 "ישוע, שידע כי האב נתן את הכל בידיו"** זהו בינוני פועל פעיל מושלם (PERFECT ACTIVE PARTICIPLE), אשר כמו בפסוק 1, מופיע לפני חיווי פעיל אאוריסטי. זוהי אחת מההצהרות המדהימות של ישוע לגבי ההבנה העצמית והסמכות שלו (השוו לפרק ג 35; יז 2; מתי כח 18). הזמן האאוריסטי משמעותי. האב נתן לישוע "את הכל" לפני הצליבה. הם לא ניתנו לו רק כגמול על ציותו, אלא בגלל מי שהוא היה! הוא ידע מי הוא היה והוא שטף את הרגליים של אלו שהתווכחו ביניהם מי הגדול שבהם!

יג **"מאת אלהים יצא"** זהו הפרט השני מתוך שלושה פרטים המוזכרים בפס' 3 שישוע ידע

1. האב נתן את הכל בידיו

2. הוא יצא מאת אלוהים

3. הוא הולך חזרה לאלוהים (השוו לפרק ז 33; יד 12, 28; טז 5, 10, 17, 28; כ 17)

השניים האחרונים הם חלק מדואליזם למעלה מול למטה שכל-כך נפוץ ביוחנן. הפרט השני הוא ביטוי מיוחד בספר יוחנן (השוו לפרק ח 42; יג 3; טז 28, 30; יז 8). יש בו גם היקש של מוצא וגם של מקום (כלומר, אל מהשמיים).

יג **4 "קם מן הסעודה"** זכרו שהם נשענו על מרפקיהם השמאליים עם הרגליים מאחורה, ולא ישבו על כסאות.

יג **"פֶּשֶׁט אֶת בְּגָדָיו"** צורת הרבים מתייחסת לגלימה החיצונית של ישוע (השוו לפרק יט 23). זה מעניין שנעשה שימוש באותו הפועל בפרק י 11, 15, 17, 18 לציון מסירת נפשו של ישוע (השוו לפס' 37). יתכן שזאת משמעות כפולה נוספת של יוחנן. נראה ששטיפת הרגליים היתה יותר מסתם דוגמא אישית לענווה (השוו לפס' 6-10).

יג **5 "לְרַחֵץ אֶת רַגְלֵי הַתְּלִמִּידִים"** המילה היוונית ציינה "שטיפה של חלק מהגוף". המילה בפס' 10 ציינה מקלחת שלמה. שטיפת הרגליים היתה התפקיד של העבד. אפילו הרבנים לא ציפו לזה מתלמידיהם. ישוע, בידועו את אלוהותו, היה מוכן לשטוף את הרגליים של התלמידים הקנאים והשאפתנים הללו (אפילו יהודה)!

יג **6 שאלתו של כיפא היתה דרך רטורית לסרב למחווה של ישוע.** כיפא לעתים קרובות חשב שהוא ידע מה ישוע צריך או לא צריך לעשות (השוו למתי טז 22).

יג **7 השליחים, אשר חיו עם ישוע, לא תמיד הבינו את מעשיו ודבריו** (השוו לפרק כ 22; י 6; יב 16; יד 26; טז 18). חוסר הבנה זו היא דרך להביע את הדואליזם האנכי.

יג **8 "לְעוֹלָם לֹא תִרְחֹץ אֶת רַגְלֵי"** זאת שלילה כפולה חזקה שמשמעה "לעולם לא תחת שום תנאים."

יג **"אם לא אֶרְחֹץ אוֹתְךָ אֵין לְךָ חֵלֶק אִתִּי"** זהו משפט תנאי מדגם שלישי. פסוק זה רומז שהתרחש כאן משהו מעבר לדוגמא אישית פרקטית. נראה שפסוקים 6-10 מתייחסים לפועלו של ישוע על הצלב בסליחת החטאים. יתכן שהביטוי השני משקף ביטוי תנ"כי הקשור לירושלם (השוו לדבר' יב 12; שמ"ב כ 1; מל"א יב 16). זהו ביטוי חזק מאוד של אי-כלילה.

יג **9 מילת היחס היוונית השלילית "לא (MĒ) מציינת ציווי מרומז, "שטוף."**

יג **10 "מי שֶׁרְחֹץ"** ישוע מדבר באופן מטאפורי על הגאולה. כיפא נרחץ (נושע, השוו לפרק טו 3; טיט' ג 5), אך הוא צריך להמשיך לחזור בתשובה (השוו ליוח"א א 9) כדי לתחזק מערכת יחסים אינטימית. האפשרות ההקשרית האחרת היא שישוע מדבר על בגידתו של יהודה (השוו לפס' 11 ו-18). אז המטאפורה של הרחיצה מתייחסת או (1) לגופו של כיפא או (2) לקבוצת השליחים.

■ **"אתם טהורים, אך לא כלכם"** ה"אתם" בגוף רבים מתייחס למעגל הפנימי של התלמידים, מלבד יהודה (השוו לפס' 11, 18; ו 70).

"טהורים" מתייחס למסר של ישוע אשר הם אימצו (השוו לפרק טו 3). הם "טהורים" מכיוון שהם האמינו/בטחו/נתנו אמון/קיבלו את האחד שהוא טהור, ישוע. עבור הביטוי "אך לא כלכם", ראו נושא מיוחד: כפירה בפרק ו 64.

יג 11 TEV ו-NET שמים את הפסוק הזה בסוגריים, ומפרשים אותו כהערה ערכתית אחת מיני רבים של המחבר.

יוחנן יג 12-20 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
12 **לְאַחַר שֶׁרָחַץ אֶת רַגְלֵיהֶם וְלָבַשׁ אֶת בְּגָדָיו, חָזַר וְהִסָּב אֲתֵם. אָמַר לָהֶם: "יֹדְעִים אֲתֵם מָה עָשִׂיתִי לָכֶם? אֲתֵם קוֹרְאִים לִי רַבִּי וְאָדוֹן; יִפֶּה אֲתֵם עוֹשִׂים, שֶׁכֵּן אֲנִי הוּא. 14 לָכֵן אִם אֲנִי, הָאָדוֹן וְהַמּוֹרֶה, רָחַצְתִּי אֶת רַגְלֵיכֶם, גַּם אֲתֵם חַיִּבִּים לָרַחֵץ זֶה אֶת רַגְלֵי זֶה, 15 כִּי מוֹפֵת נָתַתִּי לָכֶם כְּדֵי שֶׁתַּעֲשׂוּ גַם אֲתֵם כְּמוֹ שֶׁעָשִׂיתִי לָכֶם. 16 אָמֵן אָמֵן אֲנִי אוֹמֵר לָכֶם, עֶבֶד אֵינְנוּ גְדוֹל מְאֹדוֹנְיוֹ וְשָׁלִיחַ אֵינְנוּ גְדוֹל מְשׁוֹלְחוֹ. 17 אִם יוֹדְעִים אֲתֵם אֶת זֹאת, אֲשֶׁרִיכֶם בְּעֲשׂוֹתְכֶם כֵּן. 18 לֹא עַל כָּלְכֶם דַּבַּרְתִּי — אֲנִי יוֹדֵעַ מִי אֵלֶּה שֶׁבַחְרְתִּי אוֹתָם — אֲךָ לְמַעַן יִמְלֹא הַכֶּתֶב, 'אוֹכֵל לַחְמִי הַגְּדִיל עָלַי עֲקֹב'. 19 מֵעַתָּה אֲנִי אוֹמֵר לָכֶם בְּטֶרֶם יִקְרָה הַדְּבָר, לְמַעַן תֵּאֱמִינוּ כְּאֲשֶׁר יִקְרָה כִּי אֲנִי הוּא. 20 אָמֵן אָמֵן אֲנִי אוֹמֵר לָכֶם, הַמְקַבֵּל אֶת מִי שֶׁאֲשַׁלַּח מְקַבֵּל אוֹתִי, וְהַמְקַבֵּל אוֹתִי מְקַבֵּל אֶת שׁוֹלְחִי."**

יג 12-20 בניגוד לפסוקים 6-10, ישוע מתאר כאן את המעשה שלו כדוגמה של ענווה. השליחים התווכחו מי מהם הגדול מכולם (השוו ללוקס כב 24). בהקשר זה ישוע מבצע מעשה של עבד ואז מסביר מה זה אומר ואיך ליישם את זה.

יג 14 **"אם"** זהו משפט תנאי מדגם ראשון אשר נתפס כנכון מנקודת המבט של המחבר או למטרותיו הספרותיות.

■ **"הָאָדוֹן וְהַמּוֹרֶה"** שימו לב לתווית היידוע בפסוקים 13 ו-14. שימו לב גם שהתארים הם בסדר הפוך. הוא האחד שמדבר עם סמכות. הוא מגלה את האב ומצפה לציות ונאמנות! מה שהוא עושה הם חייבים לחקות (פס' 15).

יג 14-15 **"גם אתם חייבים לרחץ זה את רגלי זה"** האם משמעותה של הצהרה זו היא שמעשה ענווה זה נועד להיות תקנה שלישית בקהילה? רוב הקבוצות המשיחיות אומרות שלא, מכיוון ש-

1. אין שום תיעוד שמעשה זה נעשה על-ידי איזושהי קהילה במעשי השליחים
 2. אין תמיכה לכך באיגרות בברית החדשה
 3. אין שום אמירה שאומרת שזאת צריכה להיות תקנה מתמשכת כמו הטבילה (השוו למתי כח 19) וסעודת האדון (השוו לקור"ב יא 17-34)
- אין זה אומר שמאורע זה לא יכול לשמש כאמצעי הלל חשוב.

"הדוגמא" שישוע נתן להם לא היתה רק ענווה, אלא שירות בעל הקרבה (השוו לפרק טו 12-13). יוח"א ג 16 מצהיר את זה היטב! ישוע אהב עד תם (פס' 1), גם הם חייבים לאהוב עד תם (כלומר, חיים של הקרבה עצמית, ההפך מהנפילה).

יג 16 **"אמן אמן אני אומר לכם"** "אמן אמן" (כמו בפסוק 20) זוהי צורה של המונח התנ"כי עבור "אמונה" (השוו לחבק' ב 4). ישוע היה היחיד אי פעם (מבין כל הספרות היוונית) שהשתמש בה בעמדת פתיחה זו. היא בדרך-כלל נאמרה אחרונה (1) להסכים עם או (2) לאשר אמירה או מעשה. כאשר השתמשו בה בתחילת משפט בכפולה, זה היה אמצעי בעל סמכות שנועד למשוך תשומת לב. ראו נושא מיוחד: אמן בפרק י 51.

■ **"עֶבֶד אֵינְנוּ גְדוֹל מְאֹדוֹנְיוֹ"** זהו מונח מקדים שנועד להעביר אמיתות.

1. יוח' יג 16, ושליח איננו גדול משולחו
2. יח טו 20
- א. אם הם רדפו אותי, הם ירדפו גם אותכם
- ב. אם הם שמרו את דברי, הם ישמרו גם את דברכם
3. לוקס ו 40 (דומה), אבל כל מי שהושלם לימודו, יהיה כמורהו (השוו למתי י 24)
4. לוקס כב 27 (דומה), ואני בתוכם כמו המשרת

יג 17 **"אם יודעים אתם את זאת, אשריכם בעשותכם כן"** ה"אם" הראשון הוא משפט תנאי מדגם ראשון אשר נתפס כנכון מנקודת המבט של המחבר. ה"אם" השני ('אשריכם אם' תעשו כן' ביוונית. המתרגם) הוא משפט תנאי מדגם שלישי המציין פעולה פוטנציאלית. אם אנחנו יודעים, אנחנו צריכים לעשות (השוו למתי ז 24-27; לוקס ו 46-49; רומ' ב 13; יעקב א 22-25; ד 11)! ידע הוא לא המטרה, אלא חיים הדומים למשיח. זה משקף את הפועל העברי שמע, "שמע במטרה לעשות" (השוו לדבר' ו 4).

יג 18 "למען ימלא הכתוב" זה מתייחס ליהודה. זהו המסותרין של המפגש בין הבחירה מקדם לרצונו החופשי של האדם.

ישוע, ותלמידיו, האמינו באמיתות הכתובים! כאשר משהו נאמר, צריכים לבטוח בו (השוו למתי ה 17-19). יוחנן מעיר מספר פעמים "למען ימלא הכתוב" (השוו לפרק יב 14; יג 18; טו 25; יז 12; יט 24, 36). לעתים קרובות הטקסט התנ"כי לא מובן במלואו עד לאירוע מסוים בחייו של המשיח (כלומר, תורת הסמלים, לדוגמא, הושע יא 1) או שהאירוע בברית החדשה הוא הגשמה מרובה (לדוגמא, ישע' ז 14 או דני' ט 27; יא 31; יב 11).

▣ "הגדיל עלי עקב" זהו ציטוט מתהל' מא 9. המנהג המזרחי של אכילה משותפת כסימן לחברות וברית הגדיל את הפגיעה של יהודה. במזרח התיכון להראות למישהו את תחתית הרגל היה סימן של בוז.

יג 19 פסוק זה מראה את המטרה של האותות הניסים של ישוע ונבואותיו (השוו לפרק כ 31). בספר יוחנן, האמונה היא ניסיון גדל ומתמשך. ישוע באופן מתמשך מפתח את האמונה/ביטחון של השליחים. ראו נושא מיוחד בפרק ט 7.

ישוע מפתח את אמונתם על-ידי

1. דבריו

2. מעשיו

3. ידיעתו מקדם

ישוע הביא דרך "חדשה" וראדיקלית להיות בשלום עם אלוהים. היא חוצה דרך המסורות והאמונות של גברים יהודים אלו.

1. הוא, ולא משה, הוא המוקד

2. חסד, ולא מעשים

▣ "כי אני הוא" זוהי התייחסות לשמו של אלוהים, "יהוה", אשר באה מהפעל העברי "להיות" (השוו ל"אהיה" של שמות ג 14). ישוע כאן טוען בבירור שהוא המשיח המובטח עם קונטציות אלוהיות (השוו לפרק ד 26; ח 24, 28, 58; יג 19 ופרק יח 5, 6, 8; שימו לב למתי כד 5 ומרקוס יג 6; לוקס כא 8). ראו נושא מיוחד: השמות לאלוהות בפרק ו 20.

יג 20 בדרך-כלל יוחנן משתמש במונח "להאמין" (*pisteuō*), "להאמין ב-" (*pisteuō eis*) או "להאמין ש-" (*pisteuō hoti*) כדי לציין משיחיים, (ראו נושא מיוחד: השימוש של יוחנן בפועל "להאמין" בפרק ב 23), אך הוא גם משתמש במונחים אחרים כמו "לקבל" או "לקדם בברכה" (השוו לפרק א 12; ה 43; יג 20). הבשורה היא גם קידום אדם בברכה וגם קבלת האמיתות מהכתובים לגבי אותו אדם, וכמו כן גם לחיות חיים בדרכיו של אותו אדם.

▣ "המקבל את מי שאשלח מקבל אותי" איזו הצהרה חזקה של הסמכות שהואצלה על תלמידיו של ישוע. היא יכולה לתפקד בכמה רמות.

1. מסע השליחות של השנים-עשר (מתי י 40) והשבעים (לוקס י 16)

2. העדות של הקהילה (השוו לפרק יז 20)

למסר על ישוע יש כוח משנה חיים בלי קשר למי שמכריז אותו. הסמכות היא במסר עצמו (כלומר, הבשורה), לא במסר הארצי.

יוחנן יג 21-30 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

²¹לאחר שאמר זאת נפגש ישוע ברוחו והעיד באמרו: "אמן אמן אני אומר לכם, אחד מכם יסגירני." ²²הביטו התלמידים זה בזה, תוהים היו על מי דבר. ²³אז עשה היה אחד התלמידים סמוך אל חיק ישוע. אותו תלמיד היה אהוב על ישוע. ²⁴רמז לו שמעון כיפא לשאל על מי הוא מדבר. ²⁵נשען אותו תלמיד על לבו של ישוע ושאל אותו: "אדוני, מי הוא?" ²⁶ענה ישוע: "זה שבשבילו אטבל את הפרוסה ואתן לו". טבל את הפרוסה ונתן אותה ליהודה בן שמעון איש קריית. ²⁷לאחר שנתנה לו הפרוסה נכנס בו השטן. אמר לו ישוע: "את אשר תעשה עשה מהר." ²⁸ואיש מן המסבים לא ידע לשם מה אמר לו זאת. ²⁹הואיל והקפה היתה אצל יהודה, חשבו אחדים שישוע אמר לו, "קנה מה שנחוץ לנו לחג", או שיתן משהו לעניים. ³⁰והוא, אחרי שלקח את הפרוסה, יצא מיד. היה אז לילה.

יג 21 "נפגש ישוע ברוחו" בגידתו של יהודה העציבה מאוד את ישוע (נעשה שימוש באותה מילה בהקשר לישוע בפרק יב 27). ישוע בחר ביהודה בגלל הפוטנציאל הרוחני שלו, אך הוא מעולם לא הגיע למימוש (השוו לפס' 18).

▣ "אמן אמן" ראו הערה בפרק א 51.

יג 22 זה פסוק מפתיע. התלמידים במעגל הפנימי חששו שתכנית קבועה מראש יכולה להפוך אותם לבוגד (השוו למרק' יד 19). זוהי הבעיה עם דְּטָרְמִינִיזְם. מעשיו של אלוהים לא פוגעים ברצון החופשי של האדם, אלא מדגישים ומשלימים את התוצאות שלו!

יג 23 "אהוב על ישוע" נראה שזה מתייחס ליוחן עצמו (השוו לפרק כג 23, 25; יט 26-27, 34-35; כ 2-5, 8; כא 7, 24-20). פרק יט, פס' 26 מאשר את זה. שמו של יוחן אף פעם לא מופיע בבשורה זו. האם לישוע היו מועדפים? ובכן, כן היה לו מעגל פנימי (כיפא, יעקב ויוחן) ומשפחה מיוחדת (אלעזר, מרים, מרתא).

יג 25 הקשר זה משקף את סידורי האכילה הטיפוסיים בישראל של המאה הראשונה. התלמידים שכבו לרגלי שולחן נמוך בצורת פרסה, כאשר הם נשענים על המרפק השמאלי שלהם עם רגליהם מאחוריהם, ואוכלים עם ידם הימנית. יוחן היה לימינו של ישוע, יהודה היה לשמאלו (מקום הכבוד). הסיבה לסדר ישיבה זה לא ניתנת בכתובים. יוחן נשען לאחור ושאל את ישוע שאלה.

יג 26 "זֶה שֶׁבִּשְׁבִּילֹוֹ אֶטְבֵּל אֶת הַפְּרוּסָה וְאֶת לֶחֶם לֵחֶם" זה היה סימן של כבוד (השוו לרות ב 14). יהודה נשען על צידו השמאלי של ישוע, שגם היה מקום של כבוד. ישוע עדיין ניסה להגיע ליהודה! הפרוסה היתה מנה של צמחים מרירים ורוטב (ראו נושא מיוחד בפרק יג 2). המקבילה במרקוס (יד 20) מוסיפה "איתי". זהו פרט מבוכה שניתן על-ידי עד ראייה.

■ "איש קריות" ראו נושא מיוחד להלן ואת ההערות בפרק ו 71 ו-יח 2.

נושא מיוחד: איש קריות SPECIAL TOPIC: ISCARIOT

יהודה שמע, התבונן והיה בהתחברות עם האדון ישוע בטווח קרוב למשך מספר שנים, אך נראה שעדיין לא היתה לו מערכת יחסים אישית איתו המבוססת על אמונה (השוו למתי ז 21-23). כיפא עבר את אותה אינטנסיביות של פיתויים כמו שיהודה עבר, אך עם תוצאות שונות בצורה דרסטית. נעשו הרבה דיונים בנוגע למניעים של בגידת יהודה:

1. זה היה בעיקר כספי (השוו ליוח' יב 6)
 2. זה היה בעיקר פוליטי (השוו ל-William Klassen, *Judas Betrayer or Friend of Jesus?*)
 3. זה היה רוחני (השוו ליוח' יג 27)
- על הנושא של השפעה שטנית או אחיזת שד ישנם מספר מקורות טובים (מסודרים בהתאם לאלו שאני בוטח)
1. Merrill F. Unger, *Biblical Demonology, Demons in the World Today*
 2. Clinton E. Arnold, *Three Crucial Questions About Spiritual Warfare*
 3. Kurt Koch, *Christian Counseling and Occultism, Demonology Past and Present*
 4. C. Fred Dickason, *Demon Possession and the Christian*
 5. John P. Newport, *Demons, Demons, Demons*
 6. John Warwick Montgomery, *Principalities and Powers*
- היו זהירים ממתוסים תרבותיים ואמונות תפלות. השטן השפיע על כיפא במתי טז 23 לנסות את ישוע באותה הדרך - מותו המכפר. השטן עקב. הוא מנסה כל דרך אפשרית כדי לעצור את מעשה הגאולה של ישוע עבורנו.
1. הניסיון של ישוע, לוקס ד
 2. משתמש בכיפא
 3. משתמש ביהודה ובסנהדרין
- ישוע אפילו מתאר את יהודה כשטן ביוחן ו 70. כתבי הקודש לא דנים בנושא של אחיזת שדים וההשפעה שלהם כשזה נוגע למאמינים. אך בכל אופן, מאמינים מושפעים בוודאות על-ידי בחירות אישיות ורוע אישי! האטימולוגיה של מילה זו מעט מעורפלת, אך ישנן מספר אפשרויות.
1. קריות, עיר ביהודה (השוו ליהושע טו 25)
 2. קרתן, עיר בגליל (השוו ליהושע כא 32)
 3. Karōides, חורשת דקלים בירושלים או ביריחו
 4. scortea, סינר או שק עור (השוו ליוח' יג 29)
 5. ascara, חניקה (עברית) ממת כז 5
 6. חרבו של מתנקש (יוונית), משמע שהוא היה קנאי כמו שמעון (השוו ללוקס ו 15)

יג 27 "נִכְנַס בּוֹ הַשָּׁטָן" זהו השימוש היחיד במונח "שטן" בבשורת יוחן. משמעותו בעברית היא "אויב" (השוו ללוקס כב 3 ויוח' יג 2). ראו נושא מיוחד בפרק יב 31. האם יהודה לא אחראי למעשיו בגלל שהשטן נכנס בו? יש מתיחות בכתובים בין המעשים של העולם הרוחני (אלוהים שהקשה את לב פרעה) לבין האחריות של האדם בעולם הפיזי. בני האדם בוודאות לא חופשיים בבחירותיהם כפי שהם חושבים. כולנו מותנים באופן היסטורי, ניסיוני וגנטי. בנוסף למגבלות הפיזיות הללו ישנו העולם הרוחני (אלוהים, הרוח, מלאכים, השטן והשדים). זהו המסתורין! למרות זאת, בני

האדם הם לא רובוטים; אנחנו אחראים למעשים ולבחירות שלנו, ולתוצאות שלהן. יהודה פעל! הוא לא פעל לבד! אבל הוא אחראי באופן מוסרי למעשים שלו. בגידתו של יהודה נובאה מראש (פס' 18). השטן היה המסית (ראו נושא מיוחד: רוע אישי בפרק יב 31). זה טרגי שיהודה אף פעם לא הגיע למצב שהוא "יודע" או בוטח בישוע.

יג 29 "הקפה היתה אצל יהודה" יהודה היה אחראי על הכסף של הקבוצה (השוו לפרק יב 6). ראו הערה מלאה בפרק יח 2.

יג 30 "היה אָז לילה" האם מדובר כאן על אלמנט של זמן או הערכה רוחנית? יוחנן משתמש לעתים קרובות בביטויים מעורפלים כאלו אשר יכולים להיות מובנים בכמה דרכים (לדוגמא, נקדימון, השוו לפרק ג 2; יט 39).

יוחנן יג 31-35 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
31 עם צאתו אמר ישוע: "עתה נתפאר בן-האדם בכבוד והאלהים נתפאר בו." 32 אם אלהים נתפאר בו, אלהים יפארוהו בו ובמהרה יפארוהו. 33 בני, אך זמן מועט אהיה עמכם. אתם תחפשוני, וכשם שכבר אמרתי, יאל אשר אני הולך אינכם יכולים לבוא, כך אני אומר לכם עכשו. 34 מצוה חדשה אני נותן לכם: אהבו זה את זה; כמו שאהבתי אתכם כך גם אתם אהבו זה את זה. 35 בזאת ידעו הכל שתלמידי אתם: אם תהיה אהבה ביניכם."

יג 31-38 פסוקים אלו מהווים חלק מהקשר יותר גדול של שאלות הנשאלות על-ידי התלמידים (השוו לפרק יג 36; יד 5, 8, 22; טז 17-19) בדיון שבעליה בלילה של סעודת האדון. זה מובן מאליה שההצהרות של ישוע בנוגע לעזיבתו הובילו להרבה שאלות בקרב התלמידים בהתבסס על חוסר ההבנה של דברי ישוע.

1. כיפא (יג 36)
2. תומא (יד 5)
3. פיליפוס (יד 8)
4. יהודה (לא איש קריות) (יד 22)
5. כמה מתלמידיו (טז 17-19)

יג 31 "בן-האדם" זה היה התואר שישוע בחר לעצמו. הרקע הוא מיחז' ב 1 ודני' ז 13. התואר רומז על מאפיינים אנושיים ואלוהיים. ישוע השתמש בו מכיוון שמונח זה לא היה בשימוש ביהדות הרבנית, לא היו לו השתמעויות לאומיות או צבאיות והוא שילב את הטבע הכפול שלו (השוו ליוח"א ד 1-3).

יג 32 ישנו הבדל נוסח בפסוק זה בכתבי היד היווניים. הטקסט הארוך יותר נמצא ב TEV, NRSV, NKJV, NASB ו- NJB. הוא נתמך על-ידי כתבי היד א², א², C², K, Textus Receptus. הקטע ("אם אלהים נתפאר בו") לא מופיע ב MSS P⁶⁶, א*, B, C*, L, D, W, X-ו. נראה שזאת קבוצה יותר טובה של כתבי יד. אך יתכן שהסופרים התבלבלו בגלל התקבולת והשמיטו בעקבות זה את הפסוקית הראשונה.

■ "נתפאר" נעשה שימוש במונח זה ארבעה או חמישה פעמים בפסוקים 31 ו-32 -- פעמיים או שלוש בזמן אאוריטי ופעמיים בזמן עתידי. זה מתייחס לתוכנית הגאולה של אלוהים דרך מותו ותחייתו של ישוע (השוו לפרק ז 39; יב 16, 23; יז 1, 5). כאן זה מתייחס לאירועים עתידיים בחייו של ישוע. זה כל-כך וודאי שהם יקרו שהם מובעים כאילו הם היו אירועי עבר (אאוריט). ראו הערה בפרק א 14.

יג 33 "בני" (או "ילדים קטנים." המתרגם) יוחנן, שכותב כאדם זקן מהעיר או מאזור אפסוס, משתמש באותו תואר כדי לפנות לשומעיו/קוראיו ביוח"א ב 1, 12, 28; ג 7, 18; ד 4; ה 21. בקטע זה, המטאפורה של ישוע היא דרך אחרת לזהות אותו עם האב. הוא אב, אח, מושיע, ידיד ואדון. או, במילים אחרות, הוא גם אל עליון וגם חבר קרוב.

■ "זמן מועט אהיה עמכם... וכשם שכבר אמרתי (ליהודים)" ישוע אמר זאת לראשי היהודים כמה חודשים לפני (השוו לפרק ז 33); כעת הוא אומר זאת לשליחיו (השוו לפרק יב 35; יד 19; טז 16-19). לפיכך, זה מובן שאלמנט הזמן מעורפל במידה.

■ "אל אשר אני הולך אינכם יכולים לבוא" המנהיגים היהודים לא יכלו לבוא בכלל (השוו לפרק ז 34, 36; ח 21). התלמידים לא יהיו איתו עד למותם. המוות, או ביאת האדון, יאחדו את תלמידיו איתו (השוו לקור"ב 8; תסל"א ד 18-13).

יג 34 "מצוה חדשה אני נותן לכם: אהבו זה את זה" "לאהוב זה את זה" לא היתה מצווה חדשה (השוו לויק' יט 18; עבר "מצווה" ראו נושא מיוחד בפרק יב 50). מה שהיה חדש זה שעל המאמינים לאהוב זה את זה כפי שישוע אהב אותם (השוו לפרק טו 12, 17; יוח"א ב 7-8; ג 11, 16, 23; ד 7-8, 10-12, 19-20; יוח"ב 5).

הבשורה היא אדם שצריך לקבל את פניו, מרכב של אמיתות שצריך להאמין בהן, וחיים שצריך לחיות אותם (השוו לפרק יד 15, 21, 23; טו 10, 12; יוח"א ה 3; יוח"ב 5, 6; לוקס ו 46). הבשורה נועדה שיקבלו אותה, יאמינו בה ויחיו אותה! חיים אותה באהבה או לא חיים אותה בכלל!

אני אוהב את האמירה של Bruce Corley במאמר "Biblical Theology of the New Testament" בספר ההרמניוטיקה *Foundations For Biblical Interpretation*: "אנשי של המשיח מאופיינים על-ידי אתיקה של אהבה, שבאמצעותה ה-"להיות" של החסד קשור ל-"חייבות" של אהבה דרך פעולת הרוח (השוו לגלט' ה 6, 25; ו 2; יעקב ג 17-18; יוח' יג 34-35; יוח"א ד 7" (עמ' 562)

יג 35 "בְּזָאת יִדְעוּ הַכֹּל שֶׁתְּלַמִּידי אֲתֶם" אהבה היא מאפיין אחד שהשטן לא יכול לזייף. המאמינים צריכים להיות מאפיינים באהבה (השוו ליוח"א ג 14; ד 21-27).

■ "אִם" זהו משפט תנאי מדגם שלישי המציין פעולה פוטנציאלית. המעשים שלנו כלפי משיחיים אחרים מוכיחים את מערכת היחסים שלנו עם ישוע (השוו ליוח"א ב 9-11; ד 20-21).

יוחנן יג 36-38 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
36 שָׁאַל אוֹתוֹ שְׁמֵעוֹן כִּיפֹא: "אֲדוֹנִי, לֹאֵן אַתָּה הוֹלֵךְ?" הַשִּׁיב יֵשׁוּעַ: "אֵל אֲשֶׁר אֲנִי הוֹלֵךְ אֵינְךָ יִכּוֹל לֵלְכֵת אַחֲרַי עִכְשָׁו, אֲבָל אַחֲרַי כֵּן תֵּלֵךְ." 37 אָמַר לוֹ כִּיפֹא: "מִדּוֹעַ לֹא אוֹכֵל לֵלְכֵת אַחֲרַי עִכְשָׁו? אֵת נַפְשִׁי אֲתֵן בְּעֶדְךָ." 38 הַשִּׁיב יֵשׁוּעַ: אֵת נַפְשְׁךָ תֵּתֵן בְּעֶדִי? אֲמֵן אֲמֵן אֲנִי אוֹמֵר לְךָ, תִּרְנְגוּל לֹא יִקְרָא עַד אֲשֶׁר תִּתְכַחֵשׁ לִי שְׁלוֹשׁ פְּעָמִים."

יג 36 "שָׁאַל אוֹתוֹ שְׁמֵעוֹן כִּיפֹא" זאת השאלה הראשונה ברצף של שאלות הנשאלות על-ידי התלמידים בנוגע לאמירות של ישוע בפסוקים 31-35 (השוו לפרק יג 36; יד 5, 8, 22; טז 17-19). אני ממש שמח שתלמידים אלו שאלו את השאלות הללו ושיוחנן זכר אותן ותיעד אותן!

יג 37 "אֵת נַפְשִׁי אֲתֵן בְּעֶדְךָ" כיפא באמת התכוון לזה! אבל זה מראה עד כמה חלשים בני האדם הנפולים ועד כמה מסור אדוננו, אשר עשה בדיוק את הדבר הזה.

יג 38 "אֲמֵן אֲמֵן" ראו הערה בפרק א 51.

■ "תִּרְנְגוּל לֹא יִקְרָא עַד אֲשֶׁר תִּתְכַחֵשׁ לִי שְׁלוֹשׁ פְּעָמִים" זה חייב היה להיות תרנגול רומי. יהודים לא הרשו כניסה של חיות לעיר מכיוון שזאת היתה אדמה קדושה. זאת הסיבה לכך שלרוב האנשים העשירים היו שדות (שהיו זקוקים לדשן) מחוץ לחומות העיר על הר הזיתים. גת שמנים היה אחד מהשדות הללו. ישוע משתמש בנבואה כדי לעודד אמונה בעצמו. אפילו דבר שלילי כמו זה מגלה את הידע והשליטה שלו באירועים עתידיים (השוו לפרק יח 17-18, 25-27; מתי כו 31-35; מרק' יד 27-31; לוקס כב 31-34).

שאלות לדיון

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתם אחראים לפרש בעצמכם את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתם, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתם לא צריכים להשאיר את זה לפרשן.

שאלות לדיון אלו ניתנו כדי לעזור לכם לחשוב היטב על הנושאים הגדולים בחלק זה של הספר. הן נועדו להיות מעוררות חשיבה ולא סופיות.

1. מדוע יוחנן לא מתעד את טקס סעודת האדון עצמו?
2. מדוע ישוע שטף את רגלי תלמידיו? האם אנחנו צריכים לשטוף זה את רגלי זה?
3. מדוע ישוע בחר ביהודה להיות תלמידו?
4. כיצד מישהו יכול באמת לדעת שהוא משיח?

יוחנן יד

חלוקה של קטעים לפי תרגומים מודרניים

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
ישוע, הדרך אל האב	הדרך, האמת והחיים	הקשר של המאמינים למשיח המרומם	ישוע, הדרך אל האב	שיחות פרידה (יג 31 - יד 31)
יד 14-1	יד 6-1	יד 7-1	יד 4-1	יד 4-1
	האב ניגלה		יד 5	יד 7-5
	יד 11-7		יד 7-6	
	התפילה שנענתה	יד 14-8	יד 8	יד 21-8
	יד 14-12		יד 14-9	
הבטחת הרוח	ישוע מבטיח עוזר אחר		הבטחת רוח הקודש	
יד 24-15	יד 18-15	יד 17-15	יד 17-15	
	שכינת האב והבן	יד 24-18	יד 20-18	
	יד 24-19		יד 21	
	מתנת השלום שלו		יד 22	יד 31-22
יד 31-25	יד 31-25	יד 31-25	יד 24-23	
			יד 26-25	
			יד 27-31	
			יד 31	

מחזור קריאה שלישי

מעקב אחר כוונתו המקורית של המחבר ברמת הפסקה

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתם אחראים לפרש בעצמכם את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתם, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתם לא צריכים להשאיר את זה לפרשן.

קראו את הפרק ברציפות. זהו את הנושאים. השוו את חלוקת הנושאים שלכם עם חמשת התרגומים המודרניים. אין השראה בחלוקה לפסקאות, אבל זהו המפתח לעקוב אחר כוונתו המקורית של המחבר, שזה הלב של הפרשנות. לכל פסקה של נושא אחד ויחיד.

1. פסקה ראשונה

2. פסקה שנייה

3. פסקה שלישית

4. וכו'

הרקע ליוחנן יד 1-31

א. לא צריכה להיות חלוקה פרקית מיוחנן יג עד ל-יז מכיוון שזאת יחידה ספרותית אחת, השיחה בעליה בליל סעודת האדון. זה מובן מאליו שאמירותיו של ישוע בנוגע לעזיבתו גרמו לתלמידים לשאול הרבה שאלות. הקשר זה בנוי על רצף השאלות הללו אשר מבוססות על חוסר ההבנה של התלמידים בנוגע לדבריו של ישוע.

1. כיפא (יג 36)
 2. תאמא (יד 5)
 3. פיליפוס (יד 8)
 4. יהודה (לא איש קריות)
 5. כמה תלמידים אחרים (טז 17-19)
- זכרו, יוחנן משתמש בשיחות כדי להעביר אמת!

ב. שאלות אלו עדיין עוזרות למאמינים

1. הן מראות שאפילו התלמידים, שהיו פיסית עם ישוע, לא תמיד הבינו אותו.
2. כמה מהמילים הכי יקרות ועמוקות של ישוע נאמרו בתגובה לשאלות הכנות הללו שנבעו מחוסר הבנה.

ג. פרק יד מתחיל את דיונו של ישוע ב"מנחם" הקרב.

1. ההתייחסויות של ישוע לרוח הקודש בשיחות בעליה קשורות באופן ישיר (ומוגבל) לפחד ולדאגה של התלמידים הקשורים לעזיבתו של ישוע (השוו לפרק יג 33, 36).

ל-Michael Magill, בספר New Testament TransLine (עמ' 355) יש מתאר בעל תובנה של

התשובות ההקשריות של ישוע לפחדים אלו.

א. "אתם תהיו איתי יום אחד במקום שאליו שאני הולך," פס' 1-11

ב. "טוב לכם שאני הולך," פס' 12-17

ג. "אבוא אליכם היכן שאתם ואגלה את עצמי לכם," פס' 18-26

ד. אני משאיר לך את שלומי כעת," פס' 27-31

2. שיחה זו על שירותו של רוח הקודש מוגבלת בהיקפה. יש כל-כך הרבה היבטים קריטיים של שירותו שלא נידונים בכלל בהקשר זה.

3. תפקידי הרוח כ-

א. מגלה האמת

ב. מנחם אישי מודגשים.

לימוד מילים וביטויים

יוחנן יד 1-7 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

¹"אל יבהל לבבכם. האמינו באלהים; האמינו גם בי. ²בבית אבי מעונות רבים. לולא כן, כלום הייתי אומר לכם שאני הולך להכין לכם מקום? ³ואם אלך ואכין לכם מקום, אשוב ואקח אתכם אלי למען תהיו גם אתם באשר אני שם. ⁴ולאן אני הולך, יודעים אתם את הדרך." ⁵אמר לו תאמא: "אדוני, איננו יודעים לאן אתה הולך; איך נדע את הדרך?" ⁶אמר לו ישוע: "אני הדרך והאמת והחיים. אין איש בא אל האב אלא דרכי. ⁷אלו הכרתם אותי גם את אבי הייתם מכירים. מעתה אתם מכירים אותו אף ראיתם אותו!"

יד 1 "אל" זהו ציווי סביל בזמן הווה עם מילת יחס שלילית, מה שמציין הפסקת פעולה אשר כבר בתהליך. "עצרו מלתת ללב שלכם להיות מודאג." ההערה של ישוע בנוגע לעזיבתו גרמה לדאגה גדולה.

□ "לבבכם" שימו לב לגוף הרבים. ישוע מדבר לכל האחד-עשר. השימוש העברי ב"לב" מתייחס לכל האדם: מחשבה, רצון ורגשות (השוו לדבר' ו 5; מתי כב 37). ראו נושא מיוחד בפרק יב 40.

□ "האמינו באלהים; האמינו גם בי" אלו יכולים להיות שני משפטי ציווי פעילים בזמן הווה (NASB, REB) או שני משפטי ציווי פעילים בזמן הווה או שילוב של השניים (NET Bible ו-NJB, NKJV) מציינים שהראשון הוא ציווי והשני ציווי. האמונה היא מתמשכת והרגלית. המבנה המאוזן דקדוקית של פסוק זה מראה שישוע טוען לשוויון עם אלוהים. זכרו גם שאלו היו יהודים אשר היו מסורים למונותאיזם (השוו לדבר' ו 4-6) ועדיין הבינו את ההשלכות של הצהרותיו של ישוע (ראו נושא מיוחד: השילוש בפרק יד 26). זה דבר אחד להאמין בישות עליונה וזה דבר אחר למדי להיות משיח. מונח זה לא מתמקד בדוקטרינה של עקרון דת, אלא על האופי של ישוע המשיח.

יד 2 "בְּבֵית אָבִי" המילה "בית" שימשה בתנ"ך לציין את המשכן או בית המקדש (השוו לשמ"ב ז), אך למרות זאת, בהקשר זה היא בבירור רומזת למגורים המשפחתיים של אלוהים בשמים או שכנה איתו במקדשו (השוו לתהל" כג 6; כז 4-6).

▣

NASB, NRSV	"מקומות מגורים"
NKJV	"אחוזות"
TEV	"חדרים"
NJB	"מקומות רבים"

התרגום של KJV, "אחוזות", מטעה. משמעותו של המונח היווני היא "מקומות מגורים קבועים" (השוו לפרק יד 23) ללא הרעיון של בזבזנות. התמונה היא שלמאמינים כולם יהיו חדרים משלהם בבית האב (השוו ל TEV, NJB), ממש כמו אכסניה שבה כולם אוכלים ביחד יום-יום. זה גם מעניין שמילה זו באה מאותו שורש יוני כמו במילה "לעמוד", שהיא רעיון מאוד מרכזי (השוו לפרק טו) בספר יחזקאל. המגורים שלנו עם האב מוגשמים בעמידה שלנו בבן.

▣ **"לולא כן"** זהו בחלקו משפט תנאי מדגם שני הנקרא "מנוגד לעובדות". ישנם הרבה חדרים פנויים. קשה לתרגם פסוקית זו.

NASB. REB, NIV	"אם זה לא היה כך, הייתי אומר לכם"
NKJV	"אם זה לא היה כך, הייתי אומר לכם"
TEV	"לא הייתי אומר לכם אם זה לא היה כך"
NJB, NET	"אחרת הייתי אומר לכם"
Young's literal translation	"ואם לא, הייתי אומר לכם"
New Berkley Version	"אם זה לא היה כך, הייתי אומר לכם"
Williams Translation	"אם לא היו, הייתי אומר לכם"

▣ **"אני הולך להכין לכם מקום"** זה לא נועד לרמוז שהשמיים (heaven), במובן הפיזי, לא הוכנו לפני זה, אלא שחיו, לימוד, ומותו של ישוע מאפשרים לבני אדם חוטאים לגשת ולשכון עם אלוהים קדוש. ישוע הולך לפני המאמינים כמדריך וכחלוץ שלהם (השוו לעבר' ו 20).

יד 3 "אם" זהו משפט תנאי מדגם שלישי המציין פעולה פוטנציאלית. ישוע אמר להם שהוא חוזר אל האב בקרוב (לדוגמא, ז 33; טז 5, 10, 17, 28) והוא יכין מקום עבורם.

The Help for Translators מה United Bible Societies על יוחן מאת Newman and Wilder אומר שפסוקית זו צריכה להיות מובנת במובן זמני של "אחרי שאני אלך" או "כאשר אני אלך" או "מכיוון שאני הולך" (עמ' 456).

▣ **"אשוב ואקח אתכם אלי"** זה מתייחס לביאה השנייה או למוות (השוו לקור"ב ה 8; תסל"א ד 13-18). ההתחברות הזאת פנים-מול-פנים עם ישוע משקפת את ההתחברות של ישוע עם האב (השוו לפרק א 1, 2). משיחיים יקחו חלק באינטימיות הזאת שבין ישוע לאב (השוו לפרק יד 23; יז 1 והלאה).

הפועל שנעשה בו שימוש כאן, אקח (*paralambanō*), מציין "קבלה של משהו בברכה". השמיים (heaven) הם מערכת יחסים אישית עם אלוהים. זה שונה מפרק א 12 (*lambanō*). זה קשה לוודא את החפיפה הסמנטית המדויקת של שני המונחים הללו; לעתים קרובות הם משמשים כמילים נרדפות.

▣ **"תהיו גם אתם באשר אני שם"** השמיים (heaven) הם היכן שישוע נמצא (השוו לפרק יז 24)! השמיים לאמיתו של דבר הם התחברות פנים-אל-פנים עם האלוהים בעלת שלוש הישויות! הברית החדשה לא ברורה בנוגע למתי התחברות המלאה מתרחשת.

1. במוות, קור"ב ה 8

2. בביאה השנייה, תסל"א ד 13-18

כתיב הקודש, באופן מפתיע, נרא שקטים בנוגע לחיים שאחרי המוות. ספר קצר טוב בנושא זה הוא ספרו של William Hendriksen, *The Bible On the Life Hereafter*.

נושא מיוחד: היכן המתים?

SPECIAL TOPIC: WHERE ARE THE DEAD?

א. התנ"ך

א. כל בני האדם הולכים לשאול *Sheol* (האטימולוגיה אינה וודאית, BDB 1066), שהוא דרך לציין את

המוות או את הקבר, בעיקר בספרות החכמה ובישעיהו. בתנ"ך זה היה קיום מעורפלת, מודע, אך חסר שמחה (השוו לאיוב י 21-22; לח 17).

ב. מאפיני השאול *Sheol*

1. מתקשר למשפטו של אלוהים (אש), דבר' לב 22
2. מתקשר לעונש אפילו לפני יום הדין, תהל' יח 4-5
3. מתקשר ל*אבדון* (הרס), שבו אלוהים גם נוכח, איוב כו 6; תהל' קלט 8; עמוס ט 2
4. מתקשר עם "הבור/שחת" (קבר), תהל' טז 10; ישע' יד 15; יחז' לא 17-15
5. רשעים יורדים ל*שאול* בעודם בחיים, במד' טז 30, 33; תהל' נה 15
6. מגולם לעתים כחיה עם פה גדול, במד' טז 30; ישע' ה 14; חבק' ב 5
7. האנשים שם נקראים רפאים, ישע' יד 9-11

ב. הברית החדשה

א. המילה העברית *שאול Sheol* מתורגמת ביוונית *Hades* (העולם הבלתי נראה)

ב. מאפיני *Hades*

1. מתייחס למוות, מתי טז 18
 2. קשור למוות, התג' א 18; ו 8; כ 13-14
 3. לעתים מקביל למקום של עונש נצחי (*Gehenna*), מתי יא 23 (ציטוט מהתנ"ך); לוקס י 15; טז 24-23
 4. לעתים קרובות מקביל לקבר, לוקס טז 23
- ג. יתכן שיש בו חלוקה (רבנים)

1. המקום של הצדיקים נקרא גן עדן *Paradise* (שם אחר לשמיים, השוו לקור"ב יב 4; התג' ב 7), לוקס כג 43
2. המקום של הרשעים נקרא *Tartarus*, פטר"ב ב 4, המקום בו מוחזקים המלאכים הרעים (השוו לברא' ו; חנוך א)

ד. *Gehenna*

1. משקף את המונח התנ"כי, "גיא בן הינום", (דרומית לירושלים). זה היה המקום שבו עבדו את אל האש הפניקי, *מולך Molech* (BDB 574) על-ידי הקרבה של ילדים (השוו למל"ב טז 3; כא 6; דה"ב כח 3; לג 6), משהו שנאסר בויק' יח 21; כ 2-5.
2. ירמיהו שינה אותו ממקום פולחן אלילי למקום משפטו של יהוה (השוו לירמ' ז 32; יט 6-7). זה נהיה למקום משפט לטהר ונצחי בחנוך א צ 26-27 ו. sib. א 103.
3. היהודים בימי ישוע היו כל-כך מפוחדים מהשתתפות אבותם בפולחן אלילי של הקרבת ילדים, שהם הפכו את האזור הזה למזבלה של ירושלים. הרבה מהמטאפורות של ישוע עבור המשפט הנצחי באו ממזבלה זו (אש, עשן, תולעים, צנחה, השוו למרק' ט 44, 46). המונח *Gehenna* שומש רק על-ידי ישוע (מלבד יעקב ג 6).

4. השימוש של ישוע *Gehennas*

- א. אש, מתי ה 22; יח 9; מרק' ט 43
- ב. נצחי, מרק' ט 48 (מתי כה 46)
- ג. מקום של הרס (גם של הגוף וגם של הנפש), מתי י 28
- ד. מקביל ל*שאול Sheol*, מתי ה 29-30; יח 9
- ה. מאפיין את הרשעים כ"בני גהינום", מתי כג 15
- ו. תוצאה של גזר דין משפטי, מתי כג 33; לוקס יב 5
- ז. הרעיון של *Gehenna* מקביל למוות השני (השוו להתג' ב 11; כ 6, 14) או לאגם האש (השוו למתי יג 42, 50; התג' יט 20; כ 10, 14-15; כא 8). יתכן שאגם האש הופך להיות מקום המשכן הקבוע של בני האדם (מהשאול) ומלאכים רעים (מה*Tartarus*, פט"ב ב 4; יהודה 6 או התהום, השוו ללוקס ח 31; התג' ט 1-11; כ 1, 3).
- ח. הוא לא נועד לבני אדם, אלא עבור השטן ומלאכיו, מתי כה 41
- ה. יתכן, בגלל החפיפה בין *שאול, Hades* ו-*Gehenna*, ש-

1. במקור כל בני האדם הלכו ל*שאול Sheol/Hades*

2. הניסיון שלהם שם (טוב/רע) נהיה גרוע יותר אחרי יום הדין, אך מקום הרשעים נשאר אותו מקום (זאת הסיבה ש*KJV* מתרגם את *Hades* (קבר) כ*Gehennas* (גיהינום).
3. המקום היחיד בברית החדשה שמזכיר עינויים לפני המשפט הוא המשל בלוקס טז 19-31 (אלעזר והאיש העשיר). *שאול* גם מוזכר כמקום של עונש נוכחי (השוו לדבר' לב 22; תהל' יח 5-1). למרות זאת, לא ניתן לבסס דוקטרינה על משל.

ג. מקום הביניים בין המוות לתחיה

א. הברית החדשה לא מלמדת על "נצחיות הנפש", שהיא אחת מיני כמה השקפות קדומות על החיים שאחרי המוות.

1. נפש האדם קיימת לפני החיים הפיסיים
2. נפש האדם נצחית לפני ואחרי המוות הפיסי

3. לעתים קרובות הגוף נתפס ככלא והמוות כשחרור חזרה למצב שלפני הקיום
 ב. הברית החדשה רומזת על מצב של הפרדה בין הנפש לגוף בשלב שבין המוות לתחיה
 1. ישוע מדבר על הפרדה בין הגוף לנפש, מתי י 28
 2. יתכן שלאברהם יש גוף כעת, מרק' יב 26-27; לוקס טז 23
 3. למשה ואליהו היה גוף פיס' בהשתנות, מתי יז
 4. שאול טוען שבביאה השנייה הנשמות שעם המשיח יקבלו את הגוף החדש שלהן ראשונות,
 תסל"א ד 13-18
 5. שאול טוען שמאמינים יקבלו את הגוף הרוחני החדש שלהם ביום התחייה, קור"א טו 23, 52
 6. שאול טוען שמאמינים לא ילכו Hades, אלא שבמוות אנחנו עם ישוע, קור"ב ה 6, 8; פיל"א א 23.
 ישוע גבר על המוות ולקח את הצדיקים לשמיים ביחד איתו, פטר"א ג 18-22.
 ד. השמיים (Heaven)
 א. מונח זה שימש בשלושה מובנים בכתובים.
 1. האטמוספירה מעל הארץ, ברא' א 1, 8; ישע' מב 5; מה 18
 2. השמיים זרועי הכוכבים, ברא' א 14; דבר' י 14; תהל' קמח 4; עבר' ד 14; ז 26
 3. מקום מושבו של אלוהים, דבר' י 14; מל"א ח 27; תהל' קמח 4; אפס' ד 10; עבר' ט 24 (הרקיע
 השלישי, קור"ב יב 2)
 ב. כתבי הקודש לא מגלים הרבה על החיים שלאחר המוות, כנראה שבגלל שלאנשים נפולים אין דרך או
 קיבולת להבין (השוו לקור"א ב 9).
 ג. השמיים הם גם מקום (השוו ליוח' יד 2-3) וגם אדם (השוו לקור"ב ה 6, 8). השמיים יכולים להיות גן
 עדן משוקם (השוו לברא' א-ב; התג' כא-כב). הארץ תטוהר ותשוקם (השוו למה"ש ג 21; רומ' ח 21;
 פטר"ב ג 10). צלם האלוהים (השוו לברא' א 26-27) משוקם במשיח. כעת ההתחברות האינטימית
 של גן העדן שוב אפשרית.
 למרות זאת, יתכן שזה מטאפורי (השמים כעיר ענקית ומרובעת, התג' כא 9-27) ולא מילולי.
 קור"א טו מתאר את ההבדל בין הגוף הפיזי לגוף הרוחני כהבדל בין זרע לצמח בוגר. שוב, קור"א ב 9
 (ציטוט מישע' סד 4 ו-סה 17) הוא הבטחה ותקווה נפלאים! אני יודע שכאשר נראה אותו אנחנו נהיה
 כמוהו (השוו ליוח"א ג 2).
 ה. מקורות שימושיים
 א. William Hendriksen, *The Bible On the Life Hereafter*
 ב. Maurice Rawlings, *Beyond Death's Door*

יד 4 "יודעים אתם את הדרך" אמרתו של ישוע גורמת לתאמה להביע את הספק שלו לגבי ידיעת הדרך. תשובתו של ישוע מובעת בשלושה מונחים שמשתמשים בהם לעתים קרובות בתנ"ך.

יד 6 "אני הדרך" בתנ"ך, אמונה המבוססת על הכתובים בוטאה כאורח חיים (השוו לדבר' ה 32-33; לא 29; תהל' כז 11; ישע' לה 8). התואר של הקהילה הקדומה היה "הדרך" (השוו למה"ש ט 2; יט 9, 23; כד 14, 22). ישוע הדגיש שהוא היה ושגם כעת הוא הדרך היחידה לאלוהים. זאת המהות התיאולוגית של בשורת יוחנן! אורח חיים של מעשים טובים הוא העדות לאמונה אישית (השוו לאפס' ב 9-8, 10), ולא אמצעי להיצדק. ראו הערה בפרק ח 12.

▣ **"האמת"** למונח "אמת" בפילוסופיה היוונית היתה קונטציה של "אמת" מול "שקר" או "מציאות" מול "דימיון". אף על פי כן, אלו היו תלמידים דוברי ארמית שהבינו את ישוע כמדבר במובן התנ"כי של אמת אשר מציינת "נאמנות" או "מהימנות" (השוו לתהל' כו 3; פו 11; קיט 30). גם "האמת" וגם "החיים" מאפיינים את "הדרך". בספר יוחנן נעשה לעתים קרובות שימוש במונח "אמת" כדי לתאר פעילות אלוהית (השוו לפרק א 14; ד 23-24; ח 32; יד 17; טו 26; טז 13; יז 17, 19). ראו נושאים מיוחדים על האמת בפרקים ו 55 ו-ז 3.

▣ **"החיים"** "החיים" הם *zōē*, ונעשה בהם שימוש בספר יוחנן כדי לתאר את החיים של העידן החדש. בתנ"ך, אורח החיים של המאמין מבטא כנתיב לחיים (השוו לתהל' טז 11; משלי ו 23; י 17). כל שלושת המונחים הללו קשורים לאורח חיים המבוסס על אמונה אשר נמצא רק במערכת יחסים אישית עם ישוע המשיח.

▣ **"אין איש בא אל האב אלא דרכי"** איזו הצהרה מדהימה! היא מאוד מגבילה אך גם מאוד ברורה שישוע האמין שרק דרך מערכת יחסים איתו אפשר לדעת את אלוהים (השוו ליוח"א ה 10-12). זה לעתים קרובות נקרא שערוריית הבלעדיות של המשיחיות. אין פה דרך ביניים. או שהצהרה זו נכונה או שהמשיחיות היא שקר! בכמה דרכים זה דומה ליוח' י.

יד 7 "אלו" יש מספר הבדלי נוסח הקשורים לסוג משפט התנאי הזה. The United Bible Societies Greek text תומך במשפט תנאי מדגם ראשון, כמו גם כתבי היד היווניים העתיקים P⁶⁶, א ו-D. במצב זה המשפט יתורגם "אלו הכרתם אותי ואתם מכירים, אז הייתם מכירים את אבי, אשר אתם מכירים."

יתכן שזה משפט תנאי מדגם שני הנקרא לעתים קרובות "מנוגד לעובדות". התרגום במצב זה יהיה "אלו הכרתם אותי, משהו שאתם לא, אז הייתם מכירים את אבי, משהו שאתם לא." זה נתמך על-ידי כתיב A, B, C, D, K, L ו-X. זאת הצהרה קשה מכיוון שאנחנו מניחים שהשליחים כבר נוסעו דרך אמונה בישוע כמשיח אשר נשלח מיהוה. האמת החדשה, ובאופן אולטימטיבי הבלעדית הזאת היתה בוודאי נורא קשה בשבילם לתפיסה. נראה שבשורת יוחנן מדברת על רמות של אמונה. ההקשר כנראה תומך במדגה שנייה. שימו לב גם לאותו התנאי בפסוקים 2 ו-28.

▣ **"הכרתם אותי"** ישוע פונה שוב לכל קבוצת השליחים (השוו לפס' 9). נעשה שימוש במונח "הכרתם/ידעתם" במובן התנאי, אשר מדבר על מערכת יחסים אישית ואינטימית, לא רק על ידע שכלי (השוו לברא' ד 1; ירמ' א 5).

▣ **"גם את אבי הייתם מכירים"** לראות את ישוע משמע לראות את אלוהים (השוו ליוח' א 14-18; ה 24; יב 44-45; קור' ב ד 4; קול' א 15; עבר' א 3)! ישוע הוא ההתגלות המושלמת של אלוהים הבלתי נראה. אף אחד שדוחה את ישוע לא יכול לטעון שהוא יודע את אלוהים (השוו ליוח' א ה 9-12).

יוחנן יד 8-14 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
⁸אמר לו פיליפוס: "אדוני, הראה לנו את האב ודי לנו." ⁹אמר לו ישוע: "ימים רבים כל כך אני עמכם ואינך מכיר אותי, פיליפוס? הרוצה אותי ראה את האב, ומדוע אתה אומר 'הראה לנו את האב'? ¹⁰האינך מאמין שאני באב והאב בי? הדברים שאני אומר לכם אינני אומר אותם מעצמי; האב השוכן בי, הוא עושה את מעשיו. ¹¹האמינו לי שאני באב והאב בי. ואם לא, האמינו בגלל המעשים עצמם. ¹²אמן אמן אני אומר לכם, המאמין בי יעשה גם הוא את המעשים שאני עושה; וגדולים מאלה יעשה, כי הולך אני אל האב. ¹³וכל מה שתבקשו בשמי אעשה, למען יכבד האב בן. ¹⁴אם תבקשו ממני דבר בשמי, אני אעשה."

יד 8 **"אמר לו פיליפוס"** כנראה שפיליפוס (1) רצה חזון מאלוהים (Theophany) בסגנון החזון שמשה, ישעיהו או יחזקאל קיבלו, או (2) הוא לגמרי לא הבין את דבריו של ישוע. ישוע עונה בכך שהוא מצהיר שכאשר פיליפוס ראה והכיר אותו, הוא ראה והכיר את אלוהים (השוו לקול' א 15; עבר' א 3)!

NASB	"די לנו"
NKJV	"מספיק לנו"
NRSV	"אנחנו נהיה מרוצים"
TEV	"זה כל מה שאנחנו צריכים"
NJB	"אז אנחנו נהיה מרוצים"

תלמידים אלו רצו סוג של אישור בדיוק כמו הפרושים. למרות זאת, המאמינים חייבים להתהלך באמונה ולא להסתמך על מראית עין (השוו לקור' ב ד 18; ה 7) בעניינים רוחניים. העניין הוא אמון!

יד 9 **"ימים רבים כל כך אני עמכם"** שימו לב שזה בגוף רבים. פיליפוס שאל את השאלה שכולם חשבו לעצמם.

▣ **"הרוצה אותי ראה את האב"** זהו בינוני פועל פעיל מושלם (PERFECT ACTIVE PARTICIPLE) ופועל פעיל מושלם (PERFECT ACTIVE) שמשמעו "ראה וממשיך לראות." ישוע מגלה לחלוטין את האלוהות (השוו לקול' א 15; עבר' א 3).

יד 10 שאלתו של ישוע ביונית מצפה לתשובה "כן." ראו נושא מיוחד: "עמידה" בכתביו של יוחנן ביוח' א ב 10.

▣ **"האינך... לך"** ה"אתה" הראשון הוא בגוף יחיד, בהתייחסות לפיליפוס. ה"אתם" השני הוא בגוף רבים, בהתייחסות לקבוצת השליחים (השוו לפס' 7, 10).

▣ **"הדברים שאני אומר לכם אינני אומר אותם מעצמי"** ישוע פעל מטעם האב בכל (השוו לפס' 24; ה 19, 30; ז 18-16; ח 28; י 38; יב 49). תורתו של ישוע היא המילים של האב עצמו (השוו לפס' 24).

▣ **"האב השוכן בי, הוא עושה את מעשיו"** ההתחברות הזאת בין האב לבן (לדוגמא, ז 14; ח 28; י 38), אשר מודגשת בתפילת ישוע ככהן גדול בפרק יז, הופכת להיות הבסיס ל"עמידה/שכינה" של המאמינים במשיח בפרק טו. בשורת יוחנן מתארת את הישועה כ- (1) דוקטרינה; (2) התחברות; (3) ציות; (4) והתמדה.

יד 11 **"האמינו לי"** זהו ציווי פעיל בזמן הווה או חיווי פעיל בזמן הווה (השוו לפרק יד 1). ישנם כמה הבדלי נוסח בעלי משמעות בביטוי הפותח של פסוק זה. בכמה טקסטים יווניים קדומים (P⁶⁶, P⁷⁵, א, D, L, ו-W) יש רק את הפועל "האמינו" שאחריו המילית (hoti) "ש-", מה שרומז שהם צריכים לקבל את האמת

בנוגע לאחדות של ישוע והאב. טקסטים קדומים אחרים (MSS A and B) מוסיפים את המושא העקיף "בי", שמראה את המושא הישיר של האמונה. מלומדי היוונית של The United Bible Societies מאמינים שהאפשרות הראשונה היא המקורית (השוו *Bruce M. Metzger's A Textual Commentary on the Greek New Testament*, אשר נותן לאפשרות זו דירוג "B" [כמעט וודאי], עמ' 244). רוב התרגומים המודרניים שומרים על המילה "בי" אך מוסיפים "ש-" (אשר מראה את התוכן שבו עלינו להאמין).

■ **"ואם לא, האמינו בגלל המעשים עצמם"** ישוע אומר להם להאמין במעשיו (השוו ליוח' ה 36; י 25, 38). מעשיו מגשימים את נבואות התנ"ך. מעשיו מגלים מי הוא! השליחים, כמו כולנו, היו צריכים לגדול באמונה.

יד 12 **"אמן אמן"** ראו הערה בפרק א 51.

■ **"המאמין... יעשה"** האמונה היא לא פעילות שכלית בלבד אלא מילה המונחה על-ידי פעולה. הפסוקית "הוא יכול לעשות דברים אפילו יותר גדולים" היא חיווי פעיל בזמן עתיד אשר צריכה להיות מתורגמת "הוא יעשה דברים יותר גדולים." יתכן שזה מתייחס ל-

1. היקף גאוגרפי (השוו למתי כח 18-20)
2. השליחות לגויים
3. הרוח שנמצאת בכל מאמין
4. תפילת ההפגעה של ישוע (השוו לעבר' ז 25; ט 24)

ראו נושא מיוחד: תפילה, לא מוגבלת אך מוגבלת ביוח"א ג 22, ב. 2.

המונח האחרון "יעשה" הוא הכרחי למשיחיות המבוססת על הכתובים. כפי שהאב שלח את הבן, הבן שולח את תלמידיו! המשמעות של להיות "במשיח", להיות בעלי "חיי עולם", היא לב ורוח פעילים ב"שליחות הגדולה". המשיחיות היא לא עקרונות דת או משהו שאנחנו מקבלים ליום גשום. היא מגמה חדשה לחיים, השקפת עולם חדשה! היא משנה הכל! היא חייבת להיות אורח חיים מכוון, יומי, מונחה על-ידי המלכות, עם מוכנות להקריב.

הקהילה חייבת להבין מחדש

1. את השירות של כל מאמין
2. את העדיפות לשליחות הגדולה
3. שירות יומי, מכוון ולא אנוכי
4. דימיון למשיח כעת!

יד 13-14 **"כל מה שתבקשו בשמי אעשה"** שימו לב שישוע טוען שהוא יענה על תפילותינו בהתבסס על האופי שלו. במה"ש ז 59 סטפנוס מתפלל לישוע. בקור' ב יב 8 שאול מתפלל לישוע. בפרקים טו 16 ו-טז 23 על המאמינים לפנות לאב. תפילה בשמו של ישוע היא לא תפילה המערבת שימוש באיזשהי נוסחה קסומה הנאמרת בסיום התפילות שלנו, אלא תפילה בהתאם לרצון ולאופיו של ישוע.

זאת דוגמא טובה לצורך להתייעץ עם קטעים מקבילים אחרים לפני שאנחנו יוצאים בהצהרות הלכתיות על

נושאים שבכתובים. חייבים לאזן את "מה שתבקשו" עם

1. "בשמי" (יוחנ' יד 13-14; טו 7, 16; טז 23)
2. "המשיכו לבקש" (מתי ז 8-7; לוקס יא 5-13; יח 1-8)
3. "הסכמה של שניים" (מתי יח 19)
4. "אמונה" (מתי כא 22)
5. "ללא ספק" (מרק' יא 22-24; יעקב א 6-7)
6. "לא באנוכיות" (יעקב ד 2-3)
7. "שמירת מצוותיו" (יוח"א ג 22)
8. "בהתאם לרצון אלוהים" (מתי ו 10; יוח"א ה 14-15)

שמו של ישוע מייצג את האופי שלו. זאת דרך אחרת להתייחס לרצונו ולבו של ישוע. ביטוי זה מופיע לעתים קרובות בספר יוחנן (השוו לפרק יד 13-14, 26; טו 16; טז 23-26). ככל שמישהו יותר דומה למשיח, ככה יש יותר סבירות שהתפילות יענו בחיוב. הדבר הכי גרוע שאלוהים יכול לעשות רחנית לרוב המאמינים הוא לענות על התפילות האנוכיות והחומריות שלהם. ראו הערה ביוח"א ג 22.

נושא מיוחד: תפילה אפקטיבית

SPECIAL TOPIC: EFFECTIVE PRAYER

- א. בהקשר למערכת היחסים האישית של מישהו עם אלוהים בעל שלוש הישויות
1. בהקשר לרצון האב
- א. מתי ו 10
- ב. יוח"א ג 33

- ג. יוח"א ה 14-15
- 2. עמידה בישוע
יוח' טו 7
- 3. תפילה בשם ישוע
א. יוח' יד 13, 14
ב. יוח' טו 16
ג. יוח' טז 23-24
- 4. תפילה ברוח
א. אפס' ו 18
ב. יהודה 20
- ב. בהקשר למניעים האישיים
 - 1. ללא פקפוק
א. מתי כא 22
ב. יעקב א 6-7
 - 2. בקשה לא הולמת
יעקב ד 3
 - 3. בקשה אנוכית
יעקב ד 2-3
- ג. בהקשר לבחירות האישיות
 - 1. התמדה
א. לוקס יח 8-1
ב. קול' ד 2
ג. יעקב ה 16
 - 2. חוסר הרמוניה בבית
פטר"א ג 7
 - 3. חטא
א. תהל' טו 18
ב. תהל' נט 1-2
ג. ישע' סד 7

כל התפילות נענות, אך לא כל התפילות הן אפקטיביות. התפילה היא מערכת יחסים בעלת שני כיוונים. הדבר הכי גרוע שאלוהים יכול לעשות הוא להיענות לבקשות הלא הולמות של המאמינים. ראו נושא מיוחד: תפילת הפגעה בקול' ד 3. ראו נושא מיוחד: תפילת הפגעה ביוח"א ה 14. המתאר באתר www.freebiblecommentary.org.

נושא מיוחד: שם האדון SPECIAL TOPIC: THE NAME OF THE LORD

זה היה ביטוי נפוץ בברית החדשה עבור הנוכחות האישית והכח הפעיל של אלוהים בעל שלוש הישויות בקהילה. זאת לא הייתה נוסחת קסם, אלא פנייה לאופיו של אלוהים.
לעיתים קרובות ביטוי זה מתייחס לישוע כאדון (השוו לפיל' ב 11)

1. בהכרזת האמונה של מישהו בישוע בזמן הטבילה (השוו לרומ' י 9-13; מה"ש ב 38; ח 12, 16; י 48; יט 5; כב 16; קור"א א 13, 15; יעקב ב 7)
2. בגירוש שדים (השוו למתי ז 22; מרק' ט 38; לוקס ט 49; י 17; מה"ש יט 13)
3. בריפוי (השוו למה"ש ג 6, 16; ד 10; ט 34; יעקב ה 14)
4. במעשה שירות (השוו למתי י 42; יח 5; לוקס ט 48)
5. בזמן משמעת קהילתית (השוו למתי יח 15-20)
6. בזמן הטפה לגויים (השוו ללוקס כד 47; מה"ש ט 15; טו 17; רומ' א 5)
7. בתפילה (השוו ליוח' יד 13-14; טו 2, 16; טז 23; קור"א א 2)
8. דרך להתייחס למשיחיות (השוו למה"ש כו 9; קור"א א 10; טימ"ב ב 19; יעקב ב 7; פטר"א ד 14)

כל מה שאנחנו עושים כמכריזים, משרתים, עוזרים, מרפאים, מגרשי שדים, וכו', אנחנו עושים בהתאם לאופי שלו, לכוח שלו, להשגחה שלו -- בשמו! (ראה, פיליפים ב 9-10)

▣ "אם" זהו משפט תנאי מדגם שלישי המציין פעולה פוטנציאלית.

▣ "תְּבַקְשׁוּ מִמֶּנִּי דְבַר" בדרך-כלל המאמינים מקבלים עידוד להתפלל ברוח, דרך הבן, אל האב. פסוק זה הוא הפסוק היחיד בבשורת יוחנן שבו ישוע מפנה את התפילות אליו.
יתכן שזו הסיבה שכמה כתבי יד יווניים קדומים משמיטים את המילה "ממני" (לדוגמא, L, D, A, MSS), וכמה גרסאות לטיניות עתיקות, גרסאות של הוולגטה, וגרסאות קופטיות, אתיופיות וסלאביות).⁴ UBS מדרג את הכללתו

כ"ב" (כמעט וודאי). הוא נכלל ב-MSS P⁶⁶, P⁷⁵, א, B, W, וכמה גרסאות לטיניות עתיקות, גרסאות של הוולגטה, וגרסאות סוריות.

יוחנן יד 15-17 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
 15 "אם אתם אוהבים אותי, הרי שתשמרו את מצוותי. 16 ואני אבקש מהאב ויתן לכם מנחם אחר שיהיה עמכם לעולם: 17 את רוח האמת אשר העולם אינו יכול לקבל משום שאינו רואה אותה, אף אינו מכיר אותה. אתם מכירים אותה, כי היא שוכנת עמכם ותהיה בכם."

יד 15 "אם אתם אוהבים אותי, הרי שתשמרו את מצוותי" זהו משפט תנאי מדגם שלישי המדבר על פעולה פוטנציאלית. אהבה לאלוהים במשיח מובעת בציות. "תשמרו" זה חיווי פעיל בזמן עתיד המושמש כחיווי בזמן הווה (Friberg, *Analytical Greek New Testament*, עמ' 337). הציות הוא נורא חשוב (השוו לפרק ח 51; יד 21, 24-23; טו 10; יוח"א ב 3-5; ג 22, 24; ה 3; יוח"ב 6; לוקס ו 46). פסוקים 21, 23 ו-24 גם מדגישים את אותה האמת. הציות הוא עדות לישועה אמיתית (השוו ליעקב וליוח"א).

ב-NKJV מופיע החיווי "שמרו את מצוותי", אשר נתמך ב-W, D, MSS A, הוולגטה והרבה אבות קהילה. UBS⁴ נותן לחיווי הפעיל בזמן עתיד דירוג "C" (קשה להחליט), אשר נתמך ב-L, MSS B, ובוולגטה הקופטית, כמו כן בכמה אבות קהילה.

יד 16 "ויתן לכם" ראו הערה בפרק יד 26.

NASB, NKJV,

TEV

"עוזר אחר"

NRSV

"סניגור אחר"

NJB

"פרקליט אחר"

המונח "אחר" מתורגם ממונח יווני (*allos*) שמשמעו "אחר מאותו סוג." רוח הקודש נקראה "ישוע האחר" (G. Campbell Morgan, ראו נושא מיוחד להלן).

המונח השני הוא המונח היווני "*paraklētos*" אשר משמש כדי לתאר את ישוע ביוח"א ב 1 (כמליץ) ואת רוח הקודש ביוחנן יד 26 ו-טז 14-7. האטימולוגיה שלו היא "אחד הנקרא לצד מישהו כדי לעזור", במובן משפטי. לפיכך, המונח "סניגור" מתרגם בצורה מדויקת את המילה הזאת. צורה אחרת של אותו שורש יווני, "לנחם" (*parakalēō*), משמשת בהקשר לאב בקור"ב א 3-11.

התרגום של שם העצם "סניגור" (*paraklētos*) מגיע מהמערכת המשפטית הרומית. התרגום "מנחם" שומש לראשונה על-ידי Wycliffe ומשקף את השימוש בצורת הפועל (*parakalēō*) בתרגום השבעים (לדוגמא, שמ"ב י 4; דהי"א יט 3; איוב טז 2; תהל" סט 20; קהלת ד 1; ישע' לה 4). יתכן שזאת מילה הפוכה לשטן (המאשים). גם פילון וגם יוספוס השתמשו במילה במובן של "מליץ" או "יועץ".

נושא מיוחד: ישוע והרוח
SPECIAL TOPIC: JESUS AND THE SPIRIT

ישנה נזילות בין עבודת הרוח לעבודת הבן. G. Campbell Morgan אמר שהשם הכי טוב לרוח הוא "ישוע האחר" (אף על פי כן, הם ישויות נפרדות ונצחיות). להלן משוואה מתארית של העבודה והתארים של הבן והרוח.

1. הרוח נקראת "רוח ישוע" או ביטויים דומים (השוו לרומ' ח 9; קור"ב ג 17; גלט' ד 6; פטר"א א 11).
2. שניהם נקראים באותם מונחים
 - א. "אמת"
 - 1) ישוע (יוח' יד 6)
 - 2) הרוח (יוח' יד 17; טז 13)
 - ב. "מליץ"
 - 1) ישוע (יוח"א ב 1)
 - 2) הרוח (יוח' יד 16, 26; טו 26; טז 7)
 - ג. "קדוש"
 - 1) ישוע (מרק' א 24; לוקס א 35; מה"ש ג 14; ד 24, 30)
 - 2) הרוח (לוקס א 35; ד 34)
3. שניהם שוכנים בתוך מאמינים
 - א. ישוע (מתי כח 20; יוח' יד 20, 23; טו 4-5; רומ' ח 10; קור"ב יג 5; גלט' ב 20; אפס' ג 17; קול' א 27)
 - ב. הרוח (יוח' יד 16-17; רומ' ח 9, 11; קור"א ג 16; ו 19; טימ"ב א 14)
 - ג. האב (יוח' יד 23; קור"ב ו 16)

□ **"שִׁיְהִיָּה עִמָּכֶם לְעוֹלָם"** נעשה שימוש בשלושה מילות יחס בהתייחסות לרוח הקודש.

1. "meta" (פס' 16), "עם"
2. "para" (פס' 17), "לצד"
3. "en" (פס' 17), "בתוך"

שימו לב שרוח הקודש איתנו, לצדנו ובתוכנו. זה התפקיד שלו להפגין את חיו של ישוע במאמינים. הוא ישאר עמם עד קץ הימים (השוו לפס' 18; מתי כח 20).

שימו לב שהרוח נקרא **"הוא"**. זה רומז שהרוח הוא אישי. לעתים קרובות ב KJV יש התייחסות לרוח כ-"it", אך זה מכיוון שהמונח "רוח" ביוונית הוא במין סתמי (השוו ליוח' יד 17, 26; טו 26). הוא הישות השלישית של השילוש (ראו נושא מיוחד בפרק יד 26). המונח שילוש הוא לא מונח מהכתובים, אך אם ישוע הוא אלוהי והרוח הוא ישות, אז כנראה שיש אחדות בעלת שלושה חלקים כלשהי שמעורבת. אלוהים הוא מהות אלוהית אחת, אך שלושה התגלמויות קבועות ואישיות (ראו נושא מיוחד בפרק יד 26; השוו למתי ג 16-17; כח 19; מה"ש ב 33-34; רומ' ח 9-10; קור"א יב 6-4; קור"ב א 21-22; יג 14; אפס' א 3-14; ב 18; ד 6-4; טיט' ג 4-6; פטר"א א 2). בנושא "לעולם" ראו נושא מיוחד בפרק ו 58.

יד **17 "רוח האמת"** למילה "אמת" כאן יש את אותה קונוטציה כמו בפס' 6 (השוו לפרק טו 26; טז 13; יוח"א ד 6). ראו נושא מיוחד על האמת בפרק ו 55 ו-ז 3. הוא ההפך מהשטן, אבי השקר (השוו לפרק ח 44).

□ **"אֲשֶׁר (whom)"** "אשר" במין סתמי כדי להתאים למונח "רוח" (*pneuma*). למרות זאת, במקומות אחרים ביוונית נעשה שימוש בכינוי גוף זכרי (השוו לפס' 26; טו 26; טז 7, 8, 13, 14). רוח הקודש הוא לא באמת זכר או נקבה; הוא רוח. זה חשוב לזכור שהוא גם אישיות נבדלת (ראו נושא מיוחד בפרק יד 26).

□ **"העולם אינו יכול לקבל"** רק אלו שיש להם אמונה במשיח יכולים את רוח הקודש (השוו לפרק י 10-12). הוא מספק את כל מה שהמאמין זקוק לו (השוו לרומ' ח 11-1). העולם של הלא מאמינים (*kosmos* ראו נושא מיוחד להלן) לא יכול להבין או להעריך דברים רוחניים (השוו לקור"א ב 14; קור"ב ד 4).

נושא מיוחד: השימוש של שאול ב-KOSMOS (עולם) SPECIAL TOPIC: PAUL'S USE OF KOSMOS (WORLD)

שאול משתמש במונח *kosmos* בכמה דרכים.

1. כל הבריאה (השוו לרומ' א 20; אפס' א 4; קור"א ג 22; ח 4, 5)
2. כוכב הלכת הזה (השוו לקור"ב א 12; אפס' א 10; קול' א 20; טימ"א א 15; ג 16; ו 7)
3. בני האדם (השוו לקור"א א 27-28; ד 9, 13; רומ' ג 6, 19; יא 15; קור"ב ה 19; קול' א 6)
4. בני אדם אשר מאורגנים ומתפקדים בנפרד מאלוהים (השוו לקור"א א 20-21; ב 12; ג 19; יא 32; גלט' ד 3; אפס' ב 2, 12; פיל' ב 15; קול' ב 8; 20-24). זה מאוד דומה לשימוש של יוחנן (לדוגמא, יוח"א ב 15-17)
5. מבני העולם הנוכחי (השוו לקור"א ז 29-31; גלט' ו 14; דומה לפיל' ג 4-9, שם שאול מתאר את נבנים היהודים)

שימושים אלו חופפים בדרכים מסוימות וקשה לקטלג כל שימוש. מונח זה, כמו רבים אחרים בחשיבתו של שאול, חייב להיות מוגדר דרך ההקשר המידי ולא בהגדרה מוכנה מראש. הטרמינולוגיה של שאול היתה נזלת (השוו לספרו של James Stewart, *A Man in Christ*). הוא לא ניסה לייסד תיאולוגיה שיטתית, אלא להכריז את המשיח. הוא משנה הכל!

□ **"מְכִיר... מְכִירִים"** זה כנראה כפל משמעויות נוסף של יוחנן. הקונוטציה העברית תהיה מערכת יחסים אישית ואינטימית (השוו לברא' ד 1; ירמ' א 5). הקונוטציה היוונית תהיה דעת. הבשורה היא גם אישית וגם שכלית.

□ **"היא שוכנת עמכם"** השכינה/עמידה היא נושא מפתח בכתביו של יוחנן (לדוגמא, פרק טו, ראו נושא מיוחד ביוח"א ב 10). האב שוכן בבן, הרוח שוכנת במאמינים, ומאמינים עומדים בבן. שכינה זו היא בזמן הווה, ולא החלטה מבודדת או תגובה רגשית.

□ **"וְתִהְיֶה בְכֶם"** ניתן להבין את זה כ-"בקרבתכם" (השוו להערות שוליים של NRSV) או "בכם" (השוו לNKJV, NASB, TEV ו-NJB). השכינה של אלוהים בתוך המאמינים היא הבטחה נפלאה. הברית החדשה מציגת שכל שלושת הישויות של השילוש שוכנים במאמין.

1. ישוע (מתי כח 20; יוח' יד 20, 23; טו 4-5; רומ' ח 10; קור"ב יג 5; גלט' ב 20; אפס' ג 17; קול' א 27)
2. הרוח (יוח' יד 16-17; רומ' ח 9, 11; קור"א ג 16; ו 19; טימ"ב א 14)
3. האב (יוח' יד 23; קור"ב ו 16)

יוחנן יד 18-24 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
 18 לא אֶעֱזֹב אֶתְכֶם יְתוּמִים; אָבוּא אֶלֵיכֶם. 19 עוֹד מַעַט וְהָעוֹלָם לֹא יוֹסִיף לְרִאוֹתֵנִי, אָבֵל אַתֶּם תְּרֹאוּנִי, שְׂכֵן אֲנִי חִי וְגַם אַתֶּם תַּחֲיוּ. 20 בַּיּוֹם הַהוּא תִדְעוּ שְׂאֵנִי בְּאֵבִי וְאַתֶּם בִּי וְאֲנִי בְּכֶם. 21 הַמַּחְזִיק בְּמַצּוֹתַי וְשׁוֹמֵר אוֹתָן הוּא הָאוֹהֵב אוֹתִי, וְהָאוֹהֵב אוֹתִי אֲבִי יֹאֲהֵב אוֹתוֹ; גַּם אֲנִי אֹהֵב אוֹתוֹ וְאֶגְלֶה לוֹ אֶת עֲצָמַי. 22 שְׂאֵל אוֹתוֹ יְהוּדָה, לֹא אִישׁ קְרִיאוֹת: "אֲדוֹנָי, וְלָמָּה עֲתִיד אַתָּה לְהִתְגַּלּוֹת לָנוּ וְלֹא לְעוֹלָם?" 23 הַשִּׁיב לוֹ יֵשׁוּעַ: "מִי שְׂאוֹהֵב אוֹתִי יִשְׁמַר אֶת דְּבָרַי וְאֲבִי יֹאֲהֵב אוֹתוֹ; גַּם נָבוֹא אֵלָיו וְנִשְׁכֵן אִצְלוֹ. 24 מִי שְׂאִינוֹ אוֹהֵב אוֹתִי אִינוֹ שׁוֹמֵר אֶת דְּבָרַי; וְהַדְּבָר אֲשֶׁר אַתֶּם שׁוֹמְעִים אִינוֹ שְׁלִי כִי אִם שֶׁל הָאֵב אֲשֶׁר שְׁלַחְנִי.

יד 18 "לא אֶעֱזֹב אֶתְכֶם יְתוּמִים; אָבוּא אֶלֵיכֶם" ישוע הגשים כל הבטחה שהוא נתן לתלמידים בערב יום ראשון אחרי חג השבועות בהתגלות הראשונה שלו אליהם בעליה אחרי שהוא קם לתחייה (השוו לפרק כ 19-31). כמה פרשנים, למרות זאת, רואים את ההקשר כמתייחס לביאת הרוח בחג השבועות (מה"ש ב) או לביאה השנייה (השוו לפס' 3).

יד 19 "עוֹד מַעַט וְהָעוֹלָם לֹא יוֹסִיף לְרִאוֹתֵנִי, אָבֵל אַתֶּם תְּרֹאוּנִי" פסוק 20 מראה שזה מתייחס להתגלות של ישוע שאחרי התחייה. זאת ההצהרה שיהודה משתמש בה בפסוק 22 כדי לשאול את ישוע שאלה אחרת. התלמידים עדיין ציפו מישוע להקים מלכות משיחית ארצית (השוו למתי כ 20-28; מרק' י 35-45) והם היו נורא מבולבלים כאשר הוא אמר, "העולם לא יראה אותי." תשובתו של ישוע ליהודה (לא איש קריות) בפסוקים 23 ו-24 היתה שהוא יגלה את עצמו בחיים של משיחיים אינדיבידואליים ועל-ידי כך העולם יראה אותו דרכם!

▣ **"שְׂכֵן אֲנִי חִי וְגַם אַתֶּם תַּחֲיוּ"** התחיה של ישוע היתה הצגה של כוחו של אלוהים ומוכנותו להעניק חיים (השוו לרומ' ח 9-11; קור"א טו 20-23; 50-58).

יד 20 "בַּיּוֹם הַהוּא" בדרך-כלל נעשה שימוש בביטוי זה במובן אסכטולוגי (ראו נושא מיוחד להלן), אך כאן יתכן שהוא מתייחס להתגלויות של ישוע אחרי תחייתו מהמתים או לביאת מלאות הרוח בחג השבועות.

נושא מיוחד: היום ההוא						
SPECIAL TOPIC: THAT DAY						
מונח זה, "ביום ההוא", הוא הדרך של נביאי המאה השמינית לדבר על ההתגלות (נוכחות) של אלוהים, גם עבור משפט וגם עבור שיקום.						
הושע		עמוס		מיכה		
<u>חיובי</u>	<u>שלילי</u>	<u>חיובי</u>	<u>שלילי</u>	<u>חיובי</u>	<u>שלילי</u>	
א 11	א 5		א 14 (2)		ב 4	
	ב 3		ב 16		ג 6	
ב 15			ג 14	ד 6		
ב 16			ה 18 (2)		ה 10	
ב 21			ה 20		ז 4	
	ה 9		ו 3	ז 11 (2)		
	ז 5		ח 3	ז 12		
	ט 5		ח 9 (2)			
	י 14		ח 10			
		ט 11	ח 13			

דפוס זה הוא טיפוס בנביאים. אלוהים הולך לפעול נגד החטא בעתו, אך הוא גם מציע יום של חזרה בתשובה וסליחה לאלו שמשינים את לבבם ומעשיהם! המטרה של אלוהים לגאול ולשקם תושלם! יהיו לו אנשים המשקפים את אופיו. המטרה של הבריא (התחברות בין אלוהים לאנושות) תוגשם!

▣ **"תִּדְעוּ"** לעתים קרובות למילה "לדעת" יש קונטציה עברית של התחברות אישית, מערכת יחסים אינטימית, אבל כאן מופיעה המילית "ש-" (*hoti*) אחרי המילה, מה שמבהיר את התוכן השכלי. למילה זו, כמו למילה "להאמין", יש משמעות כפולה. יוחנן בוחר סוגים כאלו של מילים כדי להביע את הבשורה. המאמינים יודעים אותו (מאמינים בו), אך גם יודעים אמיתות לגביו (מאמינים ש-). ראו נושא מיוחד בפרק ב 23.

□ **"אֲנִי בָאֲבִי וְאַתֶּם בִּי וְאֲנִי בְכֶם"** יוחנן לעתים קרובות מדגיש את האחדות של ישוע והאב (השוו לפרק י 38; יד 11-10; יז 23-21). הוא מוסיף את האמת שכמו שהאב וישוע קשורים אחד לשני באופן אינטימי, כך גם ישוע ותלמידיו (השוו ליוח' יז)!

יד 21 "הַמְחַזֵּק בְּמַצּוֹתַי וְשׁוֹמֵר אוֹתָן" אלו הם שני פעלים בבינוני פועל בזמן הווה. הציות הוא הכרחי (ראו הערה בפס' 15). זוהי העדות לישועה אמתית (השוו לפס' 23).

השליחים היו יהודים ולעתים קרובות הם השתמשו בביטויים שמייים בכתביהם. התפילה היהודית שמתחילה כל זמן השתחויה היתה מספר דברים ו 4-5, ונקראה *שמע*, משמע "להקשיב במטרה לעשות!" זאת המטרה של הערת יוחנן (השוו ליעקב ב 14-26).

□ **"וְאֶגְלֶה לּוֹ אֶת עֵצְמִי"** זה יכול להתייחס או (1) להתגלויות שאחרי התקומה לחיים (השוו למה"ש י 40-41) או (2) לשליחת רוח הקודש כדי לגלות ולעצב את המשיח במאמינים (השוו לפס' 26; רומ' ח 29; גלט' ד 19).

□ ישוע האמין והצהיר שהוא (1) ייצג; (2) דיבר בשם; (3) וגילה את האב. עבור המאמינים הדבר הסמכותי הזה אשר נאמר על-ידי ישוע ותועד על-ידי השליחים הוא המקור היחיד למידע ברור בנוגע לאלוהים ולמטרותיו. המאמינים עומדים על כך שסמכותו של ישוע וכתבי הקודש (מפורשים כראוי) הם הסמכות האולטימטיבית; היגיון, ניסיון ומסורת יכולים לעזור, אך הם לא אולטימטיביים.

ישנה נזילות בין פעולת הרוח והבן. G. Campbell Morgan אמר שהשם הכי טוב לרוח הוא "ישוע האחר". ראו נושא מיוחד בפרק יד 16.

יד 22 ראו הערה בפסוק 19.

□ **"הַיְהוּדָה, לֹא אִישׁ קְרִיּוֹת"** זה היה שמו האחר של תדי (השוו למתי י 3; מרק' ג 18). ראו מושא מיוחד בפרק א 45.

יד 23 "אִם" זהו משפט תנאי מדגם שלישי המציין פעולה פוטנציאלית. אהבת התלמידים לישוע תראה באהבתם אחד לשני (השוו לפס' 15, 21).

יד 24 "אַתֶּם" השאלה הפרשנית היא "למי ה'אתם' הזה מתייחס?" מבחינה דקדוקית כינוי הגוף נמצא בפועל, "שומעים" (חיווי פעיל בזמן הווה, גוף שני ברבים). זה יכול להתייחס ל-

1. האנשים בעולם שדוחים את המסר של ישוע.
2. התלמידים בקבלם את דברי ישוע כמילים של האב עצמו (השוו לפס' 10-11).

יוחנן יד 25-31 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
25 אֶת אֱלֹהֵי דִבְרֹתַי אֲלִיכֶם בְּעוֹדֵי עִמְכֶם. **26** אֲבָל הַמִּנְחָם, רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁהָאֵב יִשְׁלַח לְכֶם בְּשִׁמִּי, הוּא יִלְמַד אֶתְכֶם הַכֹּל וְיִזְכִּיר לְכֶם כֹּל מֵהַ שְׁאֵנִי אִמַּרְתִּי לְכֶם. **27** שְׁלוֹם אֲנִי מִשְׁאִיר לְכֶם, אֶת שְׁלוֹמִי אֲנִי נוֹתֵן לְכֶם; לֹא כְּדֶרֶךְ שֶׁהָעוֹלָם נוֹתֵן אֲנִי נוֹתֵן לְכֶם. אֵל נָא יַחַת לְבַבְכֶם וְאֵל יִירָא. **28** שְׁמַעְתֶּם שְׁאִמַּרְתִּי לְכֶם אֲנִי הוֹלֵךְ וְאֲבֹא אֲלִיכֶם. אִם אַתֶּם אוֹהֲבִים אוֹתִי, אֲזִי תִשְׁמְחוּ שְׁאֵנִי הוֹלֵךְ אֵל הָאֵב, כִּי הָאֵב גָּדוֹל מִמֶּנִּי. **29** כַּעַת אִמַּרְתִּי לְכֶם, בְּטָרֵם יִתְרַחֵשׁ הַדָּבָר, כְּדֵי שֶׁתֵּאֱמִינוּ כַּאֲשֶׁר הוּא יִתְרַחֵשׁ. **30** לֹא אֲרַבֶּה עוֹד לְדַבֵּר אֶתְכֶם, כִּי שָׂר הָעוֹלָם הַזֶּה הִנֵּה הוּא בָא וְבִי אֵין לוֹ מֵאוֹמֶה, **31** אֲלֵא שִׂידַע הָעוֹלָם כִּי אוֹהֵב אֲנִי אֶת הָאֵב וְכִפִּי שְׂצוֹנִי הָאֵב כֵּן אֲנִי עוֹשֶׂה. קוֹמוּ, נִלְךְ מִכָּאֵן."

יד 25 "אֶת אֱלֹהֵי" זה בוודאי מתייחס ללימוד שבעליה (פרקים יג-יז, אך מנוסח באופן ספציפי בפס' טו 11; טז 1, 4, 6, 25, 33).

יד 26 "רוח הקדש" תואר זה לישות השלישית בשילוש מופיע רק בפרק א 33; כ 22, וכאן בספר יוחנן (ראו נושא מיוחד: הקדוש ביוח"א ב 20). אף על פי כן, הוא נקרא במספר שמות אחרים בבשורת יוחנן (מנחם, רוח האמת, הרוח). ישנם מספר מקומות בברית החדשה שמתייחסים לרוח במונחים אישיים (השוו למרק' ג 29; לוקס יב 12; יוח' יד 26; טו 26; טז 7-15, ראו נושא מיוחד להלן). ישנם טקסטים אחרים שבהם נעשה שימוש במין סתמי בהקשר לרוח

מכיוון שהמילה היוונית לרוח (*pneuma*) היא בגוף סתמי (השוו לפרק יד 17; רומ' ח 26).

כמו כן, רק לציין בנקודה זו משהו לגבי הרעיון של השילוש. המונח "שילוש" הוא לא מילה שמופיעה בכתובים, אך במספר טקסטים שלושת ההתגלמויות האישיות של האלוהים האחד נראות יחד (ראו נושא מיוחד להלן). אם ישוע הוא אלוהי והרוח הוא אישי, אז מבחינה תיאולוגית כמונותאיסטים (השוו לדבר' ו 6-6), אנחנו חייבים לקבל אחדות בעלת שלושה חלקים -- לא התגלויות הדרגתיות, אלא ישויות נצחיות!

נושא מיוחד: השילוש
SPECIAL TOPIC: THE TRINITY

שימו לב לפעילות של כל שלוש הישויות של השילוש בהקשרים מאוחדים. המונח "שילוש", שלראשונה נטבע על-ידי טרטוליאנוס, הוא לא מילה שמופיעה בכתובים, אבל הרעיון הוא מפושט.

- א. הבשורות
1. מתי ג 17-16; כח 19 (והמקבילות)
 2. יוח' יד 26
- ב. מעשי השליחים - מה"ש ב 32-33, 38-39
- ג. שאול
1. רומ' א 5-4; ה 1, 5; ח 4-1, 10-8
 2. קור"א ב 10-8; יב 6-4
 3. קור"ב א 21-22; יג 14
 4. גלט' ד 6-4
 5. אפס' א 3-14, 17; ב 18; ג 14-17; ד 6-4
 6. תסל"א א 2-5
 7. תסל"ב ב 13
 8. טיט' ג 6-4
- ד. פטרוס - פטר"א א 2
- ה. יהודה - פס' 20-21
- ריבוי בתוך האלוהות נרמז בתנ"ך.
- א. שימוש בגוף רבים בהתייחסות לאלוהים
1. השם אלוהים *Elohim* הוא ברבים, אך כאשר נעשה בו שימוש בהקשר לאלוהים, הפועל הוא תמיד ביחיד
 2. כינוי הגוף הנסתר "אנו" בברא' א 26-27; ג 22; יא 7
- ב. מלאך ה' היה נציג גלוי של האלוהות
1. ברא' טז 7-13; כב 11-15; לא 11, 13; מח 15-16
 2. שמות ג 2, 4; יג 21; יד 19
 3. שופ' ב 1; ו 22-23; יג 22-3
 4. זכר' ג 1-2
- ג. אלוהים ורוחו נבדלים, ברא' א 2-1; תהל' קד 30; ישע' סג 9-11; יחז' לז 13-14
- ד. אלוהים (יהוה) והמשיח (אדון) נבדלים, תהל' מה 6-7; קי 1; זכר' ב 8-11; י 9-12
- ה. המשיח והרוח נבדלים, זכר' יב 10
- ו. כל השלושה מוזכרים בישיעהו מח 16; סא 1
- האלוהות של ישוע והאישיות של הרוח גרמו לבעיות עבור המאמינים האדוקים והמונותאיסטים הראשונים.
1. טרטוליאנוס - ראה את הבן כמישהו שנמצא תחת הסמכות או השליטה של האב.
 2. אוריגנס - ראה את המהות האלוהית של הבן והרוח כפחותה מזאת של האב.
 3. אריוס - הכחיש שהבן והרוח אלוהיים
 4. monarchianism - האמונה בהתגלות עקבית של אלוהים אחד כאב, בן ואז רוח.
- השילוש הוא ניסוח שהתפתח היסטורית ונדע על-ידי חומר מהכתובים.
1. האלוהות המלאה של ישוע, שווה לזאת של האב, והוצהרה בשנת 325 לספ' על-ידי ועידת ניקיאה.
 2. האישיות המלאה והאלוהות של הרוח שווה לזאת של האב והבן והוצהרה על-ידי ועידת קונסטנטינופול (381 לספ')
 3. הדוקטרינה של השילוש מובעת באופן מלא בעבודתו של אגוסטינוס *De Trinitate*
- יש מסתורין אמתי פה. אך נראה שהברית החדשה מאשרת מהות אלוהית אחת בעלת שלושה התגלמויות נצחיות ואישיות.

▣ **"שְׁהָאֵב יִשְׁלַח"** היה ויכוח עצום בקהילה הקדומה (מאה רביעית) בנוגע לשאלה האם הרוח באה מהאב (השוו ליוח' ג 34; יד 16; טז 26) או מהבן (השוו ליוח' טו 26; טז 7; לוקס כד 49; מה"ש ב 33). הנושא התיאולוגי בוויכוח בין אריוס - אתנסיוס היה האלוהות המלאה והנצחית ושיווין בין אלוהים האב וישוע הבן.

▣ **"יְלַמַּד אֶתְכֶם הַכֹּל"** חייבים לסייג משפט זה. הרוח לא מלמד את המאמינים בכל תחומי הדעת, אלא על אמת רוחנית, במיוחד בהקשר לאופי ופועלו של ישוע, הבשורה (השוו לפרק טז 13-14; יוח"א ב 20, 27).

נושא מיוחד: האישיות של הרוח
SPECIAL TOPIC: THE PERSONHOOD OF THE SPIRIT

בתנ"ך "רוח אלוהים" (*ruach*) היה כוח אשר השלים את מטרותיו של אלוהים, אבל אין רמז שהוא היה איש (ר"ל, המונותאיזם התנ"כי). אף על פי כן, בברית החדשה האישיות והייחודיות של הרוח כן מתועדת.

1. ניתן לגדף אותו (השוו למתי יב 31; מרק' ג 39)
2. הוא מלמד (השוו ללוקס יב 12; יוח' יד 26)
3. הוא נושא עדות (השוו ליוח' טו 26)
4. הוא מוכיח, מדריך (השוו ליוח' טז 7-15)
5. הוא נקרא "אשר" (כלומר, *hos*, השוו לאפס' א 14)
6. ניתן להעציב אותו (אפס' ד 30)
7. ניתן לכבות אותו (השוו לתסל"א ה 19)
8. אפשר להתנגד אליו (ראה מעשי שליחים ז 51)
9. מליץ עבור המאמינים (ראה יוחנן יד 26; טו 26; טז 7)
10. הוא מרומם את הבן (ראה יוחנן טז 14)

טקסטים הקשורים לשילוש גם מדברים על שלושה ישויות.

1. מתי כח 19
2. קור"ב יג 14
3. פטר"א א 2

למרות המילה היוונית "רוח" (*pneuma*) היא סתמי (דקדוק), בברית החדשה לעתים קרובות הרוח בגוף זכר (ראה יוחנן טז 8, 13-14)

הרוח קשורה לפעילות האנושית.

1. מה"ש טו 28
2. רומ' ח 26
3. קור"א יב 11
4. אפס' ד 30

בתחילת ספר מעשי השליחים יש דגש על תפקיד הרוח. חג השבועות לא היה תחילתה של עבודת הרוח, אלא פרק חדש. הרוח תמיד שכן בישוע. טבילתו לא היתה תחילתה של עבודת הרוח, אלא פרק חדש. לוקס מכין את הקהילה לפרק חדש של שירות אפקטיבי. ישוע הוא עדיין הדגש, הרוח הוא עדיין האמצעי האפקטיבי, והאהבה והסליחה של האב, והשיקום של כל בני האדם שנבראו בצלמו הם המטרה!

■ **"וְיִזְכֹּר לְכֶם כָּל מַה שָּׁאֵנִי אִמְרָתִי לְכֶם"** המטרות של הרוח הן

1. להוכיח בני אדם על חטא
 2. להביא אותם למשיח
 3. להטביל אותם אל המשיח
 4. לעצב את המשיח בהם (השוו לפרק טז 7-15)
 5. לעזור לשליחים לזכור את כל הדברים שישוע אמר להם ולהבהיר את משמעותם כדי שהם יוכלו לתעד אותם בכתבי הקודש (השוו לפרק ב 22; טו 26; טז 13)
- ישוע עצמו גם נתן הנחיות לשליחים אחרי תחייתו, במיוחד בנושא של איך התנ"ך מצביע אליו ומוגשם בו (השוו ללוקס כד 13 והלאה).

יד 27 "שְׁלוֹם אֲנִי מְשַׁאֵר לְכֶם, אֶת שְׁלוֹמִי אֲנִי נוֹתֵן לְכֶם" השלום של המאמינים לא קשור לנסיבות, אלא לשלווה המבוססת על ההבטחות והנכחות של ישוע (השוו לפרק טז 33; פיל' ד 7; קול' ג 15).

נעשה שימוש במילה "שלום" גם במובן אובייקטיבי, שיקום היחסים עם אלוהים, וגם במובן סובייקטיבי, תחושת ביטחון או יציבות בזמן נסיבות קשות. זה משקף את הברכה היהודית, *שלום*, אשר ציינה גם העדר בעיות וגם נוכחות של שביעות רצון (השוו לפרק כ 19, 21, 26; יוח"ג 14; אפס' ב 14; במד' ו 26; תהל' כט 11; ישע' ט 6). זהו מאפיין של העידן החדש!

נושא מיוחד: המשיח ושלום
SPECIAL TOPIC: THE CHRISTIAN AND PEACE

משמעותו המקורית של מונח יווני זה היתה "לכרוך ביחד משהו שהיה שבור." ישנן שלושה דרכים שבהן הברית החדשה מדברת על שלום:

1. היבט אובייקטיבי של השלום שלנו עם אלוהים דרך המשיח (השוו לקול' א 20)
2. היבט סובייקטיבי של להיות בקשר תקין עם אלוהים (השוו ליוח' יד 27; טז 33; פיל' ד 7)
3. שאלוהים איחד אותנו לגוף חדש אחד, דרך המשיח, הכולל גם יהודים וגם גויים מאמינים (השוו לאפס' ב

ל-Newman and Nida, ב-A Translator's Handbook on Paul's Letter to the Romans, עמ' 92, יש הערה טובה בנוגע למילה "שלום".

"גם בתנ"ך וגם בברית החדשה למונח שלום יש תוֹך רחב של משמעויות. באופן בסיסי הוא מתאר את הרווחה השלמה של חייו של אדם; הוא אפילו אומץ בקרב היהודים כנוסחת ברכה. למונח זה היתה משמעות כל-כך עמוקה שהיהודים יכלו להשתמש בו כתיאור של הגאולה המשיחית. בשל עובדה זו, ישנם פעמים שבהם משתמשים במונח זה כמעט כמילה נפרדת למונח שמביע 'להיות בקשר תקין עם אלוהים'. כאן נראה שהמונח שימש כתיאור של הקשר ההרמוני שנוסד בין האדם לאלוהים על היסוד של ריצוי האדם על-ידי אלוהים לעצמו" (עמ' 92).

■ **"מְשַׁאֵר"** Grand Osborne, בספרו *The Hermeneutical Spiral* (עמ' 21) נותן הערה מצוינת על ההקשר כעדיפות לקבוע את משמעות המילים.

"התוכן הלוגי"

במובן נורא אמתי, ההקשר הלוגי הוא הגורם הכי בסיסי בפרשנות. אני אומר לכיתות שלי שאם מישהו חצי ישן ולא שומע את השאלה שאני שואל, יש סיכוי של 50 אחוז שהוא יתן תשובה נכונה במידה והוא או היא יענו 'הקשר'. המונח עצמו מכסה מערך עצום של השפעות על הטקסט. ניתן לתאר את זה הכי טוב בדיאגרמה כרצף של מעגלים קונצנרטטיים המתקדמים כלפי חוץ מהקטע עצמו. ככל שאנחנו מתקרבים יותר למרכז, ההשפעה על המשמעות של הקטע גדלה. הז'אנר, לדוגמא, מזהה את הסוגה הספרותית ועוזר לפרשן לזהות תקבולות, אך אלו אינן בעלות השפעה כמו שאר הכתובים על הקטע. אנחנו יכולים, לדוגמא, לזהות את ספר התגלות כאפוקליפטי; אך למרות שספרי האפוקליפטיקה שנכתבו בין הבריתות ובתקופה ההלניסטית מספקים לנו תקבולות חשובות, רוב הסמלים לקוחים מהתנ"ך. מצדו השני של הסולם, ההקשר המידי הוא הפוסק הסופי בנוגע לכל ההחלטות הקשורות למשמעותו של מונח או רעיון. אין שום ערבות לכך ששאלו ישתמש במונח באותה דרך בפיליפים א' כמו בפיליפים ב'. השפה פשוט לא עובדת בדרך זו, שכן לכל מילה יש הרבה משמעויות והשימוש של הסופר תלוי בהקשר הנוכחי ולא בדרך שבה הסופר השתמש במילה בהקשרים קודמים. דוגמא טובה לכך תהיה השימוש של *aphiemi* ביוחנן יד 27, "שלום אני משאיר לכם", ובפרק טז 28 "שוב, עוזב אני את העולם." אנחנו לא נפרש את האחד באמצעות האחר, שהרי השימושים שלהם הפוכים לגמרי. בראשון ישוע נותן משהו לתלמידים, בשני הוא לוקח משהו (את עצמו!) מהם. אנחנו גם לא נפרש את המונח באמצעות השימוש היותר נפוץ שלו (כמו ביוח"א א 9) ל-"סליחה". הקטעים האחרים עוזרים לנו לקבוע את התוֹך הסמנטי (המשמעויות האחרות שיכולות להיות למילה), אבל רק ההקשר המידי יכול לצמצם את האפשרויות למשמעות האמתית" (עמ' 21).

■ **"אֵל נָא יַחַת לְבַבְכֶם"** זהו ציווי סביל בזמן הווה עם מילת יחס שלילית אשר מצוין בדרך כלל "עצירת פעולה אשר כבר בתהליך", חזרה של פס' 1.

יד 28 **"אֵם אַתֶּם אוֹהֲבִים אוֹתִי"** זהו משפט תנאי מדגם שני, כמו פס' 7, אשר נקרא "מנוגד לעובדות". זה יהיה טוב יותר שישוע הולך אל האב וישלח את רוח הקודש, אך כמובן שהם לא הבינו את זה בזמן הזה.

■ **"כִּי הָאֵב גְּדוֹל מִמֶּנִּי"** זאת לא הצהרה שמתמקדת בחוסר השוויון של הבן, אלא הצהרה שעוסקת בתפקוד בתוך השילוש בהקשר לישועת האנושות (השוו לפרק י 29-30). הכניעה הזאת של הבן היתה רק לזמן מוקצב, בזמן שהותו שלו בארץ במטרה להגשים את תכנית ההתגלות והגאולה של האלוהים בעל שלוש הישויות (השוו לפרק יז 4-5; פיל' ב 11-6). אף על פי כן, ישנו מובן מסוים שבו האב, בתור זה ששלח את הבן, הוא הראשוני (השוו לפרק יג 16; קור"א טו 27-28; אפס' א 3-14).

יד 29 **"כִּעַת אֶמְרֵתִי לָכֵם, בְּטָרִם יִתְרַחַשׁ הַדְּבָר"** זה נאמר במטרה לחזק את אמונתם (השוו לפרק יג 19; טז 4).

יד 30

NASB	"שליט העולם"
NKJV, NRSV,	
TEV	"שליט העולם הזה"
NJB	"שר העולם הזה"

זה מתייחס לשטן, אשר תחום שלטונו כעת הוא הארץ (השוו לפרק יב 31; טז 11; קור"ב ד 4, "אל העולם הזה"; אפס' ב 2, "השר אשר לו השלטון בספירת הביניים"). יתכן שישוע ראה את עזיבתו של יהודה כביאתו של השטן (השוו לפרק יג 27). ראו נושא מיוחד בפרק יב 31.

"בי אין לו מאומה"
 NASB, NKJV,
 NRSV, TEV,
 NJB "אין לו כוח עלי"

המשמעות היא שלשטן אין יסוד להאשמה, אין כוח על, או שום דבר במשותף עם ישוע (השוו לעבר' ד 15).

1. James Moffatt תרגם את זה "אין לו אחיזה עלי"
2. William F. Beck תרגם "אין לו טענה עלי"
3. New English Bible תרגם "אין זכויות עלי"
4. Twentieth Century New Testament תרגם "שום דבר במשותף עמי"

יד 31 "אֵלָא שְׂיַדַע הָעוֹלָם" השטן הוא חלק מרצונו של אלוהים ומתופעל למטרותיו הסופיות של אלוהים בגאולה של האנושות. ראו את ספרו של A. B. Davidson, *The Theology of the Old Testament*, עמ' 300-306.

□ **"כְּפִי שְׂצוּנֵי הָאֵב כֵּן אֲנִי עוֹשֶׂה"** זה היה רצונו של אלוהים שישוע ימות (השוו לישע' נג 10א,ב; מרק' י 45; קור' ב ה 21). ראו נושא מיוחד: השימוש של "מצווה" בכתביו של יוחנן בפרק יב 50.

□ **"קִימוּ, נִלְךְ מְכָאן"** זהו ציווי בינוני בזמן הווה. זוהי פסוקית נורא קשה מכיוון שהיא מופיעה במתי ובמרקוס בגת שמנים כאשר יהודה וקבוצת השוטרים ניגשים לישוע. זה אינו ודאי מדוע נעשה בה שימוש דווקא בהקשר זה של העלייה (פרקים יג-ז). יתכן שישוע עזב את העלייה ולימד בדרכם לגת שמנים (השוו לפרק יח 1).

שאלות לדיון

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתם אחראים לפרש בעצמכם את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתם, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתם לא צריכים להשאיר את זה לפרשן.

שאלות לדיון אלו ניתנו כדי לעזור לכם לחשוב היטב על הנושאים הגדולים בחלק זה של הספר. הן נועדו להיות מעוררות חשיבה ולא סופיות.

1. הסבירו את ההבדל בין תאיזם, דאיזם והמשיחיות בהתבסס על פסוק 1.
2. הסבירו את ההקשר התנ"כי לשלושת שמות העצם הנמצאים בפסוק 6.
3. האם ניתן לבנות תיאולוגיה של תפילה בהסתמך על פסוק 13 בלבד?
4. מה המטרה המרכזית של רוח הקודש? (גם לאובדים וגם לנושעים)
5. האם השטן נמצא תחת רצונו של אלוהים?

יוחן טו

חלוקה של קטעים לפי תרגומים מודרניים

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
ישוע הגפן האמתית	הגפן האמתית	הדפוסים של חיי המאמין המשיחי	ישוע הגפן האמתית	הגפן האמתית
טו 10-1	טו 8-1	טו 11-1	טו 4-1	טו 17-1
	האהבה והשמחה נשלמות		טו 10-5	
	טו 17-9			
טו 17-11		טו 17-12	טו 17-11	
שנאת העולם	שנאת העולם		שנאת העולם	התלמידים והעולם
				טו 18 - טז 4א
טו 25-18	טו 25-18	טו 25-18	טו 25-18	
	הדחייה שמגיעה			
טו 26 - טז 4א	טו 26 - טז 4	טו 27-26	טו 26 - טז 4א	

מחזור קריאה שלישי

מעקב אחר כוונתו המקורית של המחבר ברמת הפסקה

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתם אחראים לפרש בעצמכם את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתם, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתם לא צריכים להשאיר את זה לפרשן.

קראו את הפרק ברציפות. זהו את הנושאים. השוו את חלוקת הנושאים שלכם עם חמשת התרגומים המודרניים. אין השראה בחלוקה לפסקאות, אבל זהו המפתח לעקוב אחר כוונתו המקורית של המחבר, שזה הלב של הפרשנות. לכל פסקה של נושא אחד ויחיד.

1. פסקה ראשונה

2. פסקה שנייה

3. פסקה שלישית

4. וכו'

תובנות בהקשר ליוחן טו 1-27

א. זהו קטע נפלא אך גם מדאיג! הוא נותן למאמינים עידוד נפלא בנוגע לאהבת אלוהים והבטחת האפקטיביות, אך יש בו גם אזהרות מפחידות! קשה לדון על מסורות תיאולוגיות באזור זה; תנו לי לצטט את אחד מהפרשנים האהובים עלי, F. F. Bruce בספרו *Answers to Questions*.

"יוחן טו 4, 6. 'מה המשמעות של הביטויים "אם לא תעמדו" ו-"מי שאינו עומד" ביוחן טו 4, 6?"

האם זה אפשרי לא לעמוד במשיח?

קטעים כאלו אינם קשים בפני עצמם; הקושי עולה כאשר אנחנו מנסים להתאים אותם וקטעים אחרים לתיאולוגיה שלנו, במקום להשתמש בהם כבסיס לתיאולוגיה שלנו. בדיוק באותו הזמן שאדונו

דיבר היתה שם דוגמא מבהיקה של אחד אשר נכשל לעמוד בו - יהודה איש קריות, שבדיוק עזב אותם. יהודה נבחר כמו אחד-עשר חבריו לעבודה (לוקס ו 13; יוח' ו 70); ההתחברות שלהם עם האדון לא נתנה להם פריווילגיה אשר לא היתה פתוחה באופן שווה בפניו. אסור להשתמש לא נכונה בקטעים הברורים בכתובים אשר מלמדים אותנו על ההתמדה הסופית של הקדושים כתירוץ להפחית בחשיבותם של קטעים הברורים באופן שווה אשר מדברים על סכנת הכפירה" (עמ' 71-72).

- ב. זה מפתיע בכמה זמנים אאוריסטים נעשה שימוש בהקשר זה היכן שהיינו מצפים מבחינה תיאולוגית לזמן הווה. נראה שנעשה שימוש בזמנים האאוריסטים במובן של סיכום כל החיים של מישהו וצפייה בהם ככלל.
- ג. חלוקת הקטעים בפרק טו אינה ודאית. ספר יוחנן, כמו איגרת יוחנן הראשונה, הוא טפט עם צבעים שונים. הדפוסים מופיעים שוב ושוב.
- ד. בבית החדשה נעשה שימוש במונח "לעמוד" (*menō*) בערך 112 פעמים. ארבעים מתוכם מופיעים בבשורת יוחנן 26 באיגרותיו. זהו מונח תיאולוגי חשוב עבור יוחנן. למרות שפרק טו הוא הביטוי הקלאסי של הציווי של ישוע לעמוד בו, למונח זה יש מיקוד יותר רחב בספר יוחנן.
 1. התורה תעמוד לעולם (מתי ה 17-18) וכך גם המשיח (יב 34)
 2. ספר אל העברים מצביע אל אמצעים חדשים של התגלות, לא באמצעות עבד אלא דרך בן שוכן (עבר' א 3-1), וגם יוח' ח 35)
 3. ישוע הבטיח לספק אוכל שקיים (ו 27) ומפיק פרי שמתקיים (טו 16). שני המטאפורות הללו מביעות את אותה אמת, הצורך שלנו במשיח גם: (1) באופן התחלתי וגם (2) באופן מתמשך (השוו לפרק ו 53)
 4. יוחנן המטביל ראה את הרוח יורדת על ישוע ושוכנת על ישוע בטבילה שלו (א 32)
- ה. ראו נושא מיוחד: עמידה ביוח"א ב 10.
- ו. בפסוקים 11-16 התלמידים מקבלים הבטחה לשמחה של ישוע, בזמן שבפסוקים 17-27 התלמידים מקבלים הבטחה לרדיפות של ישוע. ההקשר של הרדיפות ממשיך עד פרק טז 4. למרות זאת, גם במצבים כאלו על המאמינים לאהוב אחד את השני כפי שהוא אהב אותם!

לימוד מילים וביטויים

יוחנן טו 1-11 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

¹ "אני הגפן האמתית ואבי הנורם. ² כל שריג בי שאינו עושה פרי, הוא מסיר אותו; וכל אשר עושה פרי, הוא מטהר אותו כדי שירבה פרו. ³ אתם כבר מטהרים על-ידי הדבר שדברתי אליכם. ⁴ עמדו בי ואני בכם. כמו שהשריג אינו יכול לעשות פרי מאליו אם לא יעמד בגפן, כך גם אתם אם לא תעמדו בי. ⁵ אני הגפן; אתם השריגים. העומד בי ואני בו עושה פרי לרב, שכן בלעדי אינכם יכולים לעשות דבר. ⁶ מי שאינו עומד בי משלך החוצה, כשריג, ומתיבש. לאחר שמלקטים אותם משליכים אותם לאש ושם הם נשרפים. ⁷ אם עומדים אתם בי ודברי עומדים בכם, בקשו מה שתרוצו, ויהיה לכם. ⁸ בזאת יפאר אבי: שתעשו פרי לרב ותהיו לי לתלמידים. ⁹ כשם שהאב אוהב אותי כן גם אני אוהב אתכם. עמדו באהבתי. ¹⁰ אם תשמרו את מצוותי תעמדו באהבתי, כשם שאני שמרתי את מצוות אבי והריני עומד באהבתו. ¹¹ את הדברים האלה דברתי אליכם כדי ששמחתי תהיה בקרבכם ושמחתכם תהיה שלמה.

טו 1 "אני הגפן האמתית" זוהי אחת מהצהרות "אני הוא" של ישוע בבשורת יוחנן (השוו ליוח' ד 26; ו 35; ח 12; י 7, 9, 10, 11, 14; יא 25; יד 6). בתנ"ך הגפן היתה סמל לישראל (תהל' פ 8-16; ישע' ה 1-7; ירמ' ב 21; יחז' טו; יט 10; הושע י 1; מתי כא 33 והלאה מרק' יב 1-12; רומ' יא 17 והלאה). בתנ"ך לדוגמאות אלו תמיד היתה קונוטציה שלילית. ישוע מצהיר שהוא הישראלי האידאלי (השוו לישע' נג). כמו ששאלו השתמש בגוף המשיח, כלת המשיח ובניין אלוהים כמטאפורות לקהילה, כך גם יוחנן השתמש בגפן. זה רומז שהקהילה היא ישראל האמתית בשל מערכת היחסים שלה לישוע, הגפן האמתית (השוו לגלט' ו 16; פטר"א ב 5, 9; התג' א 6). ראו נושא מיוחד בפרקים ו 55 ו-ז 3. ראו הערה בפרק ח 12.

כמה מפרשים טוענים שהשיחות של העלייה הסתיימו בפרק יד 31, "קומו, נלך מכאן." אם כך הדבר, אז פרקים טו-ז נאמרו בדרך לגת שמנים. שוב, אם כך הדבר, אז יתכן שהצירוף של "הגפן" היתה סימן חזותי שנלקח מהגפנים הזהובים על בנייני המקדש בזמן שישוע והאחד-עשר הלכו דרך החצרות שלהם באותו הלילה.

▣ "ואבי הנורם" שוב ישוע מאשר את מערכת היחסים האינטימית שלו עם האב ובאותו זמן את הכניעה שלו לרצון האב.

טו 2 כל שריג בי שאינו עושה פרי, הוא מסיר אותו... אשר עושה פרי" הבינוני פועל הסביל בזמן הווה מתרחש פעמיים בפסוק זה. עשיית פרי, ולא הנביטה, היא העדות לישועה (השוו למתי ז 16, 20; יג 18 והלאה; כא 18-22; לוקס ו 43-45). ההקשר רומז שישוע דיבר על (1) בגידת ישוע (השוו לפס' 6; יג 10; יז 12) או (2) תלמידים מזויפים (השוו לפרק ב 23-25; ח 30-47; יוח"א ב 19; פטר"ב ב 1). יש דרגות של אמונה בספר יוחנן.

□ **"מְטַהֵר אוֹתוֹ"** פילון השתמש במילה בהקשר של גיזום גפנים (BDBD 386). היא נמצאת רק כאן בברית החדשה. זאת מילה נוספת שנבחרה על-ידי יוחנן בשל הקונטציה הכפולה שלה (כלומר, גיזום וטהרה, השוו לפס' 3; יג 10). זהו חיווי פעיל בזמן הווה. לסבל יש מטרה בחיי המאמינים (השוו לפס' 17-22). הוא מביא את עשיית הפרי למירב, חושף זיפים, ומשאיר אותם תלויים באלוהים (השוו למתי יג 20-23; רומ' ח 17; פטר"א ד 12-16). עבור שני ספרים מעשיים בנושא מורכב זה ראו (1) *Principles of Spiritual Growth* מאת Miles Stanford ו-(2) *The Christian's Secret of a Happy Life* מאת Hannah Whithall Smith.

בשל ההקשר האחד של פרקים יג-יז ניתן לקשר את הטהרה הזאת לשטיפת הרגליים של פרק יג. הם כבר נוקו (נושעו), אך רגליהם היו צריכות שטיפה (סליחה מתמשכת). פועל זה בזמן הווה מתייחס לתלמידים כפי שנראה שיוח"א א 9 מאשר. ה"עמידה" מצריכה לא רק ציות, אלא חזרה בתשובה מתמשכת! למטרה של סבל בחיי המאמין יכולים להיות מספר אספקטים.

1. פיתוח דימיון למשיח (השוו לעבר' ה 8)

2. עונש זמני על חטא

3. פשוט חיים בעולם נפול

זה תמיד קשה לזהות את מטרת אלוהים, אך האפשרות הראשונה היא תמיד תוצאה אפשרית.

טו 3 **"אַתֶּם כְּבָר מְטַהֵרִים"** המונח "מטהר" (*kathairō*) בפסוק 2 הוא אותו שורש יווני כמו "מטהרים" (*katharos*). ההקשר כולו מכיל את העדויות של תלמידות אמיתיות. המונח "כבר" מודגש בטקסט היווני, מה שנתן לאחד-עשר התלמידים הנותרים ביטחון בעמדה הבטוחה שלהם במשיח (בהשוואה לאותו שורש שנעשה בו שימוש בהקשר ליהודה איש קריות בפרק יג 10).

□ **"על-ידי הדבר שדברתי אליכם"** (השוו לפרק יז 17; אפס' ה 26; פטר"א א 23).

טו 4

"עמדו בי, ואני בכם"

"עמדו בי, כפי שאני עומד בכם"

"הישארו מאוחדים אלי, ואני אשאר מאוחד בכם"

"הישארו בי, כפי שאני בכם"

NASB, NKJV

NRSV

TEV

NJB

זהו חיווי פעיל אאוריסטי בגוף רבים (השוו ליוח' ו 56; יוח"א ב 6). השאלה הדקדוקית היא האם הפסוקים השניה היא תיאור או השוואה. הדוקטרינה התיאולוגית של התמדת הקדוש האמיתי מודגשת מספר רב של פעמים בקטע זה (השוו לפס' 4, 5, 6, 7, 9, 10, 14; מרק' יג 13; קור"א טו 2; גלט' ו 9; התג' ב 7, 11, 17, 26; ג 5, 12, 21; כא 7, ראו נושא מיוחד בפרק ח 31). ישועה אמיתית היא גם תגובה התחלתית וגם המשכית. יש נטייה להתעלם מהאמת התיאולוגית הזאת בהתלהבות שלנו מהביטחון האישי בישועה. ביטחון שמבוסס על כתובים קשור ל-

1. התמדה באמונה

2. אורח חיים של חזרה בתשובה

3. ציות מתמשך (השוו ליעקב ויוח"א)

4. עשיית פרי (השוו למתי יג 23)

ראו נושא מיוחד על "עמידה" ביוח"א ב 10.

□ **"השריג אינו יכול לעשות פרי"** זה מראה על העדיפות של דאגה אלוהית. עבור "פרי" ראו הערה בפס' 5.

□ **"אם לא יעמד... אם לא תעמדו"** שניהם משפטי תנאי מדגם שלישי, המציינים פעולה פוטנציאלית. האפקטיביות הרחנית שלנו קשורה למערכת היחסים המתמשכת שלנו עם ישוע.

טו 5 **"העומד בי ואני בו עושה פרי לרב"** זהו בינוני פועל פעיל בזמן הווה שאחריו חיווי פעיל בזמן הווה. ההתחברות המתמשכת (כלומר, מערכת יחסים האישית המבוססת על אמונה) היא המקור לפרי מתמשך. הפרי יכול להתייחס לעמדות של המאמין, וגם למעשיו (השוו למתי ז 15-23; גלט' ה 22-23; קור"א יג). מובטח למאמינים פרי אפקטיבי ומתמשך אם הם יעמדו (השוו לפס' 16).

□ **"שכן בלעדי אינכם יכולים לעשות דבר"** זוהי שלילה כפולה חזקה. זוהי הצהרה שלילית על האמת החיובית של פס' 5 ופיל' ד 13.

טו 6 **"מי שאינו עומד בי משלך החוצה"** זהו משפט תנאי מדגם שלישי. עץ הגפן היה חסר תועלת למטרות ביתיות (עצי-הסקה) מכיוון שהוא נשרף מהר מידי ובאופן חם מידי (השוו ליחז' טו). נראה שזאת התייחסות ליהודה ואולי לישראל. אם לא, זה כל הנראה מתייחס לאמונה מזויפת (השוו למתי יג 41-42, 50; ויוח"א ב 19).

אין ספק שזהו דימוי אסכטולוגי! בעתיד יבוא "יום ליקוט" י-"יום שריפה". האופן שבו אנו חיים חושף את המקור לחיים שלנו (כלומר, אלוהים או השטן). בפירותיהם תכירו אותם (השוו למתי ז; גלט' ו 7).

▣ "אש" ראו נושא מיוחד להלן.

נושא מיוחד: אש SPECIAL TOPIC: FIRE

לאש יש גם קונוטציות חיוביות וגם שליליות בכתבי הקודש.

א. חיובי

1. חימום (השוו לישע' מד 15; יוח' יח 18)
2. אור (השוו לישע' נ 11; מתי כה 13-1)
3. בישול (השוו לשמות יב 8; ישע' מד 15-16; יוח' כא 9)
4. טיהור (השוו לבמד' לא 23-22; משלי יז 3; ישע' א 25; ו 8-6; ירמ' ו 29; מלא' ג 2-3)
5. קדושה (השוו לברא' טו 17; שמות ג 2; יט 18; יחז' א 27; עבר' יב 29)
6. הנהגת אלוהים (השוו לשמות יג 21; במד' יד 14; מל"א יח 24)
7. החיזוק של אלוהים (השוו למה"ש ב 3)
8. הגנה (השוו לזכר' ב 5)

ב. שלילי

1. שריפה (השוו ליהושע ו 24; ח 8; יא 11; מתי כב 7)
2. הרס (השוו לברא' יט 24; ויק' י 2-1)
3. כעס (השוו לבמד' כא 28; ישע' י 16; זכר' יב 6)
4. עונש (השוו לברא' לח 24; ויק' כ 14; כא 9; יהושע ז 15)
5. סימנים אסכטולוגיים מזויפים (השוו להתג' יג 13)

ג. זעמו של אלוהים כלפי החטא מבטא במטאפורות של אש

1. זעמו שורף (השוו להושע ח 5; צפנ' ג 8)
2. הוא שופך אש (השוו לנחום א 6)
3. אש נצחית (השוו לירמ' טו 14; יז 4)
4. משפט אסכטולוגי (השוו למתי ג 10; יג 40; יוח' טו 6; תסל"ב א 7; פטר"ב ג 7-10; התג' ח 7; טז 8)

ד. לעתים קרובות האש מופיעה בהתגלות

1. בראשית טו 7

2. שמות ג 2

3. שמות יט 18

4. תהלים יח 7-15; כט 7

5. יחזקאל א 27, 4; י 2

6. עברים א 7; יב 29

ה. כמו מטאפורות רבות בכתבי הקודש (לדוגמא, שאור, אריה) האש יכולה להיות ברכה או קללה, תלוי בהקשר.

טו 7 "אם עומדים אתם בי ודברי עומדים בכם" זהו משפט תנאי מדגם שלישי המציין פעולה פוטנציאלית. התפילה לא נענית באופן אוטומטי! ישוע מחליף את המטאפורה של עצמו עומד בתלמידים למטאפורה של דבריו העומדים. ישוע מגלה את האב, וכך גם הוראתו. היא מקור התגלות שלא ניתן להחליף. הבשורה היא גם אדם וגם מסר.

▣ "בקשו מה שתרוצו, ויהיה לכם" זהו ציווי מדיום אאוריסטי (השוו לפס' 16). ביטוי זה הוצא מהקשרו בצורה נוראית. היו זהירים לחפש את הלימוד של כל הכתובים ולא לשים דגש על טקסטים מבודדים (השוו להערה בפרק יד 13). ראו נושא מיוחד: תפילה, בלתי מוגבלת אך מוגבלת ביוח"א ג 22.

טו 8 "יפאר אבי" החיים דמוי-המשיח של המאמינים מביאים כבוד לאלוהים ומוכיחים שהם תלמידים אמתיים. ביוחנן יג 31-32; יד 13; יז 4; ובמתי ט 8; טו 31 האב נתפאר בפועלו של הבן וכעת בפועלם של המאמינים (השוו למתי ה 16). ראו הערה בפרק א 14.

▣

NASB

NKJV

NRSV, TEV

NJB

"אז תוכיחו שאתם תלמידי"

"כדי שתהיו תלמידי"

"הפכו להיות תלמידי"

"היו תלמידי"

"אז היו תלמידי"
REB
"בהראותכם שאתם תלמידי"
NIV, Goodspeed
"הראו שאתם תלמידי"
NET Bible
"אז תהיו תלמידי"
JB

ההבדל נגרם בשל הבדלי נוסח בזמן הפועל.
 1. התנייה אאוריטית, MSS P⁶⁶, B, D, L
 2. חיווי בזמן עתיד, A, א, MSS

החיים (פרי) של המאמינים חושפים את מי שהם! הזמן של הפועל לא חשוב כמו המציאות של חיים שהשתנו, חיים אפקטיביים של אהבה, ציות ושירות. אלו הסימנים של מאמין אמתי! אנחנו לא נושעים על-ידי אהבה, ציות, שירות (השוו לאפס' ב 8, 9), אלא הם העדות לכך שאנחנו מאמינים (השוו לאפס' ב 10).

המונח "תלמידים" משמש בבשורת יוחנן כדי לציין את המאמינים והתלמידים האמתיים הללו שעושים את רצון אלוהים ומשקפים את האופי שלו. יוחנן לא משתמש במונח "קהילה" (*ekklēsia*) אף לא פעם אחת, ולפיכך, המונח "תלמידים" הופך לדרך שבה הוא מציין התחברות ואסיפה משיחית. תלמידות היא החיים היומיים של חיי העידן החדש בעידן הישן. מעל הכל היא מאופיינת באהבה, אור, ציות ושירות! על-ידי אלו אחרים מכירים אותם כתלמידי ישוע.

טו 9 "כִּשֶׁם שֶׁהָאֵב אוֹהֵב אוֹתִי כֵּן גַּם אֲנִי אוֹהֵב אֶתְכֶם" שרשרת מערכת היחסים האוהבת הזאת מאפיינת את משפחתו של אלוהים; האב אוהב את הבן, הבן אוהב את תלמידיו, תלמידיו אוהבים אחד את השני.

■ **"עַמְדוֹ בְּאֶהְבְּתִי"** זהו חיווי פעיל אאוריטטי. המאמינים מצווים לעמוד ב-

1. תפילה (פס' 7; יד 14)
2. ציות (פס' 10, 14, 17, 20; יד 15, 21, 23, 24)
3. שמחה (פס' 11)
4. אהבה (פס' 12; יד 21, 23, 24)

כל אלו הן הוכחות למערכת יחסים אישית עם אלוהים. ראו נושא מיוחד: עמידה ביוח"א ב 10.

טו 10 "אם תשמרו את מצוותי" זהו משפט תנאי מדגם שלישי המציין פעולה פוטנציאלית. הציות הוא עדות של תלמידות אמיתית (השוו לפרק ח 31; יד 15-21, 23-24; לוקס ו 46). ישוע משתמש בו כדוגמא לנאמנות שלו לאב.

■ **"אֶהְבְּתִי"** לא נעשה שימוש רב במונח יווני זה לאהבה (*agapē*) בספרות היוונית הקלאסית או קוינה עד שהקהילה החלה להשתמש בו במובן ספציפי. החלו להשתמש בו כדי לתאר אהבה לא אנוכית, שמוכנה להקריב, נאמנה ואקטיבית. האהבה היא פעולה, לא רגש (השוו לפרק ג 16). המונח *agapē* בברית החדשה מקביל למונח *חסד* בתנ"ך, אשר ציין אהבה ונאמנות המבוססים על ברית.

■ **"כִּשֶׁם שֶׁאֲנִי שֶׁמְרַתִּי אֶת מְצוֹת אָבִי"** זהו חיווי פעיל מושלם (PERPECT). כפי שישוע מתייחס אל האב, על המאמינים להתייחס אליו. ישנה אחדות בין האב לבן שאמורה להיות משוחזרת בקרב מאמינים (השוו לפרק יד 23).

טו 11 "שִׁמְחַתְכֶם תִּהְיֶה שְׂלֵמָה" למאמינים צריכה להיות השמחה של ישוע (השוו לפרק יז 13). שמחה היא הוכחה נוספת של תלמידות אמיתית (השוו לפרק טו 11 [פעמיים]; טז 20, 21, 22, 24; יז 13). בעולם הזה ישנם כאבים ומשברים; במשיח ישנם שמחה, שמחה שלמה, השמחה שלו.

ב-NIDOTTE, כרך 1, עמ' 741, ישנה הערה טובה בנוגע לאיך נעשה שימוש משותף ב-"שמחה" ו-"שלם" בכתביו של יוחנן.

"בספר יוחנן ואיגרותיו של יוחנן ישנו קישור תכוף בין ← שמחה (*chara*) כנושא והפועל *plēroō* בסביל,

להימלא. שמחה זו היא שמחתו של ישוע (יוח' טו 11; יז 13) אשר הוא מביא דרך ביאתו (ג 29), דברו (טו 11; יז 13) וחזרתו (טז 22) לתלמידיו (טו 11; יז 13). היא מחליפה את הצער שממלא את לבם (טז 16, 20). בכך שמחת המשיח הופכת לשמחה שלהם (טו 11; טז 24; השוו ליוח"א א 4). שמחה זו מאפיינת את חיי התלמידים בהליכתם עם ישוע; היא נעשית שלמה (יוח' ג 29; טו 11; טז 24; יז 13; יוח"א א 4; יוח"ב 12). צורת הסביל מדגישה את העובדה שאלוהים הוא זה שמשלים את השמחה הזאת."

יוחנן טו 12-17 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

12 זאת מצותי: אֶהְבּוּ זֶה אֶת זֶה כְּמוֹ שֶׁאֲנִי אֶהְבְּתִי אֶתְכֶם. **13** אִין אֶהְבֶּה גְדוֹלָה מֵאֶהְבְּתוֹ שֶׁל הַנּוֹתָן אֶת נַפְשׁוֹ בְּעַד דִּידִיו. **14** יְדִידִי אַתֶּם — אִם תַּעֲשׂוּ אֶת אֲשֶׁר אֲנִי מְצוֹה אֶתְכֶם. **15** לֹא אוֹסִיף לְקַרְא לְכֶם עֲבָדִים, כִּי הָעֶבֶד אֵינוֹ יוֹדֵעַ אֶת אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אֲדוֹנָיו. קְרָאתִי לְכֶם 'יְדִידִים', מִפְּנֵי שֶׁהוֹדַעְתִּי לְכֶם אֶת כָּל אֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי מֵאֵת אָבִי. **16** לֹא אַתֶּם בְּחֶרְתֶּם בִּי, כִּי אִם אֲנִי בְּחֶרְתִּי בְּכֶם וְהִפְקַדְתִּי אֶתְכֶם לִלְכֵת וְלַעֲשׂוֹת פְּרִי, שִׁפְרִיכֶם יִתְקַיֵּם וְכָל אֲשֶׁר תִּבְקָשׁוּ מֵהָאֵב בְּשִׁמִּי הוּא יִתֵּן לְכֶם. **17** אֶת זֹאת אֲנִי מְצוֹה עֲלֵיכֶם: אֶהְבּוּ זֶה אֶת זֶה."

טו 12 "זאת מצותי" ישוע חוזר על הנושא הזה לעתים קרובות (השוו לפרק יג 34; טו 17; יוח"א ג 11, 23; ד 7-8, 12-11, 19-21; יוח"ב 5).

□ "אֶהְבֶּנּוּ זֶה אֶת זֶה" זהו ציווי פעיל בזמן הווה, מצווה מתמשכת. אהבה היא פרי הרוח (השוו לגלט' ה 22). אהבה היא לא רגש, אלא פעולה. היא מוגדרת במונחים מעשיים (השוו לגלט' ה 22-23; קור"א יג).

□ "כִּמוֹ שְׂאֵנִי אֶהְבֵּתִי אֶתְכֶם" זהו חיווי פעיל אאוריסיטי. יתכן שזו היתה הפניה ציורית אל הצלב (השוו לפס' 13). שוב, זאת היתה אהבה מיוחדת מהסוג של ישוע שנתן את עצמו שעל המאמינים לשקף (השוו לקור"ב ה 14-15; גלט' ב 20; יוח"א ג 16).

טו 13 "הנותן את נפשו בעד ידידיו" זה מתייחס לכפרה החילופית של ישוע למען אחרים (השוו לפרק י 11, 15, 17, 18; מרק' י 45; רומ' ה 7-8; קור"ב ה 21; ישע' נג). זוהי אהבה בפעולה! זה מה שהתלמידים נקראים לעשות (השוו ליוח"א ג 16).

טו 14 "ידידי אתם" זהו שם העצם היווני *philos*, שלרוב מקושר עם אהבה חברותית (*phileō*). ביוונית קוינה "*agapō*" ו-"*phileō*" הם לעתים קרובות פעלים נרדפים לאהבה אלוהית (השוו את פרק יא 3 [*phileō*] ופס' 5 [*agapō*]); *phileō* גם משמש לתאר את אהבת אלוהים בפרק ה 20.

□ "אם תעשו את אשר אני מצוה אתכם" זהו משפט תנאי מדגם שלישי המציין פעולה פוטנציאלית. הוא נותן את התנאי לחברות, שהוא ציות (השוו לפרק יד 15, 23-24; טו 10; לוקס ו 46). כמו שישוע עומד באב ונשאר באהבתו, כך גם חייבים תלמידיו!

טו 15 ישוע מיידע את תלמידיו בנוגע ל- (1) אמיתות על אלוהים ו- (2) אירועים עתידיים. הוא מפגין את כוחו כדי שהתלמידים יגדלו באמונה ואמון. ישוע שיתף עם תלמידיו את מה שהוא שמע מהאב (השוו לפרק ג 32; ח 26, 40; יב 49; טו 15); עליהם להעביר את זה לאחרים (השוו מתי כח 20).

טו 16 "לא אתם בחרתם בי, כי אם אני בחרתי בכם" ישנם כמה פריטי מפתח דקדוקיים.

1. שני הפעלים הם חיווי מדיום אאוריסיטי - ישוע, עצמו, בחר בהם פעם אחת ולתמיד (השוו לפרק ו 70; יג 18; טו 16, 19)

2. מילת הניגוד החזקה "*alla*" (כי אם)

3. הצהרת ה"*ego*" או "אני" המודגשת

כאן נמצא האיזון בין תגובה אנושית לבחירה. שניהם לימוד מהכתובים. אלוהים תמיד יוזם (השוו לפרק ו 44, 65; טו 16, 19), אבל בני האדם חייבים להגיב (השוו לפרק א 12; ג 16; טו 4, 7, 9). הדרכים שבהן אלוהים נוהג עם האנושות הן תמיד במערכת יחסים המבוססת על ברית ("אם... אז"). ראו נושא מיוחד בפרק ג 16.

הפועל "בחר" בהקשר זה מתייחס לשנים-עשר. למונח "נבחר" יש קונוטציה של "נבחר לשירות" בתנ"ך, ורק בברית החדשה הרעיון של "נבחר לישועה" נוסף לטווח הסמנטי. מאמיני הברית החדשה נבחרו להיות דומים למשיח בשירות, חוסר אנוכיות והקרבה עבור מלכות האלוהים, גוף המשיח, טובת הכלל. זוהי הפגנה ברורה שהאנוכיות של הנפילה נשברה.

זהו אחד מהמאפיינים של ספר יוחנן, שלדברים שישוע אמר בנוגע לשנים-עשר יש משמעות ויישום לכל המאמינים. הם מייצגים את הפרי הראשון של תלמידות, אך מערכת היחסים שלהם

1. מיוחדת מבחינת עדות של עדי ראייה (כלומר, השראה)

2. מתאימה לכל המאמינים בכך שהרצון של ישוע עבורם הוא הרצון שלו עבור כל מי שמאמין והולך אחריו

□ "הפקדתי אתכם ללכת ולעשות פרי, שפריכם יתקים" אלו הן שלוש התניות פעילות בזמן הווה: (1) ללכת; (2) לעשות פרי; ו- (3) הפרי יתקים (יעמוד). המאמינים בשליחות (השוו למתי כח 19-20; לוקס כד 46-47; מה"ש א 8). ניתן לראות את ההיבט התיאולוגי של המונח "הפקדתי" במה"ש כ 28; קור"א יב 28; טימ"ב א 11. נעשה בו גם שימוש בהקשר למות המשיח עבור המאמינים (השוו לפרק י 11, 15, 17-18; טו 13).

□ "בשמי" על המאמינים לשחזר את אופיו של ישוע. ביטוי זה נרדף עם "רצון אלוהים" ביוח"א ה 14. אהבה ותפילות שנענו קשורים כאן כמו בפרק יד 13-15. ראו נושא מיוחד: שם האדון בפרק יד 13-14.

טו 17 "את זאת אני מצוה עליכם: אהבו זה את זה" ראו הערה בפסוק 12. תפילות שנענות קשורות לאהבה ושליחות!

יוחנן טו 18-25 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

¹⁸"אם העולם שונא אתכם, דעו כי אותי שונא ראשונה. ¹⁹אלו הייתם מן העולם, העולם היה אוהב את שְׁלוֹ. אִינְכֶם מן העולם, כי אני בחרתי אתכם מן העולם. משום כך העולם שונא אתכם. ²⁰זכרו את הדבר אשר אמרתי לכם:

עֲבַד אִינוּ גְדוֹל מְאֹדוֹנָיו. ' אִם אוֹתִי רְדָפוּ, גַּם אֶתְכֶם יִרְדְּפוּ; אִם אֶת דְּבָרֵי שְׁמֵרוֹ, גַּם אֶת דְּבָרְכֶם יִשְׁמְרוּ. ²¹ וְאֵת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה יַעֲשׂוּ לָכֶם בְּעִבּוֹר שְׁמִי, כִּי אֵין הֵם יוֹדְעִים אֶת שׁוֹלְחִי. ²² לֹלֵא בְּאֵתִי וְדִבְרֵתִי אֲלֵיהֶם לֹא הָיָה בְּהֶם חֹטָא, אֲבָל כַּעַת אֵין לָהֶם תְּרוּץ עַל חֹטָאם. ²³ הַשׁוֹנֵא אוֹתִי שׁוֹנֵא גַּם אֶת אָבִי. ²⁴ לֹלֵא עֲשִׂיתִי בְּתוֹכְכֶם אֶת הַמַּעֲשִׂים אֲשֶׁר אִישׁ זֹלֶתִי לֹא עָשָׂה, לֹא הָיָה בְּהֶם חֹטָא; אֲלֵא שְׁעַתָּה הֵם רָאוּ וְגַם שָׁנְאוּ, גַּם אוֹתִי וְגַם אֶת אָבִי; ²⁵ לְקִיָּם אֶת הַכְּתוּב בְּתוֹרַתְכֶם 'שְׁנֵאת חֲנָם שְׁנֵאוֹנִי'.

טו 18 "אם" זהו משפט תנאי מדגם ראשון אשר נתפס כנכון מנקודת המבט של המחבר או למטרתו הספרותית. העולם, מערכת אנושית נפולה, שונא את תלמידיו של ישוע.

□ **"העולם"** יוחנן משתמש במונח זה במספר דרכים: (1) כוכב הלכת, כמטאפורה לכל האנושות (השוו לפרק ג 16) ו- (2) כחברה אנושית מאורגנת ופועלת ללא אלוהים (השוו לפרק י 8; יוח"א ב 15-17). ראו נושא מיוחד בפרק יד 17.

□ **"שונא אתכם"** זהו חיווי פעיל בזמן הווה; העולם ממשיך לשנוא (השוו לפס' 20).

□ **"דעו"** זהו חיווי פעיל בזמן הווה. כאשר מאמינים יודעים את האמיתות של הברית החדשה זה עוזר להם לעמוד מול הרדיפות של העולם הנפול.

□ **"כי אותי שונא ראשונה"** זהו חיווי פעיל מושלם (PERFECT). כינוי הגוף "אותי" מודגש (השוו לפרק ז 7). זה חושף את ההתנגדות של העולם לאלוהים, למשיחו ולעמו (השוו לפרק יז 14; יוח"א ג 13). המאמינים מאוחדים באהבת המשיח ומאוחדים ברדיפות המשיח (השוו לרומ' ח 17; קור"ב א 5, 7; פיל"ג 10; פטר"א ד 13). הזדהות עם המשיח מביאה שלום, שמחה, ורדיפות, אפילו מוות!

טו 19 "אלו" זהו משפט תנאי מדגם שני הנקרא "מנוגד לעובדות". הוא צריך להיות מתורגם "אלו הייתם מן העולם, משהו שאת לא, העולם היה אוהב אתכם, אבל הוא לא".

טו 20 "זכרו" זהו חיווי פעיל בזמן הווה, כמו פס' 18, או חיווי פעיל בזמן הווה, אולי אפילו שאלה (LB).

□ **"עבד אינו גדול מאדונו"** כשמשווים את הפסוק הזה עם פרק יג 16, זה נהיה מובן מאליו שישוע השתמש במשל בדרכים שונות.

□ **"אם אותי רדפו... אם את דברי שמרו"** אלו הם שני משפטי תנאי מדגם ראשון אשר נתפסים כנכונים מנקודת המבט של המחבר. משמעותו של המונח "רדפו" היא לרדוף כמו חיית בר. רדיפות הן הנורמה עבור תלמידי המשיח בעולם נפול (מתי ה 10-12; יוח' טז 1-3; יז 14; מה"ש יד 22; רומ' ה 3-4; ח 17; קור"ב ד 16-18; ו 3-10; יא 23-30; פיל"ג א 29; תסל"א ג 3; טימ"ב ג 12; יעקב א 2-4; פטר"א ד 12-16). אף על פי כן, שימו לב שלמרות שחלק ידחו את דברי השליחים ואפילו ירדפו אותם, יהיו אחרים שישמעו ויגיבו! הם עצמם ההוכחה למציאות זו!

טו 21 "אין הם יודעים את שולחי" מובן מאליו שזה מתייחס לאב. זה רומז שהיהודים, כמו הגויים, לא יודעים את אלוהים. נעשה שימוש ב"יודעים" במובן השמי (תנ"כי) של מערכת יחסים אישית (השוו לברא' ד 1; ירמ' א 5). העולם האבוד רדף מאמינים מכיוון ש- (1) הם שייכים לישוע, שגם אותו הם רדפו, ו- (2) הם לא יודעים את אלוהים!

טו 22 "לולא באתי" זהו משפט תנאי נוסף מדגם שני ששמעו "מנוגד לעובדות". צריך לתרגם אותו "לולא באתי לעולם ודיברתי אליהם, משהו שעשיתי, אז לא היה בהם חטא, משהו שכן יש בהם". האחריות קשורה לדעת (ראו נושא מיוחד: החטא שלא יסלח בפרק ה 21). בהקשר זה לשריגים חסרי הפרי (כלומר, יהודה והיהודים) היתה הזדמנות נהדרת לדעת הרבה יותר מאלו אשר היתה להם רק התגלות מהטבע (לדוגמא, הגויים, השוו לתהל"ט 1-6; רומ' א 18-20 או ב 14-15).

טו 23 התנגדות ממושכת לישוע היא התנגדות ממושכת לאלוהים (השוו לפס' 24).

טו 24 "לולא" זהו משפט תנאי נוסף מדגם שני ששמעו "מנוגד לעובדות". צריך לתרגם אותו "לולא עשיתי בתוכם את המעשים אשר איש זולתי לא עשה (אך אשר עשיתי אותם), אז לא היה בהם חטא, אך יש בהם". אור מביא אחריות (השוו לפרק א 5; ח 12; יב 35, 46; יוח"א א 5; ב 8, 9, 11; מתי ו 23).

□ **"הם ראו וגם שנואו, גם אותי וגם את אבי"** שניהם משפטי חיווי פעילים מושלמים (PERFECT) אשר מראים גישה מיושבת. לדחות את ישוע משמע לדחות את האב (השוו ליוח"א א 9-13).

טו 25 זה מפתיע שנעשה שימוש ב"תורה" כדי לתאר ציטוט מתה"ל לה 19; סט 4. בדרך-כלל נעשה שימוש במונח זה בהקשר לכתבי משה, בראשית עד דברים. המסתורין שהיהודים דחו את ישוע לנוכח התגלות כה ברורה יוחס לחוסר אמונה מרצון (השוו לישע' ו 9-13; ירמ' ה 21; רומ' ג 9-18).

יוחנן טו 26-27 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
26 **בְּבֹא הַמִּנְחָם אֲשֶׁר אֶשְׁלַח לְכֶם מֵאֵת הָאֵב — רוּחַ הָאֱמֶת הַיּוֹצֵאת מֵאֵת הָאֵב — הוּא יַעֲיֵד עָלַי. ²⁷ וְגַם אֲתֶם תַּעֲיִדוּ, מִפְּנֵי שְׁמִתְחַלָּה אֲתֶם אֵתִי.**

טו 26 "בְּבֹא הַמִּנְחָם אֲשֶׁר אֶשְׁלַח לְכֶם" גם האב וגם הבן שלחו את הרוח (השוו לפרק יד 16, 26; טו 26; טז 7). מעשה הישועה מערב את כל שלוש הישיות של השילוש.

▣ "רוח הָאֱמֶת" השימוש כאן הוא במובן של רוח הקודש כאחד שמגלה את האב (השוו לפרק יד 17, 26; טו 26; טז 13). ראו נושא מיוחד על האמת בפרק ו 55 ופרק יז 3.

▣ "הוא יַעֲיֵד עָלַי" תפקיד הרוח הוא להעיד על ישוע ותורתו (השוו לפרק יד 26; טז 13-15; יוח"א ה 7).

טו 27 **וְגַם אֲתֶם תַּעֲיִדוּ** ישנו דגש על "גם אתם". זהו חיווי פעיל בזמן הווה. זה בוודאי מתייחס להשראה של כותבי הברית החדשה (כלומר, השליחים וחבריהם) אשר היו עם ישוע בזמן חייו הארציים (השוו ללוקס כד 48). ראו נושא מיוחד: עדי ישוע בפרק א 8 והאישיות של הרוח בפרק יד 26.

שאלות לדיון

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתם אחראים לפרש בעצמכם את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתם, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתם לא צריכים להשאיר את זה לפרשן.

שאלות לדיון אלו ניתנו כדי לעזור לכם לחשוב היטב על הנושאים הגדולים בחלק זה של הספר. הן נועדו להיות מעוררות חשיבה ולא סופיות.

1. מה כלול ב-"עמידה"?
2. מה אם מאמין מפסיק לעמוד? מה אם למאמין אין פרי?
3. מנו את ההוכחות לתלמידות אמתית.
4. אם הסבל הוא הנורמה עבור מאמינים, מה זה אומר לנו היום?
5. הסבירו את פס' 16 במילים שלכם

יוחנן טז

חלוקה של קטעים לפי תרגומים מודרניים

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
שנאת העולם	הדחייה שמגיעה			התלמידים והעולם
(טו 18 - טז א4)	(טו 26 - טז 4)	יחסו של המשיחי לעולם	(טו 18 - טז א4)	(טו 18 - טז א4)
פועלו של הרוח		טז א4-1	פועלו של רוח הקודש	ביאתו של הפרקליט
טז ג4-11	פועלו של רוח הקודש	טז ג4-11	טז ג4-11	טז ג4-15
	טז 5-15			
טז 12-15		טז 12-15	טז 12-15	
העצב יהפוך לשמחה	העצב יהפוך לשמחה		עצב ושמחה	ישוע יחזור בקרוב מאוד
טז 16-24	טז 16-24	טז 16-24	טז 16	טז 16
			טז 17-18	טז 17-28
			טז 19-22	
			טז 23-24	
אני ניצחתי	ישוע ניצח את העולם		ניצחון על העולם	
טז 25-33	טז 25-33	טז 25-28	טז 25-28	
		טז 29-33	טז 29-30	טז 29-33
			טז 31-33	

מחזור קריאה שלישי

מעקב אחר כוונתו המקורית של המחבר ברמת הפסקה

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתם אחראים לפרש בעצמכם את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתם, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתם לא צריכים להשאיר את זה לפרשן.

קראו את הפרק ברציפות. זהו את הנושאים. השוו את חלוקת הנושאים שלכם עם חמשת התרגומים המודרניים. אין השראה בחלוקה לפסקאות, אבל זהו המפתח לעקוב אחר כוונתו המקורית של המחבר, שזה הלב של הפרשנות. לכל פסקה של נושא אחד ויחיד.

1. פסקה ראשונה

2. פסקה שנייה

3. פסקה שלישית

4. וכו'

תובנות בהקשר ליוחן טז 1-33

- א. ההקשר הספרותי נע מפרק טו 18 עד פרק טז 4. החלוקה לפרקים היא לא תחת השראה ונוספה בשלב הרבה יותר מאוחר, כמו החלוקה לקטעים, כתיבה באות רישית, ניקוד וחלוקה לפסוקים.
- ב. התפקיד של רוח הקודש לאלו אשר אבודים מבחינה רוחנית מוגדר בפרק טז 8-11, ותפקידו לנושעים בפרק טז 12-15. ל-Samuel J. Mikolaski יש סיכום מעניין של תפקיד הרוח בברית החדשה במאמרו "The Theology of the New Testament" בספר *The Exposition Bible Commentary*, כרך 1: "דוקטרינת הברית החדשה של ההתקדשות, למרות שהיא מאוד קרובה להצדקה, היא גם שונה ממנה. כמו בתנ"ך, ההתקדשות מצביעה קודם כל לנפרדות --העליונות הקדושה של אלוהים-- ושנית, לאיכות מוסרית ומערכת יחסים אשר משקפת את אלוהים. ההתקדשות היא פעולה של רוח הקודש, אשר מאחד אדם עם המשיח ומחדש את חייו מבחינה רוחנית. שפת הברית החדשה מצריכה את הטבילה ברוח (קור"א יב 13); חותם הרוח (אפס' א 13, 14; ד 30), שכינת הרוח (יוח' יד 17; רומ' ה 5; ח 9-11; קור"א ג 16; ו 19; טימ"ב א 14), הדרכת הרוח (יוח' יד 26; טז 12-15), מלאות הרוח (אפס' ה 18), ופרי הרוח (גלט' ה 22, 23). ההתקדשות קשורה להצדקה, שהיא העמידה בפני אלוהים (עבר' י 10), וניתן לראות אותה כהתפתחות לאידאל חדש" (עמ' 474).
- ג. פסוק 17, כמו פרקים יג 36; יד 5, 8 ו-22, הוא שאלה נוספת הנשאלת על-ידי השליחים.
- ד. רבים מאמינים שה-"קומו, נלך מכאן" של פרק יד 31 בשילוב עם פרק יח 1 מראה שישוע אמר את פרקים טו-יז בדרכם לגת שמנים דרך המקדש ורחובות ירושלים, ולא בעליה.

לימוד מילים וביטויים

יוחן טז 1-4 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
1 אֶת אֵלֶּה דְבַרְתִּי אֵלֵיכֶם כְּדֵי שֶׁלֹּא תִכְשְׁלוּ. **2** הֲנֵה יִנְדוּ אֶתְכֶם וְאִם תִּבְּאוּ שְׁעָה שְׁכַל הַהוֹרֵג אֶתְכֶם יִחְשַׁב זֹאת לְעִבּוֹדַת אֱלֹהִים. **3** אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה יַעֲשׂוּ לָכֶם כִּי אֵין הֵם יוֹדְעִים אֶת אָבִי, אִם לֹא אוֹתִי. **4** וְאֵנִי הַגִּדְתִּי לָכֶם אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה כְּדֵי שֶׁבְּבוֹא הַשְּׁעָה תִזְכְּרוּ, שְׂאֵנִי אִמְרַתִּי לָכֶם. לֹא אִמְרַתִּי לָכֶם אוֹתֶם בְּתַחֲלָה מִשׁוּם שְׁהֵיִיתִי עִמָּכֶם."

טז 1

NASB	"כדי שתשמרו מלהיכשל"
NKJV	"כדי שלא יכשילו אתכם"
NRSV	"לשמור אתכם מכישלון"
TEV	"כדי שלא תוותרו על אמונתכם"
NJB	"כדי שלא תפלו"

המונח היווני (צורת התנייה סבילה אאוריסטית של *skandakizō*, BAGD 752) שימש במקור עבור מלכודת שהיתה פיתיון לתפיסת חיות. לעתים קרובות מתרגמים אותו "להיכשל" (השוו למתי יג 21; כד 10; מרק' ד 17; יד 27, 29). השימוש המטאפורי שלו בהקשר זה מתייחס למאמינים, שלא יתפסו לא מוכנים על-ידי מעשי השנאה של רעיהם היהודים, אפילו ראשי היהודים.

טז 2 "יִנְדוּ אֶתְכֶם" זה מתייחס לנידוי מהיהדות (השוו לפרק ט 22, 34; יב 42). יש כל-כך הרבה דברים לא ידועים בנוגע לתהליך הנידוי היהודי. היה גם נידוי זמני וגם קבוע מהאספות בבתי הכנסת. יותר מאוחר, אחרי נפילת ירושלים בשנת 70 לספ', ביבנה שבישראל, הרבנים פיתחו "שבועה קללה" הקשורה למשיח אשר דרכה הם קיוו לנדוד את המשיחים מהאספות בבתי הכנסת. זה מה שכפה קרע בין תלמידי המשיח לבתי הכנסת המקומיים של היהדות.

■ "כָּל הַהוֹרֵג אֶתְכֶם יִחְשַׁב זֹאת לְעִבּוֹדַת אֱלֹהִים" זה בדיוק מה שראשי היהודים (השוו לישע' טו 5; מתי ה 10-12; י 32) חשבו. שאל התרסי (פולוס) הוא דוגמא טובה לקנאה דתית מוטעית זו (השוו למה"ש כו 9-11; גלט' א 13-14).

טז 3 "אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה יַעֲשׂוּ" כנות ומחויבות לישות עליונה לא מספיקים. רוע, שגיאות ופנאטיות מתרחשים לעתים קרובות בשמו של אלוהים.

■ "כִּי אֵין הֵם יוֹדְעִים אֶת אָבִי, אִם לֹא אוֹתִי" המונח "לדעת" מתייחס לקונטציה התנכ"ית של מערכת יחסים אישית ואינטימית (השוו לברא' ד 1; ירמ' א 5). זוהי הצהרה חזקה שלדחות את ישוע אומר בסופו של דבר לדחות את אלוהים (השוו לפרק ח 19; טו 21; יוח"א ה 9-12).

יוחן מציין לעתים קרובות את העיוורון הרוחני והבורות של העולם (השוו לפרק א 10; ח 19, 55; טו 21; טז 3; יז 25). למרות זאת, המטרה של ביאת הבן היתה להושיע את העולם (השוו לפרק ג 16) ולגלות את האב כדי שהעולם יוכל לדעת אותו (השוו לפרק יז 23) דרך המשיח.

טז 4 הנבואות של ישוע ניתנו כאמצעי שנועד לעודד את האמונה/אמון/נאמנות של התלמידים לנוכח רדיפות ודחייה (השוו לפרק יג 19; יד 29).

"בתחילה" מתייחס לתחילת שירותו הציבורי של ישוע והקריאה המיוחדת של השנים-עשר.

יוחנן טז 5-11 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

⁵ "עָכְשׁוּ הוֹלֵךְ אֲנִי אֶל שׁוֹלְחֵי וְאִישׁ מִכֶּם אֵינוֹ שׁוֹאֵל אוֹתִי יֵלֵאן אֶתְהּ הוֹלֵךְ?"; ⁶ וּמִפְּנֵי שְׂדֵבְרָתִי אֵלֵיכֶם אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה נִתְמַלֵּא לְבַבְכֶּם עֶצֶב. ⁷ אָבֵל אֲנִי, אֶת הָאֲמֶת אֲנִי אוֹמֵר לְכֶם: מוֹטֵב לְכֶם שְׂאֵלְךָ. אִם לֹא אֵלֶּךָ, הַמִּנְחָם לֹא יָבוֹא אֵלֵיכֶם; וְאִם אֵלֶּךָ, אֲשַׁלַּח אוֹתוֹ אֵלֵיכֶם. ⁸ כְּאֲשֶׁר יָבוֹא יוֹכִיחַ אֶת הָעוֹלָם עַל חֲטָא וְעַל צְדָקָה וְעַל מִשְׁפָּט; ⁹ עַל חֲטָא, מִפְּנֵי שְׂאֵינִים מְאֵמִינִים בִּי; ¹⁰ עַל צְדָקָה, כִּי אֵלֶּךָ אֶל אָבִי וְלֹא תוֹסִיפוּ לְרַאוֹת אוֹתִי; ¹¹ עַל מִשְׁפָּט, כִּי נִשְׁפָּט שֵׁר הָעוֹלָם הַזֶּה.

טז 5 "אִישׁ מִכֶּם אֵינוֹ שׁוֹאֵל אוֹתִי יֵלֵאן אֶתְהּ הוֹלֵךְ" נראה שכיפא שאל את אותה השאלה בפרק יג 36, אך המחשבות שלו הוסחו מיד בשל הצער מעזיבתו של ישוע ואז מהשאלה של מה יקרה להם (השוו לפס' 6). יוחנן יד 3-1 מתייחס לעלייתו של ישוע השמימה (השוו למה"ש א 9-11).

זוהי נקודה טובה להזכיר לעצמנו שהבשורות הן לא תעתיקים מילוליים, מילה במילה, של השיחות של ישוע. הן סיכומים שנעשו שנים אחר-כך למטרות תיאולוגיות. לכותב הבשורה, שהיה תחת השראה, היתה אפשרות לבחור, לארגן ולאמץ את דברי ישוע (ראו את ספרם של Gordon Fee and Douglas Stuart, *How To Read the Bible*, *For All Its Worth*). אני לא מאמין שהיתה להם הזכות לשים מילים בפיו של ישוע. מבנה תיאולוגי זה של דבריו, תורתו ומעשיו של ישוע במטרה לבשר לקהל יעד מסוים יכול להסביר הרבה מההבדלים בתיאורי הבשורות!

טז 6 "נִתְמַלֵּא לְבַבְכֶּם עֶצֶב" זהו חייוי פעיל בזמן מושלם (PERFECT). החוויה בעליה היתה אחת של עצב (השוו לפרק יד 1; טז 6, 22). המונח "לב" משמש במובן העברי של כל האדם - שכל, רגש ורצון. ראו נושא מיוחד: הלב בפרק יב 40.

טז 7 "מוֹטֵב לְכֶם שְׂאֵלְךָ" גופו הפיזי של ישוע יכל להיות רק במקום אחד ובזמן אחד, משהו שהגביל את יכולתו גם ללמד וגם לשרת את כל תלמידיו. כמו כן, בזמן חייו הארציים הוא התמקד בעיקר בישראל (השוו למתי י 6; טו 24). ביאת רוח הקודש תפתח עידן חדש שיוביל לשירות נרחב (השוו לאפס' ב 11 - ג 13). משמעו של המונח "מוטב" היה "תועלת" ונעשה בו שימוש גם בפרק יא 50 ובפרק יח 14 בהקשר למותו של ישוע. המונח "אלך" יכול לכלול בתוכו את כל אירועי השבוע האחרון של ישוע.

■ "אִם לֹא אֵלֶּךָ, הַמִּנְחָם לֹא יָבוֹא אֵלֵיכֶם" ישנם שני משפטי תנאי מדגם שלישי בפסוק זה, אשר מציינים פעולה פוטנציאלית. ישוע היה צריך לעזוב כדי שהמלאות של הרוח תבוא! ניתן לתרגם את המונח *paraclētos* כ-"סניגור", "מנחם", או "עוזר" (השוו לפרק יד 16, 26; טו 26, ראו הערה מלאה בפרק יד 16). מילה זו מופיעה רק בכתביו של יוחנן. נעשה בה שימוש בספרות היוונית עבור עורך דין מגן שנקרא כדי להעניק תמיכה. בפסוקים 8-11 הרוח פועלת כתובע לעולם, אך בפסוקים 12-15 ניתן לראות את הסניגוריה של הרוח עבור המאמינים. נעשה שימוש באותו המונח *paraclētos*, עבור הבן ביוח"א ב 1. ניתן לתרגם את השורש היווני כ-"מנחם". נעשה בו שימוש במובן זה עבור האב בקור"ב א 3-11.

■ "אֲשַׁלַּח אוֹתוֹ אֵלֵיכֶם" הרוח באה גם מאת האב וגם מהבן (השוו לפרק יד 26).

טז 8 "כְּאֲשֶׁר יָבוֹא יוֹכִיחַ אֶת הָעוֹלָם" שימו לב שכל שלושת התחומים (חטא, צדקה, משפט) של עדות הרוח קשורים לצורך של האנושות ופועלו המכפר של ישוע המשיח. המונח "יוכיח" היה מונח משפטי עבור "חקירה נגדית". G. B. Caird בספרו *The Language of the Bible*, עמ' 159 יש הבנה מעניינת בנוגע לשלושת התחומים הללו. יוכיח את העולם ש-

1. הוא טעה בכך שהוא הביא את ישוע למשפט והוצאה להורג
2. הוא טעה הנוגע למשמעות החטא
3. הוא טעה הנוגע למשמעות הצדקה
4. הוא טעה הנוגע למשמעות המשפט

אם כך הדבר, אז הרוח מגלה בצורה מלאה את הבשורה דרך האישיות של ישוע. הדתיות שלהם אינה יכולה להושיע אותם. משפט מחכה לכל מי שדוחה את ישוע! "החטא" הוא חוסר אמונה! ישוע הוא הדרך היחידה לחיים עם אלוהים! המונח "עולם" מתייחס לחברת בני האדם הנפולים אשר מאורגנים ומתפקדים מבלי אלוהים. ראו נושא מיוחד בפרק יד 17.

טז 9 "עַל חֲטָא, מִפְּנֵי שְׂאֵינִים מְאֵמִינִים בִּי" הבשורה מתחילה עם ההבנה בנוגע לחטא של האנושות והצורך שלהם בצדקה של אלוהים (השוו לרומ' ג 9-18, 23; ו 23; אפס' ב 1-3). החטא הוא לא "ה-" אבן נגף העיקרית לישועה בצד זה של גלגלתא, אלא חוסר האמונה של האנושות בפועלו ואישיותו של ישוע המשיח (השוו ליוח' ג 6-21; ח 24, 26).

למונח "אמונה" יש גם אלמנטים שכליים וגם רגשיים, אך בעיקרה היא רצונית (ראו נושא מיוחד בפרק ב 23). המוקד הוא לא על הערך או הביצועים של המאמין, אלא על חזרה בתשובה ותגובה באמונה להבטחות אלוהים במשיח (השוו לרומ' ג 21-30).

טז 10 "על צדק" זה יכול להתייחס ל-

1. מעשה הכפרה העתידי של המשיח בגלגתא והתחייה כיחידה אחת (השוו לפס' 10)
2. אלו אשר חושבים שיש להם שלום עם אלוהים ללא המשיח, כאשר במציאות למשיח בלבד יש שלום אלוהים, אשר נראה בעליה לשמים.

טז 11 "על משפט, כי נשפט שר העולם הזה" יבוא יום בו גם מלאכים נפולים וגם האנושות החוטאת יעמדו בפני האל הצדיק (השוו לפיל' ב 9-11). השטן, למרות שעדיין יש לו כוח עצום בעולם הזה (השוו לפרק יב 31; יד 30; קור' ב ד 4; אפס' ב 2; יוח"א ה 19), הוא כבר איב מובס (חיווי פעיל בזמן מושלם). ילדיו (השוו לפרק ח 44; מתי יג 38; יוח"א ג 10-8) קוצרים את זעמו של אלוהים!

יוחנ טז 12-15 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

¹² עוֹד רְבוֹת יֵשׁ לִי לְהַגִּיד לָכֶם, אֲלֵא שְׂאֵתֶם אֵינְכֶם יְכוּלִים לְשֵׂאת זֹאת עִכְשָׁו. ¹³ אֲבָל הוּא, אֲשֶׁר הוּא רוּחַ הָאֱמֶת, כְּשִׁיבּוֹא יְדַרְיךְ אֶתְכֶם אֵל כָּל הָאֱמֶת, כִּי לֹא יְדַבֵּר מֵעַצְמוֹ, אֲלֵא אֶת אֲשֶׁר הוּא שׁוֹמֵעַ יְדַבֵּר וְאֵת הַבְּאוֹת יוֹדִיעַ לָכֶם. ¹⁴ הוּא יְכַבְּדֵנִי כִּי מְשָׁלִי יִקַּח וְיוֹדִיעַ לָכֶם. ¹⁵ כָּל אֲשֶׁר לֹאֲבִי שִׁיךְ לִי, עַל כֵּן אֲמַרְתִּי כִּי מְשָׁלִי יִקַּח וְיוֹדִיעַ לָכֶם.

טז 12 "אֵינְכֶם יְכוּלִים לְשֵׂאת זֹאת עִכְשָׁו" המונח "לשאת" שימש כדי לתאר חיה הנושאת עול פיזי. כמה מהדברים שהם לא יכלו להבין היו

1. סבלות המשיח
2. תחייתו של המשיח
3. השליחות העולמית של הקהילה

קוראים מודרניים חייבים לזכור שבדרכים רבות חייו של המשיח מציגים תקופת מעבר. השליחים לא הבינו דברים רבים עד אחרי ההתגלויות שאחרי התחייה וביאת המלאות של רוח הקודש בחג השבועות. למרות זאת, אנחנו חייבים גם לזכור שהבשורות נכתבו שנים יותר מאוחר למטרות ביטור לקהל יעד מסוים. לפיכך, הן משקפות תיאולוגיה יותר מאוחרת ובוגרת.

טז 13 "רוח האמת" נעשה שימוש במונח אמת (*alētheia*) בקונטציה התנכ"ית שלו של אמינות, ורק באופן משני במובן של אמיתות. ישוע אמר שהוא האמת בפרק יד 6. תואר זה של רוח הקודש מדגיש את תפקידו כאחד שמגלה את ישוע (השוו לפרק יד 17, 26; טו 26; טז 13-14; יוח"א ד 6; ה 7). ראו הערה בפרק ו 55.

▣ "יְדַרְיךְ אֶתְכֶם אֵל כָּל הָאֱמֶת" זה לא מתייחס לאמת אבסולוטית בכל התחומים, אלא רק בתחום של אמת רוחנית והלימוד של ישוע. זה מתייחס בעיקר להשראה של כתבי הברית החדשה. הרוח הדריך אותם בדרכים ייחודיות וסמכותיות (תחת השראה). במובן המשני זה מתייחס לפעולת הרוח בהארת עיניהם של קוראים מאוחרים יותר אלי האמיתות של הבשורה. ראו נושאים מיוחדים על האמת בפרק ו 55 והאישיות של הרוח בפרק יד 26.

נושא מיוחד: אֵילוּמִינַצְיָה SPECIAL TOPIC: ILLUMINATION

"אלוהים פעל בעבר כדי לגלות את עצמו בצורה ברורה לאנושות. בתיאולוגיה זה נקרא התגלות. הוא בחר אנשים מסוימים לתעד ולהסביר את ההתגלות העצמית הזאת. בתיאולוגיה זה נקרא השראה. הוא שלח את רוחו במטרה לעזור לקוראים להבין את דברו. בתיאולוגיה זה נקרא הארה. הבעיה שעולה כאשר אנחנו עומדים על כך שהרוח מעורב בהבנת דבר אלוהים היא -- מדוע יש כל-כך הרבה פירושים שלו?"

חלק מהבעיה נמצאת בהבנה המוקדמת או חוויית אישיות של הקורא. לעתים קרובות ישנה התייחסות לאג'נדה אישית בכך שמשתמשים בכתבי הקודש באופן שהוצא מההקשר או באופן אטומיסטי. לעתים קרובות כופים רשתות תיאולוגיות על הכתובים ובכך מאפשרים להם לדבר רק בתחומים ובדרכים מסוימות. לא ניתן להשוות הארה עם השראה למרות שרוח הקודש מעורב בשניהם. השראה (ראה נושא מיוחד השראה) חדלה עם הברית החדשה. רוב הטקסטים של הברית החדשה שקשורים לאֵילוּמִינַצְיָה מתייחסים לידע של הבשורה וחיים בצלם משיח (ראה, רומים ח 12-17; א קורנ ב 10-13; אפסים א 17-19; פיליפים א 9-11; קולוסים א 9-13; א יוחנ ב 20-27). זו, למעשה, אחת ההבטחות של "הברית החדשה" (ראה ירמיהו מא 31-34, במיוחד פסוק 34).

הגישה הכי טובה יכולה להיות לנסות לעמוד על הנושא המרכזי של קטע, ולא לפרש כל פרט בטקסט. זוהי המחשבה הטופיקלית שמעבירה את האמת המרכזית של המחבר המקורי. להכין תרשים של הספר או של היחידה

הספרותית יכול לעזור לעקוב אחר כוונת המחבר המקורי שהיה תחת השארה. שום פרשן הוא לא תחת השארה. אנחנו לא יכולים לשחזר את שיטת הפרשנות של מחברי כתבי הקודש. אנחנו כן יכולים וחיבים לנסות להבין מה הם אמרו לאנשים בזמנם ואז להעביר את האמת הזאת לימינו. יש חלקים מסוימים בכתבי הקודש שהם מעורפלים או חבוים (עד לזמן או תקופה מסוימת). תמיד יהיו חוסר הסכמות בנוגע לטקסטים ונושאים מסוימים אך אנחנו חייבים להצהיר בבירור את האמיתות המרכזיות ולתת חירות עבור פרשנויות אינדיבידואליות בגבול הכוונה המקורית של המחבר. פרשנים חייבים להתהלך באור שיש להם, ותמיד להיות פתוחים לקבל יותר אור מכתבי הקודש והרוח. אלוהים ישפט אותנו בהתבסס על רמת ההבנה שלנו ואיך אנחנו חיים בהתאם להבנה זו.

□ **"כי לא ידבר מעצמו, אלא את אשר הוא שומע ידבר ואת הבאות יודיע לכם"** הבאות מתייחס לאירועי הגאולה הקרבים: גלגתא, התחייה, העלייה לשמיים וחג השבועות. זה לא מתייחס לשירות נבואי של חיזוי העתיד (לדוגמא, אגבוס, מה"ש כא 10, ראו נושא מיוחד: נבואה בפרק ד 19).
הרוח יקבל אמת מהאב, כפי שישוע קיבל, ויעביר את זה למאמינים, כפי שישוע עשה. זה לא רק התוכן של המסר של הרוח שבא מהאב, אלא גם המתודולוגיה (כלומר, אישית, ראו נושא מיוחד בפרק יד 26). האב הוא עליון מבחינה תפקודית (השוו לקור"א טו 27-28).

טז 14-15 **"הוא יכבדני כי משלי יקח יודיע לכם"** פועלו הראשי של הרוח הוא לרומם ולהסביר על ישוע המשיח (השוו לפס' 15). הרוח אף פעם לא שם את הזרקור על עצמו, אלא תמיד על ישוע (השוו לפרק יד 26).

□ **"כל אשר לאבי שיך לי"** איזו הצהרה מפליאה (השוו לפרק ג 35; ה 20; יג 3; יז 10; מתי יא 27). זה מקביל למתי כח 18; אפס' א 20-22; קול' ב 10; פטר"א ג 22.
ישנו סדר תפעולי, לא חוסר שוויון, בתוך השילוש. כפי שישוע משקף את האב, הרוח משקפת את ישוע.

יוחנן טז 16-24 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
16 "עוד מעט ולא תוסיפו לראותני ועוד מעט ושוב תראוני." **17** כמה מתלמידיו אמרו זה אל זה: "מה הדבר שהוא אומר לנו, 'עוד מעט ולא תראוני ועוד מעט ושוב תראוני' וגם 'משום שאני הולך אל האב'?" **18** הם אמרו: "מהו היעוד מעט הזה שהוא אומר? איננו מבינים מה הוא מדבר!" **19** ישוע ידע שהם רוצים לשאל אותו, ולפיכך אמר להם: "על ענין זה שואלים אתם איש את רעהו, על שאמרתי 'עוד מעט ולא תוסיפו לראותני ועוד מעט ושוב תראוני'?" **20** אמן אמן אני אומר לכם, אתם תבכו ותקונו והעולם ישמח. אתם תעצבו, אבל עצבונכם יתפך לששון. **21** האשה היוולדת שרויה בעצב, כי הגיעה שעתה. אבל לאחר שילדה את הילד אין היא זוכרת עוד את הסבל, בשל השמחה כי נולד אדם לעולם. **22** ובכן גם אתם עצובים כעת, אך שוב אראה אתכם ויגיל לבבכם, ואיש לא יקח מכם את שמחתכם. **23** ביום ההוא לא תשאלוני דבר. אמן אמן אני אומר לכם, כל מה שתבקשו מאת האב בשמי יתן לכם. **24** עד כה לא בקשתם דבר בשמי; בקשו ותקבלו למען תמלא שמחתכם.

טז 16 **"עוד מעט"** ביטוי זה מופיע לעתים קרובות ביוחנן (השוו לפרק ז 33; יב 35; יג 33; יד 19). ישנן מספר תיאוריות בנוגע לכוונת הביטוי הזה.
1. ההתגלויות שאחרי התחייה
2. הביאה השנייה
3. ביאתו של ישוע דרך רוח הקודש
לאור ההקשר, האפשרות הראשונה היא האפשרות היחידה (השוו לפס' 22). הצהרה זו גרמה לבלבול בקרב התלמידים (השוו לפס' 17-18).

טז 17 **"כמה מתלמידיו אמרו זה אל זה"** זאת שאלה נוספת כמו בפרקים יג 36; יד 5, 8, 22. ישוע משתמש בשאלות אלו כדי לתת להם ביטחון ולגלות את עצמו. זהו אחד מהמאפיינים של יוחנן, שהוא משתמש בשיחות כדי לגלות את האמת. בספר יוחנן ישנן עשרים ושבע שיחות עם או בנוגע לישוע. מאפיין נוסף של ספר יוחנן הוא ששומעיו של ישוע לא הבינו את מה שהוא אמר (השוו לפס' 18). הוא מלמעלה; הם מלמטה.

□ **"וגם 'משום שאני הולך אל האב'"** ישוע הכריז את זה בפרק טז 5 כמו שהוא עשה עם הביטוי "עוד מעט" בפרק טז 16. במובן מסוים זוהי התייחסות משיחית מאוד ספציפית (השוו לפרק יג 1, 3; טז 28; יז 24).

□ **"לא תראוני... תראוני"** ישנן שתי מילים שונות עבור "לראות" בפס' 16 ו-17. נראה שאלו הן מילים נרדפות. אם כך הדבר, ישנו רק פרק זמן אחד שיש אליו התייחסות והוא ככל הנראה הזמן שבין מותו של ישוע על הצלב לבין בוקר התחייה.

אחרים מניחים ששני הפעלים והביטויים מתייחסים לראייה "פיזית" וראייה "רוחנית" ולפיכך מתייחסים ל- (1) הזמן בין גלגתא לבוקר יום ראשון או (2) הזמן בין העלייה לשמיים לביאה השנייה.

העובדה שהפועל הראשון (*theōreō*) הוא בזמן הווה גם בפס' 16 וגם ב17 והפועל השני (*horaō*) הוא בזמן עתיד גם בפס' 16 וגם ב17 תומכת בהנחה שתאוריית הנרדפות היא ככל הנראה הנכונה.

טז 18 "הם אָמְרוּ" זהו זמן לא מושלם (IMPERFECT) שיכול לציין (1) הם אמרו את זה שוב ושוב או (2) הם החלו לומר את זה.

▣ **"מהו ה'עוד מעט' הָזֶה שְׁהוּא אֹמֵר"** אלו שהיו איתו, ששמעו אותו וראו את הניסים שלו, לא תמיד הבינו (השוו לפרק ח 27, 43; י 6; יב 16; יח 4). זה מה ששירות הרוח יפחית.

טז 19 "ישוע ידע שֶׁהם רוֹצִים לְשַׁאל אוֹתוֹ" ישוע לעתים קרובות ידע את מחשבות האנשים (השוו לפרק ב 25; ו 61, 64; יג 11). קשה לדעת בוודאות אם זה היה (1) הטבע האלוהי שלו; (2) תובנה לגבי אנשים ומצבים; או (3) שניהם.

טז 20 "אִמֵּן אִמֵּן אֲנִי אֹמֵר לָכֵם" (ראו נושא מיוחד בפרק א 51). "אמן" היה המונח התנ"כי (*אמן, אמת, אמונה*) עבור "אמונה" (השוו לחבק' ב 4). האטימולוגיה העיקרית שלו היתה "להיות יציב" או "להיות בטוח". החלו להשתמש במונח זה בצורה ציורית עבור האמינות של אלוהים שהיא הרקע לרעיון התנ"כי של אמונה/נאמנות. ישוע הוא היחיד אי פעם שהתחיל משפט עם המונח הזה. נראה שיש לו קונוטציה של "זוהי הצהרה חשובה ומהימנה, הקשיבו היטב".

▣ **"אַתֶּם תִּבְכּוּ וְתִקְוֶנוּ"** המשמעות היא של צער רועש ומובע אשר אפיין את מנהגי האבל של היהודים (השוו לפרק יא 31, 33; כ 11). ישוע השתמש שלוש פעמים בצורת הרבים המודגשת "אתם" כאשר הוא דיבר על צער התלמידים (פס' 20 [פעמיים] ופס' 22). משמעותה של הנהגה היא

1. חיי שירות
2. דחייה על-ידי העולם
3. רדיפות כמו של האדון

▣ **"אַתֶּם תַּעֲצֹבוּ, אָבֵל עַצְבוֹנְכֶם יִהְיֶה לְשִׁשׁוֹן"** איזו הבטחה נהדרת לתלמידים לנוכח הבלבול וחוסר ההבנה שלהם. כל מה שישוע הבטיח לקבוצת התלמידים הגרעינית הזאת התגשם בהתגלות הראשונה של ישוע שלאחר התחייה לביל יום ראשון הראשון אחרי התחיה בעליה.

1. הוא לא יעזב אותם (השוו לפרק יד 18; טז 16, 19; כ 19)
2. הוא יבוא אליהם (השוו לפרק יד 18; טז 16, 19; כ 19)
3. הוא יתן להם שלום (השוו לפרק טז 22; כ 19)
4. הוא יתן להם את הרוח (השוו לפרק טו 26; כ 22)

טז 21 "האִשָּׁה הַיּוֹלְדֶת" המטאפורה של אישה יולדת נפוצה בתנ"ך ובברית החדשה. בדרך-כלל, נעשה בה שימוש כדי להדגיש את הפתאומיות או כורח הלידה, אך כאן המיקוד הוא על גישת האם, לפני ואחרי. מטאפורה זו קשורה ל"צירי הלידה" של העידן החדש (השוו לישע' כ 17-18; סו 7-14; מרק' יג 8). זה היה בדיוק מה שישוע התייחס אליו וזאת בדיוק היתה הסיבה שהתלמידים, אשר עדיין היו בצידו השני של הצלב, התחיייה והעלייה לשמים, לא הבינו את דבריו של ישוע!

טז 23 "בְּיוֹם הַהוּא" זהו ביטוי עברי אופייני נוסף (כמו הלידה, השוו לפס' 21) אשר מתקשר לעתים קרובות לביאתו של העידן החדש (השוו לפרק יד 20; טז 25, 26).

▣ **"לֹא תִשְׁאַלוּנִי דָבָר"** ישנן שתי מילים שונות עבור "שאלה" או "לשאל" בפסוק זה (השוו לפס' 26). הראשונה אומרת "שאלו שאלה" (השוו לפרק טז 5, 19, 30). אם זה התרגום הנכון אז ישוע התייחס לכל השאלות שנשאלו על-ידם בהקשר של פרקים יג-יז (השוו לפרק יג 36; יד 5, 8, 22; טז 17-18). המונח השני יתייחס אם כך לביאת רוח הקודש (השוו לפרק יד 16-31; טו 26-27; טז 1-15), אשר יענה על שאלותיהם.

ביטוי זה מזכיר לי במספר דרכים את הבטחת "הברית החדשה" של ירמ' לא 31-34, היכן שביאת העידן החדש תביא דעת שלמה לכל המאמינים.

▣

NASB	"אם תבקשו מהאב כל דבר בשמי"
NKJV	"כל מה שתבקשו מהאב בשמי"
NRSV	"אם תבקשו כל דבר מהאב בשמי"
TEV	"האב יתן לכם כל מה שתבקשו ממנו בשמי"
NJB	"כל מה שתבקשו מהאב הוא יעניק בשמי"

זוהי פסוקית סתמית יחסית, ולא משפט תנאי. חייבים להבין שלבקש משהו בשמו של ישוע לא אומר סתם לסיים את תפילותינו עם נוסחה טקסית, אלא להתפלל בהתאם לרצונו, לרוחו ולאופיו של ישוע המשיח (השוו ליוח"א ה 13). ראו הערה בפרק טו 16. ראו נושא מיוחד: תפילה, בלתי מוגבלת אך מוגבלת ביוח"א ג 22. ישנם הבדלי נוסח הקשורים לביטוי "בשמי". האם הוא הולך עם "לבקש" או "לתת" או שניהם? ההקשר הוא תפילה, ולפיכך, הוא צריך כנראה ללכת עם "לבקש", למרות שבמציאות, כל מה שבא מהאב עובר דרך הבן ("שמי" השוו לפרק יד 13, 14; טז 15, 24, 26). ראו נושא מיוחד: שם האדון ביוח' יד 13-14.

טז 24 "בְּקִשׁוֹ וְתַקְבְּלוּ" "בְּקִשׁוֹ" זהו ציווי פעיל בזמן הווה. זה מתמקד בכך שתפילות המאמינים צריכות להיות עקביות ומתמשכות. במובן מסוים המאמינים צריכים לבקש פעם אחת, באמונה, אך במובן אחר, תפילה היא התחברות ואמון מתמשך באלוהים, והתמדה בבקשה (השוו למתי ז 7-8; לוקס יא 5-13; יח 1-8).

▣ **"למען תמלא שמחתכם"** זהו בינוני פועל סביל בזמן מושלם (PERFECT) בדיבור עקיף (השוו ליוח"א א 4). תילות שנענו הן סיבה לשמחה שלנו! שמחה היא מאפיין של תלמידי ישוע (השוו לפרק טו 11; טז 20, 21, 25; יז 13).

יוחנן טז 25-28 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
25 אֵת אֵלֶּה דְבַרְתִּי אֵלֵיכֶם בְּמִשְׁלִים. תְּבֹא שְׁעָה שְׁלֹא אוֹסִיף לְדַבֵּר אֵלֵיכֶם בְּמִשְׁלִים, אֲלֵא בְרוּר אֲדַבֵּר אֵלֵיכֶם עַל אָבִי. **26** בַּיּוֹם הַהוּא תְּבַקְשׁוּ בְּשִׁמִּי וְאִינְנִי אוֹמֵר לָכֶם שְׂאֵנִי אֶעֱתִיר לָאֵב בְּעֵדְכֶם, **27** שֶׁכֵּן הָאֵב עֲצָמוֹ אוֹהֵב אֶתְכֶם מִפְּנֵי שְׂאֵהֲבָתְכֶם אוֹתִי וְהָאֲמִנְתֶּם כִּי אֲנִי מֵאֵת הָאֱלֹהִים יֵצְאֵתִי. **28** יֵצְאֵתִי מֵאֵת הָאֵב וּבָאתִי אֶל הָעוֹלָם; שׁוֹב, עוֹזֵב אֲנִי אֶת הָעוֹלָם וְהוֹלֵךְ אֶל הָאֵב.

טז 25 "מִשְׁלִים" להוראתו של ישוע יש אפקט כפול: (1) היא פתחה הבנה ו- (2) היא חסמה הבנה (השוו למרק' ד 11-10; ישע' ו 9-10; ירמ' ה 21). לב השומע הוא המפתח להבנה אפקטיבית. אף על פי כן, ישנן אמיתות שאפילו הנושעים לא יכלו להבין עד אחרי אירועי שבוע הפסיון (צלילה, תחייה, ההתגלויות שאחרי התחיה, העלייה לשמים) וחג השבועות.

ההתגלות שלאחר התחיה לשנים שהיו בדרכם לעמאוס (השוו ללוקס כד 13-35) יכולה לתת לנו רמז לגבי איך ישוע לימד את השליחים (השוו לפס' 25-27, 29). הוא עצמו בהתגלות שלאחר התחיה הראה איך התנ"ך התייחס וניבא את שירותו. זה מניח את הדפוס להטפתו של כיפא במעשי השליחים (*kerygma*), ראו נושא מיוחד בפרק ה 39).

▣ **"בְּרוּר אֲדַבֵּר אֵלֵיכֶם"** ראו נושא מיוחד: אומץ-לב (*Parrhēsia*) בפרק ז 4.

טז 26 "בַּיּוֹם הַהוּא תְּבַקְשׁוּ בְּשִׁמִּי וְאִינְנִי אוֹמֵר לָכֶם שְׂאֵנִי אֶעֱתִיר לָאֵב בְּעֵדְכֶם" פסוק זה מבטא אמת חשובה. הרבה מאמינים מודרניים מרגישים שהם אינם יכולים לפנות ישירות אל האב! אך כתבי הקודש מלמדים ש-

1. הרוח מפגיע עבור המאמינים (השוו לפס' ח 26-27)
2. הבן מתערב למען המאמינים ביוח"א ב 1
3. מאמינים יכולים לגשת ישירות לאלוהים בתפילה בזכות המשיח

טז 27 "שֶׁכֵּן הָאֵב עֲצָמוֹ אוֹהֵב אֶתְכֶם" המונח ל-"אהבה" הוא *phileō*, אשר נעשה בו גם שימוש בפרק ה 20 בהקשר לאהבת האב כלפי ישוע. איזו הצהרה עצומה שמחזקת את יוח' ג 16 (אשר משתמש ב-*agapaō*). זהו לא אלוהים מסויג אשר ישוע צריך להרגיע, אלא אב אוהב שאיתו ישוע פועל כדי להגשים את מטרות הגאולה שלהם!

▣

"מאת האב" NASB
"מאת אלוהים" NKJV, NRSV, TEV, NJB

ישנם שני הבדלי נוסח יווניים: (1) "אלוהים" או "אב" ו- (2) הופעת או היעדר תווית ידוע. "אלוהים" מופיע ב-N, A, א², MSS P⁵, בזמן ש-"אלוהים" מופיע ב-W, MSS C³. נראה שזה הניסוח היותר קשה והחריג. אחד מהעקרונות של ביקורת נוסח המקרא (ראו נספחים) הוא שהטקסט היותר קשה או חריג הוא ככל הנראה המקורי שהסופרים נטו לשנות. The United Bible Societies' Greek New Testament נותן לו דירוג "C" (קשה להחליט). אף על פי כן, "אב" מופיע ב-א¹ ו"האב" ב-B, C, D ו-L. הוא הכי מתאים להקשר.

▣ **"מִפְּנֵי שְׂאֵהֲבָתְכֶם אוֹתִי וְהָאֲמִנְתֶּם כִּי אֲנִי מֵאֵת הָאֱלֹהִים יֵצְאֵתִי"** אלו הם שני חיוויים פעילים בזמן מושלם (PERFECT). אהבה ואמונה ביסודם אלוהים את הדרך להתחברות עם האב. האמירה ב- *A Translator's Handbook on the Gospel of John* מאת Barclay Newman and Eugene Nida מאוד מעניינת: "הצהרות אלו מראות שעבור יוחנן הרעיונות של אהבה, ציות ואמונה הם פשוט דרכים שונות להביע את היחס של מישהו לבן" (עמ' 518).

עבור "האמנתם" ראו נושא מיוחד: השימוש של יוחנן בפועל "להאמין" בפרק ב 23.

טז 28 "יִצְאֵתִי... וּבֹאֵתִי" זהו זמן אאוריטי נוסף שאחרי זמן מושלם (PERFECT). ישוע נולד בבית לחם (ההתגלמות) והתוצאות של ביאתו עומדות (לדוגמא, "הנה אתכם אני כל הימים," השוו למתי כח 20).
העובדה שישוע "יצא מאת האב" (השוו לפס' 27, 30; ח 42; יג 3; יז 8) מצהירות על
1. טרום קיום
2. האלוהות שלו
3. ההתגלות המלאה שלו של האב

▣ **"שׁוֹב, עֹזֵב אֲנִי אֶת הָעוֹלָם וְהוֹלֵךְ אֶל הָאָב"** זה מתייחס לעלייה לשמים הקרבה ולתחילת שירותו של "המנחם" ושירות ההפגעה של ישוע (השוו לעבר' ז 25; ט 24; יוח"א ב 1). כפי שהקיום מקדם הוצהר ביוחנן א 1, כך חזרתו של ישוע לכבוד וגבורה מוצהרת בפסוק זה (השוו לפרק יז 5, 24).

יוחנן טז 29-33 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
29 אָמְרוּ תַלְמִידָיו: "הֲנֵה כָּעֵת אֵתָה מְדַבֵּר בְּרוּרוֹת וְאֵינְךָ אֹמֵר שׁוּם מְשָׁל. ³⁰ כָּעֵת אָנוּ יוֹדְעִים שְׂאֵתָה יוֹדֵעַ הַכֹּל וְאֵינְךָ צָרִיךְ שִׁישְׂאָלוֹ אוֹתְךָ. מִסִּבָּה זֹאת אֲנַחְנוּ מְאֲמִינִים שִׁיִּצְאֵת מֵאֵת אֱלֹהִים." ³¹ הַשִּׁיב לָהֶם יֵשׁוּעַ: "עַכְשָׁו אַתֶּם מְאֲמִינִים! ³² הֲנֵה תְּבוֹא שְׁעָה, וְהִיא כְּבָר בָּאָה, שֶׁתִּתְּפָצְרוּ אִישׁ אִישׁ לְמִקְוֹמוֹ וְאוֹתִי תַעֲזְבוּ לְבַדִּי, אֲבָל אֵינִי לְבַדִּי מִשׁוּם שֶׁהָאָב אֵתִי. ³³ אֲמַרְתִּי לָכֶם אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה כְּדֵי שְׁבִי יְהִי לָכֶם שְׁלוֹם. בְּעוֹלָם — צְרָה לָכֶם, אֲךָ הַתְּעוֹדְדוּ: אֲנִי נֹצְחֵתִי אֶת הָעוֹלָם."

טז 29 "מְדַבֵּר בְּרוּרוֹת" ראו נושא מיוחד: אומץ-לב (*Parrhēsia*) בפרק ז 4.

טז 30 חייבים להבין משפט זה לאור העובדה שישוע ידע את שאלת התלמידים בפס' 19. הצהרתם זו משקפת את האמונה הגדולה, אך עדיין לא מושלמת שלהם. הם ראו ושמעו כל-כך הרבה; האם אירוע זה (השוו לפס' 19) באמת תיפקד כנקודת מפנה משמעותית בהבנה שלהם? עבורי משפט זה נשמע כמו אחת מהצהרות בעלות הכוונה הטובה אך מוגזמות של כיפא (ראו *The Jerome Biblical Commentary*, עמ' 456).

טז 31 "עַכְשָׁו אַתֶּם מְאֲמִינִים" זאת יכולה להיות שאלה או הצהרה. רוב התרגומים המודרניים באנגלית מבינים את זה כשאלה. אפילו בזמן מכריע זה, אמונת השליחים לא היתה מושלמת. האמונה ההתחלתית, אך חלשה של מאמינים מודרניים גם מתקבלת על-ידי אלוהים כאשר הם מגיבים לישוע בהתבסס על האור שיש להם. חוסר האמונה של התלמידים יהיה ניכר כאשר הם ינטשו את ישוע בזמן המשפט והצליבה שלו.

טז 32 "תִּתְּפָצְרוּ אִישׁ אִישׁ לְמִקְוֹמוֹ וְאוֹתִי תַעֲזְבוּ לְבַדִּי" נראה שרק יוחנן היה נוכח בזמן המשפט והצליבה (השוו למתי כו 31; מתוך זכר' יג 7). יוח' כא 1-3 רומז על כך שמספר תלמידים חזרו לדיג כמקצוע.
ישוע היה נטול ידידות אנושית (השוו למתי כו 38, 40-41, 43, 45), אך מעולם הוא לא היה נטול ידידות אלוהית (השוו לפרק ח 16, 29) עד הצליבה, כאשר הוא נשא את חטא כל העולם (השוו למתי כז 45-46).

▣

NASB	"לביתו שלו"
NKJV	"לשלו"
NRSV	"לביתו"
NJB	"לדרכו"
TEV	"ביתכם שלכם"
REB, NET, NIV	"לביתו שלו"

NKJV הוא מילולי. רוב התרגומים באנגלית מניחים שההתייחסות פה היא לבית של מישהו. Bultmann גורס שזה מתייחס ל"רכוש" או "נכס" (NIDOTTE, כרך 2, עמ' 839), בהתייחסות לישוע כבורא (לדוגמא, פרק א 3; קור"א ח 6; קול' א 16; עבר' א 2).

טז 33 "בִּי יְהִי לָכֶם שְׁלוֹם" זוהי התנייה פעילה בזמן הווה (השוו לפרק יד 27). גם שלום אובייקטיבי וגם סובייקטיבי נמצאים ונשמרים במשיח. ראו נושא מיוחד: שלום בפרק יד 27.

▣ **"בְּעוֹלָם"** יוחנן משתמש ב"עולם" בהקשר זה כחברה אנושית מאורגנת אשר מתפקדת ללא אלוהים. ראו נושא מיוחד: *Kosmos* בפרק יד 17.

□ **"צָרָה לְכֶם"** הרדיפות שישוע התמודד איתן, גם הם יתמודדו (השוו לפרק טו 18-25; מתי ה 10-12; מה"ש יד 22; תסל"א ג 3). הרדיפות (כלומר, *thlipsis*) הן דרך לחשוף את התלמידים האמתיים של ישוע. בספר התגלות ישנה הבחנה תיאולוגית בין "זעם" ו-"רדיפות". זעמו של אלוהים אף פעם לא נופל על מאמינים, אך הכעס של הלא-מאמינים כן נופל על מאמינים. העולם חושף את עצמו כילדי השטן על-ידי ההתקפות שלהם על "אור העולם" (השוו לפרק א 18-1; ג 21-17)!

□ **"הַתְּעוּדוֹ"** זהו ציווי פעיל בזמן הווה (השוו למתי ט 2, 22; יד 27; מרק' ו 50; י 49; מה"ש כג 11). זה נשמע כמו מילותיו של יהוה ליהושע (השוו ליהושע א 6, 9, 18; י 25).

□ **"אֲנִי נִצַּחְתִּי אֶת הָעוֹלָם"** זהו חיווי פעיל בזמן מושלם (PERFECT). הניצחון מובטח אפילו לפני גת שמנים, לפני גלגתא, לפני הקבר הריק (השוו לרומ' ח 37; קור"א טו 57; קור"ב ב 14; ד 7-15)! אין דואליזם אולטימטיבי. אלוהים בשליטה.

כפי שישוע ניצח את העולם על-ידי אהבה וציות לאב, כך המאמינים גם צריכים לנצח דרכו (השוו ליוח"א ב 13-14; ד 4; ה 4-5; התג' ג 21; יב 11).

שאלות לדיון

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתם אחראים לפרש בעצמכם את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתם, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתם לא צריכים להשאיר את זה לפרשן.

שאלות לדיון אלו ניתנו כדי לעזור לכם לחשוב היטב על הנושאים הגדולים בחלק זה של הספר. הן נועדו להיות מעוררות חשיבה ולא סופיות.

1. מה הקשר בין פרק טו לפרק טז?
2. בהקשר לפס' 5, איך אנחנו מבינים את פרק יג 36?
3. מהו שירותו של רוח הקודש לעולם האבוד?
4. מהו שירותו של רוח הקודש למאמינים?
5. מדוע פס' 26-27 הם אמת כה חשובה ונחוצה לאור הנטיות ההשתייכותיות המודרניות?

יוחנן יז

חלוקה של קטעים לפי תרגומים מודרניים

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
תפילת ישוע	ישוע מתפלל עבור עצמו	תפילת ישוע ככהן גדול	ישוע מתפלל עבור תלמידיו	תפילת ישוע
יז 5-1	יז 5-1	יז 5-1	יז 5-1	יז 23-1
	ישוע מתפלל עבור תלמידיו			
יז 19-6	יז 19-6	יז 19-6	יז 8-6	
	ישוע מתפלל עבור כל המאמינים		יז 19-9	
יז 26-20	יז 26-20	יז 24-20	יז 23-20	
			יז 26-24	יז 26-24
		יז 26-25		

מחזור קריאה שלישי

מעקב אחר כוונתו המקורית של המחבר ברמת הפסקה

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתם אחראים לפרש בעצמכם את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתם, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתם לא צריכים להשאיר את זה לפרשן.

קראו את הפרק ברציפות. זהו את הנושאים. השוו את חלוקת הנושאים שלכם עם חמשת התרגומים המודרניים. אין השראה בחלוקה לפסקאות, אבל זהו המפתח לעקוב אחר כוונתו המקורית של המחבר, שזה הלב של הפרשנות. לכל פסקה של נושא אחד ויחיד.

1. פסקה ראשונה

2. פסקה שנייה

3. פסקה שלישית

4. וכו'

תובנות בהקשר ליוחנן יז 26-1

א. רקע היסטורי

- פרק זה הוא התפילה של ישוע ככהן גדול עבור
 - עצמו (פס' 5-1)
 - תלמידיו (פס' 19-6)
 - תלמידים עתידיים (פס' 26-20)
 היא ניתנה באווירה של ביטחון, לא הסתלקות (השוו לפרק טז 33).
- זוהי התפילה המתועדת הכי ארוכה של ישוע.
- קשה לחלק את הפרק הזה לנושאים מכיוון שאותם מוטיבים מזכרים שוב ושוב, משהו שמאפיין את כתביו של יוחנן. זה כמו טפט של דפוסים החוזרים על עצמם. מילות המפתח הן "כבוד", "לתת", "לדעת", "לשלוח", "שם", "העולם", ו-"אחד".
- אין אזכור לרוח הקודש בפרק זה. זה משהו חריג בשל ההתבלטות שלו בפרקים יד-טו.

ב. מאפייני התלמידים בפס' 6-19

1. הם נבחרים
2. הם צייתנים
3. הם יודעים את יודעים את אלוהים והמשיח
4. הם מקבלים את האמת
5. ישוע התפלל עבורם
6. הם נשארים בעולם
7. הם נשמרים על-ידי כוחו
8. הם אחד כפי שהאב וישוע הם אחד
9. יש להם את השמחה שלו
10. הם לא מהעולם הזה
11. הם מקודשים על-ידי האמת
12. הם נשלחים כפי שהוא נשלח
13. הם נאהבים כפי שהאב אוהב את ישוע

ג. המונח "כבוד" בספר יוחנן

1. ישנן מעל 25 מילים בעברית המתורגמים על-ידי המונח היווני *doxa* בתרגום השבעים (LXX). המונח העיקרי בתנ"ך הוא *כבוד*, שמשמעותו היא "שונה", "משקל", "כובד", "ערך", "מוניטין", "הוקרה", או "בהירות/הדר".
2. המונח היווני *doxa* מגיע מהשורש "לחשוב" במובן של מוניטין.
3. ישנן קונטציות רבות ושונות למילה זו בספר יוחנן
א. כבוד אלוהי (השוו לפס' 5, 24; א 14; יב 41; יב 16)
ב. ההתגלות של האב על-ידי האותות, הלימוד ומעשי שבוע הפסיון של ישוע (השוו לפס' 4, 10, 22; א 14; ב 11; ז 18; יא 4, 40)
ג. בייחוד הצלב (השוו לפס' 1, 4; ז 39; יב 23; יג 31-32)
מובן שישנה נזילות מסוימת בין שימושים אלו. האמת המרכזית היא שאלוהים הבלתי נראה נגלה באדם (כלומר, ישוע המשיח) על-ידי דבריו ומעשיו.

לימוד מילים וביטויים

יוחנן יז 5-1 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

1 זאת דבר ישוע. לאחר מכן נשא את עיניו השמימה ואמר: "אבי, באה השעה. פאר נא את בנך בכבוד למען פאר הבן אותך; ² למען יתן חיי עולם לכל מי שנתת לו, כפי הסמכות שנתת לו על כל בשר. ³ ואלה הם חיי עולם: שיכירו אותך, אלהי האמת לבדו, ואת אשר שלחת — את ישוע המשיח. ⁴ אני פארתיך עלי אדמות, השלמתי את המעשה שנתת לי לעשות. ⁵ כעת אתה, אבי, פארני לידך בכבוד שהיה לי לידך בטרם היות העולם.

יז 1 "זאת דבר ישוע" זה בוודאי מתייחס לשיחות בעליה של פרקים יג-טז.

▣ "נשא את עיניו השמימה" זאת היתה התנוחה היהודית הנפוצה בתפילה: הידיים, הראש ועיניים פקוחות נשואים לשמיים כאילו בשיחה עם אלוהים (השוו לפרק יא 41; מרק' ז 34; לוקס יח 13; תהל' קכג 1). ישוע התפלל לעתים קרובות. זה מתועד היטב בבשורת לוקס בפרקים ג 21; ה 16; ו 12; ט 18, 28; יא 1; כב 41-45; כג 34.

▣ "אבי" ישוע פנה לאלוהות לעתים קרובות בתואר זה (השוו לפרק יא 41; יב 27, 28; מתי יא 25-27; לוקס כב 42; כג 34). ישוע דיבר ארמית. המונח הארמי של ישוע היה אבא, מונח שילדים השתמשו בו לפנות לאביהם בבית, "אבא'לה" (השוו למרק' יד 36). זה בוודאי זיעזע והעליב את אלו שלא היו תלמידיו של ישוע!

▣ "באה השעה" זה מראה שישוע ידע את המטרה והתזמון של שירותו (השוו לפרק ב 4; ז 6, 8, 30; ח 20; יב 23; יג 1). הוא לא נשלט על-ידי נסיבות לא ידועות.

▣ "פאר נא את בנך" זהו ציווי פעיל בזמן אוריסטי. ישוע תמיד מתייחס למותו במונחים דומים בספר יוחנן (השוו לפס' 4; ז 39; יב 23; יג 31-32). מונח זה גם מתייחס לקיום הקדום האלוהי של ישוע (השוו לפרק א 14 ופס' 5, 24). מעשי של ישוע פארו את האב. היתה שם הדדיות! ראו הערה בפרק א 14 ותובנות בהקשר, ג.

עבור "בן" ראו נושא מיוחד ביוח"א ג 8.

ישנו הבדל נוסח הקשור ל-"בן".

1. בן עם תווית יידוע מופיע ב-W, C*, B, א, MSS P⁶⁰
2. בן עם כינוי גוף קנייני מופיע ב-C², D, MSS A

יז 2 "הסמכות.. על כל בשר" זאת הצהרה מדהימה מאת נגר כפרי (השוו ליוח' ה 27; מתי יא 27; כח 18; לוקס י 22). המונח "סמכות" (*exousia*) הוא אותו מונח המשמש בפרק א 12; ה 27; יט 10, 11. ניתן לתרגמו "זכות חוקית", "סמכות", או "כוח".
המונח "כל בשר" הוא בגוף יחיד (מטבע לשון עברי המתייחס לאנושות, השוו לברא' ו 12; תהל"ס 2; קמה 21; ישע' מ 5; יואל ב 28).

■ **"לכל מי שנתת לו"** המונח "לכל מי" הוא בגוף סתמי ויחיד (השוו לפס' 7, 24), אשר מתמקד בתלמידים, גוף המשיח, ולא ביחידים! הפועל הוא חיווי פעיל בזמן מושלם (PERFECT) אשר מדבר על מתנה תמידית! מונח זה מציין דעת מקדם ובחירה (השוו לפס' 6, 9, 12; ו 37, 39; רומ' ח 29-30; אפס' א 3-14). בתנ"ך הבחירה היתה עבור שירות, בזמן שבברית החדשה היא עבור ישועה רוחנית, בטוחה ונצחית. מאמינים גם נקראים לשירות. הבחירה היא לא רק מעשה אלוהי, אלא היא חייבת להיות בבסיס הברית שלה קשורה לאחריות אנושית. היא לא מתמקדת במוות אלא בחיים! מאמינים נבחרו להיות "קדושים" (השוו לאפס' א 4), לא עבור עמידה בעלת זכויות מיוחדות. לא צריכים להבין מונח זה כאילו האב נתן חלק מהאנשים לישוע ואחרים לא.

**נושא מיוחד: בחירה
SPECIAL TOPIC: ELECTION**

הבחירה היא דבר נפלא. אף על פי כן, זאת לא קריאה להעדפה, אלא קריאה להיות ערוץ, כלי או אמצעי עבור הגאולה של אחרים! בתנ"ך מונח זה שימש בעיקר עבור שירות; בברית החדשה הוא משמש בעיקר עבור ישועה אשר מובילה לשירות. כתבי הקודש אף פעם לא מפיסים את הסתירה כביכול שבין הריבונות של אלוהים והרצון החופשי של בני האדם, אלא מאשרים את שניהם! דוגמא טובה למתיחות הזאת שבכתובים תהיה פרק ט של האיגרת אל הרומים בהקשר לבחירה הריבונית של אלוהים ופרק י של האיגרת אל הרומים בהקשר לתגובה הנדרשת מצד האנושות (השוו לפרק י 11, 13).
המפתח למתיחות התיאולוגית הזאת נמצא אולי באפסיים א 4. ישוע הוא האיש הנבחר על-ידי אלוהים וכולם נבחרים באופן פוטנציאלי בו (Karl Barth). ישוע הוא ה-"כ"ן" של אלוהים לצורך של אנושות נפולה (Karl Barth). אפס' א 4 גם יכול לעזור להבהיר את הנושא בכך שהוא מציין שהמטרה של הבחירה מקדם היא לא השמיים, אלא קדושה (דימיון למשיח). לעתים קרובות אנחנו נמשכים ליתרונות של הבשורה ומתעלמים מהאחריות! הקריאה של אלוהים (הבחירה) היא לזמן מסוים כמו גם לנצח!
הדוקטרינות באות ביחס לאמיתות אחרות, ולא כאמת יחידה ולא קשורה. אנלוגיה טובה תהיה קבוצת כוכבים מול כוכב יחיד. אלוהים מציג את האמת בז'אנרים מזרחיים, לא מערביים. אסור לנו להסיר את המתיחות שנגרמת על-ידי זוגות דיאלקטיים (פרדוקסליים) של אמיתות דוקטריניות (אלוהים כנשגב מול אלוהים שמבפנים. לדוגמא: ביטחון מול התמדה; ישוע כמישהו ששווה לאב מול ישוע כמישהו שכפוף לאב; חירות משיחית מול האחריות המשיחית לשותף ברית; וכד').
הרעיון התיאולוגי של "ברית" מאחד את הריבונות של אלוהים (אשר תמיד לוקח את היוזמה וקובע את האג'נדה) עם התגובה ההכרחית ההתחלתית, החזרה בתשובה המתמשכת ותגובת האמונה מהאנושות (השוו למרק' א 15; מה"ש ג 16, 19; כ 21). היו זהירים מפני הוצאת צד אחד של הפרדוקס מהקשרו והמעטה בערכו של הצד השני! היו זהירים מלעמוד רק על הדוקטרינה או שיטת התיאולוגיה המועדפת עליכם!

■ **"יתן חיי עולם"** חיי עולם הם מתנה מאלוהים באמצעות המשיח (השוו לפרק ה 21, 26; ו 40, 47; י 28; יוח"א ב 25; ה 11). המשמעות היא "חיוו של אלוהים", "חיי עידן חדש", או "חיי תקומה". העיקר זה לא הכמות, אלא האיכות (השוו לפרק י 10).

יז 3 "אלה הם חיי עולם" זוהי ההגדרה של "חיי עולם" אשר הוכנסה על-ידי יוחנן. פסוק זה מראה את שתי האמיתות הגדולות של המשיחיות: (1) מונותאיזם (השוו לדבר' ו 4-6) ו- (2) ישוע כמשיח מזרע דוד (השוו לשמ"ב ז). "חיי העולם" הללו זה לא משהו ששמור לעתיד אלא זמין כבר עכשיו בישוע המשיח.

■ **"שיפירו אותך"** זוהי התנייה פעילה בזמן הווה. זה לא מתייחס רק לידע שכלי על אלוהים, למרות שיש אמת אשר יש צורך לעמוד עליה, אלא השימוש כאן הוא במובן שמי של מערכת יחסים אישית. למרות זאת, האמת היא שישוע הוא המשיח, ההתגלות המלאה והשלמה של האל האמיתי היחיד (השוו לפרק א 12, 14; קול' א 15; עבר' א 3), ושהאנשים חייבים להאמין, לקבל, לחזור בתשובה, לציית והתמיד בו.

■ **"אלהי האמת לבדו"** התנ"ך היה ייחודי בטענה שלו בנוגע לקיום אלוהים אחד ויחיד (השוו לשמות ח 10; ט 14; דבר' ד 35, 39; ו 4; לג 26; שמ"א ב 2; שמ"ב ז 22; מל"א ח 23; ישע' לז 20; מד 6, 8; מה 6-7, 14, 18, 21, 22; מו 9; יוח' ה 44; קור"א ח 4, 6; טימ"א א 17; ב 5; יהודה 25). למען ההגינות חייבים לומר שהדרך בה התנ"ך מציג את

הייחודיות והאחדות של אלוהים היא על רקע השקפת העולם של המזרח התיכון הקדום, השקפה של יישויות רוחניות רבות. ישנו רק אלוהים אחד, אך גם ישויות רוחניות אחרות (השוו לשמות טו 11; דבר' ג 24; תהל' פו 8; פט 6).

נושא מיוחד: מונותאיזם SPECIAL TOPIC: MONOTHEISM

בני אדם תמיד הרגישו שיש משהו יותר גדול מהעולם הפיזי (כלומר, דברים שאינם בשליטתם, כגון סופות, ליקויי חמה, מזג אוויר, אירועים, מוות וכו'). אנתרופולוגים מספרים על מציאות בתוך קברים של זן פרימיטיבי אשר קשורים לעולם הבא, אשר הם המשכיות לחיים האלה.

התרבות הכתובה הראשונה הייתה "שומר" (ארץ שומר השתרעה על רובו של אזור הנמצא בדרום מסופוטמיה אשר בדרום עיראק המודרני). התרבות החלה כ-8,000-10,000 לפני הספירה. הם כתבו שירים כדי להביע את דעתם על האלים ועל האינטראקציה שלהם. בצורה דומה לכל בני האדם עם החולשות שלהם. המסורות שלהם היו קיימות בעל פה הרבה לפני שהם נכתבו.

התפתחות תיאולוגית נבע מ:

1. מאמניזם ל
 2. פוליתאיזם ל
 3. אל עליון (או דואליזם)
- הרעיון של מונותאיזם (אלוהים אחד ויחיד), לא רק הרעיון של "אל עליון" בפוליתאיזם או האל הטוב של הדואליזם האיראני (הדת הזורואסטרית), ייחודי לישראל (אברהם, שנת 2000 לפנה"ס). ישנו רק יוצא דופן נדיר אחד לזמן קצר במצרים (אמנחוטפ הרביעי, הידוע גם כאחננתון, 1367-1350 או 1361-1386 לפנה"ס). רעיון זה מובע בכמה ביטויים בתנ"ך.

1. "אין כיהוה אלוהינו," שמות ח 10; ט 14; דבר' לג 26; מל"א ח 23
2. "אין עוד מלבדו," דבר' ד 35, 39; לב 39; שמ"א ב 2; שמ"ב כב 32; ישע' מד 6, 8; מה 6, 21
3. "יהוה אחד," דבר' ו 4; רומ' ג 30; קור"א ח 4, 6; טימ"א ב 5; יעקב ב 19
4. "אין כמוך," שמ"ב ז 22; ירמ' י 6
5. "אתה אלהים לבדך," תהל' פו 10; ישע' לז 16
6. "לפני לא נוצר אל ואחרי לא יהיה," ישע' מג 10
7. "אין עוד, זולתי אין אלהים," ישע' מה 5, 6, 22
8. "אין עוד אפס אלהים," ישע' מה 14, 18
9. "אין זולתי," ישע' מה 21
10. "אין עוד... אפס כמוני," ישע' מו 9

חייבים להודות שדוקטרינה קריטית זו נחשפה בדרכים הדרגתיות. ניתן להבין את ההצהרות המוקדמות כ-"הנותאיזם" או מונותאיזם מעשי (ישנם אלים רבים, אך רק אל אחד בשבילנו, השוו לשמות טו 11; כ 2-5; דבר' ג 28; ה 7; ו 4, 14; י 17; לב 12; מל"א ח 23; תהל' פג 18; פו 8; קלו 1-2).

הטקסטים הראשונים שמתחילים לציין ייחודיות (מונותאיזם פילוסופי) הם מוקדמים (השוו לשמות ח 10; ט 14; דבר' ד 35, 39; לג 26). הטקסטים המלאים והשלמים נמצאים ביסע' מג-מו (השוו לפרק מג 11; מד 6, 8; מה 7, 14, 18, 22; מו 5, 9).

הברית החדשה רומזת אל דבר' ו 4 ברומ' ג 30; קור"א ח 4, 6; אפס' ד 6; טימ"א ב 5; ויעקב ב 19. ישוע מצטט אותו כמצווה הראשונה במתי כב 36-37; מרק' יב 29-30; לוקס' י 27. התנ"ך, כמו הברית החדשה, עומד על המציאות של ישויות רוחניות אחרות (מלאכים, שדים), אך רק אל בורא/גואל אחד (יהוה, ברא' א 1). מונותאיזם תנ"כי מתאפיין ב-

1. אלוהים הוא אחד וייחודי (האונתולוגיה מונחת, לא מפורטת)
2. אלוהים הוא אישי (השוו לברא' א 26-27; ג 8)
3. אלוהים הוא אתי (השוו לשמות לד 6; נחמ' ט 17; תהל' קג 8-10)
4. אלוהים ברא את בני האדם בצלמו (ברא' א 26-27) עבור התחברות (כלומר, סעיף 2). הוא אל קנא (השוו לשמות כ 3-2)

מהברית החדשה

1. לאלוהים יש שלוש התגלמויות אישיות ונצחיות (ראו נושא מיוחד: השילוש בפרק ח 11)
2. אלוהים מתגלה באופן מושלם ושלם ביסע' (השוו ליוח' א 1-14; קול' א 15-19; עבר' א 2-3)
3. התכנית הנצחית של אלוהים עבור גאולת האנושות הנפולה היא הקרבת בנו היחיד (ישע' נג; מרק' י 45; קור"ב ה 21; פיל' ב 6-11; עבר')

במובן מסוים חלק מהקטעים בתנ"ך משקפים הנותאיזם (הרבה אלוהים, אך רק אל אחד ויחיד עבור ישראל). משה הכיר בנוכחות של ישויות רוחניות אחרות. אין להסיק מכך שלאילי העמים היתה מציאות, אלא שהיו שדים מאחורי האלילים הפיזיים (השוו לקור"א י 19-20).

שם התואר האחר הוא "אמת" (*alēthinos*). נעשה שימוש רב מאוד במונח זה ובמונחים הקשורים אליו (*alēthēs*), אך קשה להינעל על המשמעות שלהם. יש להם קונוטציה (שדה סמנטי) רחב. הרקע המטאפורי התנ"כי היה זה אשר ראוי לאמון, מהימן, נאמן (מהמילה אמת). הרקע היווני יהיה זה אשר גלוי, נראה בבירור. במובן מסוים

אמת היא ההפך משקר (השוו לטיט' א 2). סיומת ה-*inos* במונח יוני (*alēthinos*) מציינת את זה אשר ממנו נעשה משהו. יתכן שהשימושים הבאים יתנו הבנה כללית של המונח.

נושא מיוחד: "אמת" (המונח) בכתביו של יוחנן
SPECIAL TOPIC: "TRUE" (THE TERM) IN JOHN'S WRITINGS

1. אלוהים האב
א. אלוהים הוא אמת/נאמן (השוו ליוח' ג 33; ז 18, 28; ח 26; יז 3; רומ' ג 4; תסל"א א 9; יוח"א ה 20; התג' ו 10)
ב. דרכי אלוהים הן אמת (השוו להתג' טו 3)
ג. משפטי אלוהים הם אמת (השוו להתג' טז 7; יט 2)
ד. דברי אלוהים הם אמת (השוו להתג' יט 11)
2. אלוהים הבן
א. הבן הוא אמת/אמתי
1) האור האמיתי (השוו ליוח' א 9; יוח"א ב 8)
2) הגפן האמתית (השוו ליוח' טו 1)
3) מלא חסד ואמת (השוו ליוח' א 14, 17)
4) הוא אמת (השוו ליוח' יד 6; ח 32)
5) הוא אמתי (השוו להתג' ג 7, 14; יט 11)
ב. עדותו של הבן היא אמת (השוו ליוח' יח 37)
3. יכול להיות לו מובן יחסי
א. תורת משה מול החדש והאמת של ישוע (השוו ליוח' א 17)
ב. המשכן במדבר מול המשכן השמימי (השוו לעבר' ח 2; ט 1)
4. כפי שקורה לעתים קרובות בספר יוחנן, למילה זו יש מספר קונוטציות (עבריות ויווניות). יוחנן משתמש בכולן כדי לתאר את האב והבן, כישויות, כדוברים, וכמסר שלהם אשר נועד להיות מועבר לתלמידיהם (השוו ליוח' ד 23; יט 35; עבר' י 22; התג' כב 6).
5. עבור יוחנן שני שמות תואר אלו מתארים את האב כאלוהות האחת והיחידה שראויה לאמון (השוו לפרק ה 44; יוח"א ה 20) ואת ישוע כהתגלות האמתית והשלמה שלו עבור מטרת הגאולה, ולא רק למטרת עובדות שכליות!

■ **"וְאֵת אֲשֶׁר שְׁלַחַת — אֵת יֵשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ"** יתכן שזאת הערה עריכתית של יוחנן. הדגש הזה על ישוע כמישהו "שנשלח" מאת האב הוא דואליזם אנכי שחוזר על עצמו ביוחנן (השוו לפרק ג 17, 34; ה 36, 38; ו 29, 38, 57; ז 29; ח 42; י 36; יא 42; יז 3, 8, 18, 21, 23, 25; כ 21). הרבנים השתמשו במונח *apostellō* כדי להתייחס למישהו שנשלח כנציג רשמי. ראו נושא מיוחד: לשלוח (*Apostellō*) בפרק ה 24.

יז 4 "אֲנִי פֶּאֶרְתִּיךָ עָלַי אֲדָמוֹת" (ראו הערה בפרק יג 32). ניתן להשתמש במונח "כבוד" במובן של (1) "לתת כבוד ל-" או (2) "לגלות את הכבוד של". פס' 6 רומז על האפשרות השנייה. אחת המטרות המרכזיות של ישוע היתה לגלות את האב (השוו לפרק א 14, 18).

■ **"הַשְּׁלַמְתִּי אֵת הַמַּעֲשֶׂה"** השורש היווני, *telos*, מציין "להשלים בצורה מלאה" (השוו לפרק ד 34; ה 36; יט 30). המעשה היה מורכב משלושה חלקים.

1. גילוי האב (השוו לפרק א 14, 18)
2. גאולת האנושות הנפולה (השוו למרק' י 45; קור' ב 21)
3. מופת לאנושיות אמיתית (השוו לפרק יג 31; פטר"א ב 21)
4. כמו כן, מעשה ההפגעה של ישוע ממשיך (השוו ליוח"א ב 1; עבר' ז 25; ט 24)

יז 5 "פֶּאֶרְנִי... כְּבוֹד" פסוק זה מדגיש את הקיום הקדום של ישוע (השוו לפרק א 1, 15; ו 62; ח 58; טז 28; יז 11, 13, 24; קור' ב 9; פיל' ב 6-11; קול' א 17; עבר' א 3; י 5-8). ישוע חשף "כבוד" לתלמידיו על-ידי האותות והניסים שלו (השוו לפרק א 14; ב 11; יא 4, 40; יב 28). כעת "הכבוד" האולטימטיבי יהיה מותו, תחייתו ועלייתו חזרה לכבוד שבשמיים (השוו לפס' 24; פיל' ב 5-6). הפועל הוא ציווי פעיל בזמן אאוריסיטי שנעשה בו שימוש כבקשה לאב. ראו הערה מלאה על "כבוד" בפרק א 14.

יוחנן יז 6-19 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
⁶גִּלְיָתִי אֵת שְׁמֶךָ לְאֲנָשִׁים אֲשֶׁר נָתַתְּ לִי מִן הָעוֹלָם. שְׁלַךְ הָיוּ וְלִי נָתַתָּם וְאֵת דְּבָרְךָ שָׁמְרוּ. ⁷כְּעַתָּה הֵם יוֹדְעִים שְׁכַל אֲשֶׁר נָתַתְּ לִי מִמֶּךָ הוּא, ⁸כִּי דְבָרֶיךָ אֲשֶׁר נָתַתְּ לִי נָתַתִּי לָהֶם וְהֵם קִבְּלוּ אוֹתָם, וְאֲכֵן הִכִּירוּ שְׁמֶמְךָ יְצֵאתִי וְהֶאֱמִינוּ שְׂאֵתָה שְׁלַחְתָּנִי. ⁹אֲנִי מַעֲתִיר בְּעֵדֶם; אֲנִי מַעֲתִיר בְּעֵד הָעוֹלָם, אֲלֵא בְּעַד אֱלֹהִים שֶׁנָּתַתְּ לִי, כִּי שְׁלַךְ הֵם. ¹⁰כֹּל אֲשֶׁר

לי שלך הוא ושלך שלי, ואני נתפארתי בהם.¹¹ אני אינני עוד בעולם; הם בעולם, ואני בא אליך. אבי הקדוש, שמר אותם בשמך אשר נתת לי, למען יהיו אחד כמוני.¹² כשהייתי עמהם שמרתי אותם בשמך אשר נתת לי; שמרתי ולא אבד מהם איש זולתי בן האבדון, וזאת לקיים את הכתוב.¹³ אבל כעת אני בא אליך ודברים אלה אני אומר בעולם כדי שתשלים שמחתי בקרבם.¹⁴ אני נתתי להם את דברך והעולם שנא אותם, כי אינם מן העולם, כשם שאני אינני מן העולם.¹⁵ אינני מבקש שתקחם מן העולם, אלא שתשמרם מן הרע.¹⁶ אין הם מן העולם, כשם שאני אינני מן העולם.¹⁷ קדש אותם באמת: דברך אמת.¹⁸ כמו ששלחת אותי אל העולם כן גם אני שלחתי אותם אל העולם;¹⁹ ולמענם אני מקדיש את עצמי, כדי שיהיו גם הם מקדשים באמת.

יז 6 "גלית את שמך" שמות עבריים נועדו לשקף אופי (השוו לפס' 11, 12, 25-26; תהל' ט 10). מונח זה גם מציין באופן תיאולוגי שלראות את ישוע משמע לראות את אלוהים (השוו ליוח' א 18; יב 45; יד 8-11; קול' א 15; עבר' א 3). ה"שם" משחק תפקיד תיאולוגי חשוב בשיחות שבעליה (השוו לפרק יד 13, 14, 26; טו 16, 21; טז 23, 24, 26; יז 6, 11, 12, 26). בפרק יז נעשה שימוש בשני תארים מיוחדים לאלוהים.

1. אב קדוש, פס' 11
2. אב צדיק, פס' 25

□ "לאנשים אשר נתת לי מן העולם" באופן תיאולוגי זה מדבר על בחירה (השוו לפס' 2, 9, 24; ו 37, 39). אף אחד לא יכול לבוא אלא אם כן

1. אלוהים נותן
2. הרוח מושכת (ו 44, 65)
3. הם מקבלים (א 12); מאמינים (ג 16)

□ "את דברך שמרו" הציות הוא הכרחי (השוו לפרק ח 51, 55; יד 23; טו 10, 20). השימוש כאן הוא במובן דומה לשימוש התנ"כי של "תמים" (השוו לנוח, ברא' ו 9; אברהם, ברא' יז 1; ישראל, דבר' יח 13; איוב, איוב א 1). אין זה מציין ציות מושלם או חיים ללא חטא, אלא רצון לשמוע ולעשות את כל מה שנגלה; עד כה זה מתייחס לאמונתם של התלמידים בישוע, עמידה בישוע, ואהבה אחד כלפי השני כפי שישוע אהב אותם.

יז 7 "כעת הם יודעים" זהו חיווי פעיל בזמן מושלם (PERFECT) שאחריו המילית "ש-" (*hoti*), מה שמתייחס לתוכן של המסר. עבור השימוש של יוחנן ב-"*hoti*" ראו נושא מיוחד בפרק ב 23, סעיף 4.

□ "שכל אשר נתת לי ממך הוא" ישוע דיבר את מה שהאב גילה לו (השוו לפס' 8; ז 16; יב 48-49).

יז 8 "הם קבלו אותם" הם קיבלו את המסר של ישוע על אלוהים. לא מצוין פה מושא ישיר. בפרק א 12 המושא הישיר של הפועל לקבל מתייחס לישוע עצמו; כאן, זהו המסר על אלוהים שישוע הביא (השוו לפס' 4). זה מדגיש את ההיבט הכפול של הבשורה כ- (1) אדם ו- (2) מסר.

□ "הם קבלו... והאמינו" אלו הם חיוויים פעילים בזמן אאוריסטי. אמיתות אלו מתייחסות למוצא ולמסר האלוהי של ישוע (השוו לפרק ה 19; ו 68-69; יב 48-49; טז 30; יז 18, 21, 23, 25).

יז 9 "אני מעתיר בעדם" ישוע הוא המתווך שלנו (השוו לטימ"א ב 5; עבר' ח 6; ט 15; יב 24) והמליץ שלנו (השוו ליוח"א ב 1). האב גם מעורב בתפקידים אלו (השוו לפרק טז 26-27), כמו גם הרוח (השוו לרומ' ח 26-27). כל שלוש הישויות של השילוש מעורבים בכל ההיבטים של הגאולה.

□ "העולם" נעשה שימוש ב-Kosmos שמונה-עשרה פעמים בפרק זה. ישוע דואג ל- (1) כוכב הלכת הזה (השוו לפרק יז 5, 24) ו- (2) היחס של המאמינים לנפילות שלו (השוו לפרק א 10; יז 6, 9, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 21, 23). בכתביו של יוחנן משמעותו המיוחדת של מונח זה היא "חברה אנושית מאורגנת אשר מתפקדת בנפרד מאלוהים." לפעמים הוא מציין את (1) כוכב הלכת; (2) כל החיים על כוכב הלכת; או (3) חיים בנפרד מאלוהים. ראו נושא מיוחד בפרק יד 17.

יז 10 "כל אשר לי שלך הוא ושלך שלי" זה מראה את האחדות של השילוש (השוו לפס' 11, 21-23; טז 15). עבור השילוש ראו נושא מיוחד בפרק יד 26.

□ "אני נתפארתי בהם" זהו חיווי סביל בזמן מושלם (PERFECT). על חיי התלמיד לתת כבוד לישוע כפי שהוא נתן כבוד לאב. איזו אחריות מדהימה!

יז 11 "אֲנִי אֵינִי עוֹד בְּעוֹלָם" זה מתייחס ל- (1) העתיד המידי (העלייה לשמיים) כאשר ישוע יחזור לאב (השוו למה"ש 10-9) או (2) השירות הפומבי של ישוע.

■ "אֲבִי הַקְּדוֹשׁ" נעשה שימוש במונח "קדוש" בהתייחסות לאב רק פה בברית החדשה (משמש גם בתואר "קדוש" בפטר"א א 15) כפי שזה בתנ"ך. שם תואר זה (*hagios*) מיוחס לעתים קרובות לרוח (השוו לפרק א 33; יד 26; כ 22). נעשה שימוש באותו שורש יווני בהתייחסות לתלמידים בפס' 17 (*hagiasmos*) ולישוע בפס' 19 (*hagiazō*). האטימולוגיה הבסיסית של שורש זה היא "להפריד לשירותו של אלוהים" (השוו לפס' 17, 19). משתמשים בו עבור אנשים, מקומות ודברים שניתנו באופן אקסקלוסיבי לשימוש של אלוהים. הוא מתאר את האופי הנשגב של אלוהים (קדוש ישראל) ושוני מדברים פיזיים, ארציים ונפולים. ישוע היה קדוש; כאשר תלמידיו נהפכים להיות יותר כמוהו, גם הם משקפים "קדושה". השורש של המונח "קדוש" (*saint*) הוא מהמונח היווני "קדוש" (*holy*). מאמינים הם קדושים מכיוון שהם במשיח, אך עליהם להיות קדושים כאשר הם חיים למענו, כמוהו ובו.

נושא מיוחד: קדוש SPECIAL TOPIC: HOLY

1. התנ"ך

א. האטימולוגיה של המונח *קדוש* (BDB 872) אינה וודאית, יתכן שכנענית. יתכן שמשמעותו של חלק מהשורש (כלומר, קד) היא "להפריד". זה המקור להגדרה הפופולרית "מופרד (מהתרבות הכנענית, השוו לדבר' ז 6; יד 2, 21; כו 19) לשימוש של אלוהים".
ב. הוא מתייחס לנוכחות של אלוהים בדברים, מקומות, זמנים ואנשים. לא נעשה בו שימוש בספר בראשית, אך הוא נהיה נפוץ בשמות, ויקרא, ובמדבר.
ג. בספרות הנבואית (במיוחד ישעיהו והושע) האלמנט האישי שקודם נכח, אך לא הודגש, מופיע בחזית. הוא הופך להיות אמצעי לציין את המהות של אלוהים (השוו לישע' ו 3). אלוהים הוא קדוש. שמו המציג את אופיו הוא קדוש. עמו, שעליו להפגין את אופיו לעולם נזקק, הוא קדוש (אם הם מצייתים לברית באמונה).

1. שם תואר, BDB 872 קדוש, בשימוש

א. אלוהים, ישעיהו ה 16; ו 3 (שילוש); ראה נושא מיוחד הקדוש

ב. שמו, ישעיהו מ 25; מט 7; נז 15

ג. משכנו, ישעיהו נז 15

ד. השבת שלו, ישעיהו נח 13

2. הפועל, BDB 872 קדש, "להקדיש"

א. האופי של אלוהים, ישעיהו ה 16; כט 23

ב. אלוהים, ישעיהו ח 13; סה 5

ג. מלאכי אלוהים, ישעיהו יג 3

ד. שם אלוהים, ישעיהו כט 23

ה. חג, ישעיהו ל 29

ו. בני אדם מקודשים, ישעיהו סו 17

3. שם עצם, BDB 871 קדש, "הקדשה", "הפרדה"

א. זרע קדוש, ישעיהו ו 13

ב. הר קדוש, ישעיהו יא 9; כז 13; נו 7; נז 13; סה 11, 25; סו 20

ג. להתבדל, ישעיהו כג 18

ד. דרך הקדושה, ישעיהו לה 8

ה. מקום קדוש, ישעיהו מג 28; סב 9; סד 11

ו. עיר קדושה, ישעיהו מח 2; נב 1

ז. הקדוש, ישעיהו מט 7 (ראה נושא מיוחד הקדוש)

ח. זרוע קדושה, ישעיהו נב 10

ט. יום קדוש, ישעיהו נח 13

י. עם קדוש, ישעיהו סב 12

יא. רוח קודש, סג 10, 11

יב. כס האלוהים, ישעיהו סג 15

יג. מקום קדוש, ישעיהו סג 18

יד. ערי הקדושה, ישעיהו סד 10

ד. רחמיו ואהבתו של אלוהים הם חלק בלתי נפרד מהרעיונות התיאולוגיים של בריתות, צדק ואופי נחוץ. בזאת המתיחות באלוהים כלפי אנושות לא קדושה, נפולה ומורדת. ישנו מאמר מאוד מעניין על הקשר שבין אלוהים כ"רחום" ואלוהים כ"קדוש" בספרו של Robert B. Girdlestone, *Synonyms of the Old Testament*, עמ' 111-113.

2. הברית החדשה

א. כותבי הברית החדשה (מלבד לוקס) הם הוגי דעות עבריים, אך כאלו שמושפעים מיוונית קוינה

(לדוגמא, תרגום השבעים). זהו התרגום היווני לתנ"ך, ולא מחשבה, דת או ספרות יוונית קלאסית, אשר שולט באוצר המילים שלהם.

ב. ישוע הוא קדוש מכיוון שהוא מאת אלוהים וכמו אלוהים (השוו ללוקס א 35; ד 34; מה"ש ג 14; ד 27, 30). הוא הקדוש והצדיק (השוו למה"ש ג 14; כב 14). ישוע הוא קדוש מפני שהוא ללא חטא (השוו ליוח"ח ח 46; קור"ב ה 21; עבר"ד ד 15; ז 26; פטר"א א 19; ב 22; יוח"א ג 5).

ג. מכיוון שאלוהים הוא קדוש, על ילדיו להיות קדושים (השוו לויק' יא 44-45; יט 2; כ 7, 26; מתי ה 48; פטר"א א 16). מכיוון שישוע הוא קדוש, על תלמידיו להיות קדושים (השוו לרומ' ח 28-29; קור"ב ג 18; גלט' ד 19; אפס' א 4; תסל"א ג 13; ד 3; פטר"א א 15). משיחיים נושעים כדי לשרת באופן שישקף את המשיח (קדושה).

■ **"שֹׁמֵר אוֹתָם בְּשִׁמְךָ"** ישוע מתפלל (ציווי פעיל בזמן אאוריסטי) שההגנה המקנה כוח והנוכחות האישית שיהיה נתן לו (חיווי פעיל בזמן מושלם) תוענק לתלמידים שלו (השוו לפס' 12). זה יאפשר להם לשרת בעולם נפול כפי שהוא שירת בעולם נפול (השוו לפס' 18). זהו אחד מהיתרונות של האחדות (השוו לפס' 21) בין

1. האב
2. הבן
3. התלמידים

■ **"לְמַעַן יְהִי אֶחָד כְּמוֹנִי"** זוהי התנייה בזמן הווה. היא מתייחסת לאחדות היחסית של האל בעל שלוש הישויות (השוו לפס' 21, 22, 23; י 30; יד 10). זוהי גם בקשה מדהימה ואחריות למשיחיים! קריאה זו לאחדות נעדרת בימינו (השוו לאפס' ד 6-1). אחדות, ולא אחידות, היא הדרך לאחד את הקהילה המפולגת של אלוהים.

יז **"שִׁמְרָתִי... שִׁמְרָתִי"** הפועל הראשון הוא בזמן לא מושלם (IMPERFECT) והשני בזמן אאוריסטי. פעלים אלו נרדפים. כוח הדחף של קטע זה הוא ההגנה המתמשכת של ישוע (השוו לפטר"א א 3-9). בספרו, *Word Studies in the New Testament*, כרך 1, M. R. Vincent עושה הבחנה בין שני מונחים אלו. הוא אומר שמשמעותו של הראשון (*tēreō*) היא לשמר ומשמעותו של השני (*phulassō*) היא לשמור (עמ' 496).

■ **"לא אֲבַד מֵהֶם אִישׁ"** זה מראה את כוחו המגן של ישוע (השוו לפרק ו 37, 39; י 28-29).

קשה לתרגם מונח זה (*apollumi*) מכיוון שנעשה בו שימוש בשני מובנים שונים. בספרו *Theological Dictionary of the New Testament*, כרך 1, Gerhard Kittel אומר לגבי מילה זו, "באופן כללי אנחנו יכולים להגיד שמספרים 2 ו-4 מונחים ביסוד ההצהרות הקשורות לעולם הזה כפי שבבשורות הסינופטיות, בזמן שמספרים 1 ו-3 מונחים ביסוד אלו הקשורות לעולם הבא, כפי שבכתבי שאול ויוחנן" עמ' 394. ההגדרות שהוא נותן הן:

1. "להשמיד או להרוג"
2. "לאבד או לסבול אבדות מ-"
3. "למות"
4. "להיות אבוד"

מונח זה שימש לעתים קרובות לציין את הדוקטרינה של הכליה, אשר אומרת שאנשים שלא נושעו יחדלו מלהתקיים אחרי המשפט. נראה שזהו סותר את דניאל יב 2. זה גם מפספס את ההבחנה בין הקונוטציות שנעשה בהן שימוש בבשורות הסינופטיות מול השימוש של יוחנן ושאול, אשר משתמשים בו באופן מטאפורי לתאר אבדות רוחנית, ולא הרס פיזי. ראו נושא מיוחד בפרק י 10.

■ **"בֵּן הָאֲבָדוֹן"** מובן שזה מתייחס ליהודה איש קריות. נעשה שימוש באותו מונח בתסל"ב ב 3 בהקשר ל-"איש הרשע" (צורר המשיח של אחרית הימים). זהו מטבע לשון עברי שמשמעותו "האחד שנגזר עליו אובדן". זהו משחק מילים עם המונח "אבד" שנעשה בו שימוש קודם לכן בפסוק: "לא אבד מהם איש מלבד האחד שנגזר עליו אובדן". ראו נושא מיוחד: כפירה ביוחנן ו 64.

■ **"זאת לקיים את הכְּתוּב"** זה מתייחס לתהל' מא 9, אשר מצוטט ביוחנן יג 18; ו 70-71.

יז **"כָּעַת אֲנִי בָא אֵלֵיךְ"** זה יכול להתייחס ל-

1. תפילת ישוע (יוחנן יז)
2. העלייה לשמים של ישוע (פס' 11; מה"ש א)

■ **"דְּבָרִים אֵלֶּה אֲנִי אוֹמֵר בְּעוֹלָם"** יתכן שאימרה זו מתקשרת ל-

1. יא 42, ישוע דיבר בקול כדי שאחרים יוכלו לשמוע
2. טו 11, דברי ישוע מתייחסים באופן ישיר ל-"שמחת" התלמידים

■ **"כְּדִי שֶׁתְּשַׁלֵּם שְׂמַחְתִּי בְּקִרְבָּם"** זוהי התנייה פעילה בזמן הווה ובינוני פועל סביל בזמן מושלם (PERFECT). איזו הבטחה נהדרת (השוו לפרק טו 11; טז 24). יוחנן משתמש פעמים נוספות באותו הביטוי (השוו ליוח"א א 4; יוח"ב 12).

יז **14 "נָתַתִּי לָהֶם אֶת דְּבַרְךָ"** המונח "דבר" פה הוא *logos*. נעשה שימוש במילה הנרדפת היוונית *rhēma* בפס' 8. זוהי הצהרה בנוגע להתגלות האלוהית דרך האישיות, הלימוד והמופת של ישוע. ישוע נותן את הדבר והוא עצמו הדבר. הדבר הוא גם תוכן אישי וגם שכלי. אנחנו מקבלים בברכה את האדם של הבשורה ומאמינים במסר של הבשורה!

■ **"הָעוֹלָם שֶׁנָּא אוֹתָם"** דחייה על-ידי העולם היא סימן לקבלה על-ידי המשיח (השוו ליוח' טו 18-20; יוח"א ג 13).

■ **"כִּי אֵינָם מִן הָעוֹלָם"** מאמינים נמצאים בעולם, אך הם אינם מן העולם (השוו לפס' 16; יוח"א ב 15-17).

■ **"כִּשֶׁם שֶׁאֲנִי אֵינִי מִן הָעוֹלָם"** "העולם" מתייחס לעידן נפול זה של האנושות ולמרד של המלאכים (השוו לפרק ח 23). זוהי דוגמה נוספת לדואליזם האנכי של יוחנן.

יז **15 "אֵינִי מִבְּקֵשׁ שֶׁתִּקְחֶם מִן הָעוֹלָם"** למשיחיים יש משימה בעולם (השוו לפס' 18; מתי כח 19-20; לוקס כד 47; מה"ש א 8). זה עדיין לא הזמן שלהם ללכת הביתה!

■

NASB, NKJV	"הרע" (the evil one)
NRSV	"הרע" (the evil one)
TEV, NJB	"הרע" (the Evil One)

מונח זה יכול להיות ממין סתמי או ממין זכר. יחידה ספרותית זו מציינת את כוח הרוע האישי לעתים קרובות (השוו לפרק יב 31; יג 27; יד 30; טז 11), ולפיכך, פסוק זה, כמו מתי ה 37; ו 13; יג 19, 38, צריך להיות "the evil one" (השוו לתסל"ב ג 3; יוח"א ב 13-14; ג 12; ה 18-19). ראו נושא מיוחד בפרק יב 31.

יז **17 "קָדוֹשׁ"** זהו ציווי פעיל בזמן אוריסטי אשר בא מהשורש "קדוש" (*hagios*). המשמעות יכולה להיות

1. מאמינים נקראים להידמות למשיח (השוו לפס' 19; רומ' ח 28-29; קור"ב ג 18; ז 1; גלט' ד 19; אפס' א 4; ד 13; תסל"א ג 13; ד 3, 7; ה 23; פטר"א א 15). זה יכול להתרחש רק דרך ידיעת האמת, שהיא גם דבר חי (ישוע, השוו לפרק א 14-1) וגם דבר כתוב (כתבי הקודש, השוו לפרק טו 3).
2. "להתקדש", במובן התנ"כי שלו, אומר באופן בסיסי "להפריד לשירותו של אלוהים". פס' 18 מבהיר את המטרה של "ההתקדשות".

השאלה היא לא האם האפשרות הראשונה או השנייה היא הנכונה. שתיהן נכונות. חייו של ישוע הראו את הנחיצות של שתיהן (השוו לפס' 19).

זה בהחלט יתכן שיוחנן משתמש ב-"התקדשות" של התלמידים לשירותו של אלוהים כאנלוגיה לכהנים בתנ"ך שהופרדו לשירותו של אלוהים. הם שרתו כמתווכים של הקורבנות התנ"כיים, אך התלמידים שרתו כחושפי הקורבן המושלם שנעשה אחת ולתמיד בברית החדשה, המשיח (ראו את הספר אל העברים, אשר משווה בין הברית הישנה לברית החדשה).

■ **"בְּאֵמַת: דְּבַרְךָ אֵמַת"** האמת מתייחסת למסר של ישוע בנוגע לאלוהים (השוו לפרק ח 31-32). ישוע נקרא גם המסר (הדבר, *logos*, השוו לפרק א 1, 14) וגם האמת (השוו לפרק יד 6) של אלוהים. לעתים קרובות יש התייחסות לרוח כרוח האמת (השוו לפרק יד 17; טו 26; טז 13). שימו לב שמאמינים גם מתקדשים באמת (השוו לפס' 19, בינוני פועל סביל בזמן מושלם) וברוח (השוו לפטר"א א 2). עבור דיון יותר שלם בנוגע לשורש היווני "אמת, אמת" ראו נושא מיוחד על האמת בפרקים ו 55 ו-ז 3.

יתכן ש-"דברך אמת" זה רמיזה או ציטוט מתרגום השבעים של תהלים קיט 142, "צדקתך צדק לעולם, ותורתך אמת." זה בהחלט יתכן שישוע נתפס כ-

1. משה החדש (דבר' יח 15)
2. תלמידיו ככהנים חדשים (השימוש של הפועל "להתקדש")
3. חייו כהתגלות האמתית של האל האמיתי היחיד
4. האחדות של אלוהים בעל שלוש הישויות והתלמידים כהתגשמות של מטרת הבריאה (כלומר, ברא' א 26-27)
5. ישוע כהתגשמות של ברא' ג 15

יז **18 "כְּמוֹ שֶׁשִּׁלַּחְתָּ אוֹתִי אֶל הָעוֹלָם"** חיי הציות והשירות של ישוע, אפילו עד סף המוות (קור"ב ה 14-15; גלט' ב 20; יוח"א ג 16), מציבים את המופת לתלמידיו (השוו לפס' 19). הוא ישלח אותם לעולם האבוד לשליחות בדיוק כפי

שהוא נשלח בפרק כ 21. הם חייבים להיות מעורבים בעולם, ולא להתבודד ממנו. ראו נושא מיוחד: לשלוח (Apostellō) בפרק ה 24.

יז 19 "אני מקדיש את עצמי" זה בהכרח מתייחס בהקשר זה לגלגתא! ישוע מפריד את עצמו לעשות את רצון האב (לדוגמא, מרק' י 45).

■ "כדי שיהיו גם הם מקדשים באמת" זוהי פסוקית hina (פסוקית תכלית) עם בינוני פועל סביל בזמן מושלם ובדיבור עקיף, אשר מציינת שהתוצאות כבר התרחשו וממשיכות לפעול. אף על פי כן, ישנו אלמנט של תלות המבוסס על 1. פועלו העתידי של המשיח על הצלב, התחייה, והעלייה לשמיים
2. תגובתם המתמשכת והמבוססת על חזרה בתשובה לישוע ותורתו
ראו נושא מיוחד על האמת בפרקים 55 ו-53.

יוחנן יז 20-24 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
20 לא רק בעדם אני מבקש, אלא גם בעד המאמינים בי על-יסוד דברם. 21 יהיו נא כלם אחד; כמו שאהיה, אבי, בי ואני בך, שיהיו גם הם בנו, כדי שיאמין העולם כי אתה שלחתיני. 22 אני נתתי להם את הכבוד שנתת לי, למען יהיו אחד כמו שאנחנו אחד. 23 אני בהם ואתה בי כדי שישלמו להיותם אחד, למען ידע העולם כי אתה שלחתיני ואהבת אותם כמו שאהבת אותי. 24 אבי, אלה שנתתם לי רצוני שיהיו גם הם אתי באשר אני, למען יחזו בכבודי אשר נתת לי, כי אהבת אותי מלפני הוּסַד תבל.

יז 20 "אלא גם בעד המאמינים בי" זהו זמן הווה המתפקד כזמן עתיד. זה מתייחס לכל המאמינים הבאים ובפרק י 16, גם לגויים. ראו נושא מיוחד בפרק ב 23.

■ "על-יסוד דברם" זהו המונח logos. בשל שימושו בפס' 14 והמילה הנרדפת rhēma בפס' 8, זה בהכרח מתייחס להעברת המסר ההתגלותי של ישוע על-ידי תלמידיו.

יז 21 "יהיו נא כלם אחד" אחדות זו היא לא אחרת מאשר האחדות של השילוש (השוו לפס' 11, 22, 23; אפס' ד-6). זהו אחד מההיבטים של תורת ישוע שתלמידיו לא נהגו לפיו.

■ "כדי שיאמין העולם כי אתה שלחתיני" זוהי התנייה פעילה בזמן הווה. המטרה של אחדות היא בישור. לפס' 23 יש כמעט את אותו המבנה והדגש!
ישנה מתיחות בתפילת ישוע. הוא אינו מתפלל עבור העולם (השוו לפס' 9), אך הוא שולח את תלמידיו לעולם עם המסר שלו אשר יגרום לרדיפות כלפיהם מכיוון שאלוהים אוהב את העולם (השוו לפס' 21, 23; ג 16). אלוהים רוצה שכל העולם יאמין (השוו לטימ"א ב 4; טיט' ב 11; פטר"ב ג 9). אלוהים אוהב את כל מי שנברא בצלמו ובדמותו. ישוע מת עבור חטאי כל העולם. ראו נושא מיוחד: לשלוח (Apostellō) בפרק ה 24.

יז 22 "נתתי להם את הכבוד שנתת לי" שניהם משפטי חיווי פעילים בזמן מושלם (PERFECT). הכבוד בוודאי מתייחס למסר ההתגלותי. הם ישאו את דברו לעולם כפי שישוע נשא את דבר האב. התוצאה תהיה שהם ישאו גם את החרפה שלו! A. T. Robertson בספרו Word Pictures in the New Testament, כרך V, אומר "זהו הכבוד של הדבר שלבש בשר (השוו לפרק א 14 ו-ב 11) ולא הכבוד של הדבר הנצחי המוזכר בפרק יז 24" (עמ' 280). ראו הערה מלאה על "כבוד" בפרק א 14.

יז 23 "כדי שישלמו להיותם אחד" זוהי פסוקית hine עם דיבור עקיף סביל בזמן מושלם (PERFECT), כמו בפס' 19. פס' 19, ישנו אלמנט של תלות המבוסס על (1) פועלו העתידי של ישוע או (2) אמונתם המתמשכת. ההשתמעות היא שהם כבר אוחדו באמצעות ישוע וכך זה ישאר! המטרה של האחדות היא בישור.

■ "ואהבת אותם כמו שאהבת אותי" זוהי הבטחה (השוו לפרק טז 27 ו-יד 21, 23), אך יש לה תנאי. אלוהים מטפל בבני האדם באמצעות בריתות ("אם... אז").
המילה אהבה (agapeō) מופיעה שמונה פעמים ביוח' א-יב, אך 31 פעמים ביוח' יג-יז. השיחות שבעליה מדגישות את האופי הגלוי של אלוהים האב דרך מילותיו ומעשיו של הבן וזמן קצר לאחר התחייה, ובמיוחד חג השבועות, דרך התלמידים. אלוהים הוא אהבה (השוו ליוח' א ד 7-21).

יז 24 "שיהיו גם הם אתי באשר אני" ישוע חוזר לכבוד להכין מקום לתלמידיו (השוו לפרק יד 1-3). העולם הזה הוא לא ביתנו כפי שהוא לא היה ביתו! זוהי הבריאה שלו (בראשית א-ב) והיא תשוקם (התגלות כא-כב).

□ **"למען יחזו בכבודי אשר נתת לי"** זה מובן מאליו שהמונח "כבוד" בפסוק זה לא בעל אותה משמעות כמו בפס' 22. נראה שהוא כולל פה את ההדר של האלוהות הקדומה של ישוע.

□ **"מלפני הוֹסֵד תַּבְּל"** אלוהים בעל שלוש הישויות היה פעיל בגאולה אפילו לפני הבריאה. נעשה שימוש במונח זה מספר פעמים בברית החדשה (השוו למתי כה 34; לוקס יא 50; אפס' א 4; עבר' ד 3; ט 26; פטר"א א 20; התג' יג 8; יז 8).

יוחנן יז 25-26 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
25 **אָבִי הַצְּדִיק, הָעוֹלָם לֹא הִכִּירָךְ, אָבֶל אֲנִי הִכִּירְךָ, וְאַלֵּה הִכִּירוּ שְׂאֵתָה שְׁלַחְתָּנִי.** 26 **הוֹדַעְתִּי לָהֶם אֶת שְׁמִי וְאוֹסִיף לְהוֹדִיעַ, כְּדֵי שִׁתְּהִיָּה בָהֶם הָאֱהָבָה אֲשֶׁר אֶהְבְּתִנִּי וְאֲנִי אֱהִיָּה בָהֶם.**"

יז 25 **"אָבִי הַצְּדִיק"** מונח זה מופיע רק כאן בברית החדשה. הוא מקביל ל-"אבי הקדוש" בפס' 11. הוא מגיע מהמילה העברית ל-"קנה מידה". אלוהים הוא קנה-המידה למשפט! ראו נושא מיוחד ביוח"א ב 29.

□ **"הָעוֹלָם לֹא הִכִּירָךְ"** העולם, חברה אנושית מאורגנת המתפקדת בנפרד מאלוהים (שימוש ייחודי ליוחנן), לא מכיר את אלוהים (השוו לפרק יז 25) ולא את הבן שלו (השוו לפרק א 10). הוא רע וזדוני (השוו לפרק ג 19-20; ז 7).

□ **"אָבֶל אֲנִי הִכִּירְךָ"** ישוע הוא מקור המידע הכי גבוה וטהור על אלוהים (השוו לפרק א 18; ג 11).

יז 26 **"הוֹדַעְתִּי לָהֶם אֶת שְׁמִי"** זה מתייחס להתגלות של ישוע בנוגע לאופיו של האב ותוכנית הגאולה שלו עבור האנושות (השוו לפס' 6, 11, 12; מה"ש ב 23; ג 18; ד 28). המונח "הודעתי" מופיע חמש פעמים בפס' 25-26.

□ **"וְאוֹסִיף לְהוֹדִיעַ"** זה יכול להתייחס ל- (1) ההתגלות המתמשכת של ישוע דרך הרוח שמבטח את לימודיו או (2) אירועי הישועה (שבועה הפסיון) שעומדים להתרחש. ההקשר של הקטע רומז לאפשרות הראשונה. הישועה כוללת אדם ומסר, החלטה ואורח חיים, אמונה התחלתית ואמונה מתמשכת. היא כוללת גם את הקונוטציה היוונית של "לדעת" וגם את הקונוטציה העברית של "לדעת".

שאלות לדיון

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתם אחראים לפרש בעצמכם את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתם, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתם לא צריכים להשאיר את זה לפרשן.

שאלות לדיון אלו ניתנו כדי לעזור לכם לחשוב היטב על הנושאים הגדולים בחלק זה של הספר. הן נועדו להיות מעוררות חשיבה ולא סופיות.

1. מדוע תפילה זו כה חשובה מבחינה תיאולוגית?
2. האם יהודה היה מאמין שסר חנו?
3. מהי המטרה של האחדות שלנו?
4. מדוע הקיום הקדום של ישוע חשוב?
5. הגדירו את מונחי המפתח הללו בהקשר זה:
 - א. "נתפאר"
 - ב. "לתת"
 - ג. "לדעת"
 - ד. "לשלוח"
 - ה. "שם"
 - ו. "עולם"

יוחנן יח

חלוקה של קטעים לפי תרגומים מודרניים

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
הבגידה והמעצר של ישוע	בגידה ומעצר בגת שמנים	מעצר, משפט, צליבה, הקבורה של ישוע (יח 1 - יט 42)	המעצר של ישוע	המעצר של ישוע
יח 1-11	יח 1-11	יח 1-11	יח 4-1 יח 5 _א יח 5 _ב יח 5-7 _{ב-א} יח 7 _ב יח 8-9 יח 10-11	יח 9-11
ישוע לפני הכהן הגדול	לפני הכהן הגדול		ישוע לפני חנן	ישוע לפני חנן וקיפא, כיפא מתכחש אליו
יח 12-14	יח 12-14	יח 12-14	יח 12-14	יח 12-14
ההתכחשות של כיפא לישוע	כיפא מתכחש לישוע		כיפא מתכחש לישוע	
יח 15-18	יח 15-18	יח 15-18	יח 15-17 _א יח 17 _ב יח 18	יח 15-18
הכהן הגדול מתשאל את ישוע	ישוע מתשאל על-ידי הכהן הגדול		הכהן הגדול מתשאל את ישוע	
יח 19-24	יח 19-24	יח 19-24	יח 19-21 יח 22 יח 23 יח 24	יח 19-24
כיפא שוב מתכחש לישוע	כיפא מתכחש פעמיים נוספות		כיפא שוב מתכחש לישוע	
יח 25-27	יח 25-27	יח 25-27	יח 25 _א יח 25 _ב יח 26 יח 27	יח 25-27
ישוע לפני פילטוס	בחצר פילטוס		ישוע לפני פילטוס	ישוע לפני פילטוס
יח 28-38 _א	יח 28-38	יח 28-32	יח 28-29 יח 30 יח 31 _א יח 31-32 _ב	יח 28-32

	יח 33-38 א	יח 33	יח 33 - יט 3
		יח 34	
		יח 35	
		יח 36	
		יח 37 א	
		יח 37 ב	
		יח 38 א	
ישוע נידון למוות	לקיחת המקום של בר-אבא	ישוע נידון למוות	
(יח 38 - יט 16 א)		(יח 38 - יט 16 א)	
יח 38 - יט 7	יח 38 - יט 7	יח 38-39	
	יח 39-40		
			יח 40 - יט 3

מחזור קריאה שלישי

מעקב אחר כוונתו המקורית של המחבר ברמת הפסקה

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתם אחראים לפרש בעצמכם את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתם, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתם לא צריכים להשאיר את זה לפרשן.

קראו את הפרק ברציפות. זהו את הנושאים. השוו את חלוקת הנושאים שלכם עם חמשת התרגומים המודרניים. אין השראה בחלוקה לפסקאות, אבל זהו המפתח לעקוב אחר כוונתו המקורית של המחבר, שזה הלב של הפרשנות. לכל פסקה של נושא אחד ויחיד.

1. פסקה ראשונה

2. פסקה שנייה

3. פסקה שלישית

4. וכו'

תובנות בהקשר ליוחנן יח 1-40

א. יוחנן משמיט את ייסורי ישוע בגת שמנים (למרות שיתכן שפרק יז מתרחש במקביל). הדבר נעשה ככל הנראה מכיוון שהוא מדגיש את האופי הדינמי של ישוע אשר היה בשליטה בכל הנסיבות. הוא עצמו מסר את חייו (השוו לפרק י 11, 15, 17, 18).

ב. סדר המאורעות של פרק זה שונה במקצת מהבשורות הסינופטיות. נראה שהשוני מיוחס ל-

1. הטבע של תיאורי עדי הראיה

2. המטרות התיאולוגיות של המחבר

ג. ספר יוחנן שונה מאוד מהבשורות הסינופטיות. מדוע ואיך אלו הן שאלות שהמחקר לא יכול לענות עליהן. הדיון הטוב ביותר שראיתי בנושא זה נמצא בספר *How To Read the Bible For All Its Worth* של Gordon Fee, Douglas Stuart, שם הם נותנים מספר תאוריות. נראה שלכותבי הבשורות, תחת השראה, היתה חירות

1. לבחור

2. לסגל

3. לארגן מחדש

את דבריו ומעשיו של ישוע. אני לא חושב שהם יכלו להמציא מילים ומעשים, אך הם כן יכלו לסגל אותם למטרות הבישור שלהם כדי לעזור לחשוף את ישוע לקבוצות אנשים שונות. זכרו שהבשורות הן לא ספרי היסטוריה מערביים (לדוגמה, סיבה ותוצאה וכרונולוגי), אלא ספרי היסטוריה מזרחיים. הן לא ביוגרפיות, אלא חוברות בישור.

ד. ספר עזר טוב לפרק זה, בכל מה שמגע לחוקיות של משפט ישוע (השוו לסנהדרין, ד 1), הוא Roman Society and Roman Law in the NT מאת A. N. Sherwin-White.

לימוד מילים וביטויים

יוחנן יח 11-1 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
1 אחרי שאמר את הדברים האלה יצא ישוע עם תלמידיו אל מעבר לנחל קדרון ונכנס עם תלמידיו אל גן אשר היה שם. 2 גם יהודה המסגיר אותו הכיר את המקום, שכן פעמים רבות נועד שם ישוע עם תלמידיו. 3 לקח יהודה קבוצת חילים וגם משרתים מאת ראשי הכהנים והפרושים, ובא לשם בלפידים ובמנורות ובכלי נשק. 4 ישוע, שידע כל מה שיבוא עליו, יצא ואמר להם: "את מי אתם מחפשים?" 5 השיבו לו: "את ישוע מנצרת." אמר להם: "אני הוא." גם יהודה המסגיר אותו היה שם. 6 כאשר אמר להם ישוע "אני הוא", נסוגו לאחור ונפלו ארצה. 7 שוב שאל אותם: "את מי אתם מחפשים?" השיבו: "את ישוע מנצרת." 8 ענה ישוע: "אמרתי לכם שאני הוא. לכן אם אותי אתם מחפשים, הניחו לאלה ללקחתי." 9 לקחים את הדבר שאמר, "מאלה אשר נתת לי לא אבד לי איש." 10 אז שלף שמעון כיפא חרב שהיה אצלו, הכה בעבדו של הכהן הגדול וקצץ את אזנו הימנית. שם העבד היה מלך. 11 אמר ישוע אל כיפא: "השב את החרב אל נדנה. האם לא אשתה את הכוס שנתת לי האב?"

יח 1 "נחל קדרון" (באנגלית ravine of the Kidron. המתרגם) משמעותו של המונח "ravine" היא "פלג חורפי" או "ואדי/נחל". המשמעות של "קדרון" (BDB 871) היא (1) ארזים או (2) שחור. זה היה ואדי שהיה יבש לחלוטין בזמן הקיץ אך זרם במשך תקופת החורף. זה היה המקום בו דם הקורבנות מהר מוריה התנקז. יתכן שזה המקור לתיאור "שחור". הוא היה בין הר הבית להר הזיתים (השוו לתרגום השבעים של ש"ב טו 23; מל"ב כג 4, 6, 12; דה"ב טו 16; כט 16; ל 14; ירמ' לא 40).

ישנו הבדל נוסח בכתבי היד היווניים בנקודה זו:

1. "הארזים" (*kedrōn*) ב-L, C, B, א MSS וכמה כתבי יד נוספים מקבוצת uncial

2. "הארז" (*kedrou*) ב-D, W, א MSS

3. "קדרון" (*kedrōn*) ב-A, S MSS

הגרסה הרביעית של The United Bible Society משתמשת באפשרות השלישית.

■ "גן" פרק זה משמיט לחלוטין את ייסורי ישוע בגת שמנים, אך הוא כן ממקם את אירועי המעצר בגן. זה היה מקום המנוחה המועדף על ישוע (השוו לפס' 2; לוקס כב 39). נראה שישוע ישן כאן במהלך השבוע האחרון של חייו (השוו ללוקס כא 37).

גנים לא הורשו בירושלים מכיוון שהדשן ההכרחי עשה אותם טמאים. בשל כך, להרבה אנשים עשירים היו כרמים, פרדסים וכד' בהר הזיתים.

יח 2 זוהי הערה עריכתית נוספת של יוחנן.

■ "יהודה" ישנן השערות רבות בנוגע ליהודה והמניעים שלו. הוא מוזכר ומוכפף לעתים קרובות בבשורת יוחנן (השוו לפרק 70-71; יב 4; יג 2, 26, 27; יח 2, 3, 5). המחזה המודרני "Jesus Christ Superstar" מציג אותו כתלמיד נאמן, אך נטול אשליות, אשר ניסה לדחוף את ישוע להגשים את התפקיד של המשיח התנ"כי היהודי--כלומר, להפיל את השלטון הרומי, להעניש את הרשעים, ולבסס את ירושלים כבירת העולם. אף על פי כן, יוחנן מציג את המניעים שלו ככאלו המונעים על-ידי תאוות בצע ועל-ידי השטן.

הבעיה המרכזית היא הנושא התיאולוגי של ריבונות אלוהים והרצון החופשי של האדם. האם אלוהים או ישוע הפעילו מניפולציה על יהודה? האם יהודה אחראי למעשיו אם השטן שלט בו או אם אלוהים יעד אותו מקדם וגרם לו לבגוד בישוע? כתבי הקודש לא מתייחסים לשאלות אלו באופן ישיר. אלוהים בשליטה על ההיסטוריה; הוא יודע את האירועים העתידיים, אך האנושות אחראית לבחירות ולמעשים. אלוהים הוגן, לא מניפולטיבי.

ישנו ספר חדש אשר מנסה להגן על יהודה -- *Judas Betrayer or Friend of Jesus?* מאת William Klassen, בהוצאת Fortress Press, 1996. אני לא מסכים עם ספר זה מכיוון שהוא ממעיט ערך בעדותו של יוחנן בנוגע ליהודה, אך הוא נורא מעניין ומעורר מחשבה.

נושא מיוחד: בחירה/יעוד מקדם והצורך באיזון תיאולוגי
SPECIAL TOPIC: ELECTION/PREDESTINATION AND THE NEED FOR A THEOLOGICAL BALANCE

הבחירה היא דוקטרינה נפלאה. אף על פי כן, זאת לא קריאה להעדפה, אלא קריאה להיות ערוץ, כלי או אמצעי עבור הגאולה של אחרים! בתנ"ך מונח זה שימש בעיקר עבור שירות; בברית החדשה הוא משמש בעיקר עבור ישועה אשר מובילה לשירות. כתבי הקודש אף פעם לא מפיסים את הסתירה כביכול שבין הריבונות של אלוהים והרצון החופשי של בני האדם, אלא מאשרים את שניהם! דוגמא טובה למתיחות הזאת שבכתובים תהיה פרק ט של האיגרת אל הרומים בהקשר לבחירה הריבונית של אלוהים ופרק י של האיגרת אל הרומים בהקשר לתגובה הנדרשת מצד האנושות (השוו לפרק י 11, 13).

המפתח למתיחות התיאולוגית הזאת נמצא אולי באפסים א 4. ישוע הוא האיש הנבחר על-ידי אלוהים וכולם נבחרים באופן פוטנציאלי בו (Karl Barth). ישוע הוא ה-"כן" של אלוהים לצורך של אנושות נפולה (Karl Barth). אפס' א 4 גם יכול לעזור להבהיר את הנושא בכך שהוא מציין שהמטרה של הבחירה מקדם היא לא השמיים, אלא קדושה (דימיון למשיח). לעתים קרובות אנחנו נמשכים ליתרונות של הבשורה ומתעלמים מהאחריות! הקריאה של אלוהים (הבחירה) היא לזמן מסוים כמו גם לנצח!

הדוקטרינות באות ביחס לאמיתות אחרות, ולא כאמת יחידה ולא קשורה. אנלוגיה טובה תהיה קבוצת כוכבים מול כוכב יחיד. אלוהים מציג את האמת בז'אנרים מזרחיים, לא מערביים. אסור לנו להסיר את המתיחות שנגרמת על-ידי זוגות דיאלקטיים (פרדוקסליים) של אמיתות דוקטרינריות:

1. הבחירה מקדם מול הרצון החופשי של בני האדם
2. הביטחון של המאמינים מול הצורך בהתמדה
3. החטא הראשון מול חטא מבחירה
4. חוסר חטא (שלמות) מול פחות חטא
5. הצדקה והתקדשות התחלתית ומיידית מול התקדשות הדרגתית
6. חירות משיחית מול אחריות משיחית
7. העליונות של אלוהים מול הפנימיות (immanence) של אלוהים
8. אלוהים כמישהו שבאופן אולטימטיבי לא ניתן לדעת אותו מול האפשרות לדעת אותו דרך הכתובים
9. מלכות האלוהים כמשהו בהווה מול ההשלמה העתידית
10. חזרה בתשובה כמתנה מאלוהים מול חזרה בתשובה כתגובה הכרחית לישועה שלנו
11. ישוע כאל מול ישוע כאדם
12. ישוע כאחד השוו לאב מול ישוע כאחד הכפוף לאב

הרעיון התיאולוגי של "ברית" מאחד את הריבונות של אלוהים (אשר תמיד לוקח את היוזמה וקובע את האג'נדה) עם התגובה ההכרחית ההתחלתית, החזרה בתשובה המתמשכת ותגובת האמונה מהאנושות (השוו למרק' א 15; מה"ש ג 16, 19; כ 21). היו זהירים מפני הוצאת צד אחד של הפרדוקס מהקשרו והמעטה בערכו של הצד השני! היו זהירים מלעמוד רק על הדוקטרינה או שיטת התיאולוגיה המועדפת עליכם!

יח 3

NASB	"קוהורטה רומית"
NKJV	"פלוגת חיילים (troops)"
NRSV	"פלוגת חיילים (soldiers)"
TEV	"קבוצת חיילים רומים"
NJB	"קוהורטה"

זה מתייחס ליחידה צבאית רומית, שהיא עשירית ליגיון ויכלה למנות עד 600 איש המוצבים במצודת אנטוניה, סמוך למקדש (השוו למה"ש כא 31, 33). זה לא סביר שקבוצה כה גדולה נקראה. הרומים היו מוכנים למהומות בירושלים בזמן הזה של החגים. הם לקחו אמצעי זהירות בכך שהם העבירו חיילים מקיסריה דרך הים. הרומים היו מעורבים במשפטו של ישוע מכיוון שהיהודים רצו לצלוב את ישוע. זה בדרך-כלל לקח מספר ימים; הם יכלו לעשות את זה רק דרך האישור ושיתוף הפעולה של הממשלה הרומית.

▣ **"מְשָׁרְתִים מֵאֵת רְאִשֵׁי הַכְּהֻנִים"** משטרת המקדש הליוית ליוותה את חיל המשמר הרומי. הם כבר כשלו מלעצור את ישוע פעם אחת (השוו לפרק ז 32, 45).

▣ **"כְּלֵי נֶשֶׁק"** החיילים הרומים נשאו חרבות, ומשטרת המקדש נשאה אלות (השוו למתי כו 43; מרק' יד 43; לוקס כב 52).

יח 4 "ישוע, שְׂיָדַע כָּל מֵה שְׂיָבֹא עָלָיו" זהו דגש חזק על המודעות והשליטה העצמית של ישוע בהקשר למעצרו, משפטו וצליבתו (השוו לפרק י 11, 15, 17, 18). זה לא היה בטעות שישוע נצלב (השוו למרק' י 45; מה"ש ב 23; ג 18; ד 28). נושא זה מאפיין את בשורת יוחנן, ויתכן שזאת הסיבה שיוחנן לא תיעד את המאבק של ישוע בגת שמנים.

היו מספר דיונים בנוגע לאטימולוגיה של המונח "נצרי". יתכן שהכוונה ל- (1) נצרי; (2) נזיר (השוו לבמד' ו) או (3) מנצרת. השימוש של הברית החדשה (השוו למתי ב 23) מאשר את האפשרות השלישית. ישנם אלו שאפילו קישרו את העיצורים העבריים *נזר* לתואר המשיחי "נצר" (השוו לישע' יא 1; יד 19; ס 21).

נושא מיוחד: ישוע הנצרי

SPECIAL TOPIC: JESUS THE NAZARENE

ישנם מספר מונחים יווניים שונים שהברית החדשה משתמשת בהם לדבר על ישוע.

א. מונחים בברית החדשה

1. נצרת - העיר בגליל (השוו ללוקס א 26; ב 4, 39, 51; ד 16; מה"ש י 38). עיר זו לא מוזכרת במקורות מודרניים, אך היא נמצאת בכתובות יותר מאחרות. עבור ישוע זאת לא היתה מחמאה לבוא מנצרת (השוו ליוח' א 46). השלט מעל צלבו של ישוע אשר כלל את שם המקום הזה היה סימן לבוז יהודי.
2. *Nazarēnos* - נראה שזה גם מתייחס למיקום גאוגרפי (השוו ללוקס ד 34; כד 19)
3. *Nazōraios* - יתכן שזה מתייחס לעיר, אך יתכן גם שזהו משחק מילים עם המונח המשיחי העברי "נצר" (השוו לישע' ד 2; יא 1; נג 2; ירמ' כג 5; לג 15; זכר' ג 8; ו 12; בברית החדשה, התג' כב 16). לוקס משתמש במונח זה בהקשר לישוע בפרק יח 37 ומה"ש ב 22; ג 6; ד 10; ו 14; כב 8; כד 5; כו 9).

4. קשור למספר 3, *נזיר*, אשר משמעו "אחד המקודש באמצעי של שבועה".

ב. שימושים היסטוריים מחוץ לברית החדשה

1. זה מציין קבוצה יהודית (לפני המשיחיות) כופרת (בארמית *nāsōrayyā*).
2. הוא שימש במסגרות יהודיות לתאר מאמינים במשיח (השוו למה"ש כד 5, 14; כח 22, נצרי).
3. זה הפך להיות המונח הרגיל לציון מאמינים בקהילות הסוריות (הארמיות). "משיחיים" שימש בקהילות היווניות כדי לציון מאמינים.
4. זמן מסוים אחרי נפילת ירושלים, הפרושים התאספו מחדש ביבנה ועודדו הפרדה רשמית בין בתי הכנסת לקהילה. דוגמא לסוג של נוסח קללה נגד המשיחיים נמצאת בתפילת שמונה עשרה במסכת ברכות 28-29, אשר קוראת למאמינים "נוצרים". (לא מצאתי את המקור של ציטוט זה. המתרגם "May the Nazarenes and heretics disappear in a moment; they shall be erased from the book of life and not be written with the faithful."
5. נעשה בו שימוש על-ידי יוסטינוס מרטיר, *Dial* 126:1, אשר השתמש ב-נצר שבישעיהו עבור ישוע.

ג. הדעה של המחבר

אני מופתע מכל-כך הרבה איותים של המונח, למרות שאני יודע שזה לא חסר תקדים בתנ"ך, כמו של-"הושע" יש מספר איותים שונים בעברית. הסיבות הנ"ל גורמות לי להיות בחוסר וודאות בנוגע למשמעות המדויקת שלו:

1. הקשר הקרוב עם המונח המשיחי "נצר" או המונח הדומה *נזיר* (אחד אחד המקודש באמצעי של שבועה)
2. הקונוטציה השלילית של הגליל
3. עדות מעטה או חוסר עדויות מודרניות לעיר נצרת שבגליל
4. המונח מובע מפיו של שד במובן אסקטולוגי (כלומר, "האם באת להשמידנו?").
5. עבור ביוגרפיה מלאה ללימוד קבוצת מילים זו, ראו *New International Dictionary of New Testament Theology*, כרך 2, עמ' 346 בעריכת Colin Brown או את ספרו של Raymond E. Brown, *Birth*, עמ' 213-209, 225-223.

▣ **"אני הוא"** זהו השורש העברי "להיות" (ראו נושא מיוחד בפרק ו 20), אשר היהודים קישרו ליהוה, שם הברית של אלוהים (השוו לשמות ג 14 וישעיהו מא 4). ישוע טוען את הטענה המדהימה הזאת בנוגע לאלוהות באותה דרך דקדוקית מוחלטת (*ego eimi*) בפרק ד 26; ח 24, 28, 58; יג 19. ביטוי זה חוזר על עצמו שלוש פעמים בהקשר זה למטרת הדגשה (השוו לפס' 6, 8). מבנה דקדוקי זה שונה מהצהרות "אני הוא..." המפורסמות של ישוע.

▣ **"גם יהודה המסגיר אותו יהיה שם"** זוהי הערה עריכתית נוספת מאת מחבר הבשורה, שהיה גם עד ראיה, יוחנן.

יח 6 **"נסוגו לאחור ונפלו ארצה"** יוחנן תיעד את זה כדי להדגיש את האופי הדינמי והנוכחות של ישוע. זה לא מציין יראת כבוד (השתחוות בפני משהו), אלא פחד.

יח 7 "שוב שאל אותם" יתכן שישוע משך תשומת לב לעצמו והרחק מהתלמידים. נראה שזה מתאים להקשר המידי של פס' 8.

יח 8 "אם" זהו משפט תנאי מדגם ראשון; הם חיפשו אותו.

■ "הניחו לאלה ללכת" זהו ציווי פעיל בזמן אוריסטי. זאת התגשמות הנבואה מזכר' יג 7 (השוו למתי כו 31; יוח' טז 32).

יח 9 "לקים את הדבר שאמר" נראה שזאת התייחסות לפרק טז 32, אך פרק יז 12 מצוטט.

יח 10 "אז שלף שמעון כיפא חרב שהיתה אצלו, הכה בעבדו של הכהן הגדול וקצץ את אָזְנו הַיְמִינִית" המטרה של כיפא לא היתה האוזן, אלא הראש! זה מראה את הנכונות של כיפא למות עבור ישוע. יתכן שמעשה זה של כיפא נבע מחוסר ההבנה של אמירת ישוע בלוקס כב 36-38. לוקס כב 51 אומר לנו שישוע ריפא את אוזנו של האיש במגע.

■ "שם העבד היה מלך" רק יוחנן מציין את שמו בהערה עריכתית זו. זה מראה תיאור של עד ראייה. מחבר הבשורה היה בגן!

יח 11 "הפוס" זוהי מטאפורה ששימשה בתנ"ך כסמל לגורלו של אדם, בדרך-כלל במובן שלילי (השוו לתהל' יא 6; ס 3; עה 8; ישע' נא 17, 22; ירמ' כה 15, 16, 27-28).

הצורה הדקדוקית של שאלת ישוע מצפה לתשובה "כן". כיפא שוב נהג כמישהו שיודע הכי טוב איך לפעול (השוו למתי טז 22; יוח' יג 8).

השימוש של "כוס" בקטע זה שונה מהשימוש של "כוס" בעדויות הסינופטיות של יסורי ישוע בגת שמנים. עבור יוחנן, ישוע בשליטה מלאה על המאורעות! יוחנן מציג את ישוע כבעל ביטחון, לא מפוחד (השוו לפס' 4; יג 1, 11)!

יוחנן יח 12-14 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

¹² החילים ומפקדם עם המשרתים מטעם ראשי היהודים אחזו בישוע וקשרו אותו. ¹³ הם הוליכוהו תחלה אל חנן, שהיה חותנו של קיפא הכהן הגדול באותה שנה. ¹⁴ קיפא הוא שיעץ לראשי הכהנים ולפרושים כי מוטב שימות איש אחד בעד העם.

יח 12

NASB	"הקוהורטה הרומית והמפקד"
NKJV	"פלוגת החילים והמפקד"
NRSV	"החיילים, הקצין שלהם"
TEV	"החיילים הרומים עם מפקדם"
NJB	"הקוהורטה ומנהיגה"

השמות של היחידות הצבאיות הרומיות נלקחו מהמספר השלם של החיילים המעורבים

1. קוהורטה - מתייחס ליחידה של עד 600 איש (השוו לפס' 3)

2. המפקד - מהמספר 1,000 (*chiliarch*, לדוגמא, מה"ש כא 31; כב 24; כג 10; כד 7)

תארים אלו לא אומרים דבר בנוגע לגודל היחידה הצבאית שבאה לעצור את ישוע. בישראל מספר 2 פשוט ציין את המנהיג של קבוצת חיילים קטנה.

■ "קשרו אותו" זה לא אומר שהם פחדו ממנו במיוחד, אלא זה היה ככל הנראה הנוהל הרגיל (השוו לפס' 24).

יח 13 "הוליכוהו תחלה אל חנן" ישנו דיון רב בנוגע לסדר של משפטים אלו לפני חנן וקיפא. הבשורות הסינופטיות אף פעם לא מזכירות פגישה עם חנן. נראה שפס' 24 הוא הערת שוליים אצל יוחנן, אך הוא חלק בלתי נפרד בתיאורים הסינופטיים של משפט ישוע (השוו למתי כו 57; מרק' יד 53).

בתנ"ך הכהן הגדול כיהן כל ימי חייו וכל אדם חייב היה להיות מצאצאי אהרון. אף על פי כן, הרומים הפכו את המשרה הזאת לעבודה פוליטית נחשקת, הנרכשה על-ידי משפחה לזית. הכהן הגדול שלט ותיפעל את קידום המכירות בחצר הנשים. ניקוי המקדש על-ידי ישוע הכעיס את המשפחה הזאת.

לפי יוספוס פלביוס, חנן היה הכהן הגדול בין 6-14 לספ'. הוא נתמנה על-ידי קוויריניוס, שליט סוריה, והוסר על-ידי ואלריוס גראטוס. קרובי משפחתו (5 בנים ונכד אחד) ירשו אותו. קיפא (28-36 לספ'), חתנו (השוו ליוח' יח 13), היה יורשו הישיר. חנן היה הכוח האמיתי מאחורי המשרה. יוחנן מתאר אותו כאדם הראשון שישוע נלקח אליו (השוו לפרק יח 13, 19-22).

יח 14 זוהי הערה עריכתית נוספת של יוחנן, כמו פס' 15 ו-18.

■ "קִיפָא" העניין המרכזי של יוחנן בכיפא היה שהוא ניבא באופן לא מודע על מותו של ישוע (השוו לפרק יא 50). הוא היה חתנו של חנן והיה הכהן הגדול בין 18-36 לספ'. ראו הערה בפרק יא 49.

יוחנן יח 15-18 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
15 שְׁמַעוֹן כִּיפָא וְתַלְמִיד אַחַר הֵלְכוּ אַחֲרֵי יֵשׁוּעַ. אוֹתוֹ תַלְמִיד הָיָה מִכֵּר לַכֹּהֵן הַגָּדוֹל וְהוּא נִכְנַס עִם יֵשׁוּעַ לַחֲצַר הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל, **16** אָבֵל כִּיפָא עָמַד בַּחוּץ עַל-יַד הַשַּׁעַר. יָצָא הַתַּלְמִיד הָאֲחֵר, הַמִּכֵּר לַכֹּהֵן הַגָּדוֹל, דָּבַר עִם הַשּׁוֹעֵרֶת וְהִכְנִיס אֶת כִּיפָא. **17** אָמְרָה הַמְּשֻׁעֶרֶת אֶל כִּיפָא: "הֲרִי גַם אַתָּה מִתַּלְמִידֵי הָאִישׁ הַזֶּה!" הוּא הִשִּׁיב: "לֹא, אֵינִנִּי." **18** אוֹתָהּ שָׁעָה עָמְדוּ הָעֲבָדִים וְהַמְּשֻׁעֶרֶת לִיד הַמְּדוּרָה שֶׁהִדְלִיקוּ בַּגָּלִל הַקּוֹר, וְהִתְחַמְּמוּ. גַּם כִּיפָא עָמַד אִתָּם וְהִתְחַמְּמוּ.

יח 15 "שמעון כיפא ותלמיד אחר הלכו אחרי ישוע" היו לא מעט דיונים בנוגע לזהותו של התלמיד האחר הזה.
1. התאוריה המסורתית היתה שזהו יוחנן השליח בשל מונח דומה המשמש עבורו בפרק כ 2, 3, 4 ו-8. בנוסף, קישור אפשרי נוסף נמצא בפרק יט 25, אשר מציין את אם יוחנן, שיתכן שהיתה אחותה של מרים, מה שאומר שישנה אפשרות שהוא היה לוי, ולפיכך, ממשפחת כהונה (השוו לעדות של פוליקרפוס).
2. יתכן שזה היה תלמיד עלום-שם מקומי כמו נקדימון או יוסף מרמתים בשל הקשר שלהם עם הכהן הגדול ומשפחתו (השוו לפס' 15-16).

■ **"אותו תלמיד היה מכר לכהן הגדול"** זהו מונח חזק מאוד ל-"היכרות" ונראה שמשמעותו "חבר קרוב" (השוו ללוקס ב 44 ו-כג 49). אם מדובר על יוחנן, זה יכול להתקשר לעסק הדיג שלו אשר עירב את משפחתו בהבאת דגים באופן קבוע לירושלים.

יח 17 "אמרה המשוערת אל כיפא: 'הרי גם אתה מתלמידי האיש הזה'" צורה דקדוקית זו, כמו פס' 25, מצפה לתשובה "לא". זה מראה את הזלזול של המעורבים בכך שהם לא משתמשים בשמו של ישוע. יתכן שהיא שאלה את זה בשל (1) הקשר של כיפא עם יוחנן או (2) המבטא הגלילי של כיפא.

■ **"לא, אינני"** יתכן שכיפא היה מוכן למות עבור ישוע, אך הוא לא היה מוכן לענות בכנות על השאלה של משרתת! בבשורות הסינופטיות הכחשות אלו מקובצות יחד, אך בספר יוחנן הן מופרדות על-ידי השאלות שחנן שואל את ישוע (השוו לפס' 24).
הצהרת "אני הוא" של כיפא היא בדיוק ההפך מהצהרת "אני הוא" של ישוע (השוו לפס' 5).

יח 18 סיפור זה מתואר עם כאלו פרטים שופעים הניתנים על-ידי עדי ראייה. גם לפס' 18 וגם ל-25 יש שני משפטים בדיבור עקיף ובזמן לא מושלם (IMPERFECT).

יוחנן יח 19-24 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
19 שָׁאֵל הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל אֶת יֵשׁוּעַ עַל-אוֹדוֹת תַּלְמִידָיו וְתוֹרָתוֹ. **20** הִשִּׁיב לוֹ יֵשׁוּעַ: "אֲנִי בִגְלוֹי דְבַרְתִּי אֶל הָעוֹלָם. תַּמִּיד לְמַדְתִּי בְּבֵית כְּנֶסֶת וּבְבֵית הַמִּקְדָּשׁ, בְּמָקוֹם שֶׁנִּקְהָלִים כָּל הַיְּהוּדִים, וְלֹא דְבַרְתִּי דָבָר בְּסֵתֵר. **21** מִדּוּעַ אַתָּה שׁוֹאֵל אוֹתִי? שָׁאֵל נָא אֶת הָאֲנָשִׁים שֶׁשָּׁמְעוּ, מִה דְבַרְתִּי אֲלֵיהֶם. הֵם יוֹדְעִים מִה שָׁאֲנִי אֲמַרְתִּי." **22** לְאַחַר שָׁאֵר זֹאת, סָטַר אֶחָד הַמְּשֻׁעֶרֶת הָעוֹמְדִים שָׁם עַל לְחִיוֹ שֶׁל יֵשׁוּעַ וְאָמַר: "כִּכָּה אַתָּה עוֹנֶה לַכֹּהֵן הַגָּדוֹל?" **23** הִשִּׁיב לוֹ יֵשׁוּעַ: "אִם דְּבַרְתִּי רָעָה, הָעֵד עַל הָרָעָה. אֲךָ אִם נִכְוֵנָה, מִדּוּעַ תִּכְנִי?" **24** אָז שָׁלַח אוֹתוֹ חֲנָן אֲסוּר בְּאֲזָקִים אֶל כִּיפָא הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל.

יח 19 "שאל הכהן הגדול את ישוע על-אודות תלמידיו ותורתו" זה מתייחס לחנן, לא לכיפא. חנן היה הכוח מאחורי הכס. הוא שלט מ-6-15 לספ'. מיד אחריו שלט חתנו ויותר מאוחר חמשת בניו ונכדו. חנן, שהיה הבעלים של זכויות המסחר באזור במקדש, ודאי השתוקק לתחקר את האחד שטיהר את המקדש (יתכן שפעמים). זה מעניין שחנן התעניין גם בנוגע לתלמידיו וגם בנוגע לתורתו.

יח 20 זה בהחלט נכון שישוע לימד באופן פומבי. אך זה גם נכון שהרבה מתורתו היתה נסתרת לקהל הפומבי (השוו למרק' ד 10-12). הבעיה האמתית היתה עיוורון רוחני מצד שומעיו.
דבריו של ישוע ושיטת הוראתו מתועדים באופן שונה בבשורות הסינופטיות וביוחנן. בבשורות הסינופטיות אין הצהרות "אני הוא...". ישוע מלמד במשלים; יוחנן לא מתעד משלים. נראה לי שאפשר להסביר את ההבדלים בכך שהבשורות הסינופטיות מתעדות את הלימוד הפומבי של ישוע ויוחנן מתעד את השיחות האיטיות.

יח 21 "מדוע אתה שואל אותי" בפס' 20 ישוע עומד על הטבע הפומבי של שירות הלימוד שלו. ישוע הצביע לחנן על כך ששאלותיו לא היו חוקיות על-פי החוק היהודי והן גם היו ידועות בציבור.

יח 22 "קטר אחד המשרתים העומדים שם על לחיו של ישוע ואמר" משמעותו המקורית של מונח זה היתה "לסטור" או "להכות עם מוט". זה הוביל למשמעות "סטירה עם היד הפתוחה". זוהי רמיזה לישע' נ 6. ישוע טוען שאם הוא עשה משהו רע, תאשימו אותו; אם לא, למה הכו אותו?

יח 23 **אם... אם** אלו הם שני משפטי תנאי מדגם ראשון אשר נתפסים כנוכחים מנקודת המבט של המחבר או עבור מטרתו הספרותית. בקטע זה המשפט הראשון הוא אמצעי ספרותי להדגיש מציאות שקרית. ישוע מאתגר את חנן להציג את ההוכחות שלו.

יח 24 סדר המשפטים הללו הפוך בבשורות הסינופטיות.

יוחנן יח 25-27 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
25 **כאשר שמעו כיפא היה עומד ומתחמם, אמרו לו: "הלא גם אתה מתלמידיו!" הכחיש ואמר: "לא, אינני."**
26 **אחד מעבדי הכהן הגדול, קרוב משפחה לזה אשר כיפא קצץ את אצו, אמר: "הרי ראיתיך בגן אתו!"** 27 **שוב הכחיש כיפא ומיד קרא התרנגול.**

יח 26 **"אחד מעבדי הכהן הגדול, קרוב משפחה לזה אשר כיפא קצץ את אצו, אמר"** ישנה חוסר התאמה מסוימת בקרב ארבעת הבשורות בנוגע למי ששאל את כיפא.

1. במרקוס, זוהי שפחה ששאלה את השאלה הראשונה (השוו למרק' יד 69)
2. במתי זוהי שפחה אחרת (השוו למתי כו 71)
3. בלוקס כב 58 זהו איש
4. ביוחנן זהו עבד/משרת של הכהן הגדול

זה ברור מהרקע ההיסטורי שאיש אחד שאל את השאלה סביב המדורה ואחרים הצטרפו (השוו לפס' 18)

יח 27 **"הרי ראיתיך בגן אתו"** בניגוד לשתי השאלות הראשונות בפס' 17 ו-25, צורה דקדוקית זו מצפה לתשובה "כן".

יח 28 **"שוב הכחיש כיפא"** אנחנו מבינים ממרקוס יד 71 ומתי כו 74 שכיפא הכחיש את זה באמצעות קללות ושבועות.

■ **"ומיד קרא התרנגול"** רצף המאורעות של כל ארבע הבשורות רומז שזה התרחש בין 12:00 ל-3:00 בבוקר. היהודים לא התירו לתרנגולים לשהות בתוך גבולות העיר, ולכן זה ודאי היה תרנגול רומי. לוקס כב 61 מציין בנקודה זו שישוע הביט אל כיפא. ההנחה היא שחנן וקיפא גרו באותו הבית והשומרים הזיזו את ישוע ממפגשו עם חנן למפגשו עם קיפא והסנהדרין. זה היה בזמן תזוזה זו כאשר ישוע הביט אל כיפא. זוהי השערה מכיוון שאין לנו מספיק מידע היסטורי כדי להיות דוגמטיים לגבי רצף האירועים של משפטי הלילה הזה.

יוחנן יח 28-32 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
28 **בבקר השכם הולינו את ישוע מבית קיפא אל בית הממשל. הם לא נכנסו לבית הממשל, פן יטמאו ולא יוכלו לאכל את הפסח.** 29 **על כן יצא פילטוס אליהם ושאל: "במה אתם מאשימים את האיש הזה?"** 30 **ענו ואמרו לו: "לולא היה זה עושה רעה, לא היינו מוסרים אותו אליך."** 31 **אמר להם פילטוס: "קחו אותו אתם ושפטוהו על-פי תורתכם."** אמרו לו ראשי הכהנים: **"אין לנו רשות להמית איש."** — 32 **זאת למען יתקיים הדבר שאמר ישוע ברמזו איזה מות היה עתיד למות.**

יח 28

NASB, NKJV,

JB

NRSV

TEV

"אל הפרטורים"

"אל המפקדה של פילטוס"

"אל ארמון המושל"

זהו מונח לטיני המתייחס למגורים הרשמיים של המושלים הרומים כאשר הם היו בירושלים. יתכן שזו היתה מצודת אנטוניה, אשר היתה סמוכה למקדש או לארמונו של הורדוס.

נושא מיוחד: שומר פראטורי
SPECIAL TOPIC: PRAETORIAN GUARD

במקור המונח פראטורי התייחס לאוהל רומי כללי (praetor), אך לאחר עידן הכיבושים הרומי החלו להשתמש בו במובן מנהלי כדי לציין את המפקדה או המגורים של מנהלה צבאית/פוליטית (השוו למתי כז 27; יוח' יח 28, 33; יט 9; מה"ש כג 35).

אף על פי כן, בעולם הרומי של המאה הראשונה הוא שימש עבור הקצינים אשר בנו את המשמר המלכותי המיוחד. קבוצת חיילים עילית זו יוסדה על-ידי אוגוסטוס אך רוכזה סופית ברומא על-ידי טיבריוס. הם

1. כולם היו באותה דרגה, שרי מאה
2. קיבלו שכר כפול
3. היו בעלי זכויות מיוחדות
4. הפכו להיות בעלי עוצמה כה גדולה שהבחירות שלהם עבור הקיסר תמיד כובדו.

זה היה רק בזמנו של קונסטנטינוס שקבוצה עילית ועוצמתית מבחינה פוליטית זו פורקה באופן סופי.

■ **"בבקר השכם"** אנחנו יודעים מתיעודים רומיים שהפקידים הרומיים בישראל נפגשו בחצר בשחר. ככל הנראה, זה היה מיד בזריחה כאשר הסנהדרין נפגשו כדי לתת קצת חזות של אמינות וחוקיות למשפטי הלילה הלא חוקיים. הם מיד לקחו את ישוע לפילטוס.

■ **"הם לא נכנסו לבית הממשל, פן יטמאו"** על-ידי כניסה למגורים של גויים הם היו נטמאים עבור סעודת הפסח. זה אירוני שהם היו כל-כך רגישים בנוגע לנושאים טקסיים, אך לא היו להם נקיפות מצפון על כך שהם הוציאו אדם להורג באופן לא חוקי.

פסוק זה נמצא במרכז מחלוקת בנוגע לסתירה היסטורית שכביכול מתרחשת בין הבשורות הסינופטיות, אשר מציינות שישוע אכל את סעודת הפסח עם תלמידיו (השוו למתי כו 17; מרק' יד 12; לוקס כב 1), לבין בשורת יוחנן, אשר מציינת שזה נעשה יום לפני (יום חמישי), יום ההכנות לסעודת הפסח המסורתית. החוקר הקתולי המפורסם בחקר כתבי יוחנן, Raymond Brown, מציין את ההערות הבאות ב-Jerome Biblical Commentary:

"אם רצף המאורעות כפי שהוא מתועד במסורת של הסינופטיות הוא האחד שמעדיפים בקביעות על פני יוחנן מנקודת מבט של 'היסטוריות', אז הקטע שלהלן -- התייעוד של עד שבהחלט הכיר את המסורת של הסינופטיות -- מציב כמה קשיים בלתי פתירים. אך אם אנחנו מכירים בכך שעדות עדי הראיה שממנה יוחנן גובש קרובה יותר לעתים קרובות לאירועים העובדתיים מאשר המתאר הסכמטי של הסינופטיות, אז הקטע נהיה יותר מובן" (עמ' 458).

ישנה גם אפשרות מסוימת לשני תאריכים שונים לשמירת הפסח, ביום חמישי וביום שישי. בעיה נוספת היא שהמונח "פסח" יכול לשמש עבור היום הראשון של החג וגם ליום השמיני של החג (הפסח בשילוב עם המצות, השוו לשמות יב).

■ **"לאכל את הפסח"** ישנן עדיין מספר בעיות בנוגע לתאריך המדויק של הסעודה האחרונה. נראה שהבשורות הסינופטיות מציינות שזאת הייתה סעודת הפסח, אך יוחנן מציין שזה היה יום לפני סעודת הפסח הרשמית (השוו ליוח' ט 14 ולפסוק זה). התשובה יכולה להימצא ב-

1. העובדה שהמונח "פסח" יכול להתייחס לשבוע, לסעודה או לשבת המיוחדת
2. העובדה שחלק מהקבוצות היהודיות הבדלניות (לדוגמא, האיסיים) הלכו בהתאם ללוח שנה ירחי מספר היובלים שבין הבריתות.
3. העובדה ש"המשמעות הכפולה" של יוחנן מציגה את ישוע כשה הפסח (א 29), אשר נשחט יום לפני הפסח

יח 29 אלוהים השתמש באישיות של פילטוס כמו שהוא השתמש בפרעה בספר שמות. הוא מינה נציב ביהודה בשנת 26 לספ' על-ידי הקיסר טיבריוס. הוא החליף את ואלריוס גראטוס (שהסיר את חנן ככהן הגדול). פונטיוס פילטוס היה הנציב הרומי החמישי. הוא ניהל את ממלכתו של ארכלאוס (בנו של הורדוס הגדול), אשר כללה את שומרון ויהודה, עזה וים המלח. רוב המידע שיש לנו על פילטוס מגיע מכתביו של יוספוס פלביוס.

נושא מיוחד: פונטיוס פילטוס SPECIAL TOPIC: PONTIUS PILATE

- I. האיש
 - א. המקום וזמן היוולדו לא ידוע
 - ב. ממעמד הפרשים (המעמד הבינוני העליון של החברה הרומית)
 - ג. נשוי, אך לא ידוע על ילדים
 - ד. לא ידוע על מינויים מנהלתיים קודמים (אשר ודאי היו כמה כאלה)
- II. אישיותו
 - א. שתי השקפות שונות
 1. פילון (*Legatio and Gaium*, עמ' 299-305) ויוספוס (Antiq. 18.3.1 ו-Jewish Wars 2.9.2-ו)
 2. מציגים אותו כרוזן אכזרי חסר רחמים.
 3. הברית החדשה (הבשורות, מעשי השליחים) מציגה נציב רומי חלש שמתמרן בקלות
 - ב. Paul Barnett, בספר *Jesus and the Rise of Early Christianity*, עמ' 143-148, נותן הסבר סביר לשתי ההשקפות הללו.

1. פילטוס לא היה נציב שמונה בשנת 26 לספ' תחת טיבריוס, אשר היה בעד היהודים (השוו לפילון, *Legatio and Gaium*, עמ' 160-161) בעצתו של סיאנוס, היועץ הראשי של טיבריוס, אשר היה נגד היהודים.
2. טיבריוס איבד מכוחו הפוליטי ללוקיוס איליוס סיאנוס, המושל הפרטוריאני שלו אשר נהיה הכוח האמיתי מאחורי הכס, ואשר שנה יהודים (פילון, *Legatio and Gaium*, עמ' 159-160).
3. פילטוס היה בן-חסות של סיאנוס וניסה להרשים אותו על-ידי
 - א. הבאת תקנים רומים לירושלים (26 לספ'), משהו שאף ניצב לא עשה. סמלים אלו של אלילים רומים הרתיחו את היהודים (השוו ליוספוס, *Antiq.* 18.3.1; *Jewish Wars* 2.9.2-3).
 - ב. טביעת מטבעות (29-31 לספ') עם צלמים של פולחן רומי חרוטים עליהן. יוספוס אומר שהוא ניסה במכוון לבצע מהפך בחוקים והמנהגים היהודיים (השוו ליוספוס, *Antiq.* 18.4.1-2).
 - ג. לקיחת כסף מאוצר המקדש כדי לבנות מוביל מים בירושלים (השוו ליוספוס, *Antiq.* 18.3.2; *Jewish Wars* 2.9.3).
 - ד. הריגת מספר אנשים מהגליל בזמן הקרבת קורבן הפסח בירושלים.
 - ה. הבאת מגנים רומים לירושלים בשנת 31 לספ'. בנו של הורדוס הגדול ביקש ממנו להסיר אותם, אך הוא סרב, אז הם כתבו לטיבריוס, אשר דרש להחזיר אותם בחזרה לקיסריה דרך הים (השוו לפילון, *Legatio and Gaium*, עמ' 299-305).
 - ו. טבח בשומרונים רבים על הר גרזים (36/37 לספ') בזמן שהם חיפשו חפצים קדושים הקשורים לדתם ואבדו. זה גרם לממונה המקומי של פילטוס (ויטליוס, נציב סוריה) להסיר אותו מתפקידו ולשלוח אותו בחזרה לרומא (השוו ליוספוס, *Antiq.* 18.4.1-2).
4. סיאנוס הוצא להורג בשנת 31 לספ' וכוחו הפוליטי של טיבריוס שוקם במלואו; לפיכך, יתכן שסעיפים א, ב, ג ו-ד נעשו על-ידי פילטוס כדי לזכות באמונו של טיבריוס, אך קיבלו תוצאה לא רצויה.
5. זה ברור שעם חזרתו של קיסר התומך ביהודים, ובנוסף שליחת מכתב רשמי מטיבריוס לניציבים להיות אדיבים ליהודים (השוו לפילון, *Legatio and Gaium*, עמ' 160-161), שיהודים ניצלו את הפגיעות הפוליטית עם טיבריוס במטרה להפעיל מינופולציה עליו כדי שיצלב את ישוע. התיאוריה הזאת של Barnett מחברת את שתי ההשקפות על פילטוס בדרך סבירה.

גורלו .III

- א. הוא נקרא והוחזר לרומא זמן קצר לאחר מותו של טיבריוס (37 לספ')
- ב. הוא לא הוצב מחדש
- ג. לא ידוע על המשך חייו לאחר מכן. ישנן מספר תאוריות מאוחרות, אך לא עובדות וודאיות.

יח 30 "לולא היה זה עושה רעה, לא היינו מוסרים אותו אליך" זהו משפט תנאי מדגם שני הנקרא לעתים קרובות "מנוגד לעובדות". ישוע לא היה עושה רעה. זאת היתה הערה סרקאסטית של פילטוס אשר סרב להיענות לאישומים הדתיים ה"חטטניים" של היהודים.

הפועל "מוסרים" הוא אותו אחד המתורגם בדרך-כלל כ-"בגד" בהקשר ליהודה (השוו לפרק ו 64, 71; יב 4; יג 2, 11, 21; יח 2, 5). משמעותו המילולית של המונח היא "למסור מישהו לשלטון" או "להעביר הלאה מסורת". בהקשר ליהודה, משמעותו של המונח הועצמה בקרב המתרגמים לאנגלית.

יח 31 "אין לנו רשות להמית איש" המנהיגות היהודית הרשיעה את ישוע בחילול השם, אך הם השתמשו באישום של מרד כדי להביא לצליבתו על-ידי הרומים. זה היה מאוד חשוב למנהיגים היהודים שישוע יצלב בגלל דבר' כא 23 (כלומר, להיצלב זה היה משהו שהרבנים של המאה הראשונה הבינו כלהיות תחת הקללה של אלוהים). ישוע ניבא את זה בפס' 32; ג 14; ח 28; יב 32, 33; וגלט' ג 13.

יח 32 "בְּרַמְזוּ אִיזָה מוֹת הַיָּה עֵתִיד לְמוֹת" מדוע ראשי היהודים רצו שישוע יצלב? זה מובן ממה"ש ז שהם הוציאו להורג אנשים שהואשמו בחילול השם על-ידי סקילה מיידית. יתכן שזה מתקשר לקללה האלוהית התנכ"ית של דבר' כא 23-22. במקור זה התייחס להוקעה פומבית אחרי המוות, אך הרבנים המודרניים פירשו את הפסוק הזה לאור הצליבה הרומית. הם רצו שישוע, המשיח המתחזה הזה, יקולל על-ידי אלוהים. זאת היתה תכניתו של אלוהים לגאולת האנושות הנפולה. ישוע, שה אלוהים (לדוגמא, פרק א' 29), נתן את עצמו ככפרה (השוו לישע' נג; קור' ב ה 21). ישוע נהיה ל-"קללה" בעדנו (השוו לגלט' ג 13).

יוחנן יח 38-33 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

³³פילטוס נכנס בחזרה לבית הממשל, קרא לישוע ושאל אותו: "אתה מלך היהודים?" ³⁴השיב ישוע: "האם מלכך אתה אומר זאת או שאחרים אמרו לך על-אודותי?" ³⁵ענה פילטוס: "וכי יהודי אני? הרי עמך וראשי הכהנים מסרו אותך אלי. מה עשית?" ³⁶השיב ישוע: "מלכותי איננה מן העולם הזה. אלו היתה מלכותי מן העולם הזה, היו משרתי נלחמים שלא אמסר לראשי היהודים; אלא שנקעת מלכותי איננה מפה." ³⁷אמר לו פילטוס: "אם כן, אתה מלך!" ענה ישוע: "אתה אומר שאני מלך; לכך אני נולדתי ולשם כך באתי לעולם, כדי שאעיד על האמת. כל אשר הוא מן האמת שומע לקולי." ³⁸אמר לו פילטוס: "מהי אמת?"

■ "אתה מלך היהודים" ישוע הואשם בבגידה (השוו למתי כז 11; מרק' טו 2; לוקס כג 2 ויוח' יט 3, 12, 15, 19-22).

יח 34 "השיב ישוע: 'האם מלבך אתה אומר זאת או שאחרים אמרו לך על-אודותי' אם פילטוס היה שואל את השאלה בהקשר למלכות פוליטית, ישוע היה מכחיש את זה. אם היהודים הציעו את זה, אז ההתייחסות היא למשיחיות שלו וישוע היה מאשר את זה. זה די מובן שפילטוס לא היה מוכן לדון בסיבוכים של המחשבה היהודית הדתית (השוו לפס' 35).

יח 35 השאלה הראשונה מצפה לתשובה "לא". פילטוס מביע את הבוז שלו לדת היהודית.

יח 36 "אלו היתה מלכותי מן העולם הזה, היו משרתי נלחמים" זהו משפט תנאי מדגם שני הנקרא "מנוגד לעובדות". צריך לתרגם אותו כך: "אלו מלכותי היתה מן העולם הזה, והיא לא, אז משרתי היו נלחמים, משהו שהם לא." המונח "משרתי" יכול להתייחס ל- (1) התלמידים או (2) המלאכים (השוו למתי כו 53).

יח 37 "אמר לו פילטוס: 'אם כן, אתה מלך' זאת היתה אירוניה קיצונית על שפתיו של סמל הכוח הארצי (כלומר, רומא), שהתעמת עם ישוע ומלכותו הרוחנית. השאלה מצפה לתשובה "כן" (במקור זוהי שאלה. המתרגם).

■ "אתה אומר שאני מלך; לךך אני נולדתי ולשם כך באתי לעולם" קשה לתרגם את המונח הראשון בשל אי הבהירות שלו. זוהי הצהרה עם הסתייגויות (השוו למתי כז 11; מרק' טו 2; לוקס כג 3). ישוע ידע מי הוא היה (שני פעלים בזמן מושלם), ומדוע הוא בא (השוו ליוח' יג 1, 3; מרק' י 45; לוקס ב 49; מתי טז 22 והלאה). פילטוס לא היה מבין!

■ "לךך אני נולדתי" ישוע מתייחס לתפקידו לגלות את האב (כלומר, "להעיד על האמת"). באופן כללי ישנן שלוש סיבות לשלמן ישוע בא.

1. לגלות באופן שלם ומושלם את האופי והמטרות של אלוהים (השוו לפרק א 18; ג 32)
2. למות כשה התמים של אלוהים בכדי לקחת את חטא העולם (השוו לפרק א 29)
3. לתת למאמינים מופת כיצד לחיות ולרצות את אלוהים

■ "כל אשר הוא מן האמת שומע לקולי" אני תמיד נורא נרגש על-ידי המילים "כל אשר", "כולם", "כל מי ש-!" וואו! יהוה ממלא את ברא' ג 15 במשיח. ישוע משקם את צלם האלוהים שניזוק בנפילה. התחברות אישית ואינטימית שוב אפשרית! ההתחברות משוקמת כעת (realized theology).

רק אלו עם עיניים ואוזניים רוחניות (לדוגמא, פרק י' 3, 16, 27; יח 37) יכולים להבין את האמת (השוו למתי יא 15; יג 9, 16, 43; מרק' ד 9, 23; לוקס ח 8; י 23, 24; יד 35; התג' ב 7, 11, 17, 29; ג 6, 13, 22). ישוע הוא האמת (יד 6)! כאשר הוא מדבר תלמידיו שומעים (השוו לפרק י 5-1). בספר יוחנן "לראות" או "לשמוע" את האמת שווה מבחינה תיאולוגית לקבל "חיי עולם".

יח 38 "אמר לו פילטוס: 'מהי אמת' פילטוס שאל את השאלה הזאת, אך כנראה עזב לפני שהוא קיבל את התשובה. פילטוס רצה לוודא בעצמו שישוע לא מהווה איום לממשל הרומי. הוא עשה את זה. הוא ניסה לאחר-מכן לשחרר את ישוע בהתאם למנהג היהודים שהתרחש באותו יום בזמן תקופת הפסח (השוו לפס' 39; מתי כז 15). יוחנן כותב, בדומה ללוקס, כדי להראות שהמשיחיות לא היוותה איום לאימפריה הרומית (לדוגמא, פרק יח 38; יט 4; לוקס כג 4, 14, 22).

יוחנן יח 38-40 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
³⁸לאחר שאמר זאת יצא שנית אל ראשי הכהנים ואמר להם: "אינני מוצא בו שום אשמה. ³⁹אבל מנהג הוא אצלכם שאשחרר לכם אחד בפסח. רצונכם שאשחרר לכם את מלך היהודים?" ⁴⁰השיבו וצעקו: "לא את זה אלא את בר-אבא!" ובר-אבא היה שודד.

יח 39 "מנהג הוא אצלכם" מנהג זה מוסבר במתי כז 15 ולוקס כג 17 (אך לא ידוע מתיעד היסטורי מחוץ לברית החדשה).

יח 40 "השיבו וצעקו: 'לא את זה אלא את בר-אבא' זה אירוני שבר-אבא היה ככל הנראה חבר בקבוצת הקנאים, ולפיכך, אשם באותה האשמה שבה ישוע הורשע (השוו למרק' טו 7; לוקס כג 19, 25). קהל זה ככל הנראה חיכה שם כדי לתמוך בגיבור העממי המקומי שלהם. הרשויות היהודיות פשוט ניצלו את ההזדמנות הזאת כדי לוודא שישוע יורשע (השוו למרק' טו 11).

זה גם אירוני שמשמעותו של השם "בר-אבא" היא "הבן של האב". יוחנן משתמש במשחקי מילים אלו לאורך בשורתו. ההמון רצה ש-"הבן של האב" ישוחרר במקום "הבן של האב." החשיכה הגיעה במלואה!

שאלות לדין

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתם אחראים לפרש בעצמכם את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתם, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתם לא צריכים להשאיר את זה לפרשן.

שאלות לדין אלו ניתנו כדי לעזור לכם לחשוב היטב על הנושאים הגדולים בחלק זה של הספר. הן נועדו להיות מעוררות חשיבה ולא סופיות.

1. מדוע ישוע הלך למקום בו הוא ידע שיהודה ימצא אותו?
2. מדוע יוחנן משמיט את יסורי ישוע בגת שמנים?
3. מדוע הסנהדרין לקחו את ישוע לפילטוס?
4. מדוע סדר המאורעות בין יוחנן והסינפטיים כל-כך מבלבל?
5. מדוע יוחנן מתאר את פילטוס כמישהו שמנסה לשחרר את ישוע?

יוחן יט

חלוקה של קטעים לפי תרגומים מודרניים

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
ישוע נידון למוות	החיילים מבזים את ישוע		ישוע נידון למוות	ישוע לפני פילטוס
(יח 38 - יט א16)		(יח 38 - יט 7)	(יח 38 - יט 16)	(יח 28 - יט 11)
יח 38 - יט 7		יח 38 - יט 7	יח 40 - יט 3	יח 33 - יט 3
	יט 4-1			
	החלטת פילטוס		יט 4-5	יט 4-7
	יט 5-16			
			יט א6	
			יט ב6	
			יט 7	
יט 8-12		יט 8-12	יט א8-9	יט 8-11
			יט ב9-10	
			יט 11	
			יט 12	ישוע מורשע למוות
				יט א12-16
יט א13-16		יט א13-16	יט 13-14	
			יט א15	
			יט ב15	
			יט ג15	
			יט א16	
צליבת ישוע	המלך על הצלב		ישוע נצלב	המליבה
יט ב16-22		יט ב16-25 א	יט ב16-21	יט ב16-22
	יט 17-24			
			יט 22	בגדיו של ישוע מחולקים
יט 23-27			יט 23-24	יט 23-24
	הנה אמך			ישוע ואמו
	יט 25-27	יט ב25-27	יט 25-26	יט 25-27
			יט 27	
מותו של ישוע	נשלם		מותו של ישוע	מותו של ישוע
יט 28-30	יט 28-30	יט 28-30	יט 28	יט 28
			יט א29-30	יט 29-30
			יט ב30	

הצד הנדקר	צדו של ישוע נדקר	צדו של ישוע נדקר	צדו של ישוע נדקר	דקירת צדו של ישוע
יט 37-31	יט 37-31	יט 37-31	יט 37-31	יט 37-31
הקבורה	ישוע נקבר בקבר יוסף	ישוע נקבר בקבר יוסף	קבורת ישוע	קבורת ישוע
יט 42-38	יט 42-38	יט 42-38	יט 42-38	יט 42-38

מחזור קריאה שלישי

מעקב אחר כוונתו המקורית של המחבר ברמת הפסקה

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתם אחראים לפרש בעצמכם את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתם, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתם לא צריכים להשאיר את זה לפרשן.

קראו את הפרק ברציפות. זהו את הנושאים. השוו את חלוקת הנושאים שלכם עם חמשת התרגומים המודרניים. אין השראה בחלוקה לפסקאות, אבל זהו המפתח לעקוב אחר כוונתו המקורית של המחבר, שזה הלב של הפרשנות. לכל פסקה של נושא אחד ויחיד.

1. פסקה ראשונה

2. פסקה שנייה

3. פסקה שלישית

4. וכו'

לימוד מילים וביטויים

יוחנן יט 1-7 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
1 אַז לַקַּח פִּילְטוֹס אֶת יֵשׁוּעַ וְהִלְקָה אוֹתוֹ. ² הַחִילִים שָׁמוּ עַל רֵאשׁוֹ עֶטְרַת שְׁקֵלְעוֹ מְקוֹצִים וְהִלְבִּישׁוּהוּ גְלִימַת אַרְגָּמָן. ³ נִגְשׂוּ אֵלָיו וְאָמְרוּ: "שְׁלוֹם לָךְ מֶלֶךְ הַיְהוּדִים!" וְסָטְרוּ עַל פְּנָיו. ⁴ שׁוּב יֵצֵא פִּילְטוֹס וְאָמַר לָהֶם: "רְאוּ! אֲנִי מוֹצִיא אוֹתוֹ אֵלֵיכֶם לְמַעַן תִּדְעוּ שְׂאִינִי מוֹצֵא בּוֹ שׁוֹם אֲשֶׁמָּה." ⁵ יֵצֵא יֵשׁוּעַ לְבוֹשׁ גְּלִימַת הָאֲרָגְמָן וְעַל רֵאשׁוֹ עֶטְרַת הַקְּוֹצִים. "הִנֵּה הָאִישׁ!" אָמַר לָהֶם פִּילְטוֹס. ⁶ כִּשְׂרָאוּ אוֹתוֹ רֵאשֵׁי הַכֹּהֲנִים וְהַמְּשָׁרְתִים, הַחֲלוּ צוּעְקִים: "צֹלֵב! צֹלֵב!" אָמַר לָהֶם פִּילְטוֹס: "קַחְוּהוּ אִתְּם וְצַלְבוּ אוֹתוֹ, כִּי אֲנִי אֵינְנִי מוֹצֵא בּוֹ אֲשֶׁמָּה." ⁷ הִשִּׁיבוּ לוֹ: "תּוֹרָה יֵשׁ לָנוּ וְעַל-פִּי הַתּוֹרָה הוּא חַיֵּב מִיתָה, כִּי עָשָׂה עֲצָמוֹ בֶּן-אֱלֹהִים."

1 "לקח פילטוס את ישוע והלקה אותו" רצף הזמן ומספר ההלקאות אינו ודאי. כל האסירים הנידונו לצליבה הולקו. זאת היתה חוויה כה אכזרית שרבים מתו ממנה. אף על פי כן, בהקשר זה, נראה שפילטוס הלקה את ישוע כדי לעורר סימפטיה במטרה שישחררו אותו (השוו ללוקס כג 16, 22; יוח' יט 12). יתכן שזו התגשמות נבואית של ישע' נג 5. הלקאה רומית היתה עונש אכזרי וכואב בצורה נוראית שהיה שמור לאנשים שאינם רומים. נעשה שימוש בשוט מרצועת עור עם חתיכות של שברי עצמות או מתכת הקשורות לקצה כדי להכות אדם שהיה כפוף עם ידיו קשורות ליתד נמוך. מספר ההלקאות לא היה מוכתב מראש. זה נעשה באופן קבוע לפני הצליבה (השוו ל-Livy XXXIII:36).

הבשורות משתמשות במילים שונות כדי לתאר את המכות מידי הרומאים.

1. מתי כז 26; מרק' טו 15 - *phragelloō*, להלקות או להצליף בשוט
 2. לוקס כג 16, 22 - *paideuō*, במקור בהקשר לחינוך ילדים (השוו לעבר' יב 6-7, 10), אך כאן, כמו בקור' ב ו 9, בהקשר להכאה.
 3. יוחנן יט 1 - *mastigoō*, במקור שמה של השוט, מתי י 17; כ 19; כג 34; מה"ש כב 24-25; עבר' יא 36
- יתכן שכולן מילים נרדפות או שיתכן שהן מציינות שתי סוגים של הכאות
- א. הכאה יותר קלה על-ידי פילטוס
 - ב. הלקאה לפני הצליבה

2 "החילים שמו על ראשו עטרת שקלעו מקוצים" זאת היתה צורת עינוי שבה הקוצים הוצמדו למצחו של ישוע. אף על פי כן, זה בהחלט יתכן שזה ייצג כתר קורן העשוי מעלי דקל, שזו היתה דרך נוספת ללעוג לישוע כמלך (השוו למתי כז 27-31; מרק' טו 15-20).

המונח היווני "עטרות" (*stephanos*) שימש כזר ניצחון של ספורטאים או כזר דפנה שהקיסר לבש.

■ **"הלבישוהו גלימת ארגמן"** ארגמן (*porphyros*) היה סמל של מלכות, הצבע היה מאוד יקר, שכן הוא יוצר מקונכיית רכיכה. שְׁנֵי הַיָּה הַצֶּבַע שֶׁל גְּלִימַת הַפְּקִידִים הַרומאים (השוו למרק' טו 17, 20). צבע השני יוצר מהקשקש של חרק הנמצא על עצי אלון. גלימה זו היתה רמיזה לגלימת המלך שהיתה בצבע ארגמן מלכותי, אך במציאות זו ככל הנראה היתה גלימת פקיד רומי שהיתה בצבע שני דהוי (השוו למתי כז 28).

יט 3

NASB	"זהם החלו לגשת אליו ולומר"
NKJV	"אז הם אמרו"
NRSV	"הם המשיכו לגשת אליו, באמרם"
TEV	"ונגשו אליו ואמרו"
NJB	"הם המשיכו לגשת אליו ולומר"

אלו הם זמנים לא מושלמים (IMPERFECT). נראה שהחילים עשו זאת אחד אחרי השני. הלעג היה יותר זלזול ביהודים באופן כללי מאשר בישוע בפרט. יתכן שפילטוס רצה שזה יעורר אהדה כלפי ישוע, אך זה לא עבד. זה שוב קורה שבבשורת יוחנן הצהרות נבואיות נאמרות מפיהם של המתנגדים. חילים אלו אמרו יותר ממה שהם הבינו.

■ **"סָטְרוּ עַל פְּנֵיו"** משמעותה המקורית של מילה זו היתה "להכות עם מוטות", אך החלו להשתמש בה כדי להביע בפשטות "סטירה עם היד הפתוחה". יתכן שזו היתה מחוות זלזול של הצדעה מלכותית יותר מאשר הכאת פנים אכזרית.

יט 4

NASB	"אינני מוצא בו אשמה (guilt)"
NKJV	"אינני מוצא בו אשמה (fault)"
NRSV	"אינני מוצא בסיס לטענה נגדו"
TEV	"אינני יכול למצוא שום סיבה להרשיע אותו"
NJB	"אינני מוצא בסיס לטענה נגדו"

אחת המטרות של יוחנן היתה להראות שהמשיחיות לא היוותה איום לממשל הרומי או לפקידיו. יוחנן מתעד שפילטוס ניסה לשחרר את ישוע מספר פעמים (השוו לפרק יח 38; יט 6; לוקס כג 4, 14, 22).

יט 5

NASB, NKJV	"הנה, האיש!"
TEV, NET	"הביטו! הנה האיש!"
NRSV, NJB,	
REB	"הנה האיש"

ישנן מספר דרכים להבין את הביטוי הזה.

1. ישוע לבוש כמלך מזויף
2. ישוע מוכה כדי לעורר אהדה
3. רמיזה לזכר' ו 12 (הרפרנט המשיחי "צמח")
4. הצהרה מאוחרת לאנושיות של ישוע (כלומר, טענה נגד הגנוסטיות בימיו של יוחנן)
5. קשור למונח הארמי "בן האדם", *bar nashā* (עוד רפרנט משיחי חבוי)

יט 6 **"החלו צועקים: 'צֶלְבּוּ! צֶלְבּוּ!'"** הסיבה שראשי היהודים רצו שישוע יצלב היתה כדי שהקללה של דבר' כא 23 תהיה אפקטיבית. זאת אחת מהסיבות שלשאל ככל הנראה היו ספקות כה גדולות בנוגע למשיחיותו של ישוע מנצרת. אף על פי כן, אנחנו לומדים מגלט' ג 13 שישוע נשא את הקללה שלנו על הצלב (השוו לקול' ב 14).

■ **"אינני מוצא בו אשמה"** פילטוס אומר זאת שלוש פעמים (השוו לפרק יח 38; יט 4).

יט 7 **"הוא תיב מיתה, כי עשה עצמו בן-אלהים"** ישוע כן טען להיות אחד עם אלוהים, הבן שלו. ליהודים, אשר שמעו את הצהרותיו והבינו את הכוונה שלהם, לא היה ספק שהוא טען לאלוהיות (השוו לפרק ה 18; ח 53-59; י 33). האישום האמיתי של היהודים כנגד ישוע היה חילול השם (השוו למתי ט 3; כו 65; מרק' ב 7; יד 64; לוקס ה 21; יוח' י 33, 36). העונש על אישום בחילול השם היה סקילה באבנים (השוו לויק' כד 16). אם ישוע הוא לא אלוהים שלבש בשר ושהיה קיים בטרם היווסד תבל, אז מגיע לו להיסקל!

יוחנן יט 8-12 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

⁸ כְּשִׁמְעַת פִּילְטוֹס אֶת הַדְּבָר הַזֶּה גָּבַר פְּחָדוֹ. ⁹ הוּא נִכְנָס שׁוֹב לְבֵית הַמַּמְשָׁל וְשָׂאֵל אֶת יֵשׁוּעַ: "מֵאִין אַתָּה?" אָךְ יֵשׁוּעַ לֹא עָנָה לוֹ. ¹⁰ אָמַר לוֹ פִּילְטוֹס: "אֵלַי לֹא תִדְבָּר? הַאִינְךָ יוֹדֵעַ שֶׁיֵּשׁ לִי סַמְכוֹת לְשַׁחֵרֵר אוֹתְךָ וְיֵשׁ לִי סַמְכוֹת לְצַלֵּב אוֹתְךָ?" ¹¹ הֵשִׁיב לוֹ יֵשׁוּעַ: "לֹא הֵיטֵה לְךָ שׁוֹם סַמְכוֹת עָלַי לֹלֵא נִתֵּן לְךָ מִלְמַעְלָה. לִכֵּן גְּדוֹל יוֹתֵר עֲוֹנוֹ שֶׁל הַמוֹסֵר אוֹתִי אֵלֶיךָ." ¹² מֵרַגַע זֶה נָסָה פִּילְטוֹס לְשַׁחֵרֵר אוֹתוֹ, אֲלֵא שֶׁהַנוֹכָחִים צָעְקוּ בְּאִמְרָם: "אִם תִּשְׁחָרֵר אֶת זֶה אֵינְךָ יָדִיד הַקִּיסָר! כָּל הַעוֹשֶׂה עִצְמוֹ מֶלֶךְ מִתְקוֹמֵם נֶגְדַת הַקִּיסָר!"

יט 8 "כְּשִׁמְעַת פִּילְטוֹס אֶת הַדְּבָר הַזֶּה גָּבַר פְּחָדוֹ" אשתו של פילטוס כבר הזהירה אותו בנוגע לישוע (השוו למתי כז 19), וכעת ראשי היהודים טענו שהוא עמד על כך שהוא היה בן האלוהים. פילטוס, שהאמין באמונות תפלות, נהיה מפוחד. זה היה די נפוץ עבור פנתאון האלים היווני והרומי לבקר את בני האדם בלבוש אנושי.

יט 9

NASB, NKJV,
NRSV
TEV, NJB,
NIV

"מאין אתה"

"מאין אתה מגיע"

פילטוס לא שאל בנוגע לעיר מולדתו של ישוע, אלא למוצאו. פילטוס מתחיל להרגיש את החשיבות של האדם שמולו. ישוע ידע מההערות שלו בפרק יח 38 שפילטוס לא היה מעוניין באמת אלא בתועלתיות פוליטית, אז הוא לא השיב לו.

פילטוס מצטרף לשורה של אנשים שמשותפים מישוע אך לא מבינים את מוצאו (השוו לפרק ד 12; ו 42; ז 28-29, 41-42; ח 14; ט 29-30). זהו חלק מהדואליזם האנכי של יוחנן. ישוע הוא מלמעלה ואף אחד מלמטה לא יכול לדעת/להבין/לראות/לשמע ללא המגע של האב (לדוגמא, ו 44, 65; י 29).

■ "יֵשׁוּעַ לֹא עָנָה לוֹ" פילטוס ודאי זכר את תשובת ישוע (השוו לפרק יח 37)! חלק רואים בקטע זה התגשמות של ישע' נג 7.

יט 10 "יֵשׁ לִי סַמְכוֹת לְצַלֵּב אוֹתְךָ" פילטוס מצהיר שיש לו כוח פוליטי על החיים והמוות, אך מול המון סורר הוא מוותר על זכות זו כדי לעשות את רצונם. מבחינה דקדוקית, שאלתו של פילטוס מצפה לתשובה "כן".

יט 11 "לֹא הֵיטֵה לְךָ שׁוֹם סַמְכוֹת עָלַי לֹלֵא נִתֵּן לְךָ מִלְמַעְלָה" זהו משפט תנאי מדגם שני הנקרא "מנוגד לעובדות". ישוע לא היה מאוים על-ידי פילטוס. הוא ידע מי הוא היה ומדוע הוא בא! כתבי הקודש עומדים על כך שאלוהים הוא מאחורי כל סמכות אנושית (השוו לרומ' יג 7-1).

■ "גְּדוֹל יוֹתֵר עֲוֹנוֹ שֶׁל הַמוֹסֵר אוֹתִי אֵלֶיךָ" בקריאה ראשונית נראה שזה מתייחס ליהודה איש קריות (השוו לפרק ו 64, 71; יג 11) אך רוב הפרשנים מאמינים שזה מתייחס לכיפא, אשר מסר באופן רשמי את ישוע לרומאים. ניתן להבין מונח זה באופן קיבוצי כמתייחס ל- (1) ראשי היהודים הלא-חוקיים או (2) העם היהודי ככלל (השוו למתי כא 33-46; מרק' יב 1-12; לוקס כ 9-19; רומ' ט-יא).

יט 12 "פִּילְטוֹס לְשַׁחֵרֵר אוֹתוֹ" זהו זמן לא מושלם (IMPERFECT) המציין פעולה שחוזרת על עצמה בזמן עבר. הוא ניסה זאת מספר פעמים.

■ "אִם תִּשְׁחָרֵר אֶת זֶה אֵינְךָ יָדִיד הַקִּיסָר" זהו משפט תנאי שלישי המציין פעולה פוטנציאלית. ראשי היהודים איימו לדווח על פילטוס לממוניו ברומא אם הוא לא ישלים את משאלתם וירשיע את ישוע למוות. המונח "ידיד הקיסר" היה מטבע לשון המשקף תואר כבוד שהוענק על-ידי הקיסר הרומי (זה החל או עם אגוסטוס או עם אספסיינוס). קיסר היה התואר לשליט הרומי. הוא הגיע מיוליוס קיסר ואומץ על-ידי אוגוסטוס.

יוחנן יט 13-16 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

¹³ כְּאֲשֶׁר שָׁמַע פִּילְטוֹס אֶת הַמְּלִים הָאֵלֶּה, הוֹצִיא אֶת יֵשׁוּעַ וַיֹּשֶׁב עָלָיו הַמִּשְׁפָּט בְּמָקוֹם מְרֻצָּף אֲבָנִים הַנִּקְרָא "גִּבְתָּא". ¹⁴ אוֹתוֹ יוֹם הָיָה עָרֵב פֶּסַח וְהַשְׁעָה הַשְּׁשִׁית בְּעֶרְף. אָמַר לָהֶם: "הֲנֵה מִלְכֵכֶם!" ¹⁵ אָךְ הִלְלוּ צָעְקוּ: "קַח, קַח וְצַלֵּב אוֹתוֹ!" אָמַר לָהֶם פִּילְטוֹס: "הֲאֵצְלֵב אֶת מִלְכֵכֶם?" הֵשִׁיבוּ רָאשֵׁי הַכֹּהֲנִים: "אֵין לָנוּ מֶלֶךְ זולַתִּי הַקִּיסָר!" ¹⁶ אֲזַי מָסַר אוֹתוֹ לָהֶם לְצַלִּיבָה.

יט 13 "כְּאֲשֶׁר שָׁמַע פִּילְטוֹס אֶת הַמְּלִים הָאֵלֶּה, הוֹצִיא אֶת יֵשׁוּעַ וַיֹּשֶׁב עָלָיו הַמִּשְׁפָּט" הטקסט לא ברור בנוגע למי יושב על דוכן השופט. גם התרגום של Williams וגם של Goodspeed גורסים שהיה זה ישוע, עצמו, שהונח שם בדרך מזלזלת כמלך היהודים. למרות זאת, ההקשר רומז לפילטוס, שעמד לגזור גזר דין.

NASB, NKJV,
NJB
NRSV
TEV

"הנקרא המרצפת, אך בעברית, גבתא"
"הנקרא מרצפת האבנים, או בעברית גבתא"
הנקרא 'מרצפת האבנים' (בעברית השם הוא 'גבתא')

השימוש במילים עבריות/ארמיות עם הפירוש שלהן מראה שקהל היעד של בשורתו של יוחנן היה גויים (השוו לפס' 17). מרצפת אבנים זו היתה אתר של הודעות רומיות משפטיות. משמעותו של המונח הארמי גבתא הוא "אבנים מורמות" או "מקום גבוה".

יט 14 "אותו יום היה ערב פסח" ישנו שוני ברור בין התיארוך של הבשורת הסינפטיות והתיארוך של יוחנן. בסינפטיות, ישוע קיים את סעודת הפסח עם התלמידים לפני מעצרו (השוו למרק' טו 42), אך ביוחנן הסעודה התרחשה בערב פסח לפני הסעודה. ראו הערה מלאה בפרק יח 28.

□ "השעה הששית בערב" רצף האירועים של משפט ישוע לפני פילטוס וצליבתו הוא:

יוחנן	לוקס	מרקוס	מתי	גזר דינו של פילטוס
השעה הששית יט 14		השעה השלישית טו 25		הצליבה
	השעה השישית- תשעית כג 44	השעה השישית- תשעית טו 33	השעה השישית- תשעית כז 45	החשיכה שנפלה
		השעה התשעית טו 34	השעה התשעית כז 46	ישוע קורא בקול

כאשר משווים את הזמנים הללו, עולות שתי אפשרויות פרשניות.

1. הם אותם הזמנים. יוחנן משתמש בזמן רומי, המתחיל את הספירה משעה 12:00 (השוו ל- Gleason L. Archer, *Encyclopedia of Bible Difficulties*, עמ' 354), והסינפטיות משתמשות בזמן יהודי, המתחיל את הספירה משעה 6:00.

2. יוחנן מציין זמן אחר עבור צליבת ישוע, מה שיהווה עוד דוגמא לקשיים שבין הסינפטיות ליוחנן. נראה מיוח' א 39 ו-ד 6 שהוא משתמש בזמן יהודי ולא רומי (השוו ל-Word Studies, M. R. Vincent, כרך 1, עמ' 403).

יתכן והזמנים הם סמליים בכל הבשורות, שכן הם מתייחסים ל-

1. זמן של הקורבנות היומיים במקדש (9 בבוקר ו-3 בצהריים, השוו למה"ש ב 15; ג 1)

2. מיד אחר הצהריים היה הזמן המסורתי להרוג את שה הפסח ב-14 בניסן אחר הצהריים

כתי הקודש, בהיותם ספר מהמזרח הקדום, אינם מתמקדים ברצף זמנים, כפי שעושים תיאורים היסטוריים מודרניים מערביים.

□ "הנה מלככם" כפי שפסוק 5 יכול להיות רמיזה לזכר' ו 12, ביטוי זה יכול להיות רמיזה לזכר' ט 9 (ראו F. F. Bruce, *Answers to Questions*, עמ' 72).

יט 14 המשפט הראשון הוא הערה עריכתית נוספת.

יט 15 "קח, קח וצלב אותו!" לפסוקית זו יש שלושה ציונים פעילים בזמן אאוריסטי. משמעותו של השורש "לצלב" היא "להרים" או "לרומם"; יתכן שזאת אחת מהמשמעויות הכפולות של יוחנן (השוו לפרק ג 14; ח 28; יב 32).

□ "השיבו ראשי הכהנים: אין לנו מלך זולתי הקיסר" האירוניה מדהימה. מנהיגים יהודים אלו היו אשמים בחילול השם, אותו האישום שבו הם האשימו את ישוע. בתנ"ך רק אלוהים הוא המלך של עמו (השוו לשמ"א ח).

יט 16 "להם" במתי כז 16-27 ובמרק' טו 15-16 כינוי הגוף מתייחס לחיילים הרומים. ביוחנן המסקנה יכולה להיות שפילטוס מסר את ישוע לרצון ראשי היהודים וההמון.

יוחנן יט 17-22 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
 17 וכשהוא נושא את צלבו יצא אל המקום הנקרא גלגתא, כלומר מקום הגלגלת. 18 שם צלבו אותו עם שניים אחרים, האחד מזה והשני מזה וישוע ביניהם. 19 פילטוס כתב שלט וקבע אותו על הצלב, וזה לשון הכתוב: "ישוע מנצרת, מלך היהודים." 20 את הכתבת הזאת קראו יהודים רבים, כי מקום צליבתו של ישוע היה קרוב

לעיר, וכתובה היתה בעברית, ברומית וביונית. ²¹ אמרו ראשי הפהנים אל פילטוס: "אל נא תכתב מלך היהודים, אלא זה אמר: אני מלך היהודים." ²² השיב פילטוס: "מה שכתבתי כתבתי."

יט 17 "נושא את צלבו" הצורה של הצלב בישראל של המאה הראשונה אינה וודאית; יתכן שזה היה בצורת T גדולה, t קטנה, או X. לפעמים מספר אסירים נצלבו על מערכת פיגומים אחת. תהיה הצורה אשר תהיה, האסיר הנידון, אשר זה עתה הולקה, היה צריך לשאת חלק מהמתקן מעץ לאתר הצליבה (השוו למתי כז 32; מרק' טו 21; לוקס יד 27; כג 26).

▣ "המקום הנקרא גלגתא, כלומר מקום הגלגלת" המשמעות המדויקת של מונח זה אינה וודאית. המונח העברי/ארמי לא התייחס לגבעה שנראתה כמו גולגולת שלמה, אלא לגבעה נמוכה וגלוייה הממוקמת על מעבר גדול לירושלים. הרומים צלבו כאמצעי הרתעה נגד מרידות. הארכיאולוגיה המודרנית לא בטוחה לגבי המיקום המדויק של חומות העיר העתיקות. ישוע נהרג מחוץ לחומות העיר במקום ציבורי שהיה ידוע היטב כמקום של הוצאות להורג!

יט 18 "שם צלבו אותו" אף אחת מהבשורות לא נכנסת לפרטים הפיזיים של צליבה רומית. הרומים למדו עליה מהקרתגים, שלמדו עליה מהפרסים. אפילו הצורה המדויקת של הצלב אינה וודאית. אנחנו כן יודעים, לעומת זאת, שזה היה מוות אכזרי וממושך! הצליבה פותחה כדי להשאיר אדם בחיים ובכאב לכמה ימים. המוות התרחש בדרך-כלל מחנק. זה נועד להיות אמצעי הרתעה למרידות נגד רומא.

▣ "שנים אחרים" זה הגשים את הנבואה של ישע' נג 9, המתועדת במתי כז 38; מרק' טו 27; ולוקס כג 33.

יט 19 "פילטוס כתב שלט" יתכן שפילטוס כתב את התואר (*titlon*) הזה בכתב יד שמישהו אחר כתב על כרזה מעץ. מתי קורא לו "כתב אשמה" (*aitian*, השוו למתי כז 37), בזמן שמרקוס ולוקס קוראים לו "כתובת" (*epigraphē*), השוו למרק' טו 26; לוקס כג 38).

יט 20 "וכתובה היתה בעברית, ברומית וביונית" "עברית" מתייחס לארמית (השוו לפרק ה 2; יט 13, 17; כ 16; יוספוס, *Antiq.* 2.13.1). זה מעניין לציין את ההבדלים בין הבשורות בנוגע למילים המדויקות של כתב האשמה ששמו מעל ראשו של ישוע על הצלב.

1. מתי כז 37 - "זה הוא ישוע מלך היהודים"
2. מרקוס טו 26 - "מלך היהודים"
3. לוקס כג 38 - "זהו מלך היהודים"
4. יוחנן יט 19 - "ישוע מנצרת, מלך היהודים"

כל אחד מהם שונה, אך מיסודו גם זהה. זה נכון לגבי רוב ההבדלים ההיסטוריים בבשורות. כל מחבר תיעד את זיכרונותיו בצורה קצת שונה, אך אלו הן עדיין אותן עדויות ראייה.

פילטוס התכוון לעצבן את ראשי היהודים בכך שהוא שם את אותו התואר שהם פחדו ממנו על צלבו של ישוע (השוו לפס' 21-22).

יט 22 "מה שכתבתי כתבתי" אלו הם שני פעלים בזמן מושלם (PERFECT) אשר מדגישים את ההשלמה והסופיות של מה שנכתב.

יוחנן יט 23-24 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

²³ החילים שצלבו את ישוע לקחו את בגדיו וחלקום לארבעה חלקים, חלק אחד לכל חיל. הם לקחו גם את הכתנת, אלא שהיא היתה ללא תפר, אריגה רצופה מלמעלה למטה. ²⁴ אמרו זה אל זה: "אל נא נקרע אותה, אלא נפיל עליה גורל למי תהיה." "זה היה כדי שיתקיים הכתוב: 'חלקו בגדי להם ועל — לבושי יפילו גורל', ואמנם כך עשו החילים

יט 23 "חלקום לארבעה חלקים, חלק אחד לכל חיל" החיילים הימרו על בגדיו של ישוע. זה מתייחס ללבוש החיצוני שלו בלבד. זה אינו ודאי איך היה ניתן לחלק את בגדיו של ישוע לארבעה חלקים. זה ודאי מתייחס לנעליו, תליותו, חגורת המותניים ולבוש אחר. זה אינו ודאי אם ישוע לבש טורבן. היהודים היו נפגעים על-ידי עירום מלא. זאת נבואה מוגשמת נוספת המצוטטת בפס' 24 (השוו לתהל' כב 18).

▣ "כתנת" הלבוש החיצוני של ישוע מכונה במונח בגוף רבים *himatia*. הבגד התחתון שלו, הלבוש בצמוד לעור, היה הכותנת (*chiton*). ניתן לראות את ההבדל בין השניים במתי ה 40 ולוקס ו 29. צביה הכינה את שני פרטי הלבוש הללו (השוו למה"ש ט 39). נראה שיהודי המאה הראשונה לבשו חלק תחתון נוסף שהיה אריג לכיסוי אזור החלציים. ישוע לא הופשט לחלוטין.

הביטוי האחרון של פס' 23 הוא הערה עריכתית נוספת מאחד אשר חי עם ישוע.

□ **"אלא שהיא היתה ללא תפר, אריגה רצופה מלמעלה למטה"** יתכן שיש לכך חשיבות תיאולוגית. כתונת כזאת לא היתה כתונת רגילה ויתכן שהיא היתה יקרה. זה נראה לא אופייני שלישוע יהיה פריט לבוש יקר בצורה יוצאת דופן. אנחנו יודעים מיוספוס (Antiq. 3.7.4) שהכהן הגדול לבש כתונת כזאת, כפי שהמסורת הרבנית טוענת שמשא לבש. האם זו יכולה להיות התייחסות לישוע כ-

1. הכהן הגדול (השוו לעבר')

2. נתן התורה החדש

משמעויות כפולות תמיד אפשריות בבשורת יוחנן, אך המפרשים צריכים להיות שקדנים לא להמשיל את כל הפרטים!

יט 24 "זֶה הִיָּה כְּדִי שִׁיתְקִים הַכְּתוּב" מַזְמוּר כִּב עֵיִצֵּב אֶת הַרְקַע הַתַּנ"כִי לְצַלִּיבָה.

1. תהל"כ כב 2-1 - מתי כז 46; מרק' טו 34

2. תהל"כ כב 7-8 - מתי כז 39, 43; מרק' טו 29; לוקס כג 35

3. תהל"כ כב 15 - מתי כז 48; מרק' טו 36; לוקס כג 36; יוח' יט 28, 29

4. תהל"כ כב 16 - מתי כז 35; מרק' טו 24; יוח' כ 25

5. תהל"כ כב 18 - מתי כז 35; מרק' טו 24; לוקס כג 34; יוח' יט 24

6. תהל"כ כב 27-28 - מתי כז 54; מרק' טו 39; לוקס כג 47; יוח' כ 31; מתי כח 18-20; לוקס כד 46-47; מה"ש

(א 8)

יוחנן יט 25-27 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

²⁵על-יד צלב ישוע עמדו אמו ואחות אמו, מרים אשת קלופה ומרים המגדלית. ²⁶כְּשָׂרָא יֵשׁוּעַ אֶת אִמּוֹ וְאֶת הַתְּלָמִיד הָאֵהוּב עָלָיו עוֹמֵד לַיְדָה, אָמַר לְאִמּוֹ: "אִשָּׁה, הִנֵּה בְנִי." ²⁷לְאַחַר מִכֵּן אָמַר לְתַלְמִיד: "הִנֵּה אִמִּי." מֵאַתָּה שָׂעָה אֶסֶף אֹתָהּ הַתְּלָמִיד לְבֵיתוֹ.

יט 25 "על-יד צלב ישוע עמדו אמו ואחות אמו, מרים אשת קלופה ומרים המגדלית" ישנו דיון רב בנוגע לשאלה האם יש כאן ארבעה שמות או שלושה שמות. קרוב לוודאי שישנם ארבעה שמות מכיוון שזה לא סביר שיהיו שתי אחיות עם אותו שם (מרים). אחות מרים, שלומית, נקובה בשמה במרקוס טו 40 ו-טז 1. אם זה נכון, אז זה אומר שיעקב, יוחנן וישוע היו בני-דודות. מסורת מהמאה השנייה (Hegesippus) אומרת שקלופה היה אחיו של יוסף. מרים המגדלית היתה האחת שישוע גרש ממנה שבעה שדים, והראשונה שאליה הוא בחר להתגלות אחרי תחייתו (השוו לפרק כ 2-1, 11-18; מרק' טז 1; לוקס כד 10-1).

נושא מיוחד: הנשים שהלכו אחרי ישוע

SPECIAL TOPIC: THE WOMEN WHO FOLLOWED JESUS

א. האזכור הראשון של הנשים שהלכו אחרי ישוע ועזרו לו ולחברות התלמידים נמצא בלוקס ח 3-1.

1. מרים הנקראת מגדלית (פס' 2)

א. מתי כז 56, 61; כח 1

ב. מרק' טו 40, 47; טז 1, 9

ג. לוקס ח 2; כד 10

ד. יוח' יט 25; כ 1, 11, 16, 18

2. יוחנה, אשת כוזא (מנהל משק ביתו של הורדוס, פס' 3) מופיעה גם בלוקס כד 10

3. שושנה (פס' 3)

4. "ורבות אחרות אשר כלכלו אותו מנכסיהן" (פס' 3)

ב. מוזכרת קבוצת נשים אשר נכחה בצליבה

1. רשימת מתי

א. מרים המגדלית (כז 56)

ב. מרים אם יעקב ויוסף (כז 56)

ג. אמם של בני זבדי (כז 56)

2. רשימת מרקוס

א. מרים המגדלית (טו 40)

ב. מרים אמו של יעקב הצעיר ושל יוסי (טו 40)

ג. שלומית (טו 40)

3. לוקס רק מציין, "הנשים אשר הלכו איתו מן הגליל" (כג 49)

4. רשימת יוחנן

א. מרים, אם ישוע (יט 25)

ב. אחות אמו (יט 25)

- ג. מרים [אשת] כלופה [KJ Cleophas, המשמעות יכולה להיות אשת כלופה או בתו של כלופה](יט 25)
- ד. מרים המגדלית (יט 25)
- ג. מוזכרת קבוצת נשים אשר צפתה למקום קבורתו של ישוע
1. רשימת מתי
 - א. מרים המגדלית (כז 61)
 - ב. מרים האחרת (כז 61)
 2. רשימת מרקוס
 - א. מרים המגדלית (טו 47)
 - ב. מרים אם יוסי (טו 47)
 3. לוקס רק אומר, "הנשים שבאו עם ישוע מן הגליל" (כג 55)
 4. ביוחן אין תיעוד לנשים שראו את הקבר
 - ד. קבוצת נשים הגיעה אל הקבר ביום ראשון מוקדם בבוקר
 1. רשימת מתי
 - א. מרים המגדלית (כח 1)
 - ב. מרים האחרת (כח 1)
 2. רשימת מרקוס
 - א. מרים המגדלית (טז 1)
 - ב. מרים אם יעקב (טז 1)
 - ג. שלומית (טז 1)
 3. רשימת לוקס
 - א. "[הן] באו אל הקבר" (כד 1-5, 24)
 - (1) מרים המגדלית (כד 10)
 - (2) יוחנה (כד 10)
 - (3) מרים אם יעקב (כד 10)
 4. יוחן מציין רק את מרים המגדלית (כ 1, 11)
 - ה. הנשים שמוזכרות ככאלו שנכחו בעליה (מה"ש א 14)
 1. "הנשים" (א 14)
 2. מרים אם ישוע (א 14) - ו. הקשר המדויק בין הנשים השונות ברשימות שונות אלו אינו וודאי. למרים המגדלית יש באופן ברור תפקיד דומיננטי. מאמר טוב בנושא של "נשים" בחייו ושירותו של ישוע נמצא ב- *Dictionary of Jesus and the Gospels* בהוצאת IVP, עמ' 886-880.

יט 26 "התלמיד האהוב עליו" מאחר ויוחן לא מוזכר בשמו בבשורה, רבים מניחים שזו היתה דרכו לזהות את עצמו (השוו לפרק יג 23; יט 26; כא 7, 20). בכל אלו הוא משתמש במונח *agapaō*, אך בפרק כ 2 הוא משתמש באותו ביטוי אבל עם *phileō*. מונחים אלו הם נרדפים בבשורת יוחן; השוו את פרק ג 35, *agapaō*, עם פרק ה 20, *phileō*, שם שניהם מתייחסים לאהבה של האב כלפי הבן.

יט 27 "מאותה שעה אסף אותה התלמיד לביתו" זה לא בהכרח אומר שיוחן לקח את מרים לביתו באופן מידי, למרות שיתכן כי זה נרמז על-ידי העובדה שהיא לא מוזכרת עם הנשים האחרות במתי כז 56 ומרקוס טו 40. המסורת אומרת שיוחן דאג למרים עד למותה ולאחר-מכן הוא עבר לאסיה הקטנה (במיוחד אפסוס) שם היה לו שירות ארוך ומוצלח. בעידוד הזקנים של אפסוס, יוחן, כאדם זקן, כתב את זיכרונותיו של חיי ישוע (כלומר, בשורת יוחן).

יוחן יט 28-30 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
 28 יֵשׁוּעַ יָדַע כִּי עֵתָה כָּבֵר נִשְׁלַם הַכֹּל, וְכֵדִי שְׁיִתְקִים הַכְּתוּב אָמַר: "אֲנִי צִמָּא." 29 כָּלִי מֵלֵא חֲמֵץ הִיָּה מִנְּח שָׁם. שְׁמוּ סָפוּג רוּוִי חֲמֵץ עַל אֲזוּב, וְהִגִּישׁוּ אוֹתוֹ אֶל פִּי. 30 אַחֲרֵי שֶׁקִּבַּל אֶת הַחֲמֵץ אָמַר יֵשׁוּעַ: "נִשְׁלַם", וּבְהִרְכִּינוּ רֵאשׁוּ מִסַּר אֶת רוּחוֹ.

יט 28 "ישוע ידע כי עתה כבר נשלם הכל, וכדי שיתקיים הכתוב אמר: 'אני צמא'" זה לא ברור מבחינה תחבירית האם הכתוב המצוין מתייחס לביטוי "אני צמא" או "כבר נשלם הכל". אם להתייחס לזה באופן מסורתי, אז "אני צמא" הוא אזכור לתהליך סט 21.

יט 29 "כלי מלא חמץ היה מנח שם" זה היה יין זול, יין חמוץ. הוא נועד גם לחיילים וגם לנצלבים. ניתנו להם כמויות קטנות של נזלים במטרה להאריך את הצליבה.

■ **"חמץ"** (sour wine באנגלית. המתרגם) מילולית זה חומץ. זה היה המשקה של האנשים העניים. שימו לב שישוע לא לקח את היין המהול שנשות ירושלים הציעו לו (השוו למרק' טו 23; מתי כז 34). יתכן שהסיבה שהוא הסכים לקבל את המשקה היא בכדי להגשים את תהל' כב 15. הוא היה מיושב מכדי לדבר והיה לו עוד דבר אחד להגיד.

■ **"על אֶזוֹב"** ישנם אלו הרואים בזה שימוש סמלי של הצמח המיוחד ששימש בטקס הפסח (השוו לשמות יב 22). אחרים מאמינים שהיתה טעות סופר עתיקה של המונח, ושבמקור המשמעות היתה "חנית", "רומח" או "מקל" (השוו ל-NEB אך REB מחזיר לאזוב). במתי כז 48 ובמרקוס טו 36 רשום "קנה".

הסיבה לכך שרבים רואים כאן טעות סופר היא מכיוון שלצמח האזוב לא היה גבעול ארוך במיוחד (2 ל-4 רגל), אך צריכים לזכור שהצלבנים לא הורמו ממש גבוה מעל פני האדמה. יתכן שהתמונות המסורתיות שלנו של צלב גבוה הן אי הבנה של פרק ג 14. זה אפשרי שכפות רגליו של ישוע היו רגל בערך רגל או שתיים מעל פני האדמה.

יט 30 "נְשָׁלֵם" זהו חייו סביל בזמן מושלם (PERFECT). אנו למדים מהבשורות הסינפוטיות שהוא צעק את זה בקול גדול (השוו למרק' טו 37; לוקס כג 46; מתי כז 50). זה מתייחס להשלמת פועל הגאולה. צורה זו של המונח (telos) בפפירוס מצרי (Moulton and Milligan) היתה ניב מסחרי שמשמעו "שולם במלואו".

■ **"וּבְהֲרִינֵנוּ רֵאשׁוּ מָסַר אֶת רִחוֹ"** המונח "רכן את ראשו" היה דרך ניבית להגיד "הולך לישון". מותו של ישוע היה רגע של שלושה עבורו. המסקנה היא שבמוות ההיבט הרוחני של האדם נפרד מהפיסי. נראה שזה דורש מצב של ניתוק מהגוף עבור מאמינים הנמצאים בין המוות ליום התחייה (השוו לקור'ב ה; תסל' ד 13-18, ראו את ספרו של William Hendriksen, *The Bible On the Life Hereafter*).
הקטעים המקבילים בבשורת מרקוס טו 37 ולוקס כג 46 מוסיפים "נפח את רוחו". המילים העבריות "נשמה" ו-"נשם" הן זהות. נשימתו האחרונה הוצגה כנשימתו העוזבת את הגוף (השוו לברא' ב 7).

יוחנן יט 31-37 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
³¹מְכִיּוֹן שְׂאוֹתוֹ יוֹם הָיָה עֶרֶב שַׁבָּת, בִּקְשׁוּ רֵאשֵׁי הַיְהוּדִים מִפִּילְטוֹס לְצוּת לְשַׁבֵּר אֶת שׁוֹקֵיהֶם שֶׁל הַנְּצֻלָּבִים וּלְהַסִּיר אֶת הַגּוֹפּוֹת, כְּדֵי שֶׁלֹּא תִשָּׂאֲרֶנָּה עַל הַצֵּלֶב בַּשַּׁבָּת, כִּי גְדוֹל הָיָה אוֹתוֹ יוֹם שַׁבָּת. ³²לְפִיכֵךְ בָּאוּ הַחִילִים וְשִׁבְרוּ אֶת הַשׁוֹקִים שֶׁל הָרֵאשׁוֹן וְגַם שֶׁל הַשֵּׁנִי שֶׁנְּצַלֵּב אֹתוֹ. ³³כִּשְׁבָּאוּ אֵל יֵשׁוּעַ וְרָאוּ שֶׁהוּא כֹּבֵר מֵת, לֹא שִׁבְרוּ אֶת שׁוֹקָיו. ³⁴אוֹלָם אֶחָד הַחִילִים דָּקָר אֶת צִדּוֹ בְרִמְח וּמִיָּד יָצָא דָם וּמִיָּם. ³⁵זֶה שֶׁרָאָה הַעֵיד — וְעֵדוֹתוֹ נֶאֱמָנָה וְהוּא יוֹדֵעַ שֶׁהוּא מְדַבֵּר אֱמֶת — לְמַעַן תֵּאֱמִינּוּ גַם אַתֶּם. ³⁶הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אָרְעוּ כְּדֵי שִׁיתְקִים הַכְּתוּב: "וְעַצֶּם לֹא-תִשָּׁבֵרוּ בוֹ." ³⁷וְעוֹד כְּתוּב אַחַר אוֹמֵר: "וְהֵבִיטוּ אֵלָיו אֶת אֲשֶׁר-דָּקְרוּ."

יט 31 "כְּדֵי שֶׁלֹּא תִשָּׂאֲרֶנָּה עַל הַצֵּלֶב בַּשַּׁבָּת" היהודים חששו מאוד שהגופות יטמאו את האדמה באופן טקסי (השוו לדבר' כא 23), במיוחד בשבת הגדולה והקדושה של פסח.

- **"כִּי גְדוֹל הָיָה אוֹתוֹ יוֹם שַׁבָּת"** פרשו את זה בשתי דרכים.
1. סעודת הפסח והשבת חפפו בשנה מיוחדת זו (היהודים השתמשו בלוח שנה ירחי)
 2. חג המצות חפף עם השבת בשנה זו
- חג הפסח והמצות (השוו לשמות יב) הפך לחג בן שמונה ימים.

■ **"לְשַׁבֵּר אֶת שׁוֹקֵיהֶם שֶׁל הַנְּצֻלָּבִים וּלְהַסִּיר אֶת הַגּוֹפּוֹת"** נראה שסיטואציה זו קרתה בעבר. פטיש-עץ גדול שימש לשבירת רגליהם של האנשים שנצלב. צליבה בדרך-כלל גרמה למוות על-ידי חנק. שבירת הרגלים גרמה לכך כמעט באופן מידי מכיוון שהאדם לא יכל לדחוף את עצמו למעלה עם הרגלים כדי לנשום.

יט 33 "רָאוּ שֶׁהוּא כֹּבֵר מֵת, לֹא שִׁבְרוּ אֶת שׁוֹקָיו" יתכן שזאת גם נבואה שהתגשמה בהקשר לשמות יב 46; במד' ט 12 ותהל' לד 20.

יט 34 "אֶחָד הַחִילִים דָּקָר אֶת צִדּוֹ בְרִמְח וּמִיָּד יָצָא דָם וּמִיָּם" זהו פרט רפואי הניתן על-ידי עד ראייה ומראה שהוא אכן מת ולפיכך מביע את אנושיותו של ישוע המשיח. בשורת יוחנן, כמו גם יוח"א, נכתבה בימים של צמיחת הגנוסטיות אשר אישרה את אלוהותו של ישוע אך דחתה את אנושיותו.

יט 35 פסוק זה הוא הערה של יוחנן, אשר היה העד היחיד לכל המאורעות של (1) ליל המשפט; (2) המשפט הרומי; (3) והצליבה. הערה זו בנוגע למותו של ישוע מקבילה לפרק כ 30-31, אשר מראה את מטרות הבישור של הבשורה (השוו לפרק כא 24). ראו נושא מיוחד: עדי ישוע בפרק א 8.

ישנו הבדל נוסח יווני בפועל של הפסוקית האחרונה. בחלק מהטקסטים יש זמן הווה ובחלקם זמן אאוריטי. אם במקור היה זמן אאוריטי, אז זה מתמקד בלא מאמינים, כמו בפרק כ 30-31. אך אם הפועל הוא בזמן הווה אז ההתמקדות היא על אמונה מתמשכת ומתפתחת. נראה שבשורת יוחנן פונה לשתי הקבוצות.

יט 36 יתכן שזו רמיזה לשה הפסח משמות יב 46; במד' ט 12; או תהל' לד 20. זה תלוי לאיזו ביטוי ההתייחסות: (1) נדקר או (2) נשבר. ישוע עצמו הראה לקהילה הקדומה את הכתוב הזה בזמן 40 הימים בהם הוא שהה בארץ אחרי התחייה (השוו ללוקס כד 27; מה"ש א 2-3). ההטפה של הקהילה הקדומה (במעשי השליחים) משקפת את הנבואות המשיחיות הללו שהתגשמו, נבואות אשר ישוע הראה להם.

יט 37 זהו ציטוט מזכר' יב 10, אחת ההבטחות הכי גדולות ש-

1. ישראל ישובו יום אחד לישוע, המשיח, באמונה (השוו להתג' א 7)
 2. הרבה מהיהודים שכבר האמינו היו שם והתאבלו על מותו של ישוע
 3. זה מתייחס לחיילים הרומים (השוו למתי כז 54) המייצגים את עמי הגויים (השוו לפרק יב 32)
- זה מעניין שציטוט זה מגיע באופן ברור מנוסח המסורה ולא מתרגום השבעים שממנו מחברי הבשורות מצטטים לרוב. בתרגום השבעים רשום "לעגו", אך בנוסח המסורה "דקרו".

יוחנן יט 38-42 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
³⁸אחרי כן בא יוסף איש רמתים — שהיה תלמידו של ישוע בסתר, מפחד ראשי היהודים — ובקש מפילטוס שיניח לו לקחת את גופת ישוע. פילטוס הרשה לו והוא הלך ולקח את גופתו. ³⁹בא גם נקדימון, זה שבראשונה בא אל ישוע בלילה, והוא נושא תערבת מור ואהלות, כמאה ליטראות. ⁴⁰הם לקחו את גופת ישוע ועטפו אותה בתכריכים עם הבשמים כמנהג הקבורה אצל היהודים. ⁴¹במקום שנצלב ישוע היה גן ובגן קבר חדש שעוד לא הנח בו איש. ⁴²שם הניחו את ישוע, כי ערב שבת היה ליהודים והקבר קרוב.

יט 38-39 "יוסף... נקדימון" שני חברי הסנהדרין העשירים והעמידים האלו היו תלמידים של ישוע בסתר, אך נחשפו בציבור בזמן גורלי ומסוכן זה.

יט 39 "הוא נושא תערבת מור ואהלות, כמאה ליטראות" אלו היו תבליני הקבורה הריחניים המסורתיים של העם היהודי של המאה הראשונה. הכמות מוגזמת במקצת; רבים רואים בכך כסמל לכך שישוע נקבר כמלך (השוו לדה"ב טז 14). ראו נושא מיוחד על משיחה בפרק יא 2.

המילה היוונית ל-"תערובת" (*migma*), נמצאת ב-A, D, L, א², MSS P⁶⁶, וברוב אבות הקהילה והגרסאות, ובאופן מפתיע שונתה ל-"אריזה" (*eligma*) ב-B, W, א², MSS, ובכמה גרסאות קופטיות. UBS⁴ נותן ל-"תערובת" דירוג "B" (כמעט וודאי).

נושא מיוחד: בשמי קבורה
SPECIAL TOPIC: BURIAL SPICES

א. מור, דבק ריחני מעצים ערביים (BDB 600, KB 629; ראה UBS, *Fauna and Flora of the Bible*, pp. 147-148)

1. תבלין זה מוזכר שני-עשר פעמים בתנ"ך, בעיקר בספרות החכמה כבושם (ראה תהילים מה 8; שיר השירים א 13; ד 14; ה 1, 5)
2. זאת היתה אחת מהמתנות שהחכמים הביאו לישוע התינוק (השוו למתי ב 11)
3. הסמליות שלו מרשימה
 - א. שימש ב-"שמן משחת קודש" (שמות ל 23-25)
 - ב. שימש כמתנה למלך (מתי ב 11)
 - ג. שימש למשיחת ישוע בקבורתו (השוו ליוח' יט 39 ובאופן סמלי ביוח' יא 2). זה היה בהתאם למנהגים היהודיים המתוארים בתלמוד (לדוגמא, ברכות 53א).
 - ד. היה בשימוש על ידי הנשים של ירושלים וניתן כמשקה לגברים שהיו בדרכם לצליבה (ראה מתי טו 23) על מנת להקל על הכאב.
- ב. אלווי, סוג של עץ ריחני (BDB 14 III, KB 19)
1. קשור לבושם ריחני (השוו במד' כד 6; תהל' מה 8; משלי ז 17; שה"ש ד 14, UBS, *Fauna and Flora of the Bible*, pp. 90-91)
2. נעשה בו שימוש, בתערובת עם מור, על-ידי המצרים כחלק מתהליך החניטה
3. נקדימון הביא כמות גדולה שלו לקבורת ישוע ומשח אותו איתו (השוו ליוח' יט 39). זה היה בהתאם למנהג יהודי המתואר בתלמוד (לדוגמא, ביצה 6א).

יט 40 "הם לקחו את גופת ישוע ועטפו אותה בתכריכים עם הבשמים" לבשמים היו שני שימושים: (1) לנטרל את הריח ו-(2) להחזיק את תכריכי הקבורה במקום.

יט 41 "במקום שנצלב ישוע היה גן" זה הכרחי שנבין את החיפזון שבו יוסף ונקדימון עבדו. ישוע מת בשעה 15:00 והיה עליו להיות בקבר לפני השעה 18:00, שהיתה תחילת השבת הפסחית היהודית.

■ "קבר חדש שעוד לא הונח בו איש" זהו בינוני פועל סביל בזמן מושלם בדיבור עקיף. אנחנו למדים ממתי כז 60 שזה היה הקבר של יוסף. זוהי התגשמות של ישע' נג 9 המצוטט במתי כז 57.

שאלות לדיון

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתם אחראים לפרש בעצמכם את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתם, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתם לא צריכים להשאיר את זה לפרשן.

שאלות לדיון אלו ניתנו כדי לעזור לכם לחשוב היטב על הנושאים הגדולים בחלק זה של הספר. הן נועדו להיות מעוררות חשיבה ולא סופיות.

1. מדוע החיילים הילקו ולעגו לישוע?
2. מה החשיבות של ניסיונותיו החוזרים של פילטוס לשחרר את ישוע?
3. מדוע ההצהרה של ראשי היהודים בפס' 15 כל-כך מפתיעה?
4. מדוע פרטי הצליבה שונים מבשורה לבשורה?
5. איך דבר' כא 23 מתקשר לצליבת ישוע?

יוחנן כ

חלוקה של קטעים לפי תרגומים מודרניים

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
תחייתו של ישוע	הקבר הריק	התחייה	הקבר הריק	הקבר הריק
כ 10-1	כ 10-1	כ 10-1	כ 10-1	כ 2-1
				כ 10-3
התגלות ישוע למרים המגדלית	מרים המגדלית רואה את האדון שהוקם		ישוע מתגלה למרים המגדלית	ההתגלות למרים המגדלית
כ 18-11	כ 18-11	כ 18-11	כ 11-13 ^א	כ 18-11
			כ 13 ^ב	
			כ 14-15 ^א	
			כ 15 ^ב	
			כ 16 ^א	
			כ 16 ^ב	
			כ 17	
			כ 18	
התגלות ישוע לתלמידים	השליחים מקבלים מינוי		ישוע מתגלה לתלמידיו	ההתגלות לתלמידים
כ 23-19	כ 23-19	כ 23-19	כ 23-19	כ 23-19
ישוע ותאמא	לראות ולהאמין		ישוע ותאמא	
כ 29-24	כ 29-24	כ 29-24	כ 24-25 ^א	כ 29-24
			כ 25 ^ב	
			כ 27-26	
			כ 28	
			כ 29	
מטרת הספר	שתאמינו		מטרת הספר	מסקנה אחרונה
כ 31-30	כ 31-30	כ 31-30	כ 31-30	כ 31-30

מחזור קריאה שלישי

מעקב אחר כוונתו המקורית של המחבר ברמת הפסקה

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתם אחראים לפרש בעצמכם את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתם, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתם לא צריכים להשאיר את זה לפרשן.

קראו את הפרק ברציפות. זהו את הנושאים. השוו את חלוקת הנושאים שלכם עם חמשת התרגומים המודרניים. אין השראה בחלוקה לפסקאות, אבל זהו המפתח לעקוב אחר כוונתו המקורית של המחבר, שזה הלב של הפרשנות. לכל פסקה של נושא אחד ויחיד.

1. פסקה ראשונה

2. פסקה שנייה

3. פסקה שלישית

4. וכו'

תובנות בהקשר ליוחן כ 1-29

- א. כל הבטחה שישוע הבטיח לשליחים בפרקים יד-יז התגשמה בערב יום ראשון של התחיה הראשונה. ראו הערה בפרק טז 20.
- ב. תיאורי הבשורות שונים בפרטים הנוגעים לתחייה מכיוון ש-
 1. הם תיאורים של עדי ראייה
 2. עברו שנים
 3. כל מחבר כתב לקבוצת יעד מסוימת והדגיש דברים שונים (השוו למתי כח; מרק' טז; לוקס כד)

לימוד מילים וביטויים

יוחן כ 10-1 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
¹ בראשון בשבוע, לפנות בקר בעוד חשך, באה מרים המגדלית אל הקבר וראתה שהאבן הוסרה מן הקבר.² היא רצה ובאה אל שמעון כיפא ואל התלמיד השני, זה שהיה אהוב על ישוע. אמרה להם: "לקחו את האדון מן הקבר ולא ידוע לנו איפה הניחו אותו."³ יצאו כיפא והתלמיד השני לבוא אל הקבר.⁴ שניהם רצו יחדיו, אלא שהתלמיד השני רץ מהר יותר מכיפא והגיע ראשון לקבר.⁵ הוא התכופף וראה את התכריכים מנחים, אך לא נכנס פנימה.⁶ אחריו בא גם שמעון כיפא. הוא נכנס אל הקבר וראה את התכריכים מנחים,⁷ והמטפחת שהיתה על ראשו איננה מנחת עם התכריכים, אלא מקפלת לבדה במקום אחד.⁸ אז נכנס גם התלמיד השני שבא ראשון אל הקבר. הוא ראה והאמין;⁹ הרי עוד לא ידעו את הכתוב שעליו לקום מן המתים.¹⁰ אחרי כן חזרו התלמידים לבייתם.

כ 1 "בראשון בשבוע" זהו יום ראשון, יום העבודה הראשון שאחרי השבת הגדולה של שבוע הפסח, כאשר הביכורים הובאו למקדש. ישוע היה בכור המתים (השוו לקור"א טו 23). ההתגלויות של ישוע בשלושה לילות של ימי ראשון רצופים סללו את הדרך למאמינים שהחלו להתאסף להלל בימי ראשון (השוו לפס' 19, 26; לוקס כד 36 והלאה; מה"ש כ 7; קור"א טז 2).

▣ "מרים המגדלית" זאת היתה אחת ממספר נשים שליוו את ישוע והשליחים. ישוע גרש ממנה מספר שדים בגליל (השוו למרק' טז 9 ולוקס ח 2). היא נכחה בצליבה. ראו את ההערות בפרק יט 25.

למרות שבשורת יוחן לא מציינת את מטרת הביקור של מרים, מרק' טז 1 ולוקס כג 56 מציינים שמספר נשים (השוו לפס' 2) הגיעו מוקדם כדי למשוח את גופת ישוע בבשמים. כנראה שהן לא ידעו שיוסף ונקדימון משחו אותו או שהן חשבו שצריך להוסיף עוד בושם.

▣ "בעוד חשך" נראה שהיא והאחרות עזבו את ביתן כאשר עדיין היה חושך, אך עד שהן הגיעו עלה כבר השחר (השוו למתי כח 1; מרק' טז 2).

▣ "האבן הוסרה מן הקבר" מילולית, "הוצאה החוצה" (בינוני פועל סביל בזמן מושלם) ממסילתה (השוו למתי כח 2). זכרו שהאבן הוסרה כדי לאפשר לעדי הראיה להיכנס אל הקבר, ולא בכדי לאפשר לישוע לצאת ממנו. לגופו החדש שאחרי התחיה לא היו מגבלות פיזיות כמו לגוף ארצי (לדוגמא, פרק כ 19, 26).

כ 2 "היא רצה" נראה שהיא עזבה את הקבר הריק מוקדם בכדי לספר לתלמידים על כך שישוע אינו שם (השוו למתי כח 5).

▣ "התלמיד השני, זה שהיה אהוב על ישוע" מונח יוניי זה עבור אהבה הוא *phileō*, מונח בעל קונוטציה של "אהבת אח". למרות זאת, ביוונית קוינה (300 לפנה"ס - 300 לספ') הוא שימש כמילה נרדפת ל-*agapaō*. נראה שהתלמיד המוזכר הוא יוחן, כותב הבשורה (השוו לפס' 4-8 ופרק יג 23). כאן הוא קשור לכיפא.

▣ "[הם] לקחו את האדון" זהו חייוי פעיל בזמן אאוריסטי (כלומר, פעולה שהושלמה). ישוע נעלם. במחשבתה של מרים, "הם" מתייחס למנהיגים הדתיים. ככל הנראה, השליחים והתלמידים שנכחו בעליה היו מופתעים מהתחייה!

■ "לְנוּ" זה כולל את מרים המגדלית, מרים אם יעקב, שלומית, יוחנה ונשים אחרות (השוו למתי כח 1; מרק' טז 1; לוקס כד 10).

כ 4 "הַתְּלִמִּיד הַשֵּׁנִי רָץ מֵהָר יוֹתֵר מִכִּיפָא וְהִגִּיעַ רָאשׁוֹן לְקֶבֶר" יוחנן היה ככל הנראה הצעיר שבשליחים (ר"ל, המסורת).

כ 5 "הַתְּכֹפֶפֶת" לקברים של תקופה זו היתה כניסה נמוכה בגובה של 3-4 רגל בערך. היה צריך להתכופף (השוו לפס' 11) כדי להיכנס למערה/מחפורת.

■ "וְרָאָה" המשמעות המילולית היא "לצמצם את העיניים כדי לראות". זה היה בגלל הניגודיות שבין אור הבוקר לחשיכת הקבר.

■ "הַתְּכָרִיכִים מְנַחִים" לא מצוין בטקסט היווני היכן ואיך התכריכים היו מונחים. אם הגופה היתה נגנבת, אז גם התכריכים היו נלקחים מכיוון שהבשמים שימשו כדבק!

כ 6 "שִׁמְעוֹן כִּיפָא" שמעון (כיפא) היה שמו העברי (ארמי), בזמן שפטרוס (*Petros*) היה שמו היווני הניתן לו על-ידי ישוע. המשמעות היוונית שלו היתה "אבן או סלע מנותק" (השוו למתי טז 18). בארמית אין הבחנה בין *petros* ל-*Petra*.

כ 7 "הַמְטַפַּחַת" הפנים נעטפו בבגד נפרד (השוו לפרק יא 44). יתכן שמטפחת זו שימשה (1) לכסות את הפנים; (2) לעטוף את הפנים (השוו ל-NJB); או (1) לקשור את הלסת קלות במקום (השוו ל-TEV).

■ "אַלָּא מִקְפֶּלֶת לְבִדָּה בְּמִקּוֹם אֶחָד" זהו בינוני פועל סביל בזמן מושלם נוסף אשר מציין שנעשה טיפול מיוחד על-ידי מישהו בכדי לקפל אותה. זה כנראה משהו שתפס את תשומת הלב של יוחנן והפיק אמונה (פס' 8).

כ 8 "הוּא רָאָה וְהֶאֱמִין" יוחנן ראה את העדות הפיזית והאמין שישוע חי! האמונה בתחיה הופכת להיות נושא תיאולוגי הכרחי.

1. רומ' י 9-13

2. קור"א טו

קור"א טו 12-19 מהווה סיכום טוב של ההשלכות במידה וישוע לא הוקם לתחייה! התחיה הפכה להיות אמת מרכזית של דרשות השליחים המוקדמות במעשי השליחים הנקראות ה-*kerygma*. ראו נושא מיוחד בפרק ה 39.

כ 9 "[הם] לֹא יָדְעוּ אֵת הַכְּתוּב" זאת הערה עריכתית נוספת של המחבר. יתכן שזה מתייחס לתהל' טז 10, אשר כיפא מצטט בחג השבועות במה"ש ב 27. אף על פי כן, זה יכול להתייחס לישע' נג 10-12 או הושע ו 2. הסנהדרין הבינו את הניבוי של ישוע לגבי תחייתו (השוו למתי כז 62-66), בזמן שהתלמידים לא. איזו אירוניה! יתכן שפסוק זה תיפקד תיאולוגית כדי לחזק את האמת שהרוח עדיין לא בא בשלמות על התלמידים. הרוח, ברגע שינתן, יעזור למאמינים להבין את דבריו ומעשיו של ישוע (השוו לפרק ב 22; יד 26).

כ 10 יתכן שזה אומר ש- (1) הם חזרו לגליל (השוו למתי כו 32; כח 7, 10, 16; יוח' כא מתאר אותם דגים בכינרת) או (2) הם חזרו למגורים שלהם בירושלים. מכיוון שהחוויות שאחרי התחיה התרחשו בעליה, האפשרות השניה יותר סבירה.

יוחנן כ 11-18 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

11 וּמְרִים עֲמְדָה בּוֹכִיהַ מִחוּץ לְקֶבֶר. בְּשַׁעָה שֶׁבִּכְתָה הַתְּכֹפֶפֶת אֶל תוֹךְ הַקֶּבֶר 12 וְרָאָתָה שְׁנֵי מְלָאכִים עוֹטֵי לְבָן יוֹשְׁבִים בְּמִקּוֹם שֶׁקֶדָם לִכְן נָחָה גּוֹפֵת יֵשׁוּעַ, אֶחָד לְמִרְאֻשׁוֹתָיו וְאֶחָד לְמִרְגְּלוֹתָיו. 13 אָמְרוּ לָהּ: "אִשָּׁה, לָמָּה אַתְּ בּוֹכָה?" הַשִּׁיבָה לָהֶם: "לִקְחוּ אֶת אֲדוֹנֵי וְאִינִי יוֹדַעַת אֵיפֹה הַנִּיחוּ אוֹתוֹ." 14 אַחֲרֵי שֶׁאָמְרָה זֹאת פָּנְתָה לְאַחֹר וְרָאָתָה אֶת יֵשׁוּעַ עוֹמֵד, אֲךָ לֹא יָדְעָה כִּי הוּא יֵשׁוּעַ. 15 שָׁאֵל אוֹתָהּ יֵשׁוּעַ: "אִשָּׁה, לָמָּה אַתְּ בּוֹכָה? אֶת מִי אַתְּ מַחְפֶּשֶׁת?" הוֹאִיל וְחֻשְׁבָה שֶׁהוּא שׁוֹמֵר הַגֵּן אֶמְרָה לוֹ: "אֲדוֹן, אִם אַתָּה הַעֲבַרְתָּ אוֹתוֹ, אָמַר נָא לִי אֵיפֹה הַנְּחַת אוֹתוֹ וְאִנִּי אֶקַּח אוֹתוֹ." 16 אָמַר לָהּ יֵשׁוּעַ: "מְרִים!" אַז פָּנְתָה וְאָמְרָה לוֹ: "רִבִּי!" 17 אָמַר לָהּ יֵשׁוּעַ: "אֵל תִּגְעֵי בִי, כִּי עַדֵּן לֹא עָלִיתִי אֶל הָאֵב, אוֹלָם לְכִי אֶל אַחִי וְהִגִּידִי לָהֶם: 'אֲנִי עוֹלָה אֶל אָבִי וְאָבִיכֶם, אֶל אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵיכֶם.'" 18 הִלְכָה מְרִים הַמַּגְדָּלִית וְהוֹדִיעָה לְתַלְמִידִים כִּי רָאָתָה אֶת הָאֲדוֹן וְכִי אָמַר לָהּ אֶת הַדְּבָרִים הַלְלוּ.

כ 11 "בוֹכִיהַ" המשמעות המילולית היא "לילה" (השוו לפרק יא 31). זהו זמן לא מושלם (IMPERFECT), אשר מציין פעולה מתמשכת בזמן עבר. מנהגי לוויה מזרחיים התאפיינו בהמון רגש.

כ 12 "שְׁנֵי מְלָאכִים" יוחנן ולוקס (כד 23) מסכימים שהיו שני מלאכים. במתי, שבדרך-כלל יש לו שניים מכל דבר (השוו לפרק ח 28; ט 27; כ 30), ישנו רק מלאך אחד! זוהי דוגמא אחת של השוני הבלתי מוסבר שיש בין הבשורות. הבשורות הן תיאורים של עדי ראייה אשר בחרו, סיגלו ושילבו את דבריו ומעשיו של ישוע למען המטרות התיאולוגיות (שהיו תחת השראה) וקהל היעד שלהם. קוראים מודרניים שואלים לעתים קרובות שאלות כמו (1) מי מהבשורות מדויקת מבחינה היסטורית או (2) מחפשים יותר פרטים היסטוריים על מאורע או לימוד מסוים מעבר למה שמתועד על-ידי מחבר בשורה אינדיבידואלי שהיה תחת השראה. פרשנים חייבים קודם כל לחפש את כוונת המחבר המקורי כפי שהיא מובעת בבשורה אינדיבידואלית. אנחנו לא צריכים יותר פרטים היסטוריים בכדי להבין את הבשורה.

■ **"לְבָן"** העולם הרחני או ישויות רחניות מתוארות כלבושים בלבן.

1. בגדיו של ישוע בהשתנות - מתי יז 2; מרק' ט 3; לוקס ט 29
2. המלאכים בקבר - מתי כח 3; מרק' טז 5; לוקס כד 4; יוח' כ 12
3. המלאכים בעליה לשמים - מה"ש א 10
4. הקדושים עם המשיח המהולל - התג' ג 4-5, 18
5. הזקנים (מלאכים) מסביב לכס אלוהים - התג' ד 4
6. הקדושים המעונים תחת כס אלוהים - התג' ו 11
7. כל הנושעים - התג' ז 9, 13-14 (השוו לדני' יב 10)
8. הצבאות (של מלאכים) בשמים - התג' יט 14
9. הציוויות התנכ"יות של סליחה - תהל" נא 7; ישע' א 18 (סמליות לטהרת אלוהים, השוו לדני' ז 9)

כ 14 "לא ידעה כי הוא ישוע" מרים המגדלית לא זיהתה את ישוע. הסיבות האפשריות לכך הם:

1. דמעות כיסו את עיניה
2. היא הפנתה את מבטה מהחושך אל האור
3. המראה של ישוע היה שונה באופן מסוים (השוו למתי כח 17 ולוקס כד 16, 37)

כ 15 "אֲדֹנָי" זוהי המילה היוונית *kurios*. נעשה בה שימוש כאן במובן הלא-תיאולוגי (השוו לפרק יב 21). המשמעות שלה יכולה להיות "מר", "אדון", "שליט", "בעלים", "בעל", או "אדון" (בהקשר לאלוהים). מרים חשבה שהיא דיברה עם (1) הגן או (2) הבעלים של הגן. אך שימו לב לשימוש התיאולוגי שלה בפרק כ 28!

■ **"אֵם"** זהו משפט תנאי מדגם ראשון אשר נתפס כנכון מנקודת המבט של הדובר. היא האמינה שמישהו גנב את הגופה.

כ 16 "מְרִים... רְבִי" שני המונחים הללו הם ארמיים ("עברי" משמע ארמי, השוו לפרק ה 2; יט 13, 17, 20). נראה שישוע אמר את שמה באופן מאפיין. הוא בוודאי עשה דבר דומה כאשר הוא התפלל עם השניים בדרך לעמאוס (השוו ללוקס כד 30-31).

נושא מיוחד: ההתגלויות של ישוע שלאחר התחיה SPECIAL TOPIC: JESUS' POST RESURRECTION APPEARANCES

ישוע הראה את עצמו למספר אנשים כדי לאשר את תחייתו.

1. הנשים בקבר, מתי כח 9
2. אחד-עשר התלמידים, מתי כח 16
3. שמעון, לוקס כד 34
4. שני גברים, לוקס כד 15
5. תלמידים, לוקס כד 36
6. מרים המגדלית, יוח' כ 15
7. עשרה תלמידים, יוח' כ 20
8. אחד-עשר תלמידים, יוח' כ 26
9. שבעה תלמידים, יוח' כא 1
10. כיפא, קור"א טו 5
11. שנים-עשר (השליחים), קור"א טו 5
12. 500 אחים, קור"א טו 6 בשילוב עם מתי כח 16-17
13. יעקב (משפחתו הארצית), קור"א טו 7
14. כל השליחים, קור"א טו 7
15. שאול, קור"א טו 8 (מה"ש ט)

מובן שחלק מאלו מתייחסים לאותה התגלות. ישוע רצה שהם ידעו בוודאות שהוא בחיים!

NASB	"הפסיקי לאחוז בי"
NKJV	"אל תאחזי בי"
NRSV	"אל תחזיקי בי"
TEV	"אל תחזיקי בי"
NJB	"אל תאחזי בי"

KJV רשום "אל תגעי בי". זהו ציווי מדיום בזמן הווה עם מילת יחס שלילית אשר בדרך-כלל מציין עצירת פעולה שכבר נמצאת בתהליך. מרים תפסה את ישוע בכוח ונאחזה בו! אין לכך השתמעויות תיאולוגיות בנוגע לנגיעה בגופו של ישוע לפני העלייה לשמים. ביוחן כ 27 ישוע איפשר לתאמא לגעת בו ובמתי כ 9 הוא איפשר לנשים לאחוז ברגליו.

■ **"עדין לא עלייתי"** זהו חיווי פעיל בזמן מושלם (PERFECT). ישוע יעלה השמימה רק 40 יום לאחר תחייתו (השוו למה"ש א 9).

■ **"לכי אל אחי"** האדון המפואר שהוקם לתחייה קורא לפחדנים הללו "אחים" (השוו למתי יב 50).

■ **"אני עולה"** האמירה בזמן הווה. זה קרה בפועל רק ארבעים יום מאוחר יותר בזמן שהוא היה בנוכחות שלהם (השוו ללוקס כד 50-52; מה"ש א 2-3). יוחנן משתמש באופן עקבי בדואליזם האנכי של "מעל" ו-"מתחת". ישוע הוא מאת האב (הקיום הנצחי) והוא חוזר אל האב (פאר בכבוד).

■ **"אל אבי ואביכם"** איזו הצהרה נפלאה! אף על פי כן, חייבים להבהיר שאין זה מציין שמעמדם של המאמינים כבנים שווה למעמד של ישוע כבן. הוא הבן הייחודי של האב (ג 16), אלוהים במלואו ואדם במלואו. המאמינים הופכים להיות חברי משפחה רק דרכו. הוא גם אדון, גם מושיע וגם אח!

כ 18 מרים היא גם עדה!

יוחן כ 19-23 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
 19 **לַעַת עָרַב, בְּאוֹתוֹ יוֹם רִאשׁוֹן בְּשַׁבּוּעַ, כְּאֲשֶׁר דִּלְתוֹת הַמָּקוֹם שֶׁנֶּאֱסָפוּ בּוֹ הַתְּלִמִּידִים הָיוּ סְגוּרוֹת מִפְּחַד רֵאשִׁי הַיְהוּדִים, בָּא יֵשׁוּעַ וְעָמַד בֵּינֵיהֶם. אָמַר לָהֶם: "שְׁלוֹם לָכֶם." 20 לְאַחַר מִכֵּן הִרְאָה לָהֶם אֶת יָדָיו וְאֶת צִדּוֹ, וְהַתְּלִמִּידִים נִתְמַלְאוּ שִׂמְחָה כְּרֵאוֹתָם אֶת הָאָדוֹן. 21 הוֹסִיף יֵשׁוּעַ וְאָמַר לָהֶם: "שְׁלוֹם לָכֶם. כִּשְׁם שֶׁהָאֵב שָׁלַח אוֹתִי, כֵּן גַּם אֲנִי שׁוֹלֵחַ אֲתֶכֶם." 22 אַחֲרַי אָמְרוּ זֹאת נִפְחַ עֲלֵיהֶם וְאָמַר לָהֶם: "קִבְּלוּ אֶת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ. 23 כָּל מִי שֶׁתְּסַלְחוּ לוֹ עַל חַטָּאִיו, הֵם יִסְלְחוּ לוֹ; לְכָל מִי שֶׁתְּזַקְפוּ אוֹתָם, יִזְקְפוּ לוֹ."**

כ 19 **"לעת ערב"** הזמן היהודי מתחיל ומסתיים בין הערביים (השוו לברא' א 5). שכאן זה בערך 18:00, ביום ראשון.

■ **"יום ראשון בשבוע"** יום ראשון היה יום העבודה הראשון. זה הפך להיות יום המפגש של הקהילה בכדי להנציח את תחייתו של ישוע. הוא עצמו קבע את הדפוס בכך שהוא נגלה בעליה שלושה לילות יום ראשון ברציפות (השוו לפס' 19, 26; לוקס כד 36 והלאה; מה"ש כ 7; קור"א טז 2).

הדור הראשון של המאמינים המשיך להתאסף בשבת בבתי הכנסת המקומיים ובבית המקדש בימי חג. אך הרבנים יזמו "שבועת קללה" שדרשה מחברי בתי הכנסת לדחות את ישוע כמשיח (אחרי 70 לספ'). בנקודה זו הם זנחו את אספות השבת, אך המשיכו להיפגש עם מאמינים אחרים בימי ראשון, יום התחיה, בכדי להנציח את תחייתו של ישוע.

■ **"דלתות המקום... היו סגורות"** זהו בינוני פועל סביל בזמן מושלם. צורת הרבים רומזת שגם הדלת למטה וגם הדלת למעלה היו נעולות. זה צוין כדי (1) להדגיש את התגלות ישוע או (2) להראות את פחדם ממעצר.

■ **"התלמידים"** תאמא לא נכח. תלמידים אחרים מלבד אחד-עשר השליחים גם נכחו (השוו ללוקס כד 33).

■ **"שלום לכם"** זה מראה את ההפתעה, ויתכן הפחד שלהם. ישוע הבטיח להם שלום (השוו לפרק יד 27; טז 33). זה בוודאי משקף את הברכה היהודית שלום. ישוע חוזר על כך שלוש פעמים (פס' 19, 21, 26).

כ 20 **"הראה להם את ידיו ואת צדו"** נראה שיוחן מתמקד על דקירת צדו של ישוע יותר מהבשורות האחרות (השוו לפרק יט 37; כ 25). רגליו לא מוזכרות מלבד בלוקס כד 39 ותהל' כב 16. גופו המפואר של ישוע שומר את הסימנים של צליבתו (השוו לקור"א א 23; גלט' ג 1).

■ **"הַאָדוֹן"** השימוש במונח זה הוא במובן התיאולוגי המלא המתקשר ליהוה של התנ"ך (השוו לשמות ג 14). היחוס של מונח תנ"כי של אלוהים האב לישוע היתה הדרך בה מחברי הברית החדשה הצהירו על אלוהותו המלאה של ישוע. ראו נושא מיוחד בפרק 20.

כ 21 **"כִּשְׁמֵ שְׁהָאֵב שְׁלַח אוֹתִי"** זהו חייוי פעיל בזמן מושלם (השוו לפרק יז 18). לקהילה יש ייפוי כח אלוהי (השוו למתי כח 18-20; לוקס כד 47; מה"ש א 8). המאמינים גם נשלחו לשליחות שדורשת הקרבה (השוו לקור"ב ה 14-15; יוח"א ג 16).

ישוע משתמש בשני מונחים שונים עבור "לשלוח". ביוחנן שניהם נרדפים. זה נראה בבירור בפרק ח, שם נעשה שימוש ב-*pempō* בהקשר לישוע שנשלח על-ידי האב (השוו לפרק ח 16, 18, 26, 29), אך ב-*apostellō* בפרק ח 42. זה נכון גם לגבי פרקים ה, ו. ראו נושא מיוחד: לשלוח בפרק ה 24.

כ 22 **"נָפַח עֲלֵיהֶם"** זהו משחק מילים עם המונח "נפח". המילה העברית *רוח* והמילה היוונית *pneuma* יכולות לציין "נשימה", "רוח" או "נפש". נעשה שימוש באותו הפועל בתנ"ך בתרגום השבעים בהקשר לפעילות הבריאה של אלוהים בבראשית ב 7 ולהתעוררות ישראל ביחזקאל לז 5, 9. כינוי הגוף "עליהם" מתייחס לקבוצה רחבה יותר מהשליחים בלבד (השוו ללוקס כד 33).

■ **"קָבְלוּ אֶת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ"** זהו ציווי פעיל בזמן אאוריטי. לא ברור איך זה מתקשר לביאת הרוח בחג השבועות. ישוע הגשים את כל מה שהוא הבטיח לתלמידים בהתגלות הראשונה שלו. זה מתייחס לכך שישוע צייד אותם למטלות של השירות החדש שלהם כפי שהרוח צייד אותו בטבילתו.

פסוק זה שימש את הקהילה הקדומה בוויכוח בנוגע לשאלה האם הרוח נשלחה מהאב או מהאב והבן. במציאות כל שלוש הישויות של השילוש מעורבות בכל שלבי הגאולה.

בספר George Ladd, *A Theology of the New Testament* מסכם את הפירושים האפשריים לקטע זה:

"קטע זה מעלה מספר קשיים לאור ביאת הרוח בחג השבועות, משהו שניתן לפתור באחת משלוש דרכים. או שיוחנן לא ידע על מה שקרה בחג השבועות והחליף את הסיפור הזה כך שבפועל הוא נהיה חג השבועות של יוחנן; או שהיו למעשה שתי מתנות של הרוח; או שנפיחתו של ישוע על התלמידים שימשה כמשל מחייב ומקדים לביאה האמתית של הרוח בשבועות" (עמ' 289).

הערה מס' 24 (עמ' 1965) ב-*NET Bible* מציינת שזה מזכיר את ברא' ב 7 (תרגום השבעים). כפי שחיים פיזיים ניתנו בבראשית, חיי עולם ניתנו בברית החדשה. הדגש הזה של "נפחת אלוהים" מקביל ליחזקאל לז, שם יהוה נותן חיים חדשים לעמו על-ידי נפחת הרוח.

כ 23 **"כָּל מִי שֶׁתְּסַלְחוּ לוֹ עַל חַטָּאִיו"** אלו הם שני משפטי תנאי מדגם שלישי בצירוף עם *an* שבדרך-כלל נעשה בו שימוש במשפטי תנאי מדגם שני, ולא *ean*. תנאי מעורב זה מגביר את התליות הקשורה גם עבור אלו שחולקים את הבשורה וגם לאלו אשר מגיבים באמונה. מישהו עם דעת הבשורה מחליט לחלוק אותה ומישהו ששומע את הבשורה מחליט לקבל אותה. שני ההיבטים נדרשים. פסוק זה לא נותן סמכות בלתי מבוקרת לכמורה, אלא כוח נפלא ומעניק חיים לעדויות המאמינים! סמכות זו הוכחה בשליחות של השבעים בזמן חייו של ישוע.

■ **"הֵם יִסְלְחוּ לוֹ"** המבנה הדקדוקי הוא חייוי סביל בזמן מושלם. האופן (VOICE) הסביל מציין את הסליחה של אלוהים, אשר זמינה לחלוטין באמצעות הכרזת הבשורה. למאמינים יש את המפתחות למלכות (השוו למתי טז 19) אם הם רק ישתמשו בהם. הבטחה זו היא לקהילה, לא לאינדיבידואלים. זה דומה באופן תיאולוגי ל-"איסור וההיתר" של מתי יח 18.

יוחנן כ 24-25 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

²⁴תַּאמָא, אַחַד מֵהַשְּׁנַיִם-עֶשֶׂר הַנִּקְרָא דִּידִימוּס, לֹא הָיָה אִתְּם כְּאִשְׁרָ בָּא יֵשׁוּעַ.²⁵ אָמְרוּ לוֹ יֵתֵר הַתְּלִמִּידִים: "רְאִינוּ אֶת הַאָדוֹן." הַשִּׁיב לָהֶם: "אִם לֹא אֶרְאֶה אֶת סִימֵן הַמַּסְמְרִים בְּיַדִּי וְלֹא אֲשִׁים אֶת אֶצְבְּעִי בְּמִקוֹם שֶׁהֵיוּ הַמַּסְמְרִים וְלֹא אֲשִׁים אֶת יַדִּי בְּצַדּוֹ, לֹא אֶאֱמִין."

כ 24 **"תַּאמָא, אַחַד מֵהַשְּׁנַיִם-עֶשֶׂר הַנִּקְרָא דִּידִימוּס, לֹא הָיָה אִתְּם כְּאִשְׁרָ בָּא יֵשׁוּעַ"** המשמעות של דידימוס ביוונית היא "תאום" (השוו לפרק יא 16). אנשים השתמשו בקטע זה לעתים קרובות כדי לקרוא לתאמא ספקן, אך זכרו את פרק יא 16. תאמא מופיע בבשורת יוחנן לעתים יותר קרובות מכל בשורה אחרת (השוו לפרק יא 16; יד 5; כ 24, 26, 27, 28, 29; כא 2).

כ 25 **"אִם לֹא... לֹא אֶאֱמִין"** "אם לא" זהו משפט תנאי מדגם שלישי עם שלילה כפולה חזקה, "אני לעולם, אף פעם, לא אאמין" מבלי לראות ולגעת. ישוע כיבד את הבקשה הזו. ישוע פעל באמונתם של התלמידים דרך (1) הניסים שלו (2) והנבואות שלו. המסר של ישוע היה חדש באופן כה קיצוני שהוא נתן להם זמן להבין ולהטמיע את ההצהרות וההשתמעויות של הבשורה.

נושא מיוחד: תבנית (TUPOS)
SPECIAL TOPIC: FORM (TUPOS)

הקושי הוא במילה *tupos*, אשר בעלת שימושים שונים.
 1. Moulton and Milligan, *The Vocabulary of the Greek New Testament*, p. 645

- א. דפוס
 - ב. תכנית
 - ג. צורת או אופן כתיבה
 - ד. צו או פקודה
 - ה. פסק-דין או החלטה
 - ו. דגם של גוף האדם כקורבן מקודש לאל הרפואה
 - ז. פועל המשמש במובן של אכיפת כללי החוק
2. Louw and Nida, *Greek-English Lexicon*, Vol. 2, p. 249

- א. צלקת (השוו ליוח' כ 25)
- ב. צלם (השוו למה"ש ז 43)
- ג. תבנית (השוו לעבר' ח 5)
- ד. דוגמא (השוו לקור"א י 6; פיל' ג 17)
- ה. דמות (השוו לרומ' ה 14)
- ו. סוג (השוו למה"ש כג 25)
- ז. תוכן (השוו למה"ש כג 25)

3. Harold K. Moulton, *The Analytical Greek Lexicon Revised*, p. 411

- א. מכה, טביעה, סימן (השוו ליוח' כ 25)
 - ב. סימון
 - ג. צלם (השוו למה"ש ז 43)
 - ד. נוסחה, סכימה (השוו לרומ' ו 17)
 - ה. צורה, משמעות (השוו למה"ש כג 25)
 - ו. דמות, עותק (השוו לקור"א י 6)
 - ז. דמות או דגם מצופה (השוו לרומ' ה 14; קור"א י 11)
 - ח. דפוס מופת (השוו למה"ש ז 44; עבר' ח 5)
 - ט. דפוס מוסרי (השוו לפיל' ג 17; תסל"א א 7; תסל"ב ג 9; טימ"א ד 12; פטר"א א 3)
- זכור, לקסיקונים אינם קובעים משמעות; רק השימוש במלים במשפטים / פסקאות קובע משמעות (כלומר, הקשר). יש להיזהר ולא לפרש מילה ואת אותו המפרוש לייחס לכל מקום בכתובים, רק הקשר, הקשר, ושוב הקשר, קובע משמעות!

יוחנן כ 26-29 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

26 אַחֲרֵי שְׁמוֹנֵה יָמִים שׁוֹב הָיָה הַתְּלִמִּידִים בְּבֵית וְתַאמָא אַתֶּם. כְּאֲשֶׁר הָיוּ הַדְּלִתוֹת סְגוּרוֹת בָּא יֵשׁוּעַ, עָמַד בֵּינֵיהֶם וְאָמַר: "שְׁלוֹם לָכֶם." **27** אַז אָמַר לְתַאמָא: "הִבֵּא אֶת אֲצַבְעֶךָ הִנֵּה וְרָאֵה אֶת יָדִי; הוֹשֵׁט אֶת יָדְךָ וְשִׂים אוֹתָהּ בְּצַדִּי, וְאֵל תְּהֵא חֶסֶר אֲמוֹנָה, אֲלֵא מְאֲמִין." **28** הַשִּׁיב תַּאמָא וְאָמַר לוֹ: "אֲדוֹנֵי וְאֱלֹהֵי!" **29** אָמַר לוֹ יֵשׁוּעַ: "מִפְנֵי שְׂרָאִית אוֹתִי הָאֲמַנְתָּ. אֲשֶׁרִי אֵלֶּה שְׂאִינִם רוֹאִים וְעַם זֹאת מְאֲמִינִים."

כ 26 "אַחֲרֵי שְׁמוֹנֵה יָמִים" זהו ניב לשוני עברי המציין שבוע. זה היה ערב ראשון נוסף. ישוע נגלה לתלמידים בעליה (יתכן שבביתו של יוחנן מרקוס) שלושה ערבי ראשון רצופים ובכך הניח תקדים להלל המשיחי. ראו הערה בפס' 19.

כ 27 "וְאֵל תְּהֵא חֶסֶר אֲמוֹנָה, אֲלֵא מְאֲמִין" זהו ציווי (deponent) מדיום בזמן הווה עם מילת יחס שלילית אשר בדרך-כלל מציין עצירת פעולה בתהליך. כל המאמינים הם תערובת מוזרה של ספק ואמונה!

כ 28 יתכן שההודאה של תאמא קשורה באופן תיאולוגי לפס' 17. יתכן שההודאה תאמא קדימות תנכ"ית בכך שבכל פעם שהתארים יהוה אלהים (לדוגמא, ברא' ב 4) הופיעו יחד, השם תורגם כ-"אדוני אלוהים". ישוע מקבל לחלוטין את הטענה המפתיעה הזאת לגבי אלוהותו. החל מפרק א, פס' 1, בשורת יוחנן מצהירה על אלוהותו של ישוע מנצרת. ישוע טען שהוא אלוהים מספר פעמים בספר יוחנן (השוו לפרק ח 58; י 30; יד 9; כ 28) והמחבר עומד על אלוהותו בפרק א, 14-18; ה 18. מחברים אחרים בכתובים גם מצהירים בבירור שישוע הוא אלוהי (השוו למה"ש כ 28; רומ' ט 5; פיל' ב 7-6; קול' א 15-17; תסל"ב א 12; טיט' ב 13; עבר' א 8; פטר"ב א 1, 11; יוח"א ה 20).

כ 29 פסוקית פתיחה זו יכולה להיות הצהרה או שאלה המצפה לתשובה "כן." המבנה הדקדוקי לא ברור. זה דומה לברכה בפרק יז 20 (השוו לפטר"א א 8).

יוחנן כ 30-31 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
30 גם אותות רבים אחרים עשה ישוע לעיני תלמידיו, אשר לא נכתבו בספר הזה. 31 אבל אלה נכתבו כדי שתאמינו כי ישוע הוא המשיח בן-האֵלֵהים, וכדי שבהאמינכם יהיו לכם חיים בשמו.

כ 30 פסוקים 31-30 הם בבירור הנושא והמטרה של הבשורה. זהו עלון בישור! למחברי הבשורות, תחת השראה, היתה הזכות ויכולת שניתנה להם מאלוהים לבחור, לארגן, לסגל ולסכם את מעשיו ודבריו של ישוע בכדי להעביר לקהל יעד מסוים, יהודים, רומים וגויים, את האמיתות המופלאות בנוגע לישוע. הברית החדשה היא לא תלמוד משיח.
Carl F. H. Henry, במאמר הפתיחה תחת השם "The Authority and Inspiration of the Bible" בספר *The Expositor's Bible Commentary*, כרך 1, אומר:

"המטרה של כתבי הקודש היא לא להציג כרונולוגיה מלאה של אירועים, בין אם הם עוסקים בסיפור הבריאה או בהיסטוריית הישועה, כולל היסטוריה ההתגלמות. ברם המטרה המוצהרת של כתבי הקודש היא לתת לאדם כל מה שדרוש ומספיק עבור ישועתו ושירות נאמן לבוראו. למרות שמחברי הכתובים לעתים רואים את פעולת הישועה האחת של אלוהים מזוויות שונות ולמטרות שונות, מה שהם אומרים לנו הוא מהימן והולם. מתי נותן עדיפות פחותה יותר לכרונולוגיית שירותו של ישוע מאשר לסידור מקומי המשמש להדרכה. לוקס משמיט הרבה מהחומר שנמצא במרקוס ועדיין כותב תיאור מסודר שמבצר אינדוקטרינציה שמהווה קטכיזם (השוו לפרק א 4). יוחנן מעיר באופן פתוח על הסלקטיביות הקיצונית אשר מונחת ביסוד הבשורה הרביעית (כ 30, 31)" (עמ' 27-28).

□ "גם אותות רבים אחרים עשה ישוע לעיני תלמידיו" ניתן להבין את ה"אותות" האלו במספר דרכים.

1. האותות שהוא אכן היה בחיים
א. הנגיעה שלהם בפצעיו
ב. האכילה שלו איתם (השוו ללוקס כד 43)
2. אותות מיוחדים שלא תועדו ונעשו בעליה לעיניהם
3. התייחסות לפועל חייו (בהתמקדות על העבר) בהכינו אותם לתעד את הבשורות (השוו ללוקס כד 46-48)

כ 31

NASB, NKJV,
TEV, NJB
NRSV

"כדי שתאמינו"
"כדי שתוכלו להגיע לאמונה"

בחלק מכתבי היד היווניים המוקדמים, P⁶⁶, א*, B ובטקסט היווני ששימש את אוריגנס ישנה התנייה בזמן הווה, מה שיביע שיוחנן כתב כדי לעודד מאמינים להמשיך באמונתם.
בכתבי יד יווניים אחרים מסוג uncial (לדוגמא, א², C, A, D, N, W) ישנה התנייה בזמן אאוריסיטי, מה שיביע שיוחנן כתב ללא מאמינים. UBS⁴ שם את הזמן האאוריסיטי בטקסט אך נותן לו דירוג "C" (קשה להחליט). פסוק זה הוא המטרה המוצהרת של הבשורה. יוחנן, כמו שאר הבשורות, הוא עלון בישור.

□ "המשיח" המילה Christ היא התרגום היווני של המונח העברי "משיח" אשר משמעותו המילולית היא "המשוח." זה היה הצאצא התנ"כי של דוד אשר נובא עליו כי יביא עידן חדש של צדקה. ישוע מנצרת (השוו לפרק א 45) הוא המשיח היהודי (השוו לפרק יא 27).
כיניו זה לישוע נמצא מוקדם בבשורה (השוו לפרק א 41). אף על פי כן, המונח "אדון", ולא "משיח" היה המונח הרגיל ששימש עבור ישוע בהקשר לגויים (השוו לרומ' י 9-13; פיל' ב 9-11).
לרעיון של "משיח" היו השתמעויות אסכולוגיות (1) עבור הפרושים זאת היתה ציפיה פוליטית ומדינית ו-(2) בספרות האפוקליפטית היהודית היתה ציפיה קוסמית אוניברסלית.

□ "בן-האֵלֵהים" נעשה שימוש מצומצם במונח זה בבשורות הסינופטיות (אולי בגלל חוסר הבנה אפשרית על-ידי הגויים), אך נעשה בו שימוש מוקדם ביוחנן (השוו לפרק א 14, 34, 49). זוהי היתה דרכו של יוחנן להביע את מערכת היחסים הייחודית בין ישוע לאב (השימוש ב-huios). יוחנן משתמש במטאפורה מוכרת זו במספר דרכים.

- א. תואר
- ב. בהקשר ל-"יחיד" (*monogenēs*, השוו לפרק א 18; ג 16; יוח"א ד 9)
- ג. בשילוב עם השימוש של התואר "אב" (השוו לפרק כ 17)
- ד. ראו נושא מיוחד: בן האלוהים ביוח"א ג 8.

שאלות לדיון

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתם אחראים לפרש בעצמכם את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתם, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתם לא צריכים להשאיר את זה לפרשן.

שאלות לדיון אלו ניתנו כדי לעזור לכם לחשוב היטב על הנושאים הגדולים בחלק זה של הספר. הן נועדו להיות מעוררות חשיבה ולא סופיות.

1. מי הגיע אל הקבר? מתי? מדוע?
2. מדוע התלמידים לא ציפו לתחייה? האם מישהו כן ציפה לה?
3. מדוע מרים לא זיהתה את ישוע?
4. מדוע ישוע אמר למרים לא לגעת בו?
5. הסבירו את פס' 22-23 במילים שלכם.
6. האם זה הוגן לקרוא לתאמא ספקן?
7. הגדירו את המילה "להאמין" כפי שהבינו אותה בימיו של ישוע, לא בימינו.

יוחנן כא

חלוקה של קטעים לפי תרגומים מודרניים

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
ההתגלות של ישוע לשבעת התלמידים	ארוחת בוקר על-יד הים	אחרית דבר	ישוע מתגלה לשבעה תלמידים	ההתגלות בחוף טבריה
כא 14-1	כא 14-1	כא 3-1	כא 1-3 כא 3-5 ^א	כא 3-1
		כא 8-4	כא 5 ^ב כא 6 כא 10-7	כא 8-4
		כא 14-9	כא 14-11	כא 14-9
ישוע וכיפא	ישוע משקם את כיפא	כא 19-15	ישוע וכיפא כא 15 ^א כא 15 ^ב כא 15-16 ^ג ^א כא 16 ^ב כא 16-17 ^ג ^א כא 17 ^ב כא 19-17 ^ג	כא 19-15
ישוע והתלמיד האהוב	התלמיד האהוב וספרו	כא 23-20	ישוע והתלמיד האחר כא 21-20 כא 22 כא 23	כא 23-20
כא 23-20	כא 25-20	כא 23-20	כא 24 כא 24 סיום	סיום שני כא 24
כא 24		כא 25-24	כא 25	כא 25
כא 25				כא 25

מחזור קריאה שלישי

מעקב אחר כוונתו המקורית של המחבר ברמת הפסקה

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתם אחראים לפרש בעצמכם את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתם, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתם לא צריכים להשאיר את זה לפרשן.

קראו את הפרק ברציפות. זהו את הנושאים. השוו את חלוקת הנושאים שלכם עם חמשת התרגומים המודרניים. אין השראה בחלוקה לפסקאות, אבל זהו המפתח לעקוב אחר כוונתו המקורית של המחבר, שזה הלב של הפרשנות. לכל פסקה של נושא אחד ויחיד.

1. פסקה ראשונה

2. פסקה שנייה

3. פסקה שלישית

4. וכו'

תובנות בהקשר ליוחנן כא 1-25

- א. היה דיון רב בנוגע לכך שפרק כא הוא תוספת מכיוון שנראה שהבשורה מסתיימת בפרק כ 31. למרות זאת, אין שום כתב יד יווני המשמיט את פרק כא.
- ב. פסוק 25 נחשב לעתים קרובות לתוספת מאוחרת מכיוון שבכמה כתבי יד יוחנן ז 53 - ח 11 מוכנס אחרי פס' 24. בנוסף, בכתב היד העתיק סינאיטיקוס, הסופר השמיט במקור את פס' 25 והיה עליו לחזור ולמחוק קולופון עיטורי בכדי להכניס אותו.
- ג. למרות שהוא לא חלק בלתי נפרד מבשורת יוחנן, פרק כא היה בוודאות פרי ידו של השליח. הוא עונה על שתי שאלות של הקהילה הקדומה:
1. האם כיפא שב על כנו?
 2. מה לגבי האגדה בנוגע לאריכות הימים של יוחנן?

לימוד מילים וביטויים

יוחנן כא 1-3 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
1 אַחֲרֵי כֵן הוֹסִיף יֵשׁוּעַ לְהַרְאוֹת אֶל תַּלְמִידָיו לֵיד יָם טְבֵרְיָה. הוּא הוֹפִיעַ בְּדֶרֶךְ זֹאת: ²שָׁמְעוּן כִּיפָא וְתֵאמָא הַנְּקָרָא דִּידִימוֹס הָיוּ יַחַד עִם נְתַנָּאל מְקֵנָה שְׁבַגְלִיל וְעִם בְּנֵי זְבֵדִי וְשֵׁנִים אֲחֵרִים מִתַּלְמִידָיו. ³אָמַר לָהֶם שָׁמְעוּן כִּיפָא: "אֲנִי הוֹלֵךְ לְדוּגָא" אָמְרוּ לוֹ: "גַּם אֲנַחְנוּ בָּאִים אִתְּךָ." הֲלָכּוּ וְנִכְנְסוּ לְסִירָה וְלֹא לְכַדּוּ מֵאוּמָה בְּאוֹתוֹ לִילָה.

כא 1 "יָם טְבֵרְיָה" טבריה היתה הבירה המנהלית הרומית של הגליל. גוף מים זה גם ידוע כ-"ימת הגליל" (השוו לפרק ו 1) או "ימת גינוסר" (השוו למתי יד 34; מרק' ו 53; לוקס ה 1) ובתנ"ך כ-"ים כנרת" (השוו לבמד' לד 11; דבר' ג 17; יהושע יא 2; יב 3; יג 27; יט 35; מל"א טו 20).

□ "הוא הופיע בדרך זאת" לפועל זה יש קונוטציה של "להראות באופן מלא או ברור" (השוו לפרק א 31; ב 11; ז 4; ט 3; יוח"א א 2; ב 28; ג 2; ד 9). במתי ישנו מפגש בגליל אשר התרחש על הר (השוו לפרק כו 32; כח 7, 10, 16), הרקע ל-"שליחות הגדולה". ביוחנן ישוע מגלה את עצמו בים טבריה. במפגש זה ישוע מטפל בשתי שאלות שהקהילה הקדומה התעניינה בהן

1. האם כיפא שב על כנו כמנהיג
2. מה בנוגע לאגדה שיוחנן לא ימות לפני ישוע יחזור

כא 2 "תאמא הנקרא דידימוס" ראו נושא מיוחד בנוגע לשמות השליחים בפרק א 45.
נראה ששבעה מתוך האחד-עשר הלכו לדוג

□ "בְּנֵי זְבֵדִי" זה מתייחס ליעקב ויוחנן (השוו למתי ד 21). גם יעקב וגם יוחנן לא מוזכרים בשמם בבשורת יוחנן.

כא 3 "אמר להם שמעון כיפא: 'אני הולך לדוג'" זה בזמן הווה. ישנן מספר תיאוריות הנוגעות למסע דיג זה.

1. זה היה טיול רגוע שנועד להעביר את הזמן עד למפגש המיועד עם ישוע (השוו למתי כו 32; כח 7, 10)
2. זה היה במטרה להרוויח כסף
3. זאת היתה חזרתו של כיפא למקצוע הדיג

פרק זה דומה מאוד ללוקס ה.

□ "וְלֹא לְכַדּוּ מֵאוּמָה בְּאוֹתוֹ לִילָה" שימו לב שלאנשים אלו, אשר יכלו לרפא את החולים ולגרש שדים, לא היו כוחות פלאיים בכל האירועים ולכל המטרות. זהו המקום היחיד בברית החדשה שבו נעשה שימוש בפועל זה עבור דיג. בדרך כלל משתמשים בו בהקשר למעצר של מישהו.

יוחנן כא 4-8 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
 4 עם בקר עמד ישוע על החוף, אך התלמידים לא הכירו שָׁזָה ישוע. 5 אמר להם ישוע: "בְּנֵי, אֵין לְכֶם דְּגִים?"
 השיבו לו: "אֵין." 6 אמר להם: "השליכו את הרשת בצדה הימני של הסירה ותמצאו." הם השליכו ולא יכלו עוד
 למשך אותה מרב דגים. 7 הגיב התלמיד האהוב על ישוע ואמר לכיפא: "זֶה הָאָדוֹן!" כִּאֲשֶׁר שָׁמַע שָׁמְעוֹן כִּיפָא
 שָׁזָה הָאָדוֹן, לִבֵּשׁ אֶת בְּגָדוֹ הַחִיצוֹן, כִּי גוֹז הָיָה חֲשׂוֹף, וְהִטִּיל עֲצָמוֹ לַיָּם. 8 אַךְ יֵתֵר הַתְּלִמִּידִים בָּאוּ בְּסִירָה הַקְּטָנָה
 כְּשֶׁהָיוּ גֹרְרִים אֶת הַרְשֵׁת עִם הַדְּגִים, כִּי לֹא הָיוּ רְחוּקִים מִן הַחֹף אֲלָא כְּמֵאֲתֵים אִמָּה.

כא 4 "אך התלמידים לא הכירו שָׁזָה ישוע" הועלו מספר תיאוריות בנוגע לחוסר היכולת הזאת לזהות את ישוע.

1. זה היה חשוך מידי
2. הוא היה רחוק מידי
3. הם היו עייפים מידי
4. ישוע נראה קצת אחרת (השוו ליוח' כא 12; מתי כח 16-17; לוקס כד 13 והלאה)
5. נמנע מהם באופן אלוהי מלזהות אותו (השוו ללוקס כד 16)

כא 5 "בְּנֵי" זהו שימוש מטאפורי. ישנם שני מונחים עבור "בנים/ילדים קטנים" שנעשה בהם שימוש לעתים קרובות
 בברית החדשה. המונח הזה (*paidion*) משמש במידה מועטה יותר ושונה מהמונח הנפוץ יותר (*teknion*) אשר נעשה
 בו שימוש ביוחנן וביוח"א. מונח זה מופיע בבשורות רק בפרקים ד 49; טז 21, וכאן. נראה שנעשה שימוש במונחים אלו
 כמילים נרדפות ביוח"א, *paidion* בפרק ב 13, 18, אך *teknion* בפרק ב 1, 12, 28.

□ "אֵין לְכֶם דְּגִים" המונח "דגים" (*prosphagion*) מציין למעשה אוכל מכל סוג הנאכל עם לחם, אך בהקשר זה, זה
 בהכרח "דגים". שאלה זו מצפה לתשובה "לא".

כא 6 ישוע פועל באותו אופן שבו הוא פעל כאשר הוא קרא להם לראשונה, לוקס ה 1-11. בהתאם למאפיין של פרק זה
 (ראו הערה בפס' 15), שני מונחים יווניים משמשים עבור סירה, *plouion* בפס' 3 ו-6, ו-*plouion* (סירה קטנה) בפס' 8.
 יוחנן מראה את הגיוון הספרותי שלו בפרק זה מספר פעמים.

כא 7 "התלמיד האהוב על ישוע" זה מתייחס למחבר הבשורה, השליח יוחנן (השוו לפרק יג 23; כ 2, 3, 8; כא 20).
 שמו של יוחנן אף פעם לא מוזכר בבשורה.

□

NASB	"הוא לבש את בגדו החיצון (כי הוא היה מופשט לעבודה)"
NKJV	"לבש את בגדו החיצון (כי הוא פשט אותו)"
NRSV	"הוא לבש בגדים, כי הוא היה עירום"
TEV	"הוא כרך את בגדו החיצון סביבו (כי הוא פשט את בגדיו)"
NJB	"כיפא קשר את בגדו החיצוני סביבו (כי לא היה עליו דבר)"

בישראל של המאה הראשונה אנשים לבשו בגד חיצוני ותחתונים ארוכות וצמודות. כיפא הסיר את
 המעטה/חלוק החיצוני שלו וגלגל את תחתוניו עד למותניים.

□ "זֶה הָאָדוֹן" המונח *kurios* היה המונח היווני עבור "מר", "אדון", "שליט", או "בעלים". בהקשרים מסוימים זאת
 פשוט היתה דרך מנומסת לפנות למישהו, אך באחרים זוהי הצהרה תיאולוגית בנוגע לאלוהותו של ישוע. בהקשר זה
 דייגים אלו זיהו את האדם הזה על החוף כאדוני המהולל שהוקם לתחייה!
 המקור של תרגום זה מגיע מהשימוש התנ"כי, בו יהוה מתורגם כאדוני. זה נעשה מכיוון שהיהודים חששו
 להגות את שם הברית הזה לאלוהות, אז הם החליפו אותו במונח עברי אחר, *אדוני*, אשר מקביל ל-*kurios*. ראו נושא
 מיוחד בפרק 20.
 אדוני הוא התואר אשר מעל כל שם בפיל' ב 9-11. הוא היה חלק מהודאת הטבילה של הקהילה המוקדמת,
 "ישוע הוא אדון" (השוו לרומ' י 9-13).

כא 8 "יֵתֵר הַתְּלִמִּידִים" נראה שכל המעגל הפנימי הלך עם כיפא ויוחנן לנופש דיג כאמצעי להרוויח קצת כסף
 לבזבזים (הם כבר לא יכלו להיות תלויים בנשים אשר טיילו עם ישוע).

□ "הַרְשֵׁת עִם הַדְּגִים" גם בזמן מאוחר זה ישוע עדיין

1. בונה את אמונתם
2. מספק את צרכיהם
3. מאשר את תחייתו וסמכותו (על הטבע)

יוחנן כא 9-14 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

⁹ כְּאִשֶּׁר עָלוּ לַחוּף רָאוּ גַחְלִים עָרוּכוֹת וְדָגִים מְנַחִים עֲלֵיהֶן, וְלֶחֶם.¹⁰ אָמַר לָהֶם יֵשׁוּעַ: "הֲבִיאוּ מִן הַדָּגִים אֲשֶׁר לְכַדְתֶּם כְּעַתָּה." ¹¹ עָלָה שְׁמֵעוֹן כִּיפָא וּמִשָּׁךְ אֶת הַרְשֵׁת אֶל הַחוּף וְהָיָא מְלֵאָה דָּגִים גְּדוּלִים, מְאָה וְחֻמְשִׁים וְשְׁלוֹשָׁה, וְאִף שְׁהִיו רַבִּים כָּל כֶּף לֹא נִקְרְעָה הַרְשֵׁת.¹² אָמַר לָהֶם יֵשׁוּעַ: "בּוֹאוּ, אֲכַלּוּ!" אִף אֶחָד מֵהַתְּלַמִּידִים לֹא הֵעֵז לְשַׁאֵל אוֹתוֹ "מִי אַתָּה?", כִּי יָדְעוּ שֶׁהוּא הָאֲדוֹן.¹³ נִגַּשׁ יֵשׁוּעַ, לָקַח אֶת הַלֶּחֶם וְנָתַן לָהֶם וְכֵן גַּם אֶת הַדָּגִים.¹⁴ זֹאת הָיְתָה הַפְעַם הַשְּׁלִישִׁית שִׁישׁוּעַ הִתְגַּלָּה לְתַלְמִידִים אַחֲרֵי קִימוֹ מִן הַמַּתִּים.

כא 9 "גַחְלִים עָרוּכוֹת וְדָגִים מְנַחִים עֲלֵיהֶן, וְלֶחֶם" המטרה של ארוחת בוקר מוקדמת זו הייתה התחברות והגות תיאולוגית. השתמעויות התיאולוגיות הן

1. חלק זה עוסק בהתכחשות של כיפא ברקע נוסף של גחלים (השוו לפרק יח 18). מונח זה נמצא כאן ושם.
2. בשורת יוחנן יוח"א נכתבו כחלק ממאבק בכפירה של הגנוסטיות, אשר הכחישה את האנושיות האמתית של ישוע, המשיח. ישוע אכל איתם.

כא 10 ישנם שני מונחים שונים עבור דגים בפסקה זו: (1) בפס' 9, 10 ו-13 המונח הוא *opsarion*, המציין דגים קטנים, ו- (2) בפס' 6, 8 ו-11 המונח הוא *ichthus*, המציין דגים גדולים. נראה שנעשה בהם שימוש לסירוגין בהקשר זה.

כא 11 "מְאָה וְחֻמְשִׁים וְשְׁלוֹשָׁה" בהקשר זה נראה שאין חשיבות סמלית למספר זה; זה פשוט פרט של עד ראייה. למרות זאת, הנטייה הלא הולמת של הקהילה הקדומה להמשיל את כל המספרים והפרטים כפתה את המשמעויות הבאות:

1. קירילוס ציין ש100 סימלו את הגויים, 50 סימלו את היהודים ו-3 את השילוש.
2. אגוסטינוס טען שמספר זה מתייחס לעשרת הדברות ושבע מתנות הרוח, אשר סכומם הוא שבע-עשרה. אם מחברים את המספרים 1, 2, 3, 4 עד 17 מקבלים 153. אגוסטינוס אמר שזה היה המספר הכולל שהגיע למשיח דרך התורה והחסד.
3. הירונימוס אמר שישנם 153 סוגי דגים, ולפיכך, זהו סמל לכל העמים שיבואו למשיח. שיטת פרשנות אלגורית זו מראה את הפיקחות של המפרש ולא את כוונת המחבר המקורי שהיה תחת השראה!

□ "וְאִף שְׁהִיו רַבִּים כָּל כֶּף לֹא נִקְרְעָה הַרְשֵׁת" או שזה פרט רגיל של עד ראייה או רמיזה לנס.

כא 14 "זֹאת הָיְתָה הַפְעַם הַשְּׁלִישִׁית שִׁישׁוּעַ הִתְגַּלָּה לְתַלְמִידִים" זה בוודאי מתייחס לשני התיאורים בפרק כ הוספו לתיאור זה.

יוחנן כא 15-19 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

¹⁵ לְאַחַר שֶׁאֲכָלוּ אָמַר יֵשׁוּעַ לְשְׁמֵעוֹן כִּיפָא: "שְׁמֵעוֹן בֶּן יוֹחָנָן, הֲאִם אַתָּה אוֹהֵב אוֹתִי יוֹתֵר מֵאֵלֶּה?" הַשִּׁיב לוֹ: "כֵּן, אֲדוֹנִי, אַתָּה יוֹדֵעַ שֶׁאֲנִי אוֹהֵב אוֹתְךָ." אָמַר לוֹ יֵשׁוּעַ: "רְעָה אֶת טְלָאִי." ¹⁶ שָׁאֵל אוֹתוֹ פַּעַם שְׁנִיָּה: "שְׁמֵעוֹן בֶּן יוֹחָנָן, הֲאִם אַתָּה אוֹהֵב אוֹתִי?" הַשִּׁיב לוֹ: "כֵּן, אֲדוֹנִי, אַתָּה יוֹדֵעַ שֶׁאֲנִי אוֹהֵב אוֹתְךָ." אָמַר לוֹ יֵשׁוּעַ: "נְהַג אֶת צִאֲנִי." ¹⁷ שָׁאֵל אוֹתוֹ פַּעַם שְׁלִישִׁית: "שְׁמֵעוֹן בֶּן יוֹחָנָן, הֲאִם אַתָּה אוֹהֵב אוֹתִי?" הִתְעַצֵּב כִּיפָא עַל שֶׁשָּׁאֵל אוֹתוֹ בְּשְׁלִישִׁית "הֲאִם אַתָּה אוֹהֵב אוֹתִי?" וְאָמַר אֵלָיו: "אֲדוֹנִי, הֲכֹל אַתָּה יוֹדֵעַ; אַתָּה יוֹדֵעַ שֶׁאֲנִי אוֹהֵב אוֹתְךָ." אָמַר לוֹ יֵשׁוּעַ: "רְעָה אֶת צִאֲנִי." ¹⁸ אָמֵן אָמֵן אֲנִי אוֹמֵר לָךְ, כִּשְׁהֵיית יוֹתֵר צַעִיר חֲגֵרַת אֶת עֲצָמְךָ וְהִלְכֵת לֹאן שְׂרָצִית, אֲבָל כְּאִשֶּׁר תִּזְקַן תִּפְרַשׁ אֶת יָדְךָ וְאָחַר יִחְגַּרְךָ וְיִזְבִּיל אוֹתְךָ אֶל אֲשֶׁר אֵינְךָ רוֹצֵה." ¹⁹ זֹאת אָמַר בְּרִמְזוֹ עַל אִפְן הַמּוֹת שִׁיכְבַּד בּוֹ אֶת הָאֱלֹהִים. לְאַחַר אָמְרוּ זֹאת אָמַר אֵלָיו: "לֵךְ אַחֲרַי!"

כא 15 "שְׁמֵעוֹן בֶּן יוֹחָנָן" שימו לב שישוע לא קרא לו "שמעון כיפא"; אדם זה הוא הכל מלבד סלע! ישנו הבדל נוסח הקשור לשמו של אבי כיפא.

1. יוחנן - W, L, D, C*, B, 1, A
 2. יונה - C², A
 3. השמטה - א*
- UBS⁴ נותן לאפשרות הראשונה דירוג "B" (כמעט וודאי) בעקבות פרק א 42 (P⁶⁶, P⁷², א, B*, L, W).

□ "אוֹהֵב... אוֹהֵב... אוֹהֵב" זהו חזרה משולשת ברורה אשר מתקשרת ככל הנראה לשלוש ההכחשות של כיפא בחצר הכהן הגדול (השוו לפרק יח 17, 25, 27). ישנו גיוון של תקבולות וניגודים לאורך מקטע זה.

1. אהבה (*phileō*) מול אהבה (*agapaō*)
2. טלאים מול צאן
3. יודע (*giniskō*) מול יודע (*oida*)

היו דיונים רבים בנוגע לשאלה האם זה מתייחס לגיוון ספרותי או שיש ניגודיות מכוונת בין מונחים אלו. יוחנן משתמש בגיוון לעתים קרובות, במיוחד בפרק זה (שני מונחים עבור "ילדים/בנים", "סירה", "ו-דגים"). נראה שיש הבחנה כלשהי בהקשר זה בין המילים היווניות *agapaō* ו-*phileō*, אך לא ניתן לקדם את זה מכיוון שביוונית קוינה הן מילים נרדפות (השוו לפרק ג 35; ה 20; יא 3, 5).

■ **"האם אתה אוהב אותי יותר מאלה"** התחביר לא ברור בנוגע למושא של שאלה זו. חלק סוברים שזה מתייחס ל-

1. דיג כמקצוע
2. ההצהרות הקודמות של כיפא שהוא אוהב את ישוע יותר משאר התלמידים (השוו למתי כו 33; מרק' יד 29; יוח' יג 37)
3. הראשון יהיה משרת לכל (השוו ללוקס ט 46-48; כב 24-27)

■ **"רעה את טלאי"** זהו ציווי פעיל בזמן הווה. כל שלוש ההצרות הללו הן באותו מבנה דקדוקי (השוו לפס' 16 ו-17), אך עם ניסוח קצת שונה (רעה את צאני ונהג את צאני).

כא 17 **"אדוני, הכל אתה יודע"** כיפא לומד לא לדבר כל-כך מהר. הוא מביע תיאולוגיה טובה (השוו לפרק ב 25; ו 61, 64; יג 11; טז 30).

■ **"אתה יודע שאני אוהב אותך"** ישנו שינוי במילה היוונית "לדעת" בין פס' 16 (*oida*) ופס' 17 (*ginoskō*). הסיבה המדויקת לא ברורה ויתכן שזה פשוט גיוון.

כא 18 **"תפרש את ידך"** יתכן שזה ניב לשוני שנעשה בו שימוש (1) בקהילה הקדומה ו-(2) בספרות היוונית עבור "צליבה".

כא 19 **"ברמזו על אפן המות שיכבד בו את האלהים"** המסורת טוענת שכיפא מת בצליבה בתנוחה הפוכה. ב-*The Ecclesiastical History*, כרך 3:1, אוסביוס אומר, "האמונה היא שכיפא הטיף בפונטיוס, גלטיה, ביתיניה, קפדוקיה ובאסיה ליהודי הגלות. כשהוא חזר לרומא הוא נצלב עם הראש כלפי מטה בהתאם לבקשתו." ראו הערה בפרק א 14.

■ **"לך אחריו"** זהו ציווי פעיל בזמן הווה, כמו בפס' 22. זה מתייחס לקריאה מחדש ולאישור מחדש של קריאתו של כיפא למנהיגות (השוו למתי ד 19-20).

יוחנן כא 20-23 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
20²⁰ כיפא פנה וראה את התלמיד האהוב על ישוע הולך אחרים — זה שגם נשען על לבו בעת הסעודה ושאל "אדוני, מי הוא המסגיר אותך?".²¹ כשראה אותו כיפא, אמר אל ישוע: "אדוני, והוא מה?"²² השיב לו ישוע: "אם רצוני שהוא ישאר עד בואי, מה אכפת לך? אתה לך אחריו!"²³ לכן נתפרסם הדבר הזה בקרב האחים שהתלמיד ההוא לא ימות. אולם ישוע לא אמר לו שאינו עתיד למות, אלא "אם רצוני שהוא ישאר עד בואי, מה אכפת לך?"

כא 20 **"התלמיד האהוב על ישוע"** זה מתייחס לתיאור הנמצא בפרק יג 25. הסיבה לכך שהוא צוין באופן נסתר זה אינה וודאית (השוו לפרק יג 23; יט 26; כ 2; כא 7, 20). ההסברים האפשריים הם

1. חיבורים יהודיים מסורתיים של המאה הראשונה לא ציינו את המחבר בשמו
2. יוחנן היה נורא צעיר כאשר הוא הפך לתלמיד של ישוע
3. יוחנן היה השליח היחיד שנשאר עם ישוע בזמן המשפטים והצליבה

כא 22 **"השיב לו ישוע: 'אם רצוני שהוא ישאר עד בואי, מה אכפת לך'"** זהו משפט תנאי מדגם שלישי. אנחנו חייבים לזכור שאנחנו צריכים לטפל במתנות ובשירות שלנו ולא להיות מודאגים עם מה שאלוהים הכין עבור אחרים! סיבה אפשרית לכך שפרק כא נוסף היא כדי לענות לחוסר ההבנה של נושא זה. נראה כי היתה שמועה מוקדמת (יתכן שגנוסטית) שיוחנן יחיה עד לביאה השניה (יוחנן כן מדבר על ה-*Parousia*, השוו ליוח"א ג 2).

■ **"לך אחריו"** זה כמעט מסכם את ההזמנה האישית של בשורת יוחנן (השוו לפרק א 43; י 27; יב 26; כא 19, 22). זה מדגיש את ההיבט האישי של הבשורה, בזמן ש-"האמינו כי" מדגיש את ההיבט התוכני של הבשורה.

יוחנן כא 24 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
24²⁴ זהו התלמיד אשר מעיד על הדברים האלה ואשר כתב אותם, ואנחנו יודעים שעדותו אמת.

כא 24 **"כתב אותם"** האם זה מתייחס ל-(1) פס' 20-23; (2) פרק כא; או (3) כל הבשורה? התשובה אינה וודאית.

■ "אֲנַחְנוּ יוֹדְעִים שְׁעֵדוֹתוֹ אֲמֵת" הקבוצה הספציפית שאליה מתייחס כינוי הגוף "אנחנו" אינו וודאית. זה ברור שיוחנן מכניס אחרים כדי לאשר את האמת של בשורתו. זה בוודאי מתייחס לזקנים באפסוס. זה היה האזור בו יוחנן חי, שרת ומת. מסורת קדומה טוענת שמנהיגי אפסוס הפצירו ביוחנן הזקן לכתוב בשורה משלו בשל מותם של השליחים האחרים והכפירות ההולכות וגדלות בנוגע לישוע. ראו נושא מיוחד: עדי ישוע בפרק א 8.

יוחנן כא 25 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
25 יֵשׁ עוֹד מַעֲשִׂים רַבִּים אַחֲרָיִם שְׁעֵשָׂה יֵשׁוּעַ, וְאֵלּוּ נִכְתְּבוּ בְּמִפְרָט חוֹשְׁבֵי שְׁהָעוֹלָם עֲצָמוּ לֹא הָיָה יָכוֹל לְהַכִּיל אֶת הַסְּפָרִים הַנִּכְתְּבִים.

כא 25 פסוק 25 שנוי במחלוקת משתי סיבות: (1) בכמה כתבי יד יוח' ז 53 - ח 11 מוכנס בין פסוקים 24 ו-25 (2) בכתב היד סינאיטיקוס (א) הסופר מחק את הקולופון העיטורי והכניס את פס' 25 לאחר מכן. זה משהו שהובחן על-ידי קרני אולטרה-סגול במוזיאון הבריטי. פסוק זה מיידע אותנו במפורש שכותבי הבשורה היו סלקטיביים במה שהם תיעדו. השאלה הפרשנית היא תמיד לברר, "מדוע הם תיעדו את זה בדרך שהם תיעדו ולא מיהרו לאחד את ארבעת הבשורות?" (ראו את ספרם של Gordon Fee and Douglas Stuart, *How To Read the Bible For All Its Worth*).

שאלות לדיון

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתם אחראים לפרש בעצמכם את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתם, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתם לא צריכים להשאיר את זה לפרשן.

שאלות לדיון אלו ניתנו כדי לעזור לכם לחשוב היטב על הנושאים הגדולים בחלק זה של הספר. הן נועדו להיות מעוררות חשיבה ולא סופיות.

1. באיזו דרך יוחנן כא דומה ללוקס ה'?
2. מדוע התלמידים לא ישר זיהו את ישוע?
3. מיהו התלמיד אשר ישוע אהב?
4. מדוע ישוע שאל את כיפא שלוש פעמים בנוגע לאהבתו כלפיו?
5. האם ישוע טען שיוחנן יחיה עד שהוא ישוב?
6. למי מתייחס פס' 24?
7. האם פסוק 25 הוא מקורי?

הראשונה ליוחנן

מבוא לראשונה ליוחנן

הייחודיות של הספר

- א. האיגרת הראשונה של יוחנן היא לא מכתב אישי או מכתב שנכתב לאחת הקהילות זה יותר כמו "תזכיר נלהב מהמשרד הראשי (מכתב מתאגיד)
1. אין מבוא מסורתי (ממי, למי)
 2. אין ברכות אישיות או הודעה מסכמת.
- ב. אין אזכור של שמות אישיים. זה יוצא מן הכלל משאר הספרים שנכתבו לקהילות רבות, כגון אפסים ויעקוב. הספר היחיד בברית החדשה שלא מזכיר את שם המחבר הוא אל העברים. עם זאת, זה ברור שאיגרת הראשונה של יוחנן נכתבה למאמינים בהווה אשר מתמודדים עם בעיה פנימית של מורי שקר (גנוסטיות)
- ג. מכתב זה הוא חיבור תאולוגי רב כוח.
1. מרכזיותו של ישוע
 - א. אלוהים במלואו ואדם במלואו
 - ב. הישועה באה דרך האמונה בישוע, לא על ידי חוויה מיסטית או ידע סודי (מורי שקר)
 2. הדרישה לאורך חיים משיחי (שלוש בדיקות למשיחיות אמיתית)
 - א. אהבת אחים
 - ב. ציות
 - ג. דחיית המערכת של העולם החוטא
 3. הבטחת של ישועה נצחית דרך אמונה בישוע מנצרת (המילה "לדעת" מוזכרת 27 פעמים)
 4. אך לזהות מורי שקר.
- ד. כתביו של יוחנן (במיוחד א' יוחנן) נכתבו בשפה יוונית קוינה הכי פחות מסובכת לעומת שאר מחברי הברית החדשה, אך ספריו, יותר מאחרים, נכנסים למעמקי האמת של אלוהים במשיח ישוע (כלומר, אלוהים הוא אור, א יוחנן א 5; אלוהים הוא אהבה, א יוחנן ד 8, 16; אלוהים הוא רוח, יוחנן ד 24).
- ה. זה ייתכן שהאיגרת הראשונה של יוחנן נועדה להיות כמכתב נלווה לבשורה של יוחנן. הכפירה הגנוסטית של המאה הראשונה יוצרת תבנית עבור שני הספרים. לבשורה יש דחף אוונגליסטי, ואילו לאיגרת הראשונה נכתבה עבור המאמינים (כלומר, תלמידות) הפרשן הידוע Westcott טען כי השורה מאשרת את האלוהות של ישוע, בעוד האיגרת מאשרת את האנושיות שלו. הספרים האלה הולכים ביחד!
- ו. יוחנן כותב במונחים של שחור ולבן (דואליסטי). זה מאפיין את מגילות ים המלח ואת מורי השקר ש הגנוסטיקה. הדואליזם הספרותי של א' יוחנן הוא מילולי (אור לעומת חושך) וסגנוני (קודם הצהרה שלילית ולאחר מכן חיובית). זה שונה מהבשורה של יוחנן, אשר עוסקת בדואליזם אנכי (ישוע מלמעלה לעומת בני האדם מלמטה)
- ז. זה קשה לתרשם את א' ליוחנן בגלל השימוש החוזר של נושאים. הספר הוא כמו שטיח של אמיתות אשר ארוג בדפוסים חוזרים (ראה, *Bill Hendricks, Tapestries of Truth, The Letters of John*)

המחבר

- א. הכתיבה של א' יוחנן היא חלק מהויכוח על המחבר של קובץ ספרי יוחנן – הבשורה, א יוחנן, ב יוחנן, ג יוחנן וספר התגלות.
- ב. ישנן שתי עמדות בסיסיות
1. מסורתית
- א. על פי עמדה זו יוחנן, התלמיד האהוב, היה המחבר של האיגרת הראשונה ליוחנן, עמדה זו התקבלה פה אחד בין אבות הקהילה הקדומה.

ב. סיכום ההוכחה של הקהילה הקדומה

- (1) קלמנט של רומא (שנת 90 לספירה) עושה אזכור לאיגרת הראשונה של יוחנן
- (2) פוליקרפוס של סמרינה, *Philippians 7* (שנים 110-140 לספירה) מצטט מא' יוחנן
- (3) Justin Martyr's, *Dialogue* 123:9 (שנת 150-160 לספירה) מצטט מא' יוחנן
- (4) יש אזכורים לאיגרת הראשונה של יוחנן ב
(א) איגנציוס מאנטיוכיה (תאריך כתיבתו אינו ודאי, אך בתחילת שנות 100 לספירה)
(ב) פאפיאס של היירפוליס (שנולד בין השנים 50-60 לספירה והוצא להורג בערך בשנת 155 לספירה)
- (5) אירנאוס של ליונס (שנים 130-202 לספירה) מיחס את האיגרת הראשונה של יוחנן ליוחנן. אפולוג קדום, טרטוליאן אשר כתב 50 ספרים נגד כופרים, לעתים קרובות ציטט מא' יוחנן.
- (6) עוד מחברים קדומים אשר שייכו את המחבר ליוחנן השליח הם, אוריגנס ודיוניסיוס, וגם השלושה מאלכסנדריה, הפרגמנט המורטורי (שנת 180-200 לספירה), ואֶפֶסְבִּיוס (המאה השלישית).
- (7) הירונימוס (המחצית השנייה של המאה הרביעית) אישר את יוחנן כמחבר אבל הודה שהיו כאלו ששללו את דעתו.
- (8) תיאודור של מופסוסטיאה, הבישוף של אנטיוכיה בשנים 392-428 לספירה, הכחיש שהמחבר הוא יוחנן.

ג. אם המחבר הוא יוחנן, מה אנחנו יודעים על יוחנן השליח?

- (1) הוא היה בן זבדי וסלומי
 - (2) הוא היה דיג בים הכינרת ביחד עם אחיו, יעקב (כנראה היו בבעלותם מספר סירות)
 - (3) יש האומרים שאמו הייתה אחותה של מרים, אמו של ישוע (ראה יוחנן יט 25; מרקוס טו 20)
 - (4) כנראה שהיה עשיר, מכיוון ש
(א) החזיק מספר משרתים (ראה מרקוס א 20)
(ב) היו בבעלותו מספר סירות
(ג) בית בירושלים
 - (5) ליוחנן היתה גישה לבית הכהן הגדול בירושלים, דבר שמעיד שהוא היה איש בעל מוניטין (ראה יוחנן יח 15-16)
 - (6) האחריות למרים אמו של ישוע עברה לידי יוחנן
- ד. המסורת של הקהילה הקדומה העידה בפה אחד שיוחנן האריך ימים יותר משאר השליחים, ולאחר מותה של מרים בירושלים הוא עבר לאסיה הקטנה והתיישב באפסוס, העיר הגדולה ביותר באותו אזור. משם הוא הוגלה האי פתמוס (קרוב לחוף הים) ומאוחר יותר שוחרר וחזר לאפסוס (אוסביוס מצטט את פוליקרפוס, פאפיאס ואירנאוס).

2. למדנות מודרנית

- א. הרוב המכריע של החוקרים המודרניים מבחינים בדמיון בין כל כתבי יוחנן, בייחוד בניסוחים, אוצר מילים ובטפסים דקדוקיים. דוגמא טובה לכך היא הניגוד המוחלט שמאפיין את הכתבים האלה: חיים מול מוות, אמת מול שקר. אותה דיכטומיה ניתן לראות בכתבים אחרים של היום, מגילות ים המלח וכתבי הגנוסטיקה הראשונים.
- ב. היו כמה תיאוריות על היחסים בין חמשת הספרים המיוחסים באופן מסורתי ליוחנן. יש קבוצות שטוענות שיש מחבר אחד, שנים, שלושה, וכן הלאה. העמדה שהכי מתקבלת על הדעת היא שכל כתבי יוחנן הם תוצאה של מחשבותיו של אדם אחד, אולי יש אפשרות שהכתבים נכתבו על ידי כמה מתלמידיו.
- ג. דעתי האישית היא שיוחנן, השליח הזקן, כתב את חמשת הספרים לקראת סוף שרתו באפסוס.
3. סוגיית המחברים היא סוגיה של הרמנויטיקה, לא השראה. בסופו של דבר מחר הכתובים הוא אלוהים!

תאריך – ברור שזה קשור למחבר

- א. אם יוחנן השליח כתב את המכתבים, ובמיוחד את הראשונה ליוחנן, אנחנו מדברים על תקופה של סוף המאה הראשונה. הזמן הזה מסביר את התפתחות של מערכות תיאולוגיות/פילוסופיות שקריות של גנוסטיקה וגם הזמן יתאים למינוח של הראשונה ליוחנן ("ילדים קטנים"), דבר שרומז על אדם מבוגר אשר מדבר לקבוצה צעירה של מאמינים. לדברי הירונימוס יוחנן היה בחיים 68 שנים לאחר הצליבה של ישוע. הדבר מסתדר עם

ב. A.T. Robertson חושב שהאיגרת הראשונה ליוחנן נכתבה בין השנים 85-95 לספירה, בעוד שהבשורה נכתבה עד שנת 95 לספירה.

ג. על פי הפרשנות *The New International Commentary Series on I John* by I. Howard Marshall ניתן לקבוע שהחוקרים המודרניים מעריכים שכתבי יוחנן נכתבו בין השנים 60-100 לספירה.

המקבלים

- א. המסורת טוענת כי הספר נכתב לפרובינציה הרומית של אסיה הקטנה (מערב טורקיה), כאשר אפסוס היא המטרופולין הראשי.
- ב. נראה כי המכתב נשלח לקבוצה מסויימת של קהילות באסיה הקטנה אשר התמדדו עם בעית מורי שקר (כמו הקולוסים והאפסים), התמדדו במיוחד עם
1. דוקטיזם, כת נוצרית גנוסטית שהכחישה את האנושיות של ישוע, אבל אישרו את אלוהותו.
 2. אנטינומיזם בגנוסטיקה, הכת הפרידה בין תיאולוגיה למוסר/אתיקה.
- ג. אורליוס אוגוסטינוס (המאה הרביעית לספירה) אמר שהמכתב נכתב לאימפריה הפרתית (בבילון). ואחריו היה קאסידורוס (תחילת המאה השישית לספירה). כנראה כאן יש את הקשר לבלבול של הביטוי "הגברת הנבחרת", ב יוחנן א, והביטוי "היא אשר בבבל", א פטרוס ה 13.
- ד. הפרגמנט המורטורי, זו רשימה קנונית קדומה של ספרי הברית החדשה שנכתבה בין השנים 180-200 לספירה ברומא, הרשימה קובעת שהמכתב נכתב "לאחר ההשפעה של תלמידיו ובישופים" (באסיה הקטנה).

הכפירה

- א. ללא ספק המכתב עצמו הוא תגובה לסוג של לימודי שקר (כלומר, "אם נאמר... 1:6ff" "והאומר כי... ב 9, ד 20 [ביקורת חריפה]).
- ב. אנו יכולים ללמוד חלק מן העקרונות הבסיסיים של כפירה על ידי ראיות פנימיות מראשונה ליוחנן.
1. הכחשה של התגלמותו של ישוע המשיח
 2. הכחשה של מרכזיותו של ישוע המשיח בישועה
 3. העדר אורך חיים משיחי הולם
 4. דגש על הידע (לעתים קרובות סודי)
 5. נטייה לבלעדיות
- ג. הרקע של המאה הראשונה העולם הרומי של המאה הראשונה היה בתקופה של אַקְלֵקְטִיזָה בין דתות המזרח והמערב. מקדשי האלים היווניים והרומאיים (פְּנֵתָאוֹן) היו בעלי מונטין רע. דתות המסתורין היו פופולריות מאוד הדגש על יחסים אישיים עם אלוהות וידע הסודי. הפילוסופיה היוונית החילונית היתה פופולרית מכיוון שהיא התחברה עם השקפות עולם אחרות. לעולם הזה של הדת האקלקטית באה הבלעדיות של האמונה המשיחית (ישוע הוא הדרך היחידה לאלוהים, ראה יוחנן יד 6). לא משנה מה הרקע המדויק לכפירה, זה היה ניסיון להפוך את לכאורה את הבלעדיות המשיחית לקבלה אינטלקטואלית לקהל יווני-רומי רחב יותר.
- ד. להלן מספר אפשרויות לאיזו קבוצה של הגנוסטיקה יוחנן פונה
1. הגנוסטיות הקדומה
- א. התורה הבסיסית של הגנוסטיות הקדומה שמה דגש על הפילוסופיה (נצחית) והדואליזם בין הרוח והחומר. הרוח (אלוהים הגדול) נחשב טוב, בעוד החומר היה מיסודו רע. דִּיכֹטוֹמִיָּה זו דומה לאידיאל של פלאטוניזם פיזי לעומת, שמימי לעומת, ארצי, נראה לעומת בלתי נראה. היה גם דגש על חשיבות ידע סודי (סיסמאות או קודים סודיים המאפשרים לנפש לעבור את הספרה המלאכית [aeons] ולהגיע לאלוהים) שהיה נחוץ לישועה.
- ב. יש שני סוגי גנוסטיות קדומה והם אולי הרקע לראשונה ליוחנן (1) דוקטיזם, סוג זה מכחיש את האנושיות האמתית של ישוע מכיוון שהחומר (הפיזי) הוא ביסודו רע

(2) גנוסטיות Cerinthian, סוג זה מזהה את המשיח כאחד ממלאכים רבים *aeons* והוא נמצא בין אלוהים הטוב והגדול לבין לחומר הרע. אותה "רוח המשיח" שכנה על המשיח בעת טבילתו ועזבה אותו לפני צליבתו.

(3) לשני הסוגים יש סיגוף (אם הגוף רוצה את זה זה אומר שזה רע), והאנטינומיזם השני (אם הגוף רוצה את זה, תן לו). אין עדות בכתב להתפתחות של מערכת הגנוסטיות במאה הראשונה. קיימות ראיות של תיעוד רק באמצע המאה השנייה. למידע נוסף בנושא "גנוסטיות" ראה

(א) *The Gnostic Religion by Hans Jonas*, published by Beacon Press

(ב) *The Gnostic Gospels by Elaine Pagels*, published by Random House

(ג) *The Nag Hammadi Gnostic Texts and the Bible by Andrew Helmbold*

2. איגנציוס רמז שיש מקור אפשרי נוסף לכפירה בכתביו *iv-v to the Smyrnaeans*. הם הכחישו את התגלמותו של ישוע והם חיו סגנון חיים שמבוסס על אנטינומיזם.
3. יש עוד אפשרות לכפירה, היא פחות סבירה והיא קשורה למינדרה מאנטיוכיה, הידוע בגלל הכתיב של אירנאוס, *Against Heresies XXIII*. הוא היה חסיד של שמעון השומרני וחסיד ידע סודי.

ה. הכפירה בימנו

1. רוח של הכפירה זאת מתבטאת בימנו כאשר אנשים מנסים לשלב בין האמת המשיחית למערכות אחרות מחשבה.
2. רוח של הכפירה זאת מתבטאת בימנו כאשר מדגישים דוקטרינה מסויימת כ"נכונה" ובכך מונעים מערכת יחסים ואורח חיים שמבוסס על אמונה.
3. רוח של הכפירה זאת מתבטאת בימנו כאשר אנשים הופכים את האמונה לכת לאינטלקטואלית ובלעדית.
4. רוח של הכפירה זאת מתבטאת בימנו כאשר אנשים דתיים פונים לסגפנות או אנטינומיזם.

מטרה

א. יש מוקד פרקטי עבור המאמינים

1. לתת להם שמחה (ראה א 4)
2. לעודד אותם לחיות חיי יראת אלוהים (ראה א 7; ב 1)
3. לצוות עליהם (ולהזכיר להם) לאהוב אחד את השני (ראה ד 7-21) ולא את העולם (ראה ב 15-17).
4. לתת להם בטחון בישועתם במשיח (ראה ה 13)

ב. יש מוקד דוקטרינרי עבור המאמינים

1. להפריך את הטעות של הפרדת האלוהות והאנושיות של ישוע
2. להפריך את הטעות של הפרדת חיים רוחניים לאינטלקטואליות חסר יראת אלוהים
3. להפריך את הטעות שמישהו יכול להיושע כאשר הוא מבודד מאחרים.

מחזור קריאה ראשון

זהו מדריך לימוד של פרשנות הכתובים, זה אומר שאתה אחראי על הפרשנות שלך של הכתובים. כל אחד מאתנו אחראי חייב ללכת באור משלו. אתה, הכתובים, ורוח הקודש אלו המרכיבים העיקריים לפרשנות. אתה לא צריך לקחת את החומר לימוד הזה לפרשן.

תקרא את כל הבשורה בפעם אחת. לאחר מכן ציין את הנושא המרכזי של הספר במילים שלך.

1. הנושא של כל הספר

2. סוג הספרות (ז'אנר)

מחזור קריאה שני

זהו מדריך לימוד של פרשנות הכתובים, זה אומר שאתה אחראי על הפרשנות שלך של הכתובים. כל אחד מאתנו אחראי חייב ללכת באור משלו. אתה, הכתובים, ורוח הקודש אלו המרכיבים העיקריים לפרשנות. אתה לא צריך לקחת את החומר לימוד הזה לפרשן.

תקרא את הספר המקראי בפעם השנייה. תסמן את הנושאים העיקריים ותסכם את כולם למשפט אחד.

1. נושא היחידה הספרותית הראשונה
2. נושא היחידה הספרותית השנייה
3. נושא היחידה הספרותית השלישית
4. נושא היחידה הספרותית הרביעית
5. וכו'

הראשונה ליוחן א 1 – ב 2

חלוקה של קטעים לפי תרגומים מודרניים

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
דבר החיים	אשר אשר שמענו, ראינו, וידנו מששו	ישוע מאכיל חמשת אלפים איש	מבוא	דבר החיים
א 4-1	א 4-1	א 4-1	א 4-1	א 4-1
אלוהים הוא אור	הבסיס להתחברות איתו	הגישה הנכונה לחטא	אלוהים הוא אור	להתהלך באור
א 10-5	א 2-5-ב	א 10-5	א 7-5	א 7-5
			א 10-8	התנאי הראשון: לשבור את החטא א 2:8-ב

מחזור קריאה שלישי

מעקב אחר כוונתו המקורית של המחבר ברמת הפסקה

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתה אחראי לפרש בעצמך את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתה, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתה לא צריך להשאיר את זה לפרשן.

קרא את הפרק ברציפות. זהה את הנושאים. השווה את חלוקת הנושאים שלך עם חמשת התרגומים המודרניים. אין השראה בחלוקה לפסקאות, אבל זהו המפתח לעקוב אחר כוונתו המקורית של המחבר, שזה הלב של הפרשנות. לכל פסקה של נושא אחד ויחיד.

1. פסקה ראשונה

2. פסקה שנייה

3. פסקה שלישית

4. וכו'.

* למרות שהם לא השראה, חלוקה ופרשנויות אלו הם מפתח להבנת הכוונה המקורית של המחבר. כל תרגום מודרני מחלק ומסכם את הסעיפים. לכל סעיף יש נושא מרכזי, אמת, או מחשבה. כל גרסה/התרגום מתמצת את הנושא בדרך יחודית. עליך לקרוא את הכתוב, ולשאול את עצמך איזה תרגום הכי תואם את ההבנה שלך כלפי הנושא והקטעים שבכתובים. בכל פרק עלינו קודם כל לקרוא את הכתובים ולזהות את הנושא (פסקאות), ואז להשוות את ההבנה שלנו עם התרגומים המודרניים. רק כאשר אנחנו מבינים את הכוונה המקורית של המחבר על ידי מעקב אחרי ההיגיון וההצגה שלו אז נוכל באמת להבין את כתבי הקודש. רק המחבר המקורי הוא בעל ההשראה-לקוראים אין זכות לשנות או לתקן את המסר, כתבי הקודש. לקוראים יש את האחריות ליישם את האמת בהשראה בחיי היום יום.

שים לב שכל המונחים הטכניים והקיצורי הדרך מוסברים במלואם בנספחים אחת, שתיים ושלוש.

רקע תיאולוגי

- א. קטע זה קשור לפרולוג של הבשורה על פי יוחנן (א 1-18, לפני הבריאה הפיזית), עם ספר בראשית. א 1 (בריאה פיזית). עם זאת, ההתייחסות כאן היא לתחילת השרות של ישוע.
- ב. הדגש הוא על
1. המלאות האנושית של ישוע המשיח
א. פעלי עזר שקשורים לחושים אנושיים: מראה, קול, מגע (ראה פסוק 3). ישוע היה אנושי בצורה פיזית
ב. תארים של ישוע
(1) דבר החיים (ראה פסוק 1)
(2) בנו ישוע המשיח (ראה פסוק 3)
 2. אלוהותו של ישוע מנצרת
א. טרום קיום (פסוקים 1, 2)
ב. התגלמות (פסוק 2)
אמת זו היא נוגדת את השקפות עולם השקריות של הגנוסטיקה.

תחביר

- א. פסוקים 4-1
1. פסוקים 3-1 יוצרים משפט אחד ביונית.
 2. הפועל הראשי "להכריז" הוא בפסוק 3. יש כאן דגש על לימוד של השליחים.
 3. ישנם ארבעה משפטי זקה (דקדוק) בפסוק 1 לצורך הדגשה.
א. "מה היה בהתחלה"
ב. "מה שמענו:"
ג. "מה ראינו בעינינו"
ד. "מה ראינו וידנו מששו"
 4. פסוק 2 נראה כסוגריים שמסבירים על התגלמותו של ישוע. דקדוקית זה כל כך שונה שהדבר מושך תשומת לב!
 5. פסוקים 4-3 מגדירים את מטרתו האפסטולית של יוחנן: התחברות ושמחה. עדי ראייה אפוסטוליים של הקהילה היו אבני בוחן לקנוניזציה.
 6. שימו לב לזמן של הפועל בפסוק 1
א. פועל בזמן לא-מושלם (טרום קיום)
ב. פועל בזמן מושלם (אמת קבועה)
ג. זמן הטית פועל (דוגמאות ספציפיות)
- ב. פסוקים א 5 – ב 2
1. (דקדוק) פני גוף בפסוקים א 5 – ב 2 הוא מאוד דו משמעי, אבל אני חושב שכל כינוי הגוף חוץ מפסוק 5, מתייחסים אל האב (דומה לאפסים א 3-14)
 2. "אם" זהו משפט תנאי ממעמד שלישי אשר מדברים על פעולה פוטנציאלית.
 3. יש וריאציה תיאולוגית משמעותית בין
א. זמן של פועל בהווה לעומת זמן הטית פועל בהתייחסו ל"חטא"
ב. גוף ראשון לעומת רבים, "חטא" לעומת "חטאים"

הכופרים

- א. ניתן לראות את התובנות השקריות של הכופרים בפסוקים א 6,8,10; ב 4,6,9.
- ב. פסוקים 5-10 מתייחסים לניסיון תיאולוגי להפריד את ידיעת אלוהים (תיאולוגיה) מן הליכה אחרי אלוהים (אתיקה). הדבר מייצג דגש גנוסטי מופרך על הידע. אלה שיודעים את אלוהים הדבר יתבטא באופי ובסגנון חייהם.
- ג. פסוקים א 8 – ב 2 הם במאזן עם פסוקים ג 6-9. הם שני צדדים של אותו מטבע. הם אולי מפריכים שתי טעויות:

1. טעות תיאולוגית (ללא חטא)
2. טעות מוסרית (חטא לא משנה)

ד. בא' יוחנן ב 1-2 יש ניסיון איזון בין שתי גישות, לראות את החטא בצורה קלה (אנטינומיזם) ובעית השפיטה בקרב הנוצרים/משיחים, לגלזם תרבותי או סגפנות.

לימוד מילים וביטויים

יוחנן א 4-1 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

¹ אֶת אֲשֶׁר הָיָה מְרֵאשִׁית, אֶת אֲשֶׁר שָׁמַעְנוּ, אֶת אֲשֶׁר רָאִינוּ בְּעֵינֵינוּ, אֲשֶׁר הִבְטַנוּ בּוֹ וַיְדַיְנוּ מִשְׁשׁוֹ אוֹתוֹ, עַל-אוֹדוֹת דְּבַר הַחַיִּים, --²וְהַחַיִּים נִגְלוּ וְאִנְחָנוּ רָאִינוּ, וְהָרִינוּ מְעִידִים וּמוֹדִיעִים לְכֶם אֶת חַיֵּי הָעוֹלָמִים אֲשֶׁר הָיוּ אֶצֶל הָאֵב וְנִגְלוּ לָנוּ --³אֶת אֲשֶׁר רָאִינוּ וְשָׁמַעְנוּ מוֹדִיעִים אֲנֹכְנוּ לְכֶם, לְמַעַן תִּתְחַבְּרוּ עִמָּנוּ גַם אַתֶּם. (תהילים עח 'ג'-ד') וְאִכֵּן הִתְחַבְּרוּתָנוּ הִיא עִם הָאֵב וְעִם בְּנוֹ יֵשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ ⁴ זֹאת אִנְחָנוּ כּוֹתְבִים לְמַעַן תִּהְיֶה שְׁמִחְתָּנוּ שְׁלָמָה.

א 1 "את אשר" הספר מתחיל בדקדוק סתמי. הוא מדבר על היבטים כפולים של המסר של אלוהים שהם

1. המסר על ישוע
 2. האישיות של ישוע עצמו
- הבשורה היא מסר, אישיות, ואורח חיים

■ "היה" זהו חיווי בערב לא-מושלם. הדבר קובע על טרום קיומו של ישוע (כלומר, זה נושא חוזר ונשנה בכתבי יוחנן, ראה פסוק 2; יוחנן א 15,1; ג 3; ח 57-58; יז 5). זו גם אחת הדרכים להכריז על אלוהותו. ישוע מגלה את האב כי הוא היה עם האב מהתחלה.

■ "מראשית" זהו רמז ברור לבראשית א ויוחנן א, אבל כאן ההתייחסות היא לתחילת השרות הציבורי של ישוע (ראה נ ושא מיוחד Archē ביוחנן א 1). בואו של ישוע לא היה "תוכנית ב". הבשורה היתה תמיד תוכניתו של אלוהים לישועה (ראה גלטים 15; מעשי השליחים ב 23; ג 18; ד 28; יג 29). בהקשר זה יש התייחסות למפגש האישי של שנים עשר השליחים עם ישוע.

יוחנן משתמש במונח "התחלה" (Archē) לעתים קרובות. רוב ההתרחשויות מתחלות לשתי קטגוריות.

1. מהבריאה
 - א. יוחנן א 2,1 (ישוע היה מראשית)
 - ב. יוחנן ח 14; א מלכים ג 8 (השטן הוא רוצח ושקר מראשית)
 - ג. התגלות ג 14; כא 12,6 (ישוע הא' והת')
2. מימי התגלמותו ושרותו של ישוע
 - א. יוחנן ח 25; א יוחנן ב 7 [פעמיים]; ג 11; ב יוחנן 6,5 (לימודיו של ישוע)
 - ב. יוחנן טו 27; טז 4 (עם ישוע)
 - ג. א יוחנן א 1 (מתחילת שרותו הציבורי של ישוע)
 - ד. א יוחנן ב 13,24 [פעמיים] (בטחו בישוע)
 - ה. יוחנן ו 64 (דחו את ישוע)
3. הקשר בקונטקסט

נושא מיוחד: יוחנן א' בהשוואה לאיגרת יוחנן הראשונה SPECIAL TOPIC: JOHN 1 COMPARED TO I JOHN 1

איגרת	בשורה
מראשית (א 1)	1. בראשית (א 2,1)
הדבר (logos) (א 1)	2. הדבר (logos) (א 1)
חיים (zōē) (א 2,1)	3. חיים (zōē) (א 4)
האור באלוהים (א 5)	4. האור בישוע (א 4)
האור התגלה (א 5)	5. האור התגלה (א 4)
חשך (א 5)	6. חשך (א 5)
עדות לאור (א 3,5)	7. עדות לאור (א 6-8)
בני אדם לפני אלוהים (א 3)	8. בני האדם לפני אלוהים (א 7,12-13)
ראינו את כבודו (א 1-3)	9. ראינו את כבודו (א 14)

■ **"אנחנו" (ראינו, שמענו)** הדבר מעיד על עדות קולקטיבית האישית של השליחים (כלומר, סופרי הברית החדשה). עדות קולקטיבית מאפיינת את הראשונה ליוחן. בשימוש מעל 50 פעמים. יש הרואים בשם גוף (דקדוק) התייחסות ל"מסורת של יוחן". הדבר רומז על מורי ההשקפה התיאולוגית הייחודית של יוחן.

■ **"את אשר שמענו, את אשר ראינו"** זמן פעיל מושלם אשר מדגיש תוצאות קבועות. יוחן מכריז על האנושיות של ישוע על ידי שימוש חוזר בצורת פועל המציינת לרוב זמן הווה שקשורה לחמשת החושים בפסוק 3,1. לכן הוא טוען שהוא עד לחיו ולימודיו של ישוע מנצרת.

■ **"אשר הבטנו בו וְיָדִינוּ מְשֻׁנו"** אלה הן אינדיקציות היסטוריות המדגישות אירועים ספציפיים. "הבטנו" פירושו "הביטו מקרוב" (ראה יוחן א 14), "מששו" פירושו "בחנו מקרוב על ידי תחושה" (ראה יוחן כ 27,20; לוקס כד 39). המונח היווני "משש/נגע" או "אחז" (*psēlaphaō*) נמצא רק בשני פסוקים של הברית החדשה: כאן ובלוקס כד 39. בלוקס הוא בשימוש בזמן מפגש עם ישוע לאחר תחייתו. וראשונה ליוחן הוא גם באותו המובן.

■ **"דבר החיים"** השימוש במונח "*logos*" הוא בשביל למשוך את תשומת ליבם של מורי שקר יוונים, כמו בפרולוג בבשורה על פי יוחן (ראה א 1). מילה זו הייתה בשימוש נרחב בפילוסופיה היוונית. היה לה גם רקע מסויים בחיים של יהודים (ראה מבוא ליוחן א, ג). ביטוי זה מתייחס גם לתוכן הבשורה וגם לאישיות הבשורה.

א 2 פסוק זה הוא סוגריים המגדירים את "החיים".

■ **"חיים" "Zōē"** (פסוק 2 פעמיים) המילה משמשת בכתביו של יוחן באופן עקבי לחיים רוחניים, תחיה מהמתים, חיים חדשים, או חיי מאלוהים (ראה יוחן א 4; ג 36,15; ד 36,14; ה 24 [פעמים], 26 [פעמים], 40,39,29; ו 12; י 28,10; יא 25; יב 50,25; יד 6; יז 3,2; כ 31; א יוחן א 2,1; ב 25; ג 15-14; ה 15,11,12,13,16,20). ישוע קורא לעצמו "החיים" (ראה יוחן יד 6).

■ **"נגלו"** פועל זה בשימוש פעמיים בפסוק זה בזמן הטית פועל ביוונית קלאסית. סביל זה לעתים קרובות משמש להדגיש את נציגות אלוהים האב. מונח זה (*phaneroō*) מרמז "להביא לאור את אשר קיים". זה היה מונח מועדף על ידי יוחן (ראה יוחן א 31; ג 21; ט 3; יז 6; א יוחן א 2 [פעמים]; ב 19; ג 10,8,5; ד 9). זמן הטית פועל ביוונית קלאסית מדגיש את ההתגלמות (ראה יוחן א 14), אשר מורי השקר הכחישו.

■ **"מעידים"** זה מתייחס לניסיון האישי של יוחן (כלומר, הווה פעיל). לעתים קרובות מילה זו הייתה בשימוש במקרה של בית משפט. ראה נושא מיוחד עדי ישוע ביוחן א 8

■ **"מודיעים"** זה מתייחס לסמכות שיש בעדותו של יוחן (כלומר, הווה פעיל) אשר גלויה ורשומה בלימודיו ובכתביו. זהו הפועל הראשי של פסוקים 1-3. הוא חוזר על עצמו פעמיים (פסוק 2 ופסוק 3).

■ **"אשר היו אצל האב"** כמו פסוק 1, זו קביעה על טרום קיומו של ישוע. הניסוח הוא במו ביוחן א 1. האלוהות התגלמה כאדם (ראה יוחן א 14). לדעת את ישוע זה לדעת את אלוהים (ראה יוחן יד 8-11). זו דוגמה לדואליזם האנכי של יוחן.

א 3 "את אשר ראינו ושמענו מודיעים אנו גם לכם" זהו משפט זקה חמישי, אשר מחזיר את המחשבה של פסוק 1 לאחר הסוגריים של פסוק 2. הפסוק חוזר על פועל התפיסה אשר כתוב בפסוק 1.

■ **"מודיעים אנו גם לכם"** הפועל העיקרי של פסוקים 1-3. פעיל מושלם (דקדוק). בשביל לדעת את אלוהים יש דרישה להיות בהתחברות עם ילדיו!

■ **"למען תתחברו עמנו גם אתם"** זהו סעיף מטרה (*hina*) עם סובייקט פעיל. המטרה המוצהרת של הבשורה היתה שמי שמעולם לא שמע או ראה את ישוע יכול להיושע על ידי העדות של השליח (ראה יוחן יז 20; כ 29-31). זו התגלות של התחברות שמביא "שמחה", "שלום", "ובטחון!" קהילת המאמינים היא, גוף אחד! הבשורה עבור כל העולם.

נושא מיוחד: SPECIAL TOPIC: KOINŌNIA

המונח "התחברות" (Koinōnia) משמעותו

1. קרבה עם אישיות
א. עם הבן (ראה א יוחנן א 6; א קורינתים א 9)
ב. עם הרוח (ראה ב קורינתים יג 14; פיליפים ב 1)
ג. עם האב והבן (ראה א יוחנן א 3)
ד. עם אחים ואחיות בברית (ראה א יוחנן א 7; מעשי השליחים ב 42; גלטים ב 9; פילימון 7)
2. קרבה עם קבוצות או דברים
א. עם הבשורה (ראה פיליפים א 5; פילימון 6)
ב. עם הדם של המשיח (ראה א קורינתים י 16)
ג. לא עם חשכה (ראה ב קורינתים ו 14)
ד. עם סבל (ראה פיליפים ג 10; ד 14; א פטרוס ד 13)
3. מתנה או תרומה שנעשו בצורה נדיבה (ראה רומים יב 13; טו 26; ב קורינתים ח 4; ט 13; פיליפים ד 15; עברים יג 16)
4. מתנת החסד של אלוהים דרך המשיח, אשר משקמת את האחדות איתנו ועם האחים והאחיות. זה קובע את היחסים האופקיים (בן אדם לאדם) אשר מבוססים על מערכת יחסים אנכית (אדם לבורא). מתנת החסד מדגישה את הצורך בשמחה של הקהילה המשיחית. (ראה עברים י 25).

נושא מיוחד: המשיחיות כתאגיד

SPECIAL TOPIC: CHRISTIANITY IS CORPORATE

- א. מטאפורות פֶּלוֹרְלִיטִיּוֹת של שאול וכיפא
1. גוף (ראה א קורנתים יב 12-20)
2. שדה (ראה א קורינתים ג 9)
3. בניין (ראה א פטרוס ב 4-5)
- ב. המונח "קדוש" הוא תמיד פֶּלוֹרְלִיטִי (למעט פיליפים ד 21, אבל אפילו שם מדובר על תאגיד)
- ג. דגש הרפורמיסטי של מרטין לותר "כוהנת המאמין" אינו מקראי באמת. יותר נכון להגיד הכהונה של המאמינים (שמות יט 6; א פטרוס ב 5, 9; התגלות א 6)
- ד. כל מאמין בעל מתנות לטובת הכלל (ראה א קורינתים יב 7)
- ה. רק בשיתוף פעולה יכולים אנשי האלוהים להיות יעילים. השרות הוא תאגיד (ראה אפסים ד 11-12)

☐ **"עם האב ועם בְּנוֹ"** ביטויים אלה מקבילים מבחינה דקדוקית מילת יחס ותוית ידוע (דקדוק). תחביר זה מאשר את השוויון והאלוהיות של ישוע (ראה יוחנן ה 18; י 33; יט 7). זה בלתי אפשרי להיות עם האב (אלוהים גבוה) בלי הבן (אלוהים בהתגלמותו) כמו שרמזו מורי השקר (ראה א יוחנן ב 23; ה 10-12). התחברות עם האב והבן דומה לכתוב בנושא "משכן" ביוחנן יד 23.

א 4 **"זאת אֶנְחֵנו כּוֹתְבִים"** זה יכול להתייחס לספר כולו או במיוחד לפסוקים 1-3. את אותה דו משמעות ניתן לראות בפרק ב 1. המחבר מציין את אחת המטרות בכתוב (ראה ב 1).

☐ **"למען תהיה שמחתנו שלמה"** פרספקטיבה פרפרקטית פרסיבית (ראה יוחנן טו 11; טז 20, 22, 24; יז 13; ב יוחנן יב 4). השמחה של המאמינים הושלמה על ידי התחברות עם האב, הבן, ורוח הקודש. זה היה מרכיב חשוב לאור הפרעות של מורי השקר. המטרות המוצהרות של יוחנן בכתובת ספר זה הן

1. התחברות עם אלוהים וילדיו
 2. שמחה
 3. בטחון
 4. מצד שני, מטרתו הייתה לצייד מאמינים נגד התיאולוגיה השקרית של המורים הגנוסטים.
יש גרסה יוונית נוספת בפסוק זה
1. "שמחתנו", MSS, א, B, L, NIV, REB, NJB, NRSV, NASB
 2. "שמחתך", MSS A, C, NKJV

על פי תרגום UBS⁴ גרסה 1 מתאימה. האם ההתייחסות של המילה "שלנו" היא לעדות של השליחים או המאמינים? בגלל הדחף התיאולוגי של הראשונה ליוחנן בנושא ההבטחה, אני מניח שהכוונה לכל המאמינים.

⁵ וְזֶה דְבַר הַבְּשׂוּרָה אֲשֶׁר שָׁמְעֵנוּ מִמֶּנּוּ וְאֵנַחְנוּ מִשְׁמִיעִים לָכֵם, שֶׁהָאֱלֹהִים אֹרֵךְ הוּא וְכָל חֲשֶׁךְ אֵין בּוֹ. (תהילים קד' ב')⁶ אִם נֹאמֵר שֶׁהִתְחַבְּרוּת לָנוּ אֵתוּ וְנִתְהַלֵּךְ בְּחֶשֶׁךְ, דּוֹבְרֵי שֶׁקֶר אֵנַחְנוּ וְאֵינָנוּ מְקִיְמִים אֶת הָאֱמֶת.⁷ אָבֵל אִם נִתְהַלֵּךְ בְּאֹר, כְּמוֹ שֶׁהוּא בְּאֹר, כִּי אִז הִתְחַבְּרוּנוּ זֶה עִם זֶה וְדָם יִשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ בְּנוֹ מְטַהֵר אוֹתָנוּ מִכָּל חֲטָא.⁸ אִם נֹאמֵר שֶׁאֵין בְּנוֹ חֲטָא, מִתְעִים אֲנוּ אֶת עַצְמָנוּ וְהָאֱמֶת אֵינָה בְּנוֹ. (תהילים נא' ז')⁹ אִם נִתְּוֶדָה עַל חֲטָאֵינוּ, נֶאֱמָן הוּא וְצַדִּיק לְסַלַח לָנוּ עַל חֲטָאֵינוּ וְלְטַהֵר אוֹתָנוּ מִכָּל עוֹלָה. (משלי כח' יג'; תהילים לב' ה')¹⁰ אִם נֹאמֵר שֶׁלֹּא חֲטָאנוּ, לְכוּזֵב שָׁמְנוּ אוֹתוֹ וְדִבְרוּ אֵינּוּ בְּנוֹ.¹¹ יְלָדִי, כּוֹתֵב אֲנִי לָכֵם אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לְמַעַן לֹא תִחְטְאוּ; וְאִם יִחְטְא אִישׁ יֵשׁ לָנוּ מְלִיץ לְפָנֵי הָאֵל -- יִשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ, הַצַּדִּיק.¹² וְהוּא כִפְרָה עַל חֲטָאֵינוּ, וְלֹא עַל חֲטָאֵינוּ בְּלִבְד, אֲלֵא גַם עַל חֲטָאֵי כָּל הָעוֹלָם.

א 5 "דבר הבשורה אשר שמענו" השם גוף "אנו" מתייחס ליוחן ולשאר עדי הראיה וחסדיו של ישוע במהלך חייו הארציים. יוחן מדבר ישירות אל קוראיו ("אתם") בפסוק ב 1, כנראה מתייחס לקהילות של אסיה הקטנה. הפועל "שמענו" הוא אנדיקציה של פעיל מושלם. דבר זה משקף את המונח שחוזר על עצמו בקשר לחושים הפיזיים בפסוקים א 1-4. במובן זה יוחן השליח מצהיר על כך שהוא היה נוכח אישית בעת לימודיו של ישוע. יוחן מעביר הלאה את ההתגלות של ישוע ולא את שלו! זה אפילו יתכן שהצהרות "אני" של בשורת יוחן הן זכרו של לימודיו הפרטיים של ישוע.

- ▣ **"ממנו"** זהו שם גוף יחיג בכל החלק של פסוקים א 5- ב 2 אשר מתייחס לישוע. ישוע הגיע לגלות את האב (ראה יוחן א 18) מבחינה תיאולוגית, ישוע הגיע בשביל שלוש מטרות.
 1. לגלות את האב (ראה א 5)
 2. לתת למאמינים דוגמה (ראה א 7)
 3. למות עבור העולם החוטא (ראה א 7; ב 2)

▣ **"שהאלוהים אור הוא"** אין תוויות לייחוד שם העצם. זה מדגיש הבטים של התגלות ומוסר של טבעו של אלוהים (ראה תהילים כז 1; ישעיהו ס 20; מיכה ז 8; א טימותיאוס ו 16; יעקב א 17). מורי השקר גנוסטים טענו שהאור מתייחס לידע, אך ג'ון טוען כי הוא מתייחס גם לטוהר מוסרי. "או" ו"חשך" היו מונחים נפוצים (דואליזם מוסרי שקשור למונחים אלה נמצא גם במגילות ים המשלח ובגנוסטיקה הקדומה). יש התייחסות לדואליזם בין טוב לרע (כלומר, יחן א 5; ח 12; יב 46) ואולי גם הדואליזם הגנוסטי של הרוח לעומת החומר. זו אחד הטענות הפשוטות של יוחן, אך עמוקות תיאולוגית בנושא אלוהות. טענות נוספות הן (1) "אלוהים הוא אהבה" (ראה ד 16,8) ו (2) "אלוהים הוא רוח" (ראה יוחן ד 24). משפחתו של אלוהים, כמו ישוע (ראה יוחן ח 12; ט 5) צריכה לשקף את האופי שלו (ראה מתי ה 14). חיים של אהבה, סליחה, וטהרה הם הוכחה לשינוי אמיתי.

▣ **"וכל חשך אין בו"** מילת חיבור שלילית עבור דגש על האופי הלא משנה וקדוש של אלוהים (ראה א טימותיאוס ו 16; יעקב א 17; תהילים קב 27; מלאכי ג 6)

א 6 "אם נאמר" זהו משפט תנאי ממעמד שלישי שמתייחס לטעות של מורי שקר (ראה א 10,8; ב 9,6,4). הצהרות אלה הן הדרך היחידה לזהות את הטענות של מורי השקר. זה נראה שמדובר על תחילת הגנוסטיקה. טכניקה ספרותית של סרבן לכאורה ביקורת חריפה. זו היתה דרך להציג את האמת בפורמט שאלה / תשובה. ניתן לראות את זה בבירור במלאכי (ראה א 2,6,7,12; ב 14,17; ג 14,17) ובספר רומים (ראה ב 3,17,21-23; ג 1,3,7,8,9,31; ד 1,1; ז 7).

▣ **"שהתחברות לנו אתו"** הכופרים טענו שההתחברות מבוססת על ידע בלבד. זה היה היבט של פילוסופיה יוונית מאפלטון. עם זאת, יוחן קובע שהמאמינים צריכים לחיות בצלם המשיח (ראה פסוק 7; ויקרא יט 2; כ 7; מתי ה 48).

▣ **"ונתהלך בחשך"** "נתהלך" זה התנייה פעילה בהווה. זוהי מטאפורה מקראית המבטאת אורח חיים מוסרי (ראה אפסים ד 17,1; ה 15,2) אלוהים הוא ואין בו חשך. ילדיו צריכים להיות כמוהו (ראה מתי ה 48).

▣ **"דוברי שקר אנחנו ואיננו מקימים את האמת"** זמן הווה. יוחן מכנה מספר סוגי אנשי דת שקרנים (ראה א 10; ב 22,4; ד 20; ישעיהו כט 13). הסגנון חיים חושף את הלב (ראה מתי ז). ראה נושא מיוחד אמת בכתביו של יוחן פרק ו 55.

א 7 "אבל אם נתהלך באור" משפט בזמן הווה אשר מדגיש פעולה מתמשכת. "הליכה" היא מטאפורה של הברית החדשה לחיי אמונה (כלומר, אפסים ד 17,1; ה 15,2). שימו לב כמה פעמים המילה "נתהלך" קשורה לחיי אמונה בזמן הווה. אמת היא משהו שאנחנו חיים, לא רק משהו שאנחנו יודעים! האמת היא מושג מפתח ביוחן. ראה נושאים מיוחדים ביוחן ו 55 וב יז 3.

□ **"כמו שהוא באור"** על המאמינים לחיות ולחשוב כמו אלוהים (ראה מתי ה 48). עלינו לשקף את אופיו לעולם החוטא. הישועה היא שיקום צלם האלוהים בבני אדם (כלומר, בראשית א 27,26), צלם אשר נפגע בחטא בבראשית ג.

□ **"כי אִזְ הַתְּחַבְּרוּנוּ זֶה עִם זֶה"** המונח "התחברות" ביוונית "koinōnia", שמשמעותו שיתוף בין שני אנשים (ראה נושא מיוחד בפרק א 3). המשיחיות מבוססת על מאמינים שחולקים את הדוגמה של ישוע. אם אנחנו מקבלים את סליחתו, עלינו לשרת באהבה (ראה א יוחנן ג 16). ידיעת אלוהים אינה אמת מופשטת, אלא התחברות וחיים שמבוססים על יראת אלוהים. המטרה של המשיחיות היא לא רק להגיע לגן עדן כאשר נמות, אלא לחיות בצלם המשיח בהווה. לכופרים הגנוסטים הייתה נטייה לבלעדיות. עם זאת, כאשר מישו קרוב לאלוהים, הוא גם יהיה קרוב לאחים ואחיות שלו באמונה. חוסר אהבה כלפי מאמינים אחרים הוא סימן בולט לבעיה במערכת יחסים שלנו עם אלוהים (ראה ד 21-21; מתי ה 7; ו 14-15; יח 21-35)

□ **"דם ישוע"** זה מתייחס לקורבן של המשיח על הצלב (ראה ישעיהו נב 13 – נג 12; מרקוס י 45; ב קורינתים ה 21). זה קרוב לכתוב בפרק ב 1 "כפרה על חטאינו" גם יוחנן המטביל מכריז זאת "הִנֵּה שֶׁהַאֱלֹהִים הַנוֹשֵׂא חַטָּאת הָעוֹלָם." (ראה יוחנן א 29). החף מפשע מת עבור האשם!

הגנוסטים הראשונים הכחישו את ההתגלמות האמיתית של ישוע. יוחנן משתמש במילה "דם" בשביל לחזק את האנושיות של ישוע. בהקשר זה יש שינוי בכתב יד יווני

1. ישוע - NASB, NRSV, NJB, REB, NET
2. משיח - B, C, MSS
3. ישוע המשיח - NKJV

זוהי דוגמה אחת המשמשת את Bart D. Ehrman, p. 153, *The Orthodox Corruption of Scripture*, כדי להראות אך סופרים עתיקים ניסו לכתוב את הטקסט ספציפי יותר בכדי להפריך ולסתור את הכופרים. אפשרות #3 הייתה ניסיון לתווך את תרגום ה-MSS.

□ **"מְטַהֵר אוֹתָנוּ מִכָּל חַטָּא"** צורת פעיל מושלם. המונח "חטא" הוא יחיד ללא תקנות. זה מרמז על כל חטא. שימו לב שלא מדובר על טיהור חד פעמי (ישועה, פסוק 7), אבל תהליך מתמשך (חיים משיחיים, פסוק 9). שניהם חלק מהחוויה המשיחית (ראה יוחנן יג 10)

א **8 "אם נאמר שאין בנו חטא"** זהו משפט תנאי ממעמד שלישי. חטא הוא מציאות רוחנית בקרב העולם, אפילו עבור המאמינים (ראה אומים ז). השורה של יוחנן מדבר על הנושא לעתים קרובות (ראה ט 41; טו 22,24; יט 11). פסוק זה דוחה כל הטענות מודרניות או עתיקות השוללות אחריות מוסרית אישית.

□ **"מתעים אנו את עצמנו"** ביטוי יווני זה מתייחס לדחייה אישית של האמת, מרצון חופשי, לא מדובר על בורות.

□ **"הָאֱמֶת אֵינָהּ בְּנוּ"** הדרך להתקבל על ידי אלוהים קדוש היא לא על ידי הכחשה, אלא הכרה בחטא וקבלת תנאי דרך המשיח (ראה רומים ג 21-31). "האמת" יכולה להתייחס למסר של ישוע או לאישיותו (ראה יוחנן יד 6). ראה נושא מיוחד ביוחן ו 55 ו יז 3.

א **9,8 "אם"** שניהם משפט תנאי ממעמד שלישי המשמעות פעולה פוטנציאלית.

א **9 "נתודה"** זהו מונח יווני מורכב מהמילה "לדבר" וגם "אותו הדבר". המאמינים מודים שהם הפרו את קדושתו (ראה רומים ג 23). זמן הווה, מרמז על פעולה מתמשכת. התודות מרמז

1. חטאים ספציפיים (פסוק 9)
 2. להתוודות בפומבי בחטאים (ראה מתי י 32; יעקב ה 16)
 3. לעזוב חטאים מסוימים (ראה מתי ג 6; מרקוס א 5; מעשי שליחים יט 18; יעקב ה 16)
- מונח זה בשימוש לעתים קרובות בראשונה ליוחן (ראה א 9; ד 2,3,15; ב יוחנן ז). המות של ישוע הוא הדרך לסליחה, אבל העולם החוטא חייב לחזור בתשובה ולהמשיך לחיות באמונה על מנת להיושע (ראה יוחנן א 12; ג 16). ראה נושא מיוחד הודאה ביוחן ט 22-23.

□ **"חטאינו"** שימו לב לגוף רבים. זה מתייחס למעשים ספציפיים של החטא.

□ **"נאמן הוא"** משפט מתייחס לאלוהים האב (דברים ז 9; לב 4; תהילים לו 5; מ 10; פט 1,2,5,8; צב 2; קיט 90; ישעיהו מט 7; רומים ג 3; א קורנ 9; י 13; ב קורנ 18; א תסלוניקים ה 24; ב טימותיאוס ב 13). אלוהים האב הוא

לא משתנה, מלא רחמים, בעל אופי נאמן והוא תקוותנו! ביטוי זה מבטא את נאמנותו של אלוהים לדברו (ראה עברים י 23; יא 11). יש אולי התייחסות גם להבטחת הברית החדשה בירמיהו לא 34, הבטחה לסליחת חטאים.

□ **"וצדיק"** מונח זה הוא יוצא דופן בהקשר זה מכיוון שמדובר באלוהים קדוש אשר מתוך בחירה נתן סליחה לאנשים חוטאים. מבחינה תיאולוגית, אלוהים רואה את החטאים שלנו בצורה רצינית, עם זאת הוא סיפק את האמצעים לסליחה דרך המות של המשיח (ראה רומים ג 21-31). ראה נושא מיוחד בפרק ב 29.

□ **"לסלוח ולטהר"** אלו התניות אאוריטיות פעילות. שני מונחים אלה הם מילים נרדפות בהקשר זה; יש התייחסות לישועה של האבוד וגם להתקדשות מתמשכת שדרושה להתחברות עם אלוהים (ראה ישעיהו א 18; לח 17; מג 25; מד 22; תהילים קג 11-13; מיכה ז 19). מורי השקר אשר הכישו את הבשורה היו זקוקים לישועה. מאמינים אשר המשיכו לחטא היו זקוקים לשיקום ההתחברות עם אלוהים. נראה שיוחנן מתייחס לקבוצה הראשונה ברמזים ולקבוצה השנייה במפורש.

א 10 "אם נאמר" ראה הערה בפסוק א 6.

□ **"שלא חטאנו"** פעיל מושלם אשר מרמז על מישהו שלא חטא לא בעבר ולא בהווה. באנגלית המונח "חטאנו" הוא בגוף יחיד ומתייחס לחטא באופן כללי. המונח ביוונית פרושו "להחטיא את המטרה". משמעות הדבר שחטא הוא גם יפוי כוח וגם השמטה אשר כתובים בדבר אלוהים. מורי השקר טענו שישועה קשורה רק לידע, לא לחיים.

□ **"לְכֹזֵב שְׁמֵנוּ אוֹתוֹ"** הבשורה מבוססת על חטא של כל האנושות (ראה רומים ג 9-18, 23; ה 1; יא 32). יש שני אפשרויות או אלוהים (ראה רומים ג 4) משקר או מישהו שטוען שהוא חסר חטא משקר.

□ **"וְדַבְּרוּ אֵינוּ בְּנוֹ"** היבט כפול של המונח "logos", גם המסר וגם האישיות (ראה א 1, 8; יוחנן יד 6). לעתים קרובות יוחנן מתייחס למונח דברו כאל "אמת".

ב 1 "ילדי" יוחנן משתמש בשני מונחים שונים עבור המילה "ילדים".
1. *teknion* – (ראה ב 12, 28; ג 7, 18; ד 4; ה 21; יוחנן יג 33)
2. *paidion* – (ראה ב 14, 18)

שמות הנרדפים ללא הבחנות תיאולוגיות. כנראה שמונחי החיבה נובעים מהגיל המבוגר של יוחנן בעת כתיבתו. ישוע השתמש במונח "ילדים" כדי להתייחס לשליחים ביוחנן יד 33.

□ **"כֹּתֵב אֲנִי לְכֶם אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לְמַעַן לֹא תִחְטְאוּ"** התנייה אאוריטית פעילה. יוחנן עושה הבחנה ברורה בין זמן הווה, אורח חיים של חטא מתמשך (ראה ג 9, 6) לחטא שבוצע לאחר שהמאמין נאבק והתפתה. הוא מנסה לאזן את שני הקצוות של

1. לקחת את החטא בצורה קלילה (ראה רומים ו 1; א יוחנן א 8-10; ג 9-6; ה 16)

2. יתר מרירות וקשיחות של דת בעניין של חטאים אישיים

כנראה ששני הקצוות משקפים שני סוגי לימוד של תורות גנוסטיות. קבוצה אחת האמינה שהישועה היא חומר אינטלקטואלי; זה לא משנה איך אדם חי בגלל שהגוף גם ככה רע. והקבוצה השנייה גם האמינה שהגוף הוא רע, לכן צריך להגביל את תשוקותיו.

□ **"וְאֵם יִחְטָא אִישׁ"** זהו משפט תנאי ממעמד שלישי, המדבר על פעולה פוטנציאלית. אפילו מאמינים חוטאים (ראה רומים ז).

□ **"יֵשׁ לָנוּ מְלִיץ לְפָנֵי הָאֵב"** זהו פעיל מושלם המתייחס להתהליך המתמשך של ישוע כמליץ שמימי שלנו (*paraklētos*). זה היה מונח משפטי לסנגור או "מישהו שאתה קורא לעזרה" (*para*, ליד והמילה *kaleō*, לקרוא). מונח זה מוזכר גם בבשורה של יוחנן בעת הסעודה האחרונה, בהקשר של רוח הקודש, המנחם שיהיה איתנו בארץ (ראה יוחנן יד 16, 26; טו 26; טז 7). עם זאת, זהו השימוש היחיד של המונח עבור ישוע (אם כי משתמע גם ביוחנן יד 16; רומים ח 34; עברים ד 14-16; ז 26; ט 24). שאול השתמש באותו הרעיון לתאר את עבודת המשיח ברומים ח 34. באותו מקום הוא גם מדבר על עבודת רוח הקודש ברומים ח 26. יש לנו מליץ בגן עדן (ישוע) ומנחם בתוכנו (רוח הקודש), את שניהם האב האוהב שלח בשמו.

□ **"ישוע המשיח, הצדיק."** אפיון זה משמש את אלוהים האב בפסוק 9 פרק א. מחברי הברית החדשה משתמשים במספר טכניקות ספרותיות כדי לקבוע את אלוהותו של ישוע.
1. הם השתמשו בכותרות שתיארו את אלוהים

2. הם הכריזו על מעשי אלוהים שנעשו על ידי ישוע
 3. השתמש בביטויים מקבילים (דקדוק) המתייחסים גם לאלוהים וגם לישוע (אובייקטים של פעלים או מילות יחס)
 מדובר על הצדקה (קדושה, צלם אלוהים) של המשיח (ראה ג 5; ב קורנ ה 21; עברים ב 18; ד 15; ז 26; א פטרוס ב 22). ישוע הוא האמצעים של האב להביא "צדקה" לבני אדם.

ב 2

NASB, NKJV	"הוא עצמו כִּפְרָה על חֲטָאֵינוּ"
NRSV	"הוא קורבן כפרה על חטאינו"
TEV	"המשיח עצמו הוא אמצעי שבעזרתו חטיאנו נסלחו"
NJB, RSV	"הוא הקורבן לכפר על חטאינו"

המונח *hilasmos* משמש בתרגום השבעים לתאר את ארון הברית שמו כיסא החסד או מקום הכפרה. ישוע שם את עצמו במקומו ולקח את מקום האשמה לפני אלוהים (ראה ד 10; רומים ג 25). בעולם יוון ורומי מילה זו נשאה את הרעיון שיקום ההתחברות עם אלוהים באמצעות מחיר ששולם, אבל מילה אינה במובן זה בתרגום השבעים (חשוב לזכור שמחברי הברית החדשה [מלבד לוקס] חשבו בשפה העברית, אבל כתבו ביוונית קוינה). המילה היתה בשימוש בתרגום השבעים ובעברים ט 5 "כסא החסד", אשר היה מכסה ארון הברית אשר בקודש הקודשים, מקום שבו רכשו את הכפרה בשם העם ביום כיפור (ראה ויקרא טז). אנחנו חייבים להסתכל על מונח זה באופן שאינו מפחית מסלידתו של אלוהים כלפי חטא, אבל מצהיר את הגישה החיובית שלו כלפי חוטאים. הרחבה בנושא ניתן למצוא בספר James Stewart's *A Man in Christ*, pp. 214-224. אחת הדרכים היא לתרגם את המונח כך שהוא ישקף את עבודת אלוהים במשיח: "קורבן פיוס" או "בכוח הכפרה"

יש יזכור בין התרגומים השונים (אנגלית) כיצד להבין את מונח הכפרה. המונח "כפרה" מרמז כי ישוע לקח על צמו את זעם אלוהים (ראה רומים א 18; ה 9; אפסים ה 6; קולוסים ג 6). קדושתו של אלוהים נעלבת מחטא של בני אדם. ישוע טיפל בכך דרך שרותו (רומים ג 25; ב קורנ ה 21; עברים ב 17). מספר חוקרים (למשל, C. H. Dodd) טוענים כי הרעיון (יווני) הפגאני (לרצות את זעם אלוהים) לא מתקשר ליהוה, אלא מתייחסים "לכפרה" שלפיה ישוע לקחת את אשמת האנושות דרך שרותו (ראה יוחנן א 29; ג 16 ולא כעס אלוהים על החטא. עם זאת, שניהם אמת מקראית.

▣ "על חֲטָאֵינוּ, וְלֹא עַל חֲטָאֵינוּ בְּלִבְדּוֹ, אֲלֵא גַם עַל חֲטָאֵי כָל הָעוֹלָם" זה מתייחס לפוטנציאל של כפרה בלתי מוגבלת (שמות ד 14; יוחנן א 29; ג 16, 17; יב 47; רומים ה 18; א טימותיאוס ד 10; טיטוס ב 11; עברים ב 9; ז 25). ישוע מת עבור החטאים של כל העולם (ראה בראשית ג 15). הדבר שמונע מהעולם להיושע הוא לא חטא, אלא חוסר אמונה. למרות זאת, בני האדם חייבים להגיב להזמנה של אלוהים ולחיות באמונה, חזרה בתשובה, ציות, והתמדה!

שאלות לדיון

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתם אחראים לפרש בעצמכם את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתם, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתם לא צריכים להשאיר את זה לפרשן.

שאלות לדיון אלו ניתנו כדי לעזור לכם לחשוב היטב על הנושאים הגדולים בחלק זה של הספר. הן נועדו להיות מעוררות חשיבה ולא סופיות.

1. מדוע יוחנן משתמש בכל כך הרבה פעלים שקשורים לחמשת החושים?
2. ציין את תנאי הקורבן שנמצאים בפסוקים 9,7.
3. הסבר את האמונות של הכופרים אשר יוחנן מתמודד איתן.
4. אך פסוק 9 מתקשר גם לכופרים וגם למאמינים?
5. תאר והגדר את המונח "ודוי".

הראשונה ליוחן ב 27-3

חלוקה של קטעים לפי תרגומים מודרניים

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
המשיח המליץ שלנו	הבסיס להתחברות עמו (א 5-ב 2)	ציות	המשיח העוזר שלנו	הליכה באור (א) (5-ב 28)
				התנאי הראשון: לשבור את החטא (א 8-ב 3)
ב 1-6	האם אתה יודע אותו	ב 1-2	ב 1-2	התנאי השני: לשמור את המצוות במיוחד מצות אהבה